

MONICA BRĂTULESCU

COLINDA
ROMÂNEASCĂ

THE ROMANIAN COLINDA
(WINTER-SOLSTICE SONGS)

* U N I V E R S I T A S *

E D I T U R A M I N E R V A

MONICA BRĂTULESCU

COLINDA ROMÂNEASCĂ
THE ROMANIAN COLINDA
(WINTER-SOLSTICE SONGS)

Toate drepturile rezervate Editurii Minerva

MONICA BRĂTULESCU

**COLINDA
ROMÂNEASCĂ**

**THE ROMANIAN COLINDA
(WINTER-SOLSTICE SONGS)**

EDITURA MINERVA
București — 1981

CUVÎNT ÎNAINTE

Volumul Colinda românească se adresează atât specialiștilor cât și celor interesați de poezia folclorului și de mitologie în general.

Partea întâi a volumului cuprinde un studiu care își propune să analizeze colinda în contextul ceremonialelor românești și din perspectiva unor date comparative.

Partea a doua a volumului include un index conceput ca un sistem de clasificare și ca un inventar bibliografic al colindei.

Deși distincte prin orientare și modalitatea tratării, cele două părți ale volumului se întregesc reciproc. Indexul tipologic și bibliografic al colindei oferă lectorului studiului repere și date de referință, iar motivația mai adâncă a sistemului de clasificare își găsește un punct de sprijin în studiu, cu deosebire în capitolul „Repertoriu, tipologie, stratul de bază al colindei”.

Din dorința de a introduce colinda într-un circuit cât mai larg de cultură, prezentăm o parte însemnată a acestui volum într-o versiune bilingvă, română și engleză.

FOREWORD

The Romanian Colinda is addressed to students as well as to those interested in mythology and folklore poetics in general.

The first part of the volume comprises a study meant to analyse the Colinda in the context of Romanian rituals and from the angle of comparative data.

The second part includes an Index conceived as a classification system and as a bibliographic inventory of the Colinda.

Although distinct in their frame and manner of treatment, the two parts of the volume elucidate and complete each other. The Typological and Bibliographical Index of the Colinda provides the reader of the study with referential data, while the deeper grounds of the classification are brought to light by the study, especially in the chapter "Repertoire, typology, the basic stratum of the Colinda".

Aiming to introduce the Colinda to a larger cercle of students, I give important sections of this book in a bilingual version, Romanian and English. The English reader will thus be enabled to estimate the importance of the Colinda in the study of folklore and mythology and at the same time, owing to the English version of the Romanian texts included in the American edition of Bartók's Rumänischen Colinde, will remain in touch with the concrete material.

As concerns the part of the volume which is only in Romanian version, the English reader may find a guide in the analytical table of contents.

COLINDA ROMÂNEASCĂ

În tradiția poeziei populare românești, colinda reprezintă categoria cea mai masivă și mai diversificată de texte ceremoniale. Cunoașterea colindei justifică și în același timp depășește interesul etnografic; capitol de seamă al mitologiei și mărturie a unor tradiții culturale statornice, colinda se impune deopotrivă atenției ca tezaur de limbă și ca preambul strălucit al poeziei scrise românești.

Colinda poate fi apropiată de cîntecele occidentale de Crăciun doar în privința prilejului execuției și cu totul incidental sub raportul unor tangențe tematice. Spre deosebire de „Christmas carols” și „Noëls”, redacțiunile de inspirație creștină care au circulat mai ales prin manuscrise și tipărituri¹, colinda perpetuează pe calea oralității vechi tradiții populare.

Cele mai numeroase corespondențe² se pot constata în zona sud-estului european; atestat la sloveni, moravi, croați, sîrbi și poloni în forme sărace, activ încă în anumite regiuni ale Greciei, colindatul cunoaște o mare dezvoltare la români, bulgari³ și ucraineni⁴.

MENȚIUNI ISTORICE

Asupra colindei au ajuns pînă la noi doar mărturii sporadice și tîrzii. Datorăm luptei bisericii împotriva vechilor practici „păgîne” un document datînd din anul 1647, memorialul pastorului Andreas Mathesius din Cergăul Mic, jud. Alba⁵. Pastorul surprinde

obiceiul ca o practică înrădăcinată. „Ei arată — afirmă pastorul — referindu-se la îndărătnicii săi enoriași — că din părinți și strămoși au obiceiul să colinde în noaptea de Crăciun“. Încercarea zelosului pastor de a discredita și izgoni colindele întâmpină o dîrză opoziție din partea comunității sătești care amenință că se va plînge craiului. Memorialul cuprinde și alte date deosebit de importante prin implicațiile lor cu privire la practica obiceiului și repertoriul genului în secolul al 17-lea, date asupra cărora vom stărui în cursul expunerii noastre. Din aceeași perioadă posedăm o altă atestare a colindatului, de astă dată din Muntenia. În notele sale de călătorie, arhidiaconul Paul de Alep⁶ menționează răspîndirea obiceiului insistînd asupra colindatului lăutarilor, care constituiți în cete umblau în noaptea de Ajun și Crăciun prin târgurile Munteniei. Și Dimitrie Cantemir pomenește colinda atît în *Descriptio Moldaviae* cît și în *Hronicul vechimei romano-moldo-vlahilor*. Din păcate, mențiunile sale nu cuprind indicații concrete asupra colindei, ci doar unele puncte de vedere ale autorului. Astfel, bazîndu-se pe o legendă comunicată indirect⁷, Dimitrie Cantemir emite ipoteza unui raport de filiație între refrenul Leru-i Ler și numele împăratului Aurelian. Deși eronată, deducția lui Cantemir prezintă un anume interes: atestă circulația refrenului Leru-i Ler cu aproape trei secole în urmă sub aceeași formă — coruptă și obscură — sub care este cunoscut și astăzi.

CULEGERI ȘI STUDII

Colinda a stîrnit de timpuriu interesul culegătorilor. Meritele acestora sînt deosebit de mari; datorită lor putem cunoaște repertoriul muntean și transilvănean dintr-o etapă cînd genul era mai puțin supus influențelor, ceea ce implicit ne ajută la reconstituirea stratului comun. Trebuie de asemenea relevat că zelul vechilor culegători a scutit de uitare tipuri deosebit de prețioase prin implicațiile lor mitologice și puritatea stilului (v. de ex. tipul nr. 33, „Nașterea din piatră“, consemnat doar de Al. Viciu și B. Bartók, sau tipul nr. 32, „Rodirea pomilor iarna“ atestat de C. Rădulescu-Codin), tipuri astăzi dispărute din circulația orală.

Unele culegeri sînt masive, altele au dimensiuni foarte modeste, cele mai multe cuprind doar texte, relativ puține prezintă și melodia colindelor. De nivele diferite și aparținînd unor generații cu puncte

de vedere distincte, autorii colecțiilor au dat desigur rezultate inegale. Astfel, uneori, printre textele de colindă s-au publicat și cîntece de stea; aceasta fie din pricina absenței unor criterii clare ale limitelor de gen⁸, fie din pricină că autorul — atunci cînd a fost muzicolog — a avut în vedere melodia, care pe alocuri păstrîndu-și neștirbită vechea structură, vehiculează texte recente din repertoriul cîntecului de stea. Mulți dintre vechii culegători s-au bizuit în bună parte pe contribuțiile corespondenților și elevilor. Sistemul a fost curent cîndva, și judecat în perspectivă istorică nu este reprobabil. Pentru cercetarea riguroasă a repertoriului zonal însă, sistemul are consecințe regretabile. Iată doar unul din dezavantajele acestei metode: corespondenții (învățători, preoți), mutați din rațiuni de serviciu din locul lor de baștină în alte regiuni ale țării, au putut da drept colinde ale zonei în care se aflau, texte aparținînd repertoriului natal. Pe această cale au fost consemnate așadar în vechile colecții unele date derutante. Chiar și atunci cînd au adunat materialul direct, culegătorii au omis foarte des să consemneze titlul respectivei colinde în terminologia populară. Aceasta constituie poate lacuna cea mai importantă a vechilor colecții pentru că titlul colindelor nu este fortuit — conține aproape totdeauna o indicație ceremonială importantă pentru interpretarea textului. Și cum aceste titlaturi folclorice au dispărut astăzi din multe regiuni ale țării, neconsemnarea lor la o dată cînd ele erau încă frecvente poate fi considerată ca ireparabilă. Mult mai puțin decît s-ar putea bănui păcătuiesc vechile colecții prin modificarea textului popular, metodă folosită cîndva cu avînt și bună credință de către elevii și epigonii școlii romantice; caracterul arhaic al colindei, formulistica sa bine consolidată au fost în general refractare tentativelor folclorizante. Colindele au rezistat chiar și impetuosului Anton Pann, care, după cum se știe, publicînd folclor l-a marcat prin propria sa individualitate artistică. Lui Anton Pann îi revine cînsa de a fi publicat pentru prima oară colinde — inserate în volumul său *Versuri musicești*⁹. Volumul nu prezintă numai un interes documentar prin data timpurie (1830) a apariției; cuprinde, pe lîngă un material desigur eterogen, și colinde în forma lor autentică, printre care semnalăm colinda *Juni cu juni se întîlniară*, tip rar atestat în repertoriul muntean¹⁰. O colecție masivă de colinde publică At. Marienescu (în 1859 și 1867), făcînd și pentru acest capitol al folclorului operă de pionierat. Colindele publicate de

At. Marienescu, „culese și corese“, după cum se mărturisește cu franchețe în titlu, au fost obținute prin bine-cunoscuta metodă a autorului: sudarea mai multor variante în câte un singur exemplar a cărui multiplă origine se indică la sfârșit. S-ar putea deduce că utilizarea acestui procedeu ar compromite definitiv valoarea textelor publicate de Marienescu. Dacă însă reușim să depășim reacția de neplăcere pe care ne-o produce contorsionarea limbii române în spiritul școlii latiniste, sau prezența ușor ilariantă a unor insolite Sabinioare, putem constata că Marienescu n-a modificat în esența lor motivele de colindă pe care le-a folosit. Colecția sa rămîne și astăzi un instrument util de lucru, iar prin consemnarea titlaturii colindelor în terminologia populară, autorul vădește o anumită rigoare științifică, meritorie la data publicării volumului.

Dintre culegerile care se succed după At. Marienescu, ne vom mărgini să amintim doar pe cele mai însemnate.

Volumul lui Teodor Burada, *O călătorie în Dobrogea*, prezintă interes nu numai prin data timpurie a apariției — 1880 — ci și prin inserarea — pentru prima oară — a unor colinde din Dobrogea. Un număr important de colinde aparținînd repertoriului muntean publică G. Dem. Teodorescu în marea sa colecție *Poezii populare române*. Culegerea lui Alexici, cuprinzînd *Texte din literatura populară română*, adunate din zona Aradului și Banatului, se remarcă printr-o înaltă ținută științifică. Autorul consideră ca ilicită orice intervenție în text, iar colindele, ca și restul materialului, sînt publicate în transcriere fonetică. Colecția lui Gr. G. Tocilescu apărută la numai un an (în 1900) după cea a lui Alexici, are un caracter mai puțin riguros decît aceasta; materialul, strîns în majoritatea sa prin corespondenți, prezintă interes mai ales pentru cunoașterea repertoriului muntean. Colecția lui A. Bîrseanu aduce un material interesant pentru reconstituirea vechiului repertoriu din zona Brașov, repertoriu care includea la acea dată și unele colinde cunoscute azi doar în Muntenia. Colinde tipice Munteniei, însoțite cu destulă consecvență de notarea titlaturilor populare, publică N. Păsculescu în volumul său *Literatură populară românească*, tipărit în 1910. Tipuri inedite și în general un material selectat cu mult gust din repertoriul Transilvaniei cuprinde colecția lui Al. Viciu tipărită la București în 1914. O mențiune specială merită colecția lui T. Bălășel, *Versuri populare române*, „Ceremonioase“, una din rarele colecții timpurii ilustrînd prezența colindei în Oltenia ¹¹. O antologie fundamentală pentru

cunoașterea colindei publică S. Drăgoi în 1931. Rod al unor culegeri întreprinse în Transilvania și Banat, colecția lui S. Drăgoi prezintă un număr masiv de colinde (303) însoțite de notație muzicală. În 1936 apare colecția lui Gh. Cucu, editată postum de Constantin Brăiloiu. Volumul, cuprinzând un material însoțit de notația muzicală și cules de autor între anii 1924—1927, ilustrează vechiul repertoriu muntean. De proporții reduse, volumul lui Gh. I. Neagu apărut în 1946 aduce un material interesant din Ialomița și Dobrogea. *Melodien der Rumänischen Colinde* tipărit de Béla Bartók la Viena în 1935 doar în notație muzicală din pricini independente de voința autorului, apare postum însoțit de textele colindelor, abia în 1968 (ediție maghiară) și în 1975 (ediție americană). Textele, adunate cu extremă rigoare științifică de către Béla Bartók, ating un număr impresionant — 444. Prin marea sa diversitate tipologică precum și prin includerea unor exemplare azi dispărute din circulația contemporană, volumul poate fi considerat ca un instrument indispensabil pentru studierea genului de care ne ocupăm.

Colinda nu a suscitat interes numai sub aspectul culegerii; numeroși autori, și în primul rând înșiși culegătorii, au contribuit prin date etnografice și ipoteze istorice, analize sau principii clasificatoare la cunoașterea genului. O evaluare a celor mai de seamă contribuții se impune de la sine.

Exceptând unele etimologii sau aserțiuni istorice arbitrare, prefața lui At. Marienescu din 1859 își păstrează și azi actualitatea. Autorul determină genul în raport cu celelalte practici prilejuite de sărbătorile de iarnă, precizează funcția colindei în exercițiul viu al obiceiului și observă cu deosebită sagacitate analogia dintre ospățul colindătorilor și petrecerilor saturnalice precum și îmbinarea elementelor mitologice cu motive creștine. Mai ponderat decât predecesorul său, Iohann Karl Schuller se apropie în studiul său de adevărata etimologie a cuvântului colindă. Ca și At. Marienescu, de la care preia dealtfel numeroase date și idei, I. K. Schuller subliniază vechimea colindei, raporturile sale cu mitologia precum și importanța genului pentru problemele originii poporului român¹². Studiul lui G. Dem. Teodorescu¹³ cuprinde pe lângă date etnografice (titulaturile populare ale colindei și modul de execuție) și câteva observații pătrunzătoare cu privire la raportul dintre unele texte și evenimente istorice. Contribuția lui G. Dem. Teodo-

rescu la cercetarea colindei se întrecește și prin clasificarea pe care acesta o propune în prefața volumului său din 1885, *Poesii populare române*. Autorul include în aceeași categorie (categoria a, Solare și superstițioase) tipuri cu caracter mitologic și creștin, depășind prin aceasta modul convențional — atât de frecvent și azi — de divizare a colindelor în laice și religioase. Studiul lui S. Manguica ¹⁴, publicat în 1882 prezintă un deosebit interes, nu prin contribuția teoretică a autorului — destul de îndoielnică dealtfel — ci prin ineditul informațiilor etnografice. O admirabilă rezervă științifică față de aserțiunile unor înaintași prea înflăcărați, ca și o fină înțelegere a raporturilor complexe dintre textul scris și folclor, vedește Al. Rosetti în lucrarea sa *Colindele religioase la români*. Printr-o solidă argumentație filologică autorul stabilește căile de filiație ale termenului colindă și pune capăt unor erezuri privind originea refrenului Ler ¹⁵. Sprijinindu-se pe un bogat material comparativ ca și pe numeroase date istorice, Petru Caraman deschide în studiul său *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi* ¹⁶ o largă perspectivă asupra interacțiunilor dintre păgânismul greco-latin, creștinism și stratul autohton la noi și la popoarele învecinate. Studiul acesta poate fi considerat ca un preludiv la lucrarea sa amplă privitoare la colindatul slavilor și românilor ¹⁷. Lucrarea, publicată în limba polonă și din păcate netradusă la noi, cuprinde un bogat material etnografic comparativ, precum și punctele de vedere ale autorului cu privire la geneza, evoluția și raporturile colindei cu alte genuri populare. Numeroase date etnografice privind desfășurarea colindatului, varietatea obiceiului și a terminologiei legate de acesta aduce Traian German în articolul *Tovărășiile de Crăciun ale feciorilor români din Ardeal* ¹⁸. În *Monografia județului Tîrnava Mare Ilarion Cocișiu* ¹⁹ face o descriere nuanțată a obiceiului și a evoluției sale locale; cele mai multe din observațiile sale referitoare la refren, repertoriul local și raporturile acestuia cu cîntecul de stea pot fi aplicate colindei în întregimea sa.

Informații inedite aduce O. Birlea în lucrarea sa *Colindatul în Transilvania* ²⁰, sinteză făcută de autor cu o remarcabilă rigoare științifică. Prin îmbrățișarea unor probleme largi privind metoda de cercetare, funcția, semnificația și vechimea colindei, autorul depășește cu mult sfera circumscrisă în titlu.

Pentru orientarea cercetărilor privind structura textului colindei, valorificarea unor metode moderne de investigație, caracterul

de sistem al colindatului și evoluția sa în stadiul contemporan, contribuțiile aduse de Mihai Pop ²¹ sînt deosebit de stimulatoare.

Pornind de la cercetări de teren efectuate în Țara Oltului și bazîndu-se pe o vastă documentație, Traian Herseni ²² subliniază relația colindatului cu ritul și indică unele influențe survenite relativ recent în practica sud-ardeleană a obiceiului.

Lucrarea lui Octavian Buhociu *Folclorul de iarnă, Ziorile și poezia păstorească* ²³ abordează dintr-o largă perspectivă comparativă cîteva din aspectele de bază ale colindatului: ceata fiăcăilor, repertoriul vînătoresc și păstoresc al colindei.

Dintre contribuțiile elaborate în trecut, dar care au cunoscut relativ recent o largă difuziune, atragem atenția asupra prefetelor lui Bartók la edițiile postume ale volumului *Rumänische Colinde* ²⁴. Bartók înfățișează principiile de clasificare a textelor manifestîndu-și cu o exemplară probitate științifică unele ezitări. Această clasificare se adaugă aporturilor hotărîtoare ale autorului în problema versificației și refrenului colindei.

COLINDA, MOȘ AJUNUL PIȚĂRĂILOR, CÎNTECUL DE STEA — DEMARCAȚII

În ciuda acestor eforturi multiple de culegere și studiere a colindei, genul a rămas aproape necunoscut marelui public. Se confundă în mod curent colinda cu Moș Ajunul copiilor sau cu cîntecul de stea, iar părerea că genul ar avea o obîrșie creștină este o prejudecată stăruiitoare. Aceste erori se datorează parțial faptului că genul a fost uneori cunoscut, mai ales în mediul citadin, sub formele sale degradate sau de împrumut.

Considerăm deci necesar să facem cîteva demarcații preliminare. Moș Ajunul copiilor, practică denumită în Oltenia subcarpatică „Colindeți“, „La colindeți“, iar în Banat și Transilvania „Pițărăi“, „În pițărăi“, are ca și colindatul un sens augural. Spre deosebire de adevărații colindători — flăcăi, oameni maturi, bătrîni, fete sau neveste — obiceiul pițărăilor antrenează doar copii, de la o vîrstă fragedă pînă la 10—15 ani. Ceata pițărăilor, care în unele regiuni ia forma unui cortegiu impunător ²⁵, își exercită prerogativele doar în seara de 23 spre 24 decembrie, Crăciunul (uneori și Anul Nou) fiind rezervat colindatului propriu-zis. Distincția esențială dintre cele două genuri ține în primul rînd de alt aspect; colinda, gen amplu și diversificat tipologic, se cîntă, în

timp ce textele pițărăilor, reduse ca întindere și cu un pronunțat caracter formulistic, se recită. Formulele pițărăilor prezintă analogii izbitoare cu urările practicate de romani cu prilejul Calendelor lui Ianuarie²⁶. Dealtfel obiceiul cunoaște o mare răspîndire în zona celei mai intense romanizări (în Banat și Oltenia).

Cîntecele de stea se cîntă de către copiii care merg cu steaua în perioada care începe cu Crăciunul și se încheie cu Boboteaza. În opoziție cu colinda, gen popular cu o veche obîrșie, cîntecele de stea au o origine semicultă, un stil modern influențat de muzica bisericească orientală și de muzica și poetica vest-europeană, iar textele dezvoltă o tematică exclusiv religioasă; lipsesc urările de încheiere și refrenele atît de răspîndite în colindă. În ciuda acestor mari diferențe, s-au produs totuși unele întrepătrunderi — ca de pildă adaptarea unor texte recente de cîntec de stea la vechi melodii de colindă.²⁷

FILIAȚIA TERMENULUI COLINDĂ, CICLUL ROMAN ȘI CREȘTIN AL SĂRBĂTORILOR DE IARNĂ

Descoperit de școala romantică, folclorul a fost abordat multă vreme nediferențiat, cu metode și concepte împrumutate literaturii. Această orientare — ale cărei ecouri nu s-au stins complet — a fost discreditată treptat prin sporul continuu de date, prin progresele teoretice și metodologice obținute în cercetarea culturilor populare. Abordînd folclorul înarmați doar cu cunoștințe generale de literatură, riscăm a ajunge la interpretări eronate; numeroase imagini percepute de către literați ca produsul mirabil al fanteziei populare au o bază concretă etnografică iar pasaje aparent confuze se luminează brusc prin conexarea la date furnizate de studiul obiceiurilor, lingvisticii sau istoriei. Poezia populară, și cu deosebire stratul ei vechi, se integrează unui sistem cultural, ceea ce presupune norme specifice, raporturi și interacțiuni cu rituri, credințe și instituții manifeste pe o anumită treaptă a istoriei. Contemplînd un vestigiu arheologic ne simțim datori să cunoaștem întregul din care a făcut parte, împrejurările care i-au dat naștere, rolul său în cult. Un efort analog îl reclamă și analiza colindei, gen cu adînci rădăcini tradiționale.

Pentru a lua în considerație toate ipotezele privind constituirea stratului de bază al colindei, ne vom referi la două coordonate

elementare ale genului: obîrșia termenului *colindă* și data desfășurării obiceiului.

Terminologia populară aplicată colindei se diferențiază regional. Termenul transilvănean dominant care s-a adoptat și de către folcloristică este cel de *colindă*; partea de nord-vest a Transilvaniei utilizează termenul *corindă*, care se mai întâlnește încorporat doar refrenului și în Zărand, Munții Apuseni, ba chiar și în jud. Sibiu ²⁸. I. Cocișiu ²⁹ și O. Birlea ³⁰ semnaleză prezența termenului *colindă* ³¹ pe valea Buii (Mihăileni, Șalcău, Ștenea) și în Săliștea Sibiului. Termenul *colind* cunoaște o mare răspîndire în Muntenia și Dobrogea. Țara Loviștei folosește pe alocuri termenul *colindec*, varianta locală formată prin sufixarea muntenescului *colind*. După cum s-a demonstrat ³², termenul mai vechi *corindă* provine din *Calendae*. Slavul *coleda*, derivat și el din *calendae* și pătruns la noi prin adoptarea ierarhiei bisericești slavo-bizantine, a influențat forma moștenită de români direct din latină. Termenul astfel obținut, „colinda“, a restrîns aria de circulație a formei mai arhaice, căreia în bună parte i s-a substituit.

Romanii numeau *calendae* primele zile ale fiecărei luni. *Calendae Ianuarii*, care marcau și începutul noului an administrativ, se sărbătoreau de către romani cu un fast deosebit. Foarte populară și în Imperiul de Răsărit, sărbătoarea Calendelor avea un puternic caracter augural: se practicau urări de sănătate și belșug, se scruta viitorul prin divinații, se schimbau daruri. Tot la Calende, și cu deosebire în Imperiul de Răsărit unde cultul lui Dionisos, zeitate greco-tracică, era atît de răspîndit, se practicau travestiri. Calen-dele încheiau un întreg ciclu de sărbători greco-romane și orientale. Dintre acestea, Saturnalia și Dies Natalis Solis invicti merită o mențiune specială. Saturnalia, serbată la 17 decembrie ³³, se caracteriza printr-o libertate fără opreliști și petreceri îmbelșugate; la răspîntii se înjunghiau porci, iar ospețele se desfășurau sub autoritatea unui „rege“ ales cu acest prilej. Un document din sec. IV ³⁴ consemnînd martiriul unui soldat creștin ales împotriva voinței sale ca rege al Saturnaliilor la Durostorum, atestă răspîndirea datinii în imediata noastră vecinătate.

Dies Natalis Solis invicti intră în calendarul oficial roman în secolul III cînd i se fixează și data — 25 decembrie. Oficializînd sărbătoarea soarelui invincibil, Aurelian ³⁵ recunoștea implicit popularitatea pe care o dobîndise în Imperiu cultul solar al lui Mithra. Adus din Orient ³⁶ cu un secol înaintea erei noastre și răspîndit

prin intermediul legiunilor romane, cultul lui Mithra³⁷ a constituit pentru un răstimp al istoriei rivalul cel mai de temut al creștinismului. Că mitracismul s-a practicat și la noi o dovedește prezența pe teritoriul țării noastre a numeroase lăcașuri și altare, reliefuri și inscripții dedicate zeului Mithra.³⁸

Ciclul creștin al sărbătorilor de iarnă se bazează, fără îndoială, pe calendarul păgîn din ultimele secole ale antichității târzii.³⁹ Înlocuirea ciclului păgîn de sărbători prin cel creștin nu a constituit însă un moment de ruptură. Sub acest raport este semnificativ faptul că în ceea ce privește data sărbătorilor creștine de iarnă, biserica s-a arătat ezitantă multă vreme. Fixat la începutul erei creștine pe 6 ianuarie, Crăciunul a fost mutat în secolul IV la 25 decembrie, dată care coincidea cu Dies Natalis Solis invicti. Crăciunul devine totodată și începutul anului ecleziastic menținându-se cu acest rol secole de-a rîndul⁴⁰. Ca efect al forței de remanență a tradițiilor păgîne, dar și printr-o strategie abilă a bisericii, Crăciunul se substituie aniversării Soarelui invincibil, preia de la Calendele lui Ianuarie rolul de An nou, se asociază petrecerilor saturnalice și practicilor augurale.

Procesul acesta de absorbție și substituire a fost desigur complex și îndelungat. Primele secole ale erei noastre se desfășoară într-o atmosferă de confuzie religioasă. Creștinismul coexistă cu datini transmise prin tradiția greco-latină și intră în competiție în campania de prozelitism cu numeroase culturi orientale — cultul lui Attis și al Cibelei, cultul lui Isis, cultul lui Mithra — „religii de mîntuire“⁴¹ implantate cu succes în Imperiul roman. Chiar și după oficializarea creștinismului, păgînismul continuă să-și exercite secole de-a rîndul puterea de seducție, în afara ca și înlăuntrul bisericii. Pentru mulți din adepții noii credințe conștiința incompatibilității dintre creștinism și practicile păgîne rămîne încă tulbure; papyrusurile creștine consemnează rugăciuni tangente exorcismelor,⁴² iar mirenii secolului V, de-a valma cu clericii, nu se sfiesc uneori a asocia oficiului liturgic amuletele și incantațiile magice.⁴³ După cum rezultă din repetatele proteste ale părinților bisericii, tradițiile păgîne nu și-au istovit vigoarea nici în perioada de mare expansiune și triumf al creștinismului. Înfierarea sărbătorilor păgîne de iarnă de către conciliul trulan⁴⁴ demonstrează practicarea lor activă la finele secolului VII în Constantinopol, centru prestigios al creștinismului. Și totuși, în pofida luptei vehemente duse de către biserică pentru eradicarea păgînismului, acesta se

insinuează în noua credință ⁴⁵; sacralitatea duminicii „ziua soarelui“, cum o numesc și astăzi limbile germanice (Sunday, Sonntag) provine din Mitracism ⁴⁶, iar atributele de Mater dolorosa, Mater salutaris, Regina coeli, aplicate cândva Cibelei și lui Isis ⁴⁷, devin în tradiția menținută de catolicism prerogativele Madonei.

Dacă în mediul citadin, creștinismul izbuteste treptat să combată practicile păgâne, să și le încorporeze și să le șteargă amintirea, la sate victoria sa este mai incertă și mai tardivă ⁴⁸. Etimologia cuvântului păgîn (pagus > paganus) dovedește că multă vreme pentru lumea creștină a orașelor, noțiunea de țaran s-a confundat cu cea de păgîn. Această forță de remanență tipică ariilor laterale ⁴⁹, explică în bună parte de ce la noi, ca și la slavii din vecinătatea noastră, amintirea stratului păgîn s-a conservat în terminologia și datinile sărbătorilor de iarnă mai bine decât în Occident. În estul Europei perpetuarea filonului antic se datorează poate și unui alt factor: populația tracică romanizată și parte din slavi au intrat — mediat sau direct — în zona de influență a Bizanțului. Evanghelizînd Europa răsăriteană, Imperiul bizantin, continuator glorios al culturii greco-latine, a contribuit totodată și la menținerea tradițiilor antice.

Primele vestigii arheologice probînd introducerea creștinismului pe teritoriul țării noastre datează din secolul al IV-lea ⁵⁰, perioadă care coincide cu oficializarea creștinismului și cu cucerirea vremelnică de către Constantin cel Mare a malului stîng al Dunării. Creștinismul nu a fost propagat la noi de către misionari oficiali — a pătruns prin infuzie, pe baza legăturilor directe dintre populațiile romanizate de pe cele două maluri ale Dunării. Excepțînd Dobrogea și malul stîng al Dunării, care au fost incluse ierarhiei romano-bizantine, creștinismul s-a practicat de către dacoromani în comunități mici, nesubordonate vreunei jurisdicții bisericești. Acest creștinism de factură populară se menține la noi pînă tîrziu, biserica română căpătînd un caracter strict instituțional abia în secolul al XIV-lea. Se poate presupune că în aceste circumstanțe, tradițiile populare locale, ca și datinile și credințele aduse de către romani în Dacia, au continuat să se perpetueze paralel cu creștinismul, sau în strînsă legătură cu acesta.

Desigur, în timp, biserica a cîștigat autoritate asupra maselor și influența ei s-a făcut simțită.

În răsăritul Europei însă, lupta bisericii împotriva practicilor păgâne a avut un caracter mai puțin metodic decât în Occident. Nedistanțați de popor prin cultură teologică, clericii noștri de țară nu s-au situat pe poziția unor adversari intransigenți ai păgânismului; ei înșiși au contribuit uneori — fără voie — la supraviețuirea datinilor păgâne sau la simbioza acestora cu creștinismul.

În ce măsură colinda poate fi raportată la un strat autohton sau la filonul greco-roman, ponderea influenței creștine, iată doar câteva din problemele a căror complexitate ne-am mărginit doar să o sugerăm. Abia analiza obiceiului, a motivelor și repertoriului colindei ne va permite să tragem câteva concluzii sau să emitem unele ipoteze.

PRACTICAREA OBICEIULUI, PRESCRIPTII CEREMONIALE

Textele de colindă reprezintă doar unul din elementele constitutive ale unui ceremonial care se bizuie pe puterea reunită a cuvântului, muzicii, gestualității, dansului, uneori și pe cea a reprezentării plastice. Toate aceste sisteme de comunicare se întrepătrund, se determină și se completează reciproc, asumându-și concomitent, succesiv sau alternativ sarcina susținerii mesajului exprimat de colindă ca limbaj global. Asemenea altor ceremoniale românești, colindatul tradițional comportă aplicarea unor prescripții și permite cu intermitență stabilirea unor conexiuni cu reprezentări și credințe deduse dintr-o axiologie colectivă. Prescripțiile menționate care au în vedere relațiile dintre agenții și destinatarii ceremonialului precum și desfășurarea acestuia se reflectă în grade variabile de coerență la nivelul terminologiei populare.

Desigur, observațiile privitoare la formele tradiționale ale colindatului, la credințe de obârșie mitologică și prescripții ceremoniale sînt valabile pentru un stadiu astăzi depășit al satului românesc. Ca reflex al schimbărilor produse în mentalitatea populară — schimbări simțitor accelerate în ultimele decenii prin revoluția socială, eradicarea analfabetismului, angrenarea satului la rețeaua de învățămînt, sanitară și la radio-televiziune — colindatul a pierdut în bună măsură pentru purtătorii săi semnificația sa ceremonială, comutîndu-se treptat într-un protocol al relațiilor cordiale dintre generații, prilej de regrupare a comunității rurale

parțial dispersate în fabrici, în mine sau pe șantiere. Fie că s-au disociat pentru practicanții moderni ai obiceiului de prescripții și credințe, fie că sînt cunoscute prin intermediul literei tipărite ca niște simple poezii, textele de colindă continuă să păstreze marca apartenenței lor la un sistem unitar; versificația se explică prin interacțiunea sa cu melodia, iar anumite porțiuni ale textului nu pot fi elucidate fără sprijinul unui material apercetiv privitor la angrenajul intern al colindatului și la funcția sa în comunitatea satului românesc tradițional.

Analiza colindei presupune deci restabilirea acelor corelații adînci care au unit cuvîntul cu celelalte semne implicate în practica ceremonială.

Dat fiind procesul involutiv al colindatului modern, ne vom sluji de date cu valoare retroactivă — secvențe, termeni sau prescripții ceremoniale ieșite din uzul tinerilor colindători contemporani, dar care au mai putut fi surprinse de către culegători într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Vom lua în considerare datele publicate și cele de arhivă, observațiile de teren, dar și o sursă adeseori neglijată de descrierile etnografice — respectiv informațiile privitoare la obicei, informații care se pot deduce din analiza versurilor colindei. Sub acest raport, textul colindei — în virtutea rolului său de coordonator și protector al gestualității ceremoniale — aduce indicații prețioase. Desigur, textul nu oferă în întregime sa și în mod direct o amprentă a obiceiului; canoanele poeticii colindei, alegoria și hiperbola au ascuns uneori sau au redimensionat datele etnografice. La o analiză atentă a colindei, și prin confruntare cu etapele obiceiului, cu mărturiile de teren și datele de arhivă, baza etnografică a unor numeroase imagini și simboluri devine evidentă. Se poate chiar afirma că sub presiunea exercitată de schema versificației și de tiparul melodic,⁵¹ textul colindei s-a menținut, într-o anumită măsură, mai coerent decît obiceiul, care în stadiul contemporan a suferit mutații sensibile și parțial s-a dezagregat. Apreciem așadar că pentru analiza unor secvențe sau prescripții ceremoniale devenite confuze, eliptice sau regresive, atestarea lor la nivel lingvistic reprezintă un mijloc de întregire a sensului și o probă a practicii lor în trecutul unor regiuni din care astăzi au dispărut.

Anumite aspecte nu pot fi însă explicate doar prin referință la angrenajul intern al colindatului. De aceea, oridecîteori va fi

necesar, vom raporta colinda la practici complementare, la prescripții și reprezentări din contextul culturii populare românești considerate în perspectiva largă a unui material etnografic comparativ.

Dăm în prealabil câteva date generale privitoare la modul și prilejul de execuție și la agenții colindei.

Integrată obiceiului, colinda se practică sub formă de cântec; doar formulele finale de urare se recită. Cu unele rare excepții⁵², se poate afirma că textul fuzionează deplin cu melodia. Încercările de a obține de la colindători dictarea textului se izbesc de dificultatea izolării celor două limbaje indisolubil legate prin tradiție; „mai greu vine să le spun din gură decît să le cînt”⁵³, mărturișește un colindător din Lupșanu — Ialomița. Iar un alt practicant al obiceiului exprimă și mai limpede conștiința acestei condiționări reciproce: „Cînd o cînt’ mai bine-ț vine vorba, că au legătură”⁵⁴.

Execuția colindelor se diferențiază în raport cu coordonatele locale și cu stadiul de evoluție al obiceiului. Acolo unde obiceiul și-a păstrat vigoarea, execuția antifonică cunoaște o mare răspîndire; colindătorii divizați în două (mult mai rar trei) grupuri cîntă alternativ cîte-o strofă muzicală⁵⁵. Ascultarea pe viu a colindelor antifonice înlătură definitiv ideea de cântec sfios intonat cu glas firav, idee generată de confuzia cu stilul de execuție al copiilor; vocile tunătoare ale bărbaților irup alternativ, inundă ulițele, impunînd colinda ca expresia plină de energie a întregii comunități sătești. Tradiția execuției antifonice, activă în Transilvania, se menține încă și în anumite zone ale Munteniei; o întîlnim în Loviștea sau centrele de colindat din Ialomița și Brăila și a mai fost înregistrată de cercetările din deceniul al patrulea în Bragadiru — Teleorman⁵⁶, în Budești și Plătărești — Ilfov⁵⁷. În unele regiuni ale țării, părăsirea execuției antifonice reprezintă, după cum s-a putut constata, un proces relativ recent. În alte zone, cum ar fi Maramureșul de ex., stilul antifonic ori n-a existat niciodată, ori, abandonat de multă vreme, s-a șters din memoria populară. Buna execuție a colindelor și stăpînirea repertoriului genului constituie în zonele de colindat tradițional din Transilvania și Muntenia o condiție esențială a obiceiului. Gazdele își manifestă dezaprobarea față de „zmintirea”⁵⁸ colindelor, iar colindătorii nu pot nesocoti cenzura exercitată de comunitatea sătească.⁵⁹

Colindatul cu întregul său complex de manifestări se înscrie perioadei sărbătorilor de iarnă oscilînd ca dată și durată între extremele: începutul Postului Crăciunului (15 noiembrie) și începutul Postului mare. Singura abatere de la acest termen se înregistrează incidental în legătură cu colindele „de zăurit” care se execută mai ales de zilele sfinților din calendarul sărbătorilor de iarnă, dar pe alocuri și cu prilejul zilelor unor sfinți serbați peste an, de Sfîntul Gheorghe (23 aprilie) de pildă, sau de Sfîntul Mihail și Gavril (8 noiembrie)⁶⁰. Excepțiile citate sînt neconcludente ca probă a oscilației datei de execuție a obiceiului; colindele „de zăurit” cuprind un material eterogen, atipic genului, ceea ce indică adaptarea relativ recentă a urării tradiționale la funcția de felicitare onomastică. Dealtfel mărturiile obținute de la generația vîrstnică infirmă posibilitatea disocierii colindei de perioada sărbătorilor de iarnă. Conform acestor mărturii, cîntarea colindelor peste an ar fi atras ponoase: „Spunea lumea că se face tăciune-n grîu dacă corinzi pînă la postu lu Crăciun și dacă trecea Crăciunul nu iera voie să corinzi”.⁶¹ Nu numai recoltele, dar și sănătatea oamenilor ar fi avut de suferit; credința că execuția colindelor la date care transgresează perioada sărbătorilor de iarnă ar provoca bube a fost atestată atît în Transilvania⁶² cît și în Muntenia.⁶³ Cu totul alt statut avea colindatul în cadrul termenului prescris prin tradiție. Colindatului i se atribuiă în trecut efecte binefăcătoare: sporul recoltelor de grîu și cînepă, belșug, sănătate, prăsierea vitelor.⁶⁴ În anumite regiuni, pe durata sărbătorilor de iarnă, colindatul excludea cîntecele. „Care horea în vremea Crăciunului, se considera ușuratic”⁶⁵ sau mai ferm alt informator precizează că „În postul Crăciunului nu horea de cîn' știu eu”.⁶⁶ Opozițiile fast-prohibitoriu, nefast-prohibit, condiționate de respectarea sau nerespectarea termenului prescris prin tradiție evidențiază strictețea coordonatelor temporale ale colindei, tangența obiceiului cu sfera sacralului. Sacralitatea colindei nu derivă însă din prilejul creștin al obiceiului, deși coincidența ca dată a creat asociații și substituiri ale motivației.

Colindatul tradițional se exercită prin intermediul unui grup denumit frecvent „ceată”. Cetele se diferențiază în raport cu componența și modul lor de organizare: ceata tinerilor necăsătoriți, ceata alcătuită din flăcăi și mături, ceata feminină.⁶⁷ Cea mai bine cunoscută și structurată organizatoric este ceata flăcăilor. Menționat de S. Fl. Marian⁶⁸ și B. Bartók⁶⁹ și surprins încă sub forma

unor grupări laxe în nordul Transilvaniei, în Maramureș și Nordul Moldovei, colindatul feminin are un caracter organizatoric marcat în Muscel, unde cetele de fete și neveste își asumă rolul de agenți principali ai obiceiului.

Analiza globală a colindatului, a limbajelor care-l susțin, a etapelor și protocolului său, ridică probleme numeroase. În stadiul în care a fost surprins de cercetările moderne, obiceiul cunoaște o răspândire teritorială inegală; viguros încă în Transilvania și anumite zone din Muntenia și Oltenia, colindatul lipsește, îmbracă forme sărace sau de împrumut în Moldova, sudul Olteniei, Banat. Ca urmare a unor împrejurări social-istorice și a unor condiții diferite de evoluție, colindatul include forme arhaice și mutații relativ recente, prezentînd pe plan local numeroase particularități. Și cum aceste particularități aduc adesea date extrem de prețioase, descrierea colindatului sub multiplele sale forme devine fatalmente stufosă.

Un alt aspect al obiceiului constă în faptul că pe alocuri colindatul se îmbină cu practici din alte ceremoniale, etnografului revenindu-i obligația de a distinge ceea ce aparține unui vechi sincretism de ceea ce are un caracter recent sau fortuit.

De asemenea, trebuie să menționăm că informațiile referitoare la colindat se situează la nivele diferite de adîncime; dacă asupra anumitor regiuni dispunem de un stoc de informații riguros culese, despre altele, datele — mai ales cele privind stadiul vechi al obiceiului — sînt relativ sărace și fragmentare.

Cu aceste rezerve, și ținînd seama de factorii menționați mai sus, abordăm descrierea formelor regionale ale colindatului.

În ceea ce privește colindatul în Transilvania ne aflăm într-o situație privilegiată: contribuțiile lui Tr. German, I. Cocișiu, O. Birlea și Tr. Herseni⁷⁰ — prin bogăția materialului informativ — aproape au epuizat latura etnografică a colindatului. Ne vom referi așadar la aspectele esențiale descrise de acești autori, adăugînd unele date culese direct sau consemnate în Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice.

Menționăm de la bun început că prin Transilvania înțelegem o zonă etnografică depășind hotarele geografice ale acestei regiuni; includem în descrierea noastră și anumite date legate de colindatul de pe Valea Mureșului pînă la Lipova, de pe Valea Crișului Alb pînă la Gurahonț precum și din Bihor, Sătmar și Maramureș.⁷¹

În Transilvania, practica obiceiului are un caracter sincretic marcat; foarte frecvent, colindatul comportă instrumente muzicale, execuția dansului, măști și travestiri.

Cetele de colindători transilvăneni sînt însoțite de instrumentiști, fluierași, vioariști. Acompaniamentul la cimpoi, atestat astăzi doar într-un singur punct⁷², a cunoscut desigur în trecut o mare răspîndire.

În partea vestică a regiunii Hunedoara, în Beiuș, Zărand și Valea Mureșului pînă la Lipova, colindătorii folosesc mici tobe numite „dube”⁷³. În ritmul dubelor, colindătorii, care sînt acompaniați și de un instrumentist (fluieraș, vioarist etc.), străbat ulițele satului executînd „zicala dubii”. Pe fondul acestei melodii, colindătorii scandează de obicei o suită de strigături. Parte din aceste strigături au un caracter specializat, se referă la obiceiul dubei sau la obligația imperioasă de a oferi daruri colindătorilor: „Dă pe dubă cît de tare / Să răsune ghiața-n vale / . . . Vină, nană, dă cîrnații / Dacă nu te joacă dracii”⁷⁴. Zarva spectaculoasă iscată de alaiul colindătorilor, bubuitul tobelor și chiuiturile slujesc astăzi în primul rînd la vestirea gazdelor. Se poate presupune că în trecut, prin acest mod gălăgios de manifestare, se urmărea a neutraliza spiritele cărora li se atribuie pe o arie europeană largă o influență nocivă în perioada solstițiului de iarnă. Foarte probabil că același scop îl vizau și zăngăniturile provocate de alaiurile carnavalesci din Făgăraș în cadrul obiceiului numit „a bate tufa”⁷⁵; astfel, la desfacerea cetelor, colindătorii făgărășeni obișnuiau să se năpustească travestiți în curțile oamenilor izbînd cu putere obiecte metalice și permițîndu-și a provoca nepedepsiți mici pagube gospodăriilor. Instrumentele zgomotoase și în general vacarmul ca mijloace magice de protecție și de stabilire a unor contacte cu lumea spiritelor joacă un rol important în numeroase practici tradiționale: toba de exemplu, ca element esențial al recuzitei șamanilor fino-ugrici⁷⁶, zăngăniturile și strigătele menite a contracara efectul dezastruos atribuit eclipselor solare⁷⁷ sau folosirea în riturile de inițiere a bull-roarer-ului⁷⁸, instrument analog buhaiului nostru. Semnalăm că bull-roarer-ul, în uz la triburile australiene, la indienii celor două Americi și parțial la africani, a fost cunoscut și tracilor și grecilor antici⁷⁹. După toate indiciile, pocnetele din bici și mugetul buhaiului care însoțesc mai ales în Moldova și Muntenia Plugușorul și măștile de Anul Nou, ca și zăngăniturile și tobele colindătorilor ardeleni, se înscriu într-un ansamblu de

manifestări destinate a asigura trecerea fără primejdii a perioadei solstițiului de iarnă.

Asocierea colindei cu dansul cunoaște o mare răspândire în Transilvania. Foarte generalizat este obiceiul ca înainte de a părăsi gazdele colindătorii să joace fetele din casă, uneori și nevestele tinere. În Zărand și Țara Moșilor, colindătorii joacă și fetițele mici din leagăn „ca să le aducă bucurie și sănătate pe anul viitor”⁸⁰. În zonele unde colindatul se îmbină cu dansul călușarilor, jocul acestora se execută după cântarea colindelor⁸¹.

O strânsă corelație de limbaje se poate constata în legătură cu măștile. Acestea comportă execuția unui dans, iar jocul cu măști are loc fie deodată, fie după cântarea colindelor. În unele regiuni din Transilvania, jocul cu măști zoomorfe, cu Turca sau Cerbuțul, ia forma unui mic spectacol care antrenează și alte personaje. Atragem atenția că Turca și Cerbuțul nu se slujesc de mâini — apucă cu botul măștii banii sau darurile azvîrlite de asistență pe jos — ceea ce indică faptul că personajul mascat adoptă nu numai atributele, dar și comportamentul animal. Jocul cu măști aparține fără îndoială unui substrat precreștin și denotă prin împletirea sa cu colinda un stadiu arhaic în modul de execuție al acesteia. Incompatibilitatea măștilor cu sfera creștină se vedește și în faptul că pe durata sărbătorilor de iarnă, colindătorului care susține rolul Turcii sau al Cerbuțului i se interzice accesul în biserică.⁸²

Prin referință la statutul și prerogativele agenților colindatului se pot distinge mai multe tipuri de ceată.⁸³ În nordul Transilvaniei întâlnim cete eterogene alcătuite din flăcăi, bărbați, femei și copii, dar și un colindat care se exercită pe grupe separate în funcție de vîrsta, sexul și statutul civil al agenților. Astfel în unele sate din Maramureș⁸⁴ colindatul se desfășoară pe registre. Colindatul adulților este precedat de colindatul „pruncesc” care constituie foarte probabil o extensie a formelor practicate de maturi și o modalitate de școlire a copiilor. Colindatul propriu-zis se execută de către flăcăi — care se adresează exclusiv caselor cu fete, — de către neveste, și separat de către bărbații însurați. Deși, cel puțin în stadiul contemporan, repertoriul cel mai amplu aparține femeilor, iar flăcăii, în majoritatea lor muncitori, se distanțează de fondul tradițional, aceștia din urmă par a fi deținut funcția de agenți principali ai obiceiului. Flăcăilor le revine rolul de a deschide colindatul, iar grupul lor are un caracter relativ structurat și se conformează unor norme privind destinatarii și relațiile cu aceștia.

În Transilvania de vest din ceată fac parte atît flăcăii cît și maturii, uneori chiar și bătrîni. Atribuțiile acestor cete ample se limitează la organizarea și executarea colindatului precum și a petrecerii colective de la sfîrșitul acestuia. O coeziune mult mai mare, o disciplină riguroasă și o ierarhizare complicată a cetei întîlnim în Cîmpia Transilvaniei, în ținutul Tîrnavelor, Sibiului și Făgărașului; aci ceata constituia în trecut apanajul strict al tinerilor neînsurați. Prerogativele acestora depășeau organizarea colindatului și a petrecerii finale, se extindeau și asupra jocului, prelungindu-se uneori pe o durată mare, un an întreg chiar. În mod paradoxal, ceata din sudul Transilvaniei comportă un sistem relativ evoluat de organizare și în același timp perpetuează elemente arhaice. Astfel se poate constata că sub raportul statutului și ierarhiei sale interne, ceata sud-ardeleană permite descifrarea unor influențe exercitate de organizațiile tinerești ale sașilor⁸⁵. Ceata alcătuită din tineri neînsurați prezintă însă sub numeroase aspecte analogii cu secvențele și prescripțiile riturilor de trecere de la copilărie la bărbăție. Impunitatea de care dispuneau colindătorii sudici în timpul sărbătorilor de iarnă constituie o replică — desigur atenuată — a acelu „droit de rapine“ recunoscut odinioară neofiților în riturile de pubertate⁸⁶. Ca și aceștia, colindătorii din sudul Transilvaniei trebuiau să se supună unor prescripții privind coabitarea și comportamentul. În Țara Oltului, flăcăii din ceată erau obligați pe perioada care începe cu Crăciunul și se încheie cu ospățul să locuiască laolaltă la o gazdă anume aleasă. Pe alocuri, au funcționat și unele interdicții vizînd păstrarea castității; în Voivodeni-Făgăraș⁸⁷ de exemplu, pe durata coabitării, relațiile flăcăilor colindători cu fetele se penalizau de către ceată. Prin acest ultim aspect, ca și prin rolul flăcăilor colindători în organizarea jocului, ceata din sudul Transilvaniei prezintă unele asemănări cu ceata călușarilor munteni.

Modul de organizare a cetelor decurge din însăși componența lor. Cetele alcătuite din flăcăi se instituie mai devreme decît cele ale maturilor, spre a oferi celor tineri un răgaz suficient pentru învățarea repertoriului. Data organizării cetei variază între 15 noiembrie (începutul postului) și o săptămîină înainte de Crăciun. Cu acest prilej se împart deobicei și funcțiile. Dacă în nordul și vestul Transilvaniei distribuirea de roluri se reduce la numirea unuia sau a doi conducători, în sud — ca reflex al ierarhiei complicate — împărțirea multiplelor funcții se înconjoară de un oare-

care fast. Astfel, după cum ne încredințează Tr. German⁸⁸, numirea în anumite funcții se marchează pe alocuri prin săltarea la grindă a celui ales. Alteori, ca efect al creșterii influenței bisericii, aceasta, sau autoritățile comunale patronează alegerile din ceată⁸⁹. Nu vom insista asupra termenilor foarte diversificați, mai cu seamă în sudul Transilvaniei, termeni prin care se desemnează funcțiile din ceată. Aceste denumiri reprezintă formații proprii sau împrumuturi din terminologia ierarhiei feudale, din cea administrativă modernă, din vocabularul armatei⁹⁰ etc. Considerăm însă important pentru descifrarea sensului obiceiului să stăruim asupra atribuțiilor ce revin celor aleși de ceată în diverse funcții. Șeful cetei, numit adesea vătaf sau jude, reprezintă autoritatea nediscutată; el răspunde de comportarea colindătorilor pe care în zona sudică are dreptul de a-i pedepsi cu asprime, el conduce și organizează ospățul final și tot el joacă adesea rolul de chezaș al diviziunii echitabile a darurilor. Petru Caraman atrage atenția asupra analogiei dintre rolul jucat de regele Saturnaliilor și atribuțiile vătafului⁹¹. Bizuindu-se și pe faptul că la croații dalmatini și insulari datina alegerii regelui s-a contaminat cu cea a colindatului, Caraman presupune că la noi, la bulgari și ucrainieni, conducătorul cetei continuă, măcar în parte, tradiția regelui Saturnaliilor. Analiza textelor pe tema alegerii unui domn al oastei (v. tip. 131) ne îndeamnă să credem că în trecut acest tip de colindă se referea la investitura vătafului. Semnalăm de asemenea că într-unul din răspunsurile la chestionarele lui Hasdeu, conducătorul cetei este numit „împărat”⁹². În cetele ardelenе, pe lângă vătaf se mai numește adesea și un alt colindător cu rolul de casier. Funcții și denumiri multiple apar în legătură cu purtarea darurilor căpătate de colindători precum și în legătură cu obținerea alimentelor și băuturii necesare pentru ospăț. În vederea organizării jocului se dau însărcinări speciale; cu un protocol analog nunții, trimiși ai cetei poftesc fetele la joc și ospăț⁹³, iar în sud-estul Transilvaniei, un colindător anume, „fetelar”, „trăgătoriu de fete” — distribuie cuplurile la dans și oficiază un mic ceremonial cu prilejul primei participări a fetelor satului la horă⁹⁴. Una din preocupările importante ale cetei este alegerea unei gazde; în casa acesteia se vor întruni colindătorii pentru a-și împrăști repertoriul și tot aci va avea loc ospățul. Gazda, numită pe alocuri și „tata feciorilor”⁹⁵, îndeplinește și rolul de sfătuitor și patron al cetei. Aceasta compensează eforturile gazdei printr-o zi muncă

(daruri sau alte sarcini) și o cinstește adresându-i-se cu o colindă anumită, „Colinda gazdii”. Repetițiile, care se îndesau în preajma Crăciunului, aveau loc la gazdă. Colindătorii însă cântau frecvent și la șezători, ceea ce a sporit înrudirea repertoriilor celor două specii, înrudire care corespunde de altfel unor analogii funcționale adânci ⁹⁶.

Colindatul propriu-zis cu întreaga sa desfășurare ceremonială are loc în majoritatea satelor ardeleni la Crăciun, colindele cântându-se cu predilecție noaptea. Practica nocturnă a obiceiului are desigur o veche tradiție. O confirmă faptul că textul colindei abundă în interpelări prin care gazdele sînt trezite din somn: „Sculați, boieri, nu dorniți. / De dorniț încă sculați. / Că niș junii n-or dornitu / De-asară,-de-alaltă sară” ⁹⁷ sau „Scoală, scoală, gazdă bună / Că nu-i vremea de durnit / Că-i vremea de-mpodobit” ⁹⁸.

Pe alocuri, colindătorii poartă anumite însemne, unele din acestea asemănătoare cu podoabele nuntașilor ⁹⁹. Mai demult, din recuzita colindătorilor făceau parte și bețele de alun după cum rezultă din răspunsurile la chestionarul lui Hasdeu ¹⁰⁰. Alunul, element folosit în practica descîntatului, este menționat și în textul colindei sub formă de epitet: „Juni *aluni*, juni albuni” ¹⁰¹. Cetei îi revine obligația de a colinda toate casele satului. Sînt destul de rare cazurile cînd gazdele refuză să primească ceata. Aceasta reacționează de obicei pașnic. Pe alocuri însă, s-au semnalat și unele forme de protest: colindătorii bat toba pe dungă, adresează gazdei strigături blasfematoare, smulg chiar porțile din țîțni. Vehemența acestor manifestări numite global „descolindat” aruncă o lumină asupra caracterului imperios al obiceiului și asupra prerogativelor cetei.

Colindatul propriu-zis se desfășoară în Transilvania afară (la ușă, sau fereastră), afară și în casă, sau numai în casă. La revărsat, cetele din sudul Ardealului execută pe drum o colindă anume, a zorilor. Gazdele răsplătesc cântarea colindelor, care se încheie totdeauna cu o urare, prin felurite daruri dintre cari vom semnala pe cele mai semnificative. Lumînările pe care Caraman ¹⁰² le consideră vestigii ale unui ceremonial funebru, se dăruiesc azi foarte rar ¹⁰³. Menționarea lor în finalul unor colinde („Și-o lumină de stupină / De la Dumnezeu să țină”) ne îndeamnă să credem că în trecut lumînările constituiau un dar curent. Cu totul izolat, fetele dăruiesc colindătorilor cununi ¹⁰⁴. Simbol feminin binecunoscut, cununa apare frecvent în colindele dedicate fetelor precum și în

refrenul „cunună de vinicioare“. Darul nelipsit după datină este colacul. Atestat și în memorialul pastorului Mathesius, colacul reprezintă o constantă a colindatului. Numeroase credințe privitoare la sănătatea copiilor și animalelor se leagă de consumarea colacului la noi ¹⁰⁵, precum și la slavi ¹⁰⁶. Pentru darurile oferite, colindătorii mulțumesc prin orății tradiționale; dintre acestea „colacului“, o orăție înrudită cu Plugușorul, se axează pe o tematică agrară. În legătură cu colacul O. Birlea ¹⁰⁷ semnaleză un mod aparte de colindat; astfel, în Tămașa-Sălaj și în Lucăcești-Maramureș, ceata colindă doar fetele care pregătesc un colac de dimensiuni mari. Precizăm că obiceiul colindatului fetelor la colac a fost practicant de către generația vîrstnică și în Oarța de Sus, în Băița de sub Codru și în Remeți pe Someș. ¹⁰⁸

I. Cocișiu consemnează obiceiul pomului din Jina-Hunedoara ¹⁰⁹. Aci gazdele împodobesc o cracă bogat ramificată cu mere, podoabe și luminări. „Pomul“ se împlîntă în colac și se oferă colindătorilor. Aceștia cîntă colinda pe tema merelor și a omului bun (v. tip nr. 159) doar în casele unde li se face „pom“. Colinda cu merele, „Colinda pomului“, cum se intitulează în Jina, are așadar o relație cu obiceiul pomului, obicei atestat ¹¹⁰ de altfel și în alte sate.

Din unele mărturii sporadice ¹¹¹ rezultă că și ceata la rîndul ei avea îndatorirea de a oferi daruri gazdelor sau fetelor, ceea ce descifrează sensul unor colinde protocolare (v. tipurile nr. 12, 13) și pune în lumină o latură pragmatică a obiceiului. ¹¹²

Colindatul include și unele elemente caracteristice nunții. Semnele distinctive purtate pe alocuri de către colindători, unele orății ¹¹³, precum și „steagul“ ¹¹⁴ cetelor prezintă analogii cu nunta, analogii relevate adesea de înșiși practicantii obiceiului. ¹¹⁵

Colindatul se încheie cu un ospăț care în majoritatea satelor transilvănene are loc de Crăciun între 25—28 decembrie. Spre deosebire de zona nord-vestică unde ospățul reunește dintr-o dată întreaga colectivitate, în sudul Transilvaniei petrecerea se desfășoară pe etape și categorii de vîrstă prelungindu-se uneori pînă la 8 ianuarie ¹¹⁶. După cum s-a mai subliniat, prin sensul său augural ca și prin unele vestigii funebre, ospățul colindătorilor prezintă analogii cu Saturnaliile.

Deosebit de semnificative sînt practicile la desfacerea cetelor. Astfel în Tiur-Blaj, după cum ne încredințează Tr. German ¹¹⁷, se simulează moartea și prohodirea unui colindător. Mimarea îngro-

părilor, frecventă și în alte obiceiuri ale ciclului de iarnă, poate fi raportată la cultul lui Dionisos, dar și la ritualuri vegetaționale anterioare sintezei cultice operate de greci.¹¹⁸

Fără a izbuti să-i zdruncine străvechile temeuri, biserica transilvăneană a influențat totuși colindatul. În Transilvania, datorită circumstanțelor istorice din trecut, biserica a jucat pentru români rolul de instituție națională, câștigînd prin aceasta o autoritate sporită asupra maselor.¹¹⁹ Astfel, după cum am mai menționat, în Transilvania biserica patronează uneori ceata și destul de frecvent colindatul este precedat de o slujbă religioasă. Pe alocuri în Țara Oltului, la miezul nopții ceata se urcă în turnul bisericii de unde cîntă patru colinde.

Judecat în ansamblul său, colindatul transilvănean se menține viguros: atît ceremonialul cît și repertoriile sînt încă bogate¹²⁰. Pe alocuri însă se ivesc și simptomele declinului; complexul de manifestări se reduce, iar repertoriul sărăcește progresiv.

În Muntenia, regiune supusă prefacerilor prin configurația sa geografică și prin condiții social istorice, procesul de disoluție al colindatului este mult mai avansat decît în Transilvania. Aceasta este probabil cauza pentru care colindatul muntean a stîrnit un interes relativ redus, fiind cercetat intensiv doar în anumite centre. Cercetările și sondajele efectuate în mai multe zone ale Munteniei — arie etnografică căreia îi includem și Oltenia și Dobrogea și sudul Moldovei¹²¹ — ne duc la constatarea că și aci, ca și în Transilvania, colindatul este un ceremonial de veche obîrșie.

Sub raportul limbajelor implicate, colindatul muntean este mai sărac decît cel al Transilvaniei; doar în Ialomița (Lupșanu, Călăreți, Săpunari), prin împletirea obiceiului cu Brezaia, colindatul se asociază mascării și jocului.

Acolo unde obiceiul și-a păstrat caracterul tradițional, în Țara Loviștei, pe alocuri în Ialomița, Brăila, Galați, Teleorman și Ilfov, întîlnim ceata constituită pe criteriul vîrstei, tip foarte asemănător cu cel din sudul Ardealului. În Loviștea, unde colindatul se perpetuează cu deosebită vigoare, ceata, numită local „preucă”, cuprinde toți flăcăii satului. Participarea la ceată constituie o obligație socială: „toți flăcăii din sat trebuie să intre în preucă, și care știe să cînte și care nu știe”¹²². Prezența cetei flăcăilor în puncte dispartate ale Munteniei probează că această formă de organizare nu poate fi atribuită transhumanței sau vreunei

influențe transcarpatice, ci corespunde unor tradiții generalizate cândva pe o zonă etnografică largă.

Ceata constituită din flăcăi și mături se întâlnește — după cum ne asigură C. Mohanu ¹²³ — pe Valea Lotrului, în Malaia, Ciunget și Voineasa.

Într-o formă originală se prezintă colindatul muscelan; aci ceata este alcătuită din fete cărora li se alătură uneori și nevestele tinere ¹²⁴.

Nu vom stărui asupra cetelor eterogene, alcătuite la întâmplare din copii și adulți, cete care apar în Muntenia ca și în Transilvania, pe panta decăderii colindatului.

Instituirea cetelor tradiționale are loc la o dată variabilă; cu o lună înainte de Crăciun în Loviștea, cu două săptămâni înainte de Crăciun în Ialomița și Muscel, pe alocuri chiar în preajma Crăciunului. În Lupșanu, acest moment se marchează prin „aldămașu brezii” ¹²⁵, o cinste cu băutura oferită cetei de către cel ales să o conducă.

Ceata de flăcăi din Muntenia nu prezintă ca omologul ei sud-ardelean un caracter riguros ierarhic; aci funcțiile se limitează la un conducător, numit de obicei „casier” și la o „iapă”, colindător însărcinat cu purtarea darurilor. Această ultimă funcție lipsește în mod firesc din ierarhia cetelor muscelene, cărora astăzi li se oferă pentru colindat doar bani. Cetele din Muscel se mărginesc să numească o fată cu rolul de „șef” și o „casierită”. De la data constituirii cetelor, și mai asiduu în apropierea Crăciunului, colindătorii se adună pentru repetiții. Acestea au loc la șeful cetei, într-o casă anume, ba chiar și la cârciumă ¹²⁶. În Loviștea, după cum ne încredințează bătrînul Const. Mărcoiu, „școala de colinde iera și în șezătoare” ¹²⁷. Textul colindelor omite de obicei descrierea repetițiilor. Întîlnim totuși într-o fonogramă din 1939 mențiunea acestei etape preliminare: „La cea ușe bună / Mulți voinici s-adună / La colinzi să-nvețe / Dă-nvățară / Cete se făceară”.¹²⁸ Ca și în Transilvania, obiceiul se desfășoară în perioada sărbătorilor de iarnă, execuția colindelor fiind predominant nocturnă. Data executării colindelor este însă mai labilă în Muntenia ¹²⁹; aci, prin influența practicilor citadine (revelionul), Anul Nou a cîștigat prestigiu izbutind pe alocuri să disloce obiceiurile de la Crăciun. Strămutarea la Anul Nou a datinilor de Crăciun este un proces care în Muntenia cîștigă progresiv teren.

La colindătorii munteni nu s-a semnalat pînă acum purtarea unor semne distinctive. Doar în memoria bătrînilor din Loviștea mai dăinuie amintirea unor vremuri cînd în această regiune colindătorii purtau în mîini zurgălăi și bastoane de alun împodobite cu creștături colorate ¹³⁰.

O caracteristică a colindatului muntean constă în faptul că acesta nu se exercită în ordinea prestigiului social, cum se întîmplă uneori în Transilvania; casele se colindă de obicei la rînd, indiferent de profesia sau statutul social al gazdelor. ¹³¹

După știrea noastră, practica descolindatului nu este uzitată în Muntenia. C. Mohanu ¹³² menționează însă că în Copăceni-Voineasa — zonă insuficient cunoscută deocamdată — colindătorii pedepsesc refuzul gazdelor prin întoarcerea porților pe dos.

Locul de execuție al colindelor diferă de la o zonă la alta. În Loviștea, unde obiceiul are un caracter complex, colindele se execută la ușă, în casă și pe drum în zori, la întîlnirea celor două grupe ale cetei. Cetele muscelene cîntă exclusiv la fereastră, fapt care se reflectă și în terminologia colindelor, numite aci „cîntece de fereastră“. În Ialomița și Ilfov colindele se execută cu unele excepții tot la fereastră, iar în Victoria-Brăila se cîntă doar în casă.

În comparație cu Transilvania, și mai cu seamă cu Hunedoara, repertoriile muntene sînt mai modeste. Repertoriul mediu constă din 7—8 piese. Satele din Loviștea însă ajung uneori la 30 de piese, Lupșanu posedă 19 colinde, Jegălia 14.

Răsplata principală pentru colindat constă în bani, la care se adaugă după voie covrigi de tîrg, băutură, carne.

Amintirea colacului tradițional stăruie în anumite credințe și practici, ceea ce probează că acesta n-a dispărut de multă vreme din colindatul Munteniei. Astfel în Loviștea s-au mai înregistrat orații „la colac“ ¹³³, iar bătrînul loviștean Mărcoiu își amintește că pe vremea sa, la Anul nou se ducea la biserică un colac mare; „jumătate îl lua popa, jumătate se fărîma — se da la vite să fie sănătoase“ ¹³⁴.

Colindatul colacului la fete, semnalat doar în cîteva sate ale Transilvaniei, a constituit în Muntenia o practică răspîndită. Obiceiul s-a practicat în Ialomița (Lupșanu, Radu Vodă, Ulmu), în Brăila (Victoria), Ilfov (Cornetu, Plătărești), în Țara Lotrului ¹³⁵ și în Dobrogea, după cum sîntem informați. În Lupșanu, de unde deținem date mai ample, obiceiul lua forma unui mic ceremonial.

Aci fetele, de obicei doar acelea care aveau un iubit colindător, pregăteau un colac mare căruia i se spunea „turtă“. Mai de mult turtă se împodobeau: „Făcea podoabe pe deasupra to' dă cocă—găină, cocoș, floare“. ¹³⁶ Flăcăii poftiți de către o fată (de obicei doar patru colindători numiți „turtari“) veneau în dimineața zilei de 25 și executau colinda vinului și mirului (v. tip nr. 187), colindă intitulată circumstanțial „de turtă“. Obiceiul se desfășura după un protocol anume. Colinda de turtă „se începea de la poartă pînă la intrarea în casă, ca popa, și d-acelea tăceam“ precizează un informator din Lupșanu ¹³⁷. După ce cinsteau un pahar, turtarii reluau colinda vinului și mirului ¹³⁸, de astă dată în casă. Colindătorii, care primeau în dar turtă, bani, uneori și o găină friptă, cîntau la plecarea „Rămii gazdă sănătoasă“. În Plătărești-Ilfov ¹³⁹, colacii oferți de fete se împodobeau cu lămii și portocale. La aceste forme de ceremonial se referă desigur colindele din Ilfov care pomenesc de două surori „Cu lămii la căpătii./ Cu ilice puse-n cui“, surori care așteaptă colindătorii „Cu bani mari de buzunar, / C-un colac de grîu curat“. ¹⁴⁰ Obiceiul colindatului fetelor la colac, obicei sporadic atestat în Transilvania, a fost relativ răspîndit în Muntenia. Consemnarea practicii în răspunsurile la chestionarele lui Hasdeu ¹⁴¹ ne îndreptățește să credem că acest obicei reprezenta pînă nu de mult un element foarte frecvent în ceremonialul colindatului. Menționăm de asemenea că obiceiul colindatului la colac este practicat și la slavi. ¹⁴²

În Muntenia ospățul feciorilor cu vechiul său sens augural se află în vădit regres; de cele mai multe ori colindatul se încheie prin împărțirea banilor și darurilor. Și sub acest raport Loviștea constituie o excepție. Aci, la ospățul care are loc pe data de 7 ianuarie, participă pe etape feciorii și fetele, apoi părinții, ceea ce echivalează cu antrenarea întregii colectivități. Ospățul la încheierea colindatului a fost cîndva generalizat în Muntenia, după cum rezultă din unele mărturii: „Înainte nu să-mpărțea, se bea tot la masa brezării“ ¹⁴³ care avea loc la șeful cetei acasă.

O trăsătură originală a obiceiurilor de iarnă din Muntenia este „iordănitul“. În Loviștea la Bobotează și Sfîntul Ion ceata colindătorilor pornește din casă în casă cu căldărușa cu apă sfințită și cu busuioc. Obiceiul se întîlnește și în Muscel ¹⁴⁴ și în Teleorman ¹⁴⁵. În Jugur, flăcăii numiți „ciurlezi“ stau de Bobotează cu căldărușa în ușa bisericii. La sfîrșitul slujbei stropesc cu busuioc muiat în agheasmă pe cei ce ies din biserică (chiar și pe popă și

dascăl) și îi saltă de trei ori în sus. Obiceiul are un scop apotropeic mărturisit: „i ridică în sus cică să fie sănătoși tot anu”¹⁴⁶. Iordănitul a constituit cândva o îndatorire ceremonială generalizată pe o zonă etnografică largă, după cum rezultă din frecvențele referiri ale colindei la stropirea curților, referiri care apar și în textele din regiunile unde obiceiul nu mai este atestat în practica vie, ca de ex. în această colindă ardeleană: „Ia săriți în cea grădină, / Că-n grădină-i și-o stupină, / În stupină și-o fântină. / În fântină-i apă lină, / Apă-n vedre veți lua, / Rupe-un fir detrandafir / Ș-un străpșor de busuioc” etc.¹⁴⁷ În textul colindelor protocolare (v. tip nr. 1) se pomenește de stropirea curții gospodarului cu apa din fântină, nu cu agheasmă; prin influența bisericii, obiceiul a căpătat o aparență creștină. Cazurile de „creștinare” a unor practici tradiționale sînt relativ rare în Muntenia. Aci, spre deosebire de Transilvania, colindatul a rămas relativ ferit de influența bisericii.

Desigur, mai puțin spectaculos decît în Transilvania, cu un repertoriu mai redus și cu manifestări mai sărace, colindatul muntean conservă totuși în desfășurarea sa unele elemente care sînt palide, lipsesc sau au dispărut din ceremonialul transcarpatic.

S-a observat de timpuriu că în taxonomia populară colindele poartă titlaturi referitoare la etapele și prescripțiile ceremonialului: „colindă la fereastră”, „colindă în zori”, „colindă de fată”, „colinda ciobanului” etc. Extrem de diversificate la români, aceste titlaturi circulă cu o intensitate variabilă și în colindatul slavilor și grecilor.

Pentru a evita eventualele confuzii, considerăm necesar să facem cîteva demarcații: nu toate denumirile folclorice date colindelor pot fi considerate drept titlaturi ceremoniale. Astfel, unele titlaturi nu conțin defel referințe la ceremonial; cu ajutorul lor se desemnează subspecii ale colindei. De pildă, prin „colinde țigănești”, sau „de batjocură” se înțelege o categorie tematică distinctă; în contrast cu tonalitatea sobră a colindei tradiționale, textele „de batjocură” cuprind un material satiric sau au caracterul unor parodii. Pe alocuri s-au dat colindelor titluri în scopul vădit de a distinge o temă de alta, „ca să n-aibă confund”, după cum mărturisește un informator¹⁴⁸. Colinda pe tema leului din Lupșanu se întitulează „Leul mare”¹⁴⁹, în opoziție cu o altă colindă asemănătoare ca stil, dar diferită tematic (vînarea cerbu-

lui) și căreia i se spune „Leul mic”¹⁵⁰, iar colinda pe tema prădării raiului capătă incidental titlul „Indilii cu cheilii”¹⁵¹. Asemenea titluri au apărut relativ târziu, ca efect al îmbogățirii repertoriului colindei și al creșterii interesului pentru subiect în dauna semnificației ceremoniale. Pe bună dreptate observa Goethe¹⁵² că „Vechile poezii nici n-aveau titlu; doar poezii mai noi au luat acest obicei și tot ei au dat mai târziu titluri poemelor celor vechi. Obiceiul a fost luat din pricina necesității de a identifica producțiile unei literaturi mai vaste și de a le putea deosebi unele de altele”.

Titlurile cu rolul de reper tematic ca și titlurile prin care se indică o subspecie a colindei nu intră în categoria titlaturilor ceremoniale de care ne ocupăm. Acestea din urmă au un rol normativ; prin intermediul lor se specifică ordinea succesiunii, circumstanțele execuției sau destinația colindelor în conformitate cu prescripțiile obiceiului. Colindătorii percep cu acuitate existența unui raport între regulile ceremonialului și titlaturile date colindelor: „Începem cu Dimineața de Crăciun, p-ormă unde stau fetele spunem a fetelor, a junelui unde ieste june, a păcurariului la care-o fost cioban la oi”¹⁵³. În zonele de colindat tradițional, nerespectarea indicațiilor pe care le comportă anumite titlaturi ceremoniale este de neconceput. Astfel un sătean fără descendenți masculini resimte ca incompatibil cu starea sa să i se cînte o colindă „de flăcău”. „Dacă n-am băiat, cum să-mi colinde mie pe asta!”¹⁵⁴, exclamă cu uimire un informator din Budești.

Titlaturile ceremoniale au un caracter categorial; de pildă titlatura „de fată”, nu se aplică unui tip unic de colindă¹⁵⁵, ci unei clase, care reunește texte analoge ca sens ceremonial, dar distincte din punct de vedere tematic. Din această cauză, titlaturile ceremoniale ale colindei nu pot constitui un criteriu operativ în determinarea tipologiei genului.

Printr-o confuzie terminologică destul de încetățenită în folcloristica noastră, titlaturile ceremoniale ale colindei au fost identificate cu noțiunea de funcție. Aceasta nu coincide în mod obligatoriu cu titlaturile ceremoniale ale colindei; este foarte adevărat că analiza titlaturilor ceremoniale permite uneori — în coroborare cu alte date — descifrarea funcțiilor colindei. Caracterul ambiguu al titlaturilor ceremoniale invită însă la rezervă și simț critic în deducerea funcțiilor colindatului.

Merită de asemenea a sublinia faptul că, deși extrem de numeroase și evidente în colindă, titlaturile ceremoniale nu sînt

tipice doar acestui gen; titlaturi referitoare la locul și momentul execuției sau la destinația unor cîntece întîlnim și în ceremonialul funebru („Zorile afară din casă“, „Zorile în casă“ etc.) și în ceremonialul de nuntă („Cîntecul nașului“, „La învălirea mireșii“, „La bărbierit“ etc.) și în descîntec („De adusul manei“, „De uimă“, „La furnici“ etc.). Analogia sub raport ceremonial — prescriptiv a titlaturilor menționate sugerează existența unui statut ritual comun colindei, descîntecului, ceremonialului funebru și nupțial.

În circulația contemporană titlaturile ceremoniale ale colindei regresează într-o proporție și într-un ritm variabil. În unele zone titlaturile ceremoniale au dispărut ¹⁵⁶, în altele s-au redus simțitor. Chiar și în zonele în care majoritatea repertoriului continuă să poarte o marcă ceremonială, întîlnim și colinde „neanumite“, care se cîntă „la oricine, la cine le iubește“ ¹⁵⁷. Cele mai multe din aceste colinde au avut cîndva o titlatură bine precizată, care, în timp, pierzîndu-și interesul și actualitatea, a dispărut. Au existat însă probabil și în trecut colinde lipsite de titlaturi ceremoniale. Putem presupune că anumite teme (de ex. unele subiecte de inspirație bisericească) pătrunzînd relativ tîrziu în repertoriu, nu au dispus de răgazul necesar adaptării la sistemul prescriptiv, nu au corespuns sistemului sau l-au surprins într-o etapă cînd autoritatea acestuia scăzuse. Prezența sau absența titlaturii ceremoniale poate constitui incidental — și desigur prin confruntare cu alte date — un indiciu de vîrstă pentru unele din tipurile colindei.

În exercițiul contemporan al obiceiului, titlaturile ceremoniale nu corespund în mod obligatoriu unui grup bine delimitat de tipuri de colindă. La unele titlaturi se poate constata specializarea lor pe teme, sau măcar predilecția pentru anumite subiecte. Destul de des însă același tip i se atribuie în puncte geografice diferite titlaturi modificate. De ex. Vămășoica (v. tip nr. 49) se numește în Dragoslavele-Argeș „Colind pentru tineri căsătoriți“ ¹⁵⁸, în Țăndărei-Ialomița, „Colind de negustor“ ¹⁵⁹, în Perieți-Ialomița „Colind de fată și băiat“ ¹⁶⁰, iar în Jegălia același tip se cîntă „La fată moartă“ ¹⁶¹.

Titlaturile ceremoniale atribuite unui tip diferă nu numai în raport cu coordonatele geografice. Uneori chiar în același sat, aceeași colindă poate avea concomitent sau pe rînd, de la caz la caz, titlaturi ceremoniale diferite. Astfel colinda pe tema prădării raiului este numită „De masă“ pentru că se cîntă înăuntrul casei,

dar are și o funcție onomastică ¹⁶² („Colindul Sf. Ion“), iar colinda construită pe dialogul dintre o față semeță și un cioban (v. tip nr. 96) se poate întitula de la caz la caz colindă „De flăcău“ sau „De față mare“ ¹⁶³, colindă „De logodiți“ sau colindă „De băiat“ ¹⁶⁴.

Suprapunerea titlaturilor decurge și din posibilitatea raportării aceluiași tip de colindă la prescripții ceremoniale diferite. De fapt, rețeaua de titlaturi date colindelor permite deducerea unui sistem constituit pe baza unor multiple criterii de clasificare. Desigur, în cadrul grupului social care le-a definit, le interpretează sau le folosește, titlaturile colindei nu corespund unui sistem riguros de clasificare; după cum am arătat, între diversele titlaturi ceremoniale ale colindei se pot produce interferențe sau substituiri.

Ne propunem să înfățișăm titlaturile ceremoniale ale colindei în raport cu coordonatele care le-au determinat.

În strînsă legătură cu faptul că obiceiul se desfășoară la date sau momente variate ale zilei, titlaturile colindelor conțin indicații temporale: „Colind de Anul Nou“ ¹⁶⁵, „Zorile“ ¹⁶⁶, „Colind de noapte“ ¹⁶⁷. Titlul de „Zori“ se dă de obicei colindelor pe tema revărsatului (v. tip 28), colinde asemănătoare stilistic cu „Zorile“ din ceremonialul funebru. Titlatura de „Zori“ se atribuie însă pe alocuri și unor subiecte creștine, de exemplu teme vestirii Nașterii.

Colindele sînt întitulate și în raport cu locul execuției lor: „De fereastră“, „De afară“, „De casă“, „La intrarea în casă“, „La plecarea din casă“, „Pe drum“ etc.

Colindele de fereastră sînt foarte numeroase atît în Muntenia cît și în Transilvania. De obicei această titlatură se atribuie colindelor protocolare, colinde care conțin indicații privind desfășurarea ceremonialului. Categoria colindelor executate în casă are un caracter lax, include atît teme laice cît și creștine. Colindele cîntate la intrarea sau plecarea din casă apar de obicei în Transilvania unde deschiderea porților și părăsirea gazdelor constituie etape ale protocolului (v. tip nr. 5). Indicația „Pe drum“ sau „Drumurile colindătorilor“ se referă la faptul că în anumite sate ceata cîntă nu numai la gazde, dar și pe ulițe (de obicei doar o singură piesă).

Unele titlaturi reflectă ierarhia și organizarea cetelor. Astfel întîlnim colinda „A birăului feciorilor“ ¹⁶⁸, „A gazdei feciorilor“ ¹⁶⁹, „A dubașilor“ ¹⁷⁰ precum și „Colinda de pricină“ ¹⁷¹. Dat fiind

rolul important al gazdei, colindele dedicate patronului moral al cetei sînt numeroase. Colindele dubașilor apar firesc doar în zona unde colindătorii utilizează tobele. Mai puțin cunoscute, colindele „De pricină” reclamă unele explicații. „De pricină” se numesc colindele prin care se probează virtuozitatea în execuție. Aceste colinde comportă un refren dificil analog frămîntăturilor de limbă: „Leușoru și-o tunatu, / Șetina șetîna / Prișina, prișina / Ș-o dobriana / Ș-oi dobriana”¹⁷². La întrecerile dintre cete organizate pe alocuri în sudul Transilvaniei, cîștigă ceata care izbuteste să cînte fără greș colinda așa-zis de pricină. Această titulatură corespunde desigur unor forme evoluat de organizare, tipice Ardealului de sud.

Anumite titlaturi cuprind referințe la forme particulare de colindat. Astfel asocierea colindei cu jocul Turcii se menționează prin titulatura „La turcă”, colindele cîntate fetelor în cadrul unui ceremonial special se numesc „De turtă”, sau „A colacului”, iar colindei pe tema merelor de aur, colindă cîntată la Jina în casele care pregătesc pom, i se spune „A pomului”. Datele privitoare la semnificația acestor forme de colindat sînt încă destul de precare. Doar la colindele „De turtă” despre care deținem informații mai bogate, putem constata o afinitate cu tema vinului și mirului (v. tip nr. 187).

Integrată obiceiului, colinda îndeplinește rolul unui cîntec de urare. Urarea se repetă și se reactualizează la fiecare casă. De obicei, prima colindă cîntată înăuntrul casei se adresează familiei în ansamblul ei. „Colinda casei”, „A curții”, sau „De familie” are un sens augural larg — vizează prosperitatea gospodăriei, sănătatea familiei, sporul vitelor. Tipurile cărora li se aplică preferențial titlaturile sus-menționate sînt „Ce-i mai bun pe lume”, „Casa mîndră”, „Facerea pămîntului” (v. tipurile nr. 150. nr. 16, nr. 23).

De obicei însă, urarea pe care o comportă colinda nu are un caracter general, ea se adresează unui membru anume al familiei. Cele mai numeroase titlaturi ceremoniale ale colindei se referă la categoriile de destinatari, categorii determinate pe baza unor criterii multiple. Foarte frecvente sînt titlaturile privitoare la sexul și vîrsta destinatarilor colindei: „De fetiță”, „De băiat mic”, „De fată mare”, „De flăcău”, „De bătrîn”, chiar și o colindă „A babelor”¹⁷³. În satele cu un repertoriu bogat, în cadrul categoriilor de vîrstă se stabilesc distincții extrem de nuanțate; astfel unele colinde se cîntă doar la băieți mici pînă la un an¹⁷⁴, altele doar

la fete pînă la 8—9 ani ¹⁷⁶, sau la fete de la 1 an pînă la 14 ani ¹⁷⁸ etc. Categoria de sex și vîrstă se suprapune parțial unei alte categorii care are în vedere starea civilă a destinatarilor, „Colindă de fată mare“, „De flăcău“, „De tineri căsătoriți“, „De familie cu copii“, „De văduvă“. C. Mohanu semnaleză în Țara Loviștei și existența unei colinde „De fată uitată“ ¹⁷⁷. Scopul vădit al colindelor de fată și flăcău este favorizarea căsătoriilor.

Mai rar semnalate sînt titlaturile privitoare la raporturile de rudenie: colindă „De frate și soră“, „La două surori“, „De părinte cu trei fii“ etc.

Un număr însemnat de titlaturi se referă la felurite îndeletniciri: colindă de cioban, de vîntor, de popă, de primar, de moașă ¹⁷⁸, ba chiar și o colindă a hoșilor ¹⁷⁹. Dintre titlaturile cu caracter profesional, cele privitoare la ciobănie sînt reprezentate prin tipurile cele mai numeroase (v. tipurile nr. 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46).

În satele alcătuite din moșneni și iobagi, unde distincția dintre cele două categorii s-a menținut mult după ce deosebirea socială a fost practic abolită, a existat un repertoriu diferențiat; „colinda boierului“ se adresa descendențelor moșnenilor — numiți prin extensia termenului boieri ¹⁸⁰ — iar cea „A săracului“ se cînta celor ce se trăgeau din iobagi.

Bazată pe simpla identitate dintre numele unui sfînt (Sf. Petru, Sf. Ion, Sf. Nicolae etc.) și numele destinatarului, colindele cu titlaturi onomastice dezvoltă motive comune liricii sau teme de proveniență creștină.

Unele titlaturi au un caracter circumstanțial, se referă la starea sau împrejurările în care se atîlă persoana colindată. Astfel gravidelor li se cîntă colinda de temeie însărcinată, de obicei tema „Voinea“ (v. tip nr. 76), familiilor cu recruți li se colindă „De cătanie“ (v. tipurile nr. 133 și 216), iar în timpul primului război mondial au apărut colinde „de război“ (v. tip nr. 217).

În anumite regiuni ale țării, în casele îndoliate uneori și acolo unde zace cineva grav bolnav, se cîntă „Colinde de jale“ sau „Colinde de mort“. Asemenea titlaturi aparțin desigur unui stadiu vechi, cînd colindatul adera în mod maniest la siera funebrului. Credința că în noaptea de Crăciun strigoii și sufletele celor morți ar ieși din morminte pentru a bîntui pînă la Bobotează a fost cîndva răspîndită în tradiția populară românească ¹⁸¹. Dacă unele din obiceiurile practicate pe durata sărbătorilor de iarnă erau menite a combate și alunga duhurile, altele urmăreau a

dobîndi bunăvoința spiritelor morților făcîndu-i părtași sau adre-sanți ai unor ceremoniale, onorîndu-i cu festinuri și ofrande. Constantin Brăiloiu consemnează că, înainte de a începe să colinde, tinerii colindători obișnuiau să treacă și pe la mormintele flăcăilor decedați pe care îi asociau printr-un gest simbolic cetei ¹⁸². Prin analogie cu destinația altor practici funerare ¹⁸³, se poate deduce că pentru o mentalitate arhaică titulatura „de mort” nu se adresa familiilor celor decedați, ci mortului însuși a cărui presupusă prezență se omagia colindîndu-l. În ceea ce privește ofrandele, ele apar în ciclul obiceiurilor de iarnă la noi, ca și la slavi și greci. Astfel românii, după cum certifică Simion Manguica ¹⁸⁴, pentru a îmbuna duhurile morților lăsau în noaptea de 23 spre 24 decembrie la „Moșii Crăciunului” masa încărcată cu bucate. Un pronunțat caracter funebru are și masa ceremonială pe care o pregătesc slavii la începutul Crăciunului ¹⁸⁵; se varsă vin din pahar pentru morții care în această perioadă a anului s-ar afla la apogeul puterii lor și se consumă mîncăruri specifice pomenilor. Tot în perioada sărbătorilor de iarnă, grecii moderni așază pe acoperișuri cîrnați și turte destinate a potoli lăcomia atribuită irascibililor „Kalikantzaroii” ¹⁸⁶.

După toate indiciile, colindele cu destinație funerară alcătuiau în trecut o categorie numeroasă și bine delimitată din punct de vedere tematic. În circulația contemporană titulatura „De mort” a dispărut din cele mai multe regiuni ale țării. Categoria colindelor de mort persistă azi în anumite zone din Transilvania ¹⁸⁷, iar în zona sudică se întîlnește pe cursul inferior al Ialomiței și în cîteva sate din județul Constanța.

Semnificația funebră a unor colinde laice a regresat considerabil în Transilvania; titulatura „De mort” a colindei „Mă luai, luai” (v. tip nr. 34) se probează doar printr-o singură atestare ¹⁸⁸, iar *Miorița*, după știința noastră, nu se asociază în circulația contemporană a Ardealului cu un rost funebru. Titulatura „De mort” se atribuie de obicei în Transilvania colindelor cu teme creștine „de-alu Domnu Cristos, nu cu fete, de veselie” ¹⁸⁹. Vechile reprezentări, reflex al unei viziuni senine asupra morții, cedează locul subiectelor creștine, care prin caracterul lor dramatic și grav sînt resimțite astăzi ca mult mai adecuate unui rost funebru. Dintre colindele creștine care în Transilvania poartă titulatura „De mort”, menționăm pe cele referitoare la patimile lui Isus (v. tipul nr. 187), dar și tema mînăstirii (v. tip nr. 178) precum și cea a Maicii cu

pruncul în brațe (v. tip nr. 176). În Muntenia, prin acele excepții atât de caracteristice legilor interne de evoluție a ceremonialelor, semnificația rituală a titlaturii „De mort” s-a conservat mult mai bine decât în Transilvania. În Jegălia colindele funebre se cântă nu numai celor ce-au suferit recent o pierdere dureroasă, dar și la casele cu „morți vechi”. Tot aci, se poate constata existența unor distincții între colindele la fată sau femeie moartă și cele la flăcău mort. Colindele la fată moartă se execută afară, cele pentru flăcăii decedați se cântă în casă. Acestea din urmă se răsplătesc spre pomenirea mortului cu o turtă. Cele două categorii funebre sînt bine delimitate și sub raport tematic: la morții de parte bărbătească se colindă tema mirului și vinului (tip 187)¹⁹⁰ și „Din vad în vad” (tip nr. 115)¹⁹¹, iar la fată moartă se cântă „Vămășoica” (tip nr. 49)¹⁹². Conferirea titlaturii „De mort” colindei „Din vad în vad” sau „Vămășoicei” nu se datorează unei interpretări fortuite; apele și ambarcațiunile purtate de acestea se leagă de vechi reprezentări funebre înfățișînd călătoria sufletelor spre alte tărîmuri.¹⁹³ Menționăm de asemenea că în Dobrogea, și în mod singular și în Muntenia, colindei pe tema paharnicului care varsă vinul peste brațul Domnului țării (v. tip nr. 143) i se atribuie titlatura „De mort”. Există fără îndoială o afinitate de sens între tema acestui tip de colindă și vărsarea vinului ca element al ceremonialului funebru.

Cîteva titlaturi aflate sub formă de vestigiu ne lasă să întrevedem existența unor colinde menite cîndva unor scopuri bine determinate. La cei ce au vite se cântă pe alocuri colinda boilor, cailor și Maicii Domnului¹⁹⁴, iar Ov. Bîrlea semnaleză¹⁹⁵ o colindă a albinelor dispărută din repertoriul contemporan. Probabil că și titlaturile care menționează oile („Colinda oilor”, „Colinda oii”) nu indicau subiectul, ci destinația rituală a colindelor respective. Presupunem că, în trecut, prin aceste colinde se urmărea, ca și în anumite descîntece, asigurarea sănătății și sporului unor categorii de animale.

Într-o etapă cînd relația colindei cu ritul era perceptibilă pentru practicanții obiceiului, manipularea titlaturilor ceremoniale avea probabil un caracter relativ consecvent. Cu o intensitate variabilă, oscilații s-au produs însă totdeauna; gradul înalt de generalizare a textului, polivalența sa simbolică au permis adaptarea colindei la destinații și circumstanțe multiple. Din analiza criteriilor manifeste la nivelul taxonomiei populare rezultă că titu-

laturile ceremoniale sînt implicate în procesul evolutiv și involutiv al colindatului. În funcție de acest dublu proces, titulaturile ceremoniale s-au extins, au fost îmbogățite sau înlocuite prin altele noi, și-au redus puterea de cuprindere, au devenit confuze sau au dispărut.

În Transilvania, unde ceremonialul ia forme complexe, titulaturile sînt mai diversificate decît în Muntenia. Deși mai puțin nuanțate și mai reduse ca număr, titulaturile muntene conservă pe alocuri semnificații care în Transilvania au fost voalate de prilejul creștin al Crăciunului.

Dintre toate titulaturile menționate, cele referitoare la fete și băieți se păstrează cel mai bine în circulația contemporană; caracterul explicit și bine delimitat al tematicii colindelor de fată și băiat a împiedicat substituirile sau omisiunile titulaturilor. La aceste tipuri de colindă se pot constata fluctuații doar în ceea ce privește starea civilă a destinatarilor, de ex. colindele „de flăcău”, colinde destinate tinerilor neînsurați, se adresează în circulația contemporană și bărbaților însurați¹⁹⁶. În procesul diluării sensului ritual al titulaturilor populare, sexul destinatarului se dovedește a fi criteriul cel mai stabil.

Deși extrem de divers sub raportul organizării etapelor și titulaturilor, colindatul este fundamental același atît în zona transcarpatică cît și în cea ciscarpatică. Însușind aspectele esențiale ale obiceiului, putem constata că la colindatul tradițional, care se desfășoară în perioada sărbătorilor de iarnă și în mod preferențial de Crăciun, participă întreaga comunitate sătească, fie în calitate de agenți ai practicii (ceata colindătorilor), fie în calitate de destinatari (gazdele). Ceata are obligația de a se adresa pe rînd tuturor gospodăriilor membre ale comunității sătești; gazdelor le revine datoria de a răsplăti ceata cu daruri, dintre care darul cel mai semnificativ este colacul. Perioada colindatului se încheie printr-un ospăț, căruia i se substituie pe alocuri împărțirea darurilor între membrii cetei.

Biserica a influențat în mică măsură etapele colindatului; a izbutit doar în anumite zone să intervină în patronajul colindatului sau să creeze o aparentă motivare creștină ceremonialului urării.

În tradiția românească populară Crăciunul păstrează vechiul său sens augural, sens derivat din Calendae; prin aceasta, prin

unele elemente de Saturnalii (ospățul colectiv și unele manifestări de ordin carnavalesc), ca și prin originea etimologică a termenului colindă, ceremonialul urării poate fi raportat la ciclul de sărbători greco-latine. Nu avem însă suficiente temeiuri pentru a considera tradițiile greco-latine adoptate în procesul de romanizare sau transmise prin filieră creștină drept sursa de bază a colindatului.

Prerogativele cetelor de flăcăi, impunitatea de care aceștia beneficiau, obiceiul descolindatului, ca și o serie de manifestări complementare (travestiri, mascări, dansuri) evidențiază perpetuarea unor elemente deduse din riturile inițierii la pubertate. Confrerii derivate din aceste rituri s-au menținut pînă tîrziu în zona sud-estului Europei¹⁹⁷; sub acest raport, ca și în privința unui fond comun de credințe și datini legate de solstițiul de iarnă, colinda aparține unui vechi substrat sud-est european. După cum rezultă din analiza etapelor și titlaturilor sale, colindatul românesc are un caracter ritual și ceremonial difuz: obiceiul include vestigii din riturile de pubertate și elemente de ritual funebru, vizează fertilitatea vegetației și animalelor, prezintă tangențe cu ceremonialul nunții și șezătorii, ba chiar și cu descîntecul. „Il ne faut pas s'imaginer — afirmă Mircea Eliade — qui l'arrivée d'une vague de culture supérieure anéantissait par son « succès » même les formes antérieures de culture”¹⁹⁸. Dealtfel romanii — în măsura în care ordinea publică a Imperiului nu suferea prejudicii — manifestau toleranță față de obiceiurile populațiilor învinse¹⁹⁹. De bună seamă că datinile locale de la solstițiul de iarnă s-au menținut și după introducerea sărbătorilor romane de iarnă. Coincidența ca dată nu a putut decît să favorizeze perpetuarea fondului local sub egida învingătorilor care își asumau curent prin binecunoscutul procedeu de „interpretatio romana” datini și zeițăi alogene. Nu numai că nu a atras după sine abandonarea obiceiurilor autohtone prilejuite de solstițiul de iarnă, dar Noul An roman nu a izbutit să șteargă complet nici amintirea începutului de an serbat primăvara. Obiceiurile sărbătorilor de iarnă păstrează și azi în tradiția românească indicii ale tangenței lor cu practici asociate cîndva echinocțiului de primăvară: aratul și semănatul din obiceiul Plugușorului, referințele agrare din orația colacului sau sorcova, confecționată mai demult din crengi de măr înmugurite²⁰⁰. Vestigii ale unor ceremoniale agrare de primăvară stăruie și în colindatul la Paște al bulgarilor și bieloruișilor precum

și la noi în colinda „Lazărului“. Putem presupune că prestigiul politic și cultural al sărbătorilor imperiale de iarnă a contribuit în primul rând la polarizarea în jurul anului nou roman a unor tradiții locale practicate și la alte date calendaristice. Concentrarea la Kalendae Ianuarii a unor practici locale disparate ca dată nu a avut doar un caracter cumulativ; în acest proces stratul autohton a fost îmbogățit prin aportul filonului greco-roman și s-au creat premisele unui ceremonial de sinteză.

COLINDA ȘI ALTE GENURI POPULARE – SUBSTRATUL MITOLOGIC

Considerațiile și ipotezele deduse din datele și conotațiile pri-vitoare la etapele colindatului, la relația sa cu alte categorii folclorice și cu axiologia populară își găsesc un punct de sprijin și se întregesc prin analiza motivelor, tipurilor, repertoriului și poeticii colindei. Reluăm deci o serie de probleme atinse în capitolul dedicat descrierii ceremonialului, de astă dată ponderea căzînd pe nivelul lingvistic al colindei.

Prin însăși condiționarea sa istorică, genul este supus unor succesive restructurări. Istoria literară înregistrează prin corelație cu mutațiile survenite în contextul socio-cultural numeroase cazuri de întrepătrundere, substituire, expansiune sau abandonare a unor genuri. Fluctuații în structura și configurația genurilor s-au produs și se produc nu numai în literatură, dar și în folclor; mișcările de populație, contactele dintre culturi diferite și mai ales procesul desacralizării au atras după sine modificarea, dispariția sau apariția unor genuri populare.

Aplicată folclorului, noțiunea de gen poate isca uneori confuzii; dacă la anumite categorii de texte modelul compozițional, predilecția pentru o sferă tematică și motivică sau prezența unor procedee de stil specializate indică genul, la alte categorii aceleași criterii distinctive se dovedesc neconcludente. Propp, de pildă, atrage atenția că „din punct de vedere formal mitul nu poate fi deosebit de basm“²⁰¹. Criteriul decisiv pentru determinarea genului îl constituie funcția, semnificația unei categorii de texte în cadrul socio-cultural folcloric; sub alte raporturi, granițele dintre genurile populare rămîn adeseori incerte. Interferențele genurilor populare — mai ales cele tematice și motivice — sînt atît de numeroase încît, pentru a le semnala, clasificările uzează de o com-

plicată rețea de trimiteri încrucișate. Prezența unor motive sau lanțuri de motive similare în genuri diferite a constituit probabil argumentul care l-a determinat pe S. Thompson să uzeze în al său *Motif-Index* de surse aparent eterogene²⁰². Buzuindu-se desigur tot pe conștiința existenței unor vase comunicante între genuri, A. Olrik²⁰³ a avut în vedere aplicarea legilor epice la o sferă extrem de largă a folclorului. Aceste frecvente similitudini constituie un factor derutant în efortul de delimitare a genurilor populare. Desigur, analogiile dintre genuri nu pot fi considerate nediferențiat; ele se situează la nivele diferite și ating proporții variabile — reduse și periferice sau ample și esențiale.

Deși bine structurată și cu un modelaj evident, colinda prezintă numeroase corespondențe cu alte genuri și specii: cu balada, cu legenda creștină, cu lirica, cu descîntecul, cu ceremonialul funebru și nupțial, cu repertoriul ceremonial de șezătoare. Stăruim doar asupra câtorva din corespondențele amintite.

Coincidențele tematice dintre colindă și baladă sînt destul de numeroase. Iată cîteva din temele care circulă paralel sub formă de baladă și colindă: Manole, Miorița, Dăliman și soru-sa, Șarpele, Trei lebede, Ilincuța Șandrului, Milea, Nevasta vîndută, Nevasta fugită, Uncheșeii, Brumărel etc. Similitudinile tematice dintre cele două genuri au creat uneori impresii înșelătoare; culegînd din Criștiorul de Jos colinde pe teme comune cîntecului epic, Pavelescu credea că printr-o confuzie terminologică baladele sînt numite local colinde²⁰⁴.

Dintre motivele tipice liricii care apar și sub formă de colindă, menționăm motivul turturelei neconsolate, motive legate de cuc și primăvară, motive de haiducie, de cătanie etc. Tipurile de colindă care utilizează asemenea motive apar mai ales în repertoriul Transilvaniei și sînt în genere sărace ca atestări.

Anumit colinde și legende religioase se prezintă sub forma unor versiuni paralele ale aceleiași teme. Ne referim de pildă la originea grîului, vinului și mirului (v. tip nr. 187), sau la Crăciun și Crăciunea (v. tip nr. 169).

Deosebit de semnificative sînt asemănările dintre colindă, textele ceremoniale funebre și descîntec.

Epitetul „dalb“ atît de frecvent în colindă se aplică și mortului („dalbul de voinic“) și tărîmului de dincolo („lumea dalbă“) și ielelor („dalbele, frumoasele“) și întinderilor spre care descîn-

tecele izgonesc bolile („la marea dalbă“). Atragem atenția că pe o arie etnografică extrem de largă albul reprezintă atributul invizibilității²⁰⁶ și morții; în unele rituri de inițiere moartea simbolică a neofiților se marchează prin vopsirea acestora cu alb.²⁰⁶

Unul din motivele cele mai caracteristice colindei, leagănul de mătase, se reîntâlnește și în unele texte ceremoniale funebre care înfățișează mortul purtat în leagăn de către un cerb²⁰⁷. După cum am arătat, și colinda asociază câteodată motivul leagănului cu o destinație funebră.

Semnalăm de asemenea că invocații adresate zorilor apar nu numai în colindă, dar și în cântecele rituale funebre²⁰⁸.

Între colindă și descîntec se pot constata analogii pe plan compozițional; construcția bipartită, prezența obligatorie a formulărilor finale, stereotipia acestora, includerea numelui destinatarului. De remarcat și faptul că formula „joi de dimineață“, formulă tipică descîntecului prin care se indică ziua și momentul propice exorcismului, se întâlnește și la începutul unor colinde cu o puternică amprentă magică: ne referim la colindele în care „joi de dimineață“ o fată culege o floare aducătoare de moarte (v. tip nr. 34 „Seceriș funest“), la colindele despre o vînătoare fatidică săvîrșită „Joi de dimineață / Pe rouă, pe ceață“ (v. tip nr. 65 „Ciuta proroacă“) sau la colinda care plasează tot joia tema inițiativă a înghițirii unei tinere fete de către șarpele ascuns în fîntînă (v. tip nr. 53 A „Șarpele“).

Tipul nr. 34, cunoscut mai ales prin incipitul „Mă luai, luai“, tip care aparține atît repertoriului colindei, cît și repertoriului de șezătoare, a fost sporadic semnalat sub forma unui subtip în ceremonialul de seceră²⁰⁹ și în lirică²¹⁰. Pe plan formal „Mă luai, luai“ prezintă asemănări și cu unele descîntece²¹¹. Chiar dacă semnificația acestui tip poli-funcțional rămîne misterioasă²¹², tangența sa cu sfera practicilor și credințelor magice nu poate fi pusă la îndoială. Eroina tipului „Mă luai, luai“, plecată la seceriș în zorii zilei de joi, culege o floare miraculoasă care emite semnale erotice: „Floarea rămurară, / Cine-n auzîră? / Iuăn di la munte, / Cel cu uăi mai multe, / Lasă uăile / Și la ie vinisă / Și-n brațe uă strînsă“²¹³. În unele variante putem desluși o anumită spaimă legată de efectele fatale ale florii. Astfel fata încearcă să ascundă în sîn floarea „Ca să nu o vadă / Păcurari din munte“²¹⁴. Cînd acesta sosește, fata se opune dragostei ca unui act nepermis și primejdios: „Nu mă strînje-n brață, / Nu mă pupa-n față“²¹⁵; „Meri, cine cu față, / Nu mă strînje-n

brață“²¹⁶. Din pricina transgresării unor interdicții, sau din cauze pe care le ignorăm, incitarea ciobanului la dragoste are urmări funeste. Contextul unor variante sugerează un sfârșit blestemat, o moarte care exclude binecuvântarea bisericii: „Văile-s cam late, / Satile-s departe, / Popă-n sat nu iese, / Moartea mă joieste“²¹⁷. Zadarnic aleargă mama „Cu nouă ulcele / Păstă delurele / După lecurile“²¹⁸, fata este cuprinsă subit de „Junghi fără durere / Moarte fără vreme“²¹⁹.

Parte din interferențele menționate se explică prin raporturi de filiație dintre un gen și altul sau prin derivare din aceeași sursă. Acesta este desigur cazul colindelor care dezvoltă teme comune legendei creștine, teme tributare colportajului apocrifelor.

În ceea ce privește motivele de lirică și secvențele de baladă nuvelistică și familială, prezența lor în repertoriul colindei ar putea fi atribuită unui proces relativ recent survenit într-o etapă când distanța dintre sacru și profan se adâncise; adaptarea sumară a motivelor și secvențelor amintite la modelul colindei, ca și absența titulaturilor ceremoniale, pledează în acest sens. Dat fiind faptul că pe durata sărbătorilor de iarnă colindatul excludea execuția speciilor profane, ritualizarea acestora putea reprezenta un mijloc de a ocoli interdicția.

Alte analogii însă nu pot fi puse pe seama inspirației din modele literare sau înglobării de către colindă a unor tipuri sau motive proprii altor genuri populare. Colindele „Miorița“²²⁰ sau „Manole“ se prezintă ca versiuni vădit anterioare baladelor cu același nume, iar funcția funebră, după cum am arătat este intrinsecă ceremonialului colindei. Asemănările de ordin compozițional și formulistic cu descîntecul nu constituie un argument pentru a atribui²²¹ acestei specii un rol în structurarea colindei ca gen. Nu numai exorcismele, dar și multe alte manifestări, devenite cu timpul profane, posedau pe o treaptă arhaică o încărcătură magică. Presupunem că pe o asemenea treaptă repertoriul — care la acea dată consta dintr-un stoc limitat de motive — alcătuita un sistem deschis. Apartenența la același sistem se poate deduce și din titulaturile ceremoniale care aruncă și astăzi o punte între colindă, descîntec, ceremonialul funebru și nupțial.

Foarte probabil, limitele dintre genuri au fost cîndva relativ laxe; ele s-au adîncit în timp prin îmbogățirea repertoriului și sub presiunea procesului desacralizării unor categorii de texte.

Analogiile colindei cu anumite nuclee ale descîntecului, ceremonialului funebru sau baladei, se elucidează prin raportarea unor componente ale categoriilor menționate la o etapă sincretică, dominată de o concepție mitologică.

Pentru cititorul educat în spiritul mitologiilor clasice, apropierea dintre colindă și mit poate părea surprinzătoare. Trebuie să precizăm că în ceea ce privește mitul, autorii greco-latini ne-au transmis versiuni obținute prin ordonarea și contopirea unor tradiții orale, sisteme unificatoare din care se pot extrage doar informații indirecte ²²². În stare difuză, miturile s-au menținut mult mai aproape de adevărul lor înțeles în tradiția orală a păturilor țărănești. „En beaucoup de cas — constată Mircea Eliade — les coutumes et les croyances des paysans européens, représentent un état de culture plus archaïque que celui attesté par la mythologie de la Grèce classique“ ²²³. Homer și Virgiliu s-au bizuit desigur pe cunoașterea miturilor; operele lor reprezintă însă prelucrări literare destinate recitărilor publice și lecturilor.

Cu totul altele sînt funcțiile mitului atunci cînd i se atribuie o autoritate sacră; adînc implicat în rituri și credințe, mitul modelează comportamentele, previne momentele de criză, asigură securitatea, echilibrul și coeziunea grupului social. Fără a considera ritul ²²⁴ drept sursa exclusivă sau condiția absolut obligatorie a existenței mitului, constatăm că între aceste două categorii de manifestări există o strînsă interdependență ²²⁵; pe o arie etnografică foarte largă, mitul descrie și fundamentează acatele rituale, iar acestea la rîndul lor constituie suportul sau stimulul miturilor.

Relația colindei cu ritul dedusă în planul obiceiului pe baza unor prescripții și practici regresive devine manifestă la nivelul analizei de text. Textul colindei nu reprezintă numai un protector al gestualității ceremoniale — constituind sub acest aspect un punct de sprijin pentru datele cunoscute din exercițiul obiceiului — ci și un depozitar al unor rituri, credințe și obiceiuri a căror amintire s-a pierdut din tradiția populară românească. Desigur, doar o porțiune a repertoriului colindei include vestigii mitologice și se elucidează prin referință la rituri și reprezentări dispărute din tradiția românească, dar care au mai putut fi surprinse pe viu în sfera altor culturi populare.

Versurile colindei conțin numeroase referințe la cosmogonii. Ceremonialurile de Anul Nou au constituit totdeauna un prilej de recapitulare a începuturilor lumii; evocând actele originare în perioada critică de tranziție de la un an la altul, se urmărea a obține energiile intacte și inocența atribuite momentului primordial. Mircea Eliade atrage atenția că dintr-o perspectivă mitologică „Toute répétition rituelle de la cosmogonie est précédée par une régression rituelle au Chaos”.²²⁶ Și în colindă haosul reprezintă etapa premergătoare așezării lumii pe un fâgaș firesc. La începutul lumii, Iuda „Ce-a fost bun tot a luat, / Luă luna cu lumina, / Soarele cu razăle”.²²⁷ Sfântul Ion, Sfântul Ilie sau Sfântul Petre recuperează astrele izgonind astfel tenebrele. În colindă întîmpinăm mai multe tipuri de cosmogonii. Astfel în unele texte apele iau naștere nu din voința unui demiurg, ci din roua scuturată de un animal mitic: „Supt poala molivului / Zace, zace acel trettin / ... El atuncea se scula, / Se scula, se scutură / ... Dintr-a lui scuturătură / Rîu repede se pornea / Repede pe lespedoară / Dar de mare, mărgini n-are”²²⁸. Cele mai multe colinde pun pe seama lui Dumnezeu creația lumii. Facerea, în versiunea pe care o oferă colinda, nu prezintă asemănări cu Geneza biblică. Dumnezeu la începutul lumii „Sus cerul l-a ridicat, / În patru stîlpi l-a răzimat, / Patru stîlpi tot de argint”.²²⁹ Bolta susținută de stîlpi corespunde unor reprezentări mitologice extrem de răspîndite. Ne mărginim să semnalăm că la populațiile siberiene²³⁰, și pe o etapă mai veche la populațiile germanice și la celți²³¹, credința în stîlpii cosmici a luat forma unor reprezentări și practici cultice.

Analiza unui număr important de texte din categoria colindelor „De băiat” și „De fată” permite recunoașterea sursei lor în riturile de inițiere la pubertate. Aceste rituri — active și astăzi în tradiția unor populații iliterate — reprezentau în societățile de tip vînătoresc o etapă obligatorie la pubertate. Inițierea puberilor implica un ansamblu de practici destinate a aboli temporar, și ulterior a reinstitui și sublinia, distanța dintre ordine-dezordine, animal-uman, viață-moarte²³². Aduși sau părăsiți în locuri sălbatice, tinerii trebuiau să îndure pe o durată variabilă privațiuni și chinuri, să se supună la probe primejdioase și să experimenteze prin intermediul recuzitei terifiante din scenariul inițiativ iluzia morții, reînvierii și a contactelor cu lumea spiritelor. Abia la capătul unui stagiu merit a educa răbdarea și curajul și a transmite tinerei generații experiența și legatul cultural al colectivității,

puberii obțineau statutul de adult și dreptul la căsătorie. Trebuie să precizăm, că deși mai bine cunoscute în versiunea lor masculină, riturile de inițiere se aplicau și fetelor ajunse la vârsta pubertății. Din analiza repertoriului ceremonial de șezătoare rezultă că și în tradiția populară românească s-au practicat rituri ale pubertății feminine²³³. Înrudirea dintre acest repertoriu și repertoriul colindelor „de fată” se datorează tocmai faptului că un anumit strat al celor două specii ceremoniale dezvoltă motive provenind din aceeași sursă rituală.

Funcția premaritală a unor încercări de obîrșie inițiativă, funcție care se mai poate desluși și în „Cîntecul lăcății”²³⁴, s-a menținut deosebit de activă în colindă. Tinerii eroi ai colindei, cărora li se aplică frecvent epitetul de „mirel”, vînează sau întîmpină primejdii în postura de candidați la căsătorie, confruntările încheindu-se de regulă prin obținerea sau făgăduiala unei mirese. Deosebit de semnificative pentru relația cu nunta sînt finalurile tipice acestei categorii de texte. Însuși animalul săgetat, cerbul (v. tip nr. 58) sau peștele prins în mreajă de către fată (v. tip nr. 50) își asumă rolul de victimă destinată ospățului nupțial: „Peștele-i grăiește: / Ce mă chinuiești / Și-mi stai de privești? / Vino de mă ia / Căci din carnea mea / Nunta ți-i nunti / Ș-o vei potoli”²³⁵. Pe alocuri, textul colindei exprimă clar ideea condiționării căsătoriei de succesul sarcinei asumate de tînăr: „Mi s-o lăudatu / Mirel bun bărbatu / Că nu s-o-nsurare / Pîn' o săgeta / Șel șerbuț de munte”.²³⁶

Concepută ca un preambul la viața sexuală, și în același timp ca o experiență analoagă morții și reînvierii, inițierea comporta simularea îngurgitării și regurgitării puberilor de către un monstru. Ecoul îndepărtat și tulbure al acestei secvențe inițiatice se regăsește în colindele care confruntă un tînăr sau o tînără cu un șarpe înspăimîntător. Semnificația rituală a confruntărilor cu șarpele mai transpare din unele conotații ale textului. Astfel, eroina unei colinde pleacă la șarpe „joi de dimineață”, împodobită ca pentru un eveniment solemn: „Leana ce făcea? / Bine se gătea. / Coada și-o-mpletea. / Tot d-o viță două / Două, douăsprece / Să meargă poveste”²³⁷. Șarpele nu aduce însă nici o vătămare presupusei sale victime, ceea ce dă în vileag caracterul de risc simulat al confruntării.

Inițierea, localizată de obicei în pădure, implica izolarea puberilor, ruptura lor temporară de mediul familiei. În colindă întîmpi-

năm adeseori descrierea unor tărîmuri izolate „Unde iarba crește. / În patru se-mpletește“²³⁸. Spre aceste tărîmuri tainice, evocate și de alte specii ceremoniale, sînt călăuziți tinerii vînători ai colindei pentru a-și găsi viitoarele lor mirese. Tot într-un loc sălbatic, în codru, pe munte, „Unde iarba crește, / În trii se-mpletește“²³⁹ se confruntă tatăl vînătorilor din tipul nr. 69 „Vînători preschimbați în cerbi“ cu fiii săi. Acest tip de colindă, în versiunea care i-a inspirat lui Bartók *Cantata profana*, păstrează încă vie amintirea sediului inițiativ și a relațiilor dintre părinți și copii prescrise de riturile pubertății. Violența amenințărilor proferate de fiii metamorfozați în cerbi la adresa tatălui atrage cu deosebire atenția: „Și noi te-om țipa / Tăt din munte-n munte / Și din plai în plai / Și din pteatră-n pteatră. / Tot țiră te-i face“²⁴⁰. Atitudinea vînătorilor cerbi se află în vădit contrast cu tonalitatea generală a genului. Cele mai multe colinde exprimă un elogiu al relațiilor de familie armonioase, nesocotirea acestor relații atrăgînd după sine dezastrul final, „capul veacului“ (v. tip nr. 165 „Sfirșitul lumii“). Sălbăticia fiilor-cerbi nu se explică prin regresivitatea lor la condiția animalică; manifestînd ferocitate, fiii uncheșului se conformează unor prescripții. Brutalitatea față de mame²⁴¹, și în genere violența neofiților, făceau parte dintr-un comportament impus de riturile pubertății. Este semnificativ că tatăl se adresează fiilor nu în numele său, ci ca emisar al mamei: „Dragi fiuții mei, / Haidați voi acasă / La măicuța voastră. / Cu dor vă așteaptă / Cu măsuța-ntinsă, / Cu făclii aprinse“²⁴². Referința la mamă nu este întîmplătoare; inițierea tinerilor, considerată de bărbați ca o lege de neînfrînt, stîrnea femeilor, și mai ales mamelor²⁴³, groază și o secretă ostilitate. Colinda „Cel uncheș bătrîn“ se încheie prin refuzul neînduplecat al fiilor de a se întoarce acasă. Prescripțiile rituale se dovedesc mai tari decît relațiile de rudenie. Vînătorii cu chip de cerb nu se lasă înduioșați de apelul mamei — ei rămîn în codru respectînd astfel reclusivitatea impusă de rit: „Drag tăicuțul nostru, / Du-te tu acasă / La maicuța noastră. / Picioarele noastre / Nu calcă-n cenușă. / Făr' numai prin frunză. / Buzuțile noastre nu-și beau din păhare, / Căci beau din izvoare“²⁴⁴. Precizăm că în unele forme de inițiere, puberii trebuiau să apuce hrana cu gura întocmai ca animalele.²⁴⁵ La acest comportament ritual, care se regăsește de altfel și în gestualitatea jocurilor cu măști asociate colindei, se referă poate pasajul sus-citat.

Există fără îndoială o relație între frecvența ridicată a metamorfozelor din colindele vânătoarești, dansurile cu măști zoomorfe asociate colindei și practici specifice riturilor de pubertate. Menționăm că în cadrul acestor rituri neofiții erau confrunțați cu personaje mascate ²⁴⁶, întruchipări ale spiritelor ancestrale și ale unor personaje mitice. Trebuie să subliniem că, pentru o mentalitate arhaică, purtătorul unei măști nu se deghizează, ci se identifică măștii. Mascarea devine astfel o alternativă a metamorfozei. În colindele vânătoarești cu metamorfoze, animalul care în mod virtual urmează a fi vînat se manifestă ca un personaj ambiguu: are coarne albe ²⁴⁷, galbene ²⁴⁸ sau asemenea razelor soarelui ²⁴⁹, cîntă ²⁵⁰, rîde, își împletește cununii din viță și sfidează fățiș vîncorul ²⁵¹. Dezvăluirea unei identități secrete coincide cu momentul în care vîntorul se pregătește să ucidă vîntul; acesta declară că sub aparența de animal ascunde o altă identitate, dualitatea de roluri fiind pusă pe seama metamorfozei. Dar indiferent de ipostaza asumată — rol uman sau extra-uman — și de pretinsele cauze ale metamorfozei, dezvăluirea unei identități ascunse atrage după sine recunoașterea prestigiului și autorității personajului întruchipat în animal. Acesta enunță poruncitor interdicția săgetării, iar vîntorul se supune fără a riposta: „Harcășal dac-auză / Pusă harcu-ntr-un genunche / Și mi-l rupsă-n mii și sute“ ²⁵². Este evident că în colindele cu metamorfoze, vîntoarea — redusă la o simplă tentativă — reprezintă doar pretextul confruntării dintre un tînăr și un personaj care împrumută aparența de animal. Afinitatea acestei categorii de personaje cu sfera ritului se trădează în frecvența albului și auriului, epitete cu conotații inițiatice ²⁵³ bine cunoscute, ca și în prerogativele animalelor cu o identitate secretă. Asemenea neofiților din riturile pubertății și cetelor de flăcăi colindători, personajele metamorfozate ale colindei se manifestă cu turbulență și dispun de impunitate. În virtutea statutului de personaj sacru conferit măștilor, se pomenește de o „fiară sfîntă“ ²⁵⁴ sau de cutremurarea vîntorului ²⁵⁵ atunci cînd acesta ia cunoștință de identitatea secretă a animalului. Percepute astăzi ca un procedeu de stil menit a aduce o întorsătură surprinzătoare finalurilor colindei, metamorfozele s-au distanțat considerabil de sursa lor inițiativă. La acest proces a contribuit și influența exercitată de creștinism; ipostaza zoomorfă capătă înțelesul de pedeapsă dumnezeiască, spiritelor ancestrale și personajelor mitologice li se substituie Sfîntul Ion, pe alocuri insinuîndu-se și ideea păcatului.

Nu trebuie însă să ne grăbim a pune în întregime pe seama ostilității creștinismului față de practicile păgâne ideea de blestem asociată frecvent personajelor zoomorfe. Conotația de blestemat decurge din polivalența noțiunii de sacru ²⁵⁶ care însumează sensuri pozitive și negative, sensuri care se pot inversa.

Bogatul repertoriu de colinde axate pe tema păstoriei păstrează desigur o secretă legătură cu sfera ritului. Nu numai că au moștenit și transmis miturile vânătoarești ²⁵⁷, dar păstorii și-au elaborat un sistem propriu de rituri, prescripții și credințe care s-au menținut pînă tîrziu în tradiția populară românească ²⁵⁸. Prin referință la baza etnografică a colindelor păstorești se va găsi cheia „Mioriței”, a cărei interpretare globală se lasă încă așteptată. În repertoriul colindei întîlnim nucleul (v. tip nr. 36 „Miorița”), motivele (v. tipurile nr. 37 „Nașterea unui miel miraculos”, nr. 65 „Ciuta prooroacă”, nr. 133 „Maică în căutarea fiului”, nr. 181 „Isus căutat de Maica Domnului”) și stadiile intermediare (v. tip nr. 38 „Osîndă grea”) care au dus la sinteza poetică operată de „Miorița” baladă. Spre colindă va trebui deci să ne îndreptăm atenția pentru a ne apropia de sursele „Mioriței” și de relația sa cu axiologia populară.

Nu ne propunem să încercăm a aduce o rezolvare problemei atît de controversate a „Mioriței”. Ne vom mărgini să atragem atenția asupra unor semne de întrebare care indică tangența „Mioriței” colind cu sfera ritului. În versiunea sa cea mai răspîndită, „Miorița” colind se reduce la momentul deciziei omorului și la așa-zisul testament, porțiunea de text în care păstorul sortit morții își exprimă dorința de a fi înmormîntat la stîna înconjurat de obiectele profesiei sale și plîns de oi. Această compoziție bipartită aparent simplă și limpede iscă totuși nelămuriri. Care ar putea fi explicația uciderii ciobanului? Pentru că în „Miorița” colind, spre deosebire de versiunea baladă, omorul nu se justifică prin animozități regionale ²⁵⁹ sau prin rațiuni de ordin economic. Precizarea obîrșiei regionale diferite a ciobanilor lipsește din colindă, iar omorul nu vizează deposedarea de bunuri a celui ucis. Sub acest raport este semnificativ faptul că în unele colinde ciobanul a cărui moarte s-a hotărît de către însoțitorii săi încearcă zadarnic să își răscumpere viața: — „Nu mă împușcați. / Că eu ce v-oi da? / Sumănașul meu / — Nouă nu ne trebe / Că și noi avem / Suman ca și-a tău. / Noi te-om împușca! / — Nu mă împușcați / Că eu ce v-oi da? / Boticuța mea.!” — Nouă nu ne trebe / Că și

noi avem / Botă ca și-a ta. / — Nu mă împușcați, / Că eu ce v-oi da? / Fluierașul meu. / — Nouă nu ne trebe / Că și noi avem / Fluier ca și-a tău”²⁶⁰; — „Nu mă omorîți / Că vouă voi da / Turmulița mea. / — Nouă nu ne trebă / Că și noi avem / Turmă ca și-a ta”.²⁶¹ Decizia uciderii ciobanului nu este așadar dictată de lăcomia de avere. „Verii primari” sau „frații”²⁶² cum îi numește adeseori colinda nu se comportă ca niște lotri; ei deliberază, țin sobor și abia după aceasta „pe cel mic îl legiuiau”²⁶³ sau „legea i-o făceau”²⁶⁴. Textul colindei omite a preciza în virtutea cărei legi sacre se decide moartea ciobanului, iar datele etnografice nu ne ajută să rezolvăm dilema ca în cazul lui Manole unde sacrificiul zidirii unei ființe omenești își găsește un temei în bine cunoscute rituri de construcție. Ignorăm așadar dacă din perspectiva comandamentelor obscure la care se referă colinda, ciobanul „Mioriței” are statutul de victimă, de profanator al unor rituri, de inculpat²⁶⁵ sau neofit²⁶⁶. Doar privitor la variantele în care judecata are loc după ce păstorul se lasă ispitit de o fată sau este preferat de aceasta (v. subtipul nr. 36 C) s-ar putea stabili o relație cu interdicții sexuale aplicate în trecut păstorilor²⁶⁷. Atragem atenția că între acest subtip al „Mioriței” și colinda „Mă luai, luai” (v. tip nr. 34 „Seceriș funest”), unde moartea eroinei survine după întâlnirea cu un cioban, există o analogie de situații și probabil o afinitate de sens. Nu numai motivația deciziei din „Miorița”, dar și decizia în sine se înconjură de un anume mister. Hotărîrea „verilor primari” urmărește doar anularea existenței fizice a ciobanului sau are și alte implicații? Ciobanul își exprimă dorința de a fi îngropat la stîină, totuși textul colindei este contradictoriu în privința înmormîntării. Formulele „Pe mine pămînt nu puneți”, „Pe mine nu puneți lut / Nice lut nice pămînt”²⁶⁸ revin în numeroase variante ale testamentului, iar unele contexte indică absența îngropării, leșul ciobanului fiind lăsat „Pe aripa șubii, / La lumina lunii”.²⁶⁹ Aceste conotații ale „Mioriței” par a-și găsi un punct de sprijin în variantele tipului nr. 38 („Osîndă grea”) care reiau drama judecării enunțînd în termeni clari clauzele hotărîrii: „La cel mic i s-o vinit / Să-i hie moartea de cuțit. / Să moară ne-spovedit / Fără lumină de ciară, / Fără om dintr-a lui țară, / Fără lumină de seu, / Fără om din satu său”²⁷⁰. Cunoașterea interdicțiilor care urmau a-i fi aplicate, respectiv spaima neîmplinirii ceremonialului înmormîntării, ar explica poate grija constantă a ciobanului mioritic pentru destinul său postum. Ceea ce reclamă păs-

torul este de fapt o împlinire a ritualului funebru prin substituttele care-i stau la îndemână: „Lancea mea cea luce / Mi-o puneți de cruce“²⁷¹; „În loc de cruciță / A mea fluierită“²⁷²; „În locuț de copârșeu / Puneți scoarță de durzău / Și în locuț de sălaș / Puneți scoarță de buhaș“²⁷³. Simulări ale actelor și obiectelor din ceremonialul înmormântării întâlnim și în alte texte care se referă la morți neobișnuite survenite departe de sat; în cîntecul „Ciobănaș de la miori“²⁷⁴, unde păstorul moare lovit de trăznet „Sus în vârful muntelui“²⁷⁵ sau în colindele care pomenesc de răpirea unei fete de către peșitori samavolnici²⁷⁶. (V. subtip 134 Ab.) Derivarea testamentului mioritic din cîntece funebre menite a suplini refuzul sau lipsa ceremonialului funebru rămîne doar o ipoteză. Se poate însă afirma că atît testamentul, cît și motivația judecării trimit la o sursă rituală. Obscuritatea textului colindei și stadiul actual al cercetărilor nu ne permit a stabili la care rit anume se referă „Miorița“.

Spre deosebire de o categorie de rituri păstorești, săvîrșite la stîni izolate și în cercul restrîns al oierilor, riturile agrare au un caracter amplu și explicit. Sensul de ritual agrar al colindatului, care mai răzbate din mărturii sporadice obținute de la generația vîrstnică, devine evident la nivelul textului colindei: „Haidaț' voi, haidaț', / Haidaț' să mi-j dăm / Road' holdelor, / Izvor vililor, / Mană cîmpilor“²⁷⁷ sau „Apă-n gură și-a luat, / Holdele le-a rouratu / Și din gur-a cuvîntatu: / Creșteți grîne pînă-n brîne / Și săcări pînă-n subsuori / Și ovese cît de dese / Și alace pîn' după cap“²⁷⁸. Pe alocuri, versurile colindei permit reconstituirea practicii fertilizării cîmpului prin stropirea rituală cu vin: „O cupă de vin / Și-un țipău de grîu / Să ne semănăm / Roada cîmpului / Meana grîului / Din cupa de vin. / Să ne slobozim / Pe est cîmpuri seci / Tot izvoare reci“²⁷⁹.

Ar fi greu, dacă nu imposibil, a delimita pe criteriul aderenței la rituri și reprezentări agrare o porțiune anume a repertoriului colindei. Pentru că referințe la sistemul cultural propriu agricultorilor întâlnim și în colindele protocolare și în colindele vînătorești și în colindele care dezvoltă motive păstorești sau teme inspirate de creștinism. Chiar și în versiunea colind a temei „Manole“ se stabilește o relație între zidirea victimei și ciclul vegetației; soția meșterului moare, dar din trupul ei răsar un spic de grîu și un fir de iarbă.²⁸⁰ De asemenea dă de gîndit faptul că tipul „Mă

luai, luai“ apare și în ritualul de seceră. Punctul de vedere și mentalitatea unei societăți agrare domină și definesc colinda.

Cercetări din multiple domenii au demonstrat că teme și motive din preistorie continuă să viețuiască în tradiția cultivatorilor.²⁸¹ Am putut verifica puterea de remanență a tradițiilor orale constatând că și repertoriul colindei, repertoriu manipulat de o societate esențialmente agrară, perpetuează elemente deduse din rituri și reprezentări preistorice. Sînt totuși relativ rare tipurile de colindă care în întregimea lor păstrează un caracter fosilar. Incompatibilitatea unor asemenea tipuri cu sensurile asumate de colindă în procesul evoluției sale le-a împins în repertoriul pasiv al genului unde agonizează sub forma unor variante obscure și eliptice. Cele mai multe din tipurile colindei probează că motivele și temele moștenite din preistorie au suferit mutații și au fost reinterpretate în consens cu punctul de vedere și interesele unei societăți agrare.

Chiar și un tip arhaic ca tipul nr. 69 „Vînători preschimbați în cerbi“ nu a rămas străin de influența mentalității cultivatorilor. Toate variantele acestui tip subliniază de la bun început că „Cel unchiaș“, îndreptîndu-și fiii spre vînătoare, a neglijat să-i învețe alte îndeletniciri: „Și nu li-o-nvățat / Nici un meșteșug / Nici a plugărie, / Nici a stăvărie / Făr' a vînărie“²⁸², „Nu l-au învățat / Nice plugăraș / Nice d-al cosaș / Fără vînători“²⁸³. Aceeași idee, reluată de către fiii-cerbi, se transformă în reproș la adresa tatălui: „Drag tăicuțu nostru / Nu ne-ai învățat / Nici un purcăraș / Nici un stăvăraș / Făr' vînători de codru“²⁸⁴. Din unghiul de perspectivă al agricultorului și crescătorului de animale, vînătoreea nu mai reprezintă o îndeletnicire prestigioasă. Practica exclusivă a vînătorii capătă înțelesul de orientare fundamental greșită, de atitudine reprobabilă și nefastă.

Mutații importante ale matricei inițiatice intervin într-o clasă de texte, care reluînd relațiile instaurate de colindele cu metamorfoze modifică statutul personajelor. Și în această clasă de texte întîlnim relația dintre un vînător și un animal investit cu trăsături antropomorfe și cu atribute din sfera ritului; cerbul poartă uneori un leagăn de mătase²⁸⁵, coarnele sale pot fi asemuite razelor soarelui²⁸⁶, pasărea spune ghicitori²⁸⁷, dulful are o soră aptă a deveni ibovnica vînătorului (v. tip nr. 52) iar leul deține incidental rolul de pețitor (v. subtip 134 Ab) sau își arogă stăpînirea unei zone în care „om mirean“²⁸⁸ nu poate pătrunde.

Spre deosebire însă de personajele metamorfozate, animalele ambigue din această clasă nu își asumă o identitate secretă și implicit nu beneficiază de prerogativa intangibilității. Definitiv pentru personajele zoomorfe ale acestei clase este rolul lor de animale stricătoare. Atitudinea arogantă a personajelor metamorfozate se comută în acțiune de prejudiciere: cerbul „Rupsă gardu stoborat / Și în vie s-o băgat”²⁸⁹, iar boul negru „Fală-și face cînd se paște / De cu seară în cea seară, / Peste noapte-n grîne coapte, / La zîori grădini cu flori”²⁹⁰. Acțiunile personajelor stricătoare nu își găsesc o acoperire într-o motivație de ordin biologic, în foamea sau lăcomia animalică. Aceste personaje sînt nocive nu atît prin ceea ce consumă, cît prin daunele pe care le aduc; dulfului de pildă i se impută nu atît furtul merelor, cît faptul că „Nu mîncă cît le strica”²⁹¹, iar despre leu aflăm că „Jos în vie s-a băgat, / N-o mîncat pe ce-o prădat”²⁹², „Rupsă viță de rodiță / Rupsă gardu-nstrășinat, / Tomna-n vie s-o băgat, / Ci-o foz bun tot o mîncat / Și-o fos slab tot o călcat”²⁹³. Atributele și funcțiile animalelor stricătoare indică tangența cu riturile pubertății, prejudiciile puse pe seama acestor personaje amintind turbulența puberilor pe durata inițierii. Se impune însă constatarea că relațiile dintre aceste personaje și vînător depășesc prin ostilitatea lor manifestă cadrul prescripțiilor rituale. Ca și în colindele cu metamorfoze, eroul posedă atribute vînătorești. Contextul însă îl înfățișează ca stăpînul unor vieți²⁹⁴ și al unor case „Nalte și frumoase”²⁹⁵ sau ca apărător al unui măr (v. tip nr. 52) și ca locuitor al zonei cultivate; spre această zonă, „Prin finață pînă-n brață / Și prin grîne pînă-n brînă”²⁹⁶, „Cam de-a lungul drumului / Și de-a largul cîmpului”²⁹⁷, se întoarce victorios junele din expediția la leu. Transgresînd hotarul care separă natura sălbatică de natura cultivată și aducînd prejudicii semănăturilor, exponenții riturilor inițiatice lezează interesele cultivatorilor. Din punctul acestora de vedere, exponenții riturilor inițiatice au căpătat înțelesul de agenți ai dezordinii și de personaje nocive. La noi, ca și în sfera altor culturi tradiționale, motivul animalelor stricătoare are o obîrșie agrară²⁹⁸. În matricea rituală a colindelor vînătorești, redusă în cele din urmă la o cochilie goală, se insinuează mesajul societății agrare. Tînărul erou continuă să poarte însemnele vînătorii; el a devenit însă un reprezentant manifest al intereselor agricultorilor. În numele acestor

interese supune pseudo-vînătorul animalele stricătoare. Depoziții de vechile lor atribute sacre, exponenții riturilor pubertății sînt nevoiți să se plece în fața unei orînduiri superioare care respinge ca retrograde structura social-economică și sistemul cultural proprii vînătorilor. Leului i se aplică zgarda (v. tip nr. 55A), cerbul va trebui să își asume rolul de „vătav curților”²⁹⁹, iar ciuta și puiul părăsesc de bună voie funcțiile de personaje silvestre pentru a deveni auxiliari ai riturilor agrare: „Ciuta cea mai mare / Ea că mi-și d-aveare / Cerbu-i stretior, / Gura-i pältior; / — Eblen fiu cu mine / La livezi-mi verzi, / La țarini întregi, / Ca noi să ne dăm / Mană cîmpilor, / Roadă holdelor”³⁰⁰.

Nu putem deci atribui global componentei mitologice a colindei un caracter imuabil și derivarea din același strat. Cel puțin în aria culturii tradiționale europene, ideea conservării unor mituri în puritatea lor originară se dovedește iluzorie. Dacă unele categorii ale colindei vădesc aderența la matricea riturilor pubertății, conservînd cu intermitență vestigii preistorice, altele sînt purtătoarele unor rituri păstorești și agrare sau exprimă opoziția crescătorilor de animale și a agricultorilor față de bunurile culturale moștenite de la vînători.

Nu numai mentalitatea păstorească și agrară a produs mutații și a contribuit la îmbogățirea stratului de bază al colindei, dar și alți factori, un factor demn de luat în considerație fiind creștinismul.

INFLUENȚA CREȘTINĂ

Una din căile prin care au pătruns în colindă personaje, teme, motive, refrene și formule a fost creștinismul. Astfel, pentru un număr de colinde, cu deosebire cele cu caracter de legendă creștină etiologică, s-a putut stabili³⁰¹ sursa lor în textele apocrife difuzate la noi prin filieră slavo-bizantină.

Analiza colindelor de inspirație creștină ne pune însă adeseori în situația arheologului care descoperă în materialul de construcție a vechilor bazilici piatra templelor păgîne. Impunîndu-se treptat ca religie universală, creștinismul a contribuit involuntar și la stabilirea unor contacte între culturi populare disparate³⁰². Prezența unor elemente din folclorul bazinului mediteranean și al Asiei Mici în puncte îndepărtate geografic, se datorează în

bună măsură rolului creștinismului timpuriu de vehicul al unor legende și credințe originare din centrul său de iradiație. Colinda atît de răspîndită care înfățișează pe Maica Domnului ostenită de drum cerînd plopului și tisei să-și plece crengile pentru a o feri de arșiță (v. tip nr. 168 A), derivă dintr-o veche legendă creștină impregnată de atmosfera Orientului³⁰³; în Evanghelia apocrifă care a slujit de model colindei citate, palmierul este acela care oferă umbră Maicii Domnului. Unul din tipurile criptice de colindă, nașterea lui Isus din piatră (v. tip nr. 33), se elucidează prin raportarea la străvechiul obicei al pietrei obstetricale, obicei uzitat în Orientul Apropiat³⁰⁴. Martiriul Sfintei Vineri, legendă din care s-a inspirat un anume tip de colindă (v. tip nr. 175), a apărut după toate indiciile în Imperiul Bizantin unde interferențele greco-orientale erau atît de frecvente; în apocriful menționat, care a cunoscut și la noi o largă circulație, Sfinta Vineri, fiica prea frumoasă a lui Agaton și Polfiia, călătorește la regele Antiohiei și la alți monarhi și, ca în basme, înfruntă balauri și trece prin nenumărate peripeții.³⁰⁵

Desigur, doar unele din elementele de folclor preluate de către colindă din apocrife pot fi atribuite zonelor în care creștinismul la începuturile sale s-a propagat. Pe etape și la nivele diferite, miraculosul creștin s-a întrepătruns cu elemente proprii culturilor populare în care s-a implantat. Acest ultim proces, deosebit de pregnant în tradiția culturii populare românești creează dificultăți încercărilor de a distinge în repertoriul colindei stratul creștin de fondul mitologiei locale.

Clasificările tradiționale împart colindele în laice³⁰⁶ și religioase. Utilizarea acestei terminologii impune un examen critic: așa zisele colinde laice mai păstrează încă — prin componentele lor mitologice — legătura cu planul sacru, iar pentru a circumscrie colindele creștine, sfera religiosului este mult prea largă. Dar chiar dacă facem abstracție de improprietățile de ordin taxonomic³⁰⁷ și ne referim strict la categoriile concrete pe care termenii citați le desemnează, constatăm anumite inadvertențe. Numai o porțiune a repertoriului colindei³⁰⁸ poate fi considerată în mod riguros drept creștină. Cît despre textele apocrife, acestea au influențat colinda în primul rînd prin latura lor de fabulos, care provine, după cum am arătat, din infiltrarea unor elemente folclorice în stratul creștin.

Analiza de ansamblu a colindei, operată la nivelul personajelor, motivelor și comparativ pe variantele aceluiași tip, pune sub semnul întrebării divizarea genului în două categorii bine delimitate.

Astfel, putem constata că în numeroase colinde, între sfinți și personajele mitologiei populare nu se stabilește un raport de opoziție; Isus dansează cu sora soarelui, Sînnicoară salvează de la înec corăbiile soarelui, iar nașterea pruncului Isus este vestită de către o zînioară. În formele de creștinism rural care au dăinuit multă vreme la noi, personajele mitologice și sfinții nu constituiau forțe antagonice; prin influența și autoritatea crescîndă a noii religii, dar în climatul relativ tolerant al ortodoxiei, sfinții s-au distins treptat doar printr-un plus de prestigiu. În această stare de spirit, alăturarea personajelor creștine cu cele mitologice nu putea fi resimțită ca incompatibilă sau profanatoare.

Sînt și colinde care reflectă un moment de tensiune între mitologia populară și stratul creștin. Cele două filoane, reunite în același exemplar, continuă să se concureze. Astfel, în unele colinde vînătorești cerbul pretinde mai întîi a fi Sfîntul Ion, apoi se dezmente dezvăluindu-se ca un animal miraculos care măsoară „Pămîntu cu umbletu / Și ceru cu cumpātu”³⁰⁹.

Parte din elementele datorate creștinismului au fost supuse procesului de elaborare folclorică; reasamblate sau contopite cu vechile credințe și reprezentări, elementele de miraculos creștin au contribuit la apariția unor personaje surprinzătoare prin caracterul lor inedit sau hibrid. Iuda, de exemplu, a cărui trădare a impresionat fantezia populară, se înfățișează în unele colinde ca un monstru acvatic avînd un pui³¹⁰, sau ca un demon subpămîntean³¹¹.

În ceea ce privește sfera motivelor, distincția dintre colindele laice și cele de factură creștină devine adeseori confuză; aceleași motive utilizate în colindele laice apar și în colindele cu teme creștine și viceversa. De exemplu, „vestmîntul împodobit cu astre”, motiv care poate fi raportat la ornamentica bizantină, dar și la modele anterioare³¹², se atribuie rînd pe rînd cînd lui Dumnezeu sau Isus, cînd ciobanului sau coconului cerut ca șef al oastei. În „patul minunat”, motiv constituit probabil în legătură cu practica nocturnă a colindatului, se odihnesc soțul și soția, copiii gazdei, dar și sfinții sau Isus răstignit.

Procesul inserției unor personaje și elemente creștine în motivele tradiționale a luat proporții după toate indiciile abia în ultimele trei-patru secole, ca efect al circulației mai intense a apocrifelor și sub presiunea influenței sporite a bisericii.

Nu încercăm prin această afirmație să minimalizăm rolul creștinismului și să excludem influența timpurie exercitată de acesta asupra colindei. Există desigur în colindă și un strat creștin primitiv. Pare de pildă plauzibil ca la constituirea colindelor care îl înfățișează pe Isus în mijlocul turmei să fi contribuit și simbolul paleo-creștin al bunului păstor³¹³, simbol încărcat la rîndul său cu elemente orifice. De asemenea motivul Maicii cu pruncul în brațe, motiv atît de răspîndit în colindă, a fost foarte probabil inspirat de iconografia difuzată de noua credință. Imaginea, bizară pentru peisajul nostru, a mînăstirii „cu altare jos pe mare” capătă un înțeles prin conexarea la un model bizantin. Apropierea nu este surprinzătoare dacă ținem seama de strînsele relații dintre biserica bizantină și comunitățile și episcopatele sud-est europene.³¹⁴ Numeroși evanghelizatori ai peninsulei balcanice au pornit din mînăstirile și bisericile bizantine situate adesea pe insule și litoral, iar mai tîrziu, după căderea Constantinopolului, multe din aceste focare ale ortodoxiei au fost subvenționate de către domnii noștri și au furnizat celor două țări românești mitropoliți, episcopi și clerici mărunți.

Privitor la modul concret în care creștinismul a influențat colinda se pot face anumite deducții pe baza unor documente, prin analogie cu procese și mutații survenite în sfera altor genuri folclorice și prin referință directă la textul colindei.

Vehemența cu care pastorul luteran Mathesius combate colindele aplicîndu-le stigmatul de cîntece drăcești, blestemate de Dumnezeu („Teifelsgesenger, Gotteslesterliche Kolinden“³¹⁵) este semnificativă pentru atestarea la o dată tîrzie, secolul al XVII-lea, a unui repertoriu neatins de creștinism, dar atipică pentru poziția adoptată de biserica ortodoxă și de clerul autohton față de fondul local de tradiții. După cum am arătat în alt capitol, creștinismul la noi a îmbrăcat abia tîrziu forme instituționale, iar lupta de eradicare a vechilor practici păgîne nu a avut un caracter metodic. Cele cîteva măsuri restrictive consemnate în documente³¹⁶ au în vedere tulburările iscate de cetele colindătorilor și nu caracterul păgîn al practicii sau textelor. Cît de ambiguă s-a menținut poziția unor preoți localnici în raport cu riturile și credințele populare

se poate deduce și din documente bisericești târzii³¹⁷, care semnalează cazuri de participare directă a clericilor rurali la practici magice. Este greu de presupus că preoții noștri de țară puteau să se indigneze împotriva colindatului, obicei pe care îl cunoșteau printr-o experiență nemijlocită.

Tot pastorul Mathesius pomeneste de faptul că după o îndârjită opoziție enoriașii săi ar fi acceptat să cînte pe lingă colindele lor tradiționale și unele cîntări bisericești. O. Bîrlea vede în această afirmație un document de „o importanță covișitoare pentru relevarea procesului de introducere treptată a repertoriului religios în cadrul colindatului ancestral.”³¹⁸ În ceea ce privește semnificația acestui document, ne îngăduim să manifestăm oarecari rezerve. Psalmii (Psalmen) menționați de Mathesius n-au lăsat nici o urmă în repertoriul și stilul colindei. Semnalăm de asemenea că deși posedau probabil de multă vreme un repertoriu românesc al colindei („und ihre Kolinden walachish singen“), Cergăii³¹⁹ la care se referă Mathesius nu constituie un exemplu reprezentativ. Chiar dacă admitem că în sec. al XVII-lea versiuni românești ale unor cîntece bisericești occidentale („Kirchenlieder“) au fost impuse colindătorilor din Cergăul Mic, nu trebuie să ne grăbim a considera drept un caz reprezentativ inițiativa unui preot luteran fanatic. Nu respingem defel posibilitatea ca și unii clerici autohtoni să fi contribuit la pătrunderea unor elemente creștine în colindă. Producțiile preoților noștri de țară, prin formația și modul de viață al autorilor, nu se puteau îndepărta prea mult de modelele folclorice.

Presupunem că primele forme de adaptare ale colindei la creștinism au constat în introducerea unor formule finale și a unor refrene. Emițînd această ipoteză ne bazuim pe faptul că am putut urmări pe viu un proces analog în faza incipientă a creației populare contemporane; astfel, am constatat că substituirile de termeni, adaosurile sau inovațiile intervin la începutul și încheierea unor cîntece, care în miezul lor³²⁰ păstrează vechile motive tradiționale. De asemenea, se poate observa că descîntecele s-au dovedit permeabile la influența exercitată de creștinism doar în formulistica finalurilor. Unul din cele mai vechi refrene creștine inserate colindei pare a fi fost „haleluia“, devenit prin deformare îndătinatul „Leru-i Ler“. Răspîndirea generală a acestui refren în forma sa coruptă³²¹, prezența sa atît în colindele laice cît și în cele creștine, ne îndreptășesc să presupunem că arhetipul

lui „Leru-i Ler“ a pătruns de foarte multă vreme în colindă. Formulele finale de influență creștină se întîlnesc destul de des chiar și în colinde dezvoltînd teme complet laice. Frecvența unor atari formule nu trebuie numai decît pusă pe seama unor intervenții bisericești. În formele de sincretism religios care s-au menținut multă vreme în lumea satului nostru, asocierea vechilor credințe cu creștinismul era cît se poate de firească. Ca și în descîntece, care se încheie cu formula „Leacul de la mine și de la Maica Precista“, în refrenele sau formulele finale ale colindei, prin invocarea numelui lui Dumnezeu sau a lui Isus, se urmărea a spori eficacitatea magică a practicii.

Pentru anumite colinde dispunem de posibilitatea de a urmări pe baza confruntării unui număr de variante inserția elementelor creștine în stratul mitologic.

Unele colinde îl înfățișează pe Dumnezeu coborînd din cer: „Dă pă scări / de lumînări, / Pe nimica nu călca / De nimic nu se ținea“. ³²² Constatăm însă că în altă variantă nu Dumnezeului creștin, ci altui personaj i se atribuie această coborîre miraculoasă: „Colo-n jos și mai în jos / Ieste-o scară tot de ceară / Pe cari soarele scoboară / Cu secera subțioară / Să secere la seară / Și la grîu de primăvară“ ³²³.

După cum am arătat, tipul nr. 69 „Vînători preschimbați în cerbi“ păstrează o puternică amprentă mitologică. În una din variantele consemnate de Bartók ³²⁴ metamorfoza se explică prin magia contiguității; fiii vînătorului devin cerbi pentru că au „băut din urma unui cerb mare“. Alte variante ³²⁵, deși foarte asemănătoare cu versiunea culeasă de Bartók, omit a menționa circumstanțele miraculoase ale metamorfozării vînătorilor. O variantă din județul Sibiu introduce o altă motivație a metamorfozei. Fiii-cerbi mărturisesc tatălui: „Noi atît-am vînat / Păn' Dumnezeu cel sfînt / Pe noi ne-a năstămit / Nouă cerbi în munte“ ³²⁶. Sub influența eticii creștine vînătoria a căpătat înțelesul de păcat; fiii uncheșului sînt preschimbați în cerbi de către Dumnezeu care pedepsește astfel practica excesivă a vînătorii.

O fază mult mai avansată atinge procesul creștinării în colindele care înfățișează un boier culegînd din rai mere de aur (v. tip nr. 159 „Omul bun și merele de aur“). După cum vom încerca să demonstrăm, acest tip cunoscut mai ales sub forma unei redacțiuni creștine își trage rădăcinile dintr-un tip de colindă cu un pronunțat

caracter mitologic (v. tip nr. 29 „Merele căpătate de la soare“). Alăturăm spre comparare variante ale celor două tipuri. În unele din variantele³²⁷ tipului nr. 29, personajele centrale sînt trei femei care culeg mere. Luna, uneori Sfîntul Petru, le întrebă de unde au merele. Femeile răspund: „De la soare cu multă rugare“. Cele trei femei, numite incidental și zînioare³²⁸, apar asociate soarelui și în ceremonialul funebru, de ex. în cîntecul zorilor. Chiar dacă nu stabilim o corespondență între cele trei femei și Parcae³²⁹, după cum s-a sugerat, considerăm totuși vădită apartenența acestor personaje la categoria reprezentărilor mitologice. O variantă culeasă de Bartók³³⁰ prezintă în locul celor trei personaje mitologice „drumeții“; aceștia culeg mere care cad pe o masă. Întrebați de lună de unde au merele, drumeții răspund: „De la soare / Cu mare rugare“. Altă variantă³³¹ introduce ca personaje boierii. Acestia, ca și în versiunea precedentă, culeg mere care pică pe o masă. Maica Domnului îi întrebă de unde au merele. Urmează răspunsul invariabil: „De la soare / Cu multă rugare“, În sfîrșit, iată și versiunea cea mai răspîndită a temei merelor. Un boier bătrîn (uneori doi) stă în rai așezat la o masă pe care pică mere de aur. Întrebat ce a făcut ca să obțină merele, boierul mărturisește că s-a rugat Domnului, că a fost pios sau milostiv (v. tip nr. 159). Trebuie să recunoaștem că fără a poseda și celelalte inele din lanțul transformărilor ar fi fost dificil să ghicim sub aparența creștină a acestei redacțiuni sursa sa mitologică.

Se poate deduce că în procesul de transformare a colindei sub influența creștinismului au existat mai multe etape:

1. Influența creștină se manifestă sub forma unor formule de încheiere, a unor refrene sau unor corective stîngace introduse în vechile versiuni populare.

2. În ciuda incompatibilității lor, filonul popular și cel creștin coexistă în unul și același exemplar.

3. Cele două filoane reunite în același exemplar sub forma a doua personaje sau două soluții dramatice se concurează și se dezminț reciproc.

4. Cele două filoane fuzionează la nivelul personajelor sau soluțiilor dramatice.

5. Elementele aparținînd miraculosului popular se estompează și treptat sînt eliminate.

6. Personajele mitologice populare sînt înlocuite cu sfinți.

7. Intervenția eticii creștine care modifică semnificația deznămintelor și comportamentul eroilor.

Desigur, nu pretendem că între etapele enunțate ar fi existat o ordine prestabilită a succesiunii; ponderea variabilă a influenței exercitate de creștinism, decalajele în evoluția diverselor zone geografice precum și legile circulației orale au determinat fără îndoială salturi, pendulări sau reveniri imprevizibile.

Analiza stratului creștin în colindă ne îngăduie să facem câteva constatări generale:

Creștinismul nu poate fi considerat un factor constitutiv al colindei, ci o influență suprapusă. La unele colinde, învelișul creștin superficial ne lasă să întrevădem cu ușurință vechea structură a textului; astfel colindele pe tema prădării raiului (v. tip nr. 25) sau facerii lumii (v. tip nr. 23), deși includ elemente de miraculos creștin, păstrează un caracter mitologic evident. Întîlnim și colinde cu o puternică amprentă creștină. Uneori însă, tocmai piesele ce par a fi o emanație directă a creștinismului au la bază o versiune mitologică. Se poate presupune că ideologia creștină a exercitat presiuni cu deosebire asupra exemplarelor, care exprimînd cu mai multă pregnanță o mentalitate păgînă îi puteau submina autoritatea. Și cum repudierea acestor colinde îndătinate ar fi fost dificilă, creștinismul și-a introdus treptat în vechile structuri ideologia și panteonul sfinților.

Elementele venite printr-o filieră creștină au fost adaptate succesiv și în grade variabile la miraculosul popular, la un ceremonial și la un model preexistent.

REPERTORIU, TIPOLOGIE, STRATUL DE BAZĂ AL COLINDEI

Alcătuirea unui index tipologic și bibliografic al colindei ne oferă posibilitatea de a face unele aprecieri privitoare la repertoriile regionale și repertoriul de circulație generală precum și la proporția numerică dintre tipurile laice și creștine. Desigur, nu absolutizăm rezultatele cifrice care decurg din analiza tipologiei propuse de noi. În acest sens găsim necesar a face unele precizări.

Indexul tipologic și bibliografic al colindei nu are un caracter exhaustiv. Deși am inclus atît texte consemnate în tipărituri, cît și piesele din Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice culese cu mijloace tehnice³³², posibilitatea — chiar

dacă limitată — de a detecta tipuri inedite pe baza surselor omise de noi nu poate fi respinsă.

Un alt factor care conferă un caracter relativ cifrelor obținute din consultarea indexului colindei derivă din faptul că tipurile, reprezentate fiecare printr-un simbol (respectiv numărul lor de ordine), au practic o semnificație variabilă în procesul circulației și în raport cu tradiția. Din perspectiva confruntărilor statistice, o pondere egală posedă atât tipurile care însumează un stoc important de variante (v. de ex. tipurile nr. I, nr. 168, nr. 176) cât și tipurile regresive, de circulație locală sau de obârșie relativ recentă, tipuri ilustrate printr-o singură atestare (v. de ex. tipurile nr. 31, nr. 89, nr. 140). De asemenea trebuie să menționăm că, pe diverse temeuri,³³³ am conferit statutul de tip și câtorva exemplare aflate la limita dintre colindă și cântecul de stea (v. parte din variantele tipurilor nr. 166, nr. 172 și nr. 184) sau ipotetic remaniate de către culegători (v. tipurile nr. 122 a și nr. 158), ca și unor piese parțial eliptice³³⁴ (v. tipurile nr. 188 și nr. 192).

Atragem atenția și asupra faptului că distincția dintre tipurile laice și creștine, implicit și raportul lor numeric, depind într-o oarecare măsură și de punctul de vedere adoptat. În opinia noastră, inserția unui element creștin într-o colindă laică nu constituie un argument pentru a-i atribui acesteia o origine creștină. Am considerat astfel ca laice colindele vânătoarești cu metamorfoze și sfinți (v. tipurile nr. 68 C, 68 D, 68 E) sau unele tipuri mitologice în care intervine ca personaj episodic Dumnezeu (v. de ex. tipul nr. 23 „Facerea lumii“, nr. 25 „Furarea astrelor“ sau tipul nr. 32 „Rodirea pomilor iarna“). Am apreciat însă ca inspirate de etica și miraculosul creștin majoritatea tipurilor incluse în categoriile VII „Edificatoare și moralizatoare“ și VIII „Biblice și apocrife“ precum și unele tipuri cu o puternică amprentă creștină aparținând din diverse rațiuni altor categorii (v. de ex. tipurile nr. 11 „Trezirea lui Dumnezeu“, nr. 20 „Colindătorii și dorința lui Isus“).

Considerăm că în ciuda coeficientului de arbitrar inerent oricărei clasificări și oricărui rezultat statistic, cifrele obținute din consultarea indexului nostru nu sînt totuși lipsite de semnificație. Din totalul de 217 tipuri, 110 aparțin repertoriului original transilvănean, 33 celui original muntean, iar 74 tipuri cunosc o răspîndire generală. Însușind tipurile creștine din cele două repertorii regionale, ca și din stratul comun, rezultă cifra 49.

În delimitarea repertoriilor regionale am ținut seama de două mari zone etnografice: I Transilvania, inclusiv Banat, Crișana, Maramureș și Suceava și II Muntenia, inclusiv Oltenia, sudul Moldovei și Dobrogea. În mod convențional vom numi prima zonă Transilvania, iar cea de-a doua Muntenia.

Una din problemele cele mai delicate a fost însăși delimitarea repertoriului muntean de cel al Transilvaniei. Stabilirea originii unor colinde răspândite în Transilvania, dar semnalate și în Muntenia, a necesitat repetate deliberări.

Fără îndoială, pe calea transumanței și prin colonizări cu ardeleni, unele colinde transilvănene au pătruns în repertoriul Munteniei. Considerăm însă că s-a exagerat rolul Transilvaniei în ceea ce privește determinarea repertoriului muntean. Coloniștii sau păstorii ardeleni au transplantat în Muntenia unele din colindele lor nu pe un teren arid, ci într-un repertoriu cu vechi tradiții locale. În sprijinul acestei afirmații vine faptul că Muscelul³³⁵, Ialomița și Dobrogea — zone de puternică iradiație ardeleană — posedă tipuri originale neatestatate peste munți (v. tipul nr. 115 „Convoiul cu prizonieri și alegerea miresei“, tip caracteristic Ialomiței, sau tipul nr. 143 „Sluga lui Vodă cuprinsă de dorul de casă“, tip răspândit în Dobrogea și Ialomița). De asemenea credem că problema transumanței a fost privită unilateral. Căci în procesul pendulării sezoniere a mocanilor ardeleni, aceștia au adus tipuri de colindă în unele părți ale Munteniei, dar au și preluat din această regiune tipuri care au fost ulterior introduse în zona lor de baștină. Prezența tipului nr. 50, „Peștele și mreaja fetei“, tip vădit muntean, în Săcele, sau atestarea în aceeași zonă a tipului nr. 122 „Elogiul căsniciei“, tip marcat de stilul Munteniei, probează faptul că pe calea transumanței colindele au pătruns nu numai de sus în jos — respectiv din Transilvania în Muntenia — ci și în sens contrar.

Pentru a distinge repertoriul Munteniei, de cel al Transilvaniei, am ținut seama de factori multipli.

Pieseile masiv reprezentate în Muntenia și cu totul singular culese în sudul Ardealului le-am considerat drept muntene (cazul tipurilor nr. 50 și nr. 122 menționate mai sus). Tipurilor de mare circulație în sudul Ardealului și izolat semnalate în Ialomița, Muscel și Dobrogea le-am atribuit o origine transilvăneană (v. de ex. tipul nr. 126 „Părinții dornici să-și vadă pruncul ajuns om“ cu o singură atestare în Ialomița, sau tipul nr. 141, „Calul

voinicului pizmuit de împărat”, sporadic menționat și în Muscel). Pentru delimitarea repertoriilor Transilvaniei și Munteniei, un criteriu secundar l-a constituit și stilul diferențiat regional. Am folosit însă acest criteriu cu prudență, dat fiind faptul că în circulația contemporană s-au produs frecvente întrepătrunderi stilistice.

Desigur, faptul că un tip de colindă este astăzi absent sau sporadic reprezentat într-o regiune, nu exclude posibilitatea ca în trecutul acelei regiuni să fi cunoscut o difuziune. Argumente mult mai sigure pentru determinarea repertoriilor regionale și a repertoriului comun celor două regiuni s-au obținut prin confruntarea datelor deduse din circulația contemporană a colindei cu mențiunile din tipăriturile mai vechi. Astfel am considerat ca aparținând unui fond comun colinde care circulă astăzi doar într-o singură regiune, dar care în trecut au fost semnalate de către culegători și în alte zone; de ex. tipul nr. 15, „Schimb de daruri între colindători”, tip cunoscut astăzi doar în Transilvania, a fost consemnat și în Muntenia de către Pann și Păsculescu, iar Dulful (v. tip nr. 52), care circulă astăzi numai în Muntenia, a mai fost surprins de Bartók în Mureș și Bihor.

Ținem deci să precizăm că cifrele pe care le dăm nu constituie o oglindă a circulației contemporane. Ele reflectă răspîndirea unor tipuri pe o etapă mai îndelungată, începînd cu anul 1830, — anul tipăriturii celei mai timpurii incluse indexului — și pînă în contemporaneitate.

Repertoriul Transilvaniei se remarcă nu numai prin bogăția tipurilor, dar și prin gradul înalt de diversificare al acestora; de ex. „Miorița” (v. tip nr. 36) se ramifică în șase subtipuri, iar „Leul” (v. tip nr. 55), răspîndit în Muntenia sub o singură formă, cunoaște în Transilvania dezvoltări epice distincte.

O altă caracteristică a repertoriului transilvănean constă în faptul că tipurile, în majoritatea lor, se mențin încă relativ active în circulația orală.

În strînsă legătură cu buna păstrare a obiceiului, întîlnim tipuri care pun în lumină „eticheta” colindatului transilvănean, pompa și protocolul de care acesta se înconjoară; de ex. tip nr. 5 „Deschiderea porților”, tipul nr. 6 „Gazda plecată la munte”, nr. 8 „Gazda absentă și emisarii”, nr. 12 „Darurile colindătorilor”, nr. 13 „Cerb împodobit cu daruri”, nr. 14 „Darurile pretinse primarului”.

Repertoriul transilvănean a conservat numeroase tipuri cu vădit caracter mitologic: de ex. tipurile nr. 27 „Două stele, două surori“, nr. 29 „Merele căpătate de la soare“, nr. 31, „Ciuta, puiul și mana cîmpului“, nr. 33 „Nașterea din piatră“, nr. 34 „Seceriș funest“, nr. 69 „Vînătorii preschimbați în cerbi“. Amintim de asemenea faptul că repertoriul Transilvaniei include cele mai vechi forme ale temelor *Manole* și *Miorița* (v. tipurile nr. 35 și 36).

Tot în Transilvania întîlnim numeroase tipuri pe teme păstorești: v. de ex. tip nr. 36 „Miorița“, nr. 37 „Nașterea unui miel miraculos“, nr. 39 „Ciobanul care și-a pierdut caprele“, nr. 40 „Ciobanii și hoții“, nr. 44 „Dumnezeu în fînațele păgînilor“³³⁶.

Ca reflex al influenței relativ puternice exercitate de biserică, repertoriul Transilvaniei include un număr relativ mare — 17 — de tipuri creștine, neatestate în zona sudică.

Spre deosebire de Transilvania, în Muntenia influența creștinismului joacă un rol foarte mic. Ca tipuri de factură creștină, tipuri locale neatestate peste munți, menționăm: tipul nr. 22, „Îngerăș călare“, tip care prin degradare a devenit forma citadină „Vine îngerul călare“, tipul nr. 158 „Diacon și diaconeasă călugăriți“³³⁷, precum și tipurile nr. 188 „Isus pisat în piuă“ și nr. 192 „Trei sfinți — trei porumbei“, tipuri disolute, fiecare cu cîte o singură atestare.

În ceea ce privește numărul tipurilor, repertoriul original al Munteniei se situează mult în urma celui transilvănean — însumează doar 33 de tipuri. Presupunem că acest decalaj se datorează faptului că cercetările moderne au surprins colinda munteană într-o etapă a involuției sale cînd procesul desacralizării — relativ avansat față de Transilvania — produsese reducții și mutații ale repertoriului.

În Muntenia unde obiceiul — comparativ cu Transilvania — îmbracă forme mult simplificate, numărul colindelor protocolare locale este mic. Amintim doar tipul nr. 2 „Două surori și colindătorii“, tip legat de obiceiul colindatului fetelor la turtă, precum și tipul nr. 22 „Îngerăș călare“, tip care corespunde unui plugușor al copiilor practicat după cît se pare pînă acum aproximativ treizeci de ani în zona Bucureștilor³³⁸.

Relativ numeroase sînt tipurile muntene care conțin rudimente ale unei vieți cavalierești: v. de ex. tip nr. 71 „Întrecere între cal și șoim“, nr. 72 „Cal amenințat cu vînzarea“, nr. 79 „Calul și iubita voinicului“. În acest sens ni se pare semnificativ

că versiunile muntene ale tipului 137 prezintă drept darul inalienabil primit de la naș, un cal (v. subtip 137 C) și nu un postav sau un pahar minunat, ca în subtipurile Transilvaniei (v. subtipurile 137 A și 137 B).

O altă trăsătură specifică repertoriului muntean constă în faptul că un număr de tipuri — născute probabil în evul mediu — aduc ecoul unor evenimente din jurul curților domnești; v. de ex. tipurile nr. 139 „Doi frați răsplătiți de Domn cu moșii”, nr. 144 „Domnul ingrât și sluga”, nr. 145 „Oaspeții lui Mihnea Vodă”, nr. 146 „Mircea Vodă și solul”.

Întîlnim și cîteva tipuri muntene cu un pronunțat caracter arhaic: de ex. tipul nr. 53 A și 53 B, „Șarpele” prezentat în două ipostaze — ascuns în fîntînă sau desfășurîndu-și trupul pe trei drumuri — și tipul nr. 65, Ciuta care proorocește în chip de Casandă masacrul turmei de căprioare, precum și tipul nr. 114 „Sora soarelui ascunsă printre păuni”.

Numărul tipurilor de colindă răspîndite atît în zona transcarpatică cît și în cea ciscarpatică atinge cifra 74. Din cifra globală a repertoriului comun celor două zone aproximativ o treime — 27 — sînt tipuri de factură sau influență creștină.

Răspîndirea pe întreaga arie a colindatului a unor tipuri creștine este mai puțin semnificativă decît circulația generală a unor tipuri laice; adeseori larga difuziune a unor tipuri creștine se datorează nu vechimii acestora, ci influenței omogeneizatoare exercitate de biserică și colportajului apocrifelor. Astfel, considerăm ca relativ recente tipurile de factură semipopulară nr. 4 „Albina și Crăciunul”, nr. 166 „Adam”, nr. 171 „Cununa lui Isus”, nr. 184 „Vînzarea lui Iuda”, nr. 185 „Pedepsirea lui Iuda” precum și unele tipuri inspirate din apocrife, de ex. tipul nr. 165 „Sfîrșitul pămîntului” sau nr. 190 „Isus închis într-un bloc de piatră”.

După anumite indicii însă, o categorie de tipuri creștine aparțin unui strat primitiv. Pentru a distinge, în repertoriul comun Transilvaniei și Munteniei, stratul creștin primitiv de cel recent am adoptat următoarele criterii: a) îmbinarea miraculosului creștin cu elemente de mitologie b) adaptarea la modelul predominant al colindei c) ramificarea pe subtipuri d) prezența titlaturilor prescriptive. Pe baza acestor criterii atribuim o vechime considerabilă următoarelor tipuri de influență sau inspirație creștină: colindele care îl înfățișează pe Dumnezeu, Isus sau Sfîntul Ion ca păstor (v. parte din variantele tipului nr. 42), tipul nr. 176 „Maica Dom-

nului cu pruncul în brațe“, tema mînăstirii (v. tipurile nr. 178 și 179), tipul nr. 168 „Maica Domnului, ostilitatea și bunăvoința pomilor și dobitoacelor“ precum și tipul nr. 187 „Originea grîului, vinului și mirului“.

Dintre colindele profane aparținînd unui repertoriu comun semnalăm în primul rînd tipurile care se referă la etapele și prescripțiile obiceiului: tipul nr. 1 „Colindătorii și gazda“, colinde de fereastră masiv reprezentate în toată țara, tipul nr. 15 „Schimb de daruri între colindători“ precum și numeroase alte tipuri care exprimă în termenii alegoriei relațiile dintre gazdă și colindători; de ex. tipul nr. 7 „Gazda plecată la vînătoare“, nr. 9 „Gazda trezită de colindători“, nr. 16 „Casa mîndră“, nr. 17 „Lauda belșugului“,³³⁹ precum și tipurile nr. 121 „Soț și soție în pat mîndru“ și nr. 131 „Copil cerut ca șef al oștirii“.

Răspîndite pe întreaga arie a colindatului sînt și tipurile nr. 23 „Facerea lumii“, nr. 25 „Furarea astrelor“, nr. 26 „Vestmînt împodobit cu astre“, nr. 28 „Zorile“, tipuri cu o puternică amprentă mitologică, precum și tipul nr. 80 „Leagăn de mătase“, tip care dezvoltă o simbolică funerară.

Din repertoriul comun Transilvaniei și Munteniei fac parte și tipuri care conțin referințe la recuzita vînătorii, ca de ex. tipurile nr. 58 „Vînarea cerbului“, nr. 52 „Dulful“ și nr. 55 „Leul“.

În legătură cu căsătoria semnalăm răspîndirea generală a tipurilor nr. 67 „Ciutalina, ciuta fără splină“, o alegorie a peștitului, nr. 77, „Trei jocuri“, tipuri cu atestări mai bogate în Muntenia, tipul nr. 78 „Voinicul neînsurat și calul priponit“, nr. 98 „Cetatea fetei“, nr. 104 „Peștorii, mărul, inelul și cununa“³⁴⁰ precum și tipul nr. 111 „Peștorii și calul năraș al fetei“.

Din analiza repertoriului colindei putem deduce că genul s-a constituit pe etape în perioade diferite.

Cu excepția tipurilor tributare influenței bisericești sau unor apocrife, tipuri pătrunse relativ tîrziu în circuitul oralității, repertoriul comun Transilvaniei și Munteniei perpetuează motive de mare vechime; ponderea motivelor mitologice, variabilitatea și bogăția pieselor, angrenajul titlaturilor prescriptive ca și deplina aderență la tiparele genului indică faptul că cele mai multe tipuri de circulație generală aparțin, prin unele din componentele lor, stratului de bază al colindei.

Repertoriile regionale ale colindei corespund — în majoritatea lor — unor straturi succesive suprapuse fondului original. Apreciem

însă că și anumite tipuri care circulă astăzi doar într-o singură regiune (de ex. tipurile nr. 34 „Seceriș funest“, nr. 35 „Sacrificiul zidirii“, nr. 36 „Miorița“) sau pe o arie strict locală (de ex. tipurile nr. 53 „Șarpele“ sau nr. 69 „Vânători preschimbați în cerbi“) ar aparține stratului de bază și ar fi cunoscut în trecut o difuziune mult mai largă.

Judecând după rolul lor precumpănitor în susținerea colindatului și după persistența lor în repertoriile sud-est europene, considerăm tipurile referitoare la prescripțiile obiceiului — cu deosebire tipul nr. 1 — drept tipurile fundamentale ale colindei, care s-a dezvoltat foarte probabil dintr-un ansamblu de acte rituale însoțite de formula urării.

Existența unor analogii între tipurile protocolare și mitologice din repertoriul românesc de circulație generală și tipuri sud-dunărene sugerează raportarea stratului de bază al colindei la comunitatea culturală a populațiilor tracice romanizate.

Stratul de bază al colindei românești — strat căruia îi circumscriem nu numai nucleele unor tipuri comune Transilvaniei și Munteniei, dar și unele tipuri atestate regional — include și tipuri necunoscute popoarelor învecinate: de ex. tipurile nr. 33 „Nașterea de piatră“, nr. 36 „Miorița“, nr. 55 „Leul“, nr. 65 „Ciuta proroacă“, nr. 69 „Vânători preschimbați în cerbi“. Prezența unor tipuri arhaice originale, ca și bogăția și diversificarea repertoriului românesc, ne îndreptățesc să presupunem că pe teritoriul țării noastre procesul de geneză al colindei s-a dezvoltat în parte autonom și a cunoscut forme deosebit de active.

LIBERTATE ȘI CONSTRÎNGERE ÎN COMPOZIȚIA COLINDEI

Încercînd să delimităm stratul de bază al colindei, am avut în vedere doar vechimea nucleelor pe care anumite tipuri le vehiculează. Tipurile nu pot fi considerate drept entități inatacabile în timp; cele mai multe colinde includ în unul și același exemplar componente arhaice, dar și suprapuneri tîrzii. Amintim că însăși funcția colindei de urare adresată unui destinatar cu o îndeletnicire anume a impus — cel puțin pentru o perioadă — adaptarea textului la evoluția socială și tehnică.

Cercetările moderne de folclor au surprins colinda în anumite zone ca un fenomen pe cale de dizolvare, iar în alte zone ca o practică menținută cu destulă vigoare.

Dar chiar și în zonele active de colindat, cu fiecare nouă generație de colindători repertoriul se reduce cu câteva piese. Fenomenul acesta a devenit atât de generalizat, încât folcloristul, pentru a culege repertoriul complet al unui sat, se vede nevoit a face pentru anumite colinde muncă de reconstituire cu generația vîrstnică.

Procesul de reducere treptată a repertoriului nu se compensează prin apariția unor piese noi. Singurele texte despre care avem știre că au intrat recent în repertoriul genului s-au ivit în 1916 cu prilejul primului război mondial³⁴¹. Colindele rezultate din câteva tentative singulare de înnoire s-au dovedit efemere³⁴² — circulația orală le-a respins ca pe un corp străin genului.

Refractară așadar încercărilor de reînnoire și pietrificată în canoanele stilistice ale genului, colinda se preia ca un dat de la generațiile anterioare. Stereotipia mărturiilor privitoare la sursa colindelor confirmă faptul că acestea se perpetuează prin forța de inerție a tradiției: „Așa am pomenit-o și noi, to' din bătrîni“³⁴³, „Așa au găsit-o și bătrîni noștri“³⁴⁴. Colindele se reproduc în genere cu destulă fidelitate, deși textul include termeni deveniți neinteligibili. Cuvinte ieșite din circulația limbii contemporane sînt astăzi în gura tinerilor colindători forme golite de înțeles sau asociate cu semnificații fanteziste. Întrebați asupra sensului cuvîntului „năstrapă“, colindătorii din Jegălia răspund: „nu știm precis ce înseamnă, pare așa ca venită de undeva“³⁴⁵. Pentru „cal bidiviu“ se dau interpretări arbitrare: „adică vigilant — cal isteț, mai sprinten“³⁴⁶.

Pe alocuri, cuvintelor necunoscute li se substituie termeni familiari care prezintă doar o asemănare fonetică cu forma veche. Astfel „rafturat“ se înlocuiește prin „răsturnat“³⁴⁷, iar „firu-i baiba fir“ devine „firu-i barba firu“³⁴⁸. Cazurile de asimilare a unor termeni vechi la forme moderne de limbă nu sînt foarte frecvente. Cele mai numeroase alterări ale textului provin din cîntarea mecanică a versurilor. Întîlnim astfel înglobate colindei asociații absurde, nonsensuri ca: „La cizmar mare rotar“³⁴⁹ în loc de „La cest măr mare rotat“; „Ostrov verde mere negre“³⁵⁰ în loc de „Ostrovel de-al mării Negre“, sau „Lin mai lin cel butelin“³⁵¹, formă coruptă a versului „Lin mai lin, cerbule, lin“. Aceste fenomene de rutină și obscuritate reductibile la procesul desemantizării genului, nu au izbutit în zonele care păstrează încă tradiția colindatului să dezagrege versurile colindei. La menținerea acestora au contri-

buit nu numai prescripțiile tradiționale, dar și faptul că genul, prin caracterul său ocazional, a fost ferit de o uzură excesivă.

S-a exagerat poate câteodată cu privire la tirania tradiției în folclor. Malinovski³⁵² semnala la locuitorii insulelor Trobriand un sistem de contracarare a prescripțiilor magice tradiționale. În anumite societăți africane s-a constatat³⁵³ că doar anumite motive posedă stabilitate; restul — înțelegînd prin aceasta o largă porțiune a textului — scapă constrîngerilor tradiției.

Avem temeuri să presupunem că hieratismul colindei, incapacitatea de a absorbi elemente noi caracterizează o etapă tîrzie a evoluției genului. Din analiza unui număr mare de exemplare — culese la intervale diferite în timp — și din compararea tipurilor și subtipurilor colindei, rezultă că genul a avut pînă nu demult un caracter extrem de mobil.

Desigur, există și tipuri relativ stabile. Lipsa de variabilitate a acestora se datorează uneori intrării lor recente în repertoriul genului, sau existenței unei surse literare prestigioase (colindele pe tema unor legende etiologice creștine de ex.). În cazul tipurilor cu puține atestări, rigiditatea textului rămîne neconcludentă.

Cele mai multe tipuri sînt stufoase, se ramifică în subtipuri și variante locale.

Unele din ramificațiile tipurilor se explică prin evoluția diferită a unor colinde în spații geografice disparate. De exemplu colindele pe tema darului primit de la naș (v. tip nr. 137) se prezintă în Transilvania (v. 137 A, 137 B și 137 Ba) și Muntenia (v. 137 C) sub forma unor subtipuri distincte. Întîlnim însă chiar și în aceeași zonă, uneori chiar și în același sat, versiuni foarte diferențiate ale aceluiași tip. De exemplu, leul, cunoscut în Gurasada-Hunedoara sub forma sa clasică³⁵⁴, se întîlnește în repertoriul aceluiași sat și într-o versiune diferențiată; conform acestei versiuni³⁵⁵, voinicul înfruntă leul pentru că acesta i-a răpit sora. Într-un sat limitrof, în Zam-Hunedoara, confruntarea dintre voinic și leu pornește de la o dispută pentru oi³⁵⁶.

Numeroase unități stilistice apar în contexte felurite contribuind prin aceasta la constituirea unor tipuri diverse. Descrierea casei mîndre (v. tip nr. 16) reprezintă rareori un tip autonom; de obicei „Casa mîndră” intervine ca motiv secundar în colindele de tipul „Ce-i mai bun pe lume”³⁵⁷, în colindele care dezvoltă tema darului primit de la naș³⁵⁸, sau în colindele care descriu scaldă omului bun cu sfinții³⁵⁹.

Posibilitățile de articulare a motivelor sînt extrem de variate. Într-o formă dezvoltată, imaginea mînăstirii constituie un tip distinct (v. tip. nr. 178). Combinat însă cu motivul corăbiei, motivul mînăstirii dă naștere unui alt tip (v. tip nr. 179)³⁶⁰. Prin asocierea dintre motivul mînăstirii cu cel al Maicii cu pruncul în brațe rezultă un al treilea tip (v. tip nr. 177)³⁶¹. Aceleași motive îngemănate (imaginea Maicii cu pruncul în brațe care asistă la o slujbă ce are loc într-o mînăstire cu 7 altare, 7 turle etc.) intervin ca motive adiacente și în unele colinde care înfățișează un fiu de diecel prefăcut în cerb și purificat de blestemul metamorfozei prin rugăciuni și dangăte de clopot (v. tip nr. 68 D)³⁶².

Această variabilitate a textului nu se explică prin procesul de contaminare a unor tipuri de colindă. Dealtfel, considerăm ca impropriu aplicarea la folclor a conceptului de contaminare, concept care în tradiția literară presupune amalgamarea unor *forme finite* — *fixate prin scris*. Folclorul viu operează cu unități mobile; contopirea unor elemente, împrumutul nu constituie un procedeu de compoziție minor sau ilicit, ci un proces fundamental, definitoriu. Desigur, capacitatea poeziei populare de a se prolifera prin variante se realizează în grade și la nivele diferite: prin asamblarea unor unități mari — serii de motive dotate cu o coeziune interioară — prin asociația dintre acestea cu unități mai mici, ca și prin orientarea caleidoscopică a motivelor. Chiar și seriile de motive, agregate relativ stabile, în timp, sau prin trecerea de la un gen la altul, se pot descompune în unități mai mici care la rîndul lor pot intra în noi combinații.

Luînd în considerare și unele date cu valoare retroactivă, putem constata că numai în urmă cu cîteva decenii colinda nu se sustrăgea legii variabilității folclorului. Părerea că textul ar avea o formă fixă, părere încetățenită cu privire la colindă și ceremoniale în general, derivă din faptul că majoritatea acestor categorii ale folclorului au fost culese într-un moment al involuției lor.

Rigidizarea textului, ca și fenomenele de rutină și obscuritate care intervin, certifică faptul că între conștiința semnificației ceremonialului și mentalitatea satului modern s-a produs un decalaj; sub presiunea tradiției, colinda își mai menține coeziunea, ciclul de creație al genului este însă încheiat. Această etapă, aparent înfloritoare în anumite regiuni ale țării sub raportul repertoriului și al angrenajului de limbaje, conține germenii dezagregării colindei. Pe măsură ce autoritatea tradiției regresează — de exemplu în

regiunile cu un ritm de industrializare rapid — colinda devine hibridă și fluctuantă, iar într-o ultimă etapă ansamblul ceremonial și textul se reduc la un rudiment.

Nu trebuie să confundăm însă caracterul lax al colindei, simptom al destrămării genului, cu libera înmânire a motivelor manifestă în textele deplin integrate ceremonialului urării; la acestea din urmă, permeabilitatea textului la influențe și facultatea combinatorie presupun cunoașterea ansamblului de posibilități și interdicții care decurg din semnificația colindatului. Cu condiția de a nu contraveni prescripțiilor ceremoniale, orice a putut intra în componența unei colinde; un vestigiu de mit, ecoul contactelor cu o nouă populație sau profesiune, or un fragment de legendă creștină ajunsă în circuitul oralității.

Menite a modela un material adeseori eterogen, canoanele poeticii colindei s-au constituit și s-au impus în strânsă legătură cu aptitudinea lor de a sluji funcțiile asumate de ceremonialul urării. Ceea ce caracterizează poezia ceremonialelor este tocmai absența gratuității; „L'art ne régne pas là en maître et n-a pas pour seules fins le beau. Son rôle est de servir“ constata Brăiloiu³⁶³. Din această perspectivă, și ținând seama de mutațiile survenite în procesul stratificării colindei, abordăm analiza poeticii genului.

Complexitatea funcțiilor la care aderă textul colindei se opune reducției genului la un model unic. Se poate face constatarea preliminară că orice colindă are o construcție bipartită: A (dezvoltarea unuia sau mai multor motive) și B (formula de urare).

Prin referință la porțiunea A distingem patru clase de texte care corespund probabil unor funcții și etape genetice diferite ale colindei.

1) Texte care enunță și precizează ordinea succesiunii secvențelor ceremoniale, rolurile agenților și destinatarilor, relațiile impuse de protocolul obiceiului.

2) Texte care conțin reprezentări relativ statice, imagini dezvoltate ale unui ideal de frumusețe, opulență sau fericire, de ex. descrierea unei case minunate (v. tip nr. 16) sau portretul unei fete uluitoare prin frumusețe (v. tip nr. 93).

3) Texte care cuprind secvențe narative, motive de mit sau teme comune baladei sau legendei (v. de ex. tipurile nr. 23 „Facearea lumii“, nr. 36 „Miorița“, nr. 169 „Crăciun și Crăciuneasa“).

4) Mult mai sărace în atestări sînt textele în care se exprimă direct o dorință (v. de ex. tipurile nr. 86 „Visul flăcăului“, nr. 92 „Flăcăul și firul de aur“ sau nr. 126 „Părinții dornici să-și vadă

pruncul ajuns om“). Unele din aceste texte se înrudesesc cu lirica, altele se apropie de tonul rugăciunii: „Crește-mi, Doamne, crești / Pe dragi fii de-a mei / De io să mi-i văd / Sabie-ncingînd / La jocuri mergînd / Jocuri cunfrîngînd“³⁶⁴. După toate indiciile, această clasă de colinde a apărut relativ tîrziu, într-o etapă cînd urării nu i se mai atribuia o eficacitate magică.

Claselor menționate mai sus nu le corespund în mod obligatoriu exemplare strict delimitate; putem întîlni și texte care se situează la granița dintre clase.

Deși plasată în final (porțiunea B) și relativ concisă în comparație cu restul textului (porțiunea A), urarea trebuie considerată drept elementul prim, condiție sine qua non a genului. Într-o etapă cînd formulisticii tangente sacrului i se atribuiseră efecte concrete³⁶⁵, urarea constituia nu un simplu deziderat, ci un mijloc de influențare a realității în consens cu dorințele enunțate.

Dezvoltarea temei reprezintă o incarnare în termenii sensibilității a urării finale exprimate în stil direct și lipsite de tropi. Descrierile și micro-narațiunile colindei oferă deci exemplificări ale unui model de perfecțiune profesională, ceremonială, fizică, morală sau socială. Asemenea basmului, colinda ne introduce într-o lume a visurilor împlinite; spre deosebire însă de basm, care proiectează planul dorință în ficțiune și se referă la vremuri imemorabile, colinda prezintă ca înfăptuindu-se sub ochii noștri un ideal de viață sau comportament, ideal presupus a se realiza prin puterea coercitivă atribuită formulei urării.

În desfășurarea colindatului, urarea finală are o adresare bine precizată. De aceea eroii laici ai colindei poartă foarte rar³⁶⁶ nume proprii extrase din repertoriul patronimic al folclorului; de obicei, eroului-subiect i se atribuie numele adresantului — respectiv numele persoanei în casa căreia se cîntă o colindă. Prin înserarea numelui acestuia, între eroul-subiect și adresant se stabilește o echivalență simbolică, iar planul descriptiv sau narativ capătă semnificația unei alegorii; în virtualitatea planului ceremonial, viteazul care capturează leul este însăși persoana colindată, iar casa mirific împodobită aparține acestuia. Desigur, fiecare temă are o sferă de referințe simbolice care depășește coordonatele persoanei colindate — se poate adapta la o categorie de indivizi. Acest simbolism funcțional, probabil foarte activ în perioada de înflorire a colindei, este perceput astăzi ca un procedeu de stil sau ca un omagiu adus amfitrionului.

Pentru a permite o cât mai largă compatibilitate a urării cu circumstanțe sau categorii diferite de indivizi, colinda face uz de reprezentări care prin caracterul lor de mare generalitate se pretează la actualizări succesive. Indicațiile toponimice și în genere culoarea locală sînt evitate; asemenea elemente, prin precizia referinței, ar micșora sfera de aplicare a urării.

Spre deosebire de baladă și legendă, care prin efecte tari, elemente de senzațional și tragic, îndeplinesc în mediul folcloric un rol analog romanului negru, colinda tinde a crea o atmosferă propice ceremonialului urării; în colindă deznodămintele menite a zgudui auditoriul sînt evitate, conflictele se atenuază, densitatea epică scade.

Eroului, care se identifică în desfășurarea obiceiului cu adresantul, i se atribuie cele mai alese însușiri răsplătite în final prin victorii, recompense sau momente de împlinire. Regula happy-end-ului decurge din însăși logica ceremonialului; pentru a putea confirma și sprijini urarea exprimată în formula finală, dezvoltarea temei trebuie să ducă la o încheiere fericită.

Există desigur și derogări de la normele amintite. Parte din aceste derogări corespund unor modele secundare, expresie a polivalenței rituale a colindei. Astfel, în colindele vînătorești cu metamorfoze, tînărul nu se mai înfățișează în postura vînătorului dibaci căruia vînatul nu-i poate scăpa. Confruntat cu un personaj zoomorf investit cu atributul sacralității, eroul colindelor cu metamorfoze abdică de la vînătoare; rolului de vînător exemplar i se substituie, ca model de comportare, atitudinea de obediență față de autoritatea sacră.

Colinda include și categoria textelor funebre; la colindele „de mort” regula happy-end-ului se anulează de la sine (v. de ex. tipurile nr. 34 „Seceriș funest” care a fost atestat ca o colindă de „fată moartă”, sau tipul nr. 187 „Originea grîului, vinului și mirului”, tip însoțit frecvent de o indicație funerară).

Alte excepții se explică prin caracterul stratificat și eterogen al colindei. Constituită pe etape și din surse diferite, colinda include uneori personaje sau secvențe narrative refractare la canoanele genului. Personajele creștine de pildă au intrat în colindă cu un profil parțial predeterminat, consfințit prin originea lor în textele sacre sau apocrife. Sfinții și personajele biblice nu pot fi echivalați adresanților practicii și împrumuta numele acestora; esența supra-

naturală atribuită acestei categorii de eroi elimină posibilitatea aplicării simbolice la adresant ³⁶⁷.

Jocul deviațiilor este totuși redus în colindă: derogările de la canoanele genului — atunci când survin — sînt amortizate prin mijloace diverse.

Astfel, în colindele cu personaje sacre creștine, pentru a răspunde prescripțiilor obiceiului și a nu leza totodată esența divină atribuită acestei categorii de eroi, se introduce alături de sfinți și în strînsă legătură cu aceștia, un personaj uman, de obicei omul bun, boierul bătrîn căruia i se conferă numele adresantului (v. de ex. tipurile nr. 137 „Darul nașului“, nr. 155 „Bogatul și săracul“, nr. 160 „Omul bun în preajma sfinților“).

Cînd regula happy-end-ului devine inaplicabilă la materia tragică pe care o vehiculează unele colinde, se introduce în final un „rest-point“ ³⁶⁸, o imagine liniștitoare menită a risipi efectul depresiv. Tema Manole, de pildă, în baladă are un deznodămînt tragic; meșterul moare, iar soția zidită își va plînge veșnic soarta. Aceeași temă, sub formă de colindă, într-o versiune vădit arhaică, se încheie cu o imagine senină care aduce o perspectivă consolatoare. Pruncul rămas orfan prin jertfirea mamei nu va fi abandonat; „Nu griji măi Siminic, / Că vin ciute di la munte / Cu țîța pînă-n genunte, / Iele de s-or îndura / La pruncuț țîța i-or da“ ³⁶⁹. „Vidrosul“, care în baladă se sfîrșește tragic prin înecul năvodarului temerar, sub formă de colindă cunoaște o dezvoltare epică diferită. Astfel în unele colinde pe tema „Vidrosului“ moartea năvodarului este eludată ³⁷⁰, iar în alte variante canonirea puiului de vidră se amortizează în final prin imaginea belșugului de pește și a praznicelor: „Ce vedea se minuna, / Lumea că se sătura, / Praznice se prăznuia“ ³⁷¹. Sînt și colinde care, tratînd teme comune baladei, păstrează caracterul colțuros al acesteia. Neconcordanța cu normele poeticii genului trădează obîrșia relativ recentă a unor atari tipuri de colindă.

CATEGORII DE PERSONAJE

În colindă personajele aparțin unor categorii diverse, reflec-tînd în grade variabile interferența cu planul obiceiului, relația cu stratul mitologic sau inserția miraculosului creștin.

Colindătorii și gazdele constituie o primă categorie de personaje. Acestor personaje, care apar cu predilecție în categoria

colindelor protocolare, le revine de obicei rolul de a întruchipa modele ale competenței ceremoniale. În postura de agenți ai obiceiului, colindătorii sînt numiți ca atare sau prezentați prin intermediul unei simbolici transparente în contextul tradiției populare. Astfel, unele colinde protocolare substituie colindătorilor porumbei: „Scumpă soțioara mea, / Nu șede de te uita, / Intră-n casă, întinde masă, / Peste masă grîu revarsă / Ș-un colac de grîu curat, / Sub colac vadra de vin / Și cu galbenul deplin, / C-așa-i legea din bătrîni, / Din bătrîni, din oameni buni. / Ai porumbei te-or vedea, / De sus jos că s-or lăsa, / În casă că mi-or intra / Grîușor c-or aduna / Apă veseli or gusta / Ș-or zbură și mi-or cînta”³⁷².

Alteori colindătorilor li se atribuie rolul de vînători: „De roagă-se roagă / Negrii-ș vînători / La jupînul gazdă / De pe iei să-i lase / D-în braniștea lui / Iei ș-o d-obricit / . . . Cerbu-i tătrior / Pe grumajii lui / Băierel de bani, / Pe spatele lui / Covor roșior / . . . Dar noi cui l-om da? / Da-l-om cestui gazdă . . .”³⁷³. Vînătorii — în mod limpede colindătorii — nu vînează, pomenesc numai de vînarea unui cerb împodobit cu daruri destinate gazdei. Vînătoarea a devenit un pretext pentru expunerea relațiilor ceremoniale.

Există și tipuri de colindă în care rolul colindătorilor de agenți ceremoniali se estompează. Sustrași relației lor manifeste cu gazdele, colindătorii intervin ca personaje secundare ale unor secvențe narrative: vin cu corăbiile pe mare, cer dalbei vămășoaiice să își trezească bărbatul (v. subtip nr. 49 B), se întîlnesc cu Maica Domnului³⁷⁴ sau pretind a-l fi văzut pe Isus „În tîrg la Rusalim / Într-un joc jucîn’ “³⁷⁵. Între desfășurarea concretă a ceremonialului și planul ficțiunii nu există discrepanțe; colindătorii, oficanți și purtători ai obiceiului, sînt în același timp eroii unui univers populat cu sfinți și ființe fabuloase.

Determinăm o a doua categorie prin referință la personajele umane implicate în secvențele narrative sau descriptive ale colindei. Dat fiind faptul că majoritatea membrilor acestei categorii se identifică pe plan ceremonial cu adresanții colindei, personajele prezentate într-o lumină nefavorabilă sînt rare. Personaje negative, ca de pildă rudele păcătoase ale lui Petru cărora li se refuză implacabil accesul în rai (v. tip nr. 163), bogatul inospitalier (v. tip nr. 155) sau împăratul care pizmuiește calul voinicului (v. tip nr. 141) par a se fi constituit relativ tîrziu sub influența moralei creștine și ca ecou al unor forme de protest social. Eroii colindei — prin aderența lor

la formula urării — se înfățișează deobicei într-un moment de culme a frumuseții, prosperității și fericirii: flăcăul este comparat cu soarele răsărit (v. tip nr. 70), fata stârnește admirația unanimă (v. tipurile nr. 80, nr. 93, nr. 94, nr. 107), spre curtea gospodarului se îndreaptă puhoi de turme și cirezi (v. tip nr. 17), iar omul bun ajuns în rai culege mere de aur (v. tip nr. 159). Parte din personaje umane ale colindei se configurează ca modele de competență profesională sau ca modele eroice în consens cu valorile și idealurile promovate de structura socială pe care o reprezintă. Astfel, în unele colinde (v. tipurile nr. 58, nr. 65, nr. 66) eroul se înfățișează în ipostaza vânătorului desăvârșit; tânărul cunoaște punctul vulnerabil al vînatului, știe să aleagă momentul propice — cînd cerbul ațipește sau se adapă — iar săgeata sa nimereste drept la țintă. Prin intermediul altor personaje se promovează atitudini corespunzătoare intereselor păstorilor într-o etapă cînd ciobănia — exercitată pe spații largi și în condiții de izolare — implica primejdii și adversități. Ciobanul se comportă ca un personaj temerar care știe să își apere turma; sfidează hoții (v. tip nr. 40), înfruntă leul (v. tip nr. 55 C) sau amenință marea (v. tip nr. 45). În ceea ce privește ipostaza agricultorului, nu totdeauna adoptarea acestui rol este manifestă. Combătînd animalele stricătoare, tinerii eroi ai colindei își asumă rolul de vînători, dar în fapt ei se conformează modelului de comportament impus de societatea cultivatorilor. Nu numai exponenții orînduirii agrare, dar și colindătorii sau tînărul care întîlnindu-se cu ibovnica pretinde a fi urmărit o ciută (v. tip nr. 67 „Ciutalina, ciuta fără splină”) arboresc însemnele vînătorii. În colindă, vînătorii constituie o clasă arhetipală al cărei model — convertit în convenție și simbol — a fost preluat de numeroase alte clase de personaje.

În strînsă legătură cu faptul că în practica obiceiului colindătorii se adresează pe rînd familiilor și membrilor acestora, se poate constata că și în text rolurile se distribuie frecvent pe grade de rudenie: mamă și fiică (v. tipurile nr. 85, nr. 87, nr. 88, nr. 102), frate și soră (v. tipurile nr. 52, nr. 134, nr. 135), părinți și copii (v. tipurile nr. 126, nr. 127, nr. 128, nr. 129, nr. 130, nr. 131, nr. 132, nr. 133), socri, nași și fini (v. tipurile nr. 136, nr. 137, nr. 165).

Alături de personaje umane bine conturate, în colindă intervin și o serie de personaje convenționale introduse de regulă prin formula „Nime-n lume nu-l vedea, numai X . . .”. Aceste personaje îndeplinesc uneori funcția de resort dramatic menit a dinamiza

secvențele descriptive ale colindei. De exemplu, tînărul strălucind de podoabe care se înalță călare pînă la astre este zărit de către o împărăteasă: „Nime-n lume nu-l vedere, / Numai dalba-mpărăteasă / Pe-o zăbrucă de fereastră. / La-mpăratu-alerga / Și cîta iel îl spunea“³⁷⁶. Incitat de vorbele „împărătesei“, împăratul intră în acțiune. Alteori, acestor personaje le revine rolul de port-voce a mesajului colindei. Glorificarea eroului, implicit și a adresantului concret al urării, se face prin intermediul unui personaj episodic, de obicei o fată, presupusa ibovnică a junelui: „Nimenea nu-l vede, / Numai Ileana-l vede, / Îl vede, îl fericește: / Fericean de el / Și de maica lui . . .“³⁷⁷. În unele colinde, intervenția aceleiași personaj convențional oferă prilejul decodării simbolicii textului. Adeverata semnificație a urmării ciutalinei (v. tip nr. 67) se dă în vileag de către o fată, „fata giurgiuleancă“³⁷⁸ sau „fata înjoljolată“³⁷⁹, care dezmente pretinsa vînătoare a tînărului: „Nu-l credeți voi, mari boieri, / C-are o dragă ibovnică / Și-i cale de două zile, / El o calcă-n două zile, / D-aia-i murgul asudat, / Șoi-mii-s vineți feșteliți, / Ogari dalbi-s obosiți“³⁸⁰.

Personajele aparținînd miraculosului popular, animale fabuloase, întruchipări astrale sau făpturi supraomenești, dețin un rol important în colindă. Dacă unele din aceste personaje pot fi puse pe seama procedului personificării sau fanteziei combinatorice populare, altele s-au constituit pe baza unei surse mitologice.

Nu vom stărui asupra faptului că vulturul, calul, oile, cerbul dialoghează curent cu personajele umane ale colindei; înzestrarea animalelor cu darul vorbirii constituie în folclor un atribut miraculos minimal. Merită însă semnalată prezența unor plămuiiri ciudate care transgresează speciile și legile anatomiei: Dulful locuiește în adîncurile mării și face incursiuni pe uscat, leul paște, flăcăul pretinde a fi vînat o ciută fără splină sau se confruntă cu cerbi și bohori cîntători, ba chiar și cu un „Fluturuț cam gălbenuț / Cu clonțel de aur“³⁸¹.

După cum am încercat să demonstrăm, parte din atributele și funcțiile acestor animale ambigue indică relația cu măștile din scenariul inițierii la pubertate. Desigur, nu toate personajele zoomorfe din colindele vînătorești posedă o amprentă inițiativă; ciutalina, de pildă, reprezintă în mod explicit o alegorie a miresei, o translație în termenii retoricii a vînătorii ca secvență pre-maritală. Cît despre personajele zoomorfe tangente inițierii, ele se situează în colindă la nivele diferite față de sursa lor rituală³⁸².

Astfel putem constata că unele din personajele zoomorfe ale colindei denotă, prin intangibilitatea lor sacră ³⁸³, un stadiu de relativă aderență la matricea rituală, în timp ce altele indică distanțarea progresivă de riturile pubertății. Dulful sau cerbii miraculoși care fâgăduiesc vînătorului o mireasă au pierdut prerogativele sacre, dar dețin încă rolul de patroni ai căsătoriilor. Leului nu i se mai recunoaște nici privilegiul intangibilității și nici autoritatea în sfera maritală. Vînătorul nu pregetă să lege leul, iar acesta nu fâgăduiește mirese, ci le ia pentru sine prin samavolnicie (v. subtipurile nr. 55 B, 134 Ab). Contextul colindelor vînătorești sugerează așadar plasarea leului ca personaj al colindei într-o perioadă posterioară ³⁸⁴ apariției clasei personajelor metamorfozate.

Cum a putut deveni personaj al colindei românești un animal necunoscut pe teritoriul țării noastre ca specie concretă ³⁸⁵ iscă desigur confuzie, și, fapt care face să sporească perplexitatea, leul lipsește din repertoriile de Crăciun ale popoarelor din sud-estul Europei ³⁸⁶.

Ipoteza constituirii motivului leului pe baza unui stimul primit din mitologia greco-romană este desigur ispititoare, dar greu de susținut prin referință la textul colindei și pe temeiul descoperirii pe teritoriul țării noastre a două reprezentări ale luptei lui Herakles cu leul ³⁸⁷ — o statueta de la Histria și un relief găsit în Oltenia — opere de import sau copii locale după modele helenistice sau grecești. Admițînd că, deși nu posedăm probe arheologice concludente, episodul luptei lui Herakles cu leul ar fi cunoscut o largă difuziune în păturile largi ale populației dacice romanizate, amintirea mitului clasic s-ar fi putut menține și împrăștiată în memoria populară ³⁸⁸ prin vizionarea scenelor bisericești cu Samson, personaj omolog al eroului grec. Examinînd iconografia românească pe tema luptei lui Samson, putem constata că majoritatea lucrărilor deformează sau prezintă cu stîngăcie modelul animalier, dar rețin totuși anumite detalii relativ exacte, coamă, coadă, labe. Fără îndoială, artiștii locali nu văzuseră niciodată lei; ei posedau însă anumite cunoștințe privitoare la acest animal prin intermediul prototipurilor de scene bisericești, dintre cari și episodul biblic al luptei lui Samson cu leul. Modelele unor scene destinate decorării bisericilor făceau parte din recuzita meșteșugărească a vremii, circulînd aproape exclusiv pe linie de breaslă.

Dar să revenim la textul colindei pentru a urmări eventualitatea detectării unei relații cu reprezentările plastice ale luptei lui

Samson cu leul. La nivelul textului colindei, leul capătă accepțiunea vagă de personaj care cumulează atribute confuze și contradictorii. Leul colindei are coarne³⁸⁹, iar unele variante ezită între numele cerbului și al leului³⁹⁰ sau substituie acestuia ursul³⁹¹. Totodată leului i se atribuie capacitatea de a mânui armele sau rolul de pețitor, iar unele variante îl asimilează categoriei zmeilor. Trebuie să recunoaștem că oricât de mult am pune pe seama deformărilor survenite în procesul de elaborare folclorică, modalitatea de tratare a leului trădează nu numai absența unor date aperceptive minimale privitoare la configurația animalului, dar și nesocotirea sau ignorarea datelor indirecte care puteau fi deduse din familiaritatea cu scenele luptei lui Samson. Nu numai aceste scene, dar și alte teme ale iconografiei creștine³⁹², ca și numeroasele reprezentări leonine din timpul cuceririi romane și din perioada contactelor stabilite de provinciile românești în Evul Mediu — basoreliefuri, monumente, efigii, monete, motive heraldice, tapiserii și ceramică de import — ar fi putut contribui la precizarea imaginii leului ca personaj al colindei. Și totuși, analiza de text a colindei leului infirmă posibilitatea unei influențe venite pe filiera reprezentărilor plastice. Lipsa de relație cu atributele concrete ale animalului, funcția sa aproape de nume propriu aplicat unui personaj care s-ar putea chema și altcum fără a tulbura coerența tipurilor respective de colindă indică adoptarea „leului” ca o noțiune descărnată, ca un termen confuz cu o sferă semantică în curs de dezagregare. Din contextul unor variante se poate deduce că în colindă leul s-a suprapus zmeului de la care a preluat parte din atributele și funcțiile acestuia. Astfel, într-un număr de variante ale tipului nr. 134 numele leului își face loc alături de zmeu: „Că așela nu-i nor de ploaie, / C-așela-i leu cu zmeu”³⁹³, „Că ceala nu-i nour de ploaie, / Că o sosit leu și zmau”³⁹⁴. Pe alocuri, uneori chiar și în variantele care la începutul lor mențin o echivalență ezitantă între numele celor două personaje, leul izbuteste să își suplanteze asociatul: „Acea nu-i vreme grea / Că sînt lei și cu zmeii / . . . Nice vorba nu sfîrși / Cînd lei la ei sosi”³⁹⁵. Cînd anume s-a produs substituirea zmeului prin leu și pe ce căi este desigur greu de precizat. Poate faptul că într-o masă de limbi slave sau slavizate doar româna perpetuează un substrat latin ar arunca o lumină asupra unui factor care a pregătit apariția unui personaj al colindei românești sub emblema leului. Și deși apartenența cuvîntului la stratul vechi lexical este infirmată de filologie³⁹⁶,

apreciem că latinitatea limbii române a putut favoriza preluarea „leului“ ca un topos din bestiariile și folclorul Europei medievale. Motivul leului a cunoscut o largă difuziune în folclorul și literatura europeană din Evul Mediu pînă în zorii Renașterii. Prezența acestui motiv nu s-ar datora după părerea lui Curtius³⁹⁷ vizionării circurilor și menajeriilor; leul ar fi doar un clișeu moștenit din retorica antichității și proliferat prin intermediul literaturii orale și scrise a Evului Mediu.

În mod virtual, adoptarea „leului“, ca un topos sau ca un cuvînt parțial desemantizat, poate fi atribuită unor contacte aleatorii; nu întîmplător însă un animal exotic pentru noi a devenit numele unui personaj al colindei. Prin însuși vidul lor, necunoscutele oferă mesajului mitic condiții optime de modelare; eschivîndu-se confruntării cu datele cunoașterii și observației directe, noțiunile vagi sau împrumuturile dintr-o sferă obscură prezintă avantajul că permit cu ușurință adaptarea termenilor operaționali ai mitului la situații diferite, încărcarea lor succesivă cu sensuri circumstanțiale. Desigur, nu pierdem din vedere faptul că în timp, prin precizarea cunoștințelor de zoologie, leul colindei a putut fi receptat în consensul folcloric ca un personaj tangent omonimului său din regnul animal. Luînd însă în considerație strict conotațiile textului, constatăm că absența unor date apercceptive directe a conferit o extremă libertate manipulării leului ca personaj al colindei.

Dintre personajele corelate astrelor un loc proeminent deține soarele, în dubla ipostază de personaj uman și forță supratereastră. Asimilat personajelor antropomorfe ale colindei, soarele paște oile (v. unele din variantele tipului nr. 134 „Fratele, sora și pețitorii“), iar în domeniile sale se intră printr-o poartă (v. tip nr. 77 A „Trei jocuri“). Soarele se prezintă frecvent în asociație cu sora sa. Aceasta, pețită sau furată în goana calului de către voinic (v. tip nr. 114 „Sora soarelui ascunsă printre păuni“), stîrnește uneori strălucitului ei frate o pasiune vinovată (v. tip nr. 135 „Incestul dintre frate și soră“). Întîlnim și contexte în care soarele capătă accepțiunea de personaj sacru; merele sînt căpătate „De la sfîntul soare / Cu mare rugare“ (v. tip nr. 29 „Merele căpătate de la soare“), voinicul cere în bătălie ajutorul soarelui (v. tip nr. 75 „Voinicul și ruga către soare“), iar „Zorile“ (v. subtipurile 28 A și 28 B) pot fi interpretate ca invocații solare. Sporadic în colindă intervin și zînele sau „trei femei“, reprezentări mitologice asociate soarelui³⁹⁸. Atragem atenția că după știința noastră referințele

la zori, soare și sora soarelui reprezintă — prin confruntare cu repertoriile sud-est europene practicate la Crăciun — o trăsătură originală a colindei românești. Istoriei religiilor îi revine sarcina dificilă de a preciza originea acestor referințe și a stabili totodată o posibilă relație între colindă și vestigiile de cult solar scoase la iveală pe teritoriul țării noastre de arheologie.

Sfinții creștini constituie în colindă o categorie distinctă de eroi. Colinda a adoptat doar anumiți sfinți, pe aceia care polarizând în jurul lor legende au dobândit în ochii poporului prestigiu sau relief. Astfel, alături de Isus și Maica Domnului, întâlnim frecvent în colindă pe Sfântul Ilie, Sfântul Ion, Sfântul Petre, bătrînul Crăciun, Sînicoară, Sfînta Vineri, Sfînta Duminică, Sfînta Sîmbătă, Sfînta Luni.

Între numele sfinților și acțiunile ce li se atribuie nu există o strictă aderență; Iuda este doborît cînd de Sfîntul Ilie, cînd de Sfîntul Petre sau Sfîntul Ion, iar acesta, ca și Sfînta Vineri sau Sfînta Duminică, măsoară „Pămîntu cu umbletu / Și ceru cu cum-pătu“. Cît despre Isus, numele acestuia este atît de frecvent confundat cu cel al lui Dumnezeu³⁹⁹, încît devine uneori dificil a stabili referința exactă a textului.

Ierarhia acestor sfinți originali nu corespunde totdeauna cu cea canonică; bătrînul Crăciun se impune prin autoritatea vîrstei, meritul botezului îi asigură sfîntului Ion un loc de prim ordin, iar înțîietatea lui Isus, deși în cele din urmă recunoscută, este supusă unei aprige dispute (v. tip nr. 154 „Disputa dintre sfinți“).

Sfinții preferați ai colindei se preschimbă în cerbi, în porumbei, în lebede, chiar și în fluturi, și asemenea eroilor laici participă la ospețe, dansează, călăresc. Reprezentarea Sfîntului Petru, de pildă, este calchiată după cea a flăcăului: „Vine Petru, Sfînt Sîn Petru / P-un căluș albuș de flori, / Dară nu-i albuș de flori, / Ci e albuș de asudori“⁴⁰⁰. Maica Domnului, ca și fata ce-și așteaptă pețitorii, se plimbă de-a lungul apei: „Predumblă-să Maica Sfîntă / Pă țăr-muri de Dunăriță“⁴⁰¹. Și la această categorie de eroi gradele și relațiile de rudenie sînt subliniate. Sfînta Maria stă de vorbă cu soru-sa Salomia⁴⁰², iar în legătură cu Sfîntul Ion nu se omite a se specifica: „Că io-s Ionu Sînt Ionu, / Nănașu lui Dumnezeu / Și cumătru lui Sînt Petru“⁴⁰³.

Unii dintre sfinții colindei derivă din modele apocrife tratate cu libertate, în timp ce alții sînt produsul fanteziei populare sau

rezultanta sincretismului dintre stratul mitologic și creștinism. Anumiți sfinți însă par a se fi substituit unor personaje mitologice pe care le-au deposedat de vechile lor atribute. Împrumutînd chipul sălbăticiunilor și îngenunchind vînătorii, Sfîntul Ion manifestă aderență la categoria personajelor silvestre mitologice. Cît despre Sfîntul Ilie, prerogativele pe care i le atribuie textul colindei (v. majoritatea variantelor tipului nr. 23) invită la identificarea sa cu un personaj mitologic investit cu atributul fulgerului și trăznetului, poate cu zeitatea tracică Gebeleizis, zeitate de care pomește Herodot ⁴⁰⁴.

REFREN, INCIPITURI, FORMULE FINALE

Deși foarte tipic și extrem de răspîndit, refrenul nu constituie, cel puțin în etapa contemporană a colindei, un element absolut obligatoriu ⁴⁰⁵; refrenul lipsește de pildă din unele variante ale colindei „Miorița“ (v. tip nr. 36) sau ale colindei „Mă luai, luai“ (v. tip nr. 34).

De obicei, în fiecare colindă se revine asupra unuia și aceluiași refren. Sînt însă și colinde cu mai multe refrene repetate alternativ. Refrenul, în stadiul în care au fost surprinse colindele de către culegători, constituie un element relativ mobil. Același refren poate funcționa pentru mai multe colinde, cu condiția de a nu contraveni flagrant rolului ceremonial al colindei respective; de pildă, un refren ca „Mirelui bun“, refren caracteristic colindelor de flăcău, nu poate fi întîlnit în colindele adresate familiilor cu copii sau bătrînilor. Manipularea refrenelor are totuși un caracter labil în circulația contemporană: anumite refrene se aplică preferențial unor categorii ale colindei, în timp ce altele transgresează cu ușurință distincțiile tipologice și sferele tematice, asociindu-se atît tipurilor laice, cît și celor creștine. Se poate presupune că într-o etapă de aderență la semnificația ceremonială, refrenele — chiar dacă nu s-ar fi particularizat pentru fiecare din tipurile colindei — au cunoscut o specializare categorială severă.

Procesul desemantizării colindei a afectat cu deosebire nivelul refrenului. Drept consecință, anumite refrene au devenit practic neinteligibile. Dacă unele din aceste refrene absconse se mai pot descifra pe baza contextului colindei sau cu ajutorul lingvisticii, altele s-au transformat în adevărate șarade ⁴⁰⁶. Prin deasa repetiție

pe parcursul aceleiași colinde, refrenele au fost mai expuse uzurii decât celelalte porțiuni ale textului. La deteriorarea lor a contribuit și faptul că în practica modernă a obiceiului momentul execuției refrenului constituind un răgaz de concentrare a memoriei pentru versurile care urmează, atenția la sens s-a redus simțitor.

În pofida apariției unor distorsiuni, analiza globală a refrenelor permite încă determinarea rolului lor de mesageri ceremoniali. Putem constata, de pildă, că unele refrene se referă în mod expres la actul colindării, care numit și repetat capătă relief: „Corinde“, „Dai corinde“, „Hai corinde“. Alte refrene specifică etapele, adresanții sau actele ceremoniale constituind sub acest raport un pandant intra-textual al titlaturilor prescriptive. Astfel, anumite refrene subliniază momentul execuției: „Dimineața lui Crăciun“, „Zîorel de zi“⁴⁰⁷, „Sara-i mare a lui Crăciun“. O categorie de refrene indică adresanții colindei: „Junelui bun“, „Mirelui tinerelu“ (adresant flăcăul), „Da Ileana fată dalbă“, „Dalba-i fecioriță“ (adresant fata), „Judelui bun“ (adresant vătaful cetei). Cîteodată, refrenele se referă la destinatarii colindei prin evocarea unor elemente asociate acestora, de pildă atribute feminine, în cazul fetelor, „Cunună dă vînățele“, sau vegetale din recuzita ceremonialului nupțial, „Cetina, cetinioară“, prin referință la o sferă de interese proprie tinerilor necăsătoriți. Un număr restrîns de refrene par a se referi la adresanți mitici: „Doamne soare“, „Raza soarelui“. În cazul valabilității acestei ipoteze, refrenele amintite s-ar identifica invocațiilor. Dintre refrenele care pot fi raportate la practici ceremoniale complementare colindatului, semnalăm pe cele referitoare la flori și la măr: „Florile dalbe“, „Flori dalbe de măr“, „Mărului, mărului Doamne“. Reamintim că sorcova se făcea mai demult nu din flori artificiale, ci din crengi de măr, care ținute în apă și la căldură înflorau⁴⁰⁸. Frecvența ridicată a refrenului „Florile dalbe de măr“ sugerează că într-un stadiu mai vechi crengile înflorite făceau parte din recuzita colindătorilor.

O categorie de refrene au pătruns pe filiera creștinismului: „Domn din cer“, „Cana Galileului“, „Ș-al nostru-i Domnul Dumnezeu“ etc. Nu toate refrenele de obîrșie creștină au păstrat legătura de sens cu sursa lor. Refrenul „Leru-i ler“ s-a desprins de multă vreme de rădăcina sa creștină⁴⁰⁹. El a devenit în contextul colindei purtătorul unor sensuri ceremoniale, asociindu-se frecvent cu referințe la adresanții colindatului sau la practici adiacente

acestua: „Ler ficuță“, „Ler d-oi ler nevastă“, „Ler flori dalbe flori de măr“.

Vechiul repertoriu de refrene al colindei a fost fără îndoială mult mai coerent decît cel pe care-l posedăm astăzi și a avut probabil o funcție ceremonială manifestă. Refrenul, chiar dacă sensul său a devenit parțial obscur, iar execuția sa relativ mecanică, constituie unul din nucleele colindei și joacă un rol important în structurarea textului.

Începuturile colindei nu sînt reductibile la o formulistică fixă — ele variază în funcție de clasa de texte sau de tipul pe care-l introduc.

O oarecare specializare se poate constata la colindele protocolare unde incipit-urile se axează pe actul colindatului, pe relațiile și prescripțiile ceremoniale: „Colind deal după deal“ ⁴¹⁰, „Noi umblăm și colindăm“ ⁴¹¹, „Sculați gazde nu dormiți, / Că nu-i vreme de dormit, / Că-i vreme de-mpodobit“ ⁴¹², „Asta-i seara de ajun“ ⁴¹³, „Sara-i mare a lui ajun“ ⁴¹⁴.

În textele care vehiculează secvențe descriptive sau narative, incipit-urile își asumă adeseori rolul de a veni în sprijinul urării prefigurînd împlinirea acesteia. Eroul este înfățișat de la bun început drept un prea fericit: „Fericean de ielu“ ⁴¹⁵, „Ferice Doamne și de Ionu“ ⁴¹⁶, „Fericim de ielu“ ⁴¹⁷. Echivalența simbolică dintre eroul colindei și persoana colindată se sugerează uneori cu ajutorul pronomelor demonstrative acest, acesta. Eroii colindei ne sînt prezentați ca aflîndu-se în sfera noastră de vizibilitate: „Cesta-i domnul bun“ ⁴¹⁸ sau „Ceasta-i jupîneasă“ ⁴¹⁹. Destul de frecvent, începutul colindelor constă dintr-o întrebare retorică sau dintr-o punctare de dialog: „Ale cui sînt, Doamne, aceste case?“ ⁴²⁰ sau „Spus-o fiica maică-sare“ ⁴²¹, „D-întreabă-și, d-întreabă“ ⁴²². Într-un număr de colinde se intră abrupt în subiect, ceea ce imprimă un ritm alert acțiunii: „Crescutu-mi-au“ ⁴²³, „Pogorît-o pogorît“ ⁴²⁴.

Cele mai multe colinde încep printr-o localizare a acțiunii. Localizările sînt de obicei vagi pentru a nu stînjiți adaptarea urării la persoane și situații diverse. Un început ca acesta „Pe deal pe la Craioviță“ ⁴²⁵ reprezintă un caz izolat și foarte probabil o adaptare recentă. De regulă localizările cuprind notații fugare de peisaj: „Pe cea luncă mîndră-n jos“ ⁴²⁶, „Pe dealul cu stînjiții“ ⁴²⁷, „Pe un picior de munte“ ⁴²⁸. Cadrul de desfășurare al colindei se înfățișează adeseori ca un loc familiar: „La marginea cestui sat“ ⁴²⁹, „Colea pe din sus de sat“ ⁴³⁰, „Icea, Doamne, în ceaste curți“ ⁴³¹.

Există însă și localizări care urmăresc să creeze impresia distanței și neobișnuitului — faptele se petrec undeva departe: „La mijlocul ceriului“⁴³², „Sus, sus, pe lângă lună“⁴³³.

Mult mai formalizate decât incipit-urile, urările finale reprezintă în colindă un element definitoriu. Majoritatea formulilor au o largă aplicabilitate — pot apărea în finalul oricărei colinde. Unele formule au însă un caracter specializat, fiind adoptate doar pentru categorii anume de adresanți; de exemplu, urările care fac aluzie la căsătorie intervin doar în finalul colindelor de fată sau de flăcău, câteodată și de văduvă. Uneori, formulele sînt foarte concise, ca de exemplu „Și te-nvesește“ sau: „La mulți ani cu bine“. Alteori formulele se extind incluzînd întreaga familie a celui colindat: „Dalbă Mărioară / Fie-mi sănătoasă / Cu tată, cu mamă, / Cu rumenii frați / Și cu noi cu toții“⁴³⁴. Anumite formule vădesc influența bisericii ca de exemplu: „Și de-acum pînă-n vecie / Mila Domnului să fie“⁴³⁵. De obicei, influența creștină se reduce la o inserție care nu denaturează sensul vechilor formule populare: „Rămii, gazdă, sănătos / Ca un trandafir frumos / Sus în poarta lui Cristos. / Rămii, gazdă, sănătoasă / Ca o micșunea frumoasă, / La anul și la mulți ani“⁴³⁶.

Sfera de referință a urărilor finale este largă. Cea mai ridicată frecvență o au urările de sănătate adresate gazdelor: „Că noi ți-o-nchinăm / Dalba-i sănătate“⁴³⁷, I-o-nchinăm cu sănătate / Pi la gazde, pi la toache / Sănătate duce-n poală / Și o varsă-n astă casă / Si veselă jupîneasă“⁴³⁸. Sînt și urări de sănătate care lasă să se întrevadă vestigiile unei magii a plantelor, ca de exemplu formula atît de răspîndită „Busuioc verde pe masă, / Rămii, gazdă, sănătoasă“. Unele urări vizează nu numai sănătatea oamenilor, dar și sănătatea animalelor: „Sănătate-n noi, / Sănătate-n oi“⁴³⁹. Asemenea urări indică un stadiu mai vechi al ceremonialei. Cîteodată urarea pune accentul pe căsătorie: „Tot Ion Făt-Frumos / Să-l ajungă o voie bună / C-o fetiță măr de mînă, / Amîndoi oameni frumoși, / Iei să fie sănătoși, / Cu-ai lor frați, / Cu-ai lor părinți“⁴⁴⁰. Destul de frecvent, urările finale au în vedere buna dispoziție a celor colindați: „Și te, june,-nvesește“, sau „Și vă veseliți“. Formulele finale îndeplinesc și funcția de a reaminti gazdelor darurile datorate după datină: „Om bun, să te veselești, / Pe noi să ne dăruiești / C-un colac de grîu curat, / Cu vin roșu străcurat, / Cu doi galbeni românești, / Gazdă, să te veselești“⁴⁴¹. În încheierea colindelor întîlnim și formule prin care se anunță

sfârșitul cântării și se exprimă aprecieri de ordin estetic: „Să fii, fată, bucuroasă / De colinda ast' frumoasă. / O-nchinăm cu sănătate, / Pe la gazde pe la toate, / Colinduța-i atîta, / Pe gazdă Domnu-l trăiască“⁴⁴². Formulele de acest tip au apărut probabil în procesul desacralizării colindei.

ELEMENTE STILISTICE, EPITETE, TROPI, VERSIFICAȚIE

Cadrul ideal în care se desfășoară colinda determină un grad înalt de transfigurare poetică. Asemenea basmului, colinda oferă un negativ al realității; dorințele se înfăptuiesc, iar eroii nu se înfățișează în lumina crudă a adevărului, ci într-un nimb al gloriei și fericirii.

La închegarea acestei atmosfere edenice un rol important îl joacă metalele prețioase, cu deosebire aurul, căruia într-o concepție arhaică i se atribuiau virtuți magice⁴⁴³. În colindă epoca de aur a omenirii pare a se fi instaurat; obiectele, animalele, oamenii sclipesc sub ploaia metalelor prețioase. Plugul, masa, jilțul, mătura, leagănul, scutecele, fusul, șaua, frîul sînt din aur și argint. Caii au cozi poleite, berbecii coarne de aur și lațe de argint, iar eroii uluiesc prin strălucirea podoabelor: „Mîndru-i june și-mbrăcat / Tăt în haine de bumbac, / Mohorîte-s d-argințite, / Cu d-aur acoperite“⁴⁴⁴. Pînă și pe sprîncene coboară un polen sclipitor: „Mîndrii ochi că i-a făcut / Și sprîncene într-aurele“⁴⁴⁵. Întîlnim și contexte în care aurul, vidat de latențele sale magice, devine o marcă valorică, un ideal de opulență din unghiul de perspectivă al săracului. Imaginea unei lumi scaldate în aur capătă astfel semnificația de vis compensatoriu. Un exemplu care evidențiază resortul social al acestei viziuni, găsim în colindele de factură creștină pe tema răsplătirii săracului de către Dumnezeu: „Petru din gură-i grăia: / Doamne, de m-ai mai ținea / Din ce văd întineresc / Și mă bucur, dănțuiesc. / Văd casa săracului / În mijlocul raiului / Dinlăuntru argîntîta / Dinafară aurită“⁴⁴⁶.

Un epitet cu puternice implicații rituale și magice care revine obsesiv în colindă este albul.⁴⁴⁷ Colinda dă epitetului „dalb“ o aplicare foarte largă, adeseori lipsită de specificitate. O profuziune de alb îmbracă întregul univers: nu numai florilor, tinerei fete sau voinicului li se conferă atributul albului, dar și sănătatea („dalba-i sănătate“), făcliile („făclii dalbe“) sau marea („marea

dalbă”) devin albe. În colindă albul nu poate fi echivalat unei notații de culoare; acest epitet—perceput astăzi ca un efect de stil — a îndeplinit fără îndoială într-un stadiu arhaic o funcție rituală.

Apartenența la ceremonialul urării a impus adoptarea unui stil înalt care exclude violențele de limbaj, imprecăția sau aluzia obscenă. În colindă personajele se întîmpină cu gravitate și blîndețe, chiar și tragicul devine sursa unor imagini senine. La susținerea acestei atmosfere armonioase contribuie în largă măsură diminutivul. În colindă, abundența diminutivelor nu poate fi pusă pe seama vreunei predilecții stilistice regionale ⁴⁴⁸; diminutivul își găsește o largă utilizare atît în repertoriul ardelean al colindei cît și în cel muntean. Prin intermediul diminutivelor se atenuază duritatea conflictelor și se imprimă o tonalitate afectivă colindei. Vînătorii metamorfozați în cerbi își amenință părintele, dar nu omit a-l numi „Drag tăicuțul nostru” ⁴⁴⁹, iar cerbul agonice pomește cu gingășie de „cărnița” lui din care se va înfrupta vînătorul sau de „ungheaua” lui care se va preface în „păhărele” ⁴⁵⁰. Diminutivul nu împrumută colindei o notă dulceagă sau afectată. Iată doar cîteva exemple: „*Leuț să-ndobosea / Și junele să-mbăr-băta*” ⁴⁵¹, sau „*Fata Grecului / Cea mai mitutică, / Cea mai frumușică, / Dinainte-n chică, / Fir de ruminică*” ⁴⁵². Se poate afirma că în colindă diminutivul este reabilitat — i se restituie sensul său primar de frăgezime frustă.

Metaforele, dat fiind caracterul alegoric al genului, au adeseori valoarea unor simboluri. În colindă alegoria operează cu simboluri a căror semnificație este bine cunoscută în mediul folcloric. Ciuta după care pornește vînătorul reprezintă, ca și în orațiile de nuntă, mireasa căutată și găsită de mire (v. tip nr. 67), iar pentru fata tînără se folosește frecvent metafora floare, metaforă-cliseu în contextul folcloric: „*Sîntu-mi flori de toate flori, / Da ca una nu-i nici una / Ca Mărie fată bună*” ⁴⁵³. Parte din metaforele-simbol ale colindei se referă la elemente de costum cu valoare emblematice. Astfel cununa, care în anumite regiuni ale țării distingea fetele de neveste ⁴⁵⁴, are în contextul colindei valoarea de simbol cu o referință explicită.

Colindele care au ca temă narațiunea unui vis și dezlegarea sa oferă pretextul codificării sensului unui șir de simboluri. Dăm spre exemplificare două citate extrase dintr-o colindă de acest tip” ⁴⁵⁵:

Un'e, maico, că-mi erea
Dinaintea casei noastre
Sînt doi pomni mari înfloriți
Cam la vîrfu la doi pomni,
I-o verigă gălbioară;
Mai în jos pe crăcuraș,
Sînt doi pui de porumbaș.

Taci tu, hico, nu mai plînge
Că visu s-a izbîndit:
Cei doi pomni mari înfloriți
Acea țî-s socrii tăi;
Cea verigă gălbioară
Acea țî soțioară;
Cei doi pui de porumbași
Acea țî sînt nănași.

Foarte răspîndit în colindă este paralelismul negativ, procedeu definit de R. Jakobson ca o metaforă infirmată ⁴⁵⁶.

Paralelismul negativ se folosește de următoarea schemă: a) substituirea metaforică propriu-zisă; b) propozițiune negativă care răstoarnă metafora ca fiind neveridică; c) clauză explicativă în care se dă cheia metaforei inițiale. Iată unul din numeroasele paralelisme negative întîlnite în colindă. „La cîmpul cu zalele / Răsărit-a soarele, / Nu mi-e soare răsărit, / Ci mi-e neica-mpodobit“ ⁴⁵⁷.

După cum se poate observa, procedeul îmbină ingenios metafora cu dezlegarea ei. Este posibil ca ceea ce interpretăm astăzi ca metaforă să fi constituit într-un stadiu vechi o substituie de termeni dictată de prescripții rituale ⁴⁵⁸ și de tabu-uri lingvistice, substituie care devenind cu timpul greu de înțeles, s-a însoțit cu o clauză explicativă. Atragem atenția că interdicția de a pronunța numele adevărat al unor obiecte sau ființe stă la baza a numeroase transferuri lexicale ⁴⁵⁹ și se mai manifestă încă sub forma de ritual ⁴⁶⁰ în sfera unor culturi populare.

Chiar dacă geneza paralelismului negativ rămîne sub semnul întrebării, apartenența procedului la un strat arhaic se impune evidenței. Nu numai că apare cu predilecție în specii rituale — în descîntec, în ceremonialul funebru și în colindă — dar paralelismul negativ vădește un stadiu incipient în formarea conceptului de metaforă. Metafora nu a dobîndit încă libertatea de a opera transferuri contrazicînd fățiș percepția realității imediate; paralelismul negativ introduce timid metafora, prezentînd-o ca o eroare care trebuie înlăturată. Desigur, așa-numitele „greșeli“ care justifică substituirile au căpătat în contextul colindei un caracter convențional. Astfel, în numeroase colinde transferul metaforic se atribuie confuziei: „Pe-o gură de vale / Vouă vi se pare / Tot soare răsare“. Urmează eliminarea pretinsei confuzii: „Soare nu răsare“ și apoi intervine explicația ca o restabilire a adevărului: „Ci vouă vă vine / Tot cirezi de vaci, / Vacile zbierînd, / Vițeluși.

sugind, / Din codițe dînd" ⁴⁶¹. În unele colinde metafora „soare răsărit" simbolizează belșugul și substituie o mulțime de elemente: cirezi de vaci, herghelii, turme, care cu grîu etc. Dezlegarea metaforei nu se mai rezumă la o clauză explicativă, ci se extinde pe întreaga colindă; din procedeu de stil devine procedeu de compoziție. Alteori, substituirea este prezentată ca o imagine tulbură apărută la limita dintre somn și trezie ⁴⁶² sau ca efect al incompetenței în decodare. Acest ultim pretext intervine frecvent în colindele de peșit. Fata neștiutoare ia peșitorii drept nori de ploaie, vînt sau porumbei. Mama sau fratele corectează aceste erori de interpretare. Metafora, negarea și dezlegarea ei sînt expuse dialogat:

- (fiica) Maică, maică, dragă maică,
Ia ieși, maică, pînă afară
De vezi, maică, ce-i vedere:
Bate-un vînt și trăgănează,
Peana dalbă-nceterează ...
- (mama) Fiica mea, da luda mea,
Mare ești, puțin pricepi,
Nici atîta nu pricepi
C-așela nu-i vîntuț lin,
Vîntuț lin dintr-ăl senin,
Ci-s dragi peșitori d-ai tăi ⁴⁶³.

Desigur confuzia este convențională. Faptul devine evident într-un exemplu ca acesta:

- (fata) Pe piatra de la fîntînă
Trece-un laș de golumbașu
Cu glasu de feciorașu.
- (mama) Luda maicii, proasta maicii,
Ludă ești, ori tu te faci,
Nu-i acela golumbașu,
Ci-i oacheș de feciorașu ⁴⁶⁴.

Substituirea păstrează indicii asupra obiectului substituit (feciorașul), ceea ce dă în vileag caracterul simulat al confuziei.

În procesul evoluției colindei, paralelismul negativ și-a pierdut rezonanța sa mitologică, transformîndu-se într-un procedeu ma-

nerist care, preluat ca model, a putut deveni nucleul sau axul compozițional al unor noi variante și tipuri.

Hiperbola ocupă un loc însemnat în colindă. Se poate chiar afirma că întreaga colindă, prin semnificația sa de anticipare superlativă a împlinirii urării, stă sub semnul hiperbolei. Descrierile și micronarațiunile colindei se sustrag contingentului și măsurii obișnuite, impunându-se ca ipostaze ale potențialității maxime a unor atribute sau acțiunii. Colinda nu cunoaște limite între posibil și imposibil — grija pentru verosimil este absentă — ceea ce conferă hiperbolelor o mare libertate. Tînărul, de pildă, se înfățișează ca un călăreț ce poate atinge în salturile sale astrele: „D-un june calu-și juca, / Nu mi-l joacă cum se joacă / Și mi-l saltă către soare, / Cătă soare cînd răsare / Și-l aruncă cătă lună, / Cătă lună cînd îi plină”⁴⁶⁵. Bogatul neospitalier este pedepsit printr-un dezastru apocaliptic: „Șerpîi-s ca groșii, / Broaștele ca vașile, / Să-m — bulzesc de nu au loc, / Să-mbulzesc și suflă-n foc”⁴⁶⁶. Trăsnetul Sfîntului Ilie stîrnește ecouri uriașe: „De trăznit ce-mi trăznea tare, / Vițel în vacă zbera, / Mînz în iapă că-mi stîrpea, / Copil în mamă plîngea”⁴⁶⁷. Foarte des, hiperbolele includ referiri la elementele naturii. Glasul îngerilor cutremură pomii: „Îngeri cînd mă văzură / Mare rugă-n cer făcură, / De ruguța lor cea mare / Pomnii-n rai se legănară, / De trupchini se depărtară, / De vîrvuri se d-adunară”⁴⁶⁸. Văduva așezată în leagăn de mătase tulbură cu cîntecul ei jalnic ordinea naturală: „Ș-așa-mi cîntă de cu jale / De frunzîța-n codru-mi piere / Și stau apele de-a mere”⁴⁶⁹.

În masa fluctuantă a variantelor colindei intervin o serie de formule, mici nuclee durificate constînd din grupuri de versuri cu o formă relativ fixă. Unele din aceste versuri-formulă sînt comune atît colindei cît și cîntecelor de nuntă, ca de exemplu: „Într-alte curți, / La alți părinți, / La părinți necunoscuți / Și la frați neîntrebați, / La cumnate neîntrebate, / Ș-unde-i cînta munților / Dă dorul părinților, / Ș-unde-i cînta brazilor / Tot de dorul fraților, / Ș-unde-oi cînta florilor / De dorul surorilor”⁴⁷⁰. Alte formule reprezintă influențe bisericesti: „Ziua de Crăciun / Ș-a de Bobotează, / Cînd preoți botează / Lumea și norodul / Și pe noi cu totul”⁴⁷¹. În colindele de fată apar adeseori versuri-formulă alcătuite dintr-un lanț de comparații eterogene: „Să fii dragă pruncilor / Ca otava juncilor / Ca chiperul grecilor, / Ca sarea berbecilor, / Vin roșu boierilor, / Măr roșu copiilor, / Ca tămîia popilor”⁴⁷². Parte din formulele colindei pot fi considerate ca rezultatul ultim al unui îndelung proces

de elaborare și selecție. Întilnim astfel versuri care au atins frumusețea imuabilă a marmorei șlefuite: „Peste munți mărunți / Cu brazii cărunți, / Peste munți mai mari / Și cu brazi mai rari, / Unde apa pică, / Pietrele despică, / Unde apa cură, / Nimeni n-o tulbură, / Unde iarba crește, / În patru se-implețește, / Nimeni n-o-n-cilcește“⁴⁷³.

Stilul colindei, ca și al folclorului în general, uzează foarte des de repetiții și tautologii. Se revine frecvent asupra unui vers cu adaosuri foarte mici de sens: „Firu să-l d-apuce, / Firul d-apucare, / Cuibul să și-l facă, / Cuibul și-l făceare“⁴⁷⁴. Versurile se rotesc în jurul aceluiași înțeles, care prin repetiție se intensifică și capătă relief. Tautologiile pun adeseori în lumină vitalitatea limbii populare, posibilitățile inedite de proliferare a unor forme aparent înghețate. Dăm doar câteva exemple: „Vinurile de vinoase“⁴⁷⁵ „Cu covoare covorît“⁴⁷⁶, „Pomu-mpomurat“⁴⁷⁷, „Raza răzuia“⁴⁷⁸, etc. Revenirea asupra aceluiași sens, redundanța constituie o trăsătură caracteristică folclorului în general. Rolul repetițiilor și tautologiilor nu se reduce în colindă numai la ușurarea percepției sensului. Prin insistența asupra aceluiași vers, cuvânt sau rădăcini de cuvânt se urmărește adeseori un efect de incantație, sau reliefaarea unei anumite semnificații.

Stilistic colinda nu are un aspect omogen pe toată țara. Se pot distinge două tipuri de colindă: unul răspândit cu deosebire în Muntenia și celălalt tipic Ardealului. Colinda munteană este mai lungă decât cea din Transilvania și are un pronunțat caracter epic. Amploarea colindelor muntenesti se datorează în primul rând frecvențelor enumerări, repetiții și tautologii. Alegem unul din numeroasele exemple de enumerări: „Tu să-mi mai slujești / Pîn la Sîn Vășii, / Cînd împart domnii / Rang și boierii, / Și te-oi dărui / C-un cal, / C-un cioltar, / Cu mîndru căftan, / C-un verde rădvan, / Cu doisprece cai, / Cu opt secerași / Negri țigănași“⁴⁷⁹. Destul de des, enumerările sînt înviorate prin folosirea adverbului „mult“ la gradul comparativ în corelație cu adverbul de comparație „decît“: „Flori și-a altoit, / Flori din toate flori, / *Mai mult* busuioc / *Decît* siminoc, / *Mai mult* rozmarin / *Decît* calomfir“⁴⁸⁰. Atragem în același timp atenția și asupra triplei repetiții a cuvîntului flori. Repetițiile uzează și de alte procedee, versurile fiind uneori re-luate în forme foarte apropiate care introduc doar ușoare nuanțe de sens: „La mal pe uscat / C-o nară-am suflat, / Toate le-am zvîntat / C-o nară de foc / Le-am zvîntat pe loc, / C-o nară de

vînt / Le-am uscat curînd“⁴⁸¹. Redundanța se slujește adeseori de următorul clișeu: „Ceată de voinici, / Cincizeci făr’ de cinci, / Patruzeci și cinci“⁴⁸². Toate aceste procedee țin de retorica stilului muntean. Un alt aspect al acestui stil retoric este gustul pentru epitete grandilocvente: „Cerbul Runcului / Fiara cîmpului / Ș-a pămîntului“⁴⁸³.

Celălalt tip de colindă, frecvent în Transilvania, prezintă texte de mai mică întindere. Nucleul epic este redus. Metaforele sînt rare și discrete, sugerînd în semitonuri frăgezimea și suavul.

O trăsătură caracteristică stilului muntean este abundența notațiilor de culoare: „Iie nisipie, / Rochie de cutnie, / Ciorapi albișori, / Pantofi gălbiori, / Pe la toc cu flori“⁴⁸⁴. Interesul pentru culoare nu lipsește nici din colindele ardelen. Spre deosebire însă de stilul muntean, pitoresc prin excesul de culoare, colindele Ardealului stăruie cu deosebire asupra unei nuanțe sau efect de lumină, ca de exemplu: „Căluș galben lucește“⁴⁸⁵ sau „Roșu soare răsărire / Și-n obraz ni-o nimeriare / Și fața mi-o d-argintare, / Și părul ni-l gălbinare“⁴⁸⁶. Pentru a ilustra distincțiile semnificate mai sus confruntăm două fragmente dezvoltînd același motiv — primul din Muntenia, cel de-al doilea din Transilvania:

*Pe drum pe cărare*⁴⁸⁷

Nant și sprîncenat,
Înspicat de vărsat;
Fețișoara lui
Spuma laptelui,
Ochișorii lui
Două muri de cîmp
Coapte la pămînt,
Neajunse de vînt,
Coapte la răcoare,
Neajunse de soare;
Sprîncenele lui
Pana corbului;
Mustăcioara lui
Spicul grfului;
Călușelul lui
Puiul zmeului;
Șeușoara lui
Două fălci de zmeu;
Tăftărașul lui

*Jos pe lîngă mare*⁴⁸⁸

Fețișoara lui
Spuma laptelui,
Ochișorii lui
Două mure negre
Scrise-ntr-un loc verde.

Două năpîrci berci,
De coadă-nodate,
De gură-ncleștate;
Friușorul lui
Doi bălăurași,
De coade-nodați,
De gură-ncleștați;
Bicișorul lui
Puiul șarpelui.

Textul ardelean citat se exprimă în forme concise și sobre; fragmentul de colindă munteană are dimpotrivă un caracter declamatoriu înrudit cu stilul baladei. Desigur, între stilul Munteniei și cel al Transilvaniei nu există un hotar tranșant.

Ca orice text popular tradițional, textul colindei, desprins de melodia pe care se cîntă, este de formă nestrofică, adică se prezintă ca o continuă înșirare de versuri de la început pînă la sfîrșit.

Versurile colindei ⁴⁸⁹ pot avea 5, 6, 7 sau 8 silabe. De regulă, în aceeași colindă versul de cinci silabe poate alterna numai cu cel de 6 silabe, iar cel de 7 silabe numai cu cel de 8. Versurile de 5 și 7 silabe reprezintă de obicei o formă catalectică a versului hexasilabic și respectiv a celui octosilabic. De cele mai multe ori, accentul metric nu ține seama de accentul natural al vorbirii. Accentul metric cade regulat din doi în doi pe silabele impare și împarte versul în picioare binare pirice, dînd astfel naștere unei tripodii pirice în cazul versului hexasilabic ((Ú U Ú U Ú U), sau unei tetrapodii pirice în cazul celui octosilabic (Ú U Ú U Ú U Ú U).

Refrenul se supune altor legi. Refrenul poate consta dintr-un număr de silabe mai mic sau mai mare decît versul propriu-zis, iar accentul metric, care aici coincide cu accentul natural al vorbirii, poate cădea neregulat la două sau trei silabe; se formează astfel picioare binare pirice (Ú U) sau ternare tribrahice (Ú U U) liber îmbinate.

În colindă rima se realizează prin asonanță și izoferie. Versul cunoaște numai rima pereche, niciodată cea încrucișată. Rima apare uneori și în interiorul versului, împărțîndu-l în emistihuri, ceea ce a creat uneori falsa impresie a unui vers tri sau tetrasilabic.

Pe plan muzical, versului îi corespunde rîndul melodic, silabei unitatea ritmică, iar piciorului metric celula ritmică.

Îmbinarea dintre text și melodie și implicit interacțiunea celor două limbaje atrage după sine multiple consecințe. Vom menționa doar două din modificările ce survin în textul colindei sub influența melodiei.

Pentru a pune de acord un vers plin cu un rînd melodic catalectic (cu 5 sau 7 unități ritmice) se elidează silaba finală:

Dar/la/me/se/ci/ne-mi/șa/de

Dar/la/me/se/ci/ne-mi/șad' ⁴⁹⁰

În cazul versurilor catalectice (de 5 sau 7 silabe) cîntate pe rînduri melodice pline (care au 6, respectiv 8 unități ritmice) se adaugă versului o vocală sau o silabă de întregire. De pildă în versurile următoare (hexasilabice) s-a adăugat silaba *re* la cuvîntul ea:

Fe/ri/că/de/ea/re

De cea/ju/pî/nea/să ⁴⁹¹

iar în versurile următoare (octosilabice) s-a adăugat vocala *u* la cuvîntul sur:

Sub/cc/ta/te-n/cea/li/va/dă

Joa/c-un/ju/nc/ca/lu-i/su/ru ⁴⁹²

Alipirea unei vocale sau a unei silabe de întregire nu este arbitrară; ea ascultă de anumite legi fonetice.

Complexitatea colindei impune considerarea genului din unghiuri de perspectivă diferite.

Sub raportul interferențelor motivice și tematice ca și sub raportul pluralității funcțiilor, colinda oferă imaginea de supra-gen, exponent și compendiu al unui vast repertoriu folcloric. Nu putem însă echivala colinda cu ansamblul motivelor, temelor sau riturilor care i-au slujit drept sursă sau punct de sprijin; analiza de text evidențiază caracterul de sistem, puterea de asimilare și fuziune a normelor poetice colindei.

În contextul tradiției populare românești, colinda reprezintă unul din cele mai vechi sedimente culturale; sub formă de colindă ni s-au transmis mituri cosmogonice, vestigii ale unor rituri preistorice și versiunile primare ale temelor „Manole” și „Miorița”.

Din acest punct de vedere se poate vorbi de valoarea documentară a colindei și de legitimitatea demersului reconstituirilor și referințelor la trecut. Caracterul arhaic și stratificat al colindei ardele-nești, de pildă, probează — mai convingător decât orice retorică — vechimea și continuitatea populației românești în Transilvania. Dar chiar dacă justifică adoptarea unor metode împrumutate arheologiei, stratul mitologic al colindei nu constituie obiect de arheologie. Mitul izvorăște din contingent, îl implică, dar îl depășește prin polivalența sa semantică și prin aptitudinea reinterpretării sale succesive. Au supraviețuit în repertoriul colindei acele elemente de mit și ritual care atingând coordonatele fundamentale ale existenței posedau virtualitatea actualizării lor pe etape și la nivele diferite.

Luând în considerare semnificația sa ca mesaj, colinda se definește prin opoziție cu atitudinea lirică. Nu despre viața interioară a individului și nu în numele acestuia vorbește colinda, ci în numele grupului. Secvențele narrative și descriptive ale colindei se susțin prin valoarea lor de ipostaze exemplare ale unor atitudini culturale socializate. De pe poziția axiologiei colective inculcă și impune colinda o viziune asupra lumii, categorii ale unor idealuri existențiale, structura de rudenie, codul relațiilor pre-maritale și familiale, ierarhia valorilor, modele sau anti-modele ⁴⁹³ de comportare. Câtă vreme sistemul culturii populare s-a menținut activ și coerent, colindei i s-a atribuit rolul de mesaj al colectivității, mesaj capabil să influențeze datele realului în consens cu dezideratele grupului.

Sub acest ultim aspect, ca și în privința autorității canoanelor, colinda are un statut diferit de arta cultă. Atragem însă atenția că supremația funcției estetice și originalitatea s-au impus abia în ultimele secole și doar pe o arie restrânsă ca atribute definitorii pentru artă. Un domeniu vast al artei universale a subordonat și subordonează încă funcția estetică altor funcții, iar canoanele au îndeplinit un rol important în modelarea unor sisteme artistice, a unor curente sau genuri; arta bizantină și poezia medievală, *Commedia dell'arte* și clasicismul s-au supus unor norme și au preluat în mod fățiș scheme compoziționale și stereotipii. Amintim, de asemenea, că în poezia colindei autoritatea normelor a devenit inhibitorie pentru inovație doar pe panta involuției genului. Nu încercăm prin aceste precizări să facem abstracție de diferența specifică dintre folclor și arta cultă. La adâncirea deosebirilor —

manifeste mai ales prin confruntarea stratului ceremonial al folclorului cu literatura modernă — au contribuit numeroși factori, dintre care ne mărginim să menționăm modificările survenite în poziția individului față de colectivitate și în relația cu sfera sacralului și profanului. Deosebirea esențială dintre folclor și literatură decurge însă din opoziția oral-scris. Neposedind intangibilitatea cuvântului scris, poezia populară stă sub semnul efemerului. Insistența cu care se revine asupra unor scheme compoziționale, asupra unor formule sau tropi constituie un mijloc de subliniere a direcției de sens a mesajului, dar răspunde și imperativului de a fixa în memorie acele elemente care pot asigura poeziei orale coeziune și o linie de continuitate.

Considerată din perspectiva judecății de valoare, colinda se ridică deasupra distincțiilor care separă folclorul de literatură. Deși nu a urmărit în mod programatic efectul estetic, colinda a acționat în mod analog cu selecția artistică: a respins faptul brut și detaliul nesemnificativ pentru a extrage din masa amorfă și fluctuantă a circumstanțialului doar elementele apte să exprime un mesaj durabil. La sursele colindei descoperim mitul, la capătul evoluției genului întâmpinăm rezultatul unui proces de sinteză care a contopit elemente vechi și recente, aporturi și influențe diverse. Colinda a parcurs așadar un drum lung; s-a desprins progresiv de vechile sale atribute mitologice, s-a îmbogățit pe etape, dar a păstrat din mit deschiderea spre cosmos, fiorul incantației și rezonanța de imn al credinței în izbânda dorințelor omului.

Eterogenă și unitară, arhaică și în același timp evoluată, colinda aparține de drept poeziei majore.

NOTE LA STUDIU

¹ „English Carols” ca și „Noëls”, în marea lor majoritate texte de autor, pot fi considerate drept populare doar prin succesul și difuziunea lor la marele public. „The Carols”, care abia în secolul al XV-lea au devenit cîntece de Crăciun specializate, respectiv „Christmas Carols”, nu se transmiteau însă totdeauna exclusiv prin manuscrise și tipărituri. V. Greene Richard Leighton, *The early English Carols*, Oxford, Clarendon Press, 1935, pp. XCIV, CVII.

² A. Veselovskij a semnalat de timpuriu analogiile dintre colinda românească, ucraineană și grecească, v. *Rozikanija v oblasti russkogo duhovnogo stiha*, VI — X, în *Priloženia c XIV tomu Zapisok imp. Akademii Nauk*, nr. 1, St. Petersburg, 1883 (apud I. Rebușapcă, *Colindele românești în contextul cercetărilor comparate est-slave*, în *Analele Universității București, Limbi slave*, Anul XX, 1971). Petru Caraman în *Obrzęd Kolędowania u Słowian i u Rumunów*, Studjum porównawcze, Polska Akademia Umiejętności Prace Komisji etnograficznej nr. 14, Cracovia, 1933, atrage atenția asupra existenței unui tip de colindă româno-bulgaro-ucrainean. După părerea autorului (v. p. 185), cele mai semnificative sînt înrudirile dintre colinda românească și cea bulgară.

³ Bulgarii posedă un repertoriu de Crăciun și altul executat la Paști de către ceata Lazarițelor. Cunoaștem parte din tipurile colindei bulgărești prin intermediul unei traduceri manuscrise datorate lui Petre Florescu. V. Prof. St. Romanski, *Știrile Seminarului de filologie slavă al universității din Sofia*, cartea V-a în *Revista cîntecelor populare bulgare*, tipărire separată, vol. I, Sofia, tip. P. Glușkov, 1925. Despre colindatul la slavii din sud v. T. A. Coleva, *Ciclul obiceiurilor de iarnă la slavii de sud*, în *Sovetskaia etnografia*, 1971, nr. 3, pp. 40—50.

⁴ Cu privire la repertoriul ucrainean de colinde, v. A. Potebnea, *Obișnjenija malorusakih i srodniĥ narodniĥ pesen. Koliadki i scedrovki*, vol. II, Varșovia, 1887 (apud I. Rebușapcă, *op. cit.*). Bieloruşii practică obiceiul colindatului la

Paști. Velicorușii posedă și ei colinde; tipul velicorus, considerat de V. I. Cicerov drept arhaic, se îndepărtează de tipul românesc ca și de cel bulgar și ucrainian. V. V. I. Cicerov, *Perioada de iarnă a calendarului agrar rus din secolele XVI — XIX*, Moscova, ed. Academiei de științe a U.R.S.S., 1957 (traducere mss.). V. de asemenea lucrarea bogată în sugestii a lui V. I. Propp, *Russkie agrarniie prazniki*, Opit istoriko-etnograficeskovo isledovania, Leningrad, Izd-vo, 1963, (apud I. Rebușapcă, *op. cit.*).

⁵ Cu privire la memorialul pastorului Mathesius, v. George Breazul, *Patrium Carmen*, Contribuții la studiul muzicii românești, Craiova, Scrisul Românesc, (1941), pp. 32—34.

⁶ Apud George Breazul, *op. cit.*, pp. 23—24.

⁷ Dimitrie Cantemir, *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, apud George Breazul, *op. cit.*, p. 34.

⁸ Faptul că în Transilvania nu există un termen anume care să desemneze specia cîntecului de stea a contribuit la confuziile dintre acesta și colindă. V. O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, în *Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei pe anii 1965—1967*, Cluj, 1969, p. 275.

⁹ Pentru a evita repetițiile, ne vom referi bibliografic la culegătorii de folclor cu prilejul citării în studiu și Index a unor texte de colindă publicate.

¹⁰ Desigur, Pann putea să dețină această colindă din repertoriul Transilvaniei. Ne bizuim însă pe faptul că aceeași colindă a mai fost atestată în Muntenia.

¹¹ În Oltenia, respectiv în Țara Loviștei, s-au întreprins în ultimii ani culegeri intensive de colinde. Un număr restrîns de colinde (6) s-au publicat în *Folclor din Țara Loviștei (Boișoara)*, lucrare realizată în colaborare cu un colectiv al Institutului de etnografie și folclor condus de prof. dr. docent Mihai Pop și Casa Creației populare, jud. Vilcea, 1970. V. de asemenea C. Mohanu, *Fintina Dorului*, Poezii populare din Țara Loviștei, București, Ed. Minerva, 1975, colinde (pp. 3—153) și o descriere a colindatului loviștean (pp. 569—595).

¹² Johann Karl Schuller, *Kolinde, eine Studie über rumänische Weihnachtslieder Neujahrsgabe*, Hermannstadt, Theodor Steinhausen, 1860, p. 4.

¹³ G. Dem Teodorescu, *Noțiuni despre colindele române*, București, tip. Tribuna română, 1879.

¹⁴ S. Manguica, *Căldariu julianu, gregorianu și poporalu român*, Brașov, tip. Alexi, 1881, pp. 1—44.

¹⁵ Cu privire la derivarea lui „Ler“ din „Haleluia“, v. etimologia propusă de D. Dan și Al. Rosetti: Al. Rosetti, *Colindele religioase la români*, Extras din *Analele Academiei Române*, Seria II, Tom XL, București, libr. Cartea Românească și Pavel Suru, 1920, pp. 25—28.

¹⁶ Petru Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi*, Contribuție la studiul mitologiei creștine din orientul Europei, Iași, Institutul de Arte grafice Presa bună, 1931.

¹⁷ Petru Caraman, *Obrzęd Kolędownia u Słowian i u Rumunów*,

¹⁸ Traian German, *Tovărășiile de Crăciun ale feciorilor români din Ardeal*, în *Anuarul Arhivei de Folclor*, vol. V, București, 1939, pp. 57—79.

¹⁹ Ilarion Cocișiu, *Monografia județului Tîrnava Mare, Sighișoara*, ed. Miron Neagu, 1943.

²⁰ O. Birlea, *op. cit.*

²¹ Mihai Pop, *Obiceiuri de Anul nou*, în *Istoria literaturii române*, vol. I, București, Editura Academiei, 1964, pp. 16—27, și *Obiceiuri tradiționale românești*, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Institutul de cercetări etnologice și dialectologice, București, 1976, pp. 33—71.

²² Traian Herseni, *Forme străvechi de cultură poporană românească*, Studiu de paleoetnografie a cetelor de feciori din Țara Oltului, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1977.

²³ Octavian Buhociu, *Folclorul de iarnă, ziorile și poezia păstorească*, București, Ed. Minerva, 1979.

²⁴ Béla Bartók, *Melodien der rumänischen Colinde (Weihnachtslieder)*, Herausgegeben von D. Dille, Übersetzung der Lieder texte von Gottfried Habenicht, în *Ethnomusikologische Schriften Faksimile Nachdrucke*, IV, Budapest, Editio Musica, 1968; *Rumanian Folk Music by Béla Bartók, Volume Four, Carols and Christmas Songs (Colinde)*, Edited by Benjamin Suchoff, Texts translated by E. C. Teodorescu, Preface to Part One translated by Abram Loft, Preface to Part Two translated by Ernest H. Sanders, The Hague Martinus Nijhoff, 1975. Precizăm că în amîndouă edițiile numărul pieselor este același, corespunzînd numerelor originale date de Bartók. Pentru a evita posibilele confuzii între cele două ediții vom cita numărul pieselor, omîțind intenționat pagina.

²⁵ Mariana Kahane, *Obiceiul colindatului în satele Lușsa de Jos și Bărbătești*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 10, 1965, nr. 4.

²⁶ Du Cange, *Glossarium mediae et infimae latinîtatis*, Parisiis, 1844, pp. 959, 962 (apud Al. Rosetti, *op. cit.*, p. 2).

²⁷ Il. Cocișiu, *op. cit.*, p. 397.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ O. Birlea, *op. cit.*, p. 275.

³¹ A se compara cu forma provensală dialectală „Calendros“; v. Al. Rosetti, *op. cit.*, p. 17.

³² *Ibidem*, pp. 15—23.

³³ Stilpon P. Kyriakides, *Two Studies on modern Greek Folklore*, Institute for Balkan Studies, Thessaloniki, 1968, p. 104; conform datelor furnizate de

P. Caraman (*Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi*, p. 6-7), Saturnalia s-ar fi prelungit pînă la data de 23 decembrie.

³⁴ P. Caraman, *ibidem*, pp. 30–31.

³⁵ Robert Turcan, *Les religions orientales dans l'Empire Romain*, în *Histoire des religions*, Encyclopédie de la Pléiade, Bruges, Gallimard, 1972, vol. II, p. 72.

³⁶ *Ibidem*, pp. 68–77; A. Powell Davies, *The first Christian; A Study on St. Paul and Christian Origins*, New York, The New American Library, 1957, pp. 122–124.

³⁷ Mitracismul prezenta de altfel unele analogii cu creștinismul, de ex. imersiunea în apă a neofitilor sau masa rituală constind din pîine și vin; v. A. Powell, *op. cit.*, p. 123.

³⁸ D. M. Pippidi, *Studii de istorie a religiilor antice*, Texte și interpretări, București, Editura științifică, 1969, p. 293; Robert Turcan, *op. cit.*, pp. 70, 72.

³⁹ Stilpon P. Kyriakides, *op. cit.*, p. 104.

⁴⁰ Curia papei începe Anul Nou pe 25 decembrie pînă în secolul al XIII-lea; în Franța această situație se prelungește pînă în secolul al XVI-lea, iar în Rusia abia sub Petru cel Mare Anul Nou se fixează pe 1 ianuarie (apud Petru Caraman, *op. cit.*, p. 41).

⁴¹ Ne-am referit la culturile orientale influente; pentru date mai ample v. Robert Turcan, *op. cit.*, pp. 37–78.

⁴² *Fragments of an unknown Gospel and other early Christian Papyri*, Edited by H. Idris Bell, keeper of the mss. in the British Museum and T. C. Skeat, assistant keeper in the Department of mss., London, Published by the Trustees, MCMXXXV.

⁴³ A. Powell, *op. cit.*, p. 217.

⁴⁴ P. Caraman, *op. cit.*, pp. 47–48.

⁴⁵ Privitor la fuziunea păgînismului cu creștinismul v. Pierre Hadot, *La fin du paganisme*, în *Histoire des religions*, *op. cit.*, vol. II, pp. 107–112.

⁴⁶ A. Powell, *op. cit.*, p. 217.

⁴⁷ Robert Turcan, *op. cit.*, pp. 41, 67; A. Powell, *op. cit.*, p. 157.

⁴⁸ Stilpon Kyriakides, *op. cit.*, pp. 109–110.

⁴⁹ Ideea ariilor laterale, arii izolate conservatoare, a fost adoptată prin extindere din lingvistica spațială; v. Matteo Bartoli, *Breviario di neolinguistica*, Partea a doua, *Criteri tecnici*, Modena, 1925, pp. 68–70.

⁵⁰ Pentru date în legătură cu creștinismul la noi v. *Istoria României*, București, Editura didactică și pedagogică, 1964, vol. I, pp. 629, 632–634, 658; N. Iorga, *La création religieuse du Sud-Est européen*, „Conferences données en Sorbonne“, Paris, 1929, p. 23; Gheorghe I. Moisescu, Ștefan Lupșa și Alexandru Filipașcu, *Istoria Bisericii Române, manual pentru Institututele teologice*, București, Editura Institutului biblic și de misiune ortodoxă, 1957, vol. I; P. P. Panaitescu, *Introducere la Istoria culturii românești*, București, Editura Științifică, 1969.

⁵¹ Versificăția, ritmul, raportul sintetic dintre cuvînt și muzică au funcționat ca un liant; au conferit colindei o coeziune interioară, au apărat textul de fărâmițare.

⁵² Ne referim la colindele din Săcelul de Pădure-Reghin, înregistrate în 1943 de către Tiberiu Alexandru (v. în Arhiva Institutului de cercetări etnolcige și dialectologice discurile 1517 I ab, II ab). Aceste colinde sînt executate într-un recitativ care include unele rudimente muzicale, iar parte din texte se scandează antifonic. De asemenea, în Viștea de Jos-Făgăraș, M. Kahane și L. Georgescu au surprins în 1967 la generația tînăară un caz de recitare a colindei (magnetofon 3401 I j); aceeași colindă însă, se execută sub forma sa cîntată de către generația vîrstnică (magnetofon 3400 II d, Viștea de Jos-Făgăraș, culegători M. Kahane, L. Georgescu, M. Brătulescu). În Viștea de Jos, recitarea s-ar putea datora unui fenomen de dezagregare a colindei. Stilul de execuție al colindelor din Săcelul de Pădure ridică însă probleme complexe care se vor elucida prin noi cercetări. Atragem atenția că începînd cu nota 53 ne vom referi la materialul de arhivă folosind abreviațiile: A.I.C.E.D. (Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice), fg. (înregistrare la fonograf), mg. (înregistrare la magnetofon), I. (Fond Informații), culeg. (culegător).

⁵³ A.I.C.E.D., fg. 8080 a, Lupșanu-Ialomița, culeg. Tiberiu Alexandru în 1939.

⁵⁴ A.I.C.E.D., mg. 882 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, culeg. Tiberiu Alexandru în 1956.

⁵⁵ O. Birlea, *op. cit.*, p. 282, semnaleză și alte forme de cîntare antifonică.

⁵⁶ A.I.C.E.D., I. 3625, culeg. I. Cocișiu în 1938.

⁵⁷ A.I.C.E.D., I. 3639, culeg. Tiberiu Alexandru în 1939.

⁵⁸ A.I.C.E.D., I. 20955, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, culeg. A. Sacherarie și M. Brătulescu în 1956.

⁵⁹ A.I.C.E.D., I. 24154, Jegălia-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu în 1960.

⁶⁰ O. Birlea, *op. cit.*, p. 287.

⁶¹ A.I.C.E.D., mg. 5151 Ab, Orțița-Oarța de Jos-Maramureș, culeg. M. Brătulescu în 1978.

⁶² A.I.C.E.D., I. 26022, Dăbica-Hunedoara, culeg. E. Comișel în 1956.

⁶³ A.I.C.E.D., I. 28368, Monteoru-Buzău, culeg. M. Brătulescu în 1970.

⁶⁴ O. Birlea, *op. cit.*, p. 295.

⁶⁵ A.I.C.E.D., I. 31757, Băița de sub Codru-Maramureș, culeg. M. Brătulescu în 1978.

⁶⁶ A.I.C.E.D., m. 5151 Rg, Oarța de Sus-Oarța de Jos-Maramureș, culeg. M. Brătulescu în 1978.

⁶⁷ Există și cete eterogene alcătuite din femei, bărbați și copii, grupări neorganizate apărute în procesul involuției colindatului.

- ⁶⁸ Simeon Fl. Marian, *Sărbătorile la români*, Studiu etnografic de . . . , vol. I Cîrnilegile, București, tip. „Carol Göbl“, 1898, p. 23.
- ⁶⁹ Béla Bartók, *Rumanian Folk Music*, Volume four, Preface to Part I, pp. 1, 2.
- ⁷⁰ Tr. German, *op. cit.*, Il. Cocișiu, *op. cit.*, O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, *op. cit.*, Tr. Herseni, *op. cit.*
- ⁷¹ Zonă delimitată de O. Birlea, *ibidem*, p. 254.
- ⁷² A.I.C.E.D., I. 3125, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, culeg. Paula Carp în 1940.
- ⁷³ O. Birlea, *op. cit.*, pp. 269—270, stabilește aria dubei și dă amănunte extrem de prețioase în legătură cu acest instrument.
- ⁷⁴ A.I.C.E.D., mg. 917 f, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, culeg. Tiberiu Alexandru și A. Sachelarie în 1956.
- ⁷⁵ Tr. Herseni, *op. cit.*, p. 16.
- ⁷⁶ *The Mythology of All Races* in thirteen volumes, Louis Herbert Gray A.M., Ph. D., Editor George Foot Moore, A.M.D.D., L.L.D. Consulting Editor, New York, Cooper Square Publishers, Inc. 1964, vol. IV, p. 287.
- ⁷⁷ Claude-Lévi-Strauss, *Mythologiques*, (tome) I, *Le cru et le cuit*, Paris, Plon, 1964, p. 295.
- ⁷⁸ Mircea Eliade, *Naissances mystiques*, Essais sur quelques types d'initiation, Paris, Gallimard, 1959, pp. 56—59.
- ⁷⁹ Așa-numitul „Rhombos“; v. Mircea Eliade, *op. cit.*, p. 57.
- ⁸⁰ O. Birlea, *op. cit.*, p. 273.
- ⁸¹ I. Cocișiu, *op. cit.*, p. 398 și O. Birlea, *op. cit.*, p. 273.
- ⁸² Tr. Herseni, *op. cit.*, p. 12, O. Buhociu, *op. cit.*, p. 56.
- ⁸³ Date numeroase privitoare la tipurile de ceată furnizează O. Birlea în *op. cit.*, pp. 257—258.
- ⁸⁴ A.I.C.E.D., I. 31769, Băița de sub Codru-Maramureș, mg. 5152 Ac, Oarța de Sus-Oarța de Jos-Maramureș, I 31770, Remeți pe Someș-Mirișu Negru-Maramureș, culeg. M. Brătulescu în 1978.
- ⁸⁵ Tr. Herseni, *op. cit.*, p. 127.
- ⁸⁶ Mircea Eliade, *op. cit.*, pp. 178—179.
- ⁸⁷ În Voivodeni-Făgăraș, unde ceata doarme la gazdă, nici un flăcău nu poate pleca noaptea fără învoirea vatafului. Absența în timpul nopții se pedepsea mai de mult nu numai prin amendă, dar și prin expunerea la oprobriul public: „i să fura pantalonii și i se duceau la drăguță; dimineța, nu-i găsea și atunci să ducea cu muzica și cu ceata pînă la fată să-și ia hainele“, A.I.C.E.D., mg. 3414 II o, culeg. M. Kahane și L. Georgescu în 1968.
- ⁸⁸ Tr. German, *op. cit.*, p. 59.
- ⁸⁹ O. Birlea, *op. cit.*, p. 259.

- ⁹⁰ *Ibidem*, pp. 260–261.
- ⁹¹ P. Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi*, pp. 61–63.
- ⁹² Ion Mușlea, Ov. Birlea, *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B.P. Hasdeu*, București, Ed. Minerva, 1970, p. 311.
- ⁹³ Tr. German, *op. cit.*, pp. 67–68.
- ⁹⁴ O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, p. 262.
- ⁹⁵ Tr. German, *op. cit.*, p. 61.
- ⁹⁶ În legătură cu ceremonialul de șezătoare v. Mariana Kahane și Lucilia Georgescu, *Repertoriul de șezătoare, specie ceremonială distinctă*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 13, nr. 4, București, 1968, Nicolae Both, *Șezătoarea în zona Năsăudului*, în *Anuarul Muzeului etnografic al Transilvaniei pe anii 1965–1967*, Cluj, 1969, Monica Brătulescu, *Ceata feminină — încercare de reconstituire a unei instituții tradiționale românești*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 23, nr. 1, București, 1978.
- ⁹⁷ A.I.C.E.D., mg. 2724 II 1, (A căși), Feneș-Zlatna-Alba, culeg. O. Birlea în 1964.
- ⁹⁸ Alexiu Viciu, *Colinde din Ardeal*, Datini de Crăciun și credințe poporane, culegere cu anotațiuni și glosar, Academia Română, Din viața poporului român, Culegeri și studii, XXII, București, Socec și Sfetea, 1914, pp. 25–26, nr. LX, (La ușe, afară, noaptea), Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud.
- ⁹⁹ O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, p. 266.
- ¹⁰⁰ Ion Mușlea, Ovidiu Birlea, *op. cit.*, p. 470.
- ¹⁰¹ A.I.C.E.D., mg. 2726 I g, (De băiat mic), Valea Mică-Zlatna-Alba, culeg. O. Birlea în 1964.
- ¹⁰² P. Caraman, *op. cit.*, pp. 11–12.
- ¹⁰³ O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, p. 284.
- ¹⁰⁴ *Ibidem*.
- ¹⁰⁵ *Ibidem*, p. 298.
- ¹⁰⁶ V. I. Cicerov, *op. cit.*
- ¹⁰⁷ O. Birlea, *op. cit.*, p. 269.
- ¹⁰⁸ Pentru date în legătură cu obiceiul colindatului fetelor la colac v. materialul cules în următoarele sate din Maramureș: A.I.C.E.D., mg. 5152 Ac, Oarța de Sus, I. 31762, Băița de sub Codru, I 31769 și I. 31770, Remeți pe Someș, culeg. M. Brătulescu în 1978.
- ¹⁰⁹ A.I.C.E.D., fg. 1033 a, Jina-Sebeș, culeg. I. Cocișiu în 1936.
- ¹¹⁰ O. Birlea, *op. cit.*, p. 291; în ceea ce privește relația dintre obiceiul pomului și tipul nr. 159 nu avem certitudinea că ar fi fost generalizată în exercițiul mai vechi al colindatului.
- ¹¹¹ *Ibidem*, p. 272.
- ¹¹² B. Malinowsky în *Trois Essais sur la vie sociale des primitifs*, Paris, Bibliothèque Payot, 1968, p. 32, subliniază faptul că ceremonialele comportă un schimb reciproc de prestații sau bunuri.

¹¹³ Tr. German, *op. cit.*, p. 66.

¹¹⁴ O. Birlea, *op. cit.*, p. 267.

¹¹⁵ *Idem.*

¹¹⁶ *Ibidem*, pp. 288–289.

¹¹⁷ Tr. German, *op. cit.*, p. 76.

¹¹⁸ Dionysos, zeititate compozită traco-frigiană, a absorbit numeroase elemente din ritualurile de fertilitate ale Asiei Mici. V. E. O. James, *Mythes et Rites dans le Proche Orient Ancien*, Paris, Bibliothèque Payot, 1960, p. 72.

¹¹⁹ O. Birlea, *op. cit.*, p. 296.

¹²⁰ *Ibidem*, p. 274, menționează că în Hunedoara se mai pot întilni sate cu un repertoriu de 60 de colinde; repertoriile de 20 colinde sînt frecvente.

¹²¹ Sudul Moldovei a fost colonizat cu olteni pe vremea Basarabilor munteni, ceea ce explică înrudirea dintre folclorul acestei zone și cel din Oltenia și Muntenia; v. O. Birlea, *Folclor și istorie*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom. 11, nr. 1, București, 1966, p. 11.

¹²² A.I.C.E.D., I. 28407, Țițești-Lovișteea, culeg. G. Sulițeanu în 1969.

¹²³ C. Mohanu, *Obiceiul colindatului în Țara Loviștei*, (I), în *Revista de etnografie și folclor*, București, tom 15, nr. 3, 1970, p. 221.

¹²⁴ În Muscel se întilnește și ceata flăcăilor.

¹²⁵ Colindatul se asociază aci cu jocul Brezăii; v. A.I.C.E.D., I. 24121, culeg. G. Sulițeanu și M. Kahane în 1960 și I. 24123, culeg. M. Brătulescu, în 1960.

¹²⁶ A.I.C.E.D., I. 16863, culeg. Const. Brăiloiu în 1930.

¹²⁷ A.I.C.E.D., I. 28411, Țițești-Lovișteea, culeg. G. Sulițeanu în 1969 și C. Mohanu, *op. cit.*, p. 220.

¹²⁸ A.I.C.E.D., fg. 7792 a, „Colindu lu Dumnezeu“, București, culeg. E. Comișel în 1939.

¹²⁹ În Lovișteea se colindă în noaptea de 24 spre 25, la fel în Jegălia-Ialomîța, Filimon Sirbu, Săpunari-Lehliu, Călăreți-Tămădău, Budești și Plătărești-Ilfov. În Victoria-Brăila se colindă ziua pe 25, iar în Lupșanu-Ialomîța obiceiul se desfășoară și în noaptea de Crăciun și în cea de Anul nou, de astă dată însă cu un caracter selectiv și cu un repertoriu redus. În Albești, unde paralel cu ceata fetelor și nevestelor umblă și ceata flăcăilor, colindatul are loc și în seara de Crăciun și în cea de Anul nou. În Bughea de Sus ceata feciorilor colindă în noaptea de Crăciun, iar ceata feminină de Anul nou.

¹³⁰ A.I.C.E.D., I. 28410, Țițești-Lovișteea, culeg. G. Sulițeanu în 1969.

¹³¹ A.I.C.E.D., I. 24121, Lupșanu-Ialomîța, culeg. M. Kahane în 1960, I. 24123 Lupșanu-Ialomîța, culeg. M. Brătulescu în 1960, I. 28379, Țițești-Lovișteea, culeg. G. Sulițeanu în 1969.

¹³² C. Mohanu, *op. cit.*, p. 227.

- ¹³³ A.I.C.E.D., mg. 2959 I h, Bumbuiești-Boișoara-Vilcea, culeg. O. Birlea, E. Herțea și C. Mohanu în 1965.
- ¹³⁴ A.I.C.E.D., I 28406, Țițești-Loviște, culeg. G. Sulițeanu în 1969.
- ¹³⁵ C. Mohanu, *op. cit.*, p. 227.
- ¹³⁶ A.I.C.E.D., I. 24120, culeg. Al. Amzulescu în 1960.
- ¹³⁷ *Idem.*
- ¹³⁸ Același tip de colindă se cintă în Jegălia-Ialomița cu un rost funebru.
- ¹³⁹ A.I.C.E.D., I. 3639, culeg. Tiberiu Alexandru în 1939.
- ¹⁴⁰ A.I.C.E.D., fg. 6890 c, Budești-Ilfov, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- ¹⁴¹ Ion Mușlea, Ov. Birlea, *op. cit.*, p. 313.
- ¹⁴² V. I. Cicerov, *op. cit.*, p. 91.
- ¹⁴³ A.I.C.E.D., I. 24121, culeg. M. Kahane și G. Sulițeanu în 1960; v. și I. 3292, Jegălia-Ialomița, culeg. E. Comișel în 1940.
- ¹⁴⁴ A.I.C.E.D., I. 14593, Jugur-Muscel, culeg. Lucilia Georgescu în 1954; I. 25356, Cîndești-Muscel, culeg. G. Sulițeanu în 1962.
- ¹⁴⁵ A.I.C.E.D., I. 7409, Vîrtoapele-Olteni-Teleorman, culeg. E. Comișel în 1941; iordănitul (neasociat cu colinda) este atestat și în cîmpia Olteniei.
- ¹⁴⁶ A.I.C.E.D., I. 14953, Jugur-Muscel, culeg. Lucilia Georgescu în 1954.
- ¹⁴⁷ A. Viciu, *op. cit.*, p. 35–36, nr. XXVII, Cetea-Alba.
- ¹⁴⁸ A.I.C.E.D., fg. 7322 a, București, culeg. C. Palade în 1959.
- ¹⁴⁹ A.I.C.E.D., fg. 1825 g, Lupșanu-Ialomița, „Leul mare“, culeg. M. Brătutescu în 1960.
- ¹⁵⁰ A.I.C.E.D., mg. 1826 c, Lupșanu-Ialomița, „Leul mic“, culeg. Al. Amzulescu, G. Sulițeanu, M. Kahane în 1960.
- ¹⁵¹ A.I.C.E.D., fg. 7322 a, București, culeg. C. Palade în 1939.
- ¹⁵² Iohann Peter Eckermann, *Convorbiri cu Goethe în ultimii ani ai vieții sale*. București, E.P.L.A., 1965, p. 223.
- ¹⁵³ A.I.C.E.D., I. 3262, Muncelu-Hunedoara, culeg. Lucilia Georgescu în 1950.
- ¹⁵⁴ A.I.C.E.D., fg. 6889 a, Budești-Oltenița, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- ¹⁵⁵ Doar în satele cu un repertoriu sărac, sau în cazul regresului titlaturilor ceremoniale, o titlatură se poate aplica unei singure colinde.
- ¹⁵⁶ O. Birlea, *Miorița colindă*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 12, nr. 5, 1967, p. 342.
- ¹⁵⁷ A.I.C.E.D., mg. 2603 I r, Tisa-Gurahonț, culeg. O. Birlea în 1963.
- ¹⁵⁸ Ioan I. Răuțescu, *Colinde culese din comuna Dragoslavele, jud. Muscel, București*, tip. Convorbiri literare, (1925), pp. 15–17.
- ¹⁵⁹ Nicolae Păsculescu, *Literatură populară românească*, cu 30 arii notate de Gheorghe Mateiu, Academia Română, Din viața poporului român, Culegeri și studii V, București, Socec, 1910, p. 45, nr. 51.

- ¹⁶⁰ A.I.C.E.D., fg. 1599 a, Perieți-Ialomița, culeg. I. Cocișiu în 1936.
- ¹⁶¹ A.I.C.E.D., mg. 1824 f, Jegălia-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, M. Kahane și G. Sulițeanu în 1960.
- ¹⁶² A.I.C.E.D., mg. 2961 II c, Găujani-Boișoara-Vilcea, (Colindă de masă și colinda Sfintului Ion totodată), culeg. O. Birlea, I. Herțea și C. Mohanu în 1965.
- ¹⁶³ Mihail Vulpescu, *Cîntecul popular românesc*, Prefață de N. Iorga, Bucu-rești, tip. Oltenia, 1930, p. 148—151, Lupșanu-Ialomița.
- ¹⁶⁴ Gheorghe Neagu, *Colinde din Ialomița*, Roșiorii de Vede, f. ed., 1946, p. 56—57, nr. XLIV, Călărașii Vechi-Ialomița.
- ¹⁶⁵ V. de ex. N. Păsculescu, *op. cit.*, p. 40—41, nr. 45, Tirgoviște-Dimbovița.
- ¹⁶⁶ V. de ex. A.I.C.E.D., mg. 2961 I h, Boișoara-Vilcea, culeg. O. Birlea, I. Herțea, C. Mohanu în 1965.
- ¹⁶⁷ Teodor Bălășel, *Versuri populare române*, Ceremonioase, adunate și coordonate de . . . , Volumul I-iu, Cărticica I-a, Craiova, Ramuri, (1919), p. 26—27, nr. 7.
- ¹⁶⁸ A.I.C.E.D., mg. 2724 I bb, Feneș-Zlatna-Alba, culeg. O. Birlea, I. Herțea în 1964.
- ¹⁶⁹ A.I.C.E.D., mg. 2595 I d, Cordău-Sin Martin-Bihor, culeg. E. Balaci în 1962.
- ¹⁷⁰ A.I.C.E.D., fg. 8332 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, culeg. T. Alexandru și E. Comișel în 1940.
- ¹⁷¹ A.I.C.E.D., mg. 808 k, Dăbica-Hunedoara, culeg. O. Birlea în 1956.
- ¹⁷² A.I.C.E.D., mg. 808 k, *op. cit.*
- ¹⁷³ A.I.C.E.D., fg. 5753 c, Ulmeni-Baia Mare-Cehul Silvaniei, culeg. Harry Brauner în 1937.
- ¹⁷⁴ A.I.C.E.D., fg. 14184 c, Boșorod-Hunedoara, culeg. O. Birlea, E. Comișel în 1951.
- ¹⁷⁵ A.I.C.E.D., mg. 2726 I k, Valea Mică-Alba, culeg. O. Birlea în 1964.
- ¹⁷⁶ A.I.C.E.D., mg. 2724 II u, Feneș-Alba, culeg. O. Birlea în 1964.
- ¹⁷⁷ C. Mohanu, *op. cit.*, p. 218.
- ¹⁷⁸ A.I.C.E.D., mg. 2723 I m, Ampoița-Alba, culeg. O. Birlea în 1964.
- ¹⁷⁹ A.I.C.E.D., mg. 2723 I u, Ampoița-Meteș-Alba, culeg. O. Birlea, I. Herțea, I. Șerb în 1964.
- ¹⁸⁰ M. Pop, *Obiceiuri tradiționale românești*, p. 64.
- ¹⁸¹ Credință manifestă atit în tradiția populară a românilor cit și în cea a slavilor, v. P. Caraman, *op. cit.*, pp. 71—72.
- ¹⁸² Constantin Brăiloiu, *Sur une ballade roumaine (La Mioritza)*, în *Problèmes d'ethnomusicologie*, Genève, Minkoff-Reprint, 1979, p. 53.
- ¹⁸³ „Zorile din casă“, cum se intitulează în terminologia populară unele cîn-tece rituale funebre, se adresează mortului.

- ¹⁸⁴ S. Manguica, *op. cit.*, p. 33, O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, p. 278.
- ¹⁸⁵ V. I. Propp, *op. cit.*; V. I. Cicerov, *op. cit.*; T. A. Coleva, *op. cit.*
- ¹⁸⁶ Duhuri care după credința grecilor moderni ar bîntui în perioada dintre Crăciun și Bobotează, v. Stilpon Kyriakides, *op. cit.*, p. 35.
- ¹⁸⁷ O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, p. 278.
- ¹⁸⁸ A.I.C.E.D., fg. 5630 a, Șanț-Bistrița-Năsăud, culeg. Harry Brauner în 1935, (La om betag).
- ¹⁸⁹ A.I.C.E.D., I. 15435, Cerbăl-Hunedoara, culeg. O. Birlea în 1954.
- ¹⁹⁰ A.I.C.E.D., mg. 1824 c, Jegălia-Ialomița, culeg. M. Kahane, Al. Amzulescu în 1960.
- ¹⁹¹ A.I.C.E.D., mg. 1824 d, Jegălia-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, M. Kahane, G. Sulițeanu în 1960.
- ¹⁹² A.I.C.E.D., mg. 1823 a, Jegălia-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, M. Kahane, G. Sulițeanu în 1960.
- ¹⁹³ Stith Thompson, *Motif-Index of Folk Literature*, A classification of narrative elements in Folk-tales, Ballads, Myths, Fables, Mediaeval Romances, Exempla, Fabliaux, Jest-Books and Local Legends, Revised and enlarged Edition by . . . Indiana University, Rosenkilde and Bagger International Booksellers and Publishers, Copenhagen, 1958; 61.1 Dead placed on a boat.
- ¹⁹⁴ A.I.C.E.D., mg. 809 l, Dăbica-Hunedoara, culeg. O. Birlea, E. Comișel în 1956.
- ¹⁹⁵ O. Birlea, *op. cit.*, p. 278.
- ¹⁹⁶ A.I.C.E.D., mg. 3400 lb, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, (De băiat sau bărbat), culeg. M. Kahane, L. Georgescu, M. Brătulescu în 1967 (tema leului).
- ¹⁹⁷ Susan T. Freeman, *Studies in Rural European Social Organization*, in *American Anthropologist*, volume 75, number 3, June 1973, p. 747.
- ¹⁹⁸ Mircea Eliade, *De Zalmoxis à Gengis Khan*, Études comparatives sur les religions et le Folklore de la Dacie et de l'Europe orientale, Paris, Payot, 1970, p. 158.
- ¹⁹⁹ George Fotino, *Contribution à l'étude des origines de l'ancien Droit Coutumier Roumain*, Un chapitre de l'Histoire de la Propriété au Moyen âge, Paris, Librairie de jurisprudence ancienne et moderne, Édouard Duchemin, L. Chauny et L'Quinsac Successeurs, 1926, p. 414.
- ²⁰⁰ Simeon Fl. Marian, *op. cit.*, p. 156.
- ²⁰¹ V. I. Propp, *Rădăcinile istorice ale basmului fantastic*, traducere de Radu Nicolae, București, ed. Univers, 1973, p. 17.
- ²⁰² S. Thompson, *Motif-Index, op. cit.*
- ²⁰³ A. Olrik, *Epic Laws of Folk Narrative*, in *The Study of Folklore*, edited by Alan Dundes, University of California at Berkeley, 1965.

²⁰⁴ Gh. Pavelescu, *Cerectări folklorice în sudul județului Bihor*, în *Anuarul Arhivii de Folklor*, vol. VII, 1945, p. 46.

²⁰⁵ În mitologiile germanice elf derivă etimologic din alb: albis > elbe > elfe; v. *Der Grosse Brockhaus*, Leipzig, 1930, vol. V.

²⁰⁶ V. I. Propp, *op. cit.*, pp. 78, 79, 213.

²⁰⁷ N. Ursu, *Cîntece și jocuri din Valea Almăjului*, București, Editura muzicală, 1958, p. 215.

²⁰⁸ Sub formă de titulatură ceremonială și în ceremonialul nupțial.

²⁰⁹ Ion I. Ionică, *Dealul Mohului*, Ceremonia agrară a cununii, București, tip. „Rucovina I. E. Torouțiu”, 1943, p. 157.

²¹⁰ A.I.C.E.D., mg. 2518 c, Rogoz-Tirgu Lăpuș-Maramureș, culeg. G. Habenicht în 1963.

²¹¹ V. de ex. descîntecul de adusul manei consemnat de Gh. Pavelescu în *Mană în folclorul românesc*, Contribuții pentru cunoașterea magicului, Sibiu, tip. Krafft & Drotleff 1944, p. 63; A.I.C.E.D.; mg. 2873 I m, Bistra-Cluj, culeg. E. Moldovan în 1965.

²¹² Textul unei variante și comentariul informatoarei sugerează o afinitate de sens cu motivul „Lenore”; A.I.C.E.D., mg. 2517/d, Blăjenii de Jos-Bistrița, culeg. G. Habenicht în 1963.

²¹³ A.I.C.E.D., mg. 2519 g, Borza-Zalău-Cluj, culeg. I. Talos, G. Habenicht în 1963.

²¹⁴ A.I.C.E.D., fg. 4433 a, Bărdești-Mureș, culeg. I. Cocișiu în 1936.

²¹⁵ A.I.C.E.D., fg. 1328 b, Pețelca-Alba, culeg. Const. Brăiloiu în 1935.

²¹⁶ A.I.C.E.D., mg. 2517 i, Cășeiu-Dej-Cluj, culeg. G. Habenicht în 1963.

²¹⁷ A.I.C.E.D., mg. 2519 g, Borza-Zalău-Cluj, culeg. I. Talos, G. Habenicht în 1936.

²¹⁸ *Idem*.

²¹⁹ Formulă foarte frecventă în variantele colindei „Mă luai, luai”.

²²⁰ Pentru argumente susținînd anterioritatea versiunii colindă față de versiunea baladă a *Mioriței*, v. O. Birlea, *Miorița colindă*, pp. 346—348.

²²¹ P. Caraman, în *Obrzęd Kolędowania u Słowian i u Rumunów*, pp. 475—476, susține că descîntecul a slujit drept model pentru constituirea colindelor cu adresați.

²²² Cu privire la mitologia clasică și la raportul acesteia cu mitul și ritul v. considerațiile lui E. O. James, *op. cit.*, pp. 263, 267.

²²³ Mircea Eliade, *Le sacré et le profane*, Paris, Gallimard, 1965, p. 138.

²²⁴ Pentru ilustrarea teoriei ritualiste v. Lord Raglan, *Myth and Ritual* în *A Symposium*, edited by A. Sebeok, Bloomington and London, University Press, 1971, pp. 126, 129.

²²⁵ Cu privire la relația dintre rit și mit v. considerațiile lui Clyde Kluckhohn, *Myths and Rituals*, în *Studies on Mythology*, edited by Robert A. Georges,

the Dorsey Press, Homewood, Illinois Irwin Dorsey Limited, Nobleton, Ontario, 1968.

²²⁶ M. Eliade, *Naissances mystiques*, p. 15.

²²⁷ A. Viciu, *op. cit.*, p. 90, nr. CXXII, Făget-Traitsilvania.

²²⁸ A.I.C.E.D., mg. 2958 I cc (De băiat), Mlăceni-Vilcea, culeg. O. Birlea, C. Mohanu, in 1965.

²²⁹ A. Viciu, *op. cit.*, p. 21, nr. 1, Săcădate-Avrig-Sibiu.

²³⁰ *The Mythology of All Races*, vol. IV, p. 335.

²³¹ Pină a fi creștinați, celții și populațiile germanice practicau cultul stil-pilor cosmici; v. M. Eliade, *Le sacré et le profane*, p. 32.

²³² „Rites of Reversal”, v. Roger D. Abrahams and Richard Bauman, *Ranges of Festival Behaviour*, in *The Reversible World*, Symbolic Inversion in Art and Society, Edited and with an Introduction by Barbara Babcock, Ithaca and London, Cornell University Press, 1978, p. 194.

²³³ M. Brătulescu, *Ceata feminină — încercare de reconstituire a unei instituții tradiționale românești*, p. 56.

²³⁴ Cortegiul mirelui (așa-numita „oaste a mirelui”) trebuie să răspundă la un șir de întrebări-ghicitoare pe care le pune cortegiul („oastea”) miresei. Întrebările și răspunsurile menite a proba agerimea de minte, calitățile de gospodar, uneori și vitejia viitorului soț, preced momentul ritual al plecării miresei din casa părintească; v. O. Birlea, *Antologie de proză populară epică*, Ediții critice de folclor — Genuri, București, Editura pentru literatură, 1966, vol. I, p. 59, (introducere).

²³⁵ G. Dem. Teodorescu, *Poesii populare române*, București, Tipăritura modernă, 1885; p. 91, (Colind de fată mare).

²³⁶ A.I.C.E.D., mg. 2602 I d, Tisa-Hălmagiu-Arad, culeg. O. Birlea, I. Herțea in 1963.

²³⁷ A.I.C.E.D., mg. 2920 a (v), Zimnicea-Teleorman, culeg. N. Rădulescu in 1966.

²³⁸ M. Brătulescu, *La luncile soarelui*, Antologie a colindei laice, București, E.P.L.A. 1964, p. 116.

²³⁹ I. R. Nicola, *Colinda vânătorilor metamorfozați în cerbi*, în *Lucrări de muzicologie*, Conservatorul de muzică G. Dima, Cluj, 1968, vol. 4.

²⁴⁰ B. Bartók, *Melodien der rumänischen Colinden*, nr. 4 a, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș.

²⁴¹ Prin această atitudine se marca ieșirea tinărului de sub tutela mamei; v. M. Eliade, *Naissances, mystiques*, p. 74.

²⁴² B. Bartók, *op. cit.*, nr. 4 a, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș.

²⁴³ Cu privire la reacția femeilor față de riturile de inițiere, v. V. I. Propp *op. cit.*, p. 79 și M. Eliade, *op. cit.*, p. 34.

²⁴⁴ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 4 a, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș.

²⁴⁵ M. Eliade semnaleză forme de inițiere în care neofiților nu li se permite a se sluji de mâini; neofiții apucă hrana cu gura întocmai ca animalele. V. *op. cit.*, p. 46.

²⁴⁶ Nu numai în riturile de pubertate, dar și în practicile șamanice, care au un pronunțat caracter inițiativ, mascările joacă un rol important; șamanii siberieni, de pildă, poartă pe cap o podoabă care imită înfățișarea capului de cerb, v. *The Mythology of All Races*, vol. IV, p. 513.

²⁴⁷ A.I.C.E.D., fg. 10259 a, Feregi-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1946.

²⁴⁸ A.I.C.E.D., fg. 4729 a, Codrii Crințești-Dobrești-Bihor, culeg. I. Cocișiu în 1931.

²⁴⁹ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 4 a. Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș.

²⁵⁰ I. Birlea, *Balade, Colinde și bocete din Maramureș*, vol. I, București, Editura Casei Școalelor, p. 106, nr. 27, Călinești-Maramureș.

²⁵¹ Sabin Drăgoi, 303 *colinde cu text și melodie*, culese și notate de . . . Craiova, Scrisul românesc, (1931), p. 100—101, nr. 92, Lejnic-Hunedoara.

²⁵² A.I.C.E.D., mg. 2603 Im, Tisa-Hălmațiu-Arad, culeg. O. Birlea, I. Herțea în 1963.

²⁵³ În legătură cu semnificația rituală a albului v. V. I. Propp, *op. cit.*, pp. 78, 79, 213, iar în legătură cu conotațiile inițiatice ale aurului v. M. Eliade, *op. cit.*, p. 119.

²⁵⁴ A.I.C.E.D., fg. 4729 a, Dobrești-Bihor, culeg. I. Cocișiu în 1931.

²⁵⁵ „June dacă-mi auzeară / Fl tare se-nspăimintare“ v. S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 100—101, nr. 92, Lejnic-Hunedoara.

²⁵⁶ Sub acest raport este demn de reținut faptul că în latină sacer semnifică sacru, dar și blestemat; cu privire la bivalența noțiunii de sacru v. Francis Vian, *La religion grecque à l'époque archaïque et classique*, în *Histoire des religions*, Encyclopédie de la Pléiade, Bruges, Gallimard, 1970, vol. I, p. 509.

²⁵⁷ O. Buhociu, *op. cit.*, p. 167.

²⁵⁸ T. Morariu, *Vieața pastorală în munții Rodnei*, București, 1937, pp. 142, 176—177; I. Mușlea, *Materiale pentru cunoașterea și răspândirea „focului viu“ la români*, în *Anuarul arhivei de folklor*, an 4 (1937).

²⁵⁹ Asupra acestui aspect s-a atras atenția de către D. Caracostea, *Poezia tradițională română — Balada poporană și doina — București*, Editura pentru literatură, 1969, pp. 125, 161, 285; cu privire la judecata ciobanului, nemotivată în colind prin animozități regionale sau mobilul avertii, v. interpretarea lui Al. Amzulescu, *Noi observații despre Miorița-colind*, în *Revista de etnografie și folklor*, tom 14, nr. 1, București, Editura Academiei, 1979.

²⁶⁰ Adrian Fochi, *Miorița*, Tipologie, circulație, geneză, texte, București, Editura Academiei, 1964, p. 569, nr. XXVII, Orțița-Oarța de Sus-Maramureș.

²⁶¹ *Ibidem*, p. 607, nr. CV, Buciumi-Zalău-Cluj.

²⁶² Foarte probabil, textul colindei se referă nu la consangvinitate, ci la fraternizare („infirtăţire“ la băieţi, „insurăţire“ la fete) legămint ritual de străveche tradiţie în cultura populară românească. V. George Fotino, *op. cit.*, pp. 174, 175, 189, 200; O. Buhociu, *op. cit.*, pp. 74, 369, 425; A.I.C.E.D., mg. 4896 II d, Cerbăl-Hunedoara, culeg. M. Brătulescu în 1977.

²⁶³ A. Fochi, *op. cit.*, p. 237, nr. XLIX, Năsăud-Cluj.

²⁶⁴ *Ibidem*, p. 571, nr. XXXII, Rohia-Maramureş.

²⁶⁵ V. demonstraţia şi interpretarea lui Romulus Vulcănescu, *Etnologie juridică*, Bucureşti, Editura Academiei, 1970.

²⁶⁶ V. ipoteza lui Al. Amzulescu, *op. cit.*

²⁶⁷ A. Fochi, *op. cit.*, p. 384.

²⁶⁸ *Ibidem*, p. 381, nota 2.

²⁶⁹ A.I.C.E.D., mg. 882 b, Almăş-Sălişte-Hunedoara, culeg. A. Sachelaric în 1956.

²⁷⁰ A.I.C.E.D., mg. 5151 A k, Oarţa de Sus-Oarţa de Jos-Maramureş, culeg. M. Brătulescu în 1978.

²⁷¹ A. Fochi, *op. cit.*, p. 559, nr. IX, Racşa-Oraşu Nou-Maramureş.

²⁷² *Ibidem*, p. 678, nr. 201 b, Tărăţel-Brad-Hunedoara.

²⁷³ *Ibidem*, p. 562, nr. 11, Vad-Sighet.

²⁷⁴ D. Caracostea în *op. cit.*, pp. 153, 154 consideră cîntecul „Ciobănaş de la miori“ a fi fost la origine un bocet, care a circulat şi ca motiv liric disociat de funebru.

²⁷⁵ Ovid Densusianu, *Flori alese din cîntecele poporului*, culegere întocmită de . . . , Bucureşti, „Pavel Suru“, 1920, p. 109.

²⁷⁶ A.I.C.E.D., mg. 1752 R b, Prundu Birgăului-Bistriţa-Năsăud, culeg. G. Habenicht în 1960; fg. 5236 b, Bucşoaia-Gura Humorului, culeg. Tiberiu Alexandru în 1937.

²⁷⁷ A.I.C.E.D., fg. 6801, Tărăţel-Brad-Hunedoara, culeg. I. Cocişiu în 1938.

²⁷⁸ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 257—258, nr. 293, Tuşinu-Sinpetru de Cîmpie-Mureş.

²⁷⁹ A. Viciu, *op. cit.*, p. 104—105, nr. CNLVI, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara.

²⁸⁰ A.I.C.E.D., mg. 2518 g, Lăpuş-Maramureş, culeg. G. Habenicht, I. Talos în 1963.

²⁸¹ Angelo Brelich, *Prolégomènes, in Histoire des religions, op. cit.*, vol. I, p. 47; Const. Brăiloiu, *La vie antérieure, in Opere Oeuvres*, traducere şi prefaţă de Emilia Comişel, Bucureşti, Editura muzicală, 1969, vol. II, pp. 189—203; Întreaga carte a lui V. I. Propp, *op. cit.*, demonstrează perpetuarea unor motive preistorice în tradiţia cultivatorilor.

- ²⁸² B. Bartók, *op. cit.*, nr. 4 b, Idicel-Mureș.
- ²⁸³ A.I.C.E.D., fg. 5120 b, Brădeni-Sibiu, culeg. I. Cocișiu în 1931.
- ²⁸⁴ A.I.C.E.D., fg. 8921 a, Ruja-Agnita-Brașov, culeg. I. Cocișiu în 1940.
- ²⁸⁵ A. Viciu, *op. cit.*, p. 113, nr. VII, „Țara Hațegului“.
- ²⁸⁶ *Ibidem*, p. 162—163, nr. XCIII, „Țara Oltului“.
- ²⁸⁷ G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 76—77, „București“.
- ²⁸⁸ A. Viciu, *op. cit.*, p. 141, nr. LIX, Clopotiva-Hațeg-Hunedoara.
- ²⁸⁹ A.I.C.E.D., fg. 14489 d, Bunila-Hunedoara, culeg. O. Birlea în 1951.
- ²⁹⁰ A.I.C.E.D., mg. 2958 I y, (De băiat), Mlăceni-Periș-Vilcea, culeg. O. Birlea, I. Herța, C. Mohanu în 1965.
- ²⁹¹ A.I.C.E.D., mg. 1823 h, Jegălia-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, M. Kahane, G. Sulițeanu în 1960.
- ²⁹² S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 142, nr. 141, Ponor-Hunedoara.
- ²⁹³ A.I.C.E.D., mg. 303 l, Goleș-Hunedoara, culeg. O. Birlea în 1955.
- ²⁹⁴ *Ibidem*.
- ²⁹⁵ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 122—123, nr. 113, Cerbia-Hunedoara.
- ²⁹⁶ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 1 f, Păucinești-Hunedoara.
- ²⁹⁷ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 53, nr. 47, Ilteu-Arad.
- ²⁹⁸ V. I. Propp, *op. cit.*, pp. 197—198.
- ²⁹⁹ A.I.C.E.D., fg. 7672 a, Iași-Făgăraș, culeg. I. Cocișiu în 1939.
- ³⁰⁰ A. Viciu, *op. cit.*, p. 116, nr. XII, Brad-Hunedoara.
- ³⁰¹ Nu vom urmări decît incidental sursele unor colinde în apocrife. Acest domeniu a fost temeinic studiat de M. Gaster, *Literatura populară română*, București, Haimann, 1883; Simeon Fl. Marian, *Legendele Maicii Domnului*, Studiu folcloric, București, Göbl, 1904; Al. Rosetti, *op. cit.*; N. Cartoian, *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I, *Epoca influenței sud-slave*, București, Editura Casei școlaelor, 1929.
- ³⁰² P. Caraman, *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi*, p. 93.
- ³⁰³ N. Iorga, *La création religieuse du Sud-Est européen*, *op. cit.*, pp. 25—27.
- ³⁰⁴ Vestigiile ale obiceiului nașterii pe piatră, practică magică dar și medical-empirică, au fost sporadic atestate și la noi, v. V. Bologa, *Despre un presupus străvechi ritual obstetrical — piatra de nașteri* (glose și conjecturi etnoiatrice în jurul unei colinde arhaice), în *Istoria medicinei*, Studii și cercetări, București, 1957, pp. 227—230.
- ³⁰⁵ M. Gaster, *op. cit.*, p. 382—385.
- ³⁰⁶ Colindele „laice“ sau „profane“ sînt numite uneori „păgîne“.
- ³⁰⁷ În lipsa unui substitut terminologic acreditat prin circulația sa în studiile de specialitate, ne vom referi și noi la colinde „laice“; dăm însă acestui ter-

men o accepțiune convențională, aplicându-l ca un apelativ pentru tipurile de colindă în care influența creștină nu a pătruns sau a rămas superficială.

³⁰⁸ Ne referim la majoritatea tipurilor incluse categoriilor VII și VIII.

³⁰⁹ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 100—101, nr. 92, Leșnic-Vețel-Hunedoara.

³¹⁰ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 85, Sinnicolau Mare-Timiș.

³¹¹ *Ibidem*, nr. 79 a, Ungheni-Mureș.

³¹² Motivul vestmîntului împodobit cu aște posedă o arie de răspîndire foarte mare. V. Stith Thompson, *op. cit.*, F 8.21.1. 5, 3.5. Semnalăm de asemenea că la șamanii siberieni vestmîntul ceremonial este împodobit cu simboluri astrale, v. *The Mythology of All Races*, vol. IV, p. 513.

³¹³ Simbolul bunului păstor este foarte frecvent în iconografia Mîntuitorului din pictura paleo-creștină. Din zona Transilvaniei, secolul VI, provine o gemă reprezentînd pe bunul păstor, v. *Istoria României, op. cit.*, vol. I, p. 621.

³¹⁴ N. Iorga, *Byzance après Byzance* continuation de la vie byzantine, Bucarest, Edition de l'Institut d'étude byzantines, 1935.

³¹⁵ Memorialul pastorului Mathesius în George Breazu, *op. cit.*, pp. 32—34.

³¹⁶ O. Birlea, *Colindatul în Transilvania*, p. 254.

³¹⁷ La sfîrșitul secolului al XVIII-lea și în secolul al XIX-lea episcopii și protopopii adresau circulare prin care interziceau unor preoți de țară să asiste la dezgropările presupușilor moroi, să patroneze sau să practice descîntecul. V. I. Mușlea, *Practici magice și denumirea lor în circularele episcopicești și protopopicești de la începutul secolului trecut*, în *Cercetări etnografice și de folclor* II, Ediție îngrijită, cu studiu introductiv, bibliografie, registrul corespondenței de specialitate, indice de Ion Taloș, București, Minerva, 1972.

³¹⁸ O. Birlea, *op. cit.*, p. 254.

³¹⁹ „Cergăii”, numiți și „Șchei” sînt de origine bulgară — după unii istorici urmașii unor bogomili refugiați pe teritoriul țării noastre. Din mărturia lui Mathesius rezultă că în secolul XVII procesul lor de romanizare era foarte avansat. Cergăii însă s-au deznaționalizat complet abia în 1848, cînd au părăsit bulgara pe care o conservă astăzi doar în cîteva rugăciuni; v. I. Mușlea, *Șcheii de la Cergău și folclorul lor*, în *Cercetări etnografice și de folclor*.

³²⁰ V. I. Propp constata că în procesul evoluției basmului, partea mediană se dovedește a fi cea mai stabilă; v. *op. cit.*, p. 198.

³²¹ Amintim că pe vremea lui Dimitrie Cantemir, refrenul circula tot sub forma de „Leru-i ler”; v. *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, p. 34.

³²² A.I.C.E.D., mg. 913 b, Almăș-Săliște-Hunedoara, culeg. Tiberiu Alexandru, Adriana Sachelarie în 1956.

³²³ A.I.C.E.D., mg. 3400 II b, Arpașu de Jos-Făgăraș, culeg. M. Kahane, L. Georgescu, M. Brătulescu în 1967.

³²⁴ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 4 a, Urisiu de Sus-Chiheru-Mureș.

³²⁵ I. Nicola și T. Mirza, *Colecție de cintece populare*. Anexă la cursul de folclor. Cluj, Litografia învățămîntului, 1958, p. 65, nr. 136, Zagon-Sf. Gheorghe și B. Bartók, *ibidem*, nr. 4 b, Idicel-Brincovenești-Mureș.

³²⁶ A.I.C.E.D., fg. 8921 a, Ruja-Agnita-Sibiu, culeg. I. Cocișiu în 1940.

³²⁷ A.I.C.E.D., fg. 4196 a, Cheja-Săcăseni-Maramureș, culeg. E. Comișel în 1941; mg. 1581 f, Leșu-Năsăud, culeg. C. Zamfir, G. Habenicht în 1959.

³²⁸ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 30—31, nr. 26, Săvirșin-Arad, p. 84, nr. 78, Leșnic-Vețel-Hunedoara; N. I. Dumitrașcu, *Cîntări de stea și colinde*, Craiova, Ramuri, 1923, p. 109, nr. 5, Făgăraș; A.I.C.E.D., fg. 5399 a, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, culeg. I. Cocișiu în 1931.

³²⁹ Florica Lorinț și Mariana Kahane, *O ipostază a ursitoarelor în credințe și ceremonialuri*, în *Folclor literar*, vol. II, Universitatea din Timișoara, 1968.

³³⁰ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 48 d, Pomi-Satu Mare.

³³¹ Toma Mărăscu, *Monografia comunei Sudrigiu, jud. Bihor*, Beiuș, 1934, p. 56—57, Sudrigiu-Rieni-Bihor.

³³² Înregistrări la fonograf și magnetofon efectuate pînă în anul 1968, iar din acest an doar variantele unor tipuri inedite.

³³³ Incorporarea unor motive tradiționale sau prestigiul unor culegători, factor care a contribuit la circulația unor variante ipotetic prelucrate.

³³⁴ Care prezintă totuși în raport cu celelalte tipuri ale colindei trăsături distinctive.

³³⁵ În secolul XVIII, în timpul revoluției lui Horia, Cloșca și Crișan mulți ungureni au fost colonizați în zona Muscelului, v. C. Rădulescu-Codin, *Cîmpulungul Muscelului, istoric și legendar*. Cîmpulung-Muscel, 1925, ed. Lib. Ioan N. Staicu, 1925, p. 181.

³³⁶ Tip cu elemente păstorești, dar și cu o puternică amprentă creștină.

³³⁷ Tip indoielnic în ceea ce privește originea sa populară.

³³⁸ A.I.C.E.D., fg. 7324 a, București, culeg. E. Comișel în 1939.

³³⁹ Tip mai frecvent în Muntenia.

³⁴⁰ Tip care circulă sub forma a două redacțiuni diferențiate regional.

³⁴¹ A.I.C.E.D., mg. 1434, Rebra-Năsăud, culeg. C. Zamfir, G. Habenicht în 1958.

³⁴² Ne referim la unele colinde apărute cu prilejul concursurilor de artiști amatori.

³⁴³ A.I.C.E.D., fg. 6883 b, Budești-Ilfov, culeg. I. Cocișiu în 1938.

³⁴⁴ A.I.C.E.D., fg. 9123 a, Gurasada-Hunedoara, culeg. E. Comișel în 1940.

³⁴⁵ A.I.C.E.D., mg. 1823 f, Jegălia-Constanța, culeg. Al. Amzulescu G. Sulițeanu, M. Kahane în 1960.

- ³⁴⁶ A.I.C.E.D., mg. 1826 c, Lupșanu-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, G. Sulițeanu, M. Kahane în 1960.
- ³⁴⁷ A.I.C.E.D., mg. 1827 b, Lupșanu-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, G. Sulițeanu, M. Kahane în 1960.
- ³⁴⁸ A.I.C.E.D., fg. 8081 a, Lupșanu-Ialomița, culeg. Tiberiu Alexandru în 1939.
- ³⁴⁹ A.I.C.E.D., fg. 124 a, Pelin-Lehliu-București, culeg. Harry Brauner în 1931.
- ³⁵⁰ A.I.C.E.D., mg. 1826 h, Lupșanu-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, M. Kahane, G. Sulițeanu în 1960.
- ³⁵¹ A.I.C.E.D., fg. 562 a, București, culeg. Harry Brauner în 1932.
- ³⁵² B. Malinowsky, *op. cit.*, pp. 58—59, se referă la incantații menite a anula efectele nocive atribuite încălcării exogamiei.
- ³⁵³ Harold Sheub, *Fixed and Nonfixed symbols in Xhose and Zulu Oral Narrative Traditions*, in *Journal of American Folklore*, vol. 85, July-September, 1972, nr. 337.
- ³⁵⁴ A.I.C.E.D., fg. 6811 c, I, Gurasada-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- ³⁵⁵ A.I.C.E.D., fg. 9123 a, Gurasada-Deva-Hunedoara, culeg. E. Comișel în 1940.
- ³⁵⁶ *Revista de folclor*, an II, 1957, nr. 3, Zam-Hunedoara, culeg. Sabin Drăgoi.
- ³⁵⁷ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 82 e, Cerbâl-Hunedoara.
- ³⁵⁸ V. de ex. Vasile Bologa, *Colinde populare din Ardeal culese la sărbătorile nașterii Domnului*, Sibiu, f. e., 1900, p. 10—11, nr. 4, Galeș-Fintinele-Sibiu.
- ³⁵⁹ V. de ex. A. I. C. E. D., fg. 8083 c, Bordușani-Ialomița (Colindu curții), culeg. E. Comișel, Tiberiu Alexandru în 1939.
- ³⁶⁰ V. de ex. Teodor Burada, *O călătorie în Dobrogea*, Iași, f. e., 1880, p. 132—133, nr. 126.
- ³⁶¹ V. de ex. Teodoru Daulu, *Colindi și cantice populare*, Aradu, f. e., 1890, p. 12.
- ³⁶² V. de ex. G. Alexici, *Texte din literatura populară română*, Tomul I, Poesia tradițională, Budapesta, Editura autorului, 1899, p. 155—156, Căuașd-Bihor.
- ³⁶³ Const. Brăiloiu, *Esquisse d'une méthode de folklore musical*, în *Problèmes d'ethnomusicologie*, *op. cit.*, p. 113.
- ³⁶⁴ A.I.C.E.D., fg. 10272 c, Lăpușnic-Ilia-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1946.
- ³⁶⁵ Const. Brăiloiu, *op. cit.*, p. 113.
- ³⁶⁶ Iată câteva excepții: Voinea, Dăliman, Iencea, ultimele două nume proprii fiind comune baladei.

³⁰⁷ Categoria colindelor onomastice pare a fi recentă; de altfel alegerea unei colinde avînd ca erou sfîntul patron al persoanei colindate nu poate fi confundată cu simbolismul tradițional al genului.

³⁰⁸ A. Olrik, *op. cit.*

³⁰⁹ A.I.C.E.D., mg. 2518 g, Lăpuș-Maramureș, culeg. I. Taloș, G. Habenicht în 1963.

³⁷⁰ Gh. Neagu, *op. cit.*, p. 43—44, nr. XXXV, Ciocănești-Ialomița.

³⁷¹ G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 95—96, (Colind de pescar), București.

³⁷² N. Păsculescu, *op. cit.*, p. 43, nr. 48, Traian-Teleorman.

³⁷³ A. Viciu, *op. cit.*, p. 117, nr. XIV, Agrișteu-Bălăușeri-Mureș.

³⁷⁴ A.I.C.E.D., fg. 10233 b, Valea Bradului-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1946.

³⁷⁵ A.I.C.E.D., mg. 503 u, Goleș-Hunedoara, culeg. O. Birlea, M. Kahane în 1955.

³⁷⁶ A.I.C.E.D., fg. 10259 a, Feregi-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1946.

³⁷⁷ A.I.C.E.D., fg. 1616 b, Peceneaga-Dobrogea, culeg. I. Cocișiu în 1936.

³⁷⁸ A. Viciu, *op. cit.*, p. 119—120, nr. XVIII, Teiuș-Alba.

³⁷⁹ S. Drăgoi, *op. cit.*, 215—216, nr. 232, Cioara-Orăștie-Hunedoara.

³⁸⁰ A. Viciu, *op. cit.*, p. 119—120, nr. XVIII, Teiuș-Alba.

³⁸¹ A.I.C.E.D., mg. 2603 I a, Tisa-Hălmagiu-Arad, culeg. O. Birlea, I. Herța în 1963.

³⁸² Avem în vedere relația cu ritul pe care o denotă textul, nu atitudinea agenților colindei; pentru aceștia, conștiința unei conexiuni cu riturile vîntorești s-a pierdut de foarte multă vreme.

³⁸³ Ne referim la personajele zoomorfe din colindele cu metamorfoze.

³⁸⁴ Contrar opiniei lui O. Buhociu, *op. cit.*, pp. 107—134, care situează la același nivel ciuta, cerbul, leul și dulful cărora le atribuie în corpore o obirșie preistorică, v. M. Brătulescu, *Motivul leului în contextul colindelor vîntorești*, în *Revista de etnografie și folclor*, nr. 1, tomul 24, 1979.

³⁸⁵ Mărturiile autorilor antici semnaleză ca o curiozitate prezența leilor pe o arie restrînsă (Peloponez) din sudul peninsulei balcanice, v. Jacques Aymard, *Essai sur les chasses romaines des origines à la fin du siècle des Antonins* (Cynegetica), Thèse pour le doctorat ès Lettres présentée à la Faculté des Lettres de l'Université de Paris, Paris, Edition de Boccard, 1952, pp. 393—394.

³⁸⁶ P. Caraman, *Obrzęd Kolędowania Słowian i u Rumunów*, p. 63.

³⁸⁷ Argumente în sprijinul ipotezei derivării colindei leului din mitul lui Herakles, argumente avansate de A. Fochi, *Colindul leului*, în *Limbă și literatură*, vol. XXVI, Societatea de Științe filologice din Republica Socialistă România, București, 1970, p. 110.

³⁸⁸ *Ibidem*, p. 112.

³⁸⁹ A. Fochi atrage atenția că leul colindei românești este prezentat ca un ierbivor căruia i se atribuie uneori coarne, *op. cit.*, p. 102, nota 6.

³⁹⁰ B. Bartók, *op. cit.*, nr. 1 f, Păcinești-Sarmisegetuza-Hunedoara, nr. 1 g, Riu de Mori-Hunedoara.

³⁹¹ N. I. Dumitrașcu, *op. cit.*, p. 24—27, nr. 2, Gildău-Jegălia-Ialomița.

³⁹² Consecvent ipotezei obirșiei clasice a colindei leului, A. Fochi, *op. cit.*, p. 112 ia în considerație doar scenele cu Samson care asemenea mitului lui Herakles pot fi raportate la prototipul mitologic Gilgamesh. Atragem atenția că iconografia creștină reprezintă leul nu numai în scenele cu Samson, dar și în cele cu Daniil și în Judecata de apoi, simbolică leului, în parte preluată din păgânism, fiind când pozitivă, când negativă; v. Louis Réau, *Iconographie de l'Art Chrétien*, Paris, Presses universitaires de France, Tome premier, Introduction générale, 1955, tome second, *Iconographie de la Bible*, 1956, vol. I, p. 92, vol. II, p. 236, 240—241, 391.

³⁹³ I. A. Candrea, O. Densusianu, *Poezii populare din diferite regiuni locuite de Români*, București, Leon Alcalay, 1909, p. 70, nr. CX.

³⁹⁴ A.I.C.E.D., fg. 5236 a, Bucșoia-Gura Humorului, culeg. Tiberiu Alexandru în 1937.

³⁹⁵ Emil Precup, *Păstoritul în munții Rodnei*, Universitatea din Cluj, Biblioteca Dacoromaniei condusă de Sextil Pușcariu, nr. 3, Cluj, Institutul de arte grafice Ardealul, 1926, p. 41—42, nr. 2.

³⁹⁶ Alejandro Cioranescu, *Diccionario Etimológico Rumano*, Fars-Lini, Universidad de la Laguna, 1960, Fascículo 3; *Dicționarul limbii române*, Academia Română, București, Editura Academiei, 1948, tomul II, fascicula III. Nici locuțiunea „leu paraleu“ nu aparține stratului vechi lexical al limbii române, v. *Dicționarul limbii române* (DLR) Serie nouă. Tomul VIII, Partea I, București, Editura Academiei, 1972, v. paraleu.

³⁹⁷ Ernst Robert Curtius, *Literatura europeană și evul mediu latin*, București, Univers, 1970, p. 218.

³⁹⁸ Florica Lorinț și Mariana Kahane, *op. cit.*

³⁹⁹ N. Iorga, *La création religieuse du Sud-Est européen*, p. 12 consideră că această confuzie s-ar datora influenței bogomilice.

⁴⁰⁰ A. Viciu, *op. cit.*, p. 88, nr. CXIX, Abrud-Alba.

⁴⁰¹ A.I.C.E.D., fg. 6819 a, Cărmăzinești-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.

⁴⁰² A. Viciu, *op. cit.*, p. 33, nr. XXVII, Agrișteu-Alba.

⁴⁰³ A.I.C.E.D., fg. 9073 a, Ibănești-Mureș, culeg. I. Cocișiu în 1940.

⁴⁰⁴ Herodot, *Istoriei*, traducere Adelina Piatkowski, București, Editura științifică, 1961, vol. I, p. 345; I. I. Russu, *Religia Geto-Dacilor; zei, credințe, practici religioase*, în *Anuarul Institutului de studii clasice*, vol. V, 1944—1948, Cluj,

MCMXLIN, p. III. M. Eliade in *De Zalmoxis à Gengis Khan*, p. 61, sugerează posibilitatea unui raport între Gebeleizis și Sfântul Ilie.

⁴⁰⁵ În anumite regiuni pierderea refrenului a survenit recent și a mai putut fi surprinsă pe viu, v. O. Birlea, *Poetică folclorică*, București, Univers, 1979, p. 281.

⁴⁰⁶ V. numeroasele refrene neinteligibile din *Index of Refrains*, B. Bartók, *op. cit.*, Volume four, p. 544–554; la același Index ne vom referi și în exemplele următoare.

⁴⁰⁷ Este posibil ca acest refren să specifice nu momentul execuției sau nu numai momentul, ci și adresantul mitic al colindei.

⁴⁰⁸ Sim. Fl. Marian, *op. cit.*, vol. I, p. 156.

⁴⁰⁹ Haleluia > hallelui > lerui, conform etimologiei Dan-Rosetti, Al. Rosetti, *op. cit.*, pp. 25–28.

⁴¹⁰ Gr. G. Tocilescu, *Materialuri folkloristice*, culese și publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor și Învățământului Public prin îngrijirea lui . . ., Volumul I, *Poesia populară*, Partea I – II, București, Tiparul Corpului didactic, 1908, p. 1480.

⁴¹¹ A.I.C.E.D., fg. 9073 c, Ibănești-Mureș, culeg. E. Comișel în 1940.

⁴¹² Tit Bud, *Poezii populare din Maramureș*, Academia Română, Din viața poporului român, Culegeri și studii III, f. e., 1908, p. 70, nr. 9.

⁴¹³ A. Viciu, *op. cit.*, p. 21, nr. 1, „Săcădate“.

⁴¹⁴ A.I.C.E.D., fg. 5790 c, Clopotiva-Hunedoara, culeg. Tiberiu Alexandru în 1935.

⁴¹⁵ A. Viciu, p. 93, nr. CXXVII, Clopotiva-Hunedoara.

⁴¹⁶ A.I.C.E.D., fg. 1578 c, Cegani-Fetești, culeg. I. Cocișiu în 1936.

⁴¹⁷ A.I.C.E.D., fg. 4945 b, Galda de Sus-Alba-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1936.

⁴¹⁸ A.I.C.E.D., fg. 10272 c, Lăpușnic-Ilia-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1946.

⁴¹⁹ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 76, nr. 72, Leșnic-Hunedoara.

⁴²⁰ N. Păsculescu, *op. cit.*, p. 43, nr. 48, Teleorman, (Colindă de familie).

⁴²¹ A.I.C.E.D., fg. 485 b, Făgăraș-Făgăraș, culeg. I. Cocișiu în 1932.

⁴²² A.I.C.E.D., mg. 1824 c, Jegălia-Ialomița, culeg. Al. Amzulescu, M. Kahane, G. Sulițeanu în 1960.

⁴²³ T. Burada, *op. cit.*, p. 89, „Dobrogea“.

⁴²⁴ A.I.C.E.D., fg. 6824 a, Gurasada-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.

⁴²⁵ T. Bălășel, *op. cit.*, p. 56–57, nr. 31, Bogdănești-Vilcea.

⁴²⁶ A. Viciu, *op. cit.*, p. 121, nr. XXI, „Spring“.

⁴²⁷ *Ibidem*, p. 134, nr. XLIN, „Filipiș“.

⁴²⁸ A.I.C.E.D., fg. 6848 d, Valea Lupului-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.

- 429 I. Răuțescu, *Colinde, culese de . . . din comuna Dragoslavele, jud. Muscel, București, tip. „Convorbiri literare“, (1925), p. 39.*
- 430 A.I.C.E.D., fg. 7246 a, Mureș-Băița, culeg. G. Ciobanu în 1939.
- 431 Gh. Neagu, *op. cit.*, p. 36–37, nr. XXIX, Călărașii Vechi-Ialomița.
- 432 A. Viciu, *op. cit.*, p. 90, nr. CXXII, „Făget“.
- 433 A.I.C.E.D., fg. 4190 a, Săcăseni-Cheja-Maramureș, culeg. E. Comișiu în 1941.
- 434 G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 82, Atirnați-Teleorman.
- 435 S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 141, nr. 138, Balșa-Hunedoara.
- 436 N. Păsculescu, *op. cit.*, p. 15, nr. 20, Tirgoviște-Dimbovița.
- 437 S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 103, nr. 94, Vețel-Hunedoara.
- 438 A.I.C.E.D., fg. 6827 b, Merișor-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- 439 A. Viciu, *op. cit.*, p. 61, nr. LXXII, Teiuș-Alba.
- 440 A.I.C.E.D., fg. 1615 a, Peceneaga-Dobrogea, culeg. I. Cocișiu în 1936.
- 441 A. Viciu, *op. cit.*, p. 21, nr. 1, Săcădate.
- 442 I. Birlea, *op. cit.*, p. 109, Maramureș.
- 443 V. I. Propp, *op. cit.*, pp. 262, 272; M. Eliade, *Naissances mystiques*, p. 119.
- 444 *Revista de folclor*, 1957, p. 71, nr. 17, Zam-Hunedoara.
- 445 *Tribuna*, Sibiu, 1887, nr. 32.
- 446 A.I.C.E.D., fg. 6824 a, Gurasada-Deva-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- 447 În legătură cu semnificația magică și rituală a albului, v. V. I. Propp, *op. cit.*, pp. 78, 79, 213.
- 448 În folclorul Transilvaniei folosirea diminutivelor este tipică nu numai colindei, dar și altor genuri.
- 449 B. Bartók, *op. cit.*, nr. 4 a, Urisiu de Sus-Mureș.
- 450 A.I.C.E.D., fg. 1616 b, Peceneaga-Dobrogea, culeg. I. Cocișiu în 1936.
- 451 A.I.C.E.D., mg. 696 a bis, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, culeg. P. Carp, Tiberiu Alexandru în 1940.
- 452 A. Viciu, *op. cit.*, p. 113, nr. VII, „Țara Hațegului“.
- 453 *Ibidem*, p. 126–127, nr. XXXII, „Spring“.
- 454 Din numeroase mărturii rezultă că, pină în pragul ultimului război mondial, cununa semnaliza în zona Sibiului și Făgărașului calitatea de fată mare. V. Boris Zderciuk, *Tilișca, un sat din Mărginimea Sibiului*, Aspecte de cultură și artă populară, București, Publicațiile Muzeului Satului, 1963, p. 42; A.I.C.E.D., I., 31713, Cîrța-Făgăraș, culeg. M. Kahane, L. Georgescu în 1968.
- 455 A.I.C.E.D., fg. 485 b, Făgăraș-Sibiu, culeg. I. Cocișiu în 1932.
- 456 Roman Jakobson, *Essais de linguistique générale*, Arguments 14, Paris, Les Éditions de Minuit, 1967, p. 237.

- 457 T. Bălășel, *op. cit.*, p. 56—57, nr. 31, Bogdănești-Vilcea.
- 458 La inițiere puberii trebuiau să-și părăsească vechiul nume pentru a primi unul nou.
- 459 Interdicții de acest tip au funcționat și la noi în legătură cu zinele și diavolul, personaje desemnate prin transferuri metaforice, prin petifrază sau eufemisme.
- 460 Barbara G. Meyerhoff, *Return to Wirikuta Ritual Reversal and Symbolic Continuity on the Peyote Hunt of the Huichol Indians*, in *The Reversible World*, p. 225—239.
- 461 T. Pamfile, *Culegere de colinde, cintece de stea, viclisme, sorcove și plugușoare* întocmite pentru folosul tineretului ce urează de Crăciun și Anul Nou. București, ed. Leon Alcalay, f.a., p. 15.
- 462 A.I.C.E.D., fg. 561 a, București, culeg. Harry Brauner în 1931.
- 463 A.I.C.E.D., fg. 6840 a, Gurasada-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- 464 S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 58, nr. 53, Ilteu-Brad.
- 465 *Revista de folclor*, 1957, tom 71, nr. 17, Zam-Hunedoara.
- 466 A.I.C.E.D., fg. 6824 a, Gurasada-Hunedoara, culeg. I. Cocișiu în 1938.
- 467 A.I.C.E.D., fg. 178 a, Poienari-Vulpești-Snagov, culeg. C. Brăiloiu, H. Brauner în 1931.
- 468 Tache Papahagi, *Grainul și folclorul Maramureșului*, Academia Română, Din viața poporului român, XXXIII, București, Cultura națională, 1925, p. 76, nr. CCCXL, Giulești-Maramureș.
- 469 A.I.C.E.D., mg. 696 b bis, Almăș-Săliște-Hunedoara, culeg. Tiberiu Alexandru în 1940.
- 470 A.I.C.E.D., fg. 7327 a, București, culeg. I. Bugeanu în 1939.
- 471 Tudor Pamfile, *Sărbătorile la români. Crăciunul*. Academia Română, Din viața poporului român, Culegeri și Studii, XX, București, Socec & Comp. și C. Sfetea, 1914, p. 103—104, nr. 108, Brăila.
- 472 A. Viciu, *op. cit.*, p. 126—127, nr. XXXII, „Spring“.
- 473 *Ibidem*, p. 162—163, nr. XCIII, „Țara Oltului“.
- 474 S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 76—77, nr. 72, Leșnic-Hunedoara.
- 475 *Tribuna*, Sibiu, 1887, nr. 32.
- 476 G. Dem Teodorescu, *op. cit.*, p. 22, Călărași-Ialomița.
- 477 A.I.C.E.D., fg. 5034 b, Tur-Baia Mare, culeg. I. Cocișiu în 1937.
- 478 S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 169—170, nr. 179, Petreni-Hunedoara.
- 479 G. Dem. Teodorescu, *op. cit.*, p. 46, Călărași-Ialomița.
- 480 *Ibidem*, p. 91, București.
- 481 *Idem*, p. 56—57, București.
- 482 A.I.C.E.D., fg. 178 a, Poenari-Vulpești-București, culeg. C. Brăiloiu, H. Brauner în 1931.

- ⁴⁸³ G. Dem Teodorescu, *op. cit.*, p. 65–66, București.
- ⁴⁸⁴ A.I.C.E.D., fg. 1826 a, Lupșanu-Lehliu-Ialomița, culeg. M. Kahane, G. Sulițeanu în 1960.
- ⁴⁸⁵ A.I.C.E.D., fg. 327 a, Mada-Hunedoara, culeg. H. Brauner în 1931.
- ⁴⁸⁶ *Ibid.*
- ⁴⁸⁷ N. Păsculescu, *op. cit.*, p. 61–62, nr. 79, Cudalbi-Covurlui.
- ⁴⁸⁸ A.I.C.E.D., fg. 4914 c, Geoagiu de Sus-Alba, culeg. I. Cocișiu în 1935.
- ⁴⁸⁹ În ceea ce privește versificația populară v. Const. Brăiloiu, *Le vers populaire roumain chanté*, în *Revue des Etudes roumaines*, II, Paris, 1954 și B. Bartók, *op. cit.*, Volume four, Introduction to Part one, pp. 7–10.
- ⁴⁹⁰ S. Drăgoi, *op. cit.*, p. 250, nr. 281, Belin-Trei Scaune.
- ⁴⁹¹ *Ibidem*, p. 187, nr. 179, Petreni-Băcia-Hunedoara.
- ⁴⁹² *Idem*, p. 110, nr. 101, Dobra-Hunedoara.
- ⁴⁹³ Cu privire la relația dintre un ideal de comportare, model și anti-model v. Chaïm Perelman, *Le rôle du modèle dans l'éducation*, în *Le champ de l'argumentation*, Travaux de la Faculté de Philosophie et Lettres XLIII, Bruxelles, Presses universitaires de Bruxelles, 1970, pp. 391–396. În colindă putem considera ca anti-modele tipurile: „Mă luai, luai“ (v. tip nr. 34), „Incestul dintre frate și soră“ (v. tip nr. 135) și foarte probabil și „Miorița“ (v. tip nr. 36).

INTRODUCERE LA INDEXUL COLINDEI

Acumularea unui număr considerabil de texte de colindă în arhive și publicații a impus ca o premiză indispensabilă cercetării moderne clasificarea și inventarierea acestui gen de maximă importanță pentru studiul folclorului și mitologiei românești.

Indexul tipologic și bibliografic al colindei se bazează pe Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice (înregistrări la fonograf și pe bandă de magnetofon *), precum și pe un număr de 108 tipărituri.

Am considerat tip orice structură concretizată printr-o serie de motive sau printr-un motiv autonom, structură care se menține constantă prin elementele sale esențiale, într-un grup de exemplare, sau poate fi reprezentată printr-o singură atestare. În concepția noastră tipul poate fi deci plurimotivic (v. de ex. tipurile nr. 68, nr. 177) sau monomotivic (v. de ex. tipurile nr. 161, nr. 178), poate însuma mai multe exemplare (v. de ex. tipurile nr. 1, nr. 36) sau poate consta dintr-o piesă unicat (v. de ex. tipurile nr. 31, 32).

Comparînd un număr considerabil de piese, am constatat că majoritatea tipurilor — contrar opiniei curente care atribuie textelor ceremoniale o formă relativ fixă — prezintă o mare variabilitate. Pentru a ilustra caracterul stufos al materialului, ori-decîteori a fost cazul, am distins în cadrul tipurilor două nivele:

* Înregistrările din Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice efectuate pînă în anul 1968, iar din acest an doar variantele unor tipuri inedite.

subtipurile, însemnate cu literele mari ale alfabetului, și o a doua treaptă a variabilității pe care am notat-o cu literele mici ale alfabetului.

Am grupat în subtipuri acele exemplare care, deși conservă elementele de bază ale tipului la care sînt încadrate (de ex. aceeași schemă compozițională, aceeași imagine nucleu etc.). prezintă totuși deosebiri relativ mari (sub raportul motivării acțiunii, a soluției conflictului, a unor episoade adiacente etc.). Ultima treaptă a clasificării, notată cu literele mici ale alfabetului, consemnează în raport cu tipul sau subtipul deosebiri de ordinul detaliului, deosebiri care uneori ni s-au părut destul de semnificative pentru a fi puse în evidență. În ceea ce privește acordarea gradului de tip sau subtip, păstrăm unele îndoieli; de ex. subtipurile 53 A, 53 B și 53 C ar putea fi considerate drept tipuri autonome. De asemenea, rămîn poate discutabile subdiviziunile operate la tipul nr. 137 „Darul nașului“. Apreciem însă ca întemeiată distincția dintre colindele cu cerb care pun accentul pe relațiile protocolare dintre gazdă și colindători (v. tipurile nr. 7 și 13) și cele în care vînătoarea nu mai constituie un pretext, ci tema centrală (v. de ex. tip nr. 58).

Analiza atentă a materialului ne-a dus la concluzia că genul, în majoritatea sa, nu se supune împărțirii tradiționale în laice și religioase*. Am alăturat astfel tipurilor de veche tradiție, colinde care pe temeiul prezenței episodice a unui sfînt, sau datorită unei superficiale influențe bisericesti, au fost în general considerate creștine: v. de ex. tipul nr. 23, „Facerea pămîntului“, tip nr. 25, „Furarea astrelor“, tip nr. 33, „Nașterea din piatră“, tip nr. 42, „Cioban sătul de ciobănie“ etc. Am constituit însă categorii aparte din tipurile care au tangențe cu morala creștină (v. categoria VII „Colinde edificatoare și moralizatoare“) sau au fost inspirate de creștinism (v. categoria VIII „Biblice și apocrife“).

În gruparea tipurilor pe categorii și în succesiunea acestora ne-am propus să ilustrăm procesul de stratificare al colindei. Desigur, în linii mari și cu un anumit grad de arbitrar, căci adeseori una și aceeași colindă conține elemente arhaice și influențe târzii, vestigii de mitologie și împrumuturi din apocrife.

* Printr-o improprietate terminologică destul de răspîdită la noi, „colindele religioase“ se confundă cu cele creștine, iar prin așa-numitele „colinde laice“ se înțelege o categorie cu o puternică amprentă mitologică.

Categoria I reunește tipurile care descriu etapele și prescripțiile obiceiului. Aceste tipuri reprezintă după părerea noastră formele primare ale genului. Plasarea tipurilor protocolare la începutul Indexului are și rolul de a sublinia strânsa legătură dintre prilejul etnografic și textul colindelor.

Categoriile II, III, IV și V cuprind tipuri care în majoritatea lor aparțin stratului de bază al genului. Categoriile II și III aduc ecoul unor vechi credințe, îndeletniciri și rituri, în timp ce categoriile următoare, IV și V, se referă la relațiile premaritale, la diverse forme de căsătorie și la sistemul înrudirilor în tradiția rurală românească.

Categoria VI „Despre curtea domnească” marchează penetrația unor influențe venite de sus în jos, influențe remodelate dintr-o perspectivă folclorică.

Categoriile VII și VIII cuprind colinde care în grade variabile pot fi raportate la influența exercitată de creștinism, în timp ce ultimele categorii, IX și X, întrunesc tipuri constituite probabil recent din aluviuni ale baladei nuvelistice și liricii.

Clasificarea propusă de noi oferă desigur o imagine incompletă a colindei ca fenomen viu. Pentru a pune în lumină complexitatea genului, caracterul ambiguu al unor piese sau tipuri, multiplele întrepătrunderi, analogiile formale sau raporturile de filiație, am stabilit numeroase trimiteri încrucișate. În intenția noastră, rețeaua de trimiteri joacă deci rolul unei diagrame menite a înscrie interacțiunile și fluctuațiile care scapă cadrului fatalmente rigid al unei clasificări.

Înrudirea dintre un tip și o categorie, sau dintre un tip și alt tip, se menționează imediat după enunțul titlului (la categorii), sau după rezumat (la tipuri și subdiviziunile acestuia).

În cazul referințelor de la exemplar la tip, sau de la tip la exemplar, s-a procedat în felul următor. Oricâteori un exemplar subsumat unui anume tip a prezentat analogii și cu alt tip, s-a făcut trimiterea de rigoare, ca de ex. la această colindă încadrată la tipul 96: Tocilescu, p. 1494, Viziru-Brăila, cf. *tip 49 A a*. În subsolul tipului 49 Aa (după ce au fost enumerate exemplarele respectivului tip) se specifică înrudirea cu exemplarul aparținând tipului 96, ca de ex.: Cf. Tocilescu, p. 1494, Viziru-Brăila (a. tip 96).

Rezumarea tipurilor a ridicat unele probleme: dacă tipurile de colindă narativă pot fi ușor rezumate, cele descriptive — care

conțin adesea doar un simbol sau o imagine dezvoltată — se pretează greu la definiții precise. Drept consecință, rezumatele tipurilor ating lungimi variabile — în cazurile extreme limitându-ne la un simplu enunț. În genere, am adoptat formula unor definiții concise care pun în evidență schema tipului. Pentru a atenua caracterul relativ abstract al rezumatelor, am indicat între paranteze modificările concrete care survin în rolurile deținute de personaje, în numele acestora sau în motivarea acțiunii. Atunci când nu am putut da suficiente amănunte, am semnalat omisiunile prin puncte de suspensie.

La tipurile diversificate, rezumatele subtipurilor se completează reciproc; recomandăm deci ca oridecâteori se consultă un tip complex, să se parcurgă rezumatele tuturor diviziunilor operate la tipul respectiv.

Pentru a pune Indexul colindei la îndemâna unui cerc cât mai larg de specialiști, am dat titlurile, rezumatele și notele într-o versiune bilingvă, română și engleză.

Trimiterile bibliografice indică pentru tipărituri numărul paginii * și al piesei (atunci când autorul nu a omis să-l dea), iar pentru materialul din Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice numărul documentului. De asemenea am consemnat localitatea și, între paranteze drepte, titulaturile ceremoniale. Între ghilimele figurează localizările vagi sau nelămurite de noi precum și titlurile populare care se referă la subiectul colindelor. Oridecâteori un tip sau un exemplar nu a prezentat suficiente garanții în ceea ce privește originea sa populară sau stricta sa apartenență la gen, am semnalat acest lucru prin note sau prin folosirea abreviației dub (= dubios).

La tipurile sau subtipurile colindei care utilizează elemente comune baladei românești, trimitem spre comparare la numărul corespunzător din Indexul baladei alcătuit de Al. Amzulescu **.

În cazurile când tipurile sau subtipurile colindei includ motive de circulație internațională, ne referim la Stith Thompson și la numerele respective din „Motif-Index”. ***

! Datele comparative se dau de obicei la sfârșit, după ce au fost enumerate piesele unui tip și înrudirile acestuia cu exemplare

* La Bartók, pentru a nu deruta cititorii care consultă altă ediție decât cea folosită de noi, am dat doar numărul piesei, omițând intenționat numărul paginii.

** V. la p. 146 Abreviațiile bibliografice.

*** V. la p. 155 Abreviațiile bibliografice.

aparținând altor tipuri. În cazul când un motiv de baladă românească, sau un motiv de circulație internațională apare în toate subdiviziunile unui tip, mențiunile comparative se fac la început sub titlu.

Pentru mînuirea tipologiei, lectorul dispune de două mijloace de orientare: „Schema clasificării colindei“ și „Indicele selectiv de motive“.

„Indicele selectiv de motive“ trebuie considerat doar ca un apendice al Indexului tipologic și bibliografic al colindei. De fapt, o segmentare riguroasă a colindei ar scoate la iveală unități intermediare între tip și motiv. Acesta ar trebui poate să devină punctul de plecare a unei viitoare morfologii a colindei. Indicele nostru — mult mai modest în intențiile sale — cuprinde un număr restrîns de motive; am ales motive specifice genului, sau motive demne de interes pentru studiul miturilor. Sub fiecare titlu indicăm global tipul din Indexul tipologic și bibliografic al colindei sau trimitem la exemplarele care utilizează respectivul motiv. Atunci când un motiv nu apare în absolut toate exemplarele unui tip menționat, semnalăm aceasta prin folosirea abreviației pass., ca de ex.:

Luna

V. tip 28 C pass.

Nu putem încheia fără a adresa mulțumiri călduroase acelor care ne-au sprijinit la alcătuirea Index-ului colindei, în primul rînd tovarășului Al. Amzulescu care ne-a dat îndrumări prețioase, D-lui Arthur Briegleb și D-nei Ann Briegleb de la universitatea californiană din Los-Angels (U.C.L.A.) care au avut extrema bunăvoință de a revizui traducerea engleză a rezumatelor incluse în index. Se cuvine de asemenea să menționăm că sîntem îndatorați D-lui Jan Brunvand de la universitatea Utah din Salt Lake City pentru versiunea engleză a introducerii la indexul colindei.

INTRODUCTION TO THE INDEX OF THE COLINDA

The accumulation of a considerable number of Colinda texts in Romanian publications and Archives imposed as an indispensable premise to the study of the genre the drawing up of a classification and bibliographic inventory.

The Typological and Bibliographical Index of the Colinda is based on the Institute of Ethnology and Dialectology Archive in Bucharest (recordings on cylinders and tapes *) and on 108 published volumes.

I considered as a type any structure consisting in a series of motifs or in an autonomous motif, a structure which is manifest through its essential elements in a group of pieces or only in an individualized piece. In my opinion, a type may thus be a complex structure (e.g. types nr. 68, nr. 177) or a simple one (e.g. types nr. 161, 178) and may subsume a large number of pieces (e.g. types nr. 1, nr. 36), or may be represented by a unique example (e.g. types nr. 31, nr. 32).

Comparing a large number of pieces, I arrived at the conclusion that, contrary to the opinion which in Romanian folkloristics attributes to oral poetry connected to rituals a relatively fixed form, the majority of Colinda types present many variations. In order to illustrate the vacillating character of the material, whenever it was the case, I distinguished two levels of the types:

* The existent recordings up to the year 1968 and from that year on, only the variants of unpublished types.

the subtypes noted with capital letters, and a second level, noted with small letters.

I grouped in subtypes those pieces which, although they preserve the basic elements of one type (e.g. the same narrative scheme, the principal motif or motifs of a series etc.) also present noticeable differences (such as the motivation of the action, the solution of the conflict, certain additional motifs etc.). The last level of the classification, noted with small letters, groups pieces presenting in comparison to the type and the subtype only slight differences, details which were significant enough to be put in evidence.

Despite the fact that the determination of types and subtypes was the result of repeated deliberations, certain doubts still remain; for instance the subtypes 53 A, 53 B and 53 C could be considered as three distinct types and the subdivisions of type nr. 137 are perhaps susceptible to improvements. I appreciate as well-grounded the distinctions between the Colinda types about the stag which put the stress on ceremonial relations (e.g. types nr. 7, nr. 13) and the Colinda types in which the hunting of the stag does not constitute a pretext, but the central item (e.g. type nr. 58).

Close analysis of the material revealed that the genre on the whole, does not submit to the current division of secular* and religious Colinda. I considered as genuine folk types, Colinda texts, which due to the incidental presence of a Saint, or because of a superficial church influence, were generally taken as Christian (e.g. type nr. 23 "The creation of the world", nr. 25 "The theft of the heavenly bodies", nr. 33 "The birth out of stone", nr. 42 "The shepherd tired of pastoral life). I included in separate categories the types influenced by Christian ethics (see category VII "Edificatory and moralizing Colinda") or inspired by Christianity (see category VIII „Biblical and apocryphal Colinda").

The categories and their order of succession are meant to illustrate the stratification process of the Colinda. Of course, this is true only in broad terms and with a certain degree of approximation, because very often the same type comprises archaic elements and late influences, vestiges of mythology and loans from apocrypha.

* The so-called "secular Colinda" comprise elements of myth, while the term "religious Colinda", through misuse in Romanian studies and folklore anthologies, has come to mean only Colinda on Christian topics.

The first category groups the types which describe the stages and the prescriptions linked to the traditional performance of the Colinda. In my opinion, these types represent the primeval forms of the genre. By placing the "Ceremonial Colinda" first in the classification, I intended also to underline the close connection between the Colinda text and the practice of the custom. Categories II, III, IV and V comprise types which belong mainly to the basic stratum of the Colinda; categories II and III include types strongly linked to myth, while categories IV and V reflect different forms of courtship and marriage, family life and kinship relations in the Romanian rural tradition. Category VI "About the Royal Court" marks the penetration of influences coming from upper classes, influences adapted to folk mentality. Categories VII and VIII subsume types of Christian influence or inspiration, while the last two categories include types which probably were recently derived from the ballad and folk lyrics.

The classification I propose, offers surely an incomplete image of the Colinda as a complex phenomenon. In order to put into evidence the ambiguous character of certain pieces or types, the manifold interpenetrations, the formal analogies, the relations of filiation, I have used many cross-references. This net of cross-references acts as a diagram meant to display the oscillations which escape to the fatally rigid frame of a classification.

The kinship between a type and a category or between a type and another type is mentioned immediately after the title (at the categories) or after the summary (at types and their subdivisions). In the case of references from piece to type, or from type to a certain piece, I proceeded as follows: when a piece included in a certain type presented analogies with another type, I made a reference, for instance at type nr. 96: *Tocilescu*, p. 1494, Viziru-Brăila, cf. type * 49 Aa. At the foot of the type 49 Aa (after the list of pieces belonging to the respective type) the kinship with the piece included in type nr. 96, is mentioned: Cf. *Tocilescu*, p. 1494, Viziru-Brăila, (a. type 96).

The summaries of types raised many difficulties: if Colinda types comprising a narrative scheme can easily be summarized, other Colinda types, those based on a symbol or an image, resist any precise definition. As a consequence, the summaries reach diffe-

⁴ In the cross references I refer to type using the Romanian corresponding term "tip".

rent lengths — in the extreme cases I was obliged to give for certain types only a short paraphrase of their titles. Generally, I gave concise definitions which put in evidence the scheme of the type. In order to attenuate the relatively abstract character of the summaries, I indicated in brackets the concrete modifications which may appear in the parts played by the personages, in their names or in the plot. When in the space of these brackets I was unable to give enough details, I indicated the omissions with ellipses.

For types having subdivisions, the summaries of the sections rely on each other. Thus, I recommend, whenever consulting a complex type, to read the summaries of all the subdivisions of the respective type.

In order to make the Index of the Colinda useful to a large circle of students, I gave the titles, the summaries of the types and the notes both in Romanian and English.

The bibliographic references indicate for printed material the page * and the number of the respective piece (when the author provided it), and for the material quoted from the Ethnography and Dialectology Institute Archive, the number of the document. I also mentioned the locality of origin and, in brackets, the folk titles comprising ceremonial prescriptions **. Between quotation marks are indicated the imprecise localizations and the folk titles referring to the subject of the respective Colinda. Whenever a type or a piece did not offer sufficient warrant as regards its folk origin or its strict adherence to the Colinda genre, I indicated it by notes or using the abbreviation dub.

At the Colinda types or subtypes which present analogies with the Romanian ballad I refer for comparison to the corresponding number from the Ballad Index of Al. Amzulescu ***. When a Colinda, type or subtype includes a motif of international circulation I refer to the respective number from the Thompson's Motif-Index ****. The comparative data are usually given after the biblio-

* When quoting B. Bartók, I mentioned only the number of the piece. I omitted intentionally the page number in order to avoid possible confusions between the Hungarian and American editions of "Rumänischen Colinde"

** As concerns the distinction between folk titles comprising ceremonial indications and those which indicate only the subject, see the introduction pages 33—34

*** See the Bibliographic Abbreviations, page. 146

**** See the Bibliographic Abbreviations page. 155

graphic list and the list of cross-references. When a motif of a Romanian ballad or an international motif appears in all the subdivisions of a type, the comparative references are mentioned at the beginning, beneath the title.

When using the Index, the reader has at his disposal two means of orientation: "The Outline of the Classification" (see pages. 137-145) and the "Selective Motif-Index" (see pages 332-339).

The "Selective Motif-Index" has to be considered *only* as an appendix of the "Typological and Bibliographical Index of the Colinda". In fact, a rigorous segmentation of the colinda in its components would bring to light units intermediary between type and motif. Such units could perhaps become the point of departure for a future morphology of the Colinda. The "Selective Motif-Index" comprises a limited number of motifs; I chose motifs characteristic of the genre or motifs interesting for the study of myths. Under the title of each motif I indicate the type from the "Typological and Bibliographical Index of the Colinda" or I specify the pieces which use the respective motif. When a motif, although very frequent in a type, does not appear in all the pieces belonging to the quoted type, I mention these eventual absences with the abbreviation *pass.*, as for instance:

The moon

see type 28 C *pass.*

I cannot close without addressing warm thanks to those who helped me to prepare The Index of the Colinda, to Mr. Al. Amzulescu, who gave useful advice, to Mr. Arthur and Ann Briegleb from U.C.L.A. who had the extreme kindness to revise the English summaries of the Index. It is also befit to mention that I am indebted to Mr. Jan Brunvand from the University of Utah for the English version of this introduction.

SCHEMA
CLASIFICĂRII
COLINDEI

OUTLINE
OF THE CLASSIFICATION
OF COLINDA

I. COLINDE PROTOCOLARE

CEREMONIAL COLINDA

1. Colindătorii și gazda	The "colindători" and the host
2. Două surori și colindătorii	Two sisters and the "colindători"
3. Două păsări și colindătorii	Two birds and the "colindători"
4. Albina și Crăciunul	The honey bee and Christmas
5. Deschiderea porților	The opening of the gates
6. Gazda plecată la munte	The host at the mountain
7. Gazda plecată la vânătoare	The host at the hunt
8. Gazda absentă și emisarii	The absent host and the messengers
9. Gazda trezită de colindători	The host awakened by the "colindători"
10. Gazda și porumbeii	The host and the pigeons
11. Trezirea lui Dumnezeu	The awakening of God
12. Darurile colindătorilor	The presents brought by the "colindători"
13. Cerb împodobit cu daruri	The stag adorned with presents
14. Darurile pretinse primarului	The presents required of the headman
15. Schimb de daruri între colindători	Exchange of presents between the "colindători"
16. Casă mândră	The beautiful house
17. Lauda belșugului	In praise of the abundance
18. Elogiul frumuseții și prosperității	In praise of beauty and opulence

19. Colindătorii, darurile și Isus	The "colindători", the presents and Jesus
20. Colindătorii și dorința lui Isus	The request of Jesus to the "colindători"
21. Crăciun călare	Christmas on horseback
22. Îngeraș călare	An angel on horseback

II. COSMOGONICE

COSMOGONICAL COLINDA

23. Facerea lumii	The creation of the world
24. Măsurarea pământului	The measurement of the earth
25. Furarea astrelor	The theft of the heavenly bodies
26. Vestmînt împodobit cu astre	Attire adorned with celestial bodies
27. Două stele, două surori	Two stars, two sisters
28. Zorile	The Dawn
29. Merele căpătate de la soare	The apples received from the sun
30. Mana cîmpului	The fertility of the fields.
31. Ciuta, puiul și mana cîmpului	The doe, her young and the fertility of the fields
32. Rodirea pomilor iarna	The trees full of fruit in the middle of winter
33. Nașterea din piatră	The birth out of a stone

III. PROFESIONALE

PROFESSIONAL COLINDA

34. Seceriș funest	The fatal reaping
35. Sacrificiul zidirii	The foundation sacrifice
36. Miorița, oaia năzdrăvană	Miorița, the miraculous sheep
37. Nașterea unui miel miraculos	The birth of a miraculous lamb
38. Osîndă grea	Cruel condemnation
39. Ciobanul care și-a pierdut caprele	The shepherd who lost his goats
40. Ciobanii și hoții	The shepherds and the thieves
41. Oaia bătrînă	The old sheep
42. Cioban sătul de ciobănie	The shepherd who is tired of pastoral life

43. Dumnezeu, ciobanul și lar-
ma turmei	God, the shepherd and the
noise of the flock
44. Dumnezeu în fînațele pă-
gînilor	God in the hayfields of the
pagans
45. Ciobanul și marea	The shepherd and the sea.
46. Berbecele și Mama cîinilor	The ram and the Mother of
Dogs
47. Marea și pomul	The sea and the tree
48. Marea și flăcăul	The sea and the young man
49. Vămeșoaica	The custom-officer's wife
50. Peștele și mreaja fetei	The fish and the girl's net
51. Pescarii și Vidra	The fishermen and the Otter
52. Dulful, monstru marin	"Dulful", the sea monster
53. Șarpele	The serpent
54. Vînarea Vidrei	The hunt of the Otter
55. Leul	The lion
56. Vînarea ursului	The hunting of the bear
57. Vînarea bouului sălbatic	The hunt of the wild ox
58. Vînarea cerbului	The hunt of the stag
59. Cerbul capturat și leagănul	The captured stag and the
cradle
60. Cerbul legat cu o curea	The stag on a leash
61. Vînat adus de coarne în
curte	An animal seized by the horns
62. Cerb cruțat din milă	The stag spared out of pity
63. Cerb cruțat de vînător în
schimbul unei făgăduieli	The stag spared by hunter
because of a promise
64. Pasăre cruțată de vînător
în schimbul unei făgădu-
ieli	The bird spared by the hunter
because of a promise
65. Ciuta prooroacă	The doe as a prophetess
66. Ciuta și puiul rău sfătuit	The doe, the young stag and
the deadly advice
67. Ciutalina, ciuta fără splină	"Ciutalina", the doe without a
spleen
68. Vînătorul și personajul me-
tamorfozat	The hunter and the transfor-
med personage
69. Vînători preschimbați în
cerbi	Hunters transformed into stags

70. Voinic chipeș călare	Handsome young man on horse back
71. Întrecere între cal și șoim	Competition between the horse and the eagle
72. Cal amenințat cu vânzarea	A horse under the threat of being sold
73. Încurarea cailor	The horse-race
74. Voinicii dezvăluiți frați	Valiant young men revealed as brothers
75. Voinicul și ruga către soare	The young man and the prayer addressed to the sun
76. Voinicul ostenit	The tired young man
77. Trei jocuri	Three dances
78. Voinicul neînsurat și calul priponit	The bachelor and the tethered horse
79. Calul și iubita voinicului	The horse and the sweetheart of the young man
80. Leagăn de mătase	The silk cradle
81. Trandafirul neînflorit	The rose-bud
82. Fata candidă	The innocent maiden
83. Fata care și-a pierdut salba	The girl who has lost her necklace
84. Fata care și-a găsit salba	The girl who has found her necklace
85. Visul fetei	The dream of the girl
86. Visul flăcăului	The dream of the young man
87. Fata și semnele prevestitoare	The girl and signs which forecast her future
88. Porumbeii pețitori	The pigeon-suitors
89. Fata tristă în preajma căsătoriei	The sad girl and her wedding
90. Sosirea pețitorilor	The arrival of the suitors
91. Flăcăul și căsătoria amânată	The young man and the postponed marriage
92. Flăcăul și firul de aur	The young man and the golden thread
93. Portretul fetei frumoase	The portrayal of the beautiful girl

94. Fetele și vinurile minunate	Beautiful girls and good wine
95. Flăcăul și fata de neam	The young man and the girl of high birth
96. Fata fudulă și ciobanul semeț	The haughty girl and the proud shepherd
97. Merele și mieii	The apples and the lambs
98. Cetatea fetei	The fortress of the girl
99. Fata și oastea	The girl and the army
100. Cununa împletită de fată	The wreath made by the girl
101. Plugarul și cununa fetei	The ploughman and the wreath
102. Mama și cununa fetei	The mother and the girl's wreath
103. Boii și cununa	The oxen and the wreath
104. Peșitorii, mărul, inelul și cununa	The suitors, the apple, the ring and the wreath
105. Trei pretendenți de trei neamuri	Three suitors from three different peoples
106. Fata și Grecul	The girl and the Greek
107. Flăcăul și fata frumoasă	The young man and the beautiful girl
108. Refuz și acceptare fățișă a pretendentului	Frank refusal and acceptance of the suitor
109. Voinicul rezemat de zid	The young man leaning against the wall
110. Fata și nedeile	The girl and the Saint's day celebration
111. Peșitorii și calul nărăvaș al fetei	The suitors and the wild horse of the girl
112. Flăcăul travestit	A young man in disguise
113. Mireasa furată	The abduction of the bride
114. Sora soarelui ascunsă printre păuni	The sun's sister hidden among the peacocks
115. Convoiul cu prizonieri și alegerea miresei	The procession of prisoners and the choice of a bride
116. Tocmeala zestrei	The dispute over the dowry
117. Iubita devotată și rudele nepăsătoare	The faithful sweetheart and the careless relatives
118. Flăcău cu trei iubite	Young man with three sweethearts
119. Iubiții în pat mândru	Lovers lying on a magnificent bed

120. Porunca miresei	The bride's wish
121. Soț și soție în pat mîndru	Husband and wife in a magnificent bed
122. Elogiul căsniciei	In praise of the happy marriage
123. Soții ctitori de biserică	A husband and wife as church founders
124. Fericirea de-a avea copii	The happiness of having children
125. Visul gazdei	The dream of the host
126. Părinții dornici să-și vadă pruncul ajuns om	The parents anxious to see their baby grown up
127. Jupîneasa și șoimul	The lady and the eagle
128. Copilul și porumbeii de aur	The child and the golden pigeons
129. Sfaturile părintești și plugăria	Paternal advice and the tilling of the earth
130. Părinte cu trei feciori, fiecare avînd o meserie diferită	A father with three sons with three different professions
131. Copil cerut ca șef al oștirii	The boy requested to be chief of the army
132. Sfaturi pentru străinătate	Advice for foreign lands
133. Maică în căutarea fiului	Mother in search of her son
134. Fratele, sora și pețitorii	The brother, sister and the suitors
135. Incestul dintre frate și soră	Incest between brother and sister
136. Cununa pentru fini	The wreath for the godsons
137. Darul nașului	The godfather's present

VI. DESPRE CURTEA DOMNEASCĂ

ABOUT THE ROYAL COURT

138. Doi voinici călări întorși de la domnie	Two young men returning on horse back from the royal court
139. Doi frați răsplătiți de Domn cu moșii	Two brothers awarded lands by the king
140. Voinic boierit pentru uciderea unui frînc	A young man raised to the nobility for slaying a "Frînc"

141. Calul voinicului pizmuit de împărat	The young man's horse envied by the emperor
142. Soția voinicului rîvnită de împărat	The young man's wife coveted by the emperor
143. Sluga lui Vodă cuprinsă de dorul de casă	The king's servant longing for his relatives
144. Domnul ingrât și sluga	The ungrateful king and his servant
145. Oaspeții lui Mihnea-Vodă	The guests of king Mihnea
146. Mircea-Vodă și solul	King Mircea and the messenger
147. Muștrarea voinicului	The young man's rebuke
148. Visul lui Ștefan Crai	The dream of king Ștefan
149. Cumetrirea dintre crai și vulturi	The kinship of emperors and the eagles

VII. EDIFICATOARE
ȘI MORALIZATOARE

EDIFICATORY
AND MORALIZING COLINDA

150. Ce-i mai bun pe lume	What is best in the world
151. Disputa dintre vin, grâu și mir	The dispute between wheat, wine and holy oil
152. Disputa dintre brad și tei	The dispute between the fir tree and the linden tree
153. Judecata florilor	The judgement of flowers
154. Disputa dintre sfinți	The dispute between Saints
155. Bogatul și săracul	The rich and the poor
156. Maica Domnului și gazda neospitalieră	The Mother of God and the inhospitable man
157. Gazda ospitalieră și minunile	The hospitable man and the miracles
158. Diacon și diaconesă călugăriți	The deacon, his wife and monastic life
159. Omul bun și merele de aur	The kind man and the golden apples
160. Omul bun în preajma sfinților	The kind man in the company of Saints
161. Lumînarea uriașă	The huge candle
162. Deplîngerea păcatelor omenirii	Complaint over the sins of mankind

163. Intrarea în rai
 164. Tulnicul, iadul și raiul
 165. Sfirșitul lumii

- Entry into Paradise
 The Alphorn, Hell and Paradise
 The end of the world

VIII. BIBLICE ȘI APOCRIFE

BIBLICAL AND APOCRYPHAL
 COLINDA

166. Adam
 167. Vestea nașterii
 168. Maica Domnului, ostilitatea și bunăvoința pomilor și dobitoacelor
 169. Crăciun și Crăciuneasa
 170. Nașterea lui Isus și solii
 171. Cununa lui Isus
 172. Uciderea pruncilor
 173. Botezul
 174. Tentativa de sinucidere a Maicii Domnului
 175. Sfânta Vineri și cetatea lui Irod
 176. Maica Domnului cu pruncul în brațe
 177. Maica Domnului cu pruncul în brațe și slujba în mînăstire
 178. Slujba în mînăstire
 179. Mînăstirea și corabia
 180. Dumnezeu căutat de sfinți
 181. Isus căutat de Maica Domnului
 182. Maica Domnului, tîmplarul și fierarul
 183. Uriaș beteag
 184. Vînzarea lui Iuda
 185. Pedepsirea lui Iuda
 186. Răstignirea lui Isus
 187. Originea grîului, vinului și mirului

- Adam
 The news of the Birth
 The Mother of God, hostility and kindness of trees and beasts
 Christmas and his wife
 The birth of Jesus and the messengers
 A wreath for Jesus
 The slaughter of innocents
 The baptism
 Saint Mary's attempted suicide
 Saint Friday and city of Herod
 The Mother of God with the baby in her arms
 The Mother of God with the baby in her arms and the ceremony in the monastery
 The ceremony in the monastery
 The monastery and the ship
 Saints in search of God
 Saint Mary in search of Jesus
 The Mother of God, the carpenter and the blacksmith
 The ill giant
 The treachery of Judas
 The punishment of Judas
 The crucifixion of Jesus
 The origin of wheat, wine and oil

188. Isus pisat în piuă
 189. Isus și patul funebru
 190. Isus închis într-un bloc
 de piatră
 191. Sfântul Nicolae
 192. Trei sfinți — trei porumbei
 193. Sobor de sfinți

- Jesus reduced to powder
 Jesus and the bier
 Jesus imprisoned in a block
 of stone
 Saint Nicholas
 Three saints — three pigeons
 The assembly of saints

IX. COLINDE-BALADĂ

194. Ilincuța Șandrului
 195. Brumărel
 196. Milea
 197. Pomii îmbrățișați
 198. Mireasa moartă
 199. Nevasta vîndută
 200. Nevasta fugită
 201. Moșneagul
 202. Soacra rea

COLINDA-BALLADS

- Ilincuța Șandrului
 Brumărel
 Milea
 The embracing trees
 The dead bride
 The wife sold in the market
 Desertion by the wife
 The old man
 The wicked mother-in-law

X. COLINDE-CÎNTEC

203. În grădină la Ion
 204. Turtureaua
 205. Pasărea bătrînă
 206. Nucul cu frunza rară
 207. Păsări surori cu mamă vi-
 tregă
 208. Primăvară, mama noastră
 209. Cuibul stricat de drumeți
 210. Vulpea vine de la munte
 211. Grădini brumate
 212. Temniță pentru feciori și
 fete
 213. Haiducul Pintea
 214. Haiducii și potera
 215. Face-m-aș călugăraș
 216. Colinde de cătănie
 217. Colinde de război

COLINDA-SONGS

- In the garden of John
 The turtle-dove
 The old bird
 The walnut tree with little
 foliage
 The orphaned birds and the
 stepmother
 Spring, our mother
 The nest destroyed by pass-
 ers—by
 The fox coming from the moun-
 tain
 The hoar frost on the gardens
 The jail for young men and girls
 The outlaw Pintea
 The outlaws and the possee
 Would I be a monk
 Colinda of recruitment
 Colinda of war

ABREVIĂȚII BIBLIOGRAFICE – BIBLIOGRAPHIC ABBREVIATIONS

- A.A.F.*— *Anuarul Arhivei de Folclor*, publicat de Ion Mușlea, Cluj, București, 1932–1945. Academia Română.
- Agafiței* — Agafiței, Gh. I.: *Colinde populare*. Culegere de . . ., Iași, f. e., 1938.
- A.I.C.E.D.*— *Arhiva Institutului de cercetări etnologice și dialectologice*, București.
- Albu* — Albu, Nicolae: *Românii din valea Mureșului de sus*. Oameni, locuri, cîntece și obiceiuri, Sibiu, 1943. Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra”, anul al 34-lea.
- Alecsandri* — Alecsandri, Vasile: *Poesii populare ale Românilor* adunate și întocmite de . . ., București, „Tipografia lucrătorilor asociați”, 1866.
- Alexici* — Alexici, Dr. G.: *Texte din literatura populară română*, Adunate de . . . Tomul I: Poesia tradițională. Budapesta, Editura autorului, 1899.
- Balade* — *Amzulescu, Al. I.: *Balade populare românești* [Introducere, Indice tematic și bibliografic, Antologie de . . .], [vol.] I [București], Editura pentru Literatură, 1964.
- Bartók* — Bartók, Béla: *Rumanian Folk Music Volume Four, Carols and Christmas Songs (Colinde)* Edited by Benjamin Suchoff Texts Translated by E. C. Teodorescu, The Hague, Martinus Nijhoff 1975.
- Bălășel* — Bălășel, preotul Teodor: *Versuri populare române*, Ceremonioase, adunate și coordonate de . . ., volumul I-ii, cărticica I-a, Craiova, „Ramuri”, [1919].
- Bibicescu* — Bibicescu, I. G.: *Poesii populare din Transilvania*. București, „Impri-
meria Statului”, 1893.

* Citat doar ca material comparativ.

* Used only as comparative material.

- Bîrlea, I.*— Bîrlea, Pr. I.: *Balade, colinde și bocete din Maramureș*, culese de . . . Vol. I; *Cîntece poporane din Maramureș*. Descintece, vrăji, farmece și desfa-
ceri, culese de . . . Vol. II. București, Editura Casei Școalelor, 1924. Vezi și
Ion Bîrlea, *Literatura populară în Maramureș*, ed. critică de Iordan Datcu,
Buc., E.P.L., I — II, 1968.
- Bîrseanu* — Bîrseanu, profesor Andrei: *Cincizeci de colinde*, adunate de școlari
de la școlile medii Române din Brașov. Sub conducerea lui . . . Ediția
II-a, înmulțită. Brașov, ed. „Ciurcu”, 1903.
- Bogdan, G.*— Bogdan, Gheorghe: *Flori din Mărginime*. Cintece populare culese
în anii 1927— 1944, Sibiu, tip. „Progresul”, 1945.
- Bogdan, T. A.*— Bogdan, Teodor A.: *Ștefan cel Mare*. Tradiții, legende, balade,
colinde, ș.a. culese din gura poporului de . . ., Brașov, ed. „Ciurcu”, 1904.
- Bologa* — Bologa, Dr. Vasile: *Colinde populare din Ardeal*, culese la Sărbătorile
Nașterii Domnului, în 1900, Sibiu, f. e., 1937.
- Brăiloiu* — Brăiloiu, Const.: *Colinde și cîntece de stea*. Culegere îngrijită de . . .,
București, „Publicațiile Academiei de muzică religioasă a Sf. Patriarhii
ortodoxe Române”, 1931.
- Brezul, G. Carmen* — Brezul, George.: *Patrium Carmen*. Contribuții la studiul
muzicii românești, Craiova, „Scrisul românesc”, [1941], „Melos” culegere
de studii muzicale scoasă de . . ., I.
- Brezul, G.* — Brezul, George: *Colinde*, culegere întocmită de . . . Cu desene
de Demian. [Craiova, „Scrisul Românesc”, 1938], „Cartea satului”, 21.
- Brediceanu* — Brediceanu, Tiberiu: *170 melodii populare românești din Maramureș*,
București, E.S.P.L.A. [1957].
- Bud* — Bud, Tit: *Poezii populare din Maramureș*, adunate de . . . București,
f. e., 1908. Academia Română. „Din viața poporului român”, culegeri și
studii, III.
- Budălănescu* — *Ciașanu* — Budălănescu, Marg. și Ciașanu, Dr. G. F.: *Frunză
verde*. Literatură populară oltenească, Rîmnicu Vîlcea, f. e., 1938.
- Burada* — Burada, Teodor, T.: *O căldtorie în Dobrogea*, de . . ., Iași, f. ed., 1880.
- Candrea* — *Densusianu*, *Poezii* — Candrea, I. A. și Densusianu, Ov.: *Poezii popu-
larc din diferite regiuni locuite de români*, București, [ed. „Leon Alcalay”,
1909].
- Candrea* — *Densusianu* — *Speranția* — Candrea, I. A., Densusianu, Ov., și Spe-
ranția, Th. D.: *Graiul nostru*, texte din toate părțile locuite de români,
publicate de . . ., București, „Socec”, [vol. I], 1906; vol. II, 1908. „Din publi-
cațiunile Ministerului Instrucțiunii și al Cultelor”.
- Cernea* — Cernea, Gheorghe: *Colinde de Crăciun din regiunea Cohalmului*, (jud.
Tîrnava Mare), culese de . . ., Ediția IV-a, Tîrgu Mureș, Librăria „Ardeleana”,
1934.

- Clopotiva* — *Clopotiva, un sat din Hațeg*. Monografie sociologică întocmită de echipa regală studențească 19/1935 sub conducerea lui Ion Conea [vol] I, II, București, [1941], „Institutul de științe sociale al României“, Biblioteca de sociologie, etică și politică condusă de D. Gusti.
- Cocișiu, Cîntece* — Cocișiu, Ilarion: *Cîntece populare românești*. [Ediție postumă alcătuită de Tiberiu Alexandru și Maria Siminel-Fusteri. Cuvînt înainte Tiberiu Alexandru]. București, „Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R.“, 1960.
- Cocișiu, Ardeal* — Cocișiu, Ilarion: *Colinde din Ardeal*, culese și armonizate de . . . , București, „Tiparul universitar“, 1940.
- Cocișiu, Tîrnava* — Cocișiu, [Ilarion]: *Folclor muzical din jud. Tîrnava Mare* (Schiță monografică). Sighișoara, ed. „Miron Neagu“, 1944, (Extras din monografia județului Tîrnava Mare).
- Colinde, stea* — *Colinde, cîntece de stea și cîntecele irozilor*. Arad, ed. „Libr. diecezane ort. rom.“, 1925. „Biblioteca Semănătorul“.
- Coman* — Coman, Ștefan: *Leru-i Doamne*. Colinzi adunate din satul Margine-Bihor de . . . , Cluj, „Tipografia Ardealului“, 1938.
- Cosma* — Cosma, preot Vasile: *Cinci sate din Ardeal*, de . . . , Cluj, „Tipografia națională“, 1933.
- Cucu* — Cucu, Gheorghe: *Colinde populare*, culese și armonizate de . . . Tipărite cu o prefață și biografia compozitorului sub îngrijirea preotului Eugen Bărbulescu, Profesor la Colegiul Național Sft. Sava și Seminarul Nifon din București. București, „Tipografia Cărților Bisericești“, Editură proprie, 1932.
- Cucu, ed. post.* — Cucu, Gh.: *200 colinde populare*, culese de la elevii Seminarului Nifon în anii 1924–1927. Ediție postumă îngrijită de Const. Brăiloiu, București, „Societatea Compozitorilor Români“, 1936. „Publicațiile Arhivei de folklor VI“.
- Datini* — *Datini străbune la Crăciun și anul nou*. Colinde, cîntece de stea, Irozii, plugușorul, capra etc. [Iași, 1928], „Biblioteca Ateneului Popular Tătărași“.
- Daulu* — Daulu, invetiatoriu Teodoru: *Colindi și cîntece poporali*, culese de . . . , Aradu, f. e. 1890.
- Densusianu, Antologie dialectală* — Densusianu, Ovid: *Antologie dialectală*, București, ed. „Socec“, 1915.
- Densusianu, Flori alese* — Densusianu, Ovid: *Flori alese din cîntecele poporului*, culegere întocmită de . . . , București, ed. „Pavel Suru“, 1920.
- Densusianu, Hațeg* — Densusianu Ovid: *Graiul din Țara Hațegului*, București, ed. „Socec“, 1915.
- Diaconu* — Diaconu, Ion: *Folklor din Rîmnicul Sărat*, [vol.] II, Focșani, tip. „Cultura“, 1934.

- Drăgan** — Drăgan, învățătoare Maria: *Colinde, poezii și versuri funebre*, Brașov, ed. „I. Ciurcu”, 1904.
- Drăgoi, Belinț** — Drăgoi, Sabin, V.: *Monografia muzicală a comunei Belinț*. 90 melodii cu texte culese, notate și explicate. Craiova, „Scrisul Românesc”, [1941]. „Melos”. Culegere de studii muzicale, scoasă de G. Breazul, III.
- Drăgoi, Colinde** — Drăgoi, Sabin, V.: *303 colinde cu text și melodie*, culese și notate de . . ., Craiova, „Scrisul Românesc”, [1931]. „Ministerul Cultelor și Artelor”, Comisiunea pentru Arhiva fonogramică și publicarea de folclor muzical, nr. 1.
- Dumitrașcu, Cîntări** — Dumitrașcu, N. I.: *Cîntări de stea și colinde*, cu o prefață de N. Iorga, Craiova, „Ramuri”, 1923.
- Dumitrașcu — Crișan** — Dumitrașcu, N. I. și Crișan, preot, Valeriu: *Stcaua de la Răsărit*. Cîntări de stea și colinde, adunate de . . ., Sibiu, Ed. Asociației, „Astra”, 1930. Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra” nr. 174.
- Dumitrașcu, De sărbători** — Dumitrașcu, N. I.: *De sărbători. Colinde*. Sibiu Tip. „Foaia poporului”, 1920.
- Flori alese** — Șerb, Ioan: *Flori alese din poezia populară*. Ediție îngrijită de . . . Prefață de Mihai Pop. [Ediția a II-a revăzută și adăugită], [vol.] II: Poezia obiceiurilor tradiționale. [București], „Editura pentru literatură”, 1967. „Biblioteca pentru toți”.
- Fochi** — Fochi, Adrian: *Miorița*. Tipologie, circulație, geneză, texte. Cu un studiu introductiv de Pavel Apostol. [București], „Editura Academiei Republicii Populare Române”, [1964].
- Folclor din Transilvania** — [Șerb, Ioan]: *Folclor din Transilvania*. Texte alese din colecții inedite. [Ediție îngrijită de . . .]. Cu un cuvînt înainte de Mihai Beniuc. [Vol. I și vol. II] [București], „Editura pentru literatură”, 1962.
- Frîncu — Candrea** — Frîncu, Teofil și Candrea, George: *Românii din Munții Apuseni (Moșii)*. Scriere etnografică, cu 10 ilustrațiuni în fotografie, București, Tip. „Modernă”, 1888.
- Garofoiu** — Garofoiu, I.: *Datinile noastre de Crăciun*, Pitești, tip. „Progresul”, 1939.
- Gheorgheasa** — Gheorgheasa, P.: *Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou*. Colinde, Cîntece de stea, Irozii, Păpușile, Plugul, Sămănatul, Sorcova, Vasilca etc., culese și rînduite de . . ., București, „Cultura românească”, f. a.
- Hetcou** — Hetcou, Dr. Petru: *Poesia populară din Bihor*, Beiuș, tip. „Doina”, 1912.
- Ilieșiu** — Ilieșiu, [Iustin]: *Florile dalbe*. Colinde adunate din popor, Cluj, f. ed. [1934].
- Ionescu, C.** — Ionescu, Const., A.: *30 colinde cu text și melodie*, culese și armonizate pentru 3 voci, București, f. ed., 1948.

- Ionescu, N.* — Ionescu, Nelu: *Colinde din Oltenia*, f. loc apariție, f. ed., 1942.
- Ișar* — Ișar: Carte de colinde, *Cîntece de stea, Plugușorul, Irozii sau Vicleimul, precum și alte urări pentru Crăciun și Anul Nou*, colecționate de . . . , Ediția III, revăzută și complectată, București, Depozitul „Universal“, f. a.
- Jarník* — *Birceanu* — Jarník, Urban, Ioan și Birceanu Andrei: *Doine și strigături din Ardeal*. Ediție definitivă. Studiu introductiv, inedite, note și variante de A. Fochi. București, „Editura Academiei Republicii Socialiste România“, 1968.
- Lenghel-Izanu* — Lenghel — Izanu, Petre: *Obiceiuri de Crăciun și colinde din Maramureș*, Sighet, f. ed., 1938.
- Luncile soarelui* — Brătulescu, Monica: *La luncile soarelui*. Antologie a colindelor laice. Ediție îngrijită și prefață de . . . , [București], „Editura pentru literatură“, 1964.
- Marian, Legendele* — Marian, Simeon Fl.: *Legendele Maicii Domnului*. Studiu folcloric de . . . , București, tip. „Carol Göbl“, 1904, „Edițiunea Academiei Române“.
- Marian, Sărbătorile* — Marian, Simeon, Fl.: *Sărbătorile la români*. Studiu etnografic de . . . , vol. I, *Cîrnilegile*, București, tip. „Carol Göbl“, 1898, „Edițiunea Academiei Române“.
- Marienescu* — Marienescu, At. Marianu: *Poesia populară*. Colinde culese și corese de . . . , Pesta, tip. „J. Herz“, 1859; Brosiura II, Viena, Editura Autorului, 1867.
- Mărăscu* — Mărăscu, Toma, D.: *Monografia comunei Sudrișiu jud. Bihor*, Beiuș, f. ed. 1934.
- Mirea* — Mirea, Ilie, I.: *Carte cu colinde, Cîntece de stea, plugușoare, vicleime, sorcove*. București, f. ed. [1940].
- Morariu* — Morariu, Tiberiu: *Material etnografic și folclor ciobănesc din munții Rodnei*, de . . . Extras din revista *Vatra*, V (1939), nr. 6—12.
- Moroianu* — Moroianu, Elena: *Din ținutul Săcelelor*, București, „Socec“, 1931. Extras din *Grai și suflet*, revista Institutului de filologie și folclor.
- Moș Gh.* — *Cîntece de stea, colinde, sorcova, vicleim și plugușor*, cari se cîntă la sărbătorile Crăciunului, Anul Nou și Bobotează. „Culegeri de Moș Gheorghe“. [București], f. ed., [1924].
- Motif-Index* — Thompson, Stith *: *Motif-Index of Folk Literature* A classification of narrative elements in Folk-tales, Ballads, Myth, Fables, Mediaeval Romances, Exempla, Fabliaux, Jest-Books and Local Legends revised and enlarged by . . . , Indiana University. [6 vol.], Rosenkilde and Bagger, International Booksellers and Publishers, Copenhagen, 1958.

* Citat doar ca referință comparativă.

* Used only as comparative material.

- Nanu** — Nanu, Al. D.: *Poezia militariei și a Crăciunului de pe valca Argeșului*. Studiu estetic de folclor inedit, Pitești, f. ed., [1933].
- Neagu** — Neagu, Gh., I.: *Colinde din Ialomița*, Roșiorii de Vede, f. ed., 1946.
- Nicoară** — Netea — Nicoară, Dr. Eugen, și Netea, Vasile: *Murăș, Murăș, apă lindă . . . Literatură populară din regiunea Murășului de sus*, vol. I, Reghin, ed. „Astra”, 1936.
- Nicola** — *Mirza* — Nicola, conferențiar Ioan R., și Mirza, asistent T.: *Colecție de cîntece populare. Anexa la cursul de folclor*. Cluj, Litografia învățămîntului, 1958. Ministerul Învățămîntului și Culturii, Conservatorul de muzică „Gh. Dima”, Cluj.
- Niculescu-Varone** — Niculescu-Varone, G. T.: *Monografia satului Șăulești, plasa Deva, județul Hunedoara*. Cu o schiță topografică, un plan și 9 fotografii. (Însoțită de statistica generală din 1941 a satului Simeria Veche, a comunei rurale Simeria și informații despre Biscaria). București, f. ed., 1945.
- Pagini alese** — *Nașterea mîntuitorului*. Pagini de: Goga, Coșbuc, Creangă, A. Pann etc. București, [Cartea Românească], f. a. „Pagini alese din scriitorii români” nr. 58—59.
- Pamfile, Colinde** — Pamfile, Tudor: *Culegere de colinde, cîntece de stea, vicleime, sorcove și plugușoare*, întocmite pentru folosul tineretului ce urează de Crăciun și Anul Nou, București, Ed. „Leon Alcalay”, f. a.
- Pamfile, Crăciunul** — Pamfile, Tudor: *Sărbătorile la români. Crăciunul*. Studiu etnografic de . . ., București, „Socec & Comp și C. Sfetea”, 1914, Academia Română, „Din viața poporului român”, culegeri și studii, XX.
- Pann, Stea** — Pann, Anton: *Versuri sau cîntece de stea, Vicleim și Colinde ce se cîntă la nașterea D-lui nostru Is[us] Christos*, de . . ., București, [ed. „H. Steinberg”, 1910].
- Pann, Versuri Musiccești** — Pann, Anton: *Versuri musiccești ce se cîntă la nașterea Mîntuitorului nostru Is[us] H[risto]s și în alte sărbători ale anului*, compuse de . . ., București, tipărite în privilegiata Tipografie, 1830.
- Papahagi** — Papahagi, Tache: *Graiul și folclorul Maramureșului*, București, „Cultura Națională”, 1925, Academia Română, „Din viața poporului român”, XXXIII.
- Pădureni** — [Comișel, Emilia și colectiv folcloriști]: *Antologie folclorică din ținutul Pădurenilor* (Hunedoara). [La introducere a colaborat Adrian Vicol, cercetător științific]. [București], „Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.P.R.”, 1959.
- Păsculescu** — Păsculescu, Nicolae: *Literatură populară românească*, adunată de . . ., cu 30 arii notate de Gheorghe Mateiu, București, „Socec”, 1910, Academia Română, „Din viața poporului român”, Culegeri și studii, V.

- Petroșanu — Mardale — Petroșanu, Preotul P., și Mardale, Arhidiacon I.: Colinde și cîntece de stea, culese și aranjate pe două voci de . . .*, București, 1937.
- Pe-un picior de plai — Brezeanu, Ioan — Nadoleanu, Gh.: Pe-un picior de plai. Culegere de folclor poetic din regiunea Galați, Galați, 1967, Sfatul popular al regiunii Galați, Casa regională a creației populare.*
- Popovici, Vasile — Popovici, Vasile I.: Cîntece (Colinde) de Crăciun și Anul nou din județele Dîmbovița și Ialomița, culese și notate de . . .*, București, f. ed. 1934.
- Popovici, Victor — Popovici, Victor: Colinde și cîntări bisericești. La Praznicele împărătești ale Născătoarei de Dumnezeu, ale sfinților și mucenicilor, Caransebeș, f. ed., [1936].*
- Rădulescu-Codin — Mihalache — Rădulescu-Codin, C. și Mihalache, D.: Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele. Culegere din părțile Muscelului de . . .*, București, tip. „Cooperativa“, 1909. Academia Română. „Din vieța poporului Român“, culegeri și studii VII“.
- Rădulescu-Codin, Muscel — Rădulescu-Codin, C.: Din Muscel, cîntece poporane, vol. I, București, „Socec“, 1896.*
- Răușescu — Răușescu, Preotul Ioan I.: Colinde, culese de . . .*, din comuna Dragoșlavele, jud. Muscel, București, tip. „Convorbiri literare“, [1925]. Biblioteca „Duminica poporului“.
- R.F. — Revista de folclor, [București], 1956— 1963 [inclusiv].*
- Sala — Sala, Vasile: Zimbete populare, București, „Editura noastră“, f. a. „Biblioteca Vașcăului“, no. 39.*
- Sbiera — Sbiera, Dr. Ion al lui G. Sbiera: Colinde, Cîntice de stea și urări la nunți, de . . . Cu patru stampe: Nașterea, Trei magi, Botezul, Învierea. Cernăuți, „Tip. arhiepiscopală“, 1888.*
- Stanciu — Stanciu, V.: Colinde, cîntece de stea și cîntecelile irozilor, Ediția II amplificată, Arad, 1922, Biblioteca „Semănătorul“, no. 22— 22.*
- Stea, Colinde — Cîntece de stea, colinde, plugușor, vicleim, București, [tip. „Jockey-Club“], 1922. Din publicațiile fundației culturale „Principele Carol“.*
- Stea, vicleim, colind — Cîntece de stea pentru vicleim, colind, Irozi, plugușor și urare cu sorcova, ce se cîntă în ziua Nașterii Domnului și de Anul nou, București, ed. „Țicu V. Eșeanu“, f. a.*
- Teculescu — Teculescu, Horia: Pe Murăș și pe Târnave. Flori înrouate (Doine și strigături), culese de . . .*, Sighișoara, tip. „Miron Neagu“, 1929.
- Teodorescu, G. Dem.— Teodorescu, G. Dem.: Poesii populare române, culegere de . . .*, București, tip. „Modernă“, 1885.
- Teodorescu-Kirileanu — Teodorescu-Kirileanu, S.: Comoara sufletului. Cîntece populare cuprinzînd: colinzi, urături, rugăciuni . . . cîntece de iubire și ostă-*

- șești, cintece despre fire, de păstorie, plugărie, pescărie, ș.a., alese și orinduite de . . ., Suceava, ed. și tip. Soc. „Școala Română”, 1920.
- Theodorescu, Cicerone* — Theodorescu, Cicerone: *Izvoare fermecate*. Culegere de folclor, [București], „Editura de stat didactică și pedagogică”, 1958.
- Tocilescu* — Tocilescu, Gr. G.: *Materialuri folkloristice*, culese și publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor și Învățămîntului Public prin îngrijirea lui . . ., volumul I: *Poesia populară*, Partea I — II, București, „Tip. Corpului Didactic”, 1900.
- Tușescu* — Tușescu, Șt. St.: *Colinde*, adunate de . . ., Craiova, tip. „Fane Constanținescu”, 1909.
- Țiplea* — Țiplea, Al.: *Poezii populare din Maramureș*, adunate de . . ., București, 1906. Extras din „Analele Academiei Române”, Seria II, tom. XXVIII, Memoriile Secțiunii literare, nr. 7.
- Țiucra* — Țiucra, Petru Pribeagul: *Pietre rămase*, contribuție la monografia județului Arad, București, „Imprimeria căilor ferate române”, 1936.
- Urături* — *Urături alese*. (Plugușoare) Colinde, cintece de stea. Ediția VI. [Tg. Neamț], Tip. Sf. Monastiri Neamțu, 1927. Cercul „Deșteptarea sătenilor” jud. Fălțiceni, No. 2.
- Ursu* — Ursu, Nicolae: *Cintece și jocuri din Valea Almăjului (Banat)*. 340 melodii cu texte, culese și notate de . . ., [București], „Editura muzicală”, 1958.
- Velcu* — Velcu, Nicolae G.: *Colinde, cintece de stea, cintece de ale Irozilor și unele cîntări la Nașterea Domnului și la alte sărbători*, culese și aranjate de . . ., Ediția VI-a revăzută și îmbogățită, Caransebeș, „Tip. și librăria diocesană”, 1918.
- Viciu* — Viciu, profesor Alexiu: *Colinde din Ardeal*. Datini de Crăciun și credințe populare, culegere cu notațiuni și glosar de . . ., București, „Libr. Sococ & Comp. și C. Sfetea”, 1914. Academia Română. „Din viața poporul Român”, culegeri și studii, XXII.
- Vulpescu* — Vulpescu, Profesor Mihail: *Cîntecul popular românesc*. (Studiu introductiv). „O nuntă păgînă în comuna Lupșanii” (jud. Ialomița). Ilustrațiuni în text. Prefață de N. Iorga, Rectorul Universității din București, [București], Tip. „Oltenia”, 1930.
- Zamfir* — *Dosios* — Zamfir, Constantin, Dosios, Victoria, Moldoveanu-Nestor, Elisabeta: *132 cintece și jocuri din Năsdud*, București, „Editura muzicală”, 1958.
- Zamfir, N.* — Zamfir, învățător, N.: *Colinde, strigături, descîntece și orașii de nuntă*. Extras din *Monografia comunei Boiu*, de . . ., Sibiu, „Tip. Săteanului”, 1933.

ALTE ABREVIĂȚII

a. apud
categ. categorie
comb. var. combinare de variante; metodă folosită în publicarea textelor de folclor de către At. Marienescu
comp. compară
culeg. culegător
dub. îndoielnic (în ceea ce privește originea populară)
fg. fonogramă
mg. magnetofon
pass. uneori
v. vezi

OTHER ABBREVIATIONS

apud
category
combination of variants; singular method used by At. Marienescu in folklore publishing.

compare
field researcher
dubious (as concerns the folk origin)

recording with a phonograph
recording tape
sometimes
see

CONCISE GLOSSARY FOR THE ENGLISH READER

- Ceata* – Organized group who, during the winter holidays, goes from house to house in villages performing the Colinda.
- Christmas* – Personified very often as an old man riding a white horse and/or dressed in a magnificent attire adorned with celestial bodies.
- Colac* – A traditional bread which is given in villages to the performers of the Colinda.
- Colindători* – The performers of the Christmas ceremonial songs, Colinda.
- Saint Elijah* – Apocryphal Saint to whom the name of the prophet Elijah was assigned. According to folk legends and beliefs, Saint Elijah, who is lame and one-armed, would travel by a fire-carriage, sending thunder and lightning from the sky.
- Saint Sunday* – Sunday, as well as other days of the week (Monday, Wednesday, Friday and Saturday) are personified in Romanian folklore and considered as female christian Saints.

INDEX TIPOLOGIC ȘI BIBLIOGRAFIC
AL COLINDEI

TYOLOGICAL AND BIBLIOGRAPHICAL INDEX
OF THE COLINDA

I. COLINDE PROTOCOLARE

1 — *Colindătorii și gazda.*

Se amintesc gazdelor obligațiile impuse de obicei, primirea colindătorilor, așteptarea lor cu daruri. La rîndul lor, colindătorii anunță că vor colinda gazda (vor stropi curțile acesteia cu apă...).

I. CEREMONIAL COLINDA

1 — *The "colindători" and the host.*

According to the requirements imposed by the custom, the hosts are expected to receive the "colindători" ¹ and give them presents. The "colindători" announce that they will perform the "colinda" (sprinkle the hosts' courtyards with water. . .)

A.A.F., vol. I, p. 178, nr. CLVIII, Certeze-Satu Mare, *cf. tip 30*; vol. VI, p. 208, nr. 212, „Ugocea românească”; *Bartók*, nr. 53 h, Igrîș-Sin Petru Mare-Timiș; nr. 55 b, Bistra-Mureș; nr. 56, Bistra-Mureș; nr. 59 c, Troiaș-Timiș; nr. 60 b, Denta-Timiș; nr. 60 e, Micești-Tureni-Cluj; nr. 68 b, Gherla-Cluj; nr. 70, Cerbăl-Hunedoara; nr. 132 c, Bistra-Mureș; *Bălășel*, p. 38—39, nr. 17, Dolhasca-Suceava; *Bivla*, I., p. 100, Berbești-Giulești-Maramureș; *Brăiloiu*, p. 5—6, nr. 5, Curtea de Argeș-Argeș; p. 6, nr. 6, Seaca-Teleorman; p. 6, nr. 7, „Neanț”; *Breazul*, G., *Colinde*, p. 18—19 nr. 6, „Muntenia”; p. 19 nr. 7, „Bucovina”; p. 21, nr. 9, „Bucovina”; p. 21, nr. 10, „Moldova”; p. 22, nr. 11, „Banat”; p. 22, nr. 12, „Bucovina”; p. 27, nr. 17, „Moldova”; p. 32—33, nr. 21, „Bucovina”; p. 33, nr. 22, „Bucovina”; p. 40—41, nr. 28, „Transilvania”; p. 121, nr. 79, „Banat”; p. 122, nr. 80, „Transilvania”; p. 124—125, nr. 82, „Muntenia”; p. 125, nr. 83, „Transilvania”; p. 126—127, nr. 84, „Transilvania”; p. 127—128, nr. 85, „Bucovina”; p. 135—136, nr. 89, „Muntenia”; *Bud*, p. 71, nr. 10, „Maramureș”; p. 72—

73, nr. 14, „Maramureș”; *Cucu ed. post.*, p. 6, nr. 1, Gruiu-Argeș; p. 9, nr. 3, Afumați-Olt, *cf. tip* 153; p. 35, nr. 23, Petrești-Corbii Mari-Dimbovița; p. 90, nr. 71, Tătărani-Dimbovița; *Densusianu, Flori alese*, p. 97—98, nr. CLXXVIII, „Banat”; *Drăgoi, Colinde*, p. 107—108, nr. 98, Gurasada-Hunedoara; p. 174—175, nr. 184, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 204, nr. 218, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 225—226, nr. 245, Reciu-Girbova-Alba; p. 235—236 nr. 259, Toarcia-Cincu-Brașov; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 105, nr. 1; *Folclor din Transilvania*, vol. II, p. 475—476, nr. 191, „Cimpul Piinii, (Orăștie)”; *Garofoiu*, p. 17, Cimpulung Muscel-Argeș; *Ionescu C.*, p. 5, Corbi-Ucea-Brașov [Colindă de fereastră — După miezul nopții]; p. 36—37, Riușor-Mindra-Brașov, [Colinda băbarilor]; p. 42, [Colindă de om însurat]; *Mariencescu*, p. 60—61, comb. var. „Mihăilești, Cluj”; *Niculescu-Varone*, p. 77, Șăulești-Simeria-Hunedoara; *Pamfile, Crăciunul*, p. 54, nr. 5, Virfu Cimpului-Botoșani; p. 59, nr. 21, Țepu-Galați; p. 60, nr. 25, Popești-Urechești-Vrancea; *Stea, colinde*, p. 43—44; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 16—17, București; p. 17, nr. 2, București; p. 17—18, București; p. 18—19, „Atirnați” [De fereastră]; p. 58, „Atirnați” [De fereastră]; *Theodorescu, Cicerone*, p. 283, Parva-Bistrița-Năsăud; *Viciu*, p. 29, nr. XVI, Cugir-Alba; p. 114—115, nr. X, Săcădate-Avrig-Sibiu; *Vulpescu*, p. 163—164, Lupșanu-Ialomița, [Colindul Colindătorilor]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 121 d, Brănești-Ilfov; 315 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 493 b, Arpașul de Sus-Cirțșoara-Sibiu; 629 b, Mălini-Suceava; 1031 c, Jina-Sibiu; 1228 a, Dridif-Voila-Brașov; 1663 d, Murgeni-Vaslui; 3166 b, Valea Seacă-Suceava; 3392 b, Ucea de jos-Ucea-Brașov; 3399 a, Ohaba-Șinca-Brașov; 4099 c, Racșa-Orașu Nou-Satu Mare; 4200 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare; 4228 c, Capu Codrului-Păltinoasa-Suceava, *cf. tip*. 25; 4254 a, Capu Cimpului-Gura Humorului-Suceava; 4999 c, Racșa-Orașu Nou-Satu Mare; 5028 b, Cărmăzana-Satu Mare; 5365 a, Paloș-Cața-Brașov; 5365 b, Paloș-Cața-Brașov; 5459 b, Coveș-Agnita-Sibiu; 6291 b, București; 6353 a, Snagov-București-Ilfov; 6655 b, Nereju-Vrancea; 6754 c, Doro-teia-Frasin-Suceava, *cf. tip*. 25; 6810 d, Gurasada-Hunedoara; 6811 e, Gurasada-Hunedoara; 7162 a Bobota-Sălaj; 7162 c, Bobota-Sălaj; 7163 b, Bobota-Sălaj; 7577 b, Fintina-Hoghiz-Brașov; 7618 e, Șinca-Poiana Mărului-Brașov; 7765 b, Găinari-Făgăraș [La intrarea pe porțiță]; 7792 b, București; 7823 a, Plătărești-Ilfov; 7925 a, București; 8079 a, Lupșanu-Ialomița; 8085 c, Lupșanu-Ialomița; 9124 a, Gurasada-Hunedoara; 9350 a, Săcădat-Bihor; 10261 c, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; 10272 e, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara; 14183 d, Boșorod-Hunedoara; 14185 b, Boșorod-Hunedoara; 14187 c, Boșorod-Hunedoara [Colinda gazdei]; 14237 b, Lelese-Hunedoara; *mg.*; 114 h, Sohodol-Lelese-Hunedoara; 225 k, Bucium-Șinca-Brașov; 225 w, Bucium-Șinca-Brașov; 441, Fundu Moldovii-Suceava; 503 g, Goleș-Toplița-Hunedoara; 546 r, Șanț-Bistrița-Năsăud; 555 a, Leșu-Bistrița-Năsăud; 555 z, Leșu-Bistrița-Năsăud; 559 t, Bistrița-Năsăud-Bistrița-Năsăud; 560 c, Neagra Șarului-Șaru Dornei-Suceava; 565 g, Arini-Vatra Dornei-Suceava;

586 c, Leșu-Bistrița Năsăud; 587 d, Lechința-Călinești-Oaș-Baia Mare, [Colinda oamenilor bătrini]; 813 l, Negrești-Oaș-Satu Mare; 1015 c, Radna-Lipova-Arad; 1135 h, Izvoru Alb-Bicaz-Neamț; 1430 a, Roșia de Secaș-Alba; 1507 h, Vaidei-Romos-Hunedoara [A notărașului]; 1568 h, Căianu Mare-Căianu Mic-Bistrița-Năsăud; 1599 m I, Fișca-Virciorog-Bihor; 2602 I c, Tisa Hălmagiu-Alba; 2604 I r, Poienari-Hălmagiu-Arad; 2604 II j, Poienari-Hălmagiu-Arad; 2723 I m, Ampoița-Meteș-Alba; 2724 II j, Feneș-Alba, [A casi]; 2724 II l, Feneș-Alba [A căsi], cf. tip 69; 2958 II f, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [La intrarea în casă]; 3003 h (v), Zimnicea-Teleorman, [Cintecu ferestrei]; 3003 I₁ (v), Traian-Teleorman, [La fereastră]; 3400 II f, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, „De Sf. Vasile”; 3401 I c, Arpașu de Jos-Sibiu, cf. tip 23.

Cf.: *Păsculescu*, p. 42–43, nr. 47, „Tulcea”, [Colind de fereastră], (a. tip 160 A); *Tocilescu*, p. 528, Starchiojd-Prahova, (a. tip 23); *A.I.C.E.D.*, fg. 181 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara, (a. tip 173); *mg.* 2602 II k, Tisa-Hălmagiu-Arad, (a. tip 184); 2959 I d, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 180 A).

1a — Gazda numără banii și pregătește darurile destinate colindătorilor.

1a — The host counts the money and prepares the presents which he intends to offer to the “colindători”.

Neagu, p. 12, nr. IX, Unirea-Ialomița; *Păsculescu*, p. 44, nr. 50, Țândărei-Ialomița [Colind de boieri mari].

2 — Două surori și colindătorii.

2 — Two sisters and the “colindători”.

Două surori se pregătesc pentru primirea colindătorilor.

Two sisters are making preparations for receiving the “colindători”.

A.I.C.E.D., fg.: 174 b, Poienari-Ulmi-Ilfov; 6890 c, Budești-Ilfov, [La două fete].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2602 I i, Tisa Nouă-Fintinele-Arad, (a. tip 3).

3 — Două păsări și colindătorii.

3 — Two birds and the “colindători”.

Două păsări (de obicei surori) se pregătesc pentru primirea colindătorilor.

Two birds (usually sisters) are making preparations for receiving the “colindători”.

Bartók, nr. 68 a, Orșova-Gurghiu-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1849 b-c, Vad-Copalnic-Minăștur-Maramureș, cf. tip 21; *A.I.C.E.D.*, mg. 2602 I i, Tisa Nouă-Fintinele-Arad. Cf. tip 2.

Cf.: *Viciu*, p. 164, nr. XCVII, Silivaș-Gherla-Cluj, (a. tip 178); *A.I.C.E.D.*, fg. 1843 c, Vad-Copalnic-Minăștur-Maramureș, (a. tip 173).

4 — *Albina și Crăciunul.*

Albina se pregătește de Crăciun strângînd ceară pentru făclii.

4 — *The honey bee and Christmas.*

The honey bee, in preparation for Christmas, stores wax for candles.

Nicoară-Netea, p. 178–179, nr. 23, „Regiunea Mureșului de sus”, cf. tip 29; *Popovici, Vasile*, p. 10, nr. 2, Botești-Argeș; *A.I.C.E.D.*, fg. 4281 a, Ghimpați-Ilfov; mg. nr. 1012 d, Simbăteni-Păuliș-Arad; 3004 c (r), Năsturelu-Teleorman; 3004 h (r), Năsturelu-Teleorman.

Cf.: *Brăiloiu*, p. 12–13, nr. 19, Retiș-Brădeni-Sibiu, (a. tip 25); *A.I.C.E.D.* fg. 5068 a, Retiș-Brădeni-Sibiu, (a. tip 25); 5385 c, Bîrghiș-Sibiu, (a. tip 25).

Comp.: Motif-Index, A 2012-1, Creation of bee to provide wax for candles in church.

5 — *Deschiderea porților.*

Colindătorii găsesc porțile gazdelor încuiate; cer să li se deschidă pretextînd de obicei că afară plouă (murgul șchiopă-tează, au haine verzi...).

5 — *The opening of the gates.*

The “colindători” find the hosts’ gates locked. They ask the hosts to open the gates, usually pretending that it is raining outside (that their horse is limp, that they have green dresses...).

Bartók, nr. 55 a, Căbești-Bihor, cf. tip 10 B; nr. 63 a, Bulz-Bihor, cf. tip 170 B; nr. 63 b, Groși-Aușeu-Bihor; nr. 64 a, Seceani-Orțișoara-Timiș, cf. tip 167; nr. 64 b, Cenad-Timiș, cf. tip 167; *Bîrlea I.*, p. 100, Berbești-Giulești-Maramureș; *Breazul G., Colinde*, p. 123, nr. 81, „Banat”; *Drăgoi, Colinde*, p. 69, nr. 65, Ilteu-Petriș-Arad; *Pamfile, Crăciunul*, p. 53, nr. 2, Aștileu-Bihor; *Țiucra*, p. 163, Nădlac-Arad; *A.I.C.E.D.*, fg.: 3348 b, Groși-Aușeu-Bihor; 3982 b, Șimleul Silvaniei-

Sălaș, [A feciorilor]; 4776 a, Sitani-Pomezzeu-Bihor; 5760 c, Țebea-Baia de Criș-Hunedoara; 6294 b, București; 6822 b, Gurasada-Hunedoara [Marșul dubei]; 6848 a, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 7692 a, Dridif-Voila-Brașov, [La turcă]; nr. 9348 c, „Bicleu-Oradea-Harghita”; nr. 14490 c, Bunila-Hunedoara, [La intrarea în casă]; *mg.*: 541 g, Șanț-Bistrița-Năsăud; 541 h, Șanț-Bistrița-Năsăud; 551 h, Nepos-Feldru-Bistrița-Năsăud; 880 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [La ușe]; 880 d, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara [La ușe]; 1009 e, Radna-Lipova-Arad, *cf. tip* 21; 1012 c, Simbăteni-Păuliș-Arad, *cf. tip* 21; 1233 j, Leșu-Bistrița-Năsăud; 1430 i, Roșia de Secaș-Alba; 2031 j, Birlești-Mogoș-Alba; 2120 a, Covăsinț-Arad; 2595 I d, Cordău-Sînmartin-Bihor, [A gazdei]; 2603 II b, Tisa-Hălmațiu-Arad, [La plecarea din casă]; 2604 I a, Poienari-Hălmațiu-Arad; 2604 II h, Poienari-Hălmațiu-Arad, [Pe drum].

Cf.: *Bartók*, nr. 69 b, Mănăstireni-Cluj, (a. tip 21); nr. 82 g, Albac-Alba, (a. tip 150); *Cosma*, p. 189, „Transilvania”, (a. tip 74); *Drăgoi, Colinde*, p. 256, nr. 291, Tușinu-Sînpetru de Cîmpie-Mureș, (a. tip 19).

6 — *Gazda plecată la munte.*

6 — *The host at the mountain.*

Gazda s-a dus la munte să pregătească daruri pentru colindători.

The host has gone to the mountain to prepare the presents which are due to the “colindători”.

Dumitrașcu-Crișan, p. 62, nr. XXIII, „Tirnavă Mică”; *Viciu*, p. 102–103, nr. CXLIII, Silivaș-Gherla-Cluj; p. 150, nr. LXXV, Sibiu; p. 150, nr. LXXVI, Cacova Ierii-Iara-Cluj; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 6814 d, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, *cf. tip* 167; *mg.*: 546 o, Șanț-Bistrița-Năsăud; 915 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1430 e, Roșia de Secaș-Alba; 1438 g, Rebra-Bistrița-Năsăud.

7 — *Gazda plecată la vînă_ toare.*

7 — *The host at the hunt.*

Gazda a plecat să vîneze căprioare (iepurăși, fetețe . . .) ¹.

The host has gone to hunt a doe (rabbits, girls...) ²

A.A.F., vol. VI, p. 203, nr. 196, Bocicău-Tarna Mare -Satu Mare; *Breazul, G., Colinde*, p. 38, nr. 26, „Moldova”; p. 42, nr. 29, „Transilvania”; *Cosma*, p. 189, „Transilvania”, *cf. tip* 51, 153; *Cucu, ed. post.*, p. 13, Corbiu Mari-Conțești-Dîmbovița; *Fochi*, p. 929, nr. DLXXXVI, Răstolița-Mureș, *cf. tip* 36 A; *Ionescu, N.*, p. 49, Ocnele Mari-Vilcea; *Papahagi*, p. 76, nr. CCCXXXIX, Giulești-Maramureș,

cf. tip 167; Viciu, p. 26, nr. X, Cibu-Fintînele-Mureș, [La ușe], *cf. tip 167*; p. 95, nr. CXXXII, Cetea-Galda de Jos-Alba, *cf. tip 8, 167*; *A.I.C.E.D.*, fg.: 4299 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare; 4741 b, Crincești-Dobrești-Bihor, *cf. tip 12*; 5421 c, Boiu-Albești-Mureș, *cf. tip 67 B*; 6171 a, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; 6371 a, Brateiu-Sibiu; 8587 a, Tulcea-Tulcea; 9198 b, Girișul Negru-Tinca-Bihor, *cf. tip 12*; *mg.*: 206 k, N. Bălcescu-Bacău; 556 n, Leșu-Bistrița-Năsăud; 733 j, Izvorul Muntelui-Bicaz-Neamț; 1135 a, Izvorul Alb-Bicaz-Neamț; 1608 c, Mahmudia-Tulcea, [A vânătorului]; 2595 I g, Cordău-Sînmartin-Bihor, *cf. tip 171*.

Cf.: *A.A.F.*, vol. VI, p. 202, nr. 192, Tarna Mare-Satu Mare, (a. tip 68 C); *Bartók*, nr. 92 d, Tarna Mare-Satu Mare, (a. tip 68 C); *Breazul G.*, *Colinde*, p. 188, nr. 116, „Transilvania”, (a. tip 68 C); *Bud*, p. 72, nr. 13, „Maramureș”, (a. tip 68 D); *Marian*, *Sărbătorile*, vol. I, p. 222–223, „Gura Humorului”, (a. tip 68 D); p. 223–224, „Transilvania”; *Nicoară-Netea*, p. 177, nr. 21, „Mureșul de Sus”, (a. tip 68 C); *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 68, nr. 4, „Transilvania”, (a. tip 68 C); *Viciu*, p. 56, nr. LXV, Șilea-Fărău-Alba, (a. tip 68 C); *A.I.C.E.D.* fg.: 4228 b, Capu Codrului-Păltinoasa-Suceava, (a. tip 68 D); 5028 c, Cărmăzana-Satu Mare, (a. tip 68 C); 5237 b, Bucșoiaia-Frasin-Suceava, (a. tip 68 D); 6803 a, Țărăței-Brad-Hunedoara, (a. tip 68 D); 14238, Lelese-Hunedoara, (a. tip 68 C); *mg.*: 1014 a, Radna-Lipova-Arad, (a. tip 68 C); 1421 a, Cocioc-Ilfov, (a. tip 68 C); 3407 h, Porumbacu de Jos-Sibiu, [De fată], (a. tip 68 C).

7 a — Gazda nu a izbutit să vîneze nimic; se împușcă.

7a — The hunt was not successful and the host shoots himself

Cucu, *ed. post.*, p. 77, nr. 59, Roșu-Ilfov; p. 149, nr. 119, Livezile-Bacău; p. 174, nr. 138, Petroșița-Dîmbovița; *Păsculescu*, p. 52, nr. 63, Focșani-Vrancea, [Colind de flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 5291 a, Gura Văii-Vaida Rece-Brașov, [Colindă de băiat]; 7056 a, Plopu-Lacu lui Baban-Vrancea; *mg.* 784 b, Negrilești-Birșești-Vrancea.

8 — *Gazda absentă și emisarii.*

8 — *The absent host and the messengers.*

Gazda lipsește de acasă; colindătorii (slugile, soția sau fiica gazdei) sînt trimiși s-o aducă.

The host is not at home and the “colindători” (the servants, the wife, the daughter of the host) are sent to bring him back.

Bartók, nr. 53 a, Sinmiclăuș-Moștin-Satu Mare, *cf. tip 12*; nr. 53 b, Igrăș-Sinpetru Mare-Timiș, *cf. tip 12*; nr. 53 c, Socodor-Arad, *cf. tip 12*; nr. 53 d, „Alba”, *cf. tip 12*; nr. 53 g, Albac-Alba, *cf. tip 12*; *Daulu*, p. 9, „Bihor”, [La ajunu de Crețiu], *cf. tip 12*; *Ilieșiu*, p. 4–5, [Colinda vinătorului]; *Lenghel-Izanu*, p. 49–50, Birsana-Maramureș; *Stea, Colinde*, p. 64–65, [Colind de vinător]; *Viciu*, p. 122, nr. XXIII, Bistra-Mureș, *cf. tip 12*; p. 160, nr. XCI, Poșaga de Sus-Poșaga-Alba; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 303 b, Mada-Balșa-Hunedoara, [A primarului]; 5459 c, Coveș-Brașov; *mg.*: 2602 I g, Tisa-Hălmagiu-Arad, [Colinda dubelor], *cf. tip 21*; 2724 I cc, Feneș-Zlatna-Alba, [A birăului], *cf. tip 136*; 2725 I f, Galați-Alba, [A primarului].

Cf.: *Bartók*, nr. 53 e, Toplița-Hunedoara, (a. tip 217); *Cucu, ed. post.*, p. 85, nr. 65, Rotari-Ceptura-Prahova, (a. tip 174); *Viciu*, p. 95, nr. CXXXII, Cetea-Borod-Bihor, (a. tip 7); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 303 a, Mada-Balșa-Hunedoara, (a. tip 14); 806 a, Andrieș-Hunedoara-Hunedoara, [A birăului], (a. tip 14); 6818 d, Câr-măzinești-Gurasada-Hunedoara, [A primarului], (a. tip 14).

9 — *Gazda trezită de colindători.*

Gazda (fiică de împărat, copil, pereche, familie, Crăciun, Isus, sfinți) doarme; colindătorii o trezesc.

9 — *The host awakened by the “colindători”.*

The host (an emperor’s daughter, a child, a couple, a family, Old Christmas, Jesus, Saints) is found asleep. The “colindători” are waking him up.

Cf. tip 49 B, 119, 121, 189

Alexici, p. 145, Albac-Alba; *Bartók*, nr. 36 a, Albac-Cimpeni-Cluj; nr. 36 b, Corbești-Ceica-Bihor; nr. 41 b, Igrăș-Sinpetru Mare-Timiș; nr. 60 a, Sara-vale-Sinpetru Mare-Timiș; *Bălășel*, p. 23, nr. 3, Pleșești-Vulturești-Suceava; *Bogdan, T. A.* p. 71, Poarta-Făgăraș-Mureș; *Bologa*, p. 47, nr. 36, Nucet-Roșia-Sibiu; *Brăiloiu*, p. 14, nr. 22, Săgeata-Buzău; *Cucu, ed. post.*, p. 185, nr. 148, Recea-Argeș; *Daulu*, p. 34, „Bihor”; *Drăgoi, Belinț*, p. 52, nr. 17, Belinț-Timiș, [La intrarea în casă]; *Ionescu, N.*, p. 48, Sadova-Dolj; *Pamfile, Colinde*, p. 15–16, nr. 6, *cf. tip 19*; *Pamfile, Crăciunul*, p. 52, nr. 1, Frătăuții Vechi-Suceava; p. 59, nr. 20, Țepu-Galați; p. 75, nr. 56, „Transilvania”, *cf. tip 165*; p. 96, nr. 96, Virfu Cimpului-Botoșani; p. 98, nr. 100, Negriștești-Birsești-Vrancea; *Rădulescu-Codin, Mihalache*, p. 12, nr. 3, „Muscel”; *Stea, Colinde*, p. 41–42; p. 57–58, [Colindă de fată mare], *cf. tip 80 A*; *Tocilescu*, p. 1486, Bragadiru-Teleorman; *Tușescu*, p. 55, [Colind de

fată mare]; *Țiucra*, p. 163, Nădlac-Arad; *Ursu*, p. 168 nr. 180, Bozovici-Caraș-Severin; *Viciu*, p. 123, nr. XXV, Sincel-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1304 b, Arpașu de Sus-Cirtișoara-Sibiu; 1829 a, Lunca Cernii de Jos-Hunedoara; 3163 a, Mălini-Suceava, cf. tip 155; 3322 a, Dolhasca-Suceava, cf. tip 153, 167; 4735 a, Crințești-Dobrești-Bihor; 5745 b, Ciugudu de Jos-Unirea-Alba; 7992 c, Iclod-Cluj; fg.: 8087 C, Rahău-Sebeș-Alba; 8565 b, Tulcea-Tulcea; 8829 a, Văleni-Argeș, cf. tip 26 B; mg.; 656 e, Izvorul Muntelui-Bicaz-Neamț; 710 b, Izvorul Muntelui-Bicaz-Neamț; 1430 f, Roșia de Secaș-Alba.

Cf.: *Bartók*, nr. 35 a, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 83); *Drăgoi, Colinde*, p. 132, nr. 125, Plopi-Breteea Română-Hunedoara, (a. tip 25); p. 143—144, nr. 142, Ponor-Pui-Hunedoara, (a. tip 25); p. 148—149, nr. 149, Zlaști-Hunedoara-Hunedoara, (a. tip 162); *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 116, nr. 11 „Făgăraș”, (a. tip 162); *Pagini alese*, p. 40, „Bucovina”, (a. tip 19); *Stea, Colinde*, p. 45—46, „Colindul Sfințului Vasile”, (a. tip 153); *Viciu*, p. 28, nr. XIV, Decea-Mirăslău-Alba, (a. tip 178); *A.I.C.E.D.*, fg.: 4280 a, Săcădat-Bihor, (a. tip 90); 7111 b, Supuru de Sus-Supuru-Satu Mare, (a. tip 162).

10 — *Gazda și porumbeii.*

10 A — *Gazda* (o fiică de împărat, un copil, o pereche, sfinți . . .) este trezită de către porumbei (turturele) care o stropesc cu apă.

10 — *The host and the pigeons*

10 A — *The host* (an emperor's daughter, a child, a couple, saints...) is awakened by pigeons (turtledoves) who sprinkle him with water.

Bartók, nr. 77 a, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; 77 b, Riu de Mori-Hunedoara; *Brăiloiu*, p. 17, nr. 28, „Ilfov”; *Breazul, G., Colinde*, p. 344—345, nr. 237, „Muntenia”; p. 349—350, nr. 240, „Oltenia”; p. 351—352, nr. 241, „Muntenia”; *Cucu, ed. post.*, p. 139, nr. 110, Grecii de Jos-Fierbinți-Ilfov; p. 172—173, nr. 137, Rotaru-Ceptura-Prahova; *Densusianu, Hațeg*, p. 274—275, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 136—137, nr. 19, „Făgăraș”, [De oameni insurați]; *Ionescu, C.*, p. 8, nr. 4, Corbi-Ucea-Brașov, [Colindă de fereastră], [După miezul nopții]; p. 8—9, nr. 5, Corbi-Ucea-Brașov, [Colindă de fereastră], [După miezul nopții]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 98—99, nr. 101, Arefu-Argeș; *Păsculescu*, p. 23, nr. 28, III, Vîrfuri-Dîmbovița; p. 58, nr. 74, Agighiol Tulcea, [Colind de fată mare]; p. 60—61, nr. 78, Nucet-Dîmbovița, „Colindul ingerilor”; *Rădulescu-Codin-Mihalache*, p. 12, nr. 4, „Argeș”, [Pentru stăpînul casii]; *Tocilescu*, p. 523, Bogați-Argeș; *Ursu*, p. 164, nr. 173, Gîrbovăț-Bănia-

Caraș-Severin; *A.I.C.E.D.*, fg. : 330, Mada-Balșa-Hunedoara; 566 b, București, [De vânători], cf. tip 24, 68 C; 3394 a, Ohaba-Șinca-Brașov; 5124 b, Brădeni-Sibiu, cf. tip 97; 6531 c, Chioșd-Sălaj; 6765 b, Poiana-Vrincioaia-Vrancea; 6890 a, Budești-Ilfov; 7162 a, Bobota-Sălaj; 7320 b, București, [Dă fereastră]; 8828 b, Văleni-Argeș, [De fereastră]; 9429 b, Asuajul de Sus-Maramureș; mg. : 2144 d, Gura Rîului-Sibiu; 2958 I o, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colindă de afară]; 2958 II d, e, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colindă de fereastră]; 3004 k (r), Seaca-Teleorman, [I a fereastră].

Cf. : *Bologa*, p. 65—66, nr. 54, Cugir-Alba, (a. tip 25); *Cucu*, ed. post., p. 129, nr. 102, Cosoba-Joița-Ilfov, (a. tip 70); *A.I.C.E.D.*, fg., 6862 b, Uric-Pui-Hunedoara, (a. tip 25).

10 B — Porumbeii care stropesc cu apă gazda (un copil, o pereche, sfinți...) se vădesc a fi colindătorii. 10 B — The pigeons who sprinkle the host (a child, a couple, saints...) with water prove to be the "colindători".

Cf. 88

Bartók, nr. 77 a, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; 77 b, Riu de Mori-Hunedoara; *Bîrlea*, I., p. 85—86, Berbești-Giulești-Maramureș, cf. tip 80 A; *Bologa*, p. 30—31, nr. 23, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; *Colinde, stea*, p. 44—45, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [La fereastră]; *Ișar*, p. 12—13, nr. 9, [Colindă pentru familie]; *Neagu*, p. 13—14, nr. XI, [De fereastră]; *Păsculescu*, p. 43, nr. 48, Traian-Teleorman, [Colind de familie], cf. tip 16; *Popovici Vasile*, p. 76—77, nr. 40, Cosîmbești-Ialomița; *Stanciu*, p. 50—51, nr. 9, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [La fereastră]; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 40, [De fereastră]; *A.I.C.E.D.*, fg. : 4770 b, Sitani-Pomezzeu-Bihor; 7725 a, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu; 8792 b, Boteni-Argeș; 8797 c, Boteni-Argeș; mg. : 2960 I p., Boișoara-Vilcea, [Colindecu de afară]; 2961 II a, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă la ușă]; 3407 f, Porumbacu de Jos-Sibiu, [La fereastră].

Cf. : *Bartók*, nr. 55 a, Căbești-Bihor (a. tip 5); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 18—19, nr. 17, Lipova-Arad, (a. tip 150 a); *Tocilescu*, p. 1121, Roșiorii de Vede-Teleorman, (a. tip 26 B); p. 1461, Beștepe-Mahmudia-Tulcea, (a. tip 119); *Viciu*, p. 151-152, nr. LXXVII, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, (a. tip 150 a); *A.I.C.E.D.*, mg. : 503 m, Goleș-Toplița-Hunedoara, (a. tip 150 a); 809 k, Dăbica-Toplița-Hunedoara, (a. tip 150 a); 1016 c, Radna-Lipova-Arad, (a. tip 150 a); 2961 II a, Găujani-Boișoara-Vilcea, (a. tip 16).

11 — *Trezirea lui Dumnezeu*.

Dumnezeu (Isus, gazda) adoarme sub un pom (sau în pat); păsări (rîndunele, porumbei, turturele...) și o fată (un sfînt) încearcă succesiv să-l trezească.

11 — *The awakening of God*.

God (Jesus, the host) falls asleep under a tree (in a bed). Birds (swallows, pigeons, turtle-doves...) and a girl (a saint) try successively to awaken Him.

V. *categ. VIII*

A.A.F., vol. I, p. 178, nr. CLV, Boinești-Bixad-Satu Mare; *Bibicescu*, p. 253—254, nr. 14, Vilcele-Covasna, *cf. tip 167*; *Breazul, G.*, *Carmen*, p. 139—140; *Breazul, G.*, *Colinde*, p. 67—68, nr. 45, „Transilvania”, *cf. tip 23*; *Densusianu, Hațeg*, p. 128—129, Densuș-Hunedoara; *Drăgan*, p. 9—10, [Colinda băbarilor]; *Drăgoi, Colinde*, p. 29—30, nr. 25, Săvîrșin-Arad; p. 71—72, nr. 67, Ilteu-Petriș-Arad; p. 94—95, nr. 88, Leșnic-Vețel-Hunedoara; *Marienescu*, p. 24—25, comb. var. „Cluj, Bozinta”; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 910 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1370, Vilcele-Covasna, *cf. tip 167*; 1729 b, Petroșani-Hunedoara; 1802 a, Densuș-Hunedoara; 5141 b, Brădeni-Sibiu; 5445 a, Mateiaș-Racoș-Brașov; 6811 d, Gurasada-Hunedoara, *cf. tip 20*; 7653 a, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; 10200 a, Alun-Boșorod-Hunedoara; 10211 c, Rîșculița-Baia de Criș-Hunedoara; *mg.*: 882 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 2120 b, Covăsiș-Arad; 2603 I o, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2725 I h, Galați-Zlatna-Alba.

Cf.: *Densusianu, Hațeg*, p. 113—114, nr. XLVI, Densuș-Hunedoara, (a. tip 197); *A.I.C.E.D.*, *fg.* 1304 a, Arpașu de Sus-Cîrțișoara-Sibiu, (a. tip 173).

Comp.: *Motif-Index*, A 2231 2. 2.: Swallows torment Christ on cross.

12 — *Darurile colindătorilor*.

Colindătorii aduc gazdei (fetei, copilului gazdei...) daruri: flori, furcă, turmă etc.

12 — *The presents brought by the “colindători”*.

The “colindători” bring presents such as flowers, a distaff, a wreath, a flock of sheep etc. to the host (his daughter, his baby ...).

Cf. tip 13, 101

Drăgoi, Colinde, p. 49, nr. 44, Ilteu-Petriș-Arad, [De fată]; *Teodoreescu, G. Dem.*, p. 82, „Atirnați”, [De fetiță]; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 3365 b, Ucea de Sus-Ucea

Braşov; 4737 b, Crinţeşti-Dobreşti-Bihor; 6812 a, Gurasada-Hunedoara, [La fete]; *mg.* : 144 i, Bogdana-Buciumi-Sălaş, [De copil]; 676 e, Simbăteni-Păuliş-Arad; 879 d, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 1012 f, Simbăteni-Păuliş-Arad.

Cf. : *Bartók*, nr. 53 a, Sinmiclăuş-Moftin-Satu Mare, (a. tip 8); nr. 53 b, Igriş-Sin Petru Mare-Timiş (a. tip 8); 53 c, Socodor-Arad, (a. tip 8); 53 d, „Alba“ (a. tip 8); nr. 53 g, Albac-Cîmpeni-Cluj, (a. tip 8); *Daulu*, p. 9, „Bihor“, [La ajunu de Cretianu], (a. tip 8); *Viciu*, p. 122, nr. XXIII, Bistra-Mureş, (a. tip 8); *A.I.C.E.D.*, *fg.* : 4741 b, Crinţeşti-Dobreşti-Bihor, (a. tip 7); 9131 a, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, (a. tip 42); 4741 b, Crinţeşti-Dobreşti-Bihor, (a. tip 7); 9198 b, Girişu Negru-Tinca-Bihor, (a. tip 7).

13 — *Cerb împodobit cu daruri.*

Colindătorii cer îngăduinţa de a vîna în livezi (curţi) un cerb împodobit cu daruri destinate gazdei sau familiei acestuia.

13 — *The stag adorned with presents.*

The “colindători” ask permission to hunt in the meadows (courtyards) a stag adorned with presents which are to be given to the host and his family.

cf. tip 12

Dumitraşcu-Crişan, p. 55—57, nr. XIX, Mărgineni-Hîrseni-Braşov, [De vînători]; *Marienescu* p. 139—140, comb. var. „Dobra, Lipova, Bozinta“; *Viciu*, p. 116—117, nr. XIII, Sebeş-Ruşii Munţi-Mureş; p. 117, nr. XIV, Agrişteu-Bălăuşeri-Mureş; p. 118, nr. XV, Soroştin-Şeica Mică-Sibiu; p. 118—119, nr. XVI, Romos-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, *fg.* 352, Sîncel-Alba; 1320 c, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu, [La fată]; 1527 a, Hîrseni-Braşov; 3454 b, Copăcel-Hîrseni-Braşov; 4941 b, Cetea-Galda de Jos-Alba; 5358 d, Cuciulata-Hoghiz-Braşov; 9203 b, Sebeş-Hîrseni-Braşov; *mg.* : 496 b, Ghelari-Hunedoara-Hunedoara.

14 *Darurile pretinse primarului.*

Colindătorii pretind primarului (satului, cetei) să-şi vîndă oile, (să se împrumute) pentru a face darurile convenite cetei.

14 — *The presents required of the headman.*

The “colindători” ask the headman (of the village, of the “ceata”) to sell his sheep (to borrow money) to enable him to give the required presents to the “ceata”.

Bartók, nr. 72, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, *cf. tip 15*; *Bologa*, p. 8—9, nr. 2, Galeș-Fintinele-Sibiu, [Colinda judeului]; p. 14, nr. 8, Săliște-Sibiu, [Colinda judeului]; p. 24, nr. 16, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [Colinda judeului]; p. 27, Mag-Săliște-Sibiu, [Colinda judeului]; *Brăiloiu*, p. 11, nr. 17, Retiș-Brădeni-Sibiu; *Drăgoi, Colinde*, p. 210, nr. 224, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 229, nr. 250, Luduș-Sibiu; *Folclor din Transilvania*, vol. II, p. 469—470, nr. 186, „Cimpul Piinii (Orăștie)“; *A.I.C.E.D.*, fg. : 303 a, Mada-Balșa-Hunedoara, [A primarului], *cf. tip 8*; 806 a, Andrieș-Hunedoara-Hunedoara, [A birăului], *cf. tip 8*; 5068 b, Retiș-Brădeni-Sibiu; 6818 d, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [A primarului], *cf. tip 8*; *mg.* 1507 o, Vaidei-Romos-Hunedoara, [De birău].

15 — *Schimb de daruri între colindători.*

Colindătorii, împărțiți în două grupuri ale aceleiași cete (în două cete diferite) primesc și oferă daruri: cal, arc, săgeată etc.

15 — *Exchange of presents between the “colindători”.*

The “colindători” belonging to two groups of a “ceta” (to two “ceta”) receive and offer presents: a horse, a bow, an arrow etc.

Bartók, nr. 47, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; *Marienescu*, p. 155—156, Dobra-Hunedoara; *Pann, Stea*, p. 90—91, *cf. tip 217*; *Păsculescu*, p. 64 nr. 84, Tîrgoviște-Dîmbovița, [Drumurile colindătorului], *cf. tip 217*; *A.I.C.E.D.*, fg., 6819 d, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 8332 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [A dubașilor]; *mg.*: 912 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 2724 II b b, Feneș-Zlatna-Alba, [A birăului feciorilor]; 2726 I g, Valea Mică-Zlatna-Alba.

Cf.: *Bartók*, nr. 72, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, (a. tip 14).

16 — *Casă mîndră.*

Se descrie o casă mîndră aparținînd gazdei (uneori proprietarul e Luceafărul). Pe acoperișul casei se află de obicei porumbei.

16 — *The beautiful house.*

A beautiful house belonging to the host (sometimes the owner is the morning or the evening star) is described. Usually, pigeons are sitting on the roof.

Cf. tip 150 a

Bud, p. 74, nr. 17, „Maramureș“; *Cucu*, p. 21; *Cucu, ed. post.*, p. 150, nr. 120, Albești-Paleologu-Prahova; *Diaconu*, p. 74—75, Gugești-Vrancea, [Colind de

oameni bătrâni], *cf. tip 68 C*; *Drăgoi, Colinde*, p. 61—62, nr. 57, Ilteu-Petriș-Arad; *Ișar*, p. 10—11, nr. 8, [Colindă la fereastră], *Pamfile, Colinde*, p. 36—38, nr. 17, *cf. tip 68 C*; *Pamfile, Crăciunul*, p. 97, nr. 98, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 12, nr. 15, Tirgoviște-Dimbovița, „Colindul Sfintului Ion“, *cf. tip 68 C*; *R.F.*, an. II, nr. 3, 1957, p. 63—64, nr. 4, Zam-Hunedoara; *Rădulescu-Codin, Muscel*, p. 117—118, Cimpulung-Argeș, „Colindul lui Sfintu Ion“, *cf. tip 68 C*; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 39—40, București, [De fereastră], *cf. tip 68 C*; *A.I.C.E.D.*, fg.: 2016 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 5189 b, Stremț-Alba; 6150 a, Pelișor-Bîrghiș-Sibiu; 8081 b, Lupșanu-Ialomița, „Colinda lui Dumnezeu“; 8808 c, Boteni-Muscel; 9500 a, Curcani-Ilfov, *cf. tip 68 C*; *mg.*: 1474 j, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 1514 c, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 1514 i, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 2958 I n, Mlăceni-Periș-Vâlcea, [Colindă de afară], *cf. tip 26 A a*; 2958 I o, Mlăceni-Periș-Vâlcea, [Colindă de afară]; 2961 II a, Găujani-Boișoara-Vâlcea, [Colindă la ușă], *cf. tip 10 C*.

Cf.: *Bologa*, p. 10—11, nr. 4, Galeș-Fintinele-Sibiu, (a. tip 137 B a); *Cocișiu, Tîrnava*, p. 428, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 137 B a); *Colinde, Stea*, p. 46—47, (a. tip 137 B a); *Cucu, ed. post.*, p. 69—70, nr. 54, Căciulați-Moara Vlășiei-Ilfov, (a. tip 137 B a); p. 71—73, nr. 55 Lupșanu-Ialomița, (a. tip 160 A); *Păsculescu*, p. 43, nr. 48, Traian-Teleorman [Colind de familie], (a. tip 10 C); *Rădulescu*, p. 20—22, Dragoslavele-Argeș, [Colindul casei], (a. tip 23); p. 23—24, Dragoslavele-Argeș, [Colind al casei], (a. tip 154); *Vulpescu*, p. 160—162, Lupșanu-Ialomița, (a. tip 160 A); *A.I.C.E.D.*, fg.: 3396 a, Prăjoaia-Livezi-Bacău, (a. tip 19); 5263 a, Streza-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 126); 6372 c, Brateiu-Sibiu, (a. tip. 137 B b); 6886 a, Budești-Ilfov, „Colindul lui Dumnezeu“, (a. tip 154); 7372 b, Dragoslavele-Argeș, [Al casei dinăuntru], (a. tip 23); 8083 c, Bordușani-Ialomița, [Colindu curții], (a. tip 160 A); *mg.*: 75 j, Poiana Negrii-Dorna Cîndreni-Suceava, (a. tip 167); 1825 a, Lupșanu-Ialomița, (a. tip 160 A); 1826 c, Lupșanu-Ialomița, (a. tip 160 A); 2958 II i, Bumbuești-Boișoara-Vâlcea, „Colinda lu Sfintu Gheorghe“, (a. tip 160 B); 2960 I r, Boișoara-Vâlcea, [A mesii], (a. tip. 126); 3400 I g, [Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [La gazda cetii], (a. tip 137 B b); 3401 I e, Arpașu de Jos-Sibiu, (a. tip 137 B a); 3407 c, Porumbacu de Jos-Sibiu, [De fată], (a. tip 137 B a).

17 — *Lauda belșugului.*

Gazdei i se enumără ci-rezi, turme, care cu grî-ne, un cal..., care se în-dreaptă spre casa sa.

17 — *In praise of the abundance.*

Flocks of cattle and sheep, carts full of corn, a horse etc. are proceeding towards the ho-use of the host.

Breazul, Colinde, p. 402–403, nr. 271 „Muntenia“; p. 404, nr. 272, „Muntenia“; p. 494, nr. 273 „Muntenia“; p. 405, nr. 274, „Oltenia“; *Budălănescu-Ciașanu*, p. 89, nr. 11, Aninoasa-Gorj; *Cucu, ed. post.*, p. 151–152, nr. 121 Petroșița-Dimbovița; p. 153–154, nr. 122, Petroșița-Dimbovița; p. 155–156, nr. 123, Colanu-Ulmi-Ialomița; p. 157–158, nr. 124, Fieni-Tîrgoviște-Dimbovița; p. 159–160, nr. 125, Novaci-Mihăilești-Ilfov; *Drăgoi, Colinde*, p. 32–33, nr. 28, Săvirșin-Arad, [A primarului]; *Densusianu-Hașeg*, p. 267–268, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Candrea-Densusianu, Poezii*, p. 44, nr. LXXI, „Prahova“; *Ionescu, N.*, p. 54–55, Ștefan cel Mare-Olt; p. 56–57, Redea-Olt; *Mariencescu*, p. 149–151, comb. var. „Dobra, Cluj“; *Pamfile, Colinde*, p. 29–31, nr. 15, [Colind de gazdă]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 78–79, nr. 62, Mălureni-Argeș; *Păsculescu*, p. 40–41, nr. 45, Tîrgoviște-Dimbovița, „Colind de anul nou“; *Popovici, Vasile*, p. 22–23, nr. 12, Râzvad-Tîrgoviște-Dimbovița; p. 24–25; nr. 13, Buciumeni-Dimbovița; p. 26–27, nr. 14, Dumbrava-Ulmi-Tîrgoviște-Dimbovița; *Tocilescu*, p. 525, Bogați-Argeș; p. 528–529, Breaza de Jos-Breaza-Prahova; *Tușescu*, p. 47–48, Zărnești-Brașov; *A.I.C.E.D., fg.*: 2007 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 2015 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 4943 a, Cetea-Alba-Hunedoara, [A primarului]; 6889 a, Budești-Ilfov, [De băiat]; *mg.*: 808 h, Dăbîca-Toplița-Hunedoara; 1038 e, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [La fereastră], „De sfîntu Vasile“.

18 — *Elogiul frumuseții și prosperității.*

Se descrie hiperbolic frumusețea gazdei, a soției și copiilor acestuia; se laudă de asemenea bunurile stăpînite de gazdă.

Folclor din Transilvania, vol. II, p. 473–474, nr. 190 „Cimpu Piinii, (Orăștie)“; *Viciu*, p. 157–158, nr. LXXXIV, Teiuș-Alba.

19 — *Colindătorii, darurile și Isus.*

Colindătorii anunță gazdele că vin cu Isus (și / sau vestesc nașterea) și pomenesc de darurile cuvenite Domnului.

18 — *In praise of beauty and opulence.*

The host, his wife and children are hyperbolically described. The fortune of the host is also praised.

19 — *The “colindători”, the presents and Jesus*

The “colindători” inform the host that they are coming with Jesus (and / or announce the Birth) and refer to the presents which are to be given to the child of God.

Alecsandri, p. 394—395, nr. VIII; *Bartók*, nr. 52, Idicel-Brincovenеști-Mureș; nr. 53 f, Saravale-Sinpetru Mare — Timiș; nr. 54, Troaș-Arad; nr. 59 b, Sarmizegetusa-Hunedoara; *Bălășel*, vol. I, p. 25—26, nr. 6, Pleșești-Vulturești-Suceava; *Birseanu*, p. 9, nr. VI, „Dumbrău”; p. 16, nr. XV, Săcele-Brașov; *Birlea, I.*, p. 86, Ieud-Maramureș; p. 87, Săpînța-Maramureș, (dub.); p. 99, Săpînța-Maramureș; *Bogdan, G.* p. 18, Jina-Sibiu; p. 19, Jina-Sibiu; p. 26 Mag-Săliște-Sibiu; *Bologa*, p. 34—35, Lancrăm-Sebeș-Alba; *Brăiloiu*, p. 4—5, nr. 3, Piatra-Neamț-Neamț; p. 5, nr. 4, Pănțești-Sascut-Bacău; *Breazul, G., Carmen*, p. 213, Gălbiori-Crucea-Constanța; *Breazul, G., Colinde*, p. 16—17, nr. 4, „Transilvania”; p. 20, nr. 8 „Muntenia”; p. 26—27, nr. 16, „Transilvania”; p. 34, nr. 23, „Dobrogea”; p. 35—36, nr. 24, „Transilvania”; p. 53—55, nr. 36, „Transilvania”; p. 56—57, nr. 38, „Muntenia”; *Cocișiu, Ardeal*, p. 6, Birlea-Cornești-Cluj; *Cucu*, p. 3; p. 4; p. 8; *Cucu, ed. post.*, p. 10, nr. 4, Valea Cricovului-Apostolache-Prahova; p. 11, nr. 5, Vilsănești-Mușetești-Argeș; p. 14, nr. 8, Șintești-Vidra-Ilfov; p. 16—17, nr. 10, Căciulați-Moara Vlăsiei-Ilfov; p. 21, nr. 13, „Dimbovița (Tîrnavele)”; p. 23, nr. 15, Podu Rızii-Sălcioara-Dimbovița; p. 26, nr. 17, Talea-Prahova, p. 27—28, nr. 18, Ciocănești-Ilfov; p. 29, nr. 19; p. 190, nr. 152, Talea-Prahova; *Datini*, p. 11—13, nr. I; p. 13—14, nr. II; p. 14—15, nr. III; *Drăgoi, Colinde*, p. 45, nr. 40, Săvirșin-Arad; p. 199—200, nr. 212, Alba Iulia-Alba, cf. tip 121; p. 256, nr. 291, Tușinu-Sinpetru de Cîmpie-Mureș, cf. tip 5; *Dumitrașcu, Cîndri*, p. 107, nr. 3, „Făgăraș”; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 12—13, nr. 2, Gildău-Jegălia-Ialomița; p. 13—14, nr. 3, Gildău-Jegălia-Ialomița; *Garofoiu*, p. 25, „Miclăușeni-Lăpușna”; p. 29, Spătărei-Furculești-Teleorman; *Gheorgheasa*, p. 6, nr. III, „Neamț”; p. 7, nr. IV, „Neamț”; *Ilieșiu*, p. 3, Silvaș-Săuca-Satu Mare; p. 16, Maieru-Bistrița-Năsăud; p. 24—25, Singeorglu de Mureș-Buciumi-Sălaș; p. 26, Nimigea-Bistrița-Năsăud; p. 34—35, nr. 19, Luța-Brașov; p. 50, nr. 30; *Ionescu, N.*, Balș-Olt; p. 6—7, Grădinile-Studina-Olt; p. 8—9, Turcinești-Tîrgu-Jiu-Gorj; *Ișar*, p. 5—6, nr. 5; *Lenghel-Izanu*, p. 48, Văleni-Călinești-Maramureș; *Mariencescu*, p. 12—13, comb. var. „Dobra, Cluj, Bozinta, Giula”; p. 19—20, Cluj-Cluj; *Mirea*, p. 24, nr. 3; *Moș Gh.*, p. 9, [La fereastră]; *Nicoară-Netea*, p. 156, nr. 1, „Regiunea Mureșului de sus”; p. 164—165, nr. 9, „Regiunea Mureșului de sus”; *Pagini alese*, p. 39, „Muntenia”; p. 40, „Bucovina”, cf. tip 9; *Pamfile, Colinde*, p. 10; p. 13—14; *Pamfile, Crăciunul*; p. 54—55, nr. 7, Tătăruși-Iași; p. 55, nr. 8, Florești-Poienesti-Vaslui; p. 56, nr. 11, Zorleni-Vaslui; p. 56, nr. 12, Țepu-Galați; p. 56—57, nr. 13, Țepu-Galați; p. 57, nr. 15, Țepu-Galați; p. 57, nr. 16, Țepu-Galați; p. 59—60, nr. 22, Țepu-Galați; p. 60, nr. 24, Bolotești-Vrancea; p. 61, nr. 27, Largu-Buzău; p. 62, nr. 29, Țepu-Galați; p. 62, nr. 30, Țepu-Galați; *Pann, Versuri mușcești*, p. 8; *Papahagi*, p. 79, nr. CCCXLVII, Săliște-Băzești-Maramureș; *Popovici*,

Vasile, p. 9, nr. 1, Mărcești-Dobra-Dîmbovița; Popovici, Victor, p. 10, nr. 8; Rădulescu-Codin-Mihalache, p. 97, „Argeș”; Stea, Colinde, p. 17, [Strigarea colindătorilor la fereastră]; Stea, vicieim, colind, p. 26, nr. I; Teodorescu, G. Dem., p. 18, București, [De fereastră], cf. tip 173; Tocilescu, p. 1460, Bistricioara-Ceahlău-Neamț, cf. tip 121; p. 1488, Timișești-Neamț; Urături, p. 5–6, nr. I; p. 6–7, nr. II, p. 7–8, nr. III; Ursu, p. 169, nr. 182, Bozovici-Caraș-Severin; Viciu, p. 25–26, nr. IX, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, [La ușe]; p. 37, nr. XXXII, Decea-Mirăslău-Alba; p. 39, nr. XXXVII, Sincel-Alba; p. 94, nr. CXXIX, Orosia-Cuci-Mureș; A.I.C.E.D., fg. : 110 b, Livezile-Bacău; 329, Mada-Balș-Hunedoara; 1032 b, c, Jina-Sibiu; 2168 c, Negrești-Oaș-Satu Mare-Satu Mare; 2183 a, Certeze-Maramureș; 2188, Moșișeni-Certeze; 3668 a, Fundul Moldovei-Suceava; 3996 a, Prăjoaia-Livezi-Bacău, cf. tip 16; 5028 b, Cărmăzana-Satu Mare; 5278 a, Galda de Jos-Alba; 5280 a, Galda de Jos-Alba; 5753 b, Ulmeni-Maramureș; 5799 b, Clopotiva-Hunedoara; 6153 c, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6293 a, București, cf. tip 173; 6806 b, Gurasada-Hunedoara; 6826 c, Merișor-Bănița-Hunedoara, [La cerb]; 6827 a, Merișor-Bănița-Hunedoara, [De dimineață]; 7205 d, Negrești-Oaș-Satu Mare-Satu Mare; 7276 a, Rădășeni-Suceava; 7323 a, București, cf. tip 173; 7362 a, Volovăț-Rădăuți-Botoșani, cf. tip 21; 7669 b, Săvăstreni-Recea Brașov; 7782 a, București; 8085 c, Răhău-Sebeș-Alba, [Butea]; 8086 a, Răhău-Sebeș-Alba, [A colacilor]; 8123 b, Cornetu-Ilfov; 8310 b, Negrești-Oaș-Satu Mare-Satu Mare; 8333 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 8762 a, Mățău-Mioarele-Argeș, [Dă fereastră]; 8905 b, Florești-Laslea-Sibiu; 9429 c, Asuaju de Sus-Maramureș; 12842 d, [Coadele-Snagov-Ilfov; 12980 a, Țolești-Forăști-Suceava; 12980 b, Țolești-Forăști-Suceava; 12990 a, Țolești-Forăști-Suceava; mg. : 144 h, Bogdana-Buciumi-Săla; 226 c, Buciumi-Șomcuta-Baia Mare; 503 t, Goleș-Toplița-Hunedoara, [De încheiere]; 525 e, Slatina-Nucșoara-Argeș; 547 p, Ilva Mică-Bistrița-Năsăud; 552 e, Ilva Mică-Bistrița-Năsăud; 733 a, Bănești-Fintinele-Suceava; 903 d, Văleni-Argeș; 903 e, Valea Stejarului-Vad-Maramureș; 1016 b, Radna-Lipova-Arad; 1019 e, Lipova-Arad; 1177 f, Fundul Moldovei-Suceava; 1430 h, Roșia de Secaș-Alba; 1433 k, Leșu-Bistrița-Năsăud; 1434 g, Rebra-Bistrița-Năsăud; 1466 I a, Pojorita-Suceava; 1527 z (v), Bălăcești-Bolboș-Gorj; 1938 I, Lupșa de Sus-Broșteni-Mehedinți, (dub.); 1944 d, Lupșa de Sus-Broșteni-Mehedinți (dub.); 2131 i, Birlești-Mogoș-Alba; 2223, p, Săpînța-Maramureș, [La fereastră]; 2231 j, Birlești-Mogoș-Alba; 2667 c, Drăguș-Viștea-Brașov; 2723 I f, Ampoița-Meteș-Alba; 2723 I m, Ampoița-Meteș-Alba; 2724 II i, Feneș-Zlatna-Alba, [La fereastră]; 3163 e, Mara-Desești-Maramureș, cf. tip 173.

Cf. : Pamfile, Colinde, p. 15–16, nr. 6, (a, tip 9); Pamfile, Crăciunul, p. 52, nr. 1, Frătăuții Vechi-Suceava, (a, tip 189); Viciu, p. 38, nr. XXXV, Filipișu Mic-Breaza-Mureș, (a, tip 178); p. 39, nr. XXXVI, Ocna Mureș-Alba, (a, tip 23); p. 59, nr. LXX, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba, (a, tip 23).

20 — Colindătorii și do-
rința lui Isus².

Isus cere colindătorilor să-i
pomenească nașterea.

20 — *The request of Je-
sus to the "colindători"*.

Jesus aske the "colindători"
to announce His birth.³

V. categ. VIII

Bogdan G., p. 22, Jina-Sibiu; Brediceanu, p. 142—144, nr. 113, Săcel-Maramureș; Bud, p. 70—71, nr. 9, „Maramureș”; Densusianu, Hațeg, p. 268—269, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; Drăgoi, Belinț, p. 38—39, nr. 2, Belinț-Timiș; Drăgoi, Colinde, p. 43—44, nr. 38, Săvirșin-Arad; Velcu, p. 3—4, nr. 5; A.I.C.E.D., fg.: 1031 b, Jina-Sibiu; 4924 c, Sebeșel-Săsciori-Alba; 7610 b, Șinca Veche-Șinca-Brașov; 8311 a, Negrești-Oaș-Satu Mare; mg.: 2723 I g, Ampoița-Meteș-Alba; 2723 I p, Ampoița-Meteș-Alba, [A copiilor], cf. tip 181.

Cf.: A.I.C.E.D., fg.: 6811, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 11)

21 — Crăciun călare.

Crăciun (colindătorii,
Dumnezeu, Sfântul Ilie...) repre-
zentat de obicei ca un om bătrîn,
vine călare pe un cal alb (șchiop,
cu potcoave de colaci, adăpat
cu vinars ...).

21 — *Christmas on horse
back.*

Christmas (the "colindă-
tori", God, Saint Elijah...), usu-
ally represented as an old man,
comes on a horse (a white horse,
a limp one, one with horse-
shoes made out of "colac", a
horse who has drunk "vin-
ars",⁴ ...).

Bartók, nr. 59 a, Feneș-Zlatna-Alba; nr. 69 a, Sinicolau Mare-Timiș; nr. 69 b, Mănăstireni-Cluj, cf. tip 5; Brădiloiu, p. 10, nr. 15, Izbiceni-Olt; Breazul, G. Colinde, p. 102—103, nr. 69, „Oltenia”; Cucu, ed. post., p. 181, nr. 144, Cornățelu-Dimbovița; Drăgoi, Colinde, p. 43, nr. 37, Săvirșin-Arad; p. 122—123, nr. 114, Cerbia-Zam-Hunedoara, [La ușe]; p. 130, nr. 122, Șoimuș-Hunedoara; Dumitrașcu, De sărbători, p. 50—52, nr. I, Gildău-Jegălia-Ialomita; Lenghel-Izanu p. 31, „Maramureș”; Pamfile, Crăciunul, p. 53, nr. 4, „Transilvania”; p. 99—100, nr. 102, Tulburea-Gorj; Tocilescu, p. 1480, Perieni-Vaslui; A.I.C.E.D., fg.: 331, Mada-Balșa-Hunedoara; 917 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 6691 a, Paltin-Vrancea; 9109 a, Porumbacu de Jos-Sibiu; 12973 a, Dolhasca-Suceava; 12973 c, Dolhasca-Suceava; 12995, a, Drăgușani-Parava-Bacău; 14431, Dorna Cindreni-Suceava;

mg. : 676 f, Simbăteni-Păuliș-Arad; 1012 h, Lipova-Arad; 2223 n, Săpînța-Sighet-Maramureș, [La fereastră]; 3407 d, Porumbacu de Jos-Sibiu, [La fereastră].

Cf. : *Cucu, ed. post.*, p. 161, nr. 126, Podul Rizii-Sălcioara-Dîmbovița, (a. tip 153); p. 182, nr. 145, Fierbinți-Ilfov, (a. tip 80 A); *A.I.C.E.D.*, fg. : 1843 c, Vad-Copalnic-Mănăștur-Maramureș, (a. tip 173); 1849, b, c, Vad-Copalnic-Mănăștur-Maramureș, (a. tip 3); 7362 a, Volovăț-Rădăuți-Botoșani, (a. tip 19); mg. : 1009 e, Radna-Lipova-Arad, (a. tip 5); 1012 c, Simbăteni-Păuliș-Arad, (a. tip 5); 2602 I g, Tisa-Hălmagiu-Arad, [Colinda dubelor], (a. tip 8).

22 — Ingeraș călare.

Un îngerăș călare pornește să caute băieți (copii) cu bice.³

22 — An angel on horse back.

A little angel rides off searching for boys (children) with whips.⁵

Cucu, ed. post., p. 115, nr. 90, Petroșița-Dîmbovița; p. 117, nr. 92, Șelaru-Dîmbovița; p. 118, nr. 193, Potlogeni Vale-Crîngurele-Dîmbovița; p. 121 nr. 95, Slănic-Aninoasa-Argeș; p. 138, nr. 109, Grecii de Jos-Fierbinți-Ilfov; *Ionescu, N.*, p. 52—53, Ocnele Mari-Vilcea; *Popovici, Vasile*, p. 21, nr. 11, Croitori-Dîmbovița; *A.I.C.E.D.*, fg., 7324 a, București, [Pentru copilași], „Dă înger“; 10138 a, Bucșani-București.

II. COSMOGONICE

23 — *Facerea lumii.*

Demiurg (Dumnezeu, îngeri, sfinți, Sf. Ilie ...) razămă cerul pe patru stâlpi de argint, întinde pământul, face munții și văile.

II. COSMOGONICAL COLINDA

23 — *The creation of the world.*

The creator (God, angels, Saints, Saint Elijah...) puts the sky on four silver pillars, stretches the earth and forms mountains and valleys.

V. categ. VIII

Bartók, nr. 103 a, Corbești-Ceica-Bihor; nr. 103 b, Drăgești-Bihor; 103 c, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, cf. tip 167; nr. 103 d, Nucșoara-Sălașu d

Sus-Hunedoara, *cf. tip* 173; nr. 103 e, Igrîș-Timiș, *cf. tip* 26 A a; nr. 103 f, Ungheni-Mureș; nr. 103 g, Idicel-Brîncovenеști-Mureș; nr. 103 h, Cenad-Timiș; *Bibicescu*, p. 235—237, nr. 3, Vîlcele-Covasna, *cf. tip* 180; p. 237, nr. 4, Vîlcele-Covasna, *cf. tip* 180; *Bologa*, p. 98, nr. 70, Șeica Mare-Sibiu; *Breazul, G. Colinde*, p. 72, nr. 49, „Transilvania“; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 423, Racoș-Mateiaș-Brașov; *Coman*, p. 7, Margine-Abram-Bihor; *Densusianu, Hațeg*, p. 163—164, Sarmizegetusa-Hunedoara, *cf. tip* 167; *Drăgoi, Colinde*, p. 98—99, nr. 91, Leșnic-Vețel-Hunedoara, *cf. tip* 167; p. 111—112, nr. 103, Dobra-Hunedoara, *cf. tip* 167; p. 171—172, nr. 181, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 226—227, nr. 246, Reciugîrbova-Alba; p. 234, nr. 257, Pianu de Sus-Pianu-Alba, *cf. tip* 167; p. 251, nr. 283, Întorsura Buzăului-Covasna, *cf. tip* 162; p. 252, nr. 284, „Buzău ardelean-Trei Scaune“; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 31—32, nr. II, Mărgineni-Hîrseni-Brașov; *Ionescu, C.*, p. 16, nr. 8, Arpașu de Sus-Cîrtișoara-Sibiu, [Colindă de masă]; *Jarnik-Bîrseanu*, p. 539, nr. XXXI, Blăjel-Sibiu; *Nicoară-Netta*, p. 169—170, nr. 13, „Regiunea Mureșului de sus“, *cf. tip* 176 A; *Păsculescu*, p. 19, nr. 26, „Teli Grecea-Transilv.“, *cf. tip* 176 A; *Răuțescu*, p. 20—22, Dragoslavele-Argeș, [Colindul casei], *cf. tip* 16; *Tocilescu*, p. 528, Starchiojd-Prahova, *cf. tip* 1, 68 C; *Viciu*, p. 21, nr. I, Săcădate-Avrig-Sibiu; p. 21—22, nr. II, Spini-Turdaș-Hunedoara; p. 23, nr. IV, Călanu Mic-Călan-Hunedoara, *cf. tip* 167; p. 26—27, nr. XI, Cibu-Fîntinele-Mureș, *cf. tip* 167; p. 31, nr. XX, Mărgineni-Hîrseni-Brașov; p. 38, nr. XXXIV, Blaj-Alba; p. 39, nr. XXXVI, Ocna Mureș-Alba, *cf. tip* 19; p. 59, nr. LXX, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba, *cf. tip* 19; *A.J.C.E.D.*, *fg.*: 366, Mada-Balșa-Hunedoara, *cf. tip* 167; 486 a, Arpașu de Sus-Cîrtișoara-Sibiu; 559 a, București, [De fereastră], *cf. tip* 26 A, 166; 820 a, Sfinandreaș-Simeria-Hunedoara, *cf. tip* 167; 1275 c, Drăguș-Viștea-Brașov; 1318 c, Arpașu de Sus-Cîrtișoara-Sibiu, [Colind de casă]; 3379 a, Arpașu de Jos-Sibiu; 3394 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 4734 b, Crîncești-Dobrești-Bihor; 5458 a, Mateiaș-Racoș-Brașov; 5464 c, Coveș-Agnita-Sibiu, *cf. tip* 167; 6374 c, Dîrlos-Sibiu; 6802 b, Țărățel-Brad-Hunedoara, *cf. tip* 173; 6811 a, Gurasada-Hunedoara, *cf. tip* 25; 6848 c, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, *cf. tip* 167; 7325 b, București, [Dă fereastră], *cf. tip* 26 A, 166; 7372 b, Dragoslave-Argeș, [Al casei dinăuntru], *cf. tip* 16, 30; 7617 c, Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov, *cf. tip* 26 A; 7994 b, Iclod-Cluj; 14183 a, Boșorod-Hunedoara, *cf. tip* 167; 14491 e, Bunila-Hunedoara, *cf. tip* 167; *mg.*: 503 s, Goleș-Toplița-Hunedoara, *cf. tip* 167; 733 b, Bănești-Fîntinele-Suceava, *cf. tip* 167; 809 f, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 911 d, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, *cf. tip* 25; 1008 e, Lipova-Arad, *cf. tip* 162; 2120 c, Covăsinț-Arad, *cf. tip* 26 A a; 2604 I (v), Poienari-Hălmagiu-Arad; 2725 I g, Galați-Zlatna-Alba; 3400 II a, Arpașu de Jos-Sibiu; 3401 I a, Arpașu de Jos-Cîrtișoara-Sibiu, *cf. tip* 30.

Cf.: *Breazul, G., Colinde*, p. 63, nr. 42, „Transilvania“, (a. tip 176 A); p. 67—68, nr. 45, „Transilvania“, (a. tip 11); *Cucu, ed. post.*, p. 65, nr. 51, Rotari-

Ceptura-Prahova, (a. tip 176 A); *Drăgoi, Colinde*, p. 233, nr. 256, Pianu de Sus-Pianu-Alba, (a. tip 162); *A.I.C.E.D.*, fg. 5143 b, Brădeni-Sibiu, (a. tip 180); mg. 3401 I e, Arpașu de Jos-Sibiu, [De Sf. Vasile], (a. tip 1).

Comp.: *Motif-Index*, A 665.2.1 Four sky-columns; A 902, Topographical features of the earth arranged by creator; A 852, Making the earth too large.

24 — *Măsurarea pământului.* 24—*The measurement of the earth.*

Dumnezeu trimite pe Sf. Ion (pe Sfânta Duminică) să măsoare pământul.

God sends Saint John (Saint Sunday) to measure the earth.

Cf. tip 23, 68 C

Birlea, I, p. 108, Berbești-Giulești-Maramureș; *Cucu, ed. post.*, p. 189, nr. 151; *Ionescu, N.*, p. 43, Sadova-Dolj; p. 44, Ștefan cel Mare-Olt.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 566 b, București, [De vânători], (a. tip 10A).

25 — *Furarea astrelor.*

25 — *The theft of the heavenly bodies.*

Iuda⁴ (diavolul...) fură soarele, luna (toartele cerului, cheiile raiului...); Sf. Ilie (Sf. Ion, arhangheli sau Sf. Petre) așează i ar astrele pe cer.

Judas⁶ (a devil...) steals the sun, the moon (the handles of the sky, the keys of Paradise...). Saint Elijah (Saint John, archangels or Saint Peter) recovers the celestial bodies and puts them in the sky.

cf. tip 185; v. categ. VIII

A.A.F., vol. VII, p. 88—89, nr. 99 Cîmp-Vaşcău-Bihor, „A lu Sintilie”; *Alexici*, p. 142—143, Văsoaia-Chisindia-Arad; p. 149—154, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor; *Bartók* nr. 79 a, Ungheni-Mureș; nr. 79 b, Ghelari-Hunedoara-Hunedoara; nr. 93 d, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; nr. 93 e, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 93 f, Șoimi-Bihor; nr. 93 g, Șoimi-Bihor; nr. 93 h, Corbești-Ceica-Bihor; nr. 93 i, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 93 j, Poarta-Fărăgău-Mureș, *cf.*

tip 178; nr. 93 k, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 93 l, Ungheni-Mureș; nr. 93 m, Albac-Cimpeni-Cluj; *Bîrseanu*, p. 13–14, nr. XII, Ghelînța-Covasna, p. 14–15, nr. XIII, Satu Lung-Chinteni-Cluj; *Bibicescu*, p. 246–247, nr. 11, Vilcele-Covasna; *Bologa*, p. 36–37, nr. 28, Lancrâm-Sebeș-Alba; p. 39–41, nr. 32, Nădăștia de Sus-Călan-Hunedoara; p. 65–66, nr. 54, Cugir-Alba, cf. tip 10 A; *Brăiloiu*, p. 9, nr. 13, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; p. 10, nr. 14, Curtea de Argeș-Argeș; p. 12–13 nr. 19, Retiș-Brădeni-Sibiu, cf. tip 4; *Breazul, G., Colinde*, p. 114–118, nr. 76, „Muntenia”; *Burada*, p. 43–46, „Dobrogea”; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 427, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; *Coman*, p. 33–34, Margine-Abram-Bihor; *Cucu ed. post.*, p. 30–31, nr. 20, Slănic-Aninoasa-Argeș; p. 84 nr. 64, Bărbulești-Armășești-Ilfov, cf. tip 153; p. 163–164, nr. 128, Boldești-Scăeni-Prahova; p. 165, nr. 129, Ștefănești-Ileana-Ialomița; p. 166, nr. 130, Iazul-Măgurele-Prahova; *Daulu*, p. 32–33, „Bihor”; p. 59, „Bihor” (dub.); *Drăgoi, Belinț*, p. 57 nr. 21, Belinț-Timiș; p. 58, nr. 22, Belinț-Timiș; p. 60, nr. 24, Belinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 15–17, nr. 15, Lipova-Arad; p. 63, nr. 59, Ilteu-Petriș-Arad; p. 132, nr. 125, Streisîngeorgiu-Călan-Hunedoara, cf. tip 9; p. 143–144, nr. 142, Ponor-Pui-Hunedoara, cf. tip 9; p. 150–151, nr. 153, Ormindea-Băița-Hunedoara; p. 167, nr. 176, Balomir-Sintămăria-Orlea-Hunedoara; p. 259, nr. 295, Tușinu-Sînpetru de Cîmpie-Mureș; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 32–33, nr. III, „Șerbănești-Făgăraș”; *Hetcou*, p. 39–41 nr. II, „Nordul Bihorului, Valea Barcăului”; *Ionescu, C.*, p. 33, nr. 18, Luța-Beclean-Brașov; *Lenghel-Izanu*, p. 43–44, Breb-Ocna-Șugatag-Maramureș; *Marian, Sărbătorile*, p. 10–11, nr. I, Zaharești-Stroiești-Suceava; p. 11, var. nr. 1, Ciprian Porumbescu-Suceava; p. 12, var. nr. 2, Ciprian Porumbescu-Suceava; p. 12–13, var. nr. 3, Corlata-Drăgoiești-Suceava; p. 13–14, var. nr. 4, Corlata-Drăgoiești-Suceava; p. 15, var. nr. 6, Pirteștii de Jos-Suceava; p. 16, var. nr. 7, Minăstirea Humorului-Suceava, cf. tip 167; p. 16–17, var. nr. 8, Vama-Suceava; *Mariencescu*, p. 77–79, comb. var. „Cluj, Alba Iulia, Dobra”; p. 80–81, comb. var., „Cluj, Foenu”; *Nanu*, p. 36, Șerboeni-Buzoești-Argeș; *Neagu*, p. 36–37, nr. XXIX, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [De fereastră]; *Păsculescu*, p. 16–17, nr. 23, Tîrgoviște-Dimbovița, [Colind de preot], cf. tip 178; p. 50, nr. 59, Agighiol-Valea Nucarilor-Tulcea, (dub.); *Răuțescu*, p. 25–27, Dragoslavele-Argeș, [Colindul preotului], cf. tip 177; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 33–34, „Transilvania”; *Tuțescu*, p. 12–13, Orăștie-Hunedoara; *Viciu*, p. 87–88, nr. CXVIII, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; p. 88, nr. CXIX, Abrud-Alba; p. 88–89, nr. CXX, Sîncel-Alba; p. 89, nr. CXXI, Axente Sever-Sibiu; p. 90, nr. CXXII, „Făget”; p. 152–153, nr. LXXIX, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, cf. tip 137 B b; *Vulpescu*, p. 172–173, Lușanu-Ialomița, [Colind de bătrîn]; *A.I.C.E.D., fg.*: 314 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 359 b, Sîncel-Alba; 466 a, Sîncel-Alba; 976 a, Turnu Roșu-Sibiu; 1305 a, Arpașu de Sus-Cîrțișoara-Sibiu; 1785 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 3392 a, Ucea de

Jos-Ucea-Braşov; 3544 a, Fundu Moldovei-Suceava; 3552 a, Fundu Moldovei-Suceava; 4776 b, Sitani-Pomezueu-Sibiu; 4963 a, Cricău-Alba; 5068 a, Reţiş-Brădeni-Sibiu, *cf. tip 4*; 5119 a, Brădeni-Sibiu; 5123 a, Brădeni-Sibiu; 5278 c, Galda de Jos-Alba; 5385 c, Birghiş-Sibiu, *cf. tip 4*; 5394 c, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; 5408 b, Albeşti-Sighişoara-Mureş; 5445 c, Mateiaş-Racoş-Braşov; 5459 a, Coveş-Agnita-Sibiu; 6153 b, Buia-Şeica Mare-Sibiu; 6157 b, Buia-Şeica Mare-Sibiu; 6862 b, Uric-Pui-Hunedoara, *cf. tip 10 A*; 7322 a, Bucureşti, „Iudilii cu chiilii“; 7371 a, Dragoslavele-Argeş, *cf. tip 178*; 7613 b, Dejani-Recea-Braşov; 7670 c, Săvrăstreni-Braşov; 7682 b, Săsciori-Recea-Braşov; 8585 c, Somova-Tulcea; 9150 b, Hăţăgani-Băiţa-Hunedoara; 9848 a, Dragoslavele-Argeş, [A popii], *cf. tip 178*; 10252 c, Stinţeşti-Dobra-Hunedoara; *mg.*: 907 d, Sarinasuf-Murighiol-Tulcea; 1016 a, Radna-Lipova-Arad; 1019 a, Lipova-Arad; 1182 d, Colacu-Fundu Moldovii-Suceava; 1842 m, Sîncel-Alba; 2144 a, Gura Rîului-Sibiu, „A Iuzii“; 2603 I n, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2725 I d, Galaţi-Zlatna-Alba; 2958 I t, Mlăceni-Periş-Vilcea; 2958 II h, Bumbueşti-Boişoara-Vilcea; 2960 I s, Boişoara-Vilcea [Colindă de masă]; 2961 II c, Găujani-Boişoara-Vilcea [Colindă de masă]; 3400 I j, Noul Român-Arpaşu de Jos-Sibiu.

Cf.: *Marian, Sărbătorile*, vol. I, p. 14–15, var. nr. 5, Corlata-Drăgoeşti-Suceava, (a. tip 68 C); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4228 c, Capu Codrului-Păltinoasa-Suceava, (a. tip 1); 6754 c, Doroteia-Frasini-Suceava, (a. tip 1); 6811 a, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 23); *mg.*. 911 d, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara, (a. tip 23).

Comp.: *Motif-Index*, G 303.8.I.I, Elijah drives devils from heaven; G 303.8.2 Devils carry away the sun when they fall from heaven.

26 — *Vestmînt împodobit cu astre.*

26 — *Attire adorned with celestial bodies.*

Cf. tip: 42 b, 131 a, 160 B a, 181 a.

26 A — Dumnezeu, (Isus) îmbrăcat într-un vestmînt împodobit cu astre coboară din cer pe o scară.

26 A — God (Jesus) dressed in an attire adorned with celestial bodies descends from the sky on a stairway.

Bîrseanu, p. 5–6, nr. II, „Săcele“; *Bologa*, p. 27–28, nr. 19, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; p. 58, nr. 46, Sebeşu de Sus-Racoviţa-Sibiu; *Brediceanu*, p. 137, nr. 109, Corneşti-Călineşti-Maramureş; *Daulu*, p. 15, „Bihor“; *Drăgoi, Colinde*, p. 35–36, nr. 31, Săvirşin-Arad; p. 67, nr. 63, Ilteu-Petriş-Arad; *Dumitraşcu-Crişan*, p. 54–55, nr. XVIII, „Tirnavă mică“; *Ionescu C.*, p. 12–13,

nr. 6, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [Colindă la intrare în casă]; *Pamfile, Colinde*, p. 16–18, nr. 7, cf. *tip* 153; *Păsculescu*, p. 9, nr. 9, Călărași-Ialomița; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 2007 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Muscel; 4623 a, Feldioara-Brașov; 5263 b, Streja-Cirfișoara-Sibiu; 5357 c, Cuciulata-Hoghiz-Brașov, [Colindă la turcă]; 5423 b, Boiu-Albești-Mureș; 7652 b, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; *mg.*: 881 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1038 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 2958 I m, Mlăceni-Periș-Vilcea.

Cf.: *Bîrseanu*, p. 7, nr. III, Turcheș-Săcele-Brașov, (a. *tip* 179); *Frîncu-Candrea*, p. 192, nr. 10, „Munții Apuseni”, (a. *tip* 137 B b); *Păsculescu*, p. 6–7, nr. 5, Cudalbi-Dolj, (a. *tip* 154); *Viciu*, p. 156–157, nr. LXXXIII, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, (a. *tip* 178); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 559 a, București, [De fereastră] (a. *tip* 23); 7325 b, c, București, [Dă fereastră], (a. *tip* 23); 7617 c, Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov, (a. *tip* 23); 8910 b, Florești-Laslea-Sibiu, (a. *tip* 28 A).

Comp.: *Motif-Index*, F 821.1.5 Dress color of sun, moon and stars; F 52, Ladder to upper world.

26 A a — Dumnezeu coboară pe o scară; menționarea vestmîntului lipsește.

26 A a — God descends from the sky; the attire is not mentioned.

A.I.C.E.D., *mg.*: 163 a, Rohia-Lăpuș-Maramureș.

Cf.: *Bartók*, nr. 103 e, Igrîș-Sînpetru Mare-Timiș, (a. *tip* 23); *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2120 c, Covăsinț-Arad, (a. *tip* 23); *mg.* 2958 I n, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colindă de afară], (a. *tip* 16).

Comp.: *Motif-Index*, F 52, Ladder to upper world.

26B—Dumnezeu(Crăciun...) îmbrăcat într-un vestmînt împodobit cu astre se alătură cetei colindătorilor sau se întîlnește cu ceata.

26 B — God (Christmas ...) dressed in an attire adorned with celestial bodies joins or meets the “ceata”.

cf. tip 19

Bartók, nr. 58 a, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș; *Bibicescu*, p. 233–234, nr. 1, Vilcele-Covasna; *Bîrseanu*, p. 5, nr. I, „Brașov”; *Bogdan, G.*, p. 26, Mag-Săliște-Sibiu; *Bologa*, p. 29–30, nr. 21, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 421, Cuciulata-Hoghiz-Brașov, [Colindă de turcă]; *Colinde, stea*, p. 46; *Drăgoi, Colinde*, p. 70–71; nr. 66, Ilteu-Petriș-Arad; p. 238, nr. 263, Daia-Ulieș-Harghita; *Jarnik-Bîrseanu*, p. 384, nr. IX, var. II, „Transil-

vania"; *Moș Gh.*, p. 9, [La fereastră]; *Nanu*, p. 37, „Argeș”; p. 41, Arefu-Argeș; *Pamfile, Colinde*, p. 10—11, nr. 2; *Stanciu*, p. 52; *Stea, Colinde*, p. 18, [Strigare la fereastră]; *Tocilescu*, p. 524, Pogați-Argeș; p. 1121, Roșiorii de Vede-Teleorman, cf. tip 10 B; *Viciu*, p. 35—36, nr. XXX, Cetea-Borod-Bihor; p. 36—37, nr. XXXI, Cetea-Borod-Bihor; *A.I.C.E.D.*, fg.: 493 a, Arpașu de Sus-Ciștișoara-Sibiu; 5113 a, Retiș-Brădeni-Sibiu; 5122 b, Brădeni-Sibiu; 6164 c, Mihăileni-Agnita-Sibiu; mg.: 1038 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 2603 I b, Tisa-Hălmașiu-Arad; 2724 II m, Feneș-Zlatna-Alba.

Cf.: *Cucu*, p. 7, (a. tip 167); *Teodorescu, G. Dem.*, p. 52—53, București, [De copil], (a. tip 137 A); *Tușescu*, p. 46—47, Zărnești-Brașov-Brașov, (a. tip 137 B b); *A.I.C.E.D.*, fg.: 665 b, Hosman-Nocrich-Sibiu, (a. tip 137 B b); 3549 a, Fundu Moldovei-Suceava, (a. tip 177 A); 8829 a, Văleni-Argeș (a. tip 9); 9129 b, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 195); 9197 a, Girișul Negru-Tinca-Bihor, (a. tip 195); mg. 529 s, Corbi-Argeș, [La fereastră], (a. tip 189).

Comp; Motif-Index, F 821. 1.5 Dress color of sun, moon and stars

27 — Două stele, două surori.

27 — Two stars, two sisters

Două stele (uneori două păsări) sînt măritate, una la răsărit, alta la apus.

Two stars (sometimes two birds) are married, one in the East, the other in the West.

A.A.F., vol. VI, p. 206, nr. 208, Comlăușa-Bătarci-Satu Mare; *Bartók*, nr. 38 a, Comlăușa-Bătarci-Satu Mare; nr. 38 b, Tarna Mare-Satu Mare; *Cosma*, p. 190, „Transilvania”; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 540, nr. 265, Cluj-Cluj; *Ilieșiu*, p. 23, „Cimpia Turzii”, [Colinda surorilor]; *Țiucra*, p. 164, „Cimpia Aradului”; *Viciu*, p. 147, nr. LXIX, Dezmir-Apahida-Cluj; p. 147—148, nr. LXX, Petroșani-Hunedoara; p. 148, nr. LXXI, Cetea-Galda de Jos-Alba; p. 148, nr. LXXII, Ragla-Cetate-Bistrița-Năsăud; *A.I.C.E.D.*, fg.: 4296 b, Chegea-Săcăseni-Satu Mare.

Comp.: Motif-Index A 770 f.f., Origin of particular stars.

28 — Zorile.

28 — The Dawn.

28 A — Zorile sînt rugate să zăbovească (sau dimpotrivă se vestește revărsatul); doi vul-turi (curcani, porumbei, cocoși, berbeci...) se bat pentru un bob (fir, pană, cunună...) de aur.

28 A — Dawn⁷ is asked to postpone its coming (sometimes sunrise is announced) Two eagles (turkeys, pigeons, cocks, rams...) are fighting for a golden bead (thread, feather, wre-

Uneori episodul animalelor care se bat este neclar sau lipsește. ath...). Sometimes the animals which fight are not specified.

Bîrseanu, p. 24 nr. I „Dirstele Brașovului”; *Bibicescu*, p. 256–257, nr. 17, Vilcele-Covasna; *Cocișiu*, *Tîrnava*, p. 437, Cuciulata-Hoghiz-Brașov; *Cucu*, ed. post., p. 39–40, nr. 27, Slănic-Aninoasa-Argeș; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 53–54, nr. XVII, Șercaia-Brașov, [Zori]; p. 66, nr. XXVII, Mărgineni-Hîrseni-Brașov; : *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 123, Dăești-Vîlcea; p. 123–124, Cîneni-Vîlcea; *Teodorrescu*, G., *Dem.* p. 68, București, [Despre ziuă]; p. 68–69, „Atîrnați”, [De fereastră]; *A.I.C.E.D.*, fg. : 173, Poienari-Ulmi-Ilfov; 354, Sincel-Alba; 573 c, Sebeș-Făgăraș-Brașov; 911 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 3440 b, Mărgineni-Hîrseni-Brașov; 5142 b, Brădeni-Sibiu; 5358 b, Cuciulata-Hoghiz-Brașov, [Colindă la turcă]; : 5398 b, Agnita-Sibiu; 5458 c, Mateiaș-Racoș-Brașov; 6168 b, Șalcău-Mihăileni-Brașov; 7584 a, Lupșa-Hoghiz-Brașov; 7597 c, Părău-Brașov; 7686 c, Voila-Brașov; 8910 b, Florești-Laslea-Sibiu, cf. tip 26 A; 8911 c, Florești-Laslea-Sibiu; 9340 b, Sebeș-Hîrseni-Brașov; 10897 b, Șona-Mîndra-Brașov; 10897 c, Șona-Mîndra-Brașov; mg. : 2959 I i, Bumbuești-Boișoara-Vîlcea, [Zicrile]; 2961 I h, Boișoara-Vîlcea, [Ziorile]; 2962 I e, Găujani-Boișoara-Vîlcea, [Colindă de sfîrșit]; 3401 I b, Arpașu de Jos-Sibiu.

28 A a — Bobul de aur este găsit de către gazdă, sau vînat și adus gazdei. Lipsește încăierarea pentru bobul de aur.

28 A a — The golden bead is found by the host or is hunted and brought to the host. The fight for the golden bead is not mentioned.

Ionescu, C., p. 6, nr. 2, Cîrța-Sibiu [Colindă în casă — la intrare]; *Viciu*, p. 158, nr. LXXXVI, Voila-Brașov, [De zăurit]; p. 163, nr. XCV, Voila-Brașov, [De zăurit], cf. tip 125; *A.I.C.E.D.*, fg. 914 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu.

28 B — Se anunță revărsatul zorilor (de către unul sau trei cocoși).

28 B — Three cocks (or one cock) herald the dawn.

Bartók, nr. 80, Micești-Tureni-Cluj; nr. 137, Pătrîngani-Zlatna-Alba; *Bălășel*, p. 49–50, nr. 25, Catane-Negoi-Dolj; *Bogdan*, G., p. 17, Poiana Sibiului-Sibiu; *Brăiloiu*, p. 12, nr. 18, Cîneni-Vîlcea; *Breazul*, G., *Colinde*, p. 193 — 194, nr. 118, „Transilvania”; *Viciu*, p. 30–31, nr. XIX, „Comunic”; p. 35, nr. XXIX, „Bouțarul de Jos”; p. 165, nr. XCIX, Boian-Bazna-Sibiu; p. 165, nr. C, Tilișca-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, fg. : 1802 a/3, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 3685 c, Poenari-

Ulmi-Ilfov; 6178 c, Ștenea-Șeica Mare-Sibiu; 6217 a, Tirnăveni-Mureș; 7986 b, Sincel-Alba, [Colindă de turcă]; *mg.*: 1474 i, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 1135 b, Izvoru Alb-Bicaz-Neamț; 2724 II g, Feneș-Zlatna-Alba, [A cășii]; 2726 II d, Valea Mică-Alba, [Cînd se face ziuă].

28 C — Zorile sînt rugate să întîrzie cu revărsatul; flăcăul a furat un murg (uneori se dezminte furtul) și a petrecut noaptea cu iubita.⁵

28 C — Dawn is asked to postpone its coming. The young man has stolen a horse (sometimes the theft is denied) and has spent the night with his beloved⁶.

Bologa, p. 31–32, nr. 23, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [De Sfîntu Nicolaie înainte de revărsat]; *Drăgoi, Colinde*, p. 239, nr. 265, Porumbacu de Jos-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 916 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1270 a, „Breazu-Lisa-Brașov”, [Zăurit], *cf. tip* 203; 3480 c, Făgăraș-Brașov; 5264 b, Streza-Cirtișoara-Sibiu; 5413 a, Albești-Mureș; 7638 c, Porumbacu de Jos-Sibiu; 7653 b, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, *cf. tip* 203; 7669 c, Săvăstreni-Recea-Brașov; 7686 d, Voila-Brașov; 7692 b, Dridif-Voila-Brașov; 7725 c, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu, *cf. tip* 203; 8156 b, Viștișoara-Viștea-Brașov, [Cînd zorește]; 9108 c, Voivodeni-Voila-Brașov; *mg.*: 695 r, Viștișoara-Viștea-Sibiu; 2667 h (v), Drăguș-Viștea-Sibiu; 2723 I u, Ampoița-Meteș-Alba, [A hoților]; 3407 g, Porumbacu de Jos-Sibiu, [Ziuorile pentru Sfîntu Ion].

29 — *Merele căpătate de la soare.*

Trei femei (trei zîne, trei îngeri, trei sfinți, omul bun) culeg mere. Întrebate de lună (Maica Domnului, Sf. Petre) de unde au merele, femeile răspund că le-au primit de la soare.

29 — *The apples received from the sun.*

The moon (God's mother, Saint Peter) asks three women (three fairies, three angels, saints, the kind man) where they got the apples. The women have received them from the sun.⁹

Cf. tip 159

Bartók, nr. 48 d, Pomi-Satu Mare; *Breazul, G. Colinde*, p. 195, nr. 119, „Transilvania”; *Cosma*, p. 188, „Ardeal”; *Daulu*, p. 65–66, „Bihor”, (dub.); *Hetcou*, p. 46–47, nr. IX, „Din sudul Bihorului, de pe valea Crișului”; *Mărăscu*, p. 56–57, Sudrigiu-Rieni-Bihor; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4296 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare; 5034 b, Tur-Baia Mare-Maramureș; 9429 a, Asuaju de Sus-Maramureș;

mg.: 1581 f, Leșu-Bistrița-Năsăud; 3364 I p, Șurdești-Sișești-Maramureș; 3364 I r, Șurdești-Sișești-Maramureș 3367 II z, Șurdești-Sișești-Maramureș.

Cf.: *Albu*, p. 22–23, (a. tip 181); *Nicoară-Netea*, p. 178–179, nr. 23, „Regiunea Mureșului de sus”, (a. tip 4); *A.I.C.E.D.*, mg., 162 n, Rohia-Tg. Lăpuș-Maramureș, (a. tip 162).

30 — *Mana cîmpului.*

Dumnezeu sau un emisar al acestuia (Sfîntul Ion, Sfînta Duminică, colindătorii sau gazda) dă mană cîmpiiilor. Se pomenește uneori și de o fîntînă.

30 — *The fertility of the fields.*

God, or one of his messengers (Saint John, Saint Sunday, the “colindători” or the host) brings “mana”¹⁰ to the fields. Sometimes a fountain is also mentioned.

Bartók, nr. 78 a, Poarta-Fărăgău-Mureș; nr. 78 b, Micești-Tureni-Cluj; nr. 97 c, Drăgești-Bihor, cf. tip 177 B; nr. 102 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, cf. tip 136 a; 102 b, Cociuba Mare-Bihor; nr. 102 c, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 102 d, Luncoșoara-Aușeni-Bihor, cf. tip 136 a; *Coman*, p. 19–20, Margine-Abram-Bihor; *Breazul, G., Colinde*, p. 105–106, nr. 71, „Transilvania”; *Drăgoi, Belinț*, p. 47, nr. 11, Belinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 149–150, nr. 150, Zlaști-Hunedoara-Hunedoara; p. 257–258, nr. 293, Tușinu-Sinpetru de Cimpie-Mureș; *Viciu*, p. 27, nr. XII, Uroi-Hațeg-Hunedoara; p. 27–28, nr. XIII, Șpring-Alba, cf. tip 129; p. 28, nr. XV, Orosia-Cuci-Mureș; p. 59–60, nr. LXXI, Măhăceni-Alba; p. 104–105, nr. CXLVI, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg.: 131 b, Sincel-Alba, 2187 a, Moišeni-Certeze-Satu Mare; 4731 b, Crințești-Dobrești-Bihor; 4944 a, Cetea-Galda de Jos-Alba; 5394 b, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6170 c, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; 6801 b, Țărățel-Brad-Hunedoara; 6801 c, Țărățel-Brad-Hunedoara; 6816 a, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 7635 a, Porumbacu de Jos-Sibiu; 7985 c, Sincel-Alba; 10273 c, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, [De preot]; mg.: 879 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 2603 I n, Tisa-Hălmagiu-Arad.

Cf.: *A.A.F.*, vol. I, p. 178, nr. CLVIII, Certeze-Satu Mare, (a. tip 1); *Viciu*, p. 116, nr. XII, Brad-Hunedoara, (a. tip 31); *A.I.C.E.D.*, fg.: 328, Mada-Balșa-Hunedoara, [A jidovului], (a. tip 68 C); 1808 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara (a. tip 159); 2958 I f.f., Mlăceni-Periș-Vilcea, „Colinda cu muncile”, (a. tip 187); 5394b, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 129); 6861 b, Uric-Pui-Hunedoara, (a. tip 187)

31 — Ciuta, puiul și mana
cîmpului.

Ciuta își îndeamnă puiul
să o însoțească la vale; acolo
vor da roadă cîmpului.

Viciu, p. 116, nr. XII, Brad-Hunedoara, cf. tip 30, 66.

32 — Rodirea pomilor iarna.

Dumnezeu poruncește Sfin-
tului Ilie să aducă ploi în pos-
tul Crăciunului; de Crăciun po-
mii rodesc.

Rădulescu-Codin, Muscel, p. 138—141, Cîmpulung-Argeș.

Comp.: Motif-Index F. 971.5.1., Fruit produced out of season at Saint's
request.

33 — Nașterea din piatră.

Maica Domnului naște⁶ pe
Isus din piatră.

31 — The doe, her young
and the fertility of the fields.

The doe advices her yo-
ung to accompany her to the
valley in order to bring "ma-
na"¹¹ to the fields.

32 — The trees full of fruit
in the middle of winter.

God orders Saint Elijah to
bring rain during the Christ-
mas fast. At Christmas the tre-
es are full of fruit.

33 — The birth out of a
stone.

The mother of God gives
birth to Jesus out of a stone.¹²

V. categ. VIII

Bartók, nr. 96 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, cf. tip 190; nr. 96 b, Șoimi-
Bihor, cf. tip 190; Viciu, p. 51, nr. LV, Cornești-Mihai Viteazu-Cluj; p. 63,
nr. LXXV, Sebeș-Rușii Munți-Mureș, cf. tip 155.

Cf.: A.I.C.E.D., fg. 6375 a, Dîrlos-Sibiu, (a. tip 155).

III. PROFESIONALE

34 — Seceriș funest.

O fată pleacă la secerat.
După ce este îmbrățișată de un

III. PROFESSIONAL COLINDA

34 — The fatal reaping

A girl goes out to reap.
After having been embraced by

cioban (atras de obicei de semnalele emise de o floare miraculoasă) fata moare subit⁷. În unele variante se pomenește doar de tăierea unui deget al fetei.

a shepherd (usually attracted by a miraculous flower) the sudden death¹³ of the girl occurs. Some variants refer only to the girl's finger being cut off.

Bartók, nr. 13, Băla-Maramureș; *Breazul, G., Carmen*, p. 221—223, Berindu-Sinpaul-Cluj; *Breazul, G., Colinde*, p. 197—198, nr. 121, „Transilvania”; *Daulu*, p. 72, „Bihor” (dub.); *Nicola-Mirza*, p. 26, nr. 55, Tiha Birgăului-Bistrița-Năsăud; *A.I.C.E.D.*, fg.: 870 b, Baia de Arieș-Alba; 1328 b, Pețelca-Teiuș-Alba; 4426 b, Sintana de Mureș-Tg. Mureș-Mureș; 4433 a, Bărdești-Sintana de Mureș-Mureș; 4442 c, Lechincioara-Șincai-Mureș; 5562 a, Șanț-Bistrița-Năsăud; 5630 a, Șanț-Bistrița-Năsăud, [La om beteag]; 5650 b, Leșu-Bistrița-Năsăud; 5695 a, Bistrița Birgăului-Bistrița-Năsăud; 5702 d, Susenii Birgăului-Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; 7165 b, Agrișu de Sus-Șieu-Odorhei; 7282 a, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud; 7302 a, Bodia-Buciumi-Sălaj; 9046 a, Silivaș-Gherla-Cluj; 9298 b, Socolu de Cîmpie-Cozma-Mureș; *mg.*: 162 k, Rohia-Tg. Lăpuș-Maramureș; 1438 b, Rebra-Bistrița-Năsăud; 1438 f, Rohia-Tg. Lăpuș-Maramureș; 1441 b, [Singeorz Băi-Bistrița-Năsăud; 1752 g (r), Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; 2516 i, Nepos-Feldru-Bistrița-Năsăud; 2517 c, Blăjenii de Jos-Șintereag-Bistrița-Năsăud; 2517 d, Blăjenii de Jos-Șintereag-Bistrița-Năsăud; 2517 h, Cășieu-Cluj; 2517 i, Cășieu-Cluj; 2519 c, Prodănești-Creaca-Sălaj; 2519 e, Porza-Creaca-Sălaj; 2519 g, Borza-Creaca-Sălaj; 7905 b, Nicula-Fizeșu Gherlii-Cluj.

35 — *Sacrificiul zidirii*

Zidurile înălțate de câțiva meșteri (foarte des frați) sînt mereu năruite noaptea. Pentru a putea isprăvi lucrul început, Siminic (Miclăuș, Manole, meșterul cel mare...) trebuie să-și zidească de vie soția. În cele mai multe variante, pruncul, rămas orfan prin zidirea mamei, este lăsat în seama naturii — vînturile îl vor leagăna, ciutele îl vor alăpta.

35 — *The foundation sacrifice.*

At night, the work done by some masons (very often brothers) is reduced to nothing. In order to be able to finish the construction, Siminic (Miclăuș, Manole, the Great Master...) has to bury alive his own wife. In most variants, the baby of the burried woman, is entrusted to nature. Sweet winds will rock the orphan and does will suckle him.

A.A.F., vol. VII, p. 75, nr. 7, Săliște-Spinuș-Bihor; *R.F.*, VII, 1—2, 1962, p. 24—25, nr. 1, Prodănești-Creaca-Sălaș, [Colinda zidarilor]; p. 25—26, nr. 5, „Meșterul Siminic”; p. 26—27, nr. 6, Rogoz-Tg. Lăpuș-Maramureș; p. 27—28, nr. 7, Rogoz-Tg. Lăpuș-Maramureș, „Meșterul Siminic”; p. 28—29, nr. 8, Năsăud-Bistrița-Năsăud; p. 29, nr. 10, Blăjenii de Jos-Șintereag-Bistrița-Năsăud; p. 35—37, nr. 15, Tisa-Hălmașiu-Arad; *Theodorescu, Cicerone*, p. 206—208, Năsăud-Bistrița-Năsăud, „Meșterul Siminic”; *A.I.C.E.D.*, mg.: 2517 1/2518 a, Rogoz-Tg. Lăpuș-Maramureș; 2518 g, Lăpuș-Maramureș; 2602 I h, Tisa-Hălmașiu-Arad, „Colinda lu Manole”.

Comp.: *Balade*, tip nr. 210; *Motif-Index*, S 261, Foundation sacrifice; B 292.3, Doe furnishes man with milk.

36 — *Miorița, oaia năzdrăvană.*

36 — *Miorița*¹⁴, *the miraculous sheep.*

Cf.: *A.A.F.*, vol. VI, p. 205—206, nr. 204, Gherța mică-Satu Mare, (a. tip 42); p. 207, nr. 209, Batarci-Satu Mare (a. tip 42); *Fochi*, p. 913—914, nr. DXLIII Boereni-Rohia Lăpuș (a. tip 42 c); p. 918—919, nr. DLV, Remetea-Harghita (a. tip 42 b).

Comp.: *Balade*, tip nr. 196; *Motif-Index* B 211.1, Speaking sheep; B 150 f.f., Oracular animals.

36 A — Ciobanul, a cărui moarte s-a hotărât de către doi sau mai mulți ciobani, (frați, veri primari, lotrii) cere să fie îngropat la stînă, înconjurat de diverse obiecte (fluier, trîmbiță ...).

36 A — The shepherd, whose death has been decided by two or more shepherds, (his brothers, cousins or some brigands), asks to be buried in the sheep enclosure surrounded by different objects (flute, alphorn...).

A.A.F., vol. I p. 174—175, nr. CXLII, Cărmăzana-Satu Mare, [Colinda păcurarului]; p. 175, nr. CXLIII, Tîrsolț-Satu Mare; p. 175, nr. CXLV, Cărmăzana-Satu Mare, [Corinda păcurarului]; p. 176, nr. CXLVII, Racșa-Orașu Nou-Satu Mare; *Bartók*, nr. 10 c, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 10 d, Fintînița-Miceștii de Cimpie-Bistrița-Năsăud; nr. 10 e, Idicel-Brincovenești-Mureș; nr. 10 f, Poarta-Fărăgău-Mureș; nr. 10 g, Băla-Mureș; *Bîrlea*, p. 103, Ieud-Maramureș, [Colindul păcurarului]; *Bîrscanu*, p. 27—28, nr. V, Turda-Cluj; *Breazul, G., Carmen*, p. 140—141; p. 204—206, Fibiș-Timiș; *Breazul, G., Colinde*, p. 219—221, nr. 130,

„Banat“; p. 221—223, nr. 131, „Transilvania“; p. 382—384, nr. 258, „Transilvania“; *Cocișiu, Cîntece*, p. 31—32, nr. 9, „Mașca-Turda-Cluj“; *Drăgoi, Colinde*, p. 26—27, nr. 23, Săvișin-Arad; p. 153, nr. 156, Ormindea-Băița-Hunedoara; p. 173—174, nr. 183, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Fochi*, p. 556, nr. III, [Corinda păcurariului]; p. 562, nr. XV, Negrești-Oaș-Satu Mare; p. 564—565, nr. XX, Șieu-Rozavlea-Maramureș; p. 567, nr. XXIV, Ieud-Maramureș, [Colinda păcurarilor]; p. 570, nr. XXIX, Plopiș-Șișești-Maramureș; p. 571, nr. XXXI, „Moșca Lăpuș“; p. 572, nr. XXXIII, Șanț-Bistrița-Năsăud; p. 572, nr. XXXIV, Șanț-Bistrița-Năsăud; p. 574, nr. XXXVII, Rodna-Bistrița-Năsăud; p. 578, nr. XLV-Feldru-Bistrița-Năsăud; p. 580, nr. XLIX, Năsăud-Bistrița-Năsăud, [Colinda păcurarilor]; p. 582, nr. LIII, Susenii Birgăului-Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; p. 583, nr. LVI, Sebiș-Șieuf-Bistrița-Năsăud; p. 584, nr. LVIII, Ghinda-Bistrița-Năsăud; p. 584, nr. LIX, Bistrița-Bistrița-Năsăud; p. 585, nr. LX, Chiraș-Lechința-Bistrița-Năsăud; p. 586, nr. LXIII, Chiuza-Bistrița-Năsăud; p. 587, nr. LXIV, Piatra-Chiuza-Bistrița-Năsăud, [Colinda păcurariului]; p. 587, nr. LXV, Piatra-Chiuza-Bistrița-Năsăud; p. 588, nr. LXVI, Dobric-Căianu Mic-Bistrița-Năsăud; p. 590, nr. LXX, Ciceu-Mihăilești-Petru Rareș-Bistrița-Năsăud; p. 602, nr. XCIV, Morău-Cornești-Cluj; p. 603, nr. XCVI, Lujerdiu-Cornești-Cluj; p. 603, nr. XCVII, Sic-Cluj; p. 604, nr. XCVIII, Sintejude-Taga-Cluj; p. 605, nr. C, Bunești-Mintiu Gherlei-Cluj; p. 605, nr. CI, Mintiu Gherlei-Cluj; p. 606, nr. CII, Mintiu Gherlei-Cluj; p. 606, nr. CIII, Fizeșu Gherlei-Cluj; p. 607, nr. CIV, Sinnicoară-Apahida-Cluj; p. 608, nr. CVI, Fildu de Mijloc-Fildu de Jos-Sălaj; p. 608, nr. CVII, Valea Drăganului-Poieni-Cluj „Colinda oii“; p. 609, nr. CVIII, Rogojel-Săcuieni-Cluj; p. 610, nr. CXI, Călata-Călățele-Cluj; p. 611, nr. CXVIII, Sărata-Panticeu-Cluj; p. 612, nr. CXV, Feleacu-Cluj; p. 612—613, nr. CXVI, Feleacu-Cluj; p. 613—614, CXVIII, Apahida-Cluj; p. 615, nr. CXXI, Cojocna-Cluj; p. 615—616, nr. CXXII, Pata-Apahida-Cluj; p. 617, nr. CXXV, Măgura Ierii-Iara-Cluj; p. 618, nr. CXXVII, Turda-Cluj; p. 619, nr. CXXVIII, Cîmpia Turzii-Cluj; p. 619, nr. CXXIX, Cătina-Cluj; p. 620, nr. CXXXI, Milaş-Bistrița-Năsăud; p. 622, nr. CXXXV, Petrila-Cuci-Mureș; p. 624, nr. CXXXVIII, Tăurani-Mureș; p. 624—625, nr. CXL, Copand-Noșlac-Alba; p. 625, nr. CXLI, Copand-Noșlac-Alba; p. 626, nr. CXLIII, Unirea-Aiud; p. 626, nr. CXIV, Rîmeți-Alba; p. 627, nr. CXLV, Mogoș-Alba; p. 628, nr. CXLVIII, Criștelec-Măeriște-Sălaj; p. 628, nr. CXLIX, Giurtelecu Șimleului-Măeriște-Sălaj; p. 631, nr. CLV, Cîmpani-Bihor; p. 636, nr. CLXIV, Chisindia-Arad; p. 638, nr. CLXVIII, Lazuri-Satu Mare; p. 639, nr. CLXXI, Leștioara-Hălmagiu-Arad; p. 644 nr. CLXXIX, Țărmure-Sărmășag-Sălaj; p. 658—659, nr. CCIX, Basarabasa-Vața de Jos-Hunedoara; p. 680, nr. CCLVI, Dobra-Hunedoara; p. 680—681, nr. CCLVII, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; p. 681—682, nr. CCLIX, Șoimuș-Hunedoara; p. 690, nr. CCLXXIII, Petroșeni-Hunedoara, p. 691, nr. CCLXXIV, Cetea-Galda

de Jos-Alba, [Colinda păcurarului]; p. 691, nr. CCLXXV, Mada-Balșa-Hunedoara, [A ciobanului]; p. 692, nr. CCLXXVI, Mada-Balșa-Hunedoara; p. 699, nr. CCLXXXVIII, Sincel-Alba; p. 699, nr. CCLXXXIX, Sincel-Alba; p. 700, nr. CCXCI, Cenade-Sibiu; p. 710, nr. CCCIII, Coroi-Sinnmartin-Mureș; p. 710, nr. CCCIV, Nazna-Sincraiu de Mureș; p. 711, nr. CCCV, Socolu de Cîmpie-Cozma-Mureș; p. 711, nr. CCCVI, Habic-Petelea-Mureș; p. 712, nr. CCCVII, Habic-Petelea-Mureș; p. 713, nr. CCCIX, Ibănești-Mureș; p. 713—714, nr. CCCXI, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud; p. 714—715, nr. CCCXIII, Sîmbăteni-Păuliș-Arad; p. 714, nr. CCCXII, Pecica-Arad; p. 715, nr. CCCXIV, Covăsint-Arad; p. 715—716, nr. CCCXV, Covăsint-Arad; p. 716, nr. CCCXVI, Covăsint-Arad; p. 721, nr. CCCXXVI, Bucova-Băuțar-Caraș-Severin; p. 724, nr. CCCXXX, Delinești-Păltiniș-Caraș-Severin; p. 911, nr. DXXXVIII, Dorna Cindreni-Suceava; p. 912, nr. DXXXIX, Ieud-Maramureș; p. 913, nr. DXLI, Supuru de Sus-Supuru-Satu Mare; p. 913, nr. DXLII, Curtuișu Mare-Valea Chioarului-Maramureș; p. 916, nr. DXLIX, Mărișel-Cluj; p. 916, nr. DL, Turea-Gîrbău-Cluj; p. 917, nr. DLI, Popești-Bihor; p. 960—961, nr. DCLIII, „Munții Apuseni”; p. 962, nr. DCLV; p. 963, nr. DCLVI; p. 964, nr. DCLVIII; p. 969, nr. DCLXVIII, „Oaș”, [Colinda păcurarului]; p. 969, nr. DCLXIX; p. 1000, nr. XIV, Băsești-Maramureș; p. 1002, nr. XVIII, Tămășești-Ariniș-Maramureș; p. 1012—1013, nr. XXXVIII, Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; p. 1014, nr. XLI, Bidiu-Matei-Bistrița-Năsăud; p. 1015, nr. XLIII, Pădureni-Mintiu Gherlei-Cluj; p. 1016—1017, nr. XLVI, Bunești-Mintiu Gherlei-Cluj; p. 1017, nr. XLVII, Bunești-Săplac-Cluj; p. 1017—1018, nr. XLVIII, Bădești-Vultureni-Cluj; p. 1018, nr. XLIX, Braniștea-Bistrița-Năsăud; p. 1018—1019, nr. L, Nireș-Mica-Cluj; p. 1019, nr. LI, Nireș-Cluj; p. 1020, nr. LIII, Cășeu-Cluj; p. 1024, nr. LX, Juriu de Cîmpie-Cojocna-Cluj; p. 1027, nr. LXVI, „Cărăsău-Cociuba mare-Bihor sau Nimăiești-Curățele-Bihor”; p. 1030, nr. LXXII, Hărtăgani-Băița-Hunedoara; p. 1034, nr. LXXVII, Roșia de Secaș-Alba; p. 1034—1035, nr. LXXVIII, Roșia de Secaș-Alba; p. 1036—1037, nr. LXXXVII, Cergău Mic-Cergău-Alba; p. 1039, nr. LXXXVII, Covăsint-Arad; p. 1039—1040, nr. LXXXVIII, Covăsint-Arad; p. 1040—1041, nr. LXXXIX, Covăsint-Arad; p. 1071, nr. CXXIII, Răchițele-Mărgău-Cluj; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 200—201, nr. 118, Băsești-Maramureș; p. 328—330, nr. 220, Săcel-Maramureș; p. 430, nr. 282, Mocod-Nimigea-Bistrița-Năsăud; p. 430—431, nr. 283, Mocod-Nimigea-Bistrița-Năsăud; p. 431, nr. 284, Hideaga-Satu Lung-Maramureș; p. 536, nr. 260, „Cluj”; p. 536—537, nr. 261, „Cluj”; p. 537, nr. 262, „Cluj”; *Marian, Legendele*, p. 296, „Munții Apuseni”; *Morariu*, p. 45, Sîngeorz Băi-Bistrița Năsăud; p. 46—47, Rodna-Bistrița-Năsăud; p. 48, Coșbuc-Bistrița-Năsăud; *Nicoară-Netea*, p. 188—189, nr. 30, „Regiunea Mureșului de sus”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 76, nr. 59, „Transilvania”; *Papahagi*, p. 74, nr. CCXXXIII, Desești-Maramureș; *Teculescu*, p. 207, „Pe Mureș și pe Tîrnave”; *Viciu*, p. 167—

168, nr. CVI, Ceanu Mic-Tureni-Cluj; p. 168, nr. CVII, Ocna Mureș-Alba; p. 168—169, nr. CVIII, Bistra-Mureș; *A.I.C.E.D., mg.*: 2518 b, Rogoz-Tg. Lăpuș-Maramureș; 2580, Rodna-Bistrița-Năsăud; 2587 f (r), Bichigiu-Coșbuc-Bistrița-Năsăud; 2587 l (v), Coșbuc-Bistrița-Năsăud; 2604 l d, Poienari-Hălmațiu-Arad; 2723 I z, Ampoița-Meteș-Alba; 3368 II h, Șurdești-Sișești-Maramureș.

Cf.: *Fochi*, p. 929, nr. DLXXXVI, Răstolița-Mureș, (a. tip 7); *A.I.C.E.D., mg.*. 1752 b, Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud, (a. tip 134 A a).

36 B — Ciobanul a cărui moarte s-a hotărât de către doi sau mai mulți ciobani include în testamentul lui oral și versiunea ce va trebui comunicată postum mamei (foarte rar soției, tatălui): ciobanul dispărut ar fi rămas în urma turmei.

36 B — The shepherd, whose death has been decided by two or more shepherds includes among his last wishes the story which should be told to his mother (very seldom his wife or father). The murderers will deny that he has been killed and will pretend that he has remained behind with the sheep.

A.A.F., vol. I, p. 175, nr. CXLIV, Trip-Bixad-Satu Mare; *Fochi*, p. 558, nr. VI, Tîrsoltz-Satu Mare; p. 560—561, nr. XII, Boinești-Bixad-Satu Mare; p. 566, nr. XXII, Cuhea-Maramureș; p. 570, nr. XXX, Tg. Lăpuș-Maramureș; p. 629, nr. CL, Tărian-Girișu de Criș-Bihor; p. 630—631, nr. CLIV, Briheni-Lunca-Bihor; p. 632—633, nr. CLVIII, Moroda-Seleuș-Arad; p. 638, nr. CLXIX, Bodești-Hălmațiu-Arad; p. 639, nr. CLXX, Leștioara-Hălmațiu-Arad; p. 640, nr. CLXXIII, Leasa-Hălmațiu-Arad; p. 641, nr. CIXXIV, Leasa-Hălmațiu-Arad; p. 643—644, nr. CLXXVIII, Tisa-Hălmațiu-Arad; p. 645, nr. CLXXX, Ionești-Hălmațiu-Arad; p. 646, nr. CLXXXII, Țohești-Hălmațiu-Arad; p. 646, nr. CLXXXIII, Țohești-Hălmațel-Arad; p. 647, nr. CLXXXIV, Țohești-Hălmațel-Arad; p. 653—654, nr. CXCVIII, Strimba-Tomești-Hunedoara; p. 657, nr. CCVI, Ocișor-Vața de Jos-Hunedoara; p. 671—672, nr. CCXXXVI, Țebea-Baia de Criș-Hunedoara; p. 917, nr. DLII, Batâr-Bihor; p. 918, nr. DLIV, Talpe-Drăgănești-Bihor; p. 1022, nr. LVII, Lupoanca-Sălaj; p. 1026, nr. LXV, „Cărăsău-Cociuba Mare-Bihor sau Nimăiești-Curățele-Bihor”; p. 1029—1030, nr. LXXI, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 77—79, nr. 273, Ciungani-Vața de Jos-Hunedoara; *Papahagi*, p. 78—79, nr. CCCXLVI, Săcel-Maramureș; p. 80—81, nr. CCCLII, Rozavlea-Maramureș; *A.I.C.E.D., mg.* 2602 II i, Tisa-Hălmațiu-Arad.

36 C — Ciobanul este ucis de către însoțitorii săi pentru că vrea să plece după o fată⁸ (pentru că aceasta îl preferă). Ciobanul își exprimă ultimele dorințe printre cari include uneri și versiunea ce va fi comunicată mamei.

A.A.F., vol. I, p. 175—176, nr. CXLVI, Racșa-Orașu Nou-Satu Mare; *Breazul, G., Colinde*, p. 380—382, nr. 277, „Transilvania“; *Clopotiva*, p. 89—90, vol. I, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara; *Dvăgoi, Colinde*, p. 62, nr. 58, Ilteu-Petriș-Arad; *Fochi*, p. 569, nr. XXVII, Orțița-Oarța de Jos-Maramureș, p. 569, nr. XXVIII, Hideaga-Satu Lung-Maramureș; p. 575, nr. XL, Maieru-Bistrița-Năsăud; p. 577, nr. XLIII, Maieru-Bistrița-Năsăud, p. 578, nr. XLVI, Feldru-Bistrița-Năsăud; p. 582, nr. LIV, Susenii Birgăului-Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; p. 585, nr. LXI, Criștur-Șieu-Odorhei-Bistrița-Năsăud; p. 586, nr. LXII, Agrișu de Sus-Odorhei-Bistrița-Năsăud; p. 592, nr. LXXIV, „Ciubanca-Ciubăncuța-Dej“; p. 598—599, nr. LXXXVII, Gîrbou-Cluj; p. 601—602, nr. XCIII, Gîrbou-Dej; p. 607, nr. CV, Bodia-Buciumi-Sălaj; p. 627—628, nr. CXLVII, Bobota-Sălaj; p. 636, nr. CLXV, Chisindia-Arad; p. 641—642, nr. CIXXV, Tisa-Hălmagiu-Arad; p. 682—683, nr. CCLX, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara, *cf. tip 36 E*; p. 683—684, nr. CCLXI, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara, *cf. tip 36 E*; p. 687, nr. CCLXVII, Uric-Pui-Hunedoara; p. 687—688, nr. CCLXVIII, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; p. 912, nr. DXL, Chegea-Săcăseni-Satu Mare; p. 915, nr. DXLVII, Gostila-Poiana Blenchii-Sălaj; p. 1010, nr. XXXII, Leșu-Bistrița-Năsăud, p. 1010, nr. XXXIV, Singeorz Băi-Bistrița-Năsăud; p. 1012, nr. XXXVII, Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; p. 1021—1022, nr. LVI, Prodănești-Creaca-Sălaj; p. 1029, nr. LXX, „Somoșcheș-Ineu“; p. 1032—1033, nr. LXXV, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; p. 1033—1034, nr. LXXVI, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, [Colinda ciobanilor]; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 79—80, nr. 274, „Zarand“; p. 198—199, nr. 116, Băsești-Maramureș; p. 199—200, nr. 117, Băsești-Maramureș; p. 431—432, nr. 285, Hideaga-Satu Lung-Maramureș; p. 538, nr. 263, Mijlocenii Birgăului-Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; *Nicola-Mirza*, p. 69, nr. 142, Cernuc-Gîrbou-Sălaj; *A.I.C.E.D.*, mg, 2579 i, Josenii Birgăului-Bistrița-Năsăud.

36 D — Uciderea ciobanului este prezentată ca o pe-

36 C — The shepherd is killed by his comrades because he wants to go after a girl (because she chooses him)¹⁵. The shepherd expresses his last wishes, among which the story that should be told to his mother. The murderers shall pretend that he has remained behind with the sheep.

36 E — The shepherd's murder is explained as a punish-

deapsă aplicată pentru negli-
jarea îndatoririlor ciobănești.

ment, a consequence of the
neglect of his professional du-
ties.

Fochi, p. 571, nr. XXXII, Rohia-Maramureș; *Marienescu*, p. 147—148, comb. var., „Cluj, Lipova“, „Judecata pecurariului“.

36 E — Miorița, oaia năzdrăvană, previne ciobanul că însoțitorii săi (frați, veri...) plănuiesc să-l omoare. Ciobanul încredințează Mioriței ultimele sale dorințe (înmormântarea la stînă, cu fluierul la cap...).

36 E — Miorița, the miraculous sheep, tells the shepherd that his comrades (brothers, cousins...) plan to kill him. The shepherd discloses to Miorița his last wishes (his burial at the sheep enclosure, the flute at his head...).

Cf.: *Fochi*, p. 682—683, nr. CCLX, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara, (a. tip 36 C); p. 683—684, nr. CCLXI, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara, (a. tip 36 C).

Bartók, nr. 10 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Densusianu*, *Hațeg*, p. 219—220, Hobiceni-Uricani-Hunedoara; *Fochi*, p. 684, nr. CCLXII, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; p. 685, nr. CCLXIV, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; p. 719—720, nr. CCCXXIII, Tămășești-Zam-Hunedoara; p. 722, nr. CCCXXVII, Fesac-Feriac-Timiș; p. 91^f—916, nr. LXLVIII, Gostila-Foiana Blenchi-Sălaj; p. 1004, nr. XXII, Eichigiu-Coșbuc-Bistrița-Năsăud; p. 1010, nr. XXXIII, Sanț-Eistrița-Năsăud; p. 1071, nr. CXXIV, Valea Drăganului-Poieni-Cluj.

36 F — Ciobanul este prevenit asupra sfârșitului ce i-l pregătesc însoțitorii săi, de către o oaie năzdrăvană. În cele mai multe variante ciobanul cere ca după moartea sa să i se spună mamei că s-ar fi însurat cu o fată de crai.⁹

36 F — Warned by the miraculous sheep, the shepherd learns about the deadly plans of his comrades. In most variants the shepherd asks that his mother should be told that he has married an emperor's daughter.¹⁶

Bartók, nr. 10 b, Riu de Mori-Hunedoara; nr. 10 h, Sinicolau Mare-Timiș; nr. 10 i, Igrîș-Sințpetru Mare—Timiș; *Fochi*, p. 583, nr. LVII, Sebiș-Șieuf-Bistrița-Năsăud; p. 616—617, nr. CXXIV, Schiopi-Crăiești-Turda; p. 926, nr. DLXXVI,

37 — *Nașterea unui miel miraculos.*

Se vestește nașterea unei mioare (berbec) cu coarne (lână) de aur (argint).

37 — *The birth of a miraculous lamb.*

The birth of a sheep (a ram) with golden (silvern) horns (woolen) is announced.

Bartók, nr. 12, Carani-Sinandrei-Timiș; nr. 50 a, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; nr. 50 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Viciu*, p. 165—166; nr. CI, Romos-Hunedoara, [A păcurarului].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 9123 b, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 157).

38 — *Osîndă grea.*

Un tânăr este condamnat¹⁰ de către însoțitorii săi să moară fără a fi îngropat și slujit. Mama osînditului refuză să îl răscumpe-re cu bani sau / și să îl jelească după datină.

38 — *Cruel condemnation.*

A young man is condemned¹⁷ to die without being buried and assisted by any ceremony. The mother refuses to pay for the rescue of her son or/ and to lament according to the ritual.

A.I.C.E.D., *mg.*: 5149 R f, Remeți pe Someș-Mirișul Negru-Maramureș; 5150 R f, Oarța de Sus-Oarța de Jos-Maramureș; 5151 A c, Orțița-Oarța de Jos-Maramureș; 5151 A k, Oarța de Sus-Oarța de Jos-Maramureș; 5151 R d, Oarța de Sus-Oarța de Jos-Maramureș.

39 — *Ciobanul care și-a pierdut caprele.*

Unui cioban (uneori în timp ce doarme) îi dispar caprele. Caprele au fost mâncate de lup.

39 — *The shepherd who lost his goats.*

The goats of a shepherd disappear (sometimes while he is asleep). They were eaten by the wolf.

Breazul, *G.*, *Carmen*, p. 127—128; p. 208—209, Iojob-Medieșu Aurit-Satu Mare; *A.I.C.E.D.*, *mg.* 225 g, Buciumi-Șomcuta Mare-Maramureș.

40 — Ciobanii și hoții.

Hoții vor să fure berbecii (mioara) ciobanilor. Ciobanii nu se tem — se bizuie pe câini.

Viciu, p. 119, nr. XVII, Clopotiva-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, mg. : 503, k, Galeș-Toplița-Hunedoara, [Colindă de cioban], „A oilor“; 810 a, Dăbica-Hunedoara.

Cf. : *Bologa*, p. 12, nr. 6, Galeș-Fintinele-Sibiu, (a. tip 45).

41 — Oaia bătrână.

Ciobanul amenință cu tăierea o oaie bătrână.

A.I.C.E.D., mg. : 2724 I i, Ampoița-Meteș-Alba, cf. tip 42 a.

42 — Cioban sătul de ciobănie

Sătul de ciobănie, un cioban (Dumnezeu, Isus, Sf. Ion...) vrea să vîndă (să părăsească) turma. Pentru a obține o amănare, oile făgăduiesc ciobanului miei, lapte, caș.

A.A.F., vol. I, p. 177, nr. CLI, „Corinda oilor“, Călinești-Maramureș; p. 177, nr. CLII, Certeze-Satu Mare; p. 177, nr. CLIII, Racșa-Orașu Nou-Satu Mare; vol. VI, p. 205—206, nr. 204, Gherța Mică-Satu Mare, cf. tip 36; p. 207, nr. 209, Batarci-Satu Mare, cf. tip 36; *Bartók*, nr. 11 a, Budureasa-Bihor; nr. 11 b, Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 11 c, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 11 d, Ghelari-Hunedoara-Hunedoara; nr. 11 f, Mănăstireni-Cluj; *Bîrlca*, I., p. 104, Berbești-Maramureș; *Bîrseanu*, p. 24—25, nr. II, Zărnești-Brașov-Brașov; p. 26, nr. III, Beclean-Bistrița-Năsăud; *Brăiloiu*, p. 15—16, nr. 25, Smirdan-Brădeanu

40 — The shepherds and the thieves.

Some thieves want to steal the shepherds' rams (a sheep). The shepherds are not at all concerned. They are relying on their dogs for protection.

41 — The old sheep.

The shepherd threatens to butcher an old sheep.

42 — The shepherd who is tired of pastoral life.

Tired of pastoral life, a shepherd (God, Jesus Saint John) wants to sell (to abandon) his flock. In order to obtain a postponement, the sheep promise to give the shepherd lambs, milk and cheese.

Buzău; *Brdiceanu*, p. 140—141, nr. 111, Berbești-Giulești-Maramureș, „Colinda oilor“; p. 150—151, nr. 118, Berbești-Giulești-Maramureș, „Colinda oilor“; *Bud*, p. 70, nr. 8, „Maramureș“; p. 70, nr. 8 var., „Maramureș“; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 434, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; *Coman*, p. 17, Margine-Abram-Bihor; *Daulu*, p. 8, „Bihor“; *Densusianu, Hațeg*, p. 138—139, Densuș-Hunedoara; p. 177—179, Băuțar-Caraș-Severin; p. 218—219, Hobiceni-Uricani; *Drăgoi, Colinde*, p. 17—18, nr. 16, Lipova-Arad; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 127—128, nr. 15, „Făgăraș“, [De flăcăi]; p. 129—130, nr. 16, „Făgăraș“, [De flăcăi]; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 332, nr. 222, Berbești-Giulești-Maramureș; *Lenghel-Izanu*, p. 36—37, „Maramureș“, cf. tip 43; *Mărăscu*, p. 57, Sudrigiu-Rieni-Bihor; *Morariu*, p. 47—48, Salva-Bistrița-Năsăud; p. 48, Salva-Bistrița-Năsăud; p. 48, Runcu-Salva, Bistrița-Năsăud; *Moroianu*, p. 26—27, nr. XVI, Săcele-Brașov; *Nicola-Mirza*, p. 72, nr. 145, Bucea-Ciucea-Cluj; *Pamfile, Colinde*, p. 52—53, nr. 25, [Colind de cioban]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 79, nr. 63, „Transilvania“; *Papahagi*, p. 75, nr. CCCXXXV, Hărnițești-Desești-Maramureș; p. 75—76, nr. CCCXXXVII, Giulești-Maramureș; p. 78, nr. CCCXLV, Săcel-Maramureș, cf. tip 43; p. 81, nr. CCCLIII, Strimtura—Maramureș, cf. tip 43; *Pădurenii*, p. 44 Muncelu Mare-Hunedoara, [La ciobani]; *Viciu*, p. 115, nr. X, Lupșa-Hoghiz-Brașov; p. 167, nr. CIV, Ragla-Cetate-Bistrița-Năsăud; p. 169, nr. CIX, Vale-Săliște-Sibiu; *A.I.C.E.D., fg.*: nr. 480 b, Făgăraș-Brașov; 1728 b, Băița-Hunedoara, [La toată familia]; 1766 a, Lăpugiu de Sus-Lăpugiu de Jos-Hunedoara; 1883 a, Peștera-Moeciu-Brașov; 1890 a, Peștera-Moeciu-Brașov; 4759 b, Crincești-Dobrești-Bihor; 4775 b, Oradea-Bihor; 5280 d, Galda de Jos-Alba; 5396 c, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 5745 c, Ulmeni-Maramureș; 6847 a, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6854 d, Uric-Pui-Hunedoara; 8320 a, Negrești-Oaș-Satu Mare; 8912 c, Florești-Laslea-Sibiu; 9131 a, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, cf. tip 12; 14182 c, Boșorod-Hunedoara, [De păcurar]; *mg.*: 309 b, Turț-Satu Mare, [De păcurar]; 503 h, Goleș-Toplița-Hunedoara; 1009 b, Radna-Lipova-Arad; 1440 j, Parva-Bistrița-Năsăud; 1752 d, Prundul Birgăului-Bistrița-Năsăud; 2595 I c, Cordău-Bihor; 2724 II a, a, Feneș-Zlatna-Alba, [La păcurar]; 2724 II z, Feneș-Zlatna-Alba, [A ciobanului]; 2726 I p, Valea mică-Zlatna-Alba, [A păcurarului]; 3364 I b, Șurdești-Lăpuș-Maramureș, [La fereastră]; 3407 e, Porumbacu de Jos-Sibiu, [La fereastră].

Cf.: *Viciu*, p. 46, nr. XLVII, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu, (a. tip 168 B).

42 a — Oile făgăduiesc Pre-
cistei miei, lapte, caș.

42 a — The sheep promise
to give the Mother of God
lambs, milk and chesse.

Brezul, G., Colinde, p. 212—213, nr. 127, „Bucovina“; *Jarnik-Birșeanu*, p. 538, nr. XXIX, Nușeni-Bistrița-Năsăud; *Viciu*, p. 166, nr. CII, Cetea-Borod-

Bihor; p. 167, nr. CV, Poiana-Bucium-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg. 5190 b, Stremț-Alba; *mg.*: 2603 I j, Tisa-Hălmațiu-Arad; 2604 I e, Poienari-Hălmațiu-Arad.

Cf.: *Drăgoi, Colinde*, p. 259—260, nr. 296, Tușinu-Sinpetru de Cimpie-Mureș, (a. tip 44); *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2724 I i, Ampoița-Meș-Alba, (a. tip 41).

42 b — Oile făgăduiesc
ciobanului un vestmînt minu-
nat.

42 b — The sheep promise
to give the shepherd a magni-
ficent attire.

Cf.: tip 26, 131 a, 160 B a, 181 a

A.A.F., vol. VII, p. 97, nr. 109, Măgura-Pietroasa-Bihor; *artók*, nr. 11 e, Albac-Cimpeni-Cluj; *Daulu*, p. 44, „Bihor”; *Fochi*, p. 918—919, nr. DLV Remețea, Harghita, *cf. tip* 36; *Mariencescu*, p. 144—145; p. 145—146, comb. var. „Eozinta, Cluj, Alba-Iulia”; *A.I.C.E.D.*; fg. 7227 a, Bratca-Bihor; *mg.*: 1013 a, Lipova-Arad; 1016 d, Radna-Lipova-Arad; 1017 c, Lipova-Arad.

42 c — Oile făgăduiesc cio-
banului că-l vor jeli după moar-
te.

42 c — The sheep promise
the shepherd that after his
death they will lament over
his grave.

Cf. tip 36

Fochi, p. 913—914, nr. DXLIII, Boiereni-Tîrgu Lăpuș-Maramureș, *cf. tip* 36.,

43 — Dumnezeu, ciobanul și
larma turmei.

43 — God, the shepherd and
the noise of the flock.

Alarmat de zarva oilor (sau
fiindcă turma s-a risipit), Dum-
nezeu coboară la cioban. Cere
ciobanului miei, lapte etc.

Stirred by the uproar of
the sheep, (or because the she-
ep have scattered), God des-
cends to the shepherd. He asks
the shepherd for lambs, milk
etc.

A.A.F., vol. I, p. 179, nr. CLXII, Tur-Negrești-Oaș-Satu Mare; vol. VI, p. 202, nr. 191, Tarna Mare-Satu Mare; vol. VI, p. 205, nr. 202, Gherța Mică-Satu Mare; vol. VI p. 206, nr. 205, Gherța Mică-Satu Mare; *Bibicescu*, p. 251—252, nr. 13, Vilcele-Covasna; *Bîrscanu*, p. 26—27, nr. IV, Hăghig-Covasna; *Bogdan, G.*, p. 20, Jina-Sibiu; *Breazul, G., Colinde*, p. 182—185, nr. 113, „Transilvania”;

Bud, p. 69, nr. 6, „Maramureș“; p. 73—74, nr. 16, „Maramureș“; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 433, Buia-Șeica Mare-Sibiu; *Densusianu, Flori alese*, p. 99—101, nr. CLXXIX, „Muntenia“, *Drăgoi, Colinde*, p. 254, nr. 287, „Marcoș-Trei Scaune“; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 140—141, nr. 21, „Făgăraș“; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 57—59, nr. XX, „Făgăraș“, [De ciobani]; p. 59—60, nr. XXI, Mărgineni-Hîrseni-Brașov, [De ciobani]; p. 60—62, nr. XXII, Mărgineni-Hîrseni-Brașov, [De ciobani]; *Lenghel-Izanu*, p. 45—46, Breb-Ocna Șugatag-Maramureș; *Păsculescu*, p. 65—66, nr. 87, „Teli Grecea-Transilvania“, [Colind de cioban]; *Răușescu*, p. 42—43, Drago-slavele-Argeș, [Colind pentru ciobani]; *Stea, Colinde*, p. 62—64, [Colind de cioban]; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 41, nr. 26 [De păstor]; *Viciu*, p. 166—167, nr. CIII, Coroiu-Coroi-Sinmartin-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg. : 480 b, Arpașu de Sus-Cirtișoara-Sibiu, [Despre ficior]; 667 b, Hosman-Nocrich-Sibiu; 913 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1032 a, Jina-Sibiu; 1269 a, Breaza-Lisa-Brașov; 1371 b, Vilcele-Covasna; 3424 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 4680 c, Cuhea-Maramureș; 4694 c, Cuhea-Maramureș; 5022 b, Tîrșolt-Satu Mare ;5355d, Comana de Jos-Comana-Brașov; 5444 c, Mateiaș-Racoș-Brașov; 6153 a, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6374 d, Dîrlos-Sibiu; 7687 a, Voila-Brașov; 8911 a, Florești-Laslea-Sibiu; *mg.* : 2144 e, Gura Riului-Sibiu; 3401 I d, Arpașu de Jos-Sibiu.

Cf.: *Drăgoi, Colinde*, p. 259—260, nr. 296, Tușinu-Sinpetru de Cîmpie-Mureș, (a. tip 44); *Lenghel-Izanu*, p. 36—37, „Maramureș“, (a. tip 42); *Papahagi*, p. 78, nr. CCCXLV, Săcel-Maramureș, (a. tip 42); p. 81, nr. CCCLIII, Strimtura-Maramureș, (a. tip 42); *Viciu*, p. 46, nr. XLVII, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu, (a. tip 168 B); *A.I.C.E.D.*, fg. 5013 a, Trip-Bixad-Satu Mare, (a. tip 68 D).

44 — Dumnezeu în finațele păgînilor.

Dumnezeu (Isus reprezentat ca cioban) intră în finațele păgînilor. În majoritatea variantelor, pentru a scăpa de urmăritori Dumnezeu provoacă ploaie (vînt, ceață).

44 — God in the hayfields of the pagans.

God (Jesus represented as a shepherd) enters the hayfields of the pagans. In most variants, to escape the pagans who are pursuing Him, God brings rain (wind, fog).

V. categ. VIII

A.A.F., vol. I p. 178—179, nr. CLIX, Moișeni-Certeze-Maramureș; vol. VI, p. 206, nr. 206, Valea Seacă-Tarna Mare-Satu Mare; *Bartók*, nr. 112 r, Mănăstireni-Cluj; nr. 115 a, Idicel-Brincovenesti-Mureș, *cf. tip 190*; nr. 115 b, Idicel-Brincovenesti-Mureș, *cf. tip 190*; nr. 115 c, Băla-Mureș; *Bîrlea, I.*, p. 93, Berbești-

Giulești-Maramureș; p. 102—103, Berbești-Giulești-Maramureș; *Brăiloiu*, p. 9, nr. 12, Retiș-Brădeni-Sibiu; *Breazul, G., Colinde*, p. 82—83, nr. 57, „Transilvania“; *Drăgoi-Beliuș*, p. 46, nr. 10, Beliuș-Timiș; p. 47, nr. 10 a, Beliuș-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 259—260, nr. 296, Tușinu-Sinpetru de Cimpie-Mureș, *cf. tip 42 a, 43*; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 119, nr. 13, „Făgăraș“; *Mariencescu*, p. 47—48, comb. var., „Cluj, Alba Iulia“; *Nicoară-Netea*, p. 177—178, nr. 22, „Regiunea Mureșului de sus“; *Pamfile, Crăciunul*, p. 61, nr. 28, Cătane-Negoi-Dolj; *Papahagi*, p. 75, nr. CCCXXXVI, Hărnicești-Desești-Maramureș; *Viciu*, p. 72, nr. XCII, Cacova-Ierii-Cacova-Cluj; p. 72—73; nr. XCIII, Ciufud-Blaj-Alba; *Zamfir*, p. 10—11, Boiu-Albești-Mureș, [La zorit]; *A.I.C.E.D., fg.*: 82 c, Boiu-Albești-Mureș; 276 b, Alba-Iulia-Alba, [A fetelor]; 1831 a, Lunca Cernii de Jos-Hunedoara; 2187 a, Moišeni-Baia Mare, *cf. tip 186*; 2201 a, Bixad-Satu Mare; 4196 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare, *cf. tip 187*; 4216 b, Chegea-Săcăseni-Satu Mare; 5005 a, Moišeni Certeze-Maramureș, *cf. tip 186*; 5013 a, Trip-Bixad-Satu Mare; 6531 c, Chioșd-Sălaș; 6819 c, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 7992 b, Iclod-Cluj; 8248, Ţopa-Albești-Mureș; *mg.*: 75 g, Poiana Negrii-Dorna Cindreni-Suceava, *cf. tip 177 B, 187*; 1434 n, Rebra-Bistrița-Năsăud; 1440 h, Parva-Bistrița-Năsăud.

Cf. : Teodorcescu, G., Dem., p. 26—27, Călărași-Ialomița, [De casă], (a. tip 173); A.I.C.E.D., mg. : 560 d, Neagra Șarului-Șaru Dornei-Suceava, (a. tip 190); 1824 i, Lupșanu-Ialomița, [A casei], (a. tip 173).

45 — Ciobanul și marea.

Marea (uneori Dunărea) amenință ciobanul. Acesta nu se teme; are un berbec falnic (doi berbeci, cîini) care va înfrunta marea.¹¹

45 — The shepherd and the sea.

The sea (sometimes the Danube) threatens the shepherd. The shepherd is not afraid. He has a magnificent ram (two rams, dogs) who will confront the sea.¹⁸

Bologa, p. 12, nr. 6, Galeș-Fintinele-Sibiu, *cf. tip 40*; *Clăptiva*, vol. I p. 89, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; *Cocișiu, Ardeal*, p. 10—12, Gurasada-Hunedoara, [Colindă de păcurar — de dubă]; *Densușianu, Hațeg*, p. 108—109, Censuș-Hunedoara; *Drăgoi, Colinde*, p. 79—80, nr. 74, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [A păcurarului]; p. 138—139, nr. 135, „Vaca-Hunedoara“, [De păcurar]; *Folclor din Transilvania*, vol. II, p. 472—473, nr. 189, „Cîmpul Piinii, (Orăștie)“; *Luncile soarelui* p. 36—37, „Sibiu“; p. 89—91, Peceneaga-Constanța, *cf. tip 52*; *Mariencescu*, p. 141—143, comb. var. „Dobra, Alba Iulia, Bozinta“; *Păduveni* p. 34, Sohodol-Lelese-Hunedoara, [De cioban]; *Păsculescu*, p. 65, nr. 86, Țândărei-Ialomița

[Colind de mocan]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1767 a, Lăpugiu de Sus-Lăpugiu de Jos-Hunedoara; 1797 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara, [A oilor]; 6812 d, Gurasada-Hunedoara; 14489 g, Bunila-Hunedoara, [A păcurarului]; *mg.*: 113 o, Sohodol-Lelese-Hunedoara; 2603 I r, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2724 II x, Feneș-Zlatna-Alba [De cioban].

45 a — Descrierea unui
berbec falnic.

45 a — The description
of a magnificent ram.

Cf. tip 46

Pamfile, Crăciunul, p. 60, nr. 23, Țepu-Galați.

46 — Berbecele și Mama
cîinilor

46 — The ram and the
Mother of Dogs.

Berbecele care păzește tur-
ma, înfruntă pe Dolfa, Mama
cîinilor.

The ram which stands gu-
ard over the flock of sheep
defies "Dolfa", the Mother of
Dogs.

Cf. tip 45 a

Neagu, p. 57—58, nr. XLV, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind
de cioban].

47 — Marea și pomul.

47 — The sea and the tree.

Un pom își întinde ramu-
rile peste mare stîrnind astfel
mînia acesteia.

A tree stretches its bran-
ches over the water, thus stir-
ring the anger of the sea.

Alexici, p. 157—158, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor; *Bartók*, nr. 39,
Cotiglet-Ceica-Bihor; *Daulu*, p. 47, „Bihor“; *Drăgoi, Colinde*, p. 90—91, nr. 84,
Leșnic-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, *mg.*: 228 g, Buteasa-Șomcuța Mare-Baia Mare;
808 c, Dăbica-Toplița-Hunedoara.

48 — Marea și flăcăul.

48 — The sea and the
young man.

Marea și flăcăul se ame-
nință reciproc

The sea and the young
man are defying each other.

Teodorescu, G., Dem., p. 71—72, București, [De flăcău], *cf. tip 77 A, 77 C*; p. 72—73, București, [De flăcău], *cf. tip 77 A, 77 C*; *Viciu*, p. 154—155, nr. LXXXI, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud; *A.I.C.E.D., fg.*: 562 b, București, [De flăcău]; 920 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu, *cf. tip 78*; 7330 b, c, București, [De flăcău].

49 — *Vămeșoica.*

49 A — Negustori sosiți pe mare cu corăbiile cer soției vameșului să-și trezească soțul.

Neagu, p. 16—17, nr. XIV, Bordenani Ialomița, *cf. tip 121*; *Răuțescu*, p. 15—17, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru tineri căsătoriți]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 79—80, nr. 64, Dragoslavele-Argeș; *Păsculescu*, p. 45, nr. 51, Țândărei-Ialomița, [Colind de negustor], *cf. tip 121*; *A.I.C.E.D., fg.*: 3418 a, Poienari-Ulmeni-Ilfov; 6884 c, Budești-Ilfov, *cf. tip 121*; 7370 b, Dragoslavele-Argeș; *mg.*: 1042 a, Victoria-Brăila, [De negustor], *cf. tip 121*; 1361 h, Somova-Tulcea, *cf. tip 191*.

49 A a — Vameșul adormit este “Voinea”, voinic în-tors de la grele slujbe domnești.

49 — *The Custom-officer's wife*

49 A — Merchants coming by sea ask the custom officer's wife to wake up her husband.

49 A a — The custom-officer is “Voinea”, a valiant young man, who, after performing difficult tasks, has fallen asleep.

Cf. tip 76

Burada, p. 65—68, „Dobrogea”, *cf. tip 121*; *Diaconu*, p. 85—86, Obilești-Rm. Sărat, [De fată mare], *cf. tip 80 A*; *Neagu*, p. 6, nr. III, Fetești-Ialomița *cf. tip 80 A*; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 84—85, „Atîrnați”, [De femeie măritată], *cf. tip 121*; p. 85—86 Călărași-Ialomița, [De logodnică], *cf. tip 121*; *Viciu*, p. 155—156, nr. LXXXII, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, [De fecior și fată], *cf. tip 80 A*; *A.I.C.E.D. fg.*: 1599 a, Perieți-Ialomița, [De fată și de băiat], *cf. tip 49 B*; *mg.*: 1324 f, Jegălia-Ialomița, [De moartă], *cf. tip 80 A*.

Cf. Tocilescu, p. 1494, Viziru-Brăila, [De fată], (a. tip 96).

49 B — Colindătorii cer vameșoicei trezirea soțului vameș.

49 B — The “colindători” ask the custom-officer's wife to wake up her husband.

Cf. tip 9; cf. fg. 1599, a, Perieți-Ialomița, [De fată și băiat], (a. 49 A a).

Breazul, G., *Colinde*, p. 132—133, nr. 87, „Muntenia”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 91—92, nr. 86, Țițești-Perișani-Vilcea; *Popovici Vasile*, p. 61—62, nr. 32, Andrășești-Ialomița; *Pc-un picior de plai*, p. 167—168, Lanurile-Brăila, cf. tip 80 A.

50 — *Peștele și mreaja fetei.*

Un pește paște în grădina fetei. Aceasta îl amenință că-l va prinde în plasă.

50 — *The fish and the girl's net.*

A fish is grazing in the girl's garden. The girl threatens to catch it with a net.

Bîrstanu, p. 45—47, nr. XXII, Săcele-Brașov; *Flori alese*, p. 67—69, nr. 33, „Argeș”; *Neagu*, p. 11, nr. VIII, Unirea-Ialomița, [Colind de pescar]; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 91, București, [De fată mare]; *A.I.C.E.D.*, fg. 5000 b, Șchei-Brașov.

51 — *Pescarii și Vidra*

Pescarii prind și chinuiesc puiul Vidrei (puiul Iudei¹²...). Mama puiului iese din apă, anunțînd în chip de oracol sfîrșitul pămîntului sau numărul peștilor. Acest ultim episod lipsește din unele variante.

51 — *The fishermen and the Otter.*

Fishermen are catching and torturing the young of the Otter (of Judas¹⁹ ...). The mother of the young comes out of the water. As a folk oracle she foretells the end of the world or specifies the number of fish in the seas. This episode is missing in some variants.

Cf. tip 165

Bartók, nr. 85, Sinicolau Mare-Timiș; *Bologa*, p. 62 nr. 50, Oarda-Alba, Iulia-Alba; *Cocișiu, Cîntece*, p. 27, nr. 4, Cetatea de Baltă-Alba; *Drăgoi, Colinde*, p. 179, nr. 189, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Ionescu C.*, p. 7, nr. 3, Oprea-Cirtișoara-Făgăraș, [Colindă în casă, la masă]; *Nanu*, p. 56, „Argeș”; *Neagu*, p. 43—44, nr. XXXV, Ciocănești-Ialomița, [De nevodar]; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 94—95, Călărași-Ialomița, [De năvodar]; p. 95—96, București, [De pescar]; *Viciu*, p. 77—78, nr. CII, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba; p. 78, nr. CIV, „Comunic”; p. 78—79, nr. CV, Ocna Mureș-Alba; p. 79, nr. CVI, Teiuș-Alba, *A.I.C.E.D.*, fg. : 356 c, Sincel-Alba; 1316 a, Arpașu de Jos-Sibiu.

Cf. : *Burada*, p. 72—75, „Dobrogea“, (a. tip 130); *Cosma*, p. 189, „Transilvania“, (a. tip 7); *Teodorescu, G. Dem.*, p. 22—23, Călărași-Ialomița, [De om cu trei feciori], (a. tip 130); *Viciu*, p. 95, nr. CXXXII, Cetea-Borod-Bihor, (a. tip 7); *A.I.C.E.D.*, mg. : 2959 I j, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 150).

Comp. : *Balade*, tip nr. 11; *Motif-Index* B 142 Prophetic fish; A 1060 f f. Disturbances at end of world.

52 — *Dulful, monstru marin.*

Spre a fi cruțat, Dulful, monstrul Mării Negre, oferă voinicului pe sora sa (ca iubită, mireasă).

52 — “*Dulful*”, the sea monster

In order to be spared, “*Dulful*”, a monster dwelling in the Black Sea, offers his sister to the hunter (as a sweet-heart or bride).

Bartók, nr. 9, Idicel-Brincovenesti-Mureș; nr. 94 a, Vașcău-Bihor, cf. tip 53, 184; *Cocișiu, Cîntece*, p. 28—29, nr. 6, Cegani-Bordușani-Ialomița, [De băieți]; *Diaconu*, p. 78—80, Obilești-Rm. Sărat, [De flăcău]; *Garofoiu*, p. 28, Independența-Galați; *Neagu*, p. 31—32, nr. XXV, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 84, nr. 71, „Brăila“; *Păsculescu*, p. 49—50, nr. 59, Tulcea-Tulcea, [Colind de flăcău]; *Popovici, Vasile*, p. 69, nr. 36, Cosimbești-Ialomița; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 81—82, [De flăcău], cf. tip 115; *Tocilescu*, p. 1468, Cerna-Tulcea, cf. tip 63; p. 1472, Cerna-Tulcea, cf. tip 63; p. 1474, Zebil-Sarichioi-Tulcea; *Tufescu*, p. 34—37, Obilești-Vrancea, [Colind pentru flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg. : 1603 a, Perieți-Ialomița; 1615, Peceneaga-Tulcea; 7824 a, Plătărești-Ilfov, [De flăcău]; mg. : 907 b, Sarinasuf-Murghiol-Tulcea; 1823 h, Jegălia-Ialomița; 2959 I c, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [De băiat], „Colindecu cu Vidra“, cf. tip. 54, 136 a.

Cf. : *Viciu*, p. 58, nr. LXIX, „Ciucudin (Cîmp)“, (a. tip 68 C); *A.I.C.E.D.* fg. : 1619 a, Peceneaga-Constanța, (a. tip 45); 9134 a, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor, (a. tip 173).

52 a — Dulful este invulnerabil. În zadar încearcă voinicul să-l săgeteze.

52 a — “*Dulful*” is invulnerable. In vain, the hunter tries to shoot it.

Burada, p. 89—91, „Dobrogea“.

53 A — Spre groaza lumii, o fată minunat împodobită se duce la fântâna în care locuiește șarpele. Acesta însă nu o devoră, ci o sărută.

A.I.C.E.D., mg. 2920 a (V), Zimnicea-Teleorman, [Colind pentru fată].

Comp.: *Motif-Index*, B II. 3 f f. Habitat of dragon; * B II. 10 f., Sacrifice of human being to dragon; B 622. I, Serpent as wooer.

53 B — Șarpele, un monstru lacom de vieți omenești, este învins de către un voinic călare.

A.I.C.E.D., mg. 2959 I b, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de băiat].

Cf.: *Bartók*, nr. 94 a, Vașcău-Bihor, (a. tip 52); 94 b, Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 169).

Comp.: *Motif-Index*, *B 11. 11 f f., Fight with dragon; B 873. 1 Giant serpent.

53 C — Un voinic este devorat de un șarpe. Se împlinește astfel blestemul mamei voinicului.

Bartók, nr. 18, Ripa de Jos-Vătava-Mureș; *Daulu*, p. 74—75, „Bihor“, „Fiulu Șierpelui“; *Viciu*, p. 169—170, nr. CXI, Asinip-Alba; *A.I.C.E.D.*, mg. 5197 II d, Dumbrava-Vătava-Mureș.

Comp.: *Balade*, tip nr. 7; *Motif-Index*, M. 412. I, Curse given at birth of child; S 223. 2, Curse of mother on unborn child.

54 — Vînarea vidrei.

Vidra¹⁴ este împușcată de către vânător.

53 A — To the people's consternation, a girl wonderfully adorned, goes to a fountain where a serpent dwells. She is not devoured; the serpent only kisses her.

53 B — The serpent, a monster which has devoured many human beings, is defeated by a young man riding a horse.

53 C — A serpent devours a young man. Thus, the maternal curse turns out to be true.

54 — The hunt of the Otter.

The Otter²¹ is shot by the hunter.

Cf.: *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 64—65, nr. 6, Zam-Hunedoara, (a. tip; 136 a); *A.I.C.E.D.*, mg. 2959 I c, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 52).

55 — *Leul.*

55 A — Voinicul înfruntă leul; îl capturează și îl aduce acasă legat cu o curea.

55 — *The Lion.*

55 A — The young man confronts the lion, captures it and brings it home on a leash.

Cf. tip 60

Bartók, nr. 1 a, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; nr. 1 b, Riu de Mori-Hunedoara; nr. 1 c, Riu de Mori-Hunedoara; nr. 1 d, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 1 e, Săvirșin-Arad; nr. 1 f, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 2, Beiuș-Bihor; *Bîrseanu*, p. 49—50, nr. XXVI, Tohanu Nou-Zărnești-Brașov; *Breazul, G., Colinde*, p. 165—166, nr. 106, „Muntenia“; p. 170—173, nr. 108, „Muntenia“; p. 173—175, nr. 109, „Transilvania“; *Burada*, p. 85—88, „Dobrogea“; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 433, Albești-Sighișoara-Mureș; *Daulu*, p. 55—56, „Bihor“; *Drăgoi, Belinț*, p. 54—55, nr. 19, Belinț-Timiș; *Drăgoi-Colinde*, p. 14—15, nr. 14, Lipova-Arad, [De flăcău]; p. 27—28, nr. 24, Săvirșin-Arad, [De flăcău]; p. 52—53, nr. 47, Ilteu-Petriș-Arad, [De flăcău]; p. 89—90, nr. 83, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [De flăcău]; p. 115—116, nr. 107, Briznic-Ilia-Hunedoara, [De june]; p. 133—134, nr. 127, Orăștie-Hunedoara, [De june]; p. 137—138, nr. 134, „Vaca-Hunedoara“ [De june]; p. 166, nr. 175, Cărstău-Baldovin-Hunedoara; p. 175—176, nr. 185, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 220, nr. 238, Blandiana-Alba; *Flori alese*, p. 25—26, nr. 11, „Țara Loviștei“; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 87—88, nr. 279, Tisa-Burjuc-Hunedoara; *Frîncu-Candrea*, p. 195, nr. 14, „Munții Apuseni“; *Ionescu, C.*, p. 48, nr. 28, [Colinda voinicului]; p. 49, nr. 29, [Colindă pentru flăcăi]; *Jarnik-Bîrseanu*, p. 537, nr. XXVI, Lupu-Cergău-Alba; *Mariencescu*, p. 136—138, „Dobra“; *Neagu*, p. 58—59, nr. XLVI, Ciocănești-Ialomița, [De flăcău]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 82—83, nr. 69, Mihai Bravu-Victoria-Brăila; p. 83—84, nr. 70, Arefu-Argeș; *Pe-un picior de plai*, p. 149—150, Tătaru-Dudești-Brăila; *Popovici, Vasile*, p. 72—73, nr. 38, Cosîmbești-Ialomița; *Velcu*, p. 8—9, nr. 8, [Colindatul junelui]; *Viciu*, p. 138, nr. LVI, Romos-Hunedoara-Șeica Mică-Sibiu; p. 139, nr. LVII, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu; p. 139—140, nr. LVIII, „Hațeg“; *Vulpescu*, p. 145—147, Lușșanu-Ialomița; *A.I.C.E.D.*, fg.: 5410 b, Albești-Sighișoara-Mureș; 5760 a, Țebea-Hunedoara; 6811 c I, Gurasada-Hunedoara; 6815 d, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De băiat mic]; 6842 a, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6862 a, Uric-Pui-Hunedoara; 8805 b, Boteni-Argeș; 8818 a, Boteni-Argeș;

8328 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 8829 c, Văleni-Argeș; 8831 c, Boteni, Argeș; 10252 a, Stințești-Dobra-Hunedoara, [De vinător]; 10259 a, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, [De june]; 10264 d, Cerbăl-Hunedoara, [De june]; 10272 d, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara; 14184 e, Boșorod-Hunedoara, [De fecior]; 14213 a, Lelese-Hunedoara, [La flăcăi]; 14489 b, Bunila-Hunedoara, [De june]; *mg.*: 70 b, Cerișor-Lelese-Hunedoara; 74 g, Mircea Vodă-Constanța, [De copil mic]; 503 l, Goleș-Toplița-Hunedoara, [De fecior]; 808 k, Dăbica-Toplița-Hunedoara, [Colindă de prișină]; 810 p, Dăbica-Toplița-Hunedoara, [Colindă pe uliță]; 881 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, 1010 a, Radna-Lipova-Arad; 1013 d, Lipova-Arad; 1507 i-j, Vaidei-Romos-Hunedoara, [De fecior]; 1823 d, Jegălia-Ialomîța, [De băiat]; 1825 g, Lupșanu-Ialomîța, [De băiat]; 1826 d, Lupșanu-Ialomîța; [De băiat]; 1826 e, Lupșanu-Ialomîța, [De băiat]; 1978 r, Hârțăgani-Băița-Hunedoara; 2602 II a, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2604 II c, Poienari-Hălmagiu-Arad; 2724 II p, Feneș-Zlatna-Alba, [De flăcău]; 2725 II a, Galați-Zlatna-Alba; 3400 I b, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [De băiat sau bărbat].

Cf.: Dumitrașcu, *De sărbători*, p. 24—27, nr. 2, Gildău-Jegălia-Ialomîța, [De flăcău], (a. tip 56); *A.I.C.E.D.*, *fg.* 10252, Stințești-Dobra-Hunedoara, (a. tip 109 A a).

Comp.: *Motif-Index*, F 615.2.2 Strong man sent to kill lions.

55 A a — Leul scapă cu fuga
55 A a — The lion escapes by running away

Cf. tip 58 a

Drăgoi, p. 142—143, nr. 141, Ponor-Pui-Hunedoara, [De june]; *Viciu*, p. 140—141, nr. LIX, Clăpotiva-Riu de Mori-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 1803 a, Pește, nița-Densuș-Hunedoara; 5790 c, Clăpotiva-Riu de Mori-Hunedoara; 6855 b-Merișor-Bănița-Hunedoara.

55 A b — Leul este ucis
55 A b — The lion is killed.

Bălășel, vol. I, p. 26—27, nr. 7, Bălăceanu-Buzău, [Colind de noapte]; *Drăgoi Colinde*, p. 212, nr. 227, Cioara de Sus-Baia de Arieș-Alba.

55 B — Voinicul înfruntă leul pentru a pedepsi răpirea sorei.
55 B — The young man confronts the lion in order to avenge the abduction of his sister.

Drăgoi, p. 178, nr. 188, Petreni-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg.: 6811 c, Deva-Hunedoara, [De flăcău]; 9123 a, Gurasada-Deva-Hunedoara; 10198 v, Ruda-Hunedoara; *mg.* 114 f, Sohodol-Govăjdia-Hunedoara.

55 C — Înfruntarea dintre
voinic și leu pornește de la o
dispută pentru oi.

55 C — The struggle bet-
ween the young man and the
lion starts from a dispute over
sheep.

Bartók, nr. 3 a, Budureasa-Bihor; nr. 3 b, Tășad-Drăgești-Bihor; *Daulu*, p. 42—43, „Bihor“, *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 70—71, nr. 16, Zam-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg. 310, Mada-Balșa-Hunedoara, [A mirelui]; 9134 b, Săldăbagiu Mic-Câpîlna-Bihor.

56 — *Vinarea ursului*¹⁵.

56 — *The hunting of the
bear*²²,

Cf. tip 55 A

Dumitrașcu, *De sărbători*, p. 24—27, nr. 2, Gildău-Jegălia-Ialomița, [De flăcău].

57 — *Vinarea bouului săl-
batic.*

57 — *The hunt of the wild
ox.*

Vinătorul călare săgetează
(împușcă) bourul.

The wild ox is shot by
the hunter who is riding a
horse.

Flori alese, p. 45—47, nr. 21, „Țara Loviștei“, Cf. tip 141; *A.I.C.E.D.*, fg. 6835 c, Merișor-Bănița-Hunedoara; *mg.* 2958 I y, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colind de băiat].

58 — *Vinarea cerbului.*

58 — *The hunt of the
stag.*

Răpus de către vînător,
cerbul blestemă în agonie să-
geata ucigașe (ochii și urechile
sale care nu l-au prevenit asu-

Shot by the hunter, the
stag, in the agony of death,
curses the murderous arrow
(his own eyes, or ears which

pra primejdiei). Uneori destinază fiecare parte a trupului unei utilizări (carnea pentru nuntași, coarnele pentru păhărele ...)

did not warn him of the danger). Sometimes he dedicates each part of his body to a useful purpose (the flesh for the wedding feast, his horns for drinking glasses ...).

Bartók, nr. 5 b, Ungheni-Mureș; *Birceanu*, p. 48—49, nr. XXV, Zărnești-Brașov-Brașov; *Bologa*, p. 26—27, nr. 18, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; *Burada*, p. 62—64; „Dobrogea“; *Flori alese*, p. 38,—40, nr. 17, „Țara Loviștei“; *Neagu*, p. 18—19, nr. XVI, Vlădeni-Ialomița; [*Rădulescu-Codin*, *Muscel* p. 141—143, Lerești-Argeș; *Păsculescu*, p. 63—64, nr. 82, Cudalbi-Dolj, [Colind de vânător]; *Teodorescu*, G., *Dem.*, p. 64—65, București; p. 65—66, București; *A.I.C.E.D.*; fg.: 565 a, București [De flăcău]; 847 b, Mihai Bravu-Ilfov; 1616 b, Peceneaga-Constanța; 3418 c, Poienari-Ulmi-Ilfov; 5113 b, Retiș-Brădeni-Sibiu; 6885 c, Budești-Ilfov, [De băiat]; 7325 a, București, [De flăcău], 7681 b, Săsciori-Alba, [De ceată]; mg. 1608 c, Mahmudia-Tulcea, [A vânătorului]; 1823 e, Jegălia-Ialomița, [De băiat]; 2920 n (r), Zimnicea—Teleorman, [Colind pentru băiat].

58 a — Cerbul scapă fugind

58 a — *The stag escapes by running away.*

Cf. tip 55 A a

Bartók, nr. 8, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Densusianu*, *Hațeg* p. 265—266, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg. 14489 d Bunila-Hunedoara.

59 — *Cerbul capturat și leagănul.*

59 — *The captured stag and the cradle*

Cerbul este prins de către vânător. I se așează între coarne un leagăn.

The stag is caught alive by the hunter. A cradle is put between the horns of the stag.

Cf. tip 80

Teodorescu, G., *Dem.*, p. 66—67, București, (dub.).

60 — *Cerbul legat cu o curca.*

60 — *The stag on a leash.*

Bartók, nr. 1 g, Riu de Mori-Hunedoara; nr. 1 h, Sarmizegetusa-Hunedoara.

61 — *Vinat adus de coarne în curte.*

O femeie aduce în curte un cerb (uneori numai coarnele animalului sînt menționate). Se face apoi elogiul mirelui.

61 — *An animal seized by the horns.*

A woman brings a stag (sometimes only the horns of the animal are mentioned) into her courtyard. Then, the bridegroom is praised.

R.F., an II, nr. 3, 1957, p. 66–67, nr. 9, Zam-Hunedoara; A.I.C.E.D., mg. 914 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, cf. tip 122.

V. categ. IV

Comp.: *Motif-Index*, B 620 f f. Animal suitor.

62 — *Cerb cruțat din milă.*

Vînătorului i se amintește de către cerb că i-a ucis frații. Înduioșat, vînătorul cruță cerbul.

62 — *The stag spared out of pity.*

The stag reminds the hunter that he has killed its (the stag's) brothers. Touched, the hunter spares the stag.

A.I.C.E.D., fg. 14185 c, Boșorod-Hunedoara.

Comp.: *Motif-Index*, B 211. 6, Speaking stag.

63 — *Cerb cruțat de vînător în schimbul unei făgăduieli.*

Spre a nu fi ucis, cerbul făgăduiește vînătorului o mireasă (să-l poarte în leagăn spre pajiști minunate sau spre locuri bogate în vînat).

63 — *The stag spared by the hunter because of a promise.*

To escape being shot, the stag promises the hunter a bride (to take him in a cradle to wonderful meadows, or to guide him to places rich with game).

Bartók, nr. 5 a, Riu de Mori-Hunedoara; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 434–435, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; Drăgoi, Colinde p. 122, nr. 113, Cerbia-Zam-Hunedoara; R.F., an II, nr. 3, 1957, p. 62, nr. 1, Zam-Hunedoara, cf. tip 64; *Viciu*, p. 113, nr. VII,

„Hațeg“; p. 162—163, nr. XCIII „Ț. Olt“, [A judelui]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 5320 b, Homorod-Brașov, cf. tip 64; 5385 b, Ighiș-Birghiș-Sibiu, cf. tip 64; 5397 c, Ghijsa de Sus-Alțina-Sibiu, cf. tip 64; 5792 a, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara; 6816 c, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; mg. 880 e, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara.

Cf.: Cucu, ed. post., p. 146—147, nr. 117, Ulmu-Ialomița, (a tip 96); Tocilescu, p. 1468 Cerna-Tulcea, (a. tip 52); p. 1472, Cerna-Tulcea, (a. tip 52).

64 — *Pasăre cruțată de vînător în schimbul unei făgăduieli.*

Spre a nu fi săgetată, pasărea făgăduiește vînătorului o mireasă.

Cucu, ed. post., p. 113, nr. 88, Moldoveni-Dridu-Ilfov; p. 148, nr. 118, Moldoveni-Dridu-Ilfov; *Moș Gh.*, p. 7, [Colind de flăcău]; *Stea, Colinde* p. 58, [De flăcău]; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 76—77, București, [De flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 479 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [La fecior]; 1319 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara, Sibiu, [Colind de băiat].

Cf.: *Viciu*, p. 162—163, nr. XCIII „Ț. Olt“, [A judelui], (a. tip 62); *A.I.C.E.D.*, fg.: 5320 b, Homorod-Brașov, (a. tip 62); 5385 b, Ighiș-Birghiș-Sibiu, (a. tip 62); 5397 c, Ghijsa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 62).

65 — *Ciuta proroacă*

O ciută prezice că turma va fi vînată. Prezicerea se îndeplinește întocmai. Doar ciuta proroacă scapă de la moarte.

Comp. : Motif-Index,* B 150 f f, Oracular animal; M 370 f f., Vain attempts to escape fulfillment of prophecy.

Burada, p. 97—101, „Dobrogea“; *Neagu*, p. 19—20, nr. XVII, Vlădeni-Ialomița, [Colind de flăcău]; p. 32—33, nr. XXVI, Călărășii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 81—82, nr. 68, „Brăila“; *Păsculescu*, p. 62—63, nr. 81, Odobești-Vrancea, [Colind de vînător]; *Popovici, Vasile Crunți-Reviga-Ialomița*; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 58—60, nr. 45, „Atirnați“.

64 — *The bird spared by the hunter because of a promise*

To escape being shot, the bird promises the hunter a bride.

65 — *The doe as a prophetess*

A doe foresees that the flock will be hunted. Her prophecy proves to be true. Only the prophetess escapes death.

[De mocan]; p. 60—61, nr. 46, Călărași-Ialomița; *Vulpecscu*, p. 174—178, Lupșanu-Ialomița; *A.I.C.E.D.*, fg. 8080 c, Lupșanu-Ialomița, [De flăcău]; 9500 b, Curcani-Ilfov.

65 a — Ciuta presimte că va fi vînată. Presimțirea se adeverește.

65 a — The doe has a premonition that she will be hunted. The premonition is confirmed.

A.I.C.E.D., fg. 13046 b, Drăgușeni-Galați.

66 — Ciuta și puiul rău sfătuit.

66 — *The doe, the young stag and the deadly advice.*

Spre a-și proteja puiul, ciuta îl sfătuește să coboare la vale. Sfatul se dovedește funest: vînătorul surprinde puiul la izvor în vale.

In order to protect her son, the doe advises him to go down to the valley. The advice proves deadly. The hunter surprises the young stag when he is drinking in the valley.

Bartók, nr. 6, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; *Drăgoi, Colinde*, p. 9—11, nr. 11, Lipova-Arad, [De fecior]; p. 45—46, nr. 41, Săvirșin-Arad, [De păcurar]; *A.I.C.E.D.*, mg. 2602 I d, Tisa-Hălmagiu-Arad.

Cf.: *Viciu*, p. 116, nr. XII, Brad-Hunedoara, (a. tip 31).

67 — Ciutalina, ciuta fără splină.

67 — “*Ciutalina*”, the doe without a spleen

67 A — Voinicul pretinde că ar fi vînat o „ciutalină”. O fată pizmașe pîrăște voinicul; acesta n-a fost la vînătoare, ci la iubită (în peșit).

67 A — The young man pretends to have hunted a “ciutalina”. A wicked girl exposes the feigned hunt. The young man has been to see his beloved (his future bride).

Bartók, nr. 7 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 7 c, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 7 d, Feneș-Zlatna-Alba; nr. 7 e, Cerbâl-Hunedoara; *Cucu, ed. post.*, p. 78—79, nr. 60; *Diaconu*, p. 67—69, Slobozia-Cătina-Buzău; *Drăgoi, Colinde*, p. 8—9, nr. 10, Lipova-Arad, [De fecior]; p. 184, nr. 194,

Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 215—216, nr. 232, Cioara-Orăștie-Hunedoara; *Marie-nescu*, p. 133—135, comb. var., „Alba Iulia, Dobra, Foenu, Lipova”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 80, nr. 65, Țepu-Galați; p. 81, nr. 67, Arefu-Argeș; *Păsculescu*, p. 46, nr. 52, Țândărei-Ialomița, [Colind de flăcău]; *Popovici, Vasile*, p. 57—58, nr. 30, Crunți-Reviga-Ialomița; p. 63—64, nr. 33, Andrășești-Ialomița; p. 74—75, nr. 39, Cosimbești-Ialomița; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 72—73, nr. 19, Zam-Hunedoara; *Răușescu*, p. 3—5, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru flăcăi]; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 69—70, București; p. 70—71, București; *Tocilescu*, p. 527—528, Vălenii de Munte-Prahova; p. 1466, Cerna-Tulcea; *Tușescu*, p. 37—38, Zebil-Sarichioi-Tulcea; p. 52, „Măgura-Transilvania”, [Colind de flăcău]; *Viciu*, p. 119—120, nr. XVIII, Teiuș-Alba; p. 149, nr. LXXIV, Brad-Hunedoara; *Vulpescu*, p. 158—159, Lupșanu-Ialomița, [Colind de îndrăgostit]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 367, Mada-Balșa-Hunedoara; 568, București, [De flăcău]; 1538 b, Boșneagu-Dorobanțu-Ialomița; 1786 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 5458 d, Mateiaș-Racoș-Brașov; 6842 c, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6862 c, Uric-Pui-Hunedoara; 7331 c, București, [De flăcău] 7618 c, Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov; 8083 a, Bordușani-Ialomița, [De băiat]; 8331 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De june]; 8707 b, Dragoslavele-Argeș, [De băiat]; 9108 a, Voivodeni-Voila-Brașov, [Colindă a băiatului]; *mg.*: 910 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1020 b, Lipova-Arad; 1042 f, Victoria-Brăila, [Colindă de boieri]; 1825 h, Lupșanu-Ialomița, [De băiat]; 2724 II r, Feneș-Zlatna-Alba, [De flăcău].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 121 c, Brănești-Ilfov, (a. tip 70).

67 B — Pîra fetei pizmașe se vădește a fi neîntemeiată; voinicul a vînat într-adevăr o „ciutalină”.

67 B — The disclosure of the wicked girl proves to be false. The young man has truly been hunting a “ciutalina”.

Bartók, nr. 7 a, Moiša-Glodeni-Mureș; *Breazul, G., Colinde*, p. 368—369, nr. 251, „Muntenia”; *Diaconu*, p. 76—78, Obilești-Vrancea, [De flăcău]; *Neagu*, p. 54—55, nr. XLIII, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 81, nr. 66, Țepu-Galați; *A.I.C.E.D.*, fg. 6886 b, Budești Ilfov, [De flăcău].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 5421 c, Boiu-Albești-Mureș, (a. tip 7).

67 C — Voinicul vînează o „ciutalină”. Intervenția fetei pizmașe lipsește.

67 C — The young man hunts a “ciutalina”. The intervention of the wicked girl is lacking.

Bartók, nr. 7 f, Sarmizegetusa-Hunedoara; *Breazul, G., Colinde*, p. 186—187 nr. 115, „Muntenia”; *Cucu, cd. post.*, p. 176, nr. 140, Dascălu-Ilfov; p. 177, nr. 141, cf. tip 77 B; *Tuțescu*, p. 26—29, Obilești-Vrancea, [Colind de vânător]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 175 b, Poienari-Ulmi-Snagov; 1602 a, Perieți-Ialomița; 6293 c, București, „De Sfintu Vasile”; *mg.* 1361 g, Somova-Tulcea.

Cf., *A.I.C.E.D.*, fg. 12827 b, Vlăculești-Ileana-Ilfov, (a. tip 80 A).

68 — *Vânătorul și persona-
jul metamorfozat.*

68 — *The hunter and the
transformed personage.*

Comp.: Motif-Index, D 160—199, Transformation, man to animal; D 110 f f, Man transformed to wild beast (mammal), D 152 f f, Transformation man to bird; D 180 f f, man transformed to insect; B 211.6, Speaking stag.

68 A — Animalul către care
ținește vânătorul (cerb, ciută,
pasăre...) previne asupra apa-
renței sale înșelătoare care as-
cunde o altă identitate (nu se
precizează care anume).¹⁶

68 A — The hunter is pre-
paring to shoot an animal (stag,
doe, bird...). The animal warns
him that its appearance is de-
ceptive and masks another iden-
tity which is not specified.²³

Viciu, p. 105—106, nr. CXLIX, Obreja-Mihalț-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 413 a, Răbăgani-Bihor; 5005 b, Moșeni-Certeze-Satu Mare; 7588 a, Veneția de Jos-Părău-Brașov; *mg.*: 225 x, Buciumi-Șomcuța Mare-Maramureș; 549 s, Șanț-Bistrița-Năsăud; 2595 I a, Cordăm-Sinmartin-Bihor.

68 B — Animalul (de obi-
cei un cerb) pe care vânătorul
se pregătește să-l săgeteze, mă-
turisește a fi un personaj uman
(fiul unui crai, diecel) meta-
morfozat ca urmare a bleste-
mului matern (patern).

68 B — The animal (usual-
ly a stag) whom the hunter is
preparing to shoot, confesses
to be a human character (an
emperor's son, a little priest)
changed into an animal as a
consequence of the curse ut-
tered by his mother (father).

Bartók, nr. 92 e, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor; *Birlea, I.*, p. 106, Călinești-Maramureș; *Breazul, G., Colinde*, p. 225—226, nr. 133, „Bucovina”; *Coman*, p. 12—13, Margine-Abram-Bihor; *Pamfile, Crăciunul*, p. 68, nr. 40, Pătrăuți-Suceava; *Papahagi*, p. 74, nr. CCCXXXII, Desești-Maramureș; *A.I.C.E.D.*,

fg.: 1850 a, Vad-Copalnic-Mănăştur-Maramureş; 4254 b, Capu Cimpului-Valea Moldovei-Suceava; 7207 b, Negreşti-Satu Mare; 7960 a, Voroneţ-Gura Humorului-Suceava, cf. tip 153; 9197 c, Girişu Negru-Tinca-Bihor; 10225 b, Prăvăleni-Vaţa de Jos-Hunedoara; 13425 a, Deseşti-Maramureş; mg.: 1850 h, Mocod-Nimigea-Bistriţa-Năsăud; 3365 II 1, Şurdeşti-Siseşti-Maramureş.

Comp.: *Motif-Index*, D 525, Transformation through curse.

68 C — Animalul (un cerb, o pasăre, trei păsări ...) spre care vânătorul se pregăteşte să ţintească mărturiseşte a fi Sf. Ion (trei sărbători...). În unele cazuri, metamorfoza este o consecinţă a blestemului matern (patern).

68 C — The animal (a stag, one bird, three birds...) whom the hunter is preparing to shoot, confesses to be Saint John (three holidays...). In some cases the metamorphosis is a consequence of the curse uttered by his mother (father).

A.A.F., vol. I, p. 176, nr. CXLVIII, Bixad-Oaş; p. 176, nr. CXLIX, Moişeni-Certeze-Satu Mare; p. 176—177, nr. CL, Racşa-Oraşu Nou-Satu Mare; vol. VI, p. 202, nr. 192, Tarna Mare-Satu Mare, cf. tip 7; vol. VII, p. 92—93, nr. 103, Sohodol-Căbeşti-Bihor; *Bartók*, nr. 92 a, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; nr. 92 b, Lehecenii-Cărpinet-Bihor, cf. tip 173, 185; nr. 92 c, Igriş-Sîn Petru-Timiş; nr. 92 d, Tarna Mare-Satu Mare, cf. tip 7; nr. 92 f, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureş; nr. 92 g, Dumbrăviţa de Codru-Şoimi-Bihor; *Bălăşel*, p. 51—52, nr. 27, Catane-Negoi-Dolj; p. 53—54, nr. 28, „Dolj”; *Breazul, G. Colinde*, p. 188, nr. 116, „Transilvania,” cf. tip 7; *Cocişiu, Cîntece*, p. 32, nr. 10, Sitani-Pomezeeu-Bihor; *Cocişiu Tîrnava*, p. 424, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; *Cucu, ed. post.*, p. 126, nr. 99, Ulmu-Ialomîţa, cf. tip 70; p. 136, nr. 107, Căciulaţi-Moara Vlăsiei-Ilfov; *Daulu*, p. 24—25, „Bihor”; p. 35, „Bihor”; *Drăgoi, Colinde*, p. 131, nr. 124, Streisîngeorgiu-Călan-Hunedoara; p. 160—161, nr. 168, Cărstău-Hunedoara; *Frîncu-Candrea*, p. 191, nr. 7, „Munţii Apuseni”; p. 191, nr. 8, „Munţii Apuseni”; *Lenghel-Izanu*, p. 31—32, Glod-Strîmtura-Maramureş; *Luncile Soarelui*, p. 123—124, „Transilvania”; *Marian, Sărbătorile*, vol. I, p. 14—15, var. V, Corlata-Drăgeşti-Suceava, cf. tip 25; *Mariencescu*, p. 26—27, comb. var., „Cluj, Bozinta, Giula”; p. 31—32, comb. var., „Cluj, Radna”; *Nicoară-Netea*, p. 177, nr. 21, „Regiunea Mureşului de sus”, cf. tip 7; *Pamfile, Crăciunul*, p. 68, nr. 41, „Transilvania”, cf. tip 7; p. 68—69, nr. 42, „Transilvania”; p. 97—98, nr. 99, Ţepu-Galaţi; *Viciu*, p. 55, nr. LXIII, Sebeş-Alba; p. 55—56, nr. LXIV, Brad-Hunedoara; p. 56, nr. LXV, Şilea-Fărău-Alba, cf. tip 7; p. 56—57, nr. LXI, Teiuş-Alba; p. 58, nr. LXIX, „Cicudin, Cîmp”, cf. tip 52; p. 143, nr. LXI, Broşteni-Păuca-Sibiu; *A.I.C.E.D. fg.*: 328, Mada-Balşa-Hunedoara, [A jidovului], cf. tip 30, 173; 3449 a, Copăcel-Hîrseni-Braşov; 5028 c, Cărmăzana-Satu Mare, cf. tip 7; 5034 d, Tur-Satu Mare;

5397 a, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6168 c, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; 6843 a, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6849 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, *cf. tip 173*; 9129 b, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, *cf. tip 26 B*; 9134 c, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor; 9197 a, Girișu Negru-Tinca-Bihor, *cf. tip 26 B*; 14238, Lelese-Hunedoara, *cf. tip 7*; *mg.*: 549 s, Sanț-Bistrița-Năsăud; 1014 a, Radna-Lipova-Arad, *cf. tip 7*; 1421 a, Cocioc-Ilfov, *cf. tip 7*; 2603 I a, Tisa-Hălmațiu-Arad; 2603 I h, Tisa-Hălmațiu-Arad; 3407 h, Porumbacu de Jos-Sibiu; [De fată], *cf. tip 7*; 3364 I d, Șurdești-Sisești-Maramureș; 3366 n, Șurdești-Sisești-Maramureș; 3367 I d, Șurdești-Sisești-Maramureș; 3367 II n, Șurdești-Sisești-Maramureș.

Cf.: *Diaconu*, p. 71–75, Gugești-Vrancea, [Colind de oameni bătrini], (a. tip 16); *Pamfile, Colinde*, p. 36–38, nr. 17, (a. tip 16); *Păsculescu*, p. 12, nr. 15, Tirgoviște-Dimbovița, (a. tip 16); *Rădulescu-Codin, Muscel*, p. 117–118, Cîmpulung-Argeș, (a. tip 16); *Tcodorescu, G. Dem.*, p. 39–40, București, [De fereastră], (a. tip 16); *Tocilescu*, p. 528, Starchiojd-Prahova, (a. tip 23); *A.I.C.E.D.*, fg. 566 b, București, [De vinători], (a. tip 10 A).

Comp.: *Motif-Index*, F 234.1.4, Fairy in form of stag; E 501.11.1.3, Wild hunt appears on St. John's night; D 525, Transformation through curse.

68 D — Pentru a scăpa de sub puterea blestemului metamorfozei, se fac slujbe în biserici. La aceste slujbe asistă de cele mai multe ori și Maica Domnului cu pruncul în brațe.

68 D — To escape the metamorphosis (a consequence of his mother's curse) divine services are performed in the churches. In some cases the mother of God with her Son in her arms takes part in these divine services.

A.A.F., vol. VI, p. 203, nr. 195, Bocicău-Tarna Mare-Satu Mare, *cf. tip 177 A*; *Alexici*, p. 155–156, Căuașd-Bihor, *cf. tip 177 A*; *Brediceanu*, p. 145–146, nr. 115, Berbești-Giulești-Maramureș, *cf. tip 177 A*; *Bud*, p. 72, nr. 13, „Maramureș”, *cf. tip 7*; *Marian, Sărbătorile*, p. 222–223, „Gura Humorului”, *cf. tip 7, 177 A*; p. 223–224, „Transilvania”, *cf. tip 7, 177 A*; *Țiplea*, p. 97, nr. 2, „Biserica Albă”, *cf. tip 177 A*; *A.I.C.E.D.*, fg.: 637 b, Gepiș-Lăzăreni-Bihor, *cf. tip 177 C*; 2195 a, Moșișeni-Certeze-Satu Mare, *cf. tip 177 A*; 4228 b, Capu Codrului-Păltinoasa-Suceava, *cf. tip 7, 178*; 4729 a, Crințești-Dobrești-Bihor, *cf. tip 177 A*; 4741 a, Crințești-Dobrești-Bihor, [La turcă], *cf. 178*; 4771 b, Sitani-Pomezeeu-Bihor, *cf. tip 177 A*; 5013 a, Trip-Bixad-Satu Mare, *cf. tip 43, 178*; 5237 b, Bucșoia-Frasin-Suceava, *cf. tip 7, 178*; 6803 a, Țărățel-Brad-Hunedoara, *cf. tip 7, 177 A*.

Comp.: *Motif-Index*, D 525, Transformation through curse.

68 E — Identitatea ascunsă a cerbului (personaj sacru sau uman) este prezentată ca o impostură; cerbul a urmărit doar să inducă în eroare vânătorul.

Drăgoi, p. 100—101, nr. 92, Leșnic-Vețel-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg. 10259 a, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, [A junelui]; *mg.* 2603 I in, Tisa-Hălmaگیu-Arad.

69 — *Vânători preschimbați în cerbi.*

Nouă (șapte) vânători, fiii unui unchiaș, sînt transformați în cerbi, uneori fiindcă au băut din urma unui cerb mare,¹⁷ alteori prin intervenția lui Dumnezeu. Unchiașul roagă în zadar pe fiii săi, deveniți cerbi, să revină acasă.

Bartók, nr. 4 a, Urisiu de Sus-Chiheru-Mureș; nr. 4 b, Idicel-Brincovenști-Mureș; *Nicola-Mirza*, p. 65, nr. 136, Zagon-Covasna; *A.I.C.E.D.*, fg.: 5120 b, Brădeni-Sibiu; 8921 a, Ruja-Agnita-Sibiu.

Comp.: Motif-Index, D 110 f f, Man transformed to wild beast; D 555.1, Transformation by drinking from animal's track.

IV. FLĂCĂUL ȘI FATA — IUBIȚI ȘI PEȚITORI

70 — *Voinic chipeș călare*

Voinicul călare este comparat frecvent cu soarele răsărit.

68 E — The identity of the stag (as a sacred or as a human personage) is a trick; the stag meant only to mislead the hunter.

69 — *Hunters transformed into stags.*

Nine (seven) hunters, the sons of an old man, are changed into stags, sometimes as a consequence of drinking from the track of a great stag,²⁴ sometimes because of God's punishment. The old man tries in vain to bring his transformed sons home, but they refuse.

IV. ON YOUTH, COURT- SHIP AND MARRIAGE

70 — *Handsome young man on horse back.*

The young man on horse back is very often compared to the sunrise.

Bălăşel, p. 48—49, nr. 24, Vilsâneşti-Argeş; p. 56—57, nr. 31, Bogdăneşti-Bujoreni-Vilcea; *Bîrseanu*, p. 50—51, nr. XXVII, Săcele-Braşov, cf. tip 112; *Brăiloiu*, p. 16, nr. 27, Săgeata-Buzău, cf. tip 153; *Cocişiu*, *Tîrnava*, p. 432, Ghijsa de Sus-Alţina-Sibiu; *Cucu*, ed. post., p. 110, nr. 86, Unirea-Vrancea; p. 124, nr. 97, Fieni-Tirgovişte-Dimboviţa, cf. 137 Bb; p. 125, nr. 98, Mărcuş-Cimpulung-Muscel-Argeş; p. 129, nr. 102, Cosoba-Joiţa-Ilfov, cf. tip 10 A; p. 170, nr. 135, Glavacioc-Ştefan cel Mare-Argeş; p. 184, nr. 147, Adincata-Ilfov, cf. tip 77 B; *Dumitraşcu*, *De sărbători*, p. 27—28 nr. 3, Gildău-Jegălia-Ialomiţa, [De flăcău]; *Neagu*, p. 8—9, nr. V, Feteşti-Ialomiţa; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 94, nr. 91, Ţepu-Galaţi; p. 95, nr. 93, Mihai Bravu-Victoria-Brăila; p. 95, nr. 94, Topoloveni-Argeş; *Popovici*, *Vasile*, p. 14, nr. 6, Pucioasa-Dimboviţa; *Rădulescu-Codin-Mihalache*, p. 10, nr. 1, „Muscel“, [Colind de voinic]; *Ursu*, p. 167, nr. 178, Gîrbvăt-Bănia-Caraş-Severin; p. 167, nr. 179, Bănia-Caraş-Severin; *Viciu*, p. 122, nr. XXII, Iclod-Cluj; *A.I.C.E.D.*, fg.: 121 c, Brăneşti-Ilfov, cf. tip 67 A; 2008 a, Jugur, Poienarii de Muscel-Argeş, cf. tip 137 B b, 153; 3364 b, Ucea de Sus-Ucea-Braşov; 5395 b, Ghijsa de Sus-Alţina-Sibiu; 8745 a, Măţău-Mioarele-Muscel; 8828 c, Văleni-Argeş; 12833 a, Arţari-Ileana-Ilfov, cf. tip 114; mg.: 204 v, Galbeni-Bălcescu-Bacău, cf. tip 137 B a, 178; 593 h, Siriu-Buzău; 1018 d, Lipova-Arad, cf. tip 141; 2724 II n, Feneş-Zlatna-Alba, [De băiat]; 3004 j (r), Năsturelu-Teleorman.

Cf.: *Bologa*, p. 15, nr. 9, Sălişte-Sibiu, (a. tip 150); *Cucu*, ed. post, p. 126, nr. 99, Ulmu-Ialomiţa, (a. tip 68 C); *Moroianu*, p. 26, nr. XV, Bălaşa-Săcele, (a. tip 77 A); *A.I.C.E.D.*, fg. 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeş, (a. tip 153); mg.: 1038 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeş, (a. tip 153); 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeş, [La fereastră], (a. tip 153); 2724 II l, Feneş-Zlatna-Alba, [A casii], (a. tip 1); 3400 I i, Noul Român-Arpaşu de Jos-Sibiu, [De băiat], (a. tip 147).

71 — *Întrecere între cal şi şoim.*

Luîndu-se la întrecere pentru iuţeală, calul învinge şoimul. La rugămintea calului, stăpînul renunţă la intenţia de a ucide şoimul învins.

71 — *Competition between the horse and the eagle.*

The horse defeats the eagle in a race. The master intends to kill the vanquished competitor, but the horse pleads that the life of the eagle be spared.

Brezul, G., *Colinde*, p. 370—374, nr. 252, „Muntenia“; *Neagu*, p. 26—28, nr. XXII, Călăraşii Vechi-Cuza Vodă-Ialomiţa, [Colind de băiat]; *Teodorescu*.

G., *Dem.*, p. 62—64, București, [De tinăr]; p. 64, „Atirnați“, [De flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 566 a, București; 1602 b, Perieți-Ialomița; 3419 a, Poienari-Ulmi-Ilfov; 6886 c, Budești-Ilfov; 7329 b-7330 a, București, [De flăcău]; 7793 a, București; mg.: 74 f, Mircea Vodă-Cerna-Tulcea, [De flăcău]; 1823 f, Jegălia-Ialomița, [De băiat].

72 — *Cal amenințat cu
vînzarea*

Calul amenințat cu vînzarea amintește stăpînului ingrât serviciile aduse mai de mult (l-a trecut peste o apă fără a-i uda hainele).

A.A.F., vol. I, p. 178, nr. CLVI, Călinești-Oaș-Satu Mare; *Birlea*, I., p. 101, Berbești-Giulești-Maramureș; *Breazul*, G., *Colinde*, p. 215—218, nr. 129, „Muntenia“; *Cocișiu*, *Cîntece*, p. 29—30, nr. 7, Coconi-Mănăstirea-Ilfov, [De flăcău]; *Marienscu*, p. 113—115, comb. var., „Dobra, Lipova, Foeni“; *Neagu*, p. 40—41, nr. XXXII, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Pe-un picior de plai*, p. 151—154, Lanurile-Viziru-Brăila; p. 159—160, Braniștea-Nicorești-Galați; *Rădulescu-Codin*, *Muscel*, p. 128—130, Rucăr-Argeș; *Teodorescu*, G., *Dem.*, p. 55—56, Călărași-Ialomița; p. 56—58, București, [De flăcău]; *Viciu*, p. 112—113, nr. VI, Micăsasa-Sibiu; p. 137—138, nr. LV, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu; *Vulpescu*, p. 164—166, Lupșanu-Ialomița; *A.I.C.E.D.*, fg.: 563 b, București, [De flăcău]; 1602 c, Perieți-Ialomița; 3676 b, Poienari-Ulmi-Ilfov; 3693 a, Poienari-Ulmi-Ilfov; 5123 b, Brădeni-Sibiu; 5304 c, Potcoava-Independența-Ialomița, [De băiat]; 5305 a, Independența-Ialomița; 6292 a, București; 6901 b, Budești-Ilfov, [De băiat]; 7326 b, București, [De flăcău]; 7364 c, Rucăr-Argeș; 7765 c, Cırța-Sibiu; 8806 a, Boteni-Argeș; mg.: 1825 i, Lupșanu-Ialomița, [De băiat]; 1826 g, Lupșanu-Ialomița, [De băiat]; 1827 d, Lupșanu-Ialomița, [De băiat].

Comp.: *Motif-Index*, *B 211.3, Speaking horse; *B 401, Helpful horse.

72 a — Un voinic trece
călare un rîu. Doar un strop
de apă îl atinge.

72 — *A horse under the
threat of being sold*

A horse threatened with being sold reminds his ungrateful master of the service he has once performed. He has crossed a river, his master on his back, without getting him wet.

72 a — A young man crosses a river on horse-back. Only one drop of water touches him.

Nicoară-Netea, p. 182, nr. 27, „Regiunea Mureșului de sus“.

Un voinic roagă murgul să-l ajute să iasă victorios în întrecerea cu caii. Ca învingător, va putea obține mâna unei fete.

A young man begs his horse to help him to win the race. As the victor, he will gain the hand of a certain girl.

Drăgoi, Belinț, p. 62–63, nr. 27, Belinț-Timiș, [Colinda junelui].

Comp. : Motif-Index, B 401, Helpful horse; H 331.5.3, Winning horse race three times (suitor test).

74 — *Voinicii dezvăluți frați.*

74 — *Valiang young men revealed as brothers.*

Doi voinici descoperă în bătălie (ca rivali la încurarea cailor ...) că sînt frați.

While fighting each other (competing at a horse race...), two young men discover that they are brothers.

Cosma, p. 189, „Transilvania“, Cf. tip 5; Viciu, p. 109–110, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu; A.I.C.E.D., fg. : 476, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 1308 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [La doi frați].

Comp. : Motif-Index H 151.10, Combat of unknown brothers brings about recognition.

75 — *Voinicul și ruga către soare.*

75 — *The young man and the prayer addressed to the sun.*

Un voinic aflat în bătălie cere ajutor soarelui. Soarele îl sfătuiește să se roage Domnului.

During the battle, a young man asks the help of the sun. The sun advises him to pray God.

Frîncu-Candrea, p. 197, nr. 19, „Munții Apuseni“; R.F., an II, nr. 3, 1957, p. 64, nr. 5, Zam-Hunedoara.

76 — *Voinicul ostenit.*

76 — *The tired young man.*

Un tînăr (uneori un copil), numit de obicei „Voinea“, se odihnește în brațele unei femei.

A young man (in some cases a child) usually named “Voinea” repose in the arms of a woman.

Drăgoi, Colinde, p. 12—13, nr. 13, Lipova-Arad, [De neveste]; *Frîncu-Candrea*, p. 196—197, nr. 17, „Munții Apuseni“, cf. tip 176 A; *Marienescu*, p. 130—132, „Dobra“; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 68, nr. 12, Zam-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg.: 85 b, Sfinandreaș-Simeria-Hunedoara; 316 b, Mada-Balșa-Hunedoara, [De nevestă]; 6812 e, Gurasada-Hunedoara; 6817 f, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De femeie însărcinată]; 10233 c, Valea Bradului-Brad-Hunedoara; 10261 b, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, [Colinda nevestei]; *mg.*: 1012 a, Lipova-Arad; 1018 b, Lipova-Arad.

Cf.: *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 35—37, nr. 3, Gildău-Jegălia-Ialomița, [De fată], (a. tip 80 A); *Tușescu*, p. 21—24, Obilești-Vrancea, [Colind de fată — În casă], (a. tip 80 A); *A.I.C.E.D.*, fg.: 803 a, Sfinandreaș-Simeria-Hunedoara, (a. tip 181); *mg.* 1823 i, Jegălia-Ialomița, [De fată], (a. tip 108).

77 — *Trei jocuri.*

77 A — Un voinic (deobicei după ce a luat parte la trei jocuri) sare cu calul în poarta soarelui.

77 — *Three dances.*

77 A — A young man (usually after he has taken part in three dances) leaps on horse-back to the gate of the sun.

Bîrseanu, p. 47—48, nr. XXIV, Zărnești-Brașov, cf. tip 137 B b; *Cocișiu, Cîntece*, p. 27—28, nr. 5, Minăstirea-Ilfov, [De flăcău], cf. tip 78; *Marienescu*, p. 104—106, comb. var., „Dobra, Timișoara“, (dub.), cf. tip 78; *Moroianu*, p. 26, nr. XV, Bălașa-Vlad-Săcele, cf. tip 70, 137 B b; *Tușescu*, p. 44—45, Zărnești-Brașov-Brașov, [Colind de flăcău], cf. tip 137 B b; *Vulpeșcu*, p. 143—144, Lupșanu-Ialomița, [Colind de burlac], cf. tip 78; *A.I.C.E.D.*, fg. 63 b, Creața-Dascălu-Ilfov, cf. tip 111 A, 113.

Cf.: *Teodorescu, G., Dem.*, p. 71—72, București, [De flăcău], (a. tip 48); p. 72—73, București, [De flăcău], (a. tip 48).

Comp.: *Motif-Index*, F 10—F 79, Journey to upper world.

77 B — Se încing trei jocuri. Voinicul vrea să intre în joc. Deobicei doar iubita îl poartă.

77 B — Three dances are performed. The young man wants to take part. Usually only his sweetheart invites him.

Bălășel, p. 37—38, nr. 16, Bălăceanu-Buzău; *Bîrseanu*, p. 44—45, nr. XXI, „Brașov”; *Cucu*, p. 17; *Drăgoi, Belinț*, p. 63—64, nr. 28, Belinț-Timiș, dub., cf. tip 122 a; *Drăgoi, Colinde*, p. 33—34, nr. 29, Săvirșin-Arad; *Ionescu, C.*, p. 46; *Pamfile, Crăciunul*, p. 93, nr. 88, Țepu-Galați; p. 96, nr. 95, Țepu-Galați; *Tocilescu*, p. 1464, Cerna-Măcin-Tulcea, [De flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 5088 a, Retiș-Brădeni-Sibiu; 8828 d, Văleni-Argeș, cf. tip 115.

Cf.: *Cucu, ed. post.*, p. 177, nr. 141, (a. tip 67 C); p. 184, nr. 147, Adîncata-Ilfov, (a. tip 70).

77 C — Se încing trei jocuri. Voinicul joacă în timp ce calul său priponit, rabdă de sete.

77 C — Three dances are performed. While the young man is dancing, his tethered horse becomes thirsty.

Cf. tip 78

Bălășel, p. 24—25, nr. 4, Valea lui Soare-Ulmeni-Ilfov; *Brezul, G., Colinde*, p. 364—366, nr. 249, „Muntenia”; *Diaconu*, p. 80—81, Obilești-Vrancea; *Drăgoi, Colinde*, p. 139—140, nr. 137, Balșa-Hunedoara, [De june]; *Neagu*, p. 45—46, nr. XXXVII, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Pamfile, Colinde*, p. 41—42, nr. 19; *Pamfile, Crăciunul*, p. 93—94, nr. 89, Novaci-Gorj; p. 94, nr. 90, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 50—51, nr. 60, Tulcea, [Colind de flăcău]; *Pe-un picior de plai*, p. 163—164, Nămolosa-Galați, [Colind de băiat]; *Popovici, Vasile*, p. 15—16, nr. 7, Stănești-Răcari-Dimbovița; p. 65—66, nr. 34, Andrăsești-Ialomița; *Tocilescu*, p. 1463, Beștepe-Mahmudia-Tulcea, [Colind de flăcău]; *Viciu*, p. 115—116, nr. XI, Mogoș-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 76 b, Cernica-Ilfov; 482 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 847 c, Mihai Bravu-Ilfov; 1318 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă de flăcău]; 6812 b, Gurasada-Hunedoara; mg.: 3003 l (v), Zimnicea-Teleorman; 3004 a (r), Năsturelu-Teleorman.

Cf.: *Teodorescu, G. Dem.*, p. 71—72, București, [De flăcău], (a. tip 48); p. 72—73, nr. 59, București, [De flăcău], (a. tip 48).

Comp.: *Motif-Index*, *B 211.3, Speaking horse.

78 — Voinicul neînsurat și calul priponit.

78 — The bachelor and the tethered horse.

Calul reproșează voinicului că-l lasă priponit să rabde de

While the young man lingers with his sweetheart, his

sete în timp ce zăbovește cu iubita.

tethered horse becomes thirsty. The horse blames his master for allowing him to suffer.

Cf. tip 77 C

Bîrseanu, p. 43—44, nr. XX, Săcele-Brașov; *Breazul, G., Colinde*, p. 361—362, nr. 247, „Moldova”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 94—95, nr. 92, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 62, nr. 80, Orlea-Olt, [Colind de fereastră]; *Tuțescu*, p. 39—40, [Colind de flăcău]; *A.I.C.E.D.*, *mg.*: 3004 i (r), Năsturelu-Teleorman; 3004 j (r), Năsturelu-Teleorman.

Cf.: *Cocișiu, Cîntece*, p. 27—28, nr. 5, Mînăstirea-Ilfov, [De flăcău], (a. tip 77 A); *Drăgoi, Belinț*, p. 61—62, nr. 26, Belinț-Timiș, (a. tip 77 A); *Marienescu*, p. 104—106, comb. var. „Dobra, Timișoara”, (a. tip 77 A); *Vulpescu*, p. 143—144, Lupșanu-Ialomița, [Colind de burlac], (a. tip 77 A); *A.I.C.E.D.*, *fg.*. 920 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu, (a. tip 48); *mg.* 1825 f, Lupșanu-Ialomița (a. tip 77 A).

Comp.: *Motif-Index*, *B 211.3, Speaking horse.

79 — *Calul și iubita voinicului.*

Calul spune unei fete unde se află iubitul ei; acesta a ațipit sub un copac.

Pe-un picior de plai, p. 157—158, Hîngulești-Vulturi-Vrancea, [Colind de băiat mare].

80 — *Leagăn de mătase.*

80 A — O fată (rar o văduvă sau Maica Domnului) așezată în leagăn (leagăn purtat de un cerb, de un bou, leagăn suspendat de creanga unui copac, leagăn plutind pe

79 — *The horse and the sweetheart of the young man*

Questioned by a girl, the horse discloses where his master is. The young man has fallen asleep under a tree.

80 — *The silk cradle.*

80 A — A girl (rarely a widow or the Mother of Jesus) sitting in a silk cradle (carried on the horns of a stag, of an ox, suspended from a tree branch or floating on the water)

Cf. tip 59

ape) coase, cîntă sau plînge.
Fata aşteaptă peţitorii sau e
cuprînsă de dor de ai săi.

sews, sings or weeps. She is wait-
ing for the suitors or longing
for her family.

Cf. tip 109 B, 111 B

Bartók, nr. 34 a, Nucşoara-Sălaşu de Sus-Hunedoara; nr. 34 e, Ungheni-Mureş; nr. 34 g, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; *Bălăşel*, vol. I, p. 27—28, nr. 8, Bălăceanu-Buzău, [Colind de noapte]; *Bîrseanu*, p. 34—35, nr. XI, Zărneşti-Braşov-Braşov; p. 35—36, nr. XII, Braşov; *Bogdan*, G. p. 28, Mag-Sălişte-Sibiu; *Bologa*, p. 15—16, nr. 10, Sălişte-Sibiu, [La casă cu fată]; p. 23—24, nr. 15, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; *Brăiloiu*, p. 14, nr. 23, Zoreşti-Buzău; *Breazul, G.*, *Carmen*, p. 214, Cudalbi-Dolj; p. 215, Fundulea-Ilfov; *Breazul, G.*, *Colinde*, p. 144—145, nr. 94, „Muntenia“; p. 353—355, nr. 242, „Muntenia“; p. 356—357, nr. 243, „Moldova“; p. 357—359, nr. 244, „Moldova“; p. 359—360, nr. 245, „Moldova“; 360—361, nr. 246, „Muntenia“; *Cucu*, p. 16; *Cucu, ed. post*, p. 36, nr. 24, Bezdead-Dîmboviţa; p. 80, nr. 61, Bărcăneşti-Prahova; p. 87 nr. 68, Rotari-Ţeputa-Prahova; p. 108, nr. 84, Pelinul-Ilfov; p. 109, nr. 85, Unirea-Vrancea; p. 130, nr. 103, Slănic-Aninoasa-Argeş; p. 131—132, nr. 104, Slănic-Aninoasa-Argeş; p. 171, nr. 136, Ştefăneşti-Ialomiţa; p. 182, nr. 145, Fierbinţi-Ilfov, *cf. tip 21*; *Diaconu*, p. 69, Dumitreşti-Vrancea, [Colind de fete]; p. 70—72, Gugeşti-Vrancea, [Colind de fete]; *Drăgoi, Colinde*, p. 56—57, nr. 51, Ilteu-Petriş-Arad, [De nevastă]; p. 217, nr. 234, Cioara-Orăştie-Hunedoara; *Dumitraşcu, De sărbători*, p. 35—37, nr. 3, Gildău-Jegălia-Ialomiţa, [De fată], *cf. tip 76*; *Garfoiu*, p. 43—44, Cîmpulung-Muscel-Argeş; *Ionescu, N.*, p. 47, Boureni-Afumaţi-Dolj; *Jarnik-Bîrseanu*, p. 537—538, nr. XXVIII, Maioreşti-Ruşii Munţi-Mureş; *Moş Gh.*, p. 8, [Colind de fată mare]; *Neagu*, p. 34, nr. XXVII, Călăraşii Vechi-Cuza Vodă-Ialomiţa, [De fată logodită]; *Nicoară-Netea*, p. 182, nr. 26, „Regiunea Mureşului de sus“; *Nicola-Mîrza*, p. 5, nr. 13, Glimboca-Caraş-Severin; *Pamfile, Crăciunul*, p. 84—85, nr. 72, „Transilvania“; p. 89, nr. 80, Ţepu-Galaţi; p. 90, nr. 83, Galbeni-Tănăsoaia-Vrancea; *Păsculescu*, p. 52—53, nr. 64, Țândărci-Ialomiţa, [Colind de fată]; p. 56, nr. 70, Tulcea, [Colind de fată mare]; p. 56—57, nr. 71, Şerbăneşti-Poienarii de Muscel-Argeş, [Colind de fată mare]; p. 57—58, nr. 73, Cudalbi-Dolj, [Colind de fată mare]; *Pe-un picior de plai*, p. 165—166, Năneşti-Vrancea, [Colind de fată mare]; *Popovici, Vasile*, p. 17—18, nr. 8, Stăneşti-Răcari-Dîmboviţa; p. 19, nr. 9, Băleni-Dîmboviţa; p. 53—54, nr. 28, Crunţi-Reviga-Ialomiţa; *Răuţescu*, p. 44—46, Dragoslavele-Argeş, [Colind de fată mare]; *Tcodorescu, G.*, *Dem.*, p. 82—83, Bucureşti, [De fată mare]; p. 83—84, nr. 72, „Rîmnicul Sărat“; p. 84, nr. 73; *Tocilescu*, p. 526, Bucureşti; p. 1466, Cerna-Tulcea, [De fată]; p. 1471, Cerna-Tulcea, [De

logodnică]; *Tuțescu*, p. 21—24, Obilești-Vrancea, [Colind de fată — În casă], *cf. tip 76*; p. 43—44, Zărnești-Brașov-Brașov, [Colind de fată mare]; *Viciu*, p. 131, nr. XLII, Iclod-Cluj; p. 132, nr. XLV, Broșteni-Păuca-Sibiu; p. 135, nr. LI, „Transilvania”; p. 135—136, nr. LII, „Ț. Olt”; *Vulpescu*, p. 171—172, Lupșanu-Ialomița, [Colind de fată logodită]; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 52 b, Creța-Dascălu-Ilfov; 86 a, Cernica-Ilfov; 124 b, Pelinu-Ialomița; 1227 b, Dridif-Voila-Brașov; 1600 b, Periești-Ialomița; 1887 a, Peștera-Moieciu-Brașov, *cf. tip 119*; 2005 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 2014 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 4963 b, Cricău-Alba; 5413 c, Albești-Mureș; 6842 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6889 c, Budești-Ilfov, [De fată]; 7055 b, Plopu-Lacu lui Baban-Vrancea; 7327 a, b, București, [De fată mare]; 7364 a, Rucăr-Argeș; 7371 c, Dragoslavele-Argeș, [De fată]; 7429 b, Săcădate-Avrig-Sibiu, [Colindă de fetiță mică pînă la zece ani]; 7652 c, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu; 7686 b, Voila-Brașov; 8082 a, Lupșanu-Ialomița, [De fată logodită]; 8156 c, Viștea de Sus-Viștea-Brașov; 8328 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 8571 c, Tulcea-Tulcea; 8587 b, Tulcea-Tulcea; 8749 b, Mățău-Mioarele-Argeș, *cf. tip 119*; 8796 c, Boteni-Argeș; 8810 b, Boteni-Argeș; 8829 d, Văleni-Argeș; 9107 b, Toderița-Mîndra-Brașov; 9500 d, Curcani-Ilfov; 12827 b, Vlăiculești-Ileana-Ilfov, *cf. tip 67 C*; 12833 b, Arțari-Ileana-Ilfov; *mg.*: 593 c, Sarinasuf-Murghiol-Tulcea; 1010 b, Radna-Lipova, Arad, *cf. tip 195*; 1013 b, Lipova-Arad; 1021 a, Lipova-Arad, *cf. tip 195*; 1038 c, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [La fereastră]; 1041 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 2723 I s, Ampoița-Meteș-Alba, [A fetelor]; 2724 II u, Feneș-Zlatna-Alba- [De fată]; 2959 II c, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de fată], *cf. tip 83*; 2959 I d, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de fată], *cf. tip 1*; 2961 I f, Boișoara-Vilcea, [De fată logodită].

Cf.: *Bălășcl*, p. 30—31, nr. 11, Bălăceanu-Buzău, [Colind de noapte], (a. tip 122); *Bîrlea*, I., p. 85, nr. 86, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 10 B); *Brediccanu*, p. 133—134, nr. 105, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 167); *Burada*, p. 69—71, „Dobrogea”, (a. tip 122); *Diaconu*, p. 85—86, Obilești-Vrancea, [De fată mare], (a. tip 49 A a); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 217—218, nr. 235, Blandiana-Alba, (a. tip 136); *Neagu*, p. 5, nr. II, Fetești-Ialomița, (a. tip 122); p. 6, nr. III, Fetești-Ialomița, (a. tip 49 A a); *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 88, nr. 77, Țepu-Galați, (a. tip 89); *Păsculescu*, p. 58—59, nr. 75, Somova-Tulcea, [Colind de tineri], (a. tip 122); *Pe-un picior de plai*, p. 167—168, Lanurile-Viziru-Brăila, (a. tip 49 B); *Răuțescu*, p. 12—14, Dragoslavele-Argeș, [Colindul tinerilor căsătoriți], (a. tip 122); *Stea*, *Colinde*, p. 57—58, [Colindă de fată mare], (a. tip 9); *Teodorescu*, G., *Dem.*, p. 78—79, București, [De însurat], (a. tip 122); p. 79—80, „Buzău”, [De familie], (a. tip 122); p. 80—81, București, [De însurat], (a. tip 122); *Tocilescu*, p. 525—526, București, (a. tip 122); p. 1463, Beștepe-Mahmudia-Tulcea, [De fată], (a. tip 97); p. 1475, Zebil-Sarichioi-Tulcea, (a. tip 97); *A.I.C.E.D.*, *fg.*:

83 b, Obilești-Vrancea, [De fată mare], (a. tip 108); 565 b, București, [De doi tineri], (a. tip 122); 4963 d, Cricău-Alba, (a. tip 134 B); 7328 a București, [De doi tineri], (a. tip 122); 8081 a, Lupșanu-Ialomița, [Dă doi tineri], (a. tip 122); 10015 a, Măgurele-București (a. tip 115); 14184 b, Boșorod-Hunedoara, [De fetiță], (a. tip 136); *mg.*: 74 c, Nucet-Dimbovița, [De tineri căsătoriți], (a. tip 122); 1824 b, Jegălia-Ialomița, [De moartă], (a. tip 49 A a); 1824 h, Jegălia-Ialomița, [De tineri căsătoriți], (a. tip 122); 1826 a, Lupșanu-Ialomița, [De tineri căsătoriți], (a. tip 122); 1827 c, Lupșanu-Ialomița, [De tineri căsătoriți], (a. tip 122); 2961 I c, Boișoara-Vilcea, [La două fete], (a. tip 97).

80 B — O fată așezată în leagăn de mătase și purtată de către un cerb (bou...) amenință pe acesta cu frații ei vânători.

80 B — A girl sitting in a silk cradle threatens the animal (stag, ox...) which is carrying her that it will be shot by her brothers.

Burađa, p. 102—104, „Dobrogea”; *Dumitrașcu*, *De sărbători*, p. 37—39, nr. 1, [De fată moartă]; *Dumitrașcu*, *Cîntări*, p. 133—135, nr. 18, „Făgăraș”, [De fată moartă]; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 85, nr. 73, „Brăila”; p. 85—86, nr. 74, Arefu-Argeș; *Teodorescu*, *G., Dem.*, p. 61—62, [De fată]; *Tocilescu*, p. 1467, Cerna-Tulcea, „Bourul”; *Vulpescu*, p. 138—139, Lupșanu-Ialomița, [Colind de fată mare]; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 562 a, București; 7324 b-c, București, [De fată mare]; 7824 b, Plătărești-Ilfov, [De vânător]; 8083 b, Lupșanu-Ialomița, [De fată]; *mg.*: 1825 j, Lupșanu-Ialomița; 1827 a, Lupșanu-Ialomița, [De fată].

80 C — O văduvă cîntă într-o mică cetățuie (corabie) purtată de ape.

80 C — A widow, in a little city (ship) which floats on the water, is singing.

A.I.C.E.D., *fg.*: 6817 e, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De văduvă]; 8328 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De văduvă]; *mg.* 914 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De văduvă].

Comp.: *Motif-Index*, F 737, Wandering island.

80 D — Un flăcău interpelează o fată așezată în leagăn. În unele cazuri, flăcăul se adresează animalului care poartă leagănul.

80 D — A young man addresses a girl sitting in a silk cradle. In some cases, he talks to the animal which carries the cradle.

Bîrscanu, p. 36—37, nr. XIII, Sâhodoł-Leleșe-Hunedoara; *Brațul*, G., *Colinde*, p. 148—149, nr. 97, „Muntenia“; *Mariencescu*, p. 127—129, comb. var. „Dobra, Cluj, Bozinta, Alba Iulia“; *Rădulescu-Codin*, *Muscel*, p. 118—120, Șchei-Cimpulung-Muscel-Argeș; p. 120—123, Cimpulung-Muscel-Argeș, [Colind de voinic]; *A.I.C.E.D.*, fg. 8796 c, Boteni-Argeș; *mg.*, 2958 c, c, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colind de băiat].

81 — *Trandafirul neînflorit.*

Trandafirul, 'simbol al fetei tinere, cere să nu fie cules înainte de a înflori.

81 — *The rose-bud.*

The rose, symbol of the young girl, asks not to be cut, because it needs time to bloom.

Bartók, nr. 26, Toc-Săvirșin-Arad; *Bogdan*, G., p. 216, Jina-Sebeș-Sibiu, [Colinda băciței]; *Cocișiu*, *Ardeal*, Peștenița-Densus-Hunedoara, [Colindă de june]; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 22—23, nr. 20, Săvirșin-Arad, cf. tip 93; p. 54—55, Ilteu Petriș-Arad; *Viciu*, p. 126, nr. XXXI, Coroi-Coroisinmartin-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1031 a, Jina-Sibiu, [De fetiță]; 1799 b, Peștenița-Hunedoara; 5378 a, Birghiș-Sibiu; 6810 c, Gurasada-Hunedoara, [De fată]; 6817 b, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De fată]; 8328 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [A fetii]; *mg.*: 912 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De fată]; 2724 II t, Feneș-Zlatna-Alba, [De fată]; 3401 I 1, Rucăr-Viștea-Brașov, [La copilă mică].

Cf.: *Drăgoi*, *Colinde*, p. 82—83, nr. 76, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [De fată], (a. tip 93).

82 — *Fata candidă.*

Un flăcău se minunează de nevinovăția fetei care nu știe ce-i dragostea.

82 — *The innocent maiden.*

A young man is astonished by a girl's innocence.

Drăgoi, *Belinț*, p. 53, nr. 18, Belinț-Timiș, [Colinda fetelor]; *Birlca*, I., p. 109—110, Călinești-Maramureș, [Colindul fetei de măritat]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1786 b, Peștenița-Densus-Hunedoara, [De fată].

83 — *Fata care și-a pierdut salba.*

O fată se plînge că și-a pierdut salba (cununa...). Colin-

83 — *The girl who has lost her necklace.*

A girl is complaining that she has lost her necklace (her

dătorii i-au luat salba, de obicei ca un gaj de dragoste.

wreath...). The "colindători" have taken the necklace, usually as a pledge of love.

Bartók, nr. 35 a, Cerbăl-Hunedoara, *cf. tip 9*; nr. 35 b, Riu de Mori-Hunedoara, *cf. tip 176 A*; *Bălăşel*, p. 48, nr. 23, Vişâneşti-Argeş; *Drăgoi, Colinde*, p. 55—56, nr. 50, Ilten-Petriş-Arad; *Frîncu-Candria*, p. 196, nr. 16, „Munţii Apuseni”; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 477, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu, [A fetii]; 1317 b, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu, [Colindă de fată]; 3365 a, Ucea de Sus-Ucea-Braşov; 6817 a, Cărmăzineşti-Gurasada-Hunedoara; 7985 b, Sincel-Alba; 8332 c, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara, [La fete]; 8746 b, Măţău-Mioarele-Argeş; 10251 c, Stinţeşti-Dobra-Hunedoara, [Fetiască]; *mg.*: 113 m, Sohodol-Lelese-Hunedoara, [De fată]; 909 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 2958 I b, b, Mlăceni-Periş-Vilcea, [Colindă de fată].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2959 II c, Bumbueşti-Poişoara-Vilcea, [Colind de fată] (a. tip 80 A).

84 — *Fata care a găsit o salbă.*

O fată găseşte o salbă de aur.

84 — *The girl who has found a necklace.*

A girl finds a golden necklace.

A.I.C.E.D., *fg.*: 4965 b, Galda de Jos-Alba; 5279 a, Galda de Jos-Alba.

85 — *Visul fetei.*

Mama interpretează visul fiicei ca o prevestire pentru apropiata căsătorie a fetei.

85 — *The dream of the girl.*

A mother interprets her daughter's dream as a prediction of her forthcoming marriage.

Drăgoi, Belinţ, p. 41, nr. 5, Belinţ-Timiş, [Colinda fetelor]; *Drăgoi, Colinde*, p. 112—113, nr. 104, Dobra-Hunedoara, [De fată]; *A.I.C.E.D.* *fg.*: 485 b, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu, [A fetii]; 1319 c, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu.

Comp.: *Motif-Index*, D 1812, 3.3 f.f., Future revealed in dream.

86 — *Visul flăcăului.*

Un flăcău visează fata cu care se va căsători.

A.I.C.E.D., fg.: 2187 b, Moişeni-Certeze-Satu Mare.

Comp.: Motif-Index, D 1812, 3.3 f.f., Future revealed in dream.

87 — *Fata și semnele prevestitoare.*

O fată găsește la fântină un inel (un colac...) care prevestește că mirele va fi frumos (înstărit...).

Bartók, nr. 29, Cotiglet-Ceica-Bihor; *A.I.C.E.D.*, fg.: 4736 b, Crințești-Dobrești-Bihor.

88 — *Porumbeii pețitori.*

Porumbeii (porumbelul) de pe ghizdul fântinii se vădesc a fi pețitorii fetei.

86 — *The dream of the young man.*

A youth dreams about the girl he is going to marry.

87 — *The girl and the signs which forecast her future.*

At the fountain, a girl finds a ring (a "colac" ...) which foretells that her bridegroom will be handsome (well to do ...)

88 — *The pigeon-suitor*

The pigeon (the pigeons) sitting on the edge of the fountain proves to be the girl's suitor.

Cf. tip 10 B

Alexici, p. 163, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor; *Drăgoi, Colinde*, p. 58, nr. 53, Ilteu-Petriș-Arad, [De fată]; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 44—45, nr. XI, Mărgineni-Hirseni-Brașov, [De fete]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 3439 a, Mărgineni-Hirseni-Brașov; 7608 a, Șinca Veche-Șinca-Brașov; *mg.*: 1009 c-d, Radna-Lipova-Timișoara; 2958 I d d, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colindă de fată].

89 — *Fata tristă în preajma căsătoriei.*

În ajunul nunții o fată coase și plinge.

Pamfile, Crăciunul, p. 88, nr. 77, Țepu-Galați, *cf. tip 80 A.*

89 — *The sad girl and her wedding.*

On the eve of her marriage a girl sews and weeps.

Se vestește unei fete sosirea pețitorilor; este îndemnată să se pregătească.

A girl is told that her suitors are coming. She is urged to make preparations.

Clopotiva, vol. II, p. 442, *Clopotiva-Riu* de Mori-Hunedoara; *Ionescu, N.*, p. 46, *Vlădueni-Bilteni-Gorj*; *A.I.C.E.D.*, fg.: 4280 a, *Săcădat-Bihor*, cf. tip 9; 6157 a, *Buia-Șeica Mare-Sibiu*.

91 — *Flăcăul și căsătoria amînată.*

91 — *The young man and the postponed marriage.*

Un flăcău amîină căsătoria pentru la primăvară; își va alege atunci mireasă după plac.

A young man postpones his marriage until the spring. He will then choose a bride of his liking.

Mariencescu, p. 121—122, comb. var., „Dobra, Alba Iulia”; *R. F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 69 nr. 13, *Zam-Hunedoara*; *Rădulescu-Codin, Muscel*, p. 143—144, „Muscel”; *Velcu*, p. 9—10, nr. 9, [Colindatul junelui]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1727 b, *Băița-Hunedoara*, [La toată familia]; 6805 b, *Țărățel-Brad-Hunedoara*; 8332 b, *Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara*, [De fecior]; 10189 c, *Ruda-Ghelari-Hunedoara*; 10272 a, *Lăpușnic-Dobra-Hunedoara*, [De june]; 14543 e, *Cerbăl-Hunedoara*, [De flăcău]; *mg.*: 909 c, *Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara*; 2603 I c, *Tisa-Hălmațiu-Arad*, cf. tip 93; 2723 I t, *Ampoita-Meteș-Alba*, [A junilor].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg.: 4941 c, *Cetea-Galda de Jos-Alba*, (a. tip 104); 6889 b, *Budești-Ilfov*, [De băiat], (a. tip 107); *mg.*: 1008 d, *Lipova-Arad*, (a. tip 116); 1011 d, *Lipova-Arad*, (a. tip 116).

92 — *Flăcăul și firul de aur.*

92 — *The young man and the golden thread.*

Un tînăr dorește să se preschimbe în fir de aur (bob de aur, vultur) pentru a ajunge în preajma iubitei.

A young man wants to be changed into a golden thread (golden bead, eagle) in order to be near the girl he desires.

Dumitrașcu-Crișan, p. 43—44, nr. X, *Mărgineni-Hîrseni-Brașov*, [De fete]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 85, nr. 91, *Arefu-Argeș*; *A.I.C.E.D.*, fg. 3439 b, *Mărgineni-Hîrseni-Brașov*.

93 — *Portretul fetei frumoase.*

Întrebată de feciori, fata răspunde că a fost îmbăiată în lapte (lingă pivnița cu vin) sau că frații i-au aurit (argintat) genele (părul, sprâncenele...)

93 — *The portrayal of the beautiful girl.*

Questioned by the young men, the girl answers that she was bathed in milk (or near the wine cellar...) or that her brothers have adorned her eyelashes, (hair, eyebrows...) with gold (silver...).

Barbók, nr. 27, Cerbăl-Hunedoara; *Breazul, G., Colinde*, p. 146—147, nr. 96, „Transilvania“; *Drăgoi, Colinde*, p. 82—83, nr. 76, Leșnic-Vețel-Hunedoara, cf. tip 81; p. 91—92, nr. 85, Leșnic-Vețel-Hunedoara; p. 215, nr. 231, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 216, nr. 233, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 218—219, nr. 236, Blandiana-Alba; *Folclor din Transilvania*, vol. II, p. 470—471, nr. 187, „Cimpul Pîinii (Orăștie)“; *Frîncu-Candrea*, p. 197, nr. 18, „Munții Apuseni“; *Luncile soarelui*, p. 166, „Transilvania“; *Marienescu*, p. 118—120, comb. var. „Alba-Iulia-Alba, Cluj, Lipova-Arad, Foeni“; p. 123—124, comb. var. „Dobra, Timișoara“; *Pădurenii*, p. 40—41, Muncelu Mare-Vețel-Hunedoara; *Păsculescu*, p. 54, nr. 67, Țândărei-Ialomița, [Colind de fată mare]; *R. F.*, an II, nr. 3, 1957 p. 63, nr. 3, Zam-Hunedoara; *Viciu*, p. 124, nr. XXVII, Romos-Hunedoara; p. 126—127, nr. XXXII, Spring-Alba; p. 130, nr. XXXIX, Tilișca-Sibiu; p. 132, nr. XLIV, „Zarand“; p. 169, nr. CX, Silivaș-Gherla-Cluj; *A.I.C.E.D.*, fg.: 327 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 1328 a, Pețelca-Teiuș-Alba; 1601 c, Perieți-Ialomița; 6164 a, Mihăileni-Sibiu; 6169 b, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; 6812 c, Gurasada-Deva-Hunedoara, [De fată]; 6855 c, Uric-Hunedoara; 14539 a, Cerbăl-Hunedoara, [Colindă de fată]; mg.: 1020 d, Lipova-Arad; 2603 I k, Tisa-Hălmagiu-Arad, [De fată]; 2604 I n, Poienari-Hălmagiu-Arad; 2723 I b b, Ampoița-Meteș-Alba; 2724 II s, Feneș-Zlatna-Alba, [De fete]; 2725 I b, Galați-Zlatna-Alba, [De fată]; 2726 I k, Valea Mică-Zlatna-Alba, [A fecioriței].

Cf.: *Drăgoi, Colinde*, p. 22—23, nr. 20, Săvirșin-Arad, (a. tip 81); *A.I.C.E.D.* mg. 2603 I c, Tisa-Hălmagiu-Arad, (a. tip 90).

94 — *Fetele și vinurile minunate.*

Boierii umblă prin țară în căutare de fete și vinuri alese.

94 — *Beautiful girls and good wine.*

Landlords are going from district to district in search of good wine and beautiful girls.

95 — *Flăcăul și fata de neam.*

În ciuda sfaturilor mamei, flăcăul pețește o fată de neam.

Drăgoi, Colinde, p. 11—12, nr. 12, Lipova-Arad, [De flăcău]; p. 97—98, nr. 90, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [De fecior]; *Marinescu*, p. 94—96, „Dobra”; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 70, nr. 15, Zam-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg.: 327 a, Mada-Hunedoara; 6813 a, Gurasada-Hunedoara, [La mire]; 6817 c, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De fecior]; *mg.*: 2724 II d, d, Feneș-Zlatna-Alba A căvaciului).

96 — *Fata fudulă și ciobanul semeț.*

O fată și un cioban se sfidează lăudându-se alternativ cu bunurile lor (flori, oi).

Cucu, ed. post., p. 146—147, nr. 117, Ulmu-Ialomița, cf. tip 63; *Diaconu*, p. 75—76, Gugești-Vrancea; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 131—132, nr. 17, „Făgăraș”, [De fete]; *Neagu*, p. 7—8, nr. IV, Fetești-Ialomița; p. 56—57, nr. XLIV, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de logodiți], [Colind de băiat]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 92—93, nr. 87, „Brăila”; *Tcodorescu, G., Dem.*, p. 75—76, Călărași-Ialomița, [De flăcău]; p. 76, nr. 62, „Atirnați”, [De flăcău]; *Tocilescu*, p. 1494, Viziru-Brăila, [De fată]; *Vulpescu*, p. 148—151, Lușșanu-Ialomița, [Colind de flăcău], [Colind de fată mare]; *A.I.C.E.D.* fg.: 560 b, București; 6885 a, Budești-Ilfov, [De băiat]; 7321 a, București, [De fată mare]; 8081 c, Lușșanu-Ialomița, [De băiat]; 8241 a, Somova-Tulcea; 8567 a, Tulcea-Tulcea; *mg.*: 1041 g, Victoria-Brăila, [De mocan]; 1361 I, Somova-Tulcea; 1825 d, Lușșanu-Ialomița, [De băiat]; 1826 j, Lușșanu-Ialomița, [De băiat].

97 — *Merele și mieii.*

În schimbul merelor fetei, un cioban (cîțiva ciobani) oferă mieii.

95 — *The young man and the girl of high birth.*

In spite of his mother's opposition, the young man is determined to marry a girl belonging to a great family.

96 — *The haughty girl and the proud shepherd.*

A girl and a shepherd alternately defy each other by boasting of their possessions (flowers, sheep).

97 — *The apples and the lambs*

In exchange for the girl's apples, a shepherd (some shepherds) offers lambs.

Tocilescu, p. 1463, Beștepe-Mahmudia-Tulcea, [De fată], *cf. tip 80 A*; p. 1475, Zebil-Sarichioi-Tulcea, *cf. tip 80 A*, 137; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 5375 a, Birghiș-Sibiu; *mg.*: 2959 I e, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [De fată]; 2961 I c, Boișoara-Vilcea, [La două fete], *cf. tip 80 A*; 2961 II k, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de copii].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 5124 b, Brădeni-Sibiu, (a. tip 10 A); 5375 a, Birghiș-Sibiu (a. tip 111 B).

98 — *Cetatea fetei.*

Flăcăul sparge (cucerește) cetatea fetei atacată uneori de turci sau frînci⁸⁴. Fata predă de bună voie cetatea.

98 — *The fortress of the girl.*

The young man breaks (conquers) the fortress of the girl. In some cases the fortress is attacked by Turks or "Frînci"²⁵. The girl willingly surrenders the fortress to the young man.

Cocișiu, Cîntece, p. 25—26, nr. 2, Cegani-Borduşani-Ialomița, [Colind de fată]; *Drăgoi, Colinde*, p. 51, nr. 46, Ilteu-Petriș-Arad, [Colind de flăcău]; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 28—30, nr. 1, Gildău-Jegălia-Ialomița, [De fată]; *Nanu*, p. 43—44, Arefu-Argeș; *Neagu*, p. 21, nr. XVIII, Ciocănești-Ialomița, [De fată]; *Popovici, Vasile*, p. 51—52, nr. 27, Crunți-Reviga-Ialomița; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 53, „Buzău“; p. 53—54, „Atirnați“, [De flăcău]; *A.I.C.E.D.*, *mg.* 1430 k, Roșia de Secaș-Alba.

Cf.: *R.F.*, an II nr. 3, 1957, p. 67—68, nr. 11, Zam-Hunedoara, (a. tip 111 A); *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2603 I 1, Tisa-Hălmagiu-Arad, (a. tip 111 A).

99 — *Fata și oastea.*

Fata lipsește de la șezătoare (de la horă) pentru că i-a sosit o oaste pe care o ospătează.

99 — *The girl and the army.*

The girl is absent from a spinning party (from the dance) because she is feeding an army which has come unexpectedly to her house.

Cocișiu, Cîntece, p. 25, nr. 1, Dîncu Mic-Mărtinești-Hunedoara, [La fată de măritat]; *Drăgoi, Colinde*, p. 147, nr. 147, Mărtinești-Hunedoara.

100 — *Cununa împletită de fată.*

O fată seamănă și culege flori pentru cununa destinată nunții.

100 — *The wreath made by the girl.*

A girl is planting flowers (gathering flowers) for her wedding-wreath.

Bartók, nr. 30, Ghelari-Hunedoara; nr. 41 a, Idicel-Brincovenesti-Mureș; *Brațul, G.*, *Colinde*, p. 209—210, nr. 125, „Banat”; *Ionescu C.*, p. 32, nr. 17, Corbi-Ucea-Brașov, [Colindă de fată]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 327 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 3481 c, Gura Văii-Vaida Rece-Brașov; 3488 a, Lisa-Brașov; 9108 b, Voivodeni-Voila-Brașov, [Colindă a fetii].

101 — *Plugarul și cununa fetii.*

Un plugar (doi plugari) culege flori pentru o cunună destinată iubitei. În unele cazuri se menționează că iubita este bolnavă.

101 — *The ploughman and the wreath.*

A ploughman (two ploughmen) picks flowers for a wreath to be given to his sweetheart. In some cases the girl is ill.

Cf. tip 12

Brațul, G., *Colinde*, p. 185—186, nr. 114, „Transilvania”; *Coman*, p. 11, Margine-Abram-Bihor; *Viciu*, p. 134, nr. XLIX, Filipișu Mare-Breaza-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg. 5753 a, Ulmeni-Maramureș, [A plugarului]; mg.: 3365 II k, Șurdești-Sisești-Maramureș; 3366 I c, Șurdești-Sisești-Maramureș; 3366 I i, Șurdești-Sisești-Maramureș.

102 — *Mama și cununa fetei.*

Fica cere mamei cununa de nuntă; fetei i-a sosit timpul rînduit pentru căsătorie.

102 — *The mother and the girl's wreath*

The daughter asks her mother for the wedding wreath. The time for getting married has come.

A.I.C.E.D., fg.: 14240 a, Lelese-Hunedoara, [De fată].

Doi boi (doi bouari) care se bat pentru o cunună, se vâdesc a fi doi pretendenți la căsătorie.

Two oxen (two cowboys) which are fighting for a wreath prove to be two suitors.

Coman, p. 18, Margine-Abram-Bihor; *Daulu*, p. 41, „Bihor“; *Drăgoi, Colinde*, p. 31—32, nr. 27, Săvârșin-Arad; p. 185, nr. 195, Petreni-Băcia-Hunedoara, cf. tip 116, 134 B; *A.I.C.E.D.*, fg.: 484 a, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu; 1319 a, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu, [Colind de fată]; 4734 a, Crincești-Dobresți-Bihor; 6814 c, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De fată].

104 — *Pețitorii, mărul, inelul și cununa.*

Trei flăcăi cer fetei (pe care o surprind de obicei la fântână) diverse gajuri de dragoste: un măr, un inel, o cunună.

104 — *The suitors, the apple, the ring and the wreath.*

Three young men ask the girl (whom they usually meet at the fountain) for three love pledges: an apple, a ring, a wreath.

Comp.: *Motif-Index*, T 35.1, Fountain as lovers' rendezvous.

Bartók, nr. 28 a, Cerbăl-Hunedoara; nr. 28 b, Drăgești-Bihor; nr. 28 c, Tășad-Drăgești-Bihor; nr. 28 d, Murani-Pișchia-Timiș; nr. 28 e, Recea-Baia Mare-Maramureș; nr. 28 f, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; nr. 28 h, Micești-Tureni-Cluj; *Bîrscanu*, p. 37—38, nr. XIV, Turcheș-Săcele-Brașov; p. 38—39, nr. XV, „Brașov“; *Bologa*, p. 54—55, nr. 42, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, [La casa cu fete]; p. 66—67, nr. 55, Cugir-Alba; *Breazul, G., Colinde*, p. 139—140, nr. 91, „Transilvania“; p. 151—152, nr. 99, „Banat“; *Cocișiu, Tirnava*, p. 435—436, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; *Daulu*, p. 60—61, „Bihor“; *Drăgoi, Belint*, p. 39—40, nr. 3, Belint-Timiș, [Colinda fetelor]; *Drăgoi, Colinde*, p. 134—135, nr. 128, Orăștie-Hunedoara, [De fată]; p. 211, nr. 226, Cioara-Orăștie-Hunedoara; *Mariencescu*, p. 102—103, comb. var. „Dobra, Cluj“; *Tuțescu*, p. 14—16, Orăștie-Hunedoara, [Colind de voinic]; *Viciu*, p. 125—126, nr. XXX, Săcădate-Avrig-Sibiu; p. 128—129, nr. XXXVI, Lugașu de Sus-Lugașu de Jos-Bihor; p. 130—131, nr. XLI, Cristur-Șieu-Șieu Odorhei-Bistrița-Năsăud; *A.I.C.E.D.*, fg.: 123 d, Pelinu-Dor Mărunt-Ialomîța; 480 a, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu; 635 b, Gepiș-Lizăreni-Bihor, [A fetii]; 665 b, Hosman-Noerich-Sibiu; 918 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1282 b, Viștea de Sus-Viștea-Brașov, [Colindă femeiască];

1727 a, Băița-Hunedoara; 1801 a, Peșteana-Densus-Hunedoara; 2016 b, Juguri-Poienarii de Muscel-Argeș; 3365 c, Ucea de Sus-Ucea-Brașov; 4216 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare, [De fată mare]; 4941 c, Cetea-Galda de Jos-Alba, *cf. tip 90*; 5121 b, Brădeni-Sibiu; 5375 b, Apoș-Birghiș-Sibiu; 5396 a, Ghijasa de Sus-Alțina Sibiu; 5408 c, Albești-Sighișoara-Mureș; 6810 b, Gurasada-Hunedoara, [De fată]; 7686 a, Voila-Brașov; 7724 b, Scorei-Porumbacu de Jos-Sibiu; 7766 a, Cirtă-Sibiu, [Colinda fetii], *cf. tip 135*; 8805 c, Boteni-Argeș, 10202 a, Poienița Voinii-Bunila-Hunedoara; 14489 a, Bunila-Hunedoara, [De fată]; 14539 c, Cerbăl-Hunedoara, [La fete]; *mg.*: 113 n, Sohodol-Lelese-Hunedoara, [La fete de măritat]; 1008 d, Lipova-Arad, *cf. tip 116, 134 B*; 1009 a, Radna-Lipova-Arad; 1012 b, Lipova-Arad; 1474 c, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 15071, Vaidei-Romos-Hunedoara, [De fată]; 1612 f, f, Măgești-Bihor, [A fetii]; 2724 II v, Feneș-Zlatna-Alba, [De fată]; 2725 I c, Galați-Zlatna-Alba, [De fată]; 3401 I i, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, [De fată mică].

Cf.: *Bartók*, nr. 32 a, Lunșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 116); nr. 32 b, Bulz-Bihor, (a. tip 116); nr. 32 c, Groși-Aușeu-Bihor, (a. tip 116); nr. 32 e, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, (a. tip 116); nr. 32 d, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor, (a. tip 116); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 318, Mada-Balșa-Hunedoara, (a. tip 116); 9347 b, Săcădat-Bihor, (a. tip 116); *mg.*: 2595 I b, Cordău-Sinmartin-Bihor, [De fată], (a. tip 116); 2603 I i, Tisa-Hălmăgiu-Arad, [De fată], (a. tip 116); 2959 I f, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de fată], (a. tip 116); 2961 I d, Boișoara-Vilcea, [La fată mare], (a. tip 116); 2962 I b, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de fată mare], (a. tip 116).

104 a — Se specifică profesiile celor trei pretendenți (argintar, aurar, sulțar...) care cer gajuri.

104 a — The professions of the three suitors who ask for love-pledges are mentioned: goldsmith, silversmith, spear-maker, etc.

Bartók, nr. 28 g, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Cucu*, *ed. post.* p. 119—120, nr. 94, Slănic-Aninoasa-Argeș; *Brezul*, G., *Colinde*, p. 150, nr. 98, „Moldova”; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 80—81, nr. 75, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [De fată]; p. 107, nr. 97, Dobra-Hunedoara, [De fată]; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 89—90, nr. 82, Bolotești-Vrancea; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 72, nr. 18, Zam-Hunedoara; *Rădulescu-Codin-Muscel*, p. 134—136, Rucăr-Argeș, [Colind de fată]; *Teodorescu*, G. *Dem.*, p. 86, „Atirnați”, [De fată]; *Vclcu*, p. 12—13, nr. 11, [A fetii]; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 586 b, București, [De fată mare]; 6884 a, Budești-Ilfov, [De fată]; 7329 a,

București, [De față mare]; 8329 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 10273 a, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, [De față]; *mg.* 915 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara.

105 — *Trei pretendenți de trei neamuri.*

O fată are trei pretendenți, fiecare avînd o origine etnică (o condiție socială sau o profesie) anumită. Fata expune succesiv motivele pentru care respinge doi dintre pretendenți și alege pe al treilea (fiu de împărat, cioban, român...).

Bartók, nr. 31 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 31 b, Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 31 c, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; nr. 31 d, Vașcău-Bihor; nr. 31 e, Seceani-Orțișoara-Timiș; *Densușianu, Hațeg*, p. 110—111, Densuș-Hunedoara; *Drăgoi, Colinde*, p. 59, nr. 54, Ilteu-Petriș-Arad, [De față]; p. 111, nr. 102, Dobra-Hunedoara, [De față]; p. 187—188, nr. 197, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Flori alese*, p. 64—66, nr. 32, „Țara Loviștei“, *cf. tip 134*; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 88—89, nr. 280, Tisa-Burjuc-Hunedoara; vol. II, p. 471—472, nr. 188, „Cîmpul Pîinii (Orăștie)“; *Marienescu*, p. 97—99, „Dobra“; *Viciu*, p. 127—128, nr. XXXIV, Spătac-Blaj-Alba; p. 128, nr. XXXV, Uricani-Petroșani-Hunedoara; *A.I.C.E.D., fg.*: 313, Orăștie-Hunedoara; 359 a, Sîncel-Alba; 4916 a, Geoagiu-Hunedoara; 5778 a, Țebea-Baia de Criș-Hunedoara; 6809 b, Gurasada-Hunedoara; 6836 b, Merișor-Bănița-Hunedoara; 6848 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; *mg.*: 911 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1507 k, Vaidei-Romos-Hunedoara, [De față]; 2602 I j, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2724 II f f, Feneș-Zlatna-Alba, [De preoteasă]; 2725 I s, Galați-Zlatna-Alba.

Cf.: *Bartók*, nr. 25, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 111 A).

106 — *Fata și grecul.*

Un grec bogat vrea să ia de soție o fată frumoasă pe care a zărit-o.

Daulu, p. 45—46, „Bihor“; *Viciu*, p. 129—130, nr. XXXVIII Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud.

105 — *Three suitors from three different peoples.*

A girl has three suitors of different ethnic origin (having different professions or social positions). The girl explains the reasons for her decision. Usually she chooses an emperor's son or a Romanian shepherd.

106 — *The girl and the Greek.*

A rich Greek sees a beautiful girl whom he intends to marry.

107 — *Flăcăul și fata frumoasă.*

Flăcăul și-a pus de gând să se însoare cu o fată frumoasă (fata Grecului).

Drăgoi, Colinde, p. 113—114, nr. 105, Dobra-Hunedoara, [De june]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 6825 a, Gurasada-Hunedoara; 6889 b, Budești-Ilfov, [De băiat] cf. tip 91; 10251 b, Stințești-Dobra-Hunedoara, [De june].

108 — *Refuz și acceptare fățișă a pretendentului.*

Fata vrea să vadă cu proprii ochi pretendentul. Îi va spune cinstit de-l place sau nu.

A.I.C.E.D., fg.: 83 b, I. C. Frimu-Lehliu-Ialomița, [De fată mare], cf. tip 80 A; 8199 c, Călmățui-Galați; mg.: 1041 d, Victoria-Brăila, [De fată mică]; 1823 i, Jegălia-Ialomița, [De fată], cf. tip 76, 131.

109 — *Voinicul rezemat de zid.*

109 A — O fată refuză banii oferți de Vodă (boieri...) pentru cusătura lucrată de ea; vrea drept plată voinicul rezemat.

Bartók, nr. 33, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 34 d, Saravale-Sinpetru Mare-Timiș; *Bologa*, p. 12—13, nr. 7, Galeș-Fintinele-Sibiu; *Bud*, p. 68, nr. 4, „Maramureș”; *Drăgoi, Colinde*, p. 1—2, nr. 1, Lipova-Arad, [De fată], cf. tip 136; p. 92—93, nr. 86, Leșnic-Hunedoara, [De nevestă]; *Ionescu, C.*, p. 10, nr. 5, Ucea de Jos-Ucea-Brașov, [Colindă de fată]; *Mariencescu*, p. 44—46, comb. var. „Alba-Iulia-Mihăilești”; *Țiucra*, p. 161, Nădlac-Arad; *Viciu*, p. 124, nr. XXVIII, Blaj-Alba; p. 125, nr. XXIX, Iclod-Cluj; *A.I.C.E.D.*, fg. 1555 c, Fetefști-Ialomița; 5263 c, Streja-Cirțisoara-Sibiu; 5436 b, Valea Viilor-Sibiu; mg. 3366 I b, Șurdești-Sisești-Maramureș.

107 — *The young man and the beautiful girl.*

The young man has made up his mind to marry a beautiful girl (the daughter of a Greek).

108 — *Frank refusal and acceptance of the suitor.*

The girl wants to see the suitor with her own eyes. In all honesty, she will tell him whether she likes him or not.

109 — *The young man leaning against the wall*

109 A — A girl refuses the money offered by the king (boyards...) for her embroidery. Instead, she asks for the young man leaning against the wall.

Cf.: *Viciu*, p. 122, nr. XXIV, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu, (a. tip 136); *A.I.C.E.D.*, mg.: 1018 c, Lipova-Arad, (a. tip 136).

109 Aa — În locul banilor oferiți pentru cusătură, fata pre-tinde să i se aducă leul.

109 Aa — The girl refuses the money offered for her embroidery. Instead she wants the lion to be brought to her.

A.I.C.E.D., fg.: 10252 d, Stințești-Dobra-Hunedoara, [Nevestească], cf. tip 55 A.

Comp.: *Motif-Index*, B 621. 2, Lion suitor.

109 B — Fata coase așezată în leagăn. Refuză banii oferiți pentru cusătură; vrea doar voinicul rezemat.

109 B — While sitting in a cradle, the girl sews. She refuses the money offered for her embroidery, wanting only the young man leaning against the wall.

Cf. tip 80 A

Bartók, nr. 34 b, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 34 c, Fintinița-Miceștii de Cimpie-Bistrița-Năsăud; *Ionescu*, C., p. 10, Ucea de Jos-Ucea-Brașov, [Colindă de fată]; *Nanu*, p. 45, Arefu-Argeș; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 90—91, nr. 84, Drago-slavele-Argeș; *Tușescu*, p. 52—53, „Măgura-Transilvania”, [Colind de fată mare]; *Viciu*, p. 132—133, nr. XLVI, Băgău-Lopadea Nouă-Alba; p. 133, nr. XLXII, Silivaș-Gherla-Cluj; *A.I.C.E.D.*, fg.: 921 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 4963 c, Cricău-Alba; 7364 a, Rucăr-Argeș; 7618 b, Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov; 7991 b, Sincel-Alba; 14182 d, Boșorod-Hunedoara, [De fată mică]; mg. 2958 I a a, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colindă de fată].

110 — Fata și nedeile.

110 — The girl and the Saint's day celebration

O fată poștește un flăcău la nedei, prilej de a juca împreună.

A girl invites a young man to a fair on a Saint's day, a good occasion for dancing.

Cocișiu, *Ardeal*, p. 3, Lunca Cernii de Jos-Hunedoara, [Colindă de fată].

111 — Peșitorii și calul nă-răvaș al fetei.

111 — The suitors and the wild horse of the girl.

111 A — O fată anunță că se va mărita doar cu cel ce va izbuti să-i încalece calul.

111 A — A girl announces that she will only marry the man who succeeds in getting on her horse.

Bartók, nr. 20, Luna de jos-Dăbica-Cluj; nr. 25, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, cf. tip 105; *Cucu*, ed. post., p. 178—179, nr. 142, Lupșanu-Ialomîța; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 182, nr. 192, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Marinescu*, p. 107—109, comb. var., „Cluj, Radna”; *Neagu* p. 52, nr. XLI, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomîța, [Colind de fată]; *Păsculescu*, p. 53—54, nr. 66, Țândărei-Ialomîța, [Colind de fată mare]; *Popovici*, *Vasile*, p. 70—71, nr. 37, Cosimbești-Ialomîța; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 67—68, nr. 11, Zam-Hunedoara, cf. tip 98; *Viciu*, p. 130, nr. XL, „Transilvania”; *Ulpescu*, p. 156—157, Lupșanu-Ialomîța, [Colind de flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 357 b, Sincel-Alba; 479 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [A fetii]; 1320 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colind de fată]; 5262 d, Streja-Cirțișoara-Sibiu; 8082 b, Lupșanu-Ialomîța, [De băiat]; 8198 c, Călmățui-Grivița-Galați; mg.: 74 d, Mircea Vodă-Cerna-Tulcea; 1042 b, Victoria-Brăila, [De tineri logodiți]; 1823 g, Jegălia-Ialomîța, [De băiat]; 1825 c, Lupșanu-Ialomîța, [De băiat]; 1826 h, Lupșanu-Ialomîța, [De băiat]; 2603 I 1, Tisa-Hălmagiu Arad, cf. tip 98; 3400 I c, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [La fete].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg.: 63 b, Creața-Dascălu-Ilfov, (a. tip 77 A).

111 B — Fata, purtată în leagăn de către un cal, anunță că se va mărita doar cu cel ce va izbuti să-i încalece calul

111 B — The girl, sitting in a cradle carried by a horse, announces that she will only marry the man who is able to get on her horse.

Cf. tip 80 A

Teodorescu, G., *Dem.*, p. 73—75, Călărași-Ialomîța; *A.I.C.E.D.*, fg.: 5375 a, Birghiș-Sibiu, cf. tip 97; 6863 a, Budești-Ilfov.

112 - Flăcău travestit.

112 — A young man in disguise.

Îmbrăcat femeiește, un flăcău izbutește să se strecoare în patul unei fete.

Disguised as a woman, a young man succeeds in stealing into the bed of a virtuous girl.

Folclor din Transilvania, vol. I, p. 202—203, nr. 120, Băsești-Maramureș; *A.I.C.E.D.*, fg. 5790 b, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; *mg.* 503 j, Goleș-Toplița-Hunedoara.

Cf. : *Bîrseanu*, p. 50—51, nr. XXVII, Săcele-Brașov, (a. tip 70).

Comp. : *Balade*, tip nr. 240; *Motif-Index*, *K 1340 f f., Entrance into girl's bed by trick.

113 — *Mireasa furată.*

Flăcăul răpește o fată (de obicei în goana calului).

113 — *The abduction of the bride.*

The young man abducts a girl, usually while riding at full gallop.

Păsculescu, p. 57, nr. 72, Șerbănești-Poienarii de Muscel-Argeș, [Colind de fată mare]; *A.I.C.E.D.*, fg. 6811 b, Gurasada-Hunedoara, [De fecior]; 7825 a, Plătărești-Ilfov, [De fată]; 7853 a, Plătărești-Ilfov.

Cf. : *A.I.C.E.D.*, fg. : 63 b, Creța Dascălu-Ilfov, (a. tip 77 A); 6889 a, Bu-dești-Ilfov, [De băiat], (a. tip 17).

114 — *Sora soarelui ascunsă printre păuni.*

Flăcăul răpește sora soarelui. Mama flăcăului ascunde tînăra pereche printre păuni.

114 — *The sun's sister hidden among the peacocks.*

The young man abducts the sister of the sun. The mother of the young man hides the newly married couple among the peacocks.

Breazul, G., *Colinde*, p. 366—368, nr. 250, „Muntenia”; *Burada*, p. 54—57, „Dobrogea”; *Cucu, ed. post.*, p. 122—123, nr. 96, Bărcănești-Ploiești-Prahova; p. 134—135, nr. 106, Slănic-Aninoasa-Argeș; *Garofoiu*, p. 45, Cimpulung-Argeș; *Tcodorescu, G. Dem.*, p. 20, București, [De flăcău]; *A.I.C.E.D.*, fg. : 1578 c, Cimpurivrancea, [De flăcău].

Cf. : *A.I.C.E.D.*, fg. 12833 a, Arțari-Ileana-Ilfov, (a. tip 70).

115 — *Convoitul cu prizonieri și alegerea miresei*¹⁸.

Flăcăul (împăratul) se războiește cu frâncii (turcii). Din convoiul de robi flăcăul alege fata care-i va deveni mireasă.

115 — *The procession of prisoners and the choice of a bride*²⁶.

The young man (the emperor) fights with "Frâncii"²⁷ (Turks). Out of the convoy of prisoners, the young man chooses a girl who will become his bride.

Burada, p. 79—81, „Dobrogea”; *Cucu*, ed. post. p. 111—112, nr. 87, Slănic-Aninoasa-Argeș; *Neagu*, p. 35—36, nr. XXVIII, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de flăcău]; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 86—87, nr. 75, „Brâila”; p. 87, nr. 76, Țițești-Argeș; *Păsculescu*, p. 47—48, nr. 55, Țândărei-Ialomița, [Colind de flăcău]; *Pe-un picior de plai*, p. 155—156, Nănești-Vrancea, [Colind de flăcău]; *Popovici*, *Vasile*, p. 59—60, nr. 31, Crunți-Reviga-Ialomița; *Răuțescu*, p. 9—11, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru fecior voinic]; *Teodorescu*, *G.*, *Dem.*, p. 54—55, Călărași-Ialomița, [Colind de oștean]; p. 55, București, [De voinic]; *Tocilescu*, p. 523, Bogați-Argeș; p. 1464, Cerna-Tulcea; *Vulpescu*, p. 140—141, Lupșanu-Ialomița [Colind de viteaz și fată mare]; *A.I.C.E.D.*, fg. : 8080 a, Lupșanu-Ialomița, [De băiat]; 8811 a, Boteni-Argeș; 10015 a, Măgurele-București, cf. tip 80 A; 12840 d, Snagor-București; mg. : 1824 d, Jegălia-Ialomița, [De mort]; 1826 f, Lupșanu-Ialomița, [De băiat]; 2958 I x, Mlăceni-Periș-Vilcea, [De băiat]; 2959 I a, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [De băiat]; 2961 I b, Boișoara-Vilcea, [Colind de băiat]; 2961 II j, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de băiat].

Cf. : *Teodorescu*, *G.*, *Dem.*, p. 81—82, [De flăcău], (a. tip 52); *A.I.C.E.D.*, fg. 8828 d, Văleni-Argeș, (a. tip 77 B).

115 a — *Episodul alegerii miresei lipsește.*

115 a — *The episode concerning the choice of the bride is not mentioned.*

A.I.C.E.D., fg. : 6888 b, Budești-Ilfov, [De băiat]; 8566 b, Tulcea-Tulcea; 12840 d, Snagor-Ilfov; mg. 1825 c, Lupșanu-Ialomița, [De băiat].

116 — *Tocmeala zestreii.*

116 — *The dispute over the dowry.*

Părinților li se pretinde pentru fiica lor o zestre mare.

The parents are asked for a great dowry. In many cases

Se obține reducerea zestrei, de obicei grație frumuseții și cochetăriei fetei.

a reduction is obtained due to the beauty and shrewdness of the girl.

Cf. tip 134 B

Barbik, nr. 32 a, Lunșoara-Aușeu-Bihor, *cf. tip 104*; nr. 32 b, Bulz-Bihor, *cf. tip 104*; nr. 32 c, Groși-Aușeu-Bihor, *cf. tip 104*; nr. 32 d, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor, *cf. tip 104*; nr. 32 e, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, *cf. tip 104*; nr. 32 f, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Bîrseanu*, p. 30–31, nr. VII, Ghelinta-Covasna; p. 31–32, nr. VIII, Săcele-Brașov; p. 34, nr. X, Zărnești-Brașov; *Cucu, ed. post.*, p. 75, nr. 57, Făurei-Ulmu-Ialomița; p. 76, nr. 58, Ciocănești-Ilfov, *Burada*, p. 58–61, „Dobrogea”; *Diaconu*, p. 82–83, Obilești-Vrancea, [De fată mare]; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 31–35, nr. 2, Gildău-Jegălia-Ialomița, [De fată]; *Drăgoi, Colinde*, p. 3–5, nr. 3, Lipova-Arad, [De fată]; p. 68–69, nr. 64, Ilteu-Petriș-Arad, [De fată]; p. 95–96, nr. 89, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [De fată]; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 90–91, nr. 282, Tisa-Burjuc-Hunedoara, [A pețitului]; *Garofoiu*, p. 25–26, Măcrina-Puiești-Buzău; *Maricnescu*, p. 100–101, comb. var. „Dobra, Cluj-Lipova-Arad”; *Neagu*, p. 3–4, nr. I, Fetești-Ialomița; p. 53–54, nr. XLII, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de fată mare]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 88, nr. 78, Țepu-Galați; p. 88, nr. 79, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 55, nr. 68, Țândărei-Ialomița, [Colind de fată mare]; *Popovici, Vasile*, p. 55–56, nr. 29, Crunți-Reviga-Ialomița; *Rădulescu-Codin-Mihalache*, p. 11, nr. 2, „Argeș”, [Colind de fată]; *Teodorescu, G., Dcm.*, p. 86–87, „Atirnați”, [De fată mare]; p. 87–89, nr. 78, București, [De fată mare]; *Velcu*, p. 10–12, nr. 10, [A fetei]; *Iliciu*, p. 123–124, nr. XXVI, Romos-Hunedoara; p. 129, nr. XXXVII, „Ț. Olt”; *Vulpescu*, p. 154–156, Lușșanu-Ialomița, [Colind de fată mare de măritat]; *A.I.C.E.D., Jg.*: 318, Mada-Balșa-Hunedoara, *cf. tip 104*; 567 a, București, [De fată]; 910 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1600 a, Periești-Ialomița, [La fereastră]; 1803 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 1830 a, Lunca Cernii de Jos-Hunedoara; 2014 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 5304 b, Potcoava-Independența-Ialomița, [De fată]; 6824 b, Gurasada-Hunedoara, [La fete]; 6888 c, Budești-Ilfov, [De fată mare]; 7110 c, Gheghie-Aușeu-Bihor, [Colinda fetei]; 7328 c, București; 7429 a, Săcădate-Avrig-Sibiu; 7825 b, Plătărești-București, [De fată]; 8085 a, Lușșanu-Ialomița, [De fată]; 8249 c, Somoș-Tulcea; 8331 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [Dă fecie]; 8829 b, Văleni-Argeș; 9347 b, Săcădat-Bihor, *cf. tip 104*; 10259 c, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, [Colinda fetei]; 12826 a, Arțari-Ileana-Ilfov; 14489 e, Bunila-Hunedoara, [De fată]; *mg.*: 808 d, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 914 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1008 d, Lipova-Arad, *cf. tip 91*; 1009 g, Radna-Lipova-Arad; 1011 d, Lipova-Arad, *cf. tip 91*; 1041 e, Victoria-Brăila, [De fată]; 1824 a, Jegălia-Ialomița, [De fată]; 1825 k, Lușșanu-Ialomița,

De fată]; 1827 b, Lușșanu-Ialomița, [De fată]; 2595 I b, Cordău-Simmartin-Bihor, *cf. tip 104*; 2603 I i, Tisa-Hălmagiu-Arad, [De fată], *cf. tip 104*; 2959 I f, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de fată], *cf. tip 104*; 2961 I d, Boișoara-Vilcea, [La fată mare], *cf. tip 104*; 2962 I b, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colind de fată mare], *cf. tip 104*.

Cf.: *Drăgoi, Colinde*, p. 185, nr. 195, Petreni-Băcia-Hunedoara, (a. tip 103); *A.I.C.E.D.*, 1008 d, Lipova-Arad, (a. tip 104).

117 — *Iubita devotată și rudele nepăsătoare.*

Un flăcău dispore. Rudele îl caută o vreme, apoi îl abandonează. Doar iubita continuă să-l caute; găsește flăcăul adormit sub un pom.

Dumitrașcu, Cîntări, p. 123—126, nr. 14, „Făgăraș“, [De flăcău]; *Neagu*, p. 23—24, nr. XX, Călărașii Vechi-Cuza-Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Păscu-escu*, p. 51, nr. 61, Țândărei-Ialomița, [Colind de flăcău]; *Vulpecu*, p. 151—153, Lușșanu-Ialomița; *A.I.C.E.D.*, *mg.* 1826 c, Lușșanu-Ialomița, [De băiat].

118 — *Flăcău cu trei iubite.*

Cele trei iubite ale voinicului îi poruncesc acestuia să vină acasă; via, holdele îi sînt devastate de păsări de pradă (corbi ...).

Bîrscanu, p. 41—42, nr. XVIII, Zărnești-Brașov; *Neagu*, p. 44—45, nr. XXXVI, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de fată mare]; *Tuțescu*, p. 48—50, „Măgura-Transilvania“; *Viciu*, p. 136, nr. LIII, Ciunga-Ocna Mureș-Alba; p. 136—137, nr. LIV, „Bistra“; *A.I.C.E.D.*, *fg.* 7991 c, Sincel-Alba; 8567 b, Tulcea-Tulcea; *mg.* 1008 c, Lipova-Timișoara.

117 — *The faithful sweetheart and the careless relatives.*

A young man disappears. His relatives search for a while and then abandon him. Only his sweetheart continues the search and eventually finds him asleep under a tree

118 — *Young man with three sweethearts.*

The three sweethearts of the young man ask him to return home because his vineyard and his fields are being ravaged by birds of prey (ravens ...)

Mamele celor doi îndrăgosiți încearcă să-i despartă anunțînd succesiv fetei, devastarea grădinii, iar băiatului, furtul murgului. În zadar — cei doi tineri rămîn laolaltă în pat.

In order to separate two lovers their mothers announce successively the devastation of the girl's garden and the theft of the boy's horse. The lovers do not care.

Cf. tip 9, 121, 189

Bălășul, vol. I, p. 55—56, nr. 30, Vălsănești-Argeș; *Brcăzul, G., Celine*, p. 214, nr. 128, „Muntenia”; *Cucu, ed. post.*, p. 99—100, nr. 78, Mărcuși-Cimpulung-Muscel-Argeș; p. 102—103, nr. 80, Berevoești-Argeș; *Nanu*, p. 46—47, „Argeș”; *Rădulescu-Codin-Muscel*, p. 130, nr. 132, Rucăr-Argeș; *Răuțescu*, p. 18—19, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru tineri]; p. 47—48, Dragoslavele-Argeș, [Colind de tineri]; *Tocilescu*, p. 1461, Beștepe-Mahmudia-Tulcea, *cf. tip 10 B*; *A.I.C.E.D.*, fg.: 2005 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 2015 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 8797 b, Boteni-Argeș; 8831 d, Boteni-Argeș; *mg.* 1038 d, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [La fereastră].

Cf. : A.I.C.E.D., fg.: 1887 a, Peștera-Moeciu-Brașov, (a. tip 80 A); 8749 b, Mățau-Mioarele-Argeș, (a. tip 80 A).

V. FAMILIALE

120 — *Porunca miresei.*

Mireasa cere mirelui să vină fără a-și ponosi (uda) hainele (prapurii, steagurile ...).

V. FAMILY RELATIONS

120 — *The bride's wish.*

The bride asks her future husband to come to her without damaging (wetting) his clothes (the wedding banners, flags ...)

Bartók, nr. 37, Săvirșin-Arad; *Brcăzul, G., Carmen*, p. 211, Galda de Jos-Alba; *Cocișiu, Cîntce*, p. 26—27, nr. 3, Boșorod-Hunedoara, [De fată]; *Densușianu, Hațeg*, p. 270—271, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Drăgoi, Colinde*, p. 53—54, nr. 48, Ilteu-Petriș-Arad, [De fată]; p. 87 nr. 81, Leșnic-Vețel-Hune-

doara; p. 171, nr. 180, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 203, nr. 217, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 228, nr. 249, Ludoș-Sibiu; *Marienescu*, p. 125—126, comb. var., „Dobra, Radna-Lipova“; *Rădulescu-Codin*, *Muscel*, p. 136—137, Rucăr-Argeș; *A.I.C.E.D.*, fg. : 2 c, Goleș-Toplița-Hunedoara; 314 a, Mada-Balșa-Hunedoara, [A fetei]; 1829 b, Lunca Cernii de Jos-Hunedoara; 6843 d, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 10202 c, Poienița Voinii-Bunila-Hunedoara, [De fecior]; *mg.* : 808 e, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 909 d, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara.

Cf. : *A.I.C.E.D.*, fg. 6169 a, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, (a. tip 138).

121 — Soț și soție în pat
mîndru.

Soțul și soția (uneori laolaltă cu copiii) dorm într-un pat mîndru. Flori de măr se scutură peste ei. Când se trezește, soția confundă florile de măr cu ninsoarea.

121 — Husband and wife
in a magnificent bed.

A married couple sleeps on a magnificent bed (sometimes together with their children). Apple-flowers fall down upon them. Upon awakening, the wife mistakes the flowers for snow.

Cf. tip 9, 119, 189

Bartók, nr. 51, Carani-Sinandrei-Timiș; *Băldășel*, p. 29, nr. 9, Bălăceanu-Buzău, [Colind de noapte]; p. 30, nr. 10, Valea lui Soare-Ulmeni-Ilfov; *Bîrseanu*, p. 39—40, nr. XVI, Săcele-Brașov; *Brcăzul, G.*, *Colinde*, p. 343—344, nr. 236, „Moldova“; p. 345—347, nr. 238, „Moldova“; p. 347—349, nr. 239, „Muntenia“; *Burada*, p. 76—78, „Dobrogea“; *Candrea-Densusianu-Speranția*, vol. I, p. 415—416, nr. IX, Sirbi-Băuca-Vaslui; *Candrea-Densusianu, Poezii*, p. 65—66, nr. CII, Tutova-Vaslui; *Cucu, ed. post.*; p. 96, nr. 75, Bărcănești-Ploiești-Prahova; p. 97, nr. 76, Ulmu-Ialomița; p. 104, nr. 81, Tăriceni-Frăsinet-Ilfov; p. 105—106, nr. 82, Ulmu-Ialomița; *Densusianu, Antologie dialectală*, p. 26—27, Tutova-Vaslui; *Diaconu*, p. 87—88, Obilești-Vrancea, [De tineri căsătoriți]; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 112, nr. 7, „Făgăraș“; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 47—49, nr. 1, Gildău-Jegălia-Ialomița, [De oameni însurați]; *Neagu*, p. 21—22, nr. XIX, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de bătrîni]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 96—97, nr. 97, Cărbăpăcești-Corod-Galați; p. 100, nr. 103, Galbeni-Tănăsoaia-Vrancea; *Păsculescu*, p. 53, nr. 65, Țândărei-Ialomița, [Colind de tineri]; *Pc-un picior de plai*, p. 161—162, Slobozia-Cătina-Buzău, [Colind de tineri căsătoriți]; p. 169—170, Nămoloaș-Galați, [Colind de tineri căsătoriți]; *Popovici, Vasile*, p. 67—68, nr. 35, Andrășești-Ialomița; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 77, „Atirnați“, [De om însurat]; p. 77—78, Buzău-Buzău, [De însurați]; *Tocilescu*, p. 527, Lucurești; p. 1459, Ruginoasa-

Dulcești-Neamț, *cf. tip 167*; *Viciu*, p. 163—164, nr. XCVI, Voila-Brașov; *A.I.C.E.D., fg.*: 88 b, Creața-Dascălu-Ilfov; 319, Mada-Balșa-Hunedoara; 561 a, București, [De familie]; 1540 b, Dorobanțu-Plătărești-Ilfov, [Colind de tineri]; 1599 b, Perieți-Ialomița; 1616 c, Peceneaga-Constanța, [Colindă de tineri]; 1663 e, Dodești-Viișoara-Vaslui; 6294 c, București; 6884 b, Budești-Ilfov, [De tineri căsătoriți], *cf. tip 213*; 7056 b, Plopu-Lacu lui Baban-Vrancea; 7322 b, București, [De familie]; 7588 c, Veneția de Jos-Părău-Brașov; 7791 b, București; 7924 b, București; 7960 a, Voroneț-Gura Humorului-Suceava, *cf. tip 167*; 9911 a, Arefu-Argeș; *mg.*: 508 f, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 1042 c, Victoria-Brăila, [De tineri însurați]; 1608 b, Mahmudia-Tulcea, [A soților]; 3003 j (V), Zimnicea-Teleorman.

Cf.: *Burada*, p. 65—68, „Dobrogea”, (a. tip 49 A a); *Cucu, ed. post.*, p. 101, nr. 79, Cornățelu-Dimbovița, (a. tip 153); *Drăgoi, Colinde*, p. 199—200, nr. 212, Alba Iulia-Alba, (a. tip 19); *Neagu*, p. 16—17, nr. XIV, Bordoșani-Ialomița, (a. tip 49 A); *Păsculescu*, p. 45, nr. 51, Țândărei-Ialomița, [Colind de negustor], (a. tip 49 A); *Teodorescu, G., Dem.*, p. 84—85, „Atirnați”, [De femeie măritată], (a. tip 49 A a); p. 85—86, Călărăși-Ialomița, [De logodnică], (a. tip 49 A a); *Tocilescu*, p. 1460, Bistricioara-Ceahlău-Neamț, (a. tip 19); *A.I.C.E.D., fg.*: 6884 c, Budești-Ilfov, [De doi tineri], (a. tip 49 A); *mg.*: 1042 a, Victoria-Brăila, [De negustor], (a. tip 49 A).

122 — Elogiul căsniciei.

Un bărbat și o nevestă se
fericesc pentru a se fi ales unul
pe altul.

122 — In praise of the happy marriage.

A husband and wife con-
gratulate themselves for having
chosen each other.

Bălășel, p. 30—31, nr. 11, Bălăceanu-Buzău, [Colind de noapte], *cf. tip 80 A*; *Bîrscanu*, p. 42—43, nr. XIX, Turcheș-Săcele-Brașov; *Burada*, p. 69—71, „Dobrogea”, *cf. tip 80 A*; *Cucu, ed. post.*, p. 74, nr. 56, Pămînteni-Drăgoești-Ilfov; *Neagu*, p. 5, nr. II, Fetești-Ialomița, [Colind de tineri căsătoriți], *cf. tip 80 A*; *Păsculescu*, p. 46—47, nr. 53, Țândărei-Ialomița, [Colind de tineri]; p. 58—59, nr. 75, Somova-Tulcea, [Colind de tineri], *cf. tip 80 A*; *Răuțescu*, p. 12—14, Dragoslavele, Argeș, [Colindul tinerilor căsătoriți], *cf. tip 80 A*; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 78—79, București, [De însurat], *cf. tip 80 A*; p. 79—80, nr. 67, Buzău-Buzău, [De familie], *cf. tip 80 A*; p. 80—81, nr. 68, București, [De însurat], *cf. tip 80 A*; *Tocilescu*, p. 525—526, București, *cf. tip 80 A*; *Vulpeșcu*, p. 169—170, Lușșanu-Ialomița, [Colind pentru doi tineri]; *A.I.C.E.D., fg.*: 565 b, București, [De doi tineri], *cf. tip 80 A*; 1538 a, Boșneagu-Dorobanțu-Ialomița, [De tineri]; 1601 b, Perieți-Ialomița, [La fereastră], 6294 a, București; 7328 a, București, [De doi tineri],

cf. tip 80 A : 7823 b, Plătărești-Ilfov, [De băiat]; 7924 a, București; 8081 a, Lupșanu-Ialomița, [Dă doi tineri], *cf. tip 80 A* ; 12827 a, Vlăiculești-Heana-Ilfov; *mg.* : 74 c, Călărași-Ialomița, [De tineri căsătoriți], *cf. tip 80 A* ; 1824 h, Jegălia-Ialomița, [De tineri căsătoriți], *cf. tip 80 A* ; 1826 a, Lupșanu-Ialomița, [De tineri căsătoriți], *cf. tip 80 A* ; 1827 c, Lupșanu-Ialomița, [De tineri căsătoriți], *cf. tip 80 A*.

Cf. : *A.I.C.E.D.*, *mg.* 914, b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, (a. tip 61).

122 a — Un ardelean și un moldovean se laudă fiecare cu frumusețea provinciei și soției sale.

122 a — A Romanian from Transylvania²⁸ and another from Moldavia²⁹ successively praise the beauty of their province and wife.

Marionescu, p. 116–117, comb. var. „Dobra, Bozinta, Radna“.

Cf. : *Drăgoi, Belinț*, p. 63–64, nr. 28, Belinț-Timiș (a. tip 77 B).

123 — Soții ctitori de biserică.

123 — A husband and wife as church founders.

O pereche fericită înalță o biserică. Pentru altar lemnul nu mai ajunge. Soții taie atunci din curtea lor un gutui (un măr).

A happy couple orders the building of a church. Sometimes, when making the altar, the supply of wood runs short. In order to finish the altar, the couple cuts a quince-tree (an apple-tree) from their garden.

V. categ. VIII

Bălășel, p. 39–41, nr. 18, Scundu-Vilcea; *Drăgoi, Colinde*, p. 57, nr. 52, Ilteu-Petriș-Arad; *A.I.C.E.D.*, *mg.* 911 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De soți].

124 — Fericirea de-a avea copii.

124 — The happiness of having children.

Omul cu copii este ca un pom înflorit.

People with children are like a tree in bloom.

125 — *Visul gazdei.*

Un gospodar cere oaspeților să-i talmăcească un vis. Imaginile visului sînt interpretate ca simboluri familiale (gazda, soția și copiii acestuia, nașul, finul

125 — *The dream of the host.*

A host asks his guests to explain the meaning of his dream. The images of the dream are interpreted as symbols of his family (husband, wife, children, godfather, godson...)

Drăgoi, Colinde, p. 47—48, nr. 43, Ilteu-Petriș-Arad; *Frîncu-Candrea*, p. 187, nr. 1, „Munții Apuseni”; p. 189, nr. 4, „Munții Apuseni”; *Marienescu*, p. 152—154, comb. var., „Alba Iulia-Alba, Dobra”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 103—104, nr. 108, „Brăila”; *Pe-un picior de plai*, p. 171—173, Cioara-Radu-Vodă-Brăila; *Ursu*, p. 165, nr. 176, Bozovici-Caraș-Severin; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4916 b, Geoagiu-Hunedoara; 5444 a, Mateiaș-Racoș-Brașov; 6809 a, Gurasada-Hunedoara, *cf. tip 159*.

Cf.: *Tcodorescu, G. Dem.*, p. 25—26, București (a. tip 154); *Viciu*, p. 163, nr. XCV, Voila-Brașov, [De zăurit], (a. tip 28 A a); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 667 c, Hosman-Nocrich-Sibiu, (a. tip 157); *mg.* 503 p, Goleș-Toplița-Hunedoara, (a. tip 191).

126 — *Părinții dornici să-și vadă pruncul ajuns om.*

O mamă (un tată, părinți) se roagă (închină cu un pahar) să ajungă să-și vadă pruncul (pruncii) în rîndul oamenilor.

126 — *The parents anxious to see their baby grown up.*

A mother (father, parents) is praying (raises the wine glass for...) to see her baby (babies) grown up.

Bartók, nr. 43, Petriș-Arad, *cf. tip 129, 167*; nr. 44, Cerbăl-Hunedoara; *Bîrseanu*, p. 60—61, nr. VII, Streja-Cirțișoara-Sibiu; *Bologa*, p. 53—54, nr. 41, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, [La casa cu feciori]; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 431, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; *Păsculescu*, p. 48—49, nr. 56, Țandărei-Ialomîța, [Colind de băiat]; *Viciu*, p. 109, nr. I, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 481 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colinda feciorului]; 1282 a, Viștea de Sus-Viștea-Brașov; 1318 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 3364 c, Ucea de Sus-Ucea-Brașov; 5263 a, Streja-Cirțișoara-Sibiu, *cf. tip 16*; 5395 a, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6162 c, Mihăileni-Sibiu; 6809 e, Gurasada-Hunedoara; 6814 e, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, *cf. tip 129, 167*; 7724 a, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu;

10262 a, Feregi-Cerbâl-Hunedoara, [Colinda copilului]; 10264 b, Cerbâl-Hunedoara, [La nevastă cu prunc]; 10272 c, Lăpuşnic-Dobra-Hunedoara, [De copii mici]; *mg.*: 1710 i, Cerbâl-Hunedoara; 2960 I r, Boişoara-Vilcea, *cf. tip 16*; 3400 II d, Viştea de Jos-Viştea-Braşov; 3401 I j, Viştea de Jos-Viştea-Braşov, [De băiat mic].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, *fg.*. 14489 e, Bunila-Hunedoara, [La copii mici], (a. tip 132).

127 — *Jupîneasa și șoimul.*

Un șoim (doi șoimi) fură
jupînesei (Maicii Domnului)
fașa pruncului (un fir tors).

127 — *The lady and the eagle.*

An eagle (two eagles) steals
from a lady (from the Mother
of God) the swaddling clothes
of her baby (a woven thread)

Bartók, nr. 90 a, Urviş de Beiuş-Şoimi-Bihor; nr. 90 b, Cotiglet-Ceica-Bihor; *Drăgoi, Colinde*, p. 64, nr. 60, Ilteu-Petriş-Arad; p. 76—77, nr. 72, Leşnic-Veţel-Hunedoara; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 89—90, nr. 281, Tisa-Burju-Hunedoara; *Marienescu*, p. 38—40, comb. var. „Mihăieşti, Cluj”; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 6169 c, Şalcău-Mihăileni-Sibiu; 9123 c, Gurasada-Hunedoara; *mg.* 2602 I k, Tisa-Hălmaşiu-Arad; 2604 I m, Poienari-Hălmaşiu-Arad.

128 — *Copilul și porumbeii de aur.*

Un băiat (doi băieți) vrea
să se joace cu porumbeii de aur
sau să-i vîneze. Mama se
opune.

128 — *The child and the golden pigeons.*

A boy (boys) wants to play
with golden pigeons or to hunt
them. His mother opposes his
wish.

R.F., an II, nr. 3, 1957, p. 73, nr. 20, Zam-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, *fg.* 6823 d, Gurasada-Hunedoara; *mg.* 880 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara.

129 — *Sfaturile părintești și plugăria.*

Un tată (Dumnezeu) își în-
drumă fiii spre plugărie (uneori
și spre alte meserii).

129 — *Paternal advice and the tilling of the earth.*

A father (God) guides his
sons into the profession of agri-
culture (in some cases into
other professions as well).

Bologa, p. 71, nr. 60, Cugir-Alba; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 431, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; *Drăgoi, Colinde*, p. 83, nr. 77, Leșnic-Vețel-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg. : 5394 b, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, cf. tip 30; 5395 d, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6813 d, Gurasada-Hunedoara, cf. tip 96; 7668 a, Săvăstreni-Recea-Brașov; mg. 2958 I s, (1), Mlăceni-Periș-Vilcea.

Cf. : *Viciu*, p. 27—28, nr. XIII, Spring-Alba, (a. tip 30); *A.I.C.E.D.*, fg. 6814 e, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, (a. tip 126).

130 — *Părinte cu trei feciori, fiecare avînd o meserie anume.*

130 — *A father with three sons with three different professions.*

A.A.F., vol. VI, p. 207—208, nr. 210, Batarci-Satu Mare; *Bartók*, nr. 46, Cerbăl-Hunedoara; *Breazul, G., Carmen*, p. 209—210, Mădăraș-Abrud-Satu Mare; *Burada*, p. 72—75, „Dobrogea“, cf. tip 51, 165; *Drăgoi, Colinde*, p. 146, nr. 145, Martinești-Hunedoara; *Frîncu-Candrea*, p. 188—189, nr. 3, „Munții Apuseni“; *Pamfile, Crăciunul*, p. 77, nr. 60, Ciineni-Vilcea; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 22, Călărași-Ialomița, [De om cu trei feciori], cf. tip 51, 165; *Viciu*, p. 120—121, nr. XIX, Micăsasa-Sibiu; p. 160—161, nr. XCII, „Răchita-Banat“; *A.I.C.E.D.*, fg. 5421 b, Boiu-Albești-Mureș; mg. : 808 i, Dăbica-Hunedoara; 2960 II h, Boișoara-Vilcea, [Pentru trei băieți],

131 — *Copil cerut ca șef al oștirii.*

131 — *The boy requested to be chief of the army.*

Oșteni (rămași deobicei fără căpetenie) cer unor părinți învoirea de a pune în fruntea armatei pe copilul lor.

Soldiers (usually left without a chief) ask the parents of a boy for permission to make their son the head of the army.

Bartók, nr. 42 a, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 42 b, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor; *Breazul, G., Colinde*, p. 136—138, nr. 90, „Muntenia“; *Burada*, p. 82—84, „Dobrogea“; *Cucu, ed. post.*, p. 127, nr. 100, Vlad Țepeș-Ialomița; p. 137, nr. 108, Rovine-Revița-Ialomița; *Neagu*, p. 30, nr. XXIV, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind pentru băiat mic]; *Păsculescu*, p. 49, nr. 57, Țândărei-Ialomița, [Colind de băiat]; *Rădulescu-Codîn, Muscel*, p. 126—128, Rucăr-Argeș; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 50—51, Călărași-Ialomița, [De cocon]; *Vulpescu*, p. 167—168, Lupșanu-Ialomița, [Colind de soldat]; *A.I.C.E.D.*, fg. : 1540 c, Dorobanțu-Plătărești-Ilfov; 1883 b, Peștera-Codlea; 4736 a, Crincești-Dobrești-Bihor, cf. tip 132; 5310 a, Potcoava-Independența-Ialomița, [De băiat mic]; 6824 d, Gurasada-

Hunedoara, cf. tip 132; 6901 c, Budești-Ilfov; 7364 b, Rucăr-Argeș; 7668 b, Săvăstreni-Recea-Brașov; 8079 b, Lupșanu-Ialomița, [Dă băiat]; 8797 a, Boteni-Argeș; mg.: 1041 h, Victoria-Brăila, [De băiat mic]; 1825 b, Lupșanu-Ialomița, [De băiat]; 1826 i, Lupșanu-Ialomița, [De băiat].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, mg.. 1823 i, Jegălia-Ialomița, [De fată], (a. tip 108).

131 a — Copilului ales
căpetenie a armatei i se pre-
gătește (de către oaste sau ma-
mă) un vestmînt minunat.

131 a — A magnificent at-
tire is prepared (by the army
or by the mother) for the boy
chosen as chief of the army.

Cf. tip 26, 42 b, 160 B a, 181 a

Breazul, G., Colinde, p. 134—135, nr. 88, „Moldova”; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 22—24, nr. 1, Gildău-Jegălia-Ialomița, [De flăcău]; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 39—42, nr. VIII, „Ialomița”, [De flăcăi]; *Flori alese*, p. 76—77, nr. 38; *Neagu*, p. 43, nr. XXXIV, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de mort]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 100—101, nr. 104, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 52, nr. 62, Țândărei-Ialomița, [Colind de băiat]; *Răușescu*, p. 36—38, Dragoslavele-Argeș; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 49, [Colind de tinăr anume Ion]; p. 52—53, București, [De copil]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 176 b, Poienari-Ulmi-Ilfov; 6883 b, Budești-Ilfov, [De băiat]; 7370 a, Dragoslavele-Argeș; mg. 2959 II b, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de băiat].

132 — Sfaturi pentru străi-
nătate.

Părinții dau sfaturi fiului
lor care se pregătește să plece
printre străini.

132 — Advice for foreign
lands.

Parents are giving advice
to their son who will go out
among strangers.

Frîncu-Candrea, p. 197—198, nr. 20, „Munții Apuseni”; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 67, nr. 10, Zam-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg. 14489 c, Bunila-Hunedoara, [A copilului]; mg. 113 p, Sohodol-Ieșe-Hunedoara.

Cf.: *Viciu*, p. 110—111, nr. III, Romos-Hunedoara, [A cătanei], (a. tip 133); *A.I.C.E.D.*, fg.: 4736 a, Crîncești-Dobrești-Bihor, (a. tip 131); 6824 d, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 131); 6889 a, Budești-Ilfov, [De băiat], (a. tip 17).

133 — *Maică în căutarea fiului.*

Pentru a-și putea găsi fiul, slugă la Domn, mama (Maica Domnului) se metamorfozează succesiv în iederă, pasăre (ceață, ciucure...).

133 — *Mother in search of her son.*

In order to see her son who is a servant in the home of a king, a mother (the Mother of God) is successively turning into ivy, a bird (fog, a tasel...).

Cf. tip 181

Bartók, nr. 89 a, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor; nr. 89 b, Șoimi-Bihor; *Dăgci, Colinde*, p. 169—170, nr. 179, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Viciu*, p. 110—111, Romos-Hunedoara, [A cătanei], *cf. tip 132*; p. 112, nr. V, Cibu-Fintinele-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg. 4753 a, Crincești-Dobrești-Bihor, *cf. tip 181 a*.

Comp. : Balade, tip nr. 23.

134 — *Fratele, sora și pețitorii.*

Comp. : Balade, tip nr. 197; *Motif-Index*, T 131.1, Brother's consent for sister's marriage needed.

134 — *The brother, sister and the suitors.*

134 A — Pețitorii sosesc la un cioban („Dălیمان“, soarele...) și sora sa.

134 A — The suitors come to a shepherd („Dălیمان“³⁰, the sun...) and his sister.

Breazul, G., Colinde, p. 177—178, nr. 111, „Moldova“; *Bologa*, p. 11—12, nr. 5, Galeș-Fintinele-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, fg. : 123 b, Soveja-Vrancea; 5117 a, Agnita-Mediaș-Sibiu; 5410 c, Albești-Sighișoara-Mureș; *mg.* : 547 K, Mijlocenii-Birgăului-Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; 552 d, Ilva Mică-Bistrița-Năsăud; 1038 f, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș; 3400 II b, Arpașu de Jos-Sibiu.

Cf. Flori alesc, p. 64—66, nr. 32, „Țara Loviștei“, (a. tip 105).

134 Aa — Un zmeu, însoțit de mama sa, vine să ceară fratelui mîna sorei sale.

134 Aa — A “zmeu”³¹, accompanied by his mother, asks the brother for the hand of his sister.

A.I.C.E.D., mg. : 79 e, Ortoaia-Dorna-Arini-Suceava; 1752 R b, Prundu Bîrgăului-Bistrița-Năsăud, cf. tip 36 A; 1755 d, Prundu Bîrgăului-Bistrița-Năsăud

134 Ab — Un leu (și un zmeu) cere unui cioban pe sora sa de soție.

134 Ab — A lion (and a "zmeu"³²) asks the brother for the hand of his sister.

Cf. tip 55 B

Candrea-Densusianu-Speranția, vol. I, p. 450—452, „Suceava”; *Candrea-Densusianu, Poezii*, p. 70, nr. CX, „Suceava”; *Morariu*, p. 42—43, Salva-Bistrița Năsăud.

Comp. : *Motif-Index*, B 621.2, Lion suitor.

134 B — Fratelui i se preține o zestre mare pentru sora sa. Adeseori, grație frumuseții sau cochetăriei fetei, se obține o reducere a zestrei.

134 B — The brother is asked for a great dowry for his sister. In many cases a reduction of the dowry is obtained due to the beauty and shrewdness of the girl.

Cf. tip 116.

Bartók, nr. 32 g, Luncoșoara-Aușeu-Bihor; *Bîrscanu*, p. 28—30, nr. VI, Bran-Brașov; p. 32—33, nr. IX, Purcăreni-Târlungeni-Brașov; p. 58—60, nr. VI, Streja-Cîrțișoara-Sibiu; *Bologa*, p. 28—29, nr. 20, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [Colinda fraților]; *Brăiloiu*, p. 15, nr. 24, Smîrdan-Brădeanu-Buzău; *Bud*, p. 69, nr. 7, „Maramureș”; *Cucu, ed. post.*, p. 82—83, nr. 63, Căciulați-Moara Vlăsiei-Ilfov; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 45—48, nr. XII, Șercaia-Brașov, [De frate și soră]; *Nicola-Mîrza*, p. 72, nr. 146, Deușu-Chinteni-Cluj; *Pamfile, Crăciunul*, p. 89, nr. 81, Țepu-Galați; *Pe-un picior de plai*, p. 147—148, Soveja-Vrancea; *Răuțescu*, p. 39—41, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru frate și soră]; *Viciu*, p. 143, nr. LXII, Silivaș-Gherla-Cluj; p. 145, nr. LXV, Blaj-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg. : 88 a, Creața-Dascălu-Ilfov, [Dă om]; 478, Arpașu de Sus-Cîrțișoara-Sibiu; 907 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1317 c, Arpașu de Sus-Cîrțișoara-Sibiu, [Colindă la doi frați]; 1766 b, Lăpugiu de Jos-Hunedoara; 1883 c, Peștera-Moeciu-Brașov; 2007 c, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [De fereastră]; 4963 d, Cricău-Alba, cf. tip 80 A; 5117 a, Brădeni-Sibiu; 5189 a, Stremț-Alba; 5262 c, Streja-Cîrțișoara-Sibiu; 5277 b, Galda de Jos-Alba; 5724 b, Ulmeni-Maramureș, [La fete mari], 7369 b, Dragoslavele-Argeș, [Al fraților]; 7651 a, Porumbacu de Sus-Porumbacu

de Jos-Sibiu; 9426 b, Chegea-Săcășeni-Satu Mare; *mg.*: 2 h, Goleș-Toplița-Hunedoara; 503 h, Goleș-Toplița-Hunedoara, [La fete]; 1853 n, Zagra-Bistrița-Năsăud; 2723 I, x, y, Ampoița-Meteș-Alba; 2958 II b, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Colinda fetil de cioban]; 2959 II d, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [Colind de fată și băiat].

Cf.: *Drăgoi, Colinde*, p. 185, nr. 195, Petreni-Băcia-Hunedoara, (a. tip 103); *A.I.C.E.D.*, *mg.* 1008 d, Lipova-Arad, (a. tip 104).

135 — *Incestul dintre frate și soră*

Fratele (soare, crai...) vrea să se însoare cu sora sa. Cununia incestuoasă tulbură natura (pământul crapă, apa îngheață vara...) și îndurerează (umple de mînie) pe sfinți (de obicei Precista).

135 — *Incest between brother and sister.*

The brother (sun, emperor...) wants to marry his sister. The incestuous wedding disturbs the order of nature (the earth cracks, water freezes in summer time...) and makes the Saints (usually the Mother of God) sad (angry).

Bartók, nr. 14 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 14 b, Sarmizegetusa-Hunedoara, *cf. tip 166, 194*; nr. 14 c, Cerbăl-Hunedoara; nr. 14 d, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Breazul, G., Colinde*, p. 226—227, nr. 134, „Transilvania”; p. 417, nr. 280, „Muntenia”; *Candrea-Densușianu-Speranția*, vol. I, p. 452—454, nr. III, „Suceava”; *Cocișiu, Ardial*, p. 12—13, Birlea-Cornești-Cluj; *Viciu*, p. 143—144, nr. LXIII, Silivaș-Gherla-Cluj; p. 144, nr. LXIV, Călanu Mic-Călan-Hunedoara; p. 145—146, nr. LXVI, Girișu Românesc-Moeciu-Cluj; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 5755 a, Ulmeni-Maramureș; 6843 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6857 a, Uric-Pui-Hunedoara; 7996 c, Iclod-Cluj; *mg.* 3366 k Șurdești-Șișești-Maramureș.

Comp.: *Balade*, tip nr. 1; *Motif-Index*, T 415.5, Brother-sister marriage; A 736.3, Sun and moon as lovers; A 736.4, Sun and moon married; D 1639.3, Images at church turn back as mark of disfavor.

136 — *Cununa pentru finii.*

O femeie (o fată sau fete) roagă pomii să-și plece ramurile; vrea să împletească o cunună pentru finii ei (pentru nuntă).

136 — *The wreath for the godsons.*

A woman (a girl, girls) asks the trees to bend their branches. She wants to make a wreath for her godsons (for her wedding).

Breazul, G., Colinde, p. 161—162, nr. 103, „Transilvania”; *Cocișiu, Tîrnava* p. 435, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; *Drăgoi, Colinde*, p. 125—126, nr. 117, Tătărești-Burjuc-Hunedoara; p. 217—218, nr. 235, Blandiana-Alba, *cf. tip 80 A*; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 42—43, nr. IX, „Tîrnava Mică”, [De fete]; *Tocilescu*, p. 1473, Cerna-Măcin-Tulcea; *Viciu*, p. 122, nr. XXIV, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu, *cf. tip 109 A*; p. 127, nr. XXXIII, Corei-Simmartin-Mureș; p. 131, nr. XLIII, Cibufintinele-Mureș; p. 134—135, nr. L, „M. Sincrai”; *A.I.C.E.D., fg.*: 665 c, Hosman-Nocrich-Sibiu; 919 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 3390 c, Ucea de Jos-Ucea-Brașov; 3398 a, Ohaba-Șinca-Brașov; 6166 a, Mihăileni-Sibiu; 6887 c, Budești-Iloz, [De văduvă]; 7588 b, Veneția de Jos-Părău-Brașov; 7608 c, Șinca Veche-Șinca-Brașov; 7670 b, Săvăstreni-Recea-Brașov; 8158 b, Viștișoara-Viștea-Brașov; 14184 b, Boșorod-Hunedoara, [De fetiță], *cf. tip 80 A*; *mg.*: 525 I, Slatina-Nucșoara-Argeș; 550 m, Nepos-Feldru-Bistrița-Năsăud; 1018 c, Lipova-Arad, *cf. tip 109 A*; 2723 I r, Ampoița-Meteș-Alba, [A fetelor]; 2961 I c, Boișoara-Vilcea, [La fată mică]; 2962 I a, Găujani-Boișoara-Vilcea, [A fetei mici]; 3400 I h, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [La fată].

Cf.: *Bologa*, p. 7, nr. 1, Galeș-Fintinele-Sibiu, [Colinda preotului], (a. tip 177 A); *Drăgoi, Colinde*, p. 1—2, nr. 1, Lipova-Arad, [De fată], (a. tip 109 A); *A.I.C.E.D., fg.*: 4770 a, Sitani-Pomezeeu-Bihor, (a. tip 176 A); 7766 a, Cîrța-Sibiu, [Colinda fetii], (a. tip 104); 9150 c, Hărtăgani-Băița-Hunedoara, (a. tip 150); *mg.* 2724 II c c, Feneș-Zlatna-Alba, [A birăului], (a. tip 8).

136 a — Pomii nu se pot
apleca fiindcă Vidra¹⁹ le roade
rădăcina.

136 a — The trees cannot
bend, because an Otter³³ is
gnawing at their roots.

R.F., an II, nr. 3, 1957, p. 64—65, nr. 6, Zam-Hunedoara, *cf. tip 54*.

Cf.: *Bartók*, nr. 102 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 30); nr. 102 d, Lunșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 30); *Jarnik-Birseanu*, p. 537, nr. XXVII, „Transilvania”, (a. tip 54).

137 — *Darul nașului.*

137 — *The godfather's present.*

Cf.: *Tocilescu*, p. 1475, Zebil-Tulcea-Măcin, (a. tip 97); *v. categ. VIII*.

137 A — Dumnezeu coborît
pe pământ cere gazdei un pos-

137 A — God, descended to
earth, asks the host for some

tav (vestmînt...); postavul, fiind un dar primit de la naş, gazda refuză.

woven cloth (attire...). God is refused because the cloth is a present which the host has received from his godfather.

Daulu, p. 68, „Bihor“; *Drăgoi, Colinde*, p. 60—61, nr. 56, Ilteu-Petriş-Arad; p. 176, nr. 186, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 93, nr. 284, Burjuc-Hunedoara, [A croitorului]; *Viciu*, p. 30, nr. XVIII, Mogoş-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 315 a, Mada-Balşa-Hunedoara; 5761 c, Ţebea-Baia de Criş-Hunedoara; 6813 b, Gurasada-Hunedoara; 9149 a, Hărtăgani-Băiţa-Hunedoara; mg.: 808 b, Dăbica-Topliţa-Hunedoara, [La intrarea în casă]; 811 c/2, Dăbica-Topliţa-Hunedoara; 913 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 2602 II d, Tisa-Hăl-magiu-Arad; 2726 I f, Valea Mică-Zlatna-Alba.

Cf.: *Drăgoi, Belinţ*, p. 38, nr. 1, Belinţ-Timiş, (a. tip 160 B a).

137 B — Dumnezeu (în unele cazuri Sfîntul Mihai) cere gazdei (Sfîntului Nicolaie, Sfîntului Ion...) un pahar minuat; fiind un dar de la naş, gazda refuză.

137 B — God (in some cases Saint Michael) asks the host (Saint Nicholas, Saint John...) for a magnificent glass. God is refused because the glass is a present which the host has received from his godfather

Bartók, nr. 65 a, Moişa-Glodenii-Mureş, nr. 65 b, Voiniceni-Ceauşu de Cîmpie-Mureş, cf. tip 160 B; *Bălăşel*, p. 32—33, nr. 12, Scundu-Vilcea; *Bîrscanu*, p. 61—63, nr. VIII, Streza-Cirţişoara-Sibiu; *Bogdan, G.*, p. 23, Jina-Sibiu, [Colinda gazdei]; *Bologa*, p. 10—11, nr. 4, Galeş-Fintinele-Sibiu, cf. tip 16; p. 42—44, nr. 34, Nădăstia de Jos-Călan-Hunedoara; p. 56—57, nr. 44, Viştea de Jos-Viştea-Braşov, [La casa fără copii]; p. 63, nr. 51, Oarda-Alba Iulia-Alba; p. 69—70, nr. 58, Cugir-Alba; *Cocişiu, Tîrnava*, p. 428, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu, cf. tip 16; *Colinde, Stea*, p. 46—47, cf. tip 16 a; *Cucu, cd. post.*, p. 69—70, nr. 54, Căciulaţi-Moara Vlăsiei-Ilfov, cf. tip 16; *Densuşianu, Haţeg*, p. 269—270, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Drăgoi, Belinţ*, p. 45, nr. 9, Belinţ-Timiş; *Drăgoi, Colinde*, p. 93—94, nr. 87, Leşnic-Veţel-Hunedoara; p. 114—115, nr. 106, Briznic-Ilia-Hunedoara; p. 180, nr. 190, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Marinescu*, p. 62—64, comb. var. „Alba Iulia, Cluj, Foeni“; *Stanciu*, p. 52—53, [În casă]; *Viciu*, p. 65—66, nr. LXXIX, Soroştin-Şeica Mică-Sibiu; p. 66, nr. LXXX, Soroştin-

Șeica Mică-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, fg. : 307 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 326 b, Mada-Balșa-Hunedoara, [La ușe]; 486 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 667 a, Hosman-Nocrich-Sibiu; 806 b, Sfinandrieaș-Simeria-Hunedoara; 908 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 918 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1033 b, Jina-Sibiu, [A gazdei]; 1315 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă de casă, pentru gazdă]; 5140 b, Brădeni-Sibiu; 5262 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 5398 a, Ghișasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6815 a, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 6824 e, Gurasada-Hunedoara; 7634 c, Porumbacu de Jos-Sibiu; 7652 a, Porumbacu de Sus- Porumbacu de Jos-Sibiu; 7723 b, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu; 8913 a, Florești-Laslea-Sibiu; 10193 c, Ruda-Ghelari-Hunedoara; 10272 b, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara; *mg.* : 2723 I a a, Ampoița-Meteș-Alba; 2723 I h, Ampoița-Meteș-Alba; 2958 I s (2), Mlăceni-Periș-Vilcea, [De masă]; 2958 II j, Bumbuești-Boișoara-Vilcea; 3401 I e, Arpașu de Jos-Sibiu, *cf. tip 16*; 3407 c, Porumbacu de Jos-Sibiu, [De fată], *cf. tip 16*.

137 Ba — Dumnezeu (în unele cazuri stăpîna casii) așezat la masă cu gazda și familia acestuia (cu sfinți) bea dintr-un pahar minunat (închină cu un pahar minunat).

137 Ba — God (in some cases the lady of the house) sitting at the table with the host and his family (with saints), drinks from a magnificent glass (raises a magnificent glass).

Bartók nr. 65 c, Ungheni-Mureș; nr. 65 d, Idicel-Brîncovenesti-Mureș; *Brezul, G., Colinde*, p. 362—364, nr. 248, „Muntenia”; *Bud*, p. 68, nr. 3, „Maramureș”; p. 73, nr. 15, „Maramureș”; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 114, nr. 9, „Făgăraș”; *Frîncu-Candrea*, p. 192, nr. 10, „Munții Apuseni”, *cf. tip 26 A*; *Nicoară-Netea*, p. 180—181, nr. 25, „Regiunea Mureșului de Sus”; *Papahagi*, p. 80, nr. CCCL, Rozavlea-Maramureș, *cf. tip 167*; *Tuțescu*, p. 46—47, Zărnești-Brașov, *cf. tip 26 B*; *Viciu*, p. 81, nr. CIX, Copand-Noșlac-Alba, *cf. tip 166*; *A.I.C.E.D.*, fg. : 665 b, Hosman-Nocrich-Sibiu, *cf. tip 26 B*; 913 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 5355 b, Comana de Jos-Comana-Brașov; 6372 c, Brateiu-Sibiu, *cf. tip 16*; 7609 d, Dejani-Recea-Brașov; 9133 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, *cf. tip 167*; *mg.* 551 g, Neșos-Feldru-Bistrița-Năsăud; 3400 I g, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [La gazda cetii], *cf. tip 16*; 3401 k, Rucăr-Viștea-Brașov.

Cf. : *Bîrseanu*, p. 47—48, nr. XXIV, Zărnești-Brașov-Brașov, (a. tip 77 A); *Brezul, G., Colinde*, p. 198—200, nr. 122, „Transilvania”, (a. tip 151); *Cucu, ed. post.*, p. 124, nr. 97, Fieni-Tirgoviște-Dîmbovița, (a. tip 70); *Drăgoi, Colinde*, p. 128—129, Mintiu-Hunedoara, (a. tip 162); p. 229—230, nr. 251, Ludoș-Sibiu, (a. tip 162); p. 235, nr. 258, Săsciori-Sibiu, (a. tip 162); *Moroianu*, p. 26, nr. XV, Săcele-Brașov, (a. tip 77 A); *Tuțescu*, p. 44—45, Zărnești-Brașov, [Colind de flăcău],

(a. tip 77 A); *Viciu*, p. 52—53, nr. LIX, Pânade-Sîncel-Alba, (a. tip 177 A); p. 102, nr. CXLII, Suseni-Harghita, (a. tip 151); p. 152—153, nr. LXXXIX, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, (a. tip 25); *A.I.C.E.D.*, fg. : 2008 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 70); 4694 b, Cuhea-Maramureș, (a. tip 155); 7225 c, Bratca-Bihor, (a. tip 155); 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel, (a. tip 153); *mg.* : 204 v, Galbeni-Nicolae Bălcescu-Bacău, (a. tip 70); 1038 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [La fereastră], (a. tip 153); 2139 k, Leordina-Maramureș, (a. tip 162).

137 C — Boierii vor să cumpere calul voinicului. Acesta refuză — calul este un dar de la naș.

137 C — Noblemen want to buy the horse of the young man. He refuses because he has received the horse from his godfather.

Tocilescu, p. 1474, Zebil-Sarichioi-Tulcea, cf. tip 141; *A.I.C.E.D.*, fg. 12840 e, Snagor-București-Ilfov, [De flăcău vinător]; *mg.* 1041 f, Victoria-Brăila, cf. tip 141.

VI. DESPRE CURTEA DOMNEASCĂ

VI. ABOUT THE ROYAL COURT

138 — Doi voinici călări, întorși de la domnie.

138 — Two young men returning on horse back from the royal court.

Cf. tip 70

Cocișiu, *Tirnava*, p. 432, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, [Colindă de doi frați]; *Viciu*, p. 121—122, nr. XXI, Spring-Alba; p. 149, nr. LXXIII, „Cîmpie Ardeal”; *A.I.C.E.D.*, fg. : 5396 d, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6169 a, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, cf. tip 120.

139 — Doi frați răsplătiți de Domn cu moșii.

139 — Two brothers awarded lands by the king.

A.I.C.E.D., *mg.* : 2958 I v, Mlăceni-Periș-Vilcea, [De băiat]; 2961 I a, Boișoara-Vilcea.

140 — *Voinic boierit pentru
uciderea unui frînc.*

140 — *A young man raised
to the nobility for slaying a
"Frînc" ³⁴.*

Drăgoi, Colinde, p. 44, nr. 39, Săvirșin-Arad.

141 — *Calul voinicului piz-
muit de împărat.*

141 — *The young man's
horse envied by the emperor.*

Împăratul (vodă) cere voi-
nicului să schimbe caii cu el.
În cele mai multe cazuri, voi-
nicul refuză.

The emperor (the king)
asks the young man to exchange
horses with him. In most cases
the young man refuses.

Cf. tip 142

A.A.F., vol. VII, p. 75—76, nr. 8, Săliște-Spinoș-Bihor; Bartók, nr. 24, Troaș-Arad; Birlea, I., p. 109, Berbești-Giulești-Maramureș, [Colindu voinicului]; Drăgoi, Belinț p. 64—65, nr. 29, Belinț-Timiș; Drăgoi, Colinde, p. 88—89, nr. 82, Leșnic-Vețel-Hunedoara, [De fecior]; p. 110, nr. 101, Dobra-Hunedoara, [De fecior]; p. 204—205, nr. 219, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 219, nr. 237, Blandiana-Alba; Marienescu, p. 110—112, comb. var. „Dobra, Cluj, Lipova”; R.F., an. II, nr. 3, 1957, p. 71, nr. 17, Zam-Hunedoara; Rădulescu-Codin-Mihalache, p. 98, „Muscel”; Răușescu, p. 28—31, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru fecior cu cal bun]; Viciu, p. 121, nr. XX, Călanu Mic-Călan-Hunedoara; A.I.C.E.D., fg.: 4943 b, Cetea-Galda de Jos-Alba, [De june]; 6825 b, Gurasada-Hunedoara; 10196 c, Ruda-Ghelari-Hunedoara, [La flăcău]; 14184 c, Boșorod-Hunedoara, [De copil mic]; mg.: 2602 I f, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2724 II o, Feneș-Zlatna-Alba, [De flăcău].

Cf.: Flori alese, p. 45—47, nr. 21 „Oltenia și Muntenia”, (a. tip 57); Tocilescu, p. 1474, Zebil-Sarichioi-Tulcea, (a. tip 137 C); A.I.C.E.D., mg.: 1018 d, Lipova-Arad, (a. tip 70); 1041 f, Victoria-Brăila, [De flăcău], (a. tip 137 C).

142 — *Soția voinicului rîv-
nită de împărat.*

142 — *The young man's wi-
fe coveted by the emperor.*

Împăratul (vodă) cere voi-
nicului să facă schimb de soții.
Voinicul refuză.

The emperor (the king)
asks the young man to exchange
wives with him. The young
man refuses.

Drăgoi, Colinde, p. 104—105, nr. 95, Vețel-Hunedoara, [De june]; *Viciu*, p. 113—114, nr. VIII, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, mg. 808 g, Dăbica-Toplița-Hunedoara.

Comp.: *Balade*, tip nr. 220.

143 — *Sluga lui Vodă cuprinsă de dorul de casă.*

Un flăcău, în slujba Domnului, varsă vin pe brațul stăpînului. Domnul îl bănuiește de trădare. Flăcăul nu pune la cale nimica; este îngîndurat pentru că tînjește după ai săi.

143 — *The king's servant longing for his relatives.*

A young man in the service of the king throws wine on the arm of his master. The king suspects him of treachery. The young man has no guilty intentions. He is absent minded because he is longing for his family.

Burada, p. 92—96, „Dobrogea“; *Ncagu*, p. 25—26, nr. XXI, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de băiat]; *Teodorescu, G., Dem.*, p. 46—47, Călărași-Ialomița, [De voinic străin]; p. 47—48, nr. 33, „Atirnați“, [De tinăr]; *A.I.C.E.D.*, fg. 6887 b, [De băiat].

143 a — Un voinic în slujbă la un crai tînjește după ai săi. Cere stăpînului îngăduința de-a pleca la familia sa.

143 a — A young man in the service of the king is longing for his parents. He asks the king for permission to go home.

Bartók, nr. 45, Ungheni-Mureș.

144 — *Domnul ingrât și sluga.*

Domnul devine bănuitor cu sluga sa. Aceasta amintește serviciile aduse cîndva domniei.

144 — *The ungrateful king and his servant.*

The king suspects his servant of treachery. The servant reminds his master of the tasks he has once performed for him.

Răuțescu, p. 6—8, Dragoslavele-Argeș, [Colind pentru fecior voinic];
A.I.C.E.D., fg. 7372 c, Dragoslavele-Muscel, [De fecior].

145 — *Oaspeții lui Mihnea Vodă.*

Mihnea Vodă poștește la ospăț, cu intenția de a-i ucide, zece haiduci. Oaspeții scapă cu viață, grație prudenței căpitanului care și-a păstrat calul și armele.

Teodorescu, G. Dem, p. 51—52, București, [Colind de viteaz].

146 — *Mircea Vodă și solul.*

Mircea Vodă trimite un sol cu misiunea de-a ucide un crai. Pentru a fi cruțat, craiul trimite lui Mircea un cal în dar.

Teodorescu, G., Dem, p. 45—46, București.

147 — *Mustrarea voinicului.*

Un voinic reproșează Domnului că ține în slujba sa feciori de grec.

A.I.C.E.D., mg. 3400 I i, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [De băiat], cf. tip 70.

148 — *Visul lui Ștefan Crai.*

Ștefan visează că va muri când va isprăvi construcția începută.

145 — *The guests of King Mihnea.*

With the intention of getting rid of ten outlaws, Mihnea, the King, invites them to a feast. The guests escape death due to the prudence of their captain who has kept his weapons and horse with him.

146 — *King Mircea and the messenger.*

Mircea orders a messenger to kill an emperor. In order to be spared, the emperor sends Mircea a horse.

147 — *The young man's rebuke,*

The young man blames the king for having Greeks in his service.

148 — *The dream of King Ștefan.*

Ștefan dreams that he will die when the building he has begun is completed.

149 — *Cumetrirea dintre doi crai și vulturii.*

Doi vulturi aduc vestea că împăratul Turciei (Angliei, Franței, Rusiei . . .) s-a cumetrat cu împăratul românilor.

149 — *The kinship of emperors and the eagles.*

Two eagles bring news that the emperor of Turkey (England, France, Russia . . .) has become related to the emperor of Romania.

Drăgoi, Colinde, p. 162, nr. 170, Cărstău-Baldovin-Hunedoara; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 138—139, nr. 20, „Făgăraș”; *Folclor din Transilvania*, vol. I, p. 91—92, nr. 283, Tisa-Burjuc-Hunedoara, „A nunții”; *A.I.C.E.D.*, fg.: 8330 a I, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 8330 a II, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; *mg.*; 2603 I g, Tisa-Hălmațiu-Arad; 4763 b, Hidișelu de Sus-Bihor.

VII. EDIFICATOARE ȘI MORALIZATOARE

150 — *Ce-i mai bun pe lume.*

Dumnezeu (care de obicei se scaldă împreună cu Sfântul Petru sau stă într-un scaun somptuos) stabilește primatul boului, oii, calului (plugului, porcului, viei, primăverii . . .).

VII. EDIFICATORY AND MORALIZING COLINDA

150 — *What is best in the world.*

God (usually bathing with Saint Peter or sitting on an adorned chair) decrees the priority of the ox, sheep, horse (of the plough, pig, vineyard, spring...).

V. categ. VIII

Bartók, nr. 82 a, Drăgești-Bihor; nr. 82 b, Groși-Aușeu-Bihor; nr. 82 c, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 82 f, Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 82 g, Albac-Cimpeni-Cluj, *cf. tip 5*, nr. 82 h, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; nr. 82 i, Moișa-Glodenii-Mureș, *cf. tip 173*; *Bîrlea I.*, Berbești-Giulești-Maramureș; *Bogdan, T. A.*, p. 70, „Prislop”; *Bîrseanu*, p. 57—58, nr. V, Tohanu Nou-Zărnești-Brașov; *Bologa*, p. 15, nr. 9, Săliște-Sibiu, [La casă cu băieți], *cf. tip 70*; *Breazul G., Colinde*,

p. 211—212, nr. 126, „Banat“; *Cocişiu, Tîrnava*, p. 429, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; *Coman*, p. 1516, Margine-Abram-Bihor; *Cucu*, p. 13; *Daulu*, p. 36—37, „Bihor“; *Densuşianu, Haţeg*, p. 106—107, Densuş-Hunedoara; p. 123—124, Densuş-Hunedoara; *Drăgan*, p. 11—12, *Drăgoi, Colinde*, p. 152, nr. 155, Ormindea-Băiţa-Hunedoara; *Dumitraşcu, Cîntări*, p. 117—118, nr. 12, „Făgăraş“; *Hetcou*, p. 41—42, nr. III, „Valea Barcăului“; *Ilieşiu*, p. 14—15, „Arieş“; *Marian, Sărbătorile*, p. 17—18, Răuseni-Botoşani; p. 18, var. I, Pătrăuţ-Suceava; p. 19, var. II, Ilişeşti-Suceava; p. 19—20, var. III, Ciprian Porumbescu-Suceava; p. 20, var. IV, Todireşti-Suceava; p. 20—21, var. V, Frătăuţii Vechi-Suceava; p. 21—22, var. VII, „Transilvania“: *Mariencescu*, p. 65—67, comb. var. „Dobra, Cluj, Alba Iulia“; *R.F.*, an. II, nr. 3, 1957, p. 62—63, nr. 2, Zam-Hunedoara; *Rădulescu-Codin, Muscel*, p. 124—126, Rucăr-Argeş; *Stea, Colinde*, p. 65—66, „Colindul vitelor“; *Tocilescu*, p. 1481, Devesel-Mehedinţi; *Viciu*, p. 106, nr. CL, Luna-Negreşti-Oaş-Satu Mare; p. 161—162, nr. XCIII, Sebeş-Ruşii Munţi-Mureş; *A.I.C.E.D.*, fg.: 358 a, Sincel-Alba; 576 b, Sebeş-Alba; 1729 c, Petroşani-Hunedoara; 3471 b, Dejeni-Recea-Braşov; 4775 a, Sitani-Pomezueu-Bihor; 5117 b, Brădeni-Sibiu; 5397 b, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; 5409 a, Albeşti-Sighişoara-Mureş; 6818 c, Cărmăzineşti-Gurasada, [La preot]; 8313 a, Negreşti-Satu Mare; 9150 c, Hărtăgani-Băiţa-Hunedoara, cf. tip 136; 10200 c, Alun-Boşorod-Hunedoara; 10219 d, Bulzeştii de Sus-Hunedoara; 10225 c, Prăvăleni-Vaţa de Jos-Hunedoara; 14240 b, Lelese-Hunedoara; mg.: 1233 a, Leşu-Bistriţa-Năsăud; 1361 i, Somova-Tulcea; 2120 g, Covăsinţ-Arad; 2959 I j, Bumbueşti-Boişoara-Vilcea, cf. tip 51, 165.

Cf.: *Hetcou*, p. 50—51, nr. XI, „Din Sudul Bihorului, de pe valea Crişului“, (a. tip 166); *A.I.C.E.D.*, fg. 12826 b, Vlăiculeşti-Ileana-Ilfov, (a. tip 10 A).

150 a — În vecinătatea unei case minunate, Dumnezeu (care se scaldă sau stă într-un jilţ) stabileşte ierarhia bunurilor pămînteşti.

150 a — In the neighbourhood of a magnificent house, God (bathing or sitting on a chair) states the order of values in the world.

Cf. tip 16.

Bartók, nr. 82 e, Cerbăl-Hunedoara; nr. 82 d, Ghelari-Hunedoara; *Drăgoi, Colinde*, p. 18—19, nr. 17, Lipova-Arad, cf. tip 10 B; *Frîncu-Candrea*, p. 191—192, nr. 9, „Munţii Apuseni“; *Viciu*, p. 151—152, nr. LXXVII, Gledin-Monor-Bistriţa-Năsăud, cf. tip 10 B; *A.I.C.E.D.*, fg. 7369 c, Dragoslavele-Argeş; mg.: 503 m, Goleş-Topliţa-Hunedoara, cf. tip 10 B; 809 k, Dăbica-Topliţa-Hunedoara, cf. tip 10 B; 1016 c, Radna-Lipova-Arad, cf. tip 10 B.

151 — *Disputa dintre vin, grâu și mir.*

Grâul, vinul și mirul își dispută întâietatea. Uneori intervine și Dumnezeu (Isus) cu rolul de arbitru și pacificator.

151 — *The dispute between wheat, wine and holy oil.*

Wheat, wine and holy oil quarrel over their priority. In some cases God (Jesus) intercedes as an arbitrator in order to pacify them.

Cf. tip 152, 187.

Bartók, nr. 99 a, Drăgești-Bihor; nr. 99 b, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 99 c, Rogoz-Simbăta-Bihor; nr. 99 d, Tășad—Drăgești-Bihor; nr. 99 e, Albac-Cimpeni-Cluj; nr. 99 f, Tarna Mare-Satu Mare; nr. 99 g, Moiša-Gloden-Mureș; *Birseanu*, p. 53—54, nr. II, „Arpătac“; *Bibicescu*, p. 244—245, nr. 9, Vilcele-Covasna; *Breazul, G., Colinde*, p. 198—200, nr. 122, „Transilvania“, *cf. tip 137 B b*; *Daulu*, p. 67, „Bihor“; *Drăgan*, p. 7—9; *Drăgoi, Belinț*, p. 70—71, nr. 34, Belinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 66—67, nr. 62, Ilteu-Petriș-Arad; p. 151—152, nr. 154, Ormindea-Băița-Hunedoara; p. 183—184, nr. 193, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 205—206, nr. 220, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 260, nr. 297, Tușinu-Sinpetru de Cîmpie-Mureș; *Frîncu-Candrea*, p. 188, nr. 2, „Munții Apuseni“; p. 195—196, nr. 15, „Munții Apuseni“; *Nicoară-Netea*, p. 189—190, nr. 31, „Regiunea Mureșului de sus“; *Pamfile, Crăciunul*, p. 77—78, nr. 61, „Transilvania“; *Viciu*, p. 95—96, nr. CXXXIII, Lupu-Cergău-Alba; p. 98—99, nr. CXXXVIII, Cetea-Borod-Bihor; p. 99—100, nr. CXXXIX, Cugir-Alba; p. 100—101, nr. CXL, Orosia-Cuci-Mureș; p. 101, nr. CXXLI, Călanu Mic-Călan-Hunedoara; p. 102, nr. CXLII, Suseni-Harghita, *cf. tip 137 B b*; p. 153—154, nr. LXXX, Romos-Hunedoara, [La gazda feciorilor]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 803 a, Sfinandreiș-Simeria-Hunedoara; 3393 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 4304 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare; 4817 b, Ernea-Dumbrăveni-Sibiu; 4934 c, Săscior-Alba; 5034 a, Tur-Negrești-Oaș-Satu Mare; 5261 b, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu; 5342 a, Homorod-Brașov; 5355 c, Comana de Jos-Comana-Brașov; 5397 d, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 5446 a, Mateiaș-Racoș-Brașov; 6801 a, Țărățel-Brad-Hunedoara; 6818 b, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 7113 b, Supuru de Sus-Supur-Satu Mare; 8330 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 9132 b, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor; 9198 a, Girișu Negru-Tinca-Bihor; 10200 b, Alun-Boșorod-Hunedoara; *mg.*: 63 i, Poiana-Balșa-Hunedoara; 225 l, Bucium-Șomcuța Mare-Maramureș; 541 i, Șanț-Bistrița-Năsăud; 918, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1014 c, Radna-Lipova-Arad; 1018 a, Lipova-Arad; 1507 m, Vaidei-Romos-Hunedoara, [A gazdei]; 2595 I f, Cordău-Sinmartin-Bihor; 2725 I t, Galați-Zlatna-Alba; 5034 a, Tur-Negrești-Oaș-Satu Mare.

Cf.: *Viciu*, p. 98, nr. CXXXVII, Silivaş-Gherla-Cluj, (a. tip 178); *A.I.C.E.D.*, fg. 10259 b, Feregi-Cerbâl-Hunedoara (a. tip 168 A); *mg.* 2094 o, Deseşti-Maramureş, (a. tip 181).

152 — *Disputa dintre brad și tei.*

Bradul și cu teiul (uneori grîful) își dispută întâietatea. În unele cazuri intervine și Maica Domnului cu rolul de arbitru și pacificator.

152 — *The dispute between the fir tree and the linden tree.*

The fir tree and the linden tree (in some cases wheat) are quarreling over their priority. In some cases the Mother of God intercedes in order to pacify them.

Cf. tip 151.

Bartók, nr. 99 h, Urisiu de Sus-Chiheru-Mureş; nr. 99 i, Poarta-Fărăgău-Mureş; *Breazul, G., Colinde*, p. 229—231, nr. 136, „Transilvania“; *Dumitraşcu, De sărbători*, p. 20—21, nr. 2, Gildău-Jegălia-Ialomiţa; *Viciu*, p. 107—108, nr. CLIII; p. 108, nr. CLIV, Ceanu Mic-Tureni-Cluj; p. 108—109, nr. CLV, Voila-Braşov, [De zăurit]; *A.I.C.E.D.*, *mg.* 1853 m, Suplai-Zagra-Bistriţa-Năsăud.

Cf. : *A.I.C.E.D.*, fg. 10259 b, Feregi-Cerbâl-Hunedoara, (a. tip 168 A).

Ccmp.: *Motif — Index*, J 242.1, Contest between rose and amaranth.

153 — *Judecata florilor.*

Floarea soarelui (floarea grîului) aşezată în poarta raiului muştră celelalte flori pentru că și-au pierdut mireasma.

153 — *The judgement of flowers.*

The sunflower (the flower of wheat) sitting at the gates of Paradise, rebukes the other flowers for having lost their fragrance.

Cucu, ed. post., p. 81, nr. 62, Vîrteju-Măgurele-Ilfov, *cf. tip 176 A*; p. 88, nr. 69, Bucureşti, *cf. tip 176 A*; p. 89, nr. 70, Bilciureşti-Dîmboviţa; p. 101, nr. 79, Cornăţelu-Dîmboviţa, *cf. tip 121*; p. 142—143, nr. 114, Berevoeşti-Argeş; p. 161, nr. 126, Podu Rizii-Sălcioara-Dîmboviţa; p. 188, nr. 150, Aninoasa-Tirgovişte-Dîmboviţa; *Breazul, G., Colinde*, p. 376—377, nr. 254, „Muntenia“; p. 377—379, nr. 255, „Muntenia“; p. 428, nr. 287, „Muntenia“; *Budd-Înescu-Ciauşianu*, p. 88, nr. 8, Aninoasa-Gorj, *cf. tip 166*; *Drăgoi, Colinde*, p. 242, nr. 269, Rîşnov-Braşov; *Nanu*, p. 39, „Argeş“; *Pamfile, Crăciunul*,

p. 69—70, nr. 45, Virfu Cimpului — Botoșani; p. 70, nr. 46, Țepu-Galați; p. 70—71, nr. 47, Țepu-Galați; p. 71, nr. 48, Salcia-Teleorman; *Păsculescu*, p. 15, nr. 20, Tirgoviște-Dimbovița; p. 67, nr. 90, Țândărei-Ialomîța, „Colind de sorcovă”; *Stea, Colinde*, p. 45—46, *cf. tip 9*; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 1663 c, Dodești-Viișoara-Vaslui; 1889 a, b, Peștera-Moeciu-Brașov, [Colind de fete]; 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, *cf. tip 70, 137 B b*; *mg.*: 1038 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, *cf. tip 70, 137 B b*; 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [La fereastră], *cf. tip 70, 137 B a, 190*; 1475 r, Merii Petchii-Nuci-Ilfov, *cf. tip 195*.

Cf.: *Bălășel*, p. 43—44, Bălăceanu-Buzău, (a. tip 176 A); *Brăiloiu*, p. 16, nr. 27, Săgeata-Buzău, (a. tip 70); *Breazul, G. Colinde*, p. 42, nr. 29, „Transilvania”, (a. tip 7); *Cosma*, p. 189, „Transilvania”, (a. tip 7); *Cucu, ed. post.* p. 9, nr. 3, Afumați-Olt, (a. tip 1); p. 84, nr. 64, Bărbulești-Dimbovița (a. tip 25); *Păsculescu*, p. 7—8, nr. 7, Tirgoviște-Dimbovița, (a. tip 160 A); p. 41—42, Mărcești-Dobra-Dimbovița, [Colind de fereastră], (a. tip 26 A); p. 59, nr. 76, Odobești-Vrancea, [Colind de copil mic], (a. tip 176); *Pamfile, Colinde*, p. 16—18, nr. 7, (a. tip 26 A); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 2008 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 70); 3322 a, Dolhasca-Suceava, (a. tip 9); 7960 a, Voroneț-Gura Humorului-Suceava, (a. tip 68).

154 — Disputa dintre sfinți.

Sfinții se ceartă pentru prioritate. Isus este recunoscut a fi cel mai mare; Sfântul Ion înșă (Crăciun, Sfântul Petre) are prioritate ca fiind mai bătrîn sau pentru că l-a botezat pe Isus.

154 — The dispute between Saints.

The Saints quarrel over their priority. Jesus is acknowledged to be pre-eminent. Nevertheless, Saint John (Old Christmas, Saint Peter) is given priority because of age or because he has baptised Jesus.

Cf. tip 193; v. categ. VIII

Bartók, nr. 91 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, *cf. tip 159, 173*; nr. 91 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, *cf. tip 159, 173*; nr. 91 c, Ghelari-Hunedoara, *cf. tip 159, 173*; *Bîrseanu*, p. 12, nr. X, Budila-Brașov; *Breazul, G., Colinde*, p. 103—105, nr. 70, „Transilvania”; p. 106—108, nr. 72, „Moldova”; p. 108—110, nr. 73, „Transilvania”; p. 415—416, nr. 279, „Muntenia”; *Daulu*, p. 30—31, „Bihor”, *cf. tip 185*; *Diaconu*, p. 72—74, Gugești-Vrancea, [Colind de bătrîni], *cf. tip 173*; p. 92—93, Obilești-Vrancea, [Colind de fereastră], *cf. tip 173*; *Drăgoi, Bclinț*, p. 40—41, nr. 4, Belinț-Timiș; *Ionescu, C.*, p. 17, nr. 9, Streza-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă în casă, la masă]; *Mariencescu*, p. 68—70, comb.

var., „Mihăiești, Lipova“; p. 71—73, Alba-Iulia-Alba; *Neagu*, p. 38—39, nr. XXX, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomîța; *Pamfile, Crăciunul*, p. 62—63, nr. 31, „Brăila“, *cf. tip 173*; p. 63—64, nr. 32, Novaci-Tg. Jiu-Gorj, *cf. tip 173*; *Păsculescu*, p. 6—7, nr. 5, Cudalbi-Dolj, *cf. tip 26 A*; p. 13, nr. 16, Tulcea-Tulcea, *cf. tip 173*; *Popovici, Vasile*, p. 49—50, nr. 26, Crunți-Reviga-Ialomîța; *Răduțescu*, p. 23—24, Dragoslavele-Argeș, [Colind al casei], *cf. tip 16*; *Stea, Colinde*, p. 51—53, *cf. tip 173*; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 23—24, Călărași-Ialomîța, [De casă], *cf. tip 173*; p. 24—25, Bogza-Sihlea-Vrancea, *cf. tip 173*; p. 25—26, București, *cf. tip 125, 173*; *Tușescu*, p. 19—21, Obilești-Vrancea, [La fereastră], *cf. tip 173*; p. 29—30, Obilești-Vrancea, [Colind de bătrîn]; *Ursu*, p. 169, nr. 183, Bozovici-Caraș-Severin; p. 170—171, nr. 184, Bozovici-Caraș-Severin; p. 171, nr. 185, Prilipeț-Caraș-Severin; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 336, Mada-Balșa-Hunedoara, [A fetei]; 575 b, Sebeș-Alba; 1604 a, Perieți-Ialomîța, *cf. tip 173*; 3493 a, Hurez-Beclean-Brașov; 5308 a, Potcoava-Ialomîța, [De fereastră], *cf. tip 173*; 5399 b, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, *cf. tip 173*; 6886 a, Budești-Ilfov, *cf. tip 16, 173*; 6901 d, Budești-Ilfov, *cf. tip 16, 173*; 7607 c, Șinca Veche-Poiana Mărului-Brașov; 8565 a, Tulcea-Tulcea, *cf. tip 173*; 8580 c, Somova-Tulcea, *cf. tip 173*; *mg.*: 1350 l, Chilia Veche-Tulcea, *cf. tip 173*; 1361 m, Somova-Tulcea; 1363 c, Somova-Tulcea; 1474 k, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 1978 t, Hărtăgani-Băița-Hunedoara.

Cf.: *Bartók*, nr. 93 b, Vașcău-Bihor, (a. tip 185); *Frîncu-Candrea*, p. 190, nr. 6, „Munții Apuseni“, (a. tip 164).

Comp.: *Motif — Index*, A 161, Hierarchy of gods; H 659 1.1, God is oldest.

155 — Bogatul și săracul.

Bogatul refuză să primească pe Dumnezeu (însoțit de obicei de Sfîntul Petre), spre deosebire de sărac care se arată bucuros de oaspeți. Dumnezeu hărăzește bogatului iadul, iar săracului raiul.

155 — The rich and the poor.

The rich man refuses to receive God (usually accompanied by Saint Peter), while the poor man, offers shelter and food with great hospitality. As a consequence, the richman is destined for Hell and the poor man for Paradise.

Cf. tip 157.

A.A.F., vol. VII, p. 90—91, nr. 101, Cîmp-Vaşcău-Bihor; *Alexici*, p. 169—171, Botiza-Maramureș; *Bartók*, nr. 83 a, Șoimi-Bihor; nr. 83 b, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 83 c, Beiuș-Bihor; nr. 83 d, Cîmp-Vaşcău-Bihor; nr. 83 e, Lunc-

șoara-Aușeu-Bihor; nr. 83 f, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 83 g, Igrîș-Sinpetru Mare-Timiș; nr. 83 h, Bistra-Mureș; *Bîrseanu*, p. 16—17, nr. XVI, Beclean-Bistrița-Năsăud; *Bîrlea*, I, p. 107, Berbești-Giulești-Maramureș; *Bologa*, p. 35—36, nr. 27, Lancrăm-Sebeș-Alba; *Brediceanu*, p. 149—150, nr. 117, Bu-dești-Ilfov; *Bud*, p. 71, ur. 11, „Maramureș”; *Cocișiu*, *Tîrnava*, p. 430, Buia-Șeica Mare-Sibiu; *Coman* p. 43—44, Margine-Abram-Bihor; *Daulu*, p. 39—40, „Bihor”; *Densusianu*, *Antologie dialectală*, p. 49—50, Densuș-Hunedoara; *Densusianu*, *Hațeg*, p. 120—121, Densuș-Hunedoara; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 196, nr. 207, Unirea-Alba; p. 198, nr. 210, Oarda-Alba-Iulia-Alba; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 37—38, nr. VII, Mărgineni-Hîrseni-Sibiu; *Hetcou*, p. 43—44, nr. V, „Valea Barcăului”; *Jarnik-Bîrseanu*, p. 538—539, nr. XXX, „Bistrița-Năsăud”; *Lenghel-Izanu*, p. 47—48, Birsana-Maramureș; *Mariencescu*, p. 56—59, comb. var. „Bozinta, Cluj”; *Nicoară-Netea*, p. 176, nr. 20, „Regiunea Mureșului de sus”; *Pagini alese*, p. 41—42, „Transilvania”; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 74—75, nr. 55, „Transilvania”; *Papahagi*, p. 78, nr. CCCXLIV, Săcel-Maramureș; p. 79—80, nr. CCCXLIX, Șieu-Rozavlea-Maramureș; *Pădurenii*, p. 46—47, Muncelul Mare-Hunedoara; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 65, nr. 7, Zam-Hunedoara; *Stea*, *Colinde*, p. 46—48; *Theodorescu*, *Cicerone*, p. 284—285, Parva-Bistrița-Năsăud; *Theodorescu-Kirileanu*, p. 7—9; *Velcu*, p. 5—8, nr. 7; *Viciu*, p. 61—62, nr. LXXIII; p. 62, nr. LXXIV, Cibu-Fintinele-Mureș; p. 63—64, nr. LXXVI, Ocna-Mureș-Alba; p. 64, nr. LXXVII, Cornești-Mihai Viteazu-Cluj; *A.I.C.E.D.*, fg. : 309, Mada-Balșa-Hunedoara, [A săracului]; 617 a, Toderița-Brașov; 755 b, București, cf. tip 176 A; 915 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 1306 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 1750 a, Petroșani-Hunedoara; 3401 II e, Viștea de Jos-Viștea-Brașov; 4694 b, Cuhca-Maramureș, cf. tip 137 B b; 4729 b, Crîncești-Dobrești-Bihor; 4923 b, Sebeșel-Săsciori-Alba; 5005 c, Moșișeni-Certeze-Satu Mare; 5124 a, Brădeni-Sibiu; 5138 b, Brădeni-Sibiu; 5430 b, Șoala-Valea Viilor-Sibiu; 5736 b, Dumbrăvița-Holod-Bihor; 6157 d, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6213 b, Tîrnava-Sibiu; 6375 a, Dirlos-Sibiu, cf. tip 33; 6817 d, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 6824 a, Gurasada-Hunedoara; 6847 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6854 a, Uric-Pui-Hunedoara; 7225 b, Bratca-Bihor; 7225 c, Bratca-Bihor, cf. tip 137 B b; 7362 a, Valea Lungă-Dirlos-Sibiu; 7611 a, Șinca Veche-Șinca-Brașov; 9349 b, Săcădat-Bihor; 10233 a, Valea Bradului-Brad-Hunedoara; 14185 a, Boșorod-Hunedoara, [A săracului]; mg. : 547 I, Mijlocenii Birgăului-Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; 550 v, Leșu-Bistrița-Năsăud; 585 c, Leșu-Bistrița-Năsăud; 1008 f, Lipova-Arad; 1135 g, Izvoru-Alb-Bicaz-Neamț; 1433 g, Leșu-Bistrița-Năsăud; 1441 e, Sîngeorz-Băi-Bistrița-Năsăud; 1752 f, Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud; 3401 II e, Viștea de Jos-Viștea-Brașov.

Cf. : *Marian*, *Legendele*, p. 65, „Valea Almăjului”, (a. tip 168 B); *Viciu*, p. 63, nr. LXXV, Sebeș-Rușii Munți-Mureș, (a. tip 33); *A.I.C.E.D.*, fg. 3163 a, Mălini-

Suceava, (a. tip 9); *mg.*: 2133 r, Leordina-Maramureș, (a. tip 162); 2139 j, Leordina-Maramureș, (a. tip 162).

Comp.: *Motif — Index*, Q 1.1, Gods (saints) in disguise reward hospitality and punish inhospitality *Q 560 f f, Punishments in hell.

156 — *Maica Domnului și gazda neospitalieră.*

Ciobani (sași...) sînt neprimitori cu Maica Domnului. Maica este bine primită doar în seara de Crăciun, (sau doar în Țara Românească).

Ilieșiu, p. 22, Maieru-Bistrița-Năsăud; *Tcodorescu, G., Dem*, p. 19, București; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4680 a, Cuhea-Maramureș; 7318, București, *cf. tip.* 173; *mg.* 808 1, Dăbica -Toplița-Hunedoara, *cf. tip.* 173.

157 — *Gazda ospitalieră și minunile.*

Un cioban (un om, un boiernaș...) primește cu ospitalitate pe Dumnezeu (însoțit de obicei de Sfîntul Petru). După plecarea oaspeților, oile gazdei se poleiesc cu aur (boii se auresc, florile înfloresc iarna...).

156 — *The Mother of God and the inhospitable man.*

Shepherds (saxons...) prove to be inhospitable towards the Mother of God. She is well received only on the eve of Christmas (only by Romanians).

157 — *The hospitable man and the miracles.*

A shepherd (a man, a gentleman farmer...) receives God (usually accompanied by Saint Peter) with hospitality. After the departure of the guests, the sheep of the host turns to gold (the oxen turn to gold, the flowers bloom in winter...).

Cf. tip. 155.

Bălășel, p. 21—22, nr. 2, Scundu-Vilcea; *Bîrseanu*, p. 54—56, nr. III, „Arpătac”; *Bibicescu*, p. 240—242, nr. 7, Vilcele-Covasna; *Drăgoi, Colinde*, p. 186—187, nr. 196, Petreni-Băcia-Hunedoara; *Tușescu*, p. 50—52, „Măgura-Transilvania”; *Viciu*, p. 60—61, nr. LXXII, Teiuș-Alba; p. 64—65 nr. LXXVIII, Boziaș-Tîrnăveni-Mureș; p. 103, nr. CXLIV, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 361 b, Sîncel-Alba; 667 c, Hosman-Nocrich-Sibiu, *cf. tip.* 125; 813 b, Sfinandreaș-Simeria-Hunedoara; 5409 c, Albești-Sighișoara-

Mureș, [A gazdei]; 5444 b, Mateiaș-Racoș-Brașov; 9123 b, Gurasada-Hunedoara, cf. tip 37.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 4750, Corbești-Ceica-Bihor, (a. tip 169 a).

Comp.: *Motif — Index*, Q 45.1, Hospitality to disguised god rewarded.

158 — *Diacon și diaconesă
călugăriți.*

Pentru a răsplăti pioșenia diaconului și diaconesei care s-au călugărit, Dumnezeu face diverse minuni.

Teodorescu, G., Dem, p. 34—38, Brăila-Brăila, (dub.).

159 — *Omul bun și merele
de aur.*

Un om, care a făcut în viață bine (a făcut milostenii, a fost cuvios, a dat Domnului buți cu bani, în unele cazuri acțiunile omului bun nu sînt specificate), stă în rai (uneori se omite a preciza locul) sub un pom încărcat cu mere (de aur).

158 — *The deacon, his wife
and monastic life.*

As a reward for the piety of the deacon and his wife who had chosen a monastic life, God performs miracles.

159 — *The kind man and
the apples.*

A man who during his life has done only good deeds (has proved to be charitable, pious or has given God barrels filled with money — in some cases the deeds of the kind man are not specified) rests in Paradise (in some cases Paradise is not mentioned) under a tree laden with (golden) apples.

Cf. tip 29.

Bartók, nr. 48 a, Feneș-Zlatna-Alba, cf. tip 160 B; nr. 48 b, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 48 c, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; nr. 48 e, Toc-Săvirșin-Arad; nr. 48 f, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 48 g, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 91 d, Ibănești-Mureș; nr. 91 e, Poarta-Fărăgău-Mureș; nr. 91 f, Voiniceni-Ceaușu de Cîmpie-Mureș; nr. 91 g, Ungheni-Mureș; *Bălășel*, p. 36—37, nr. 15, Catane-Negoi-Dolj; *Bogdan, G.*, p. 25, Jina-Sibiu, [Colinda pomului]; *Bologa*, p. 25—26, nr. 17, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [Colinda mărului]; *Daulu*, p. 57—58, „Bihor“; *Drăgoi, Colinde*, p. 34—35, nr. 30, Săvirșin-Arad; p. 49—50,

nr. 45, Ilteu-Petriș-Arad; p. 78—79, nr. 73, Leșnic-Veșel-Hunedoara; p. 103, nr. 94, Veșel-Hunedoara; p. 123—124, nr. 115, Cerbia-Zam-Hunedoara; p. 145—146, nr. 144, Mărtinești-Hunedoara; p. 163, nr. 171, Cărstău-Baldovin-Hunedoara; p. 177, nr. 187, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 207—208, nr. 221, Săliște-Hunedoara; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 50—51, nr. XIV, Mărgineni-Hirseni-Brașov, [De oameni insurați]; p. 51—52, nr. XV, Mărgineni-Hirseni-Brașov, [De oameni insurați]; p. 52, nr. XVI, Mărgineni-Hirseni-Brașov; *Ilieșiu*, p. 19, Sinmartin-Chinteni-Cluj; *Ionescu, C.*, p. 26—27, Streza-Cirțșoara-Sibiu, [Colindă în casă — Ia masă]; *Lenghel-Izanu*, p. 49, Birsana-Maramureș; *Nicoară, Netea*, p. 179—180, nr. 24, „Regiunea Mureșului de sus”; *Tușescu*, p. 13—14, Orăștie-Hunedoara; *Viciu*, p. 91, nr. CXXIV, Crăiești-Mureș; p. 91, nr. CXXV, Sebeș-Rușii Munții-Mureș; p. 92, nr. CXXVI, Agrișteu-Bălăușeri-Mureș; p. 92, CXXVI, var. I, „Transilvania”; p. 93, nr. CXXVII, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; p. 93—94, nr. CXXVIII, Orosia-Cuci-Mureș; p. 94—95, nr. CXXXI, Silivaș-Gherla-Cluj; p. 158, nr. LXXXV, „București-Zarand”; p. 159, nr. LXXXVII, Ungurei-Roșia de Secaș-Alba, p. 159, nr. LXXXVIII, Dezmir-Apahida-Cluj; p. 159, nr. LXXXIX, Spring-Alba; p. 160, nr. XC, Ceanu Mic-Tureni-Cluj; p. 164, nr. XCVIII, Ragla-Cetate-Bistrița Năsăud; *A.I.C.E.D.*, fg. 133 a, Sincel-Alba; 317, Mada-Balșa-Hunedoara, *cf. tip* 160 B; 481 b, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu, [De masă]; 908 b Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 976 b, Turnu Roșu-Sibiu; 1033 a, Jina-Sibiu, [A pomului]; 1306 a, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu; 1320 b, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu, [Colind de casă]; 1766 c, Lăpugiu de Sus-Lăpugiu de jos-Hunedoara; 1808 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara, *cf. tip*. 30; 2124 b, Peșelca-Teiuș-Alba; 3390 a, Ucea de Jos-Ucea-Făgăraș; 3425 a, Ohaba-Șinca-Brașov; 3439 c, Mărgineni-Hirseni-Brașov; 4732 b, Crincești-Dobrești-Bihor; 4764 b, Hidișelu de Sus-Bihor; 4945 b, Galda de Sus-Galda de Jos-Alba; 5120 a, Retiș-Brădeni-Sibiu; 5144 a, Brădeni-Sibiu, 5278 b, Galda de Jos-Alba; 5433a, Șoala-Valea Viilor-Sibiu; 5790 a, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; 6155 a, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6155 d, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6802 c, Țărățel-Brad-Hunedoara; 6809 c, Gurasada-Hunedoara; 6816 e, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, [De bătrîn]; 6845 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 7504 c, Ohaba-Șinca-Brașov; 7611 b, Șinca-Poiana Mărului-Brașov; 7669 a, Săvăstreni-Recea-Brașov; 7681 a, Săsciori-Recea-Brașov; 8334 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 9107 a, Bucium-Șinca-Brașov; 10261 d, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, [De bătrîn]; 14160 c, Cerișor-Lelese-Hunedoara; 14182 c, Boșorod-Hunedoara, [Bătrânească]; *mg.*: II3 I, Sohodol-Lelese-Hunedoara; 347 v, Vășad-Curtuișeni-Bihor; 913 a, Almaș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1013 c, Lipova-Arad; 1017 e, Lipova-Arad; 2724 II gg, Feneș-Zlatna-Alba.

Cf.: *Bartók*, nr. 91 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a, tip. 154); nr. 91 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a, tip. 154); nr. 91c, Ghelar-

Hunedoara-Hunedoara, (a, tip. 154); *A.I.C.E.D.*, fg. 6809 a, Gurasada-Hunedoara, (a, tip. 125).

Comp.: Motif — Index, F 162.3, Tree in other world; Q 172, Admission to heaven; D 1461.0.1, Tree with golden fruit.

160 — Omul bun în preajma sfinților. } 160 — The kind man in the company of Saints.

Comp.: Motif — Index, Q 172, Admission to heaven.

160 A — Ca răsplată pentru faptele sale bune, un om ajunge să se scalde laolaltă cu Dumnezeu (Sfinți). } 160 A — As a reward for his good deeds, a man bathes with God (Saints).

Bălășel, p. 44–46, nr. 21, Bălăceanu-Buzău, „Colindul lui Dumnezeu”; *Burada*, p. 38–42, „Dobrogea”; *Cucu, ed. post.*, p. 71–73, nr. 55, Lușșanu-Ialomița, cf. tip 16; p. 91–92, nr. 72, Rotari-Ceptura-Prahova; *Diaconu*, p. 89–92, Obilești-Vrancea, [De preot]; *Garofoiu*, p. 19–20, Cîmpulung-Muscel-Argeș; *Neagu*, p. 10–11, nr. VII, Deleni—Constanța, „Colindu ăl mare”, [De casă]; p. 48–49, nr. XXXIX, Călărășii vechi—Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de fereastră]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 102–103, nr. 107, „Brăila”; p. 104–106, nr. 109, Amara-Balta Albă-Buzău; p. 106, nr. 110, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 7–8, nr. 7, Tirgoviște-Dîmbovița, cf. tip 153; p. 8–9, nr. 8, Rîmnicu de Sus-Cogealac-Constanța; p. 42–43, nr. 47, Tulcea-Tulcea, [Colind de fereastră], cf. tip 1; *Popovici, Vasile*, p. 46–48, nr. 25, Crunți-Reviga-Ialomița; *Teodorescu, G., Dem.* p. 29–30, Călărăși-Ialomița; p. 30–31, „Buzău”, [De bătrîn]; *Vulpescu*, p. 160–162, Lușșanu-Ialomița, cf. tip 16; *A.I.C.E.D.*, fg.: 176 a, Poienari-Ulmi-Ilfov; 561 b, București, „Colindă dumnezeiască”; 1601 a, Perieți-Ialomița; 3420 a, Poienari-Ulmi-Ilfov, [Pentru băiat mic]; 5306 b, Independența-Ialomița; 6591 b, Brătulești-București-Ilfov; 6885 b, Budești-Ilfov, „Colindu lui Dumnezeu”; 7326 a, b, București, „Cîntec dumnezeiesc”, [Pentru familie]; 8083 c, Bordsușani-Ialomița, [Colindu curții], cf. tip. 16; 8566 a, Tulcea-Tulcea; mg.: 74 e, Nucet-Dîmbovița, „Colindul ăl mare”, [De seară], cf. tip 173; 1042 e, Victoria-Brăila; 1824 b, Jegălia-Ialomița; 1825 a, Lușșanu-Ialomița, cf. tip 16; 1826 c, Lușșanu-Ialomița, cf. tip 16; 3003 i (v), Zimnicea-Teleorman, [Cîntecul casei, la masă].

160 B — Ca răsplată pentru faptele sale bune, un om } 160 B — As a reward for his good deeds, a man comes

ajunge în preajma sfinților (de-
obicei la masă).

into the company of Saints-
(usually sitting at Saint's ta-
ble).

Pamfile, Crăciunul, p. 64, nr. 33, Ciineni-Vilcea; p. 102, nr. 106, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 59—60, nr. 77, Țândărei-Ialomița, [Colind de fereastră]; *Răuțescu*, p. 32—33, Dragoslavele-Argeș; *Stea, Colinde*, p. 59—60, [Colindul omului bogat și milostiv]; *Teodorescu-Kirileanu*, p. 11—13; *Tuțescu*, p. 31—32, Obilești-Vrancea; *Viciu*, p. 94, nr. CXXX, Spring-Alba; *A.I.C.E.D., fg.*: 1641 a, Buciumeni-Galați; 7505 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 7696 b, Vaida-Recea-Brașov; *mg.*: 2958 II i, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, *cf. tip 16*; 2959 I 1, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, „Colindecul cu friguroșii”; 2961 II i, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de masă].

Cf.: *Bartók*, nr. 48 a, Feneș-Zlatna-Alba, (a. tip 159); nr. 65 b, Voiniceni-Ceaușu de Cimpie-Mureș, (a. tip 137 B a); *A.I.C.E.D., fg.* 317, Mada-Balșa-Hunedoara, (a. tip 159).

160 B a — Omul bun stă
laolaltă cu sfinții îmbrăcat
într-un vestmînt minunat.

160 B a — The kind man
who comes into the company
of Saints is dressed in magni-
ficent attire.

Cf.: *tip 26, 42 b, 131 a, 181 a.*

Drăgoi, Belinț, p. 38, nr. 1, Belinț-Timiș, *cf. tip 137 A*; *Pamfile, Crăciunul*, p. 101—102, nr. 105, Țepu-Galați; *A.I.C.E.D., mg.*: 2958 I u, Mlăceni-Periș-Vilcea, [Pentru gazdă]; 2959 II a, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, „Colindecul cu pometu”; 2960 II c, Boișoara-Vilcea, [Al pometului]; 2961 II d, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de masă].

160 C — Omul bun cu ne-
vasta sa stau la masă în rai
alături de Mircea Vodă. Soția
omului bun cere acestuia să-i
ridice o cetate cu trei turnuri.

160 C — The kind man
with his wife sit at a table in
Paradise beside King Mircea.
The wife of the kind man
wants a city with three towers
to be built for her.

Păsculescu, p. 43—44, nr. 49, Țândărei-Ialomița, [Colind de bărbat].

Ruga omului bun se înalţă
pînă la cer, de obicei în chip de
lumînare uriaşă.

The kind man's prayer,
usually turned into a huge can-
dle, reaches to the sky.

Bartók, nr. 67 a, Murani-Pişchia-Timiş; nr. 67 b, Cenad-Timiş; *Drăgoi*, *Belinţ*, p. 44, nr. 8, Belinţ-Timiş, [Colindă de intrare şi urare în casă]; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 7, nr. 8, Lipoşa-Timiş; *Viciu*, p. 25, nr. VIII, Jiu-Paroşeni-Vulcan-Hunedoara.; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1785 a, Peşteana-Densus-Hunedoara; 5790 c, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara, cf. tip 176 C; 8329 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 14160 b, Cerişor-Lelese-Hunedoara; mg.: 503 n, Goleş-Topliţa-Hunedoara; 879 c, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 1011 a, Lipoşa-Arad; 1015 d, Radna-Lipoşa-Arad.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 10202 d, Poieniţa Voinii-Bunila-Hunedoara, (a. tip 170 A).

162 — *Deplîngerea păcatelor*
omenirii.

Maica Domnului (Dumnezeu), aşezată în poarta raiului (în leagăn, la umbra pomilor) închină cu un pahar minunat şi deplînge păcatele omenirii (beţie, blasfemie, necredinţă...)

162 — *Complaint over the*
sins of mankind.

The Mother of God (God), sitting at the gates of Paradise (in a cradle, in the shadow of trees), raises a magnificent glass and grieves over the sins of mankind (drinking, blasphemy, lack of devotion ...)

Cf. tip 176 C, 177 C.

A.A.F., vol. V, p. 150, nr. 144, Scărişoara-Alba; *Bartók*, nr. 66, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Coman*, p. 10, Margine-Abram-Bihor; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 128—129, nr. 120, Mintia-Deva-Hunedoara, cf. tip 137 B b; p. 148—149, nr. 149, Zlaşti-Hunedoara-Hunedoara, cf. tip 9; p. 229—230, nr. 251, Ludoş-Sibiu, cf. tip 137 B b; p. 233, nr. 256, Pianu de Sus-Pianu-Alba, cf. tip 23, 184; p. 235, nr. 258, Săsciori-Recea-Braşov, cf. tip 137 B b; *Dumitraşcu*, *Cîntări*, p. 116, nr. 11, „Făgăraş“, cf. tip. 9; *Dumitraşcu-Crişan*, p. 35—36, nr. V, Sebeş-Hirseni-Braşov; p. 36—37, nr. VI, Măieruş-Braşov; *Ilieşiu*, p. 7; p. 8, Orman-Iclod-Cluj; *Lenghel-Izanu*, p. 36, Birsana-Maramureş; *Nicoară-Netea*,

p. 192, nr. 34, „Regiunea Mureşului de sus“; *Viciu*, p. 107, nr. CLII, Agrişteu-Bălăuşeri-Mureş; *A.I.C.E.D.*, fg.: 278 b, Alba Iulia-Alba, [Din ale fetelor], cf. tip 178; 326 a, Mada-Balşa-Hunedoara, (dub.); 361 a, Sincel-Alba; 887 b, Mohu-Şelimbăr-Sibiu; 897 c, Răşinari-Sibiu-Sibiu; 1224 a, Dridif-Voila-Braşov, cf. tip 166; 1275 a, Drăguş-Viştea-Braşov, cf. tip 166; 2122 a, Peţelca-Teiuş-Alba; 3389 a, Ucea de Jos-Ucea-Braşov; 3398 c, Ohaba-Şinca-Braşov; 3472 c, Dejani-Recea-Braşov; 4200 b, Gheja-Luduş-Mureş; 5445 b, Mateiaş-Racoş-Braşov; 5460 a, Coveş-Agnita-Sibiu, cf. tip 166; 6818, e, Cărmăzineşti-Gurasada-Hunedoara; 6835 d, Merişor-Băniţa-Hunedoara; 6854 b, Uric-Pui-Hunedoara; 7111 b, Supuru de Sus-Supur-Satu Mare, cf. tip 9; 7162 a, Bobota-Sălaj; 7610 a, Şinca-Poiana Mărului-Braşov; 7671 a, Săvăstreni-Recea-Braşov; 8087 b, Rahău-Sebeş-Alba; 10045 b, Fundu Moldovii-Suceava; 14431 b, Dorna Cindreni-Suceava; mg.: 79 d, Ortoaia-Dorna-Arini-Suceava; 162 u, Rohia-Tirgu Lăpuş-Maramureş, cf. tip 29, 178; 238 u, Stănija-Buceş-Hunedoara; 565 h, Dorna-Arini-Suceava; 1188 d, Fundu Moldovii-Suceava; 1197 f, Fundu Moldovei-Suceava; 1463 II e, Sadova-Suceava; 1558 k, Fundu Moldovei-Suceava; 1560 I, Fundu Moldovei-Suceava; 2139 j, Leordina-Maramureş, cf. tip 155, 217; 2139 k, Leordina-Maramureş, cf. tip 137 B b; 2233 r, Leordina-Maramureş, cf. tip 155; 2723 I c, Agnita-Sibiu.

Cf.: *Drăgoi, Colinde*, p. 251, nr. 283, Întorsura Buzăului-Covasna, (a. tip 23); *Viciu*, p. 54–55, nr. LXII, Blaj-Alba, (a. tip 173); p. 76, nr. C, Comori-Mureş, (a. tip 190); *A.I.C.E.D.*, mg. 539 g, Crucea-Suceava, (a. tip 166).

Comp.: *Motif – Index*, E 750.2., Perilous path for soul to world of dead; Q 223.5, Neglect to attend church punished.

163 — Intrarea în rai.

Sfântul Petru (foarte rar Arhanghelul Mihail) refuză familiei sale păcătoase accesul în rai; primeşte doar pe fratele său (sora, foarte rar mama) care şi-a câştigat locul în rai prin faceri de bine (prin cinste, practicarea ciobăniei).

163 — Entry into Paradise.

Saint Peter (very seldom the Archangel Michael) does not allow his sinful family to enter into Paradise. He receives only his brother (sister, very seldom his mother) who, owing to his good deeds (because he was a shepherd, or because he was honest), is worthy of admittance.

A.A.F., vol. VII, p. 93, nr. 104, Călugări-Cărpinet-Bihor; *Alexici*, p. 139–140, „Bacamezeu-Caraş-Severin“; *Bartók*, nr. 100 a, Păucineşti-Sarmizegetusa-

Hunedoara; nr. 100 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 100 c, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; nr. 100 d, Tășad-Drăgești-Bihor; nr. 100 e, Șoimi-Bihor; nr. 100 f, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor; nr. 100 g, Orșova-Gurghiu-Mureș; nr. 100 h, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 100 i., Troaș-Arad; nr. 100 j, Idicel-Brincovenesti-Mureș; *Birlea, I.*, p. 104–105, Berbești-Giulești-Maramureș; *Cocișiu, Ardeal*, p. 15–16, „Jomal-Alba“; *Coman*, p. 37–40, Margine-Abram-Bihor; *Cucu, ed. post.*, p. 144, nr. 115, Fierbinți-Ilfov; p. 206–208, nr. 164, Joița-Ilfov; *Daulu*, p. 52–54, „Bihor“; *Densusianu, Hațeg*, p. 109, nr. 110, Densuș-Hunedoara; *Drăgoi, Belinț*, nr. 43, nr. 7, Belinț-Timiș; p. 68–70, nr. 33, Belinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 25–26, nr. 22, Săvirșin-Arad; p. 172–173, nr. 182, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 230–231, nr. 252, Ludoș-Sibiu; *Hetcou*, p. 47–49, nr. X, „Din sudul Bihorului, de pe valea Crișului“; *Marienescu*, p. 74–76, comb. var. „Cluj-Alba Iulia, Dobra“; *Mărăscu*, p. 55–56, Sudri-giu-Rieni-Bihor; *Nicoară-Netea*, p. 175, nr. 19, „Regiunea Mureșului de sus“; *Papahagi*, p. 77, nr. CCCXLII, Borșa-Maramureș; p. 77–78, nr. CCCXLIII, Repedea-Maramureș; *Theodorescu, Cicerone*, p. 283–284, Parva-Bistrița-Năsăud; *Țiciu*, p. 82, nr. CX, Silivaș-Gherla-Cluj; p. 82–83, nr. CXII, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; p. 83–84, nr. CXIII var., Girișu Romin-Moeciu-Cluj, cf. tip 166; p. 84–85, nr. CXIV, Ocna Mureș-Alba; p. 85, nr. CXV, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu; p. 86, nr. CXVI, Cistei-Mihalț-Alba; p. 86–87, nr. CXVII, var., „Tâmpăhaza-Aiud“; *A.I.C.E.D., fg.*: 311 a, Mada-Balșa-Hunedoara; 360 b, Sincel-Alba; 485 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 1316 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 4735 b, Crincești-Dobrești-Bihor; 4764 c, Hidișelu de Sus-Bihor; 5399 d, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 6803 c, Țărățel-Brad-Hunedoara; 6816 b, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 6824 c, Gurasada-Hunedoara; 6842 d, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 9311 c, Hoghilag-Sibiu; 10179 b, Ghelari-Hunedoara-Hunedoara 10193 b, Ruda-Ghelari-Hunedoara; 10213 c, Rișculița-Baia de Criș-Hunedoara; 10252 b, Stincești-Dobra-Hunedoara; 14432 b, Dorna Cindreni-Suceava; *mg.*: 113 r, Sohodol-Lelese-Hunedoara; 809 i, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 909 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1430 c, Roșia de Secaș-Alba; 1612 II t, Aștileu-Bihor; 1710 h, Cerbăl-Hunedoara; 1978 ș, Hărtăgani-Băița-Hunedoara; 2603 I e, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2604 I k, Poienari-Hălmagiu-Arad.

Comp.: Motif – Index, Q 291.1, Peter's Mother dropped from heaven because of hard-heartedness; A 661.0.1.2, Peter, as porter of heaven.

164 — *Tulnicul, iadul și ra-iul.*

Dumnezeu îi dă lui Petre tulnicul pentru a aduna toate

164 — *The Alphorn, Hell and Paradise.*

God gives Peter an alp-horn in order to gather all

sufletele. Sufletele bune vor fi îndreptate spre rai, cele rele spre iad.

the souls. The good souls will be guided towards Paradise, the wicked souls towards Hell.

Bartók, nr. 101 f, Cociuba Mare-Bihor; *Frîncu-Candrea*, p. 190, nr. 6, „Munții Apuseni”, cf. tip 154.

Comp.: *Motif — Index*, A 1093, End of world announced by trumpet.

165 — *Sfîrșitul lumii.*

Întrebat de un om (o fată, o văduvă, Sfîntul Petru...) Dumnezeu (Isus, Sfîntul Ion...), așezat într-un leagăn (la masă, în pat), răspunde: lumea se va sfîrși atunci cînd copiii (finii) vor nesocoti respectul datorat părinților (nașilor).

165 — *The end of the world.*

Questioned by a man (a girl, a widow, Saint Peter...), God, (Jesus, Saint John) who is sitting in a cradle (at a table, in a bed), answers: the world will come to an end when children (and godsons) overlook the respect due to their parents (and godfathers).

Cf. tip 51.

A.A.F., vol. VI, p. 204, nr. 199, Gherța Mare-Turț-Satu Mare; *Bîrlea*, I., p. 101—102, Berbești-Giulești-Maramureș; p. 102, Călinești-Maramureș; *Brediccanu*, p. 144—145, nr. 114, Berbești-Giulești-Maramureș; *Drăgan*, p. 5—6; *Lenghel-Izanu*, p. 44, Breb-Ocna-Șugatag-Maramureș; *Neagu*, p. 14, nr. XII, Bordușani-Ialomița, cf. tip 167; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 76, nr. 58, „Brăila”, cf. tip 167; *Papahagi*, p. 76, nr. CCCXL, Giulești-Maramureș; *Păsculescu*, p. 14, nr. 18, „Tulcea”, cf. tip 167; *Teodorescu*, *G. Dem*, p. 93—94, București, [De văduvă], cf. tip 167; *Tocilescu*, p. 1465, Cerna-Tulcea; cf. tip 167; p. 1467, Cerna-Tulcea, cf. tip 167, p. 1495, Bragadiru-Teleorman, cf. tip 167; *Viciu*, p. 77, nr. CI, Spătaș-Blaj-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 563 a, București, [De văduvă], cf. tip 167; 5760 d, Țebea-Baia de Arieș-Hunedoara; 6156 a, Buia-Șeica Mare-Sibiu, cf. tip 167; 6177 c, Ștenea-Șeica Mare-Sibiu, cf. tip 167; 6293 b, București, [De văduvă], cf. tip 167; 7331 a, București, [De văduvă], cf. tip 167; 13047 c, Drăgușeni-Șcheia-Iași, cf. tip 167; *mg.*: 162 l, Rohia-Baia Mare-Maramureș; 3365 II j, Șurdești-Sisești-Maramureș.

Cf.: *Burada*, p. 72—75, „Dobrogea”, (a. tip 130); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 118—119, nr. 108, Brîznic-Ilia-Hunedoara, (a. tip 176 C); *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 75, nr. 56, „Transilvania”, (a. tip 9); *Teodorescu*, *G. Dem*, p. 22—23, Călărași-Ialo-

mița, [De om cu trei feciori], (a. tip 130); *A.I.C.E.D.*, mg. 2958 I j, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 150).

Comp.: Motif — Index, A 1060 f f, Disturbances at end of world.

VIII. BIBLICE ȘI APOCRIFE

V. tip nr.: 11, 19, 20, 23, 25, 33, 44, 123, 137, 150, 154

166 — *Adam*.

Ca o consecință a păcatului original, Adam este judecat de către Dumnezeu (și sfinți). Izgoniți din rai, Adam și Eva regretă fericirea pierdută și deplîng destinul lor amar. Toate aceste episoade nu apar totdeauna reunite laolaltă; eliziunile sînt frecvente.

VIII. BIBLICAL AND APOCRYPHAL COLINDA

166 — *Adam*³⁵

As a consequence of the original sin, Adam is judged by God (and Saints). Banished from Paradise, Adam and Eve regret their lost happiness and complain about their cruel fate. These episodes do not necessarily constitute a complete series. Elisions are frequent.

A.A.F., vol. V, p. 150, nr. 145, Scărișoara-Alba; vol. V, p. 150, nr. 146; vol. VI, p. 202—203, nr. 193, Tarna Mare-Satu Mare; vol. VI, p. 203, nr. 194, Gherța Mică-Satu Mare; *Bartók*, nr. 104 a, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; nr. 104 b, Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 104 c, Orșova-Gurghiu-Mureș; nr. 104 d, Tășad-Drăgești-Bihor; nr. 104 e, Tarna Mare-Satu Mare; nr. 104 f, Gherla-Cluj; nr. 104 g, Poarta-Fărăgău-Mureș; nr. 104 h, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș; nr. 104 i, Lechincioara-Șincai-Mureș; nr. 104 j, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 104 k, Albac-Cimpeni-Cluj; nr. 104 l, Idicel-Briu-Covenești-Mureș; *Bîrseanu*, p. 22—23, nr. XXII, Turcheș-Săcele-Brașov; p. 23, nr. XXIII, Belin-Covasna; *Bibicescu*, p. 234—235, nr. 2, Vilcele-Covasna; p. 254—255, nr. 15, Vilcele-Covasna; *Bîrlea, I.*, p. 98, Berbești-Giulești-Maramureș; p. 99, Berbești-Giulești-Maramureș; *Breazul, G.*, *Colinde*, p. 73—74, nr. 50, „Transilvania“; p. 75—76, nr. 51, „Transilvania“; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 422, Brădeni-Sibiu; *Coman*, p. 8—9, Margine-Abram-Bihor; *Cosma*, p. 188, „Transilvania“; *Cucu, ed. post.*, p. 225—226, nr. 179, Căluș-Oboga-Olt; p. 228, nr. 181, Rotari-Ceptura-Prahova; *Drăgoi, Belinț*, p. 50, nr. 14, Belinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 40—41, nr. 35, Săvirșin-Arad; p. 105—106, nr. 96, Gurasada-Hunedoara;

p. 158—159, nr. 165, Cărstău-Baldovin-Hunedoara; p. 250, nr. 281, Belin-Covasna; *Dumitraşcu-Crişan*, p. 24—25, nr. XVIII, Mărgineni-Hîrseni-Braşov; p. 26, nr. XIX, Mărgineni-Hîrseni-Braşov; *Helcou*, p. 42—43, nr. IV, „Valea Barcăului”; p. 50—51, nr. XI, „Din Sudul Bihorului, de pe valea Crişului”, *cf. tip 150*; *Ilieşiu*, p. 29—30, Boj-Cătun-Cojocna-Cluj; *Ionescu, C.*, p. 28—29, nr. 15, Cırţa-Sibiu, [Colindă pentru oameni bătrâni]; *Ionescu, N.*, p. 37—38, „Oltenia”; p. 39, Brădeşti-Dolj; *Lenghel-Izanu*, p. 30, „Maramureş”; p. 41, Bîrsana-Maramureş; *Mariencescu*, p. 82—83, comb. var. „Dobra-Alba Iulia, Simihai”; *Nicoară-Netea*, p. 156—157, nr. 2, „Regiunea Mureşului de sus”; p. 158, nr. 3, „Regiunea Mureşului de sus”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 124, „Transilvania”; *Pann, Stea*, p. 24—25, nr. 18; *Pann, Versuri musiceşti*, p. 22; *Paşahagi*, p. 74—75, nr. CCCXXXIV, Deseşti-Maramureş; *Păsculescu*, p. 10—11, nr. 12, Tîrgovişte-Dimboviţa; *Rădulcsu-Codin-Mihalache*, p. 100, „Argeş”; *Stanciu*, p. 59—60, nr. 17; *Tuţescu*, p. 54—55; *Țiucra*, p. 162, Nădlac-Arad; *Viciu*, p. 80, nr. CVII, Corneşti-Mihai Viteazu-Cluj; p. 80, nr. CVIII, Crăieşti-Mureş; p. 80, nr. CVIII var, Orosia-Cuci-Mureş; p. 81, nr. CX, Ocna Mureş-Alba; p. 105, nr. CXLVIII, Decea-Mirăslău-Alba; *A.I.C.E.D., fg. 356 b*, Sincel-Alba; 575 a, Sebeş-Hîrseni-Braşov; 909 a, Mohu-Şelimbăr-Sibiu; 1369, Vilcele-Covasna; 1844 a, Vad-Copalnic-Mănăştur; 2187 a, Moişeni-Certeze-Satu Mare; 3364 a, Ucea de Sus-Ucea-Braşov; 4228 a, Capu Codrului-Păltinoasa-Suceava, *cf. tip 186*; 4614 a, Dumbrăviţa-Braşov; 4680 c, Cuhea-Maramureş; 5137, Brădeni-Sibiu; 5236 c, Bucşoia-Frasini-Suceava, *cf. tip 186*; 5237 a, Bucşoia-Frasini-Suceava, *cf. tip 186*; 5322 a, Vlădeni-Dumbrăviţa-Braşov; 5378 b, Birghiş-Sibiu, *cf. tip 193*; 5392 b, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; 5761 a, Ţebea-Baia de Criş-Hunedoara; 5799 c, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara; 6170 b, Şalcău-Mihăileni-Sibiu; 6372 d, Brateiu-Sibiu; 6849 a, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6857 d, Uric-Pui-Hunedoara; 7098 d, Cricău-Alba; 7608 d, Şinca Veche-Şinca-Braşov; 7995 a, Iclod-Cluj; 8311 b, Negreşti-Oaş-Satu Mare; 9105 b, Voivodeni-Voila-Braşov; 9751 a, Satu Lung-Chinteni-Cluj; 10217 b, Bulzeştii de Sus-Hunedoara; 14431 c, Dorna Cîndreni-Suceava; 14431 d, Dorna Cîndreni-Suceava; *mg.*: 75 h, Poiana Negrii-Dorna Cîndreni-Suceava; 162 j, Rohia-Tg. Lăpuş-Maramureş; 347 o, Văşad-Curtuişeni-Bihor; 347 z, Văşad-Curtuişeni-Bihor; 539 g, Crucea-Suceava, *cf. tip 162*; 1173 j, Fundu Moldovei-Suceava; 1430 l, Roşia de Secaş-Alba; 1438 d, Rebra-Bistriţa-Năsăud; 1458 I d, Şaru Dornei-Suceava; 1474 g, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 1558 a, Fundu Moldovei-Suceava; 1558 l, Fundu Moldovei-Suceava; 1601 l, Isaccea-Tulcea-Tulcea; 1612 g g, Măgeşti-Bihor; 1938 g, Lupşa de Sus-Broşteni-Mehedinţi; 1998 m, Rucăr-Argeş; 2603 II a, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2604 I c, Poienari-Hălmagiu-Arad.

Cf.: *Bartók*, nr. 14 b, Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 139); *Budălănescu-Ciauşianu*, p. 88, nr. 8, Aninoasa-Gorj, (a. tip 153); *Viciu*, p. 81, nr. CIX, Copand-

Noșlac-Alba, (a. tip 137 B b); p. 83—84, nr. CXIII, var., Girișu Român-Moeciu-Cluj; (a. tip 163); *A.I.C.E.D.*, fg.: 559 a, București, [De fereastră], (a. tip 23); 807 a, Sfinandreaș-Simeria-Hunedoara, (a. tip 168 C); 1224 a, Dridif-Voila-Brașov, (a. tip 162); 1275 a, Drăguș-Viștea-Brașov, (a. tip 162); 5460 a, Coveș-Agnita-Sibiu, (a. tip 162); 7325 b, București, [Dă fereastră], (a. tip 23).

Comp.: Motif-Index, A 1331.1, Paradise lost because of forbidden fruit; H 1557.2, Disobedience of Eve blamed; J 165, Tree of knowledge.

167 — *Vestea nașterii.*

Se vestește de către o zîină (un sfînt, un înger, o icoană, luceafăr — uneori fără precizarea emisarului) nașterea lui Isus care se află culcat în fîn (într-un staul, într-un leagăn suspendat de creanga unui pom . . .).

167 — *The news of the Birth.*

A fairy (a Saint, an angel an icon, the morning or evening star — in certain cases without any specification) brings the news of the Birth of Jesus who is lying on a bed of hay (in a manger, in a cradle suspended from a tree branch...).

Cf. tip 19, 20

A.A.F., vol. VI, p. 204, nr. 200, Gherța Mare-Turț-Satu Mare; *Bartók*, nr. 57, Feneș-Zlatna-Alba; nr. 58 b, Moiša-Glodeni-Mureș; nr. 58 c, Poarta Fărăgău-Mureș; nr. 58 d, Lechincioara-Șincai-Mureș; nr. 61, Poarta Fărăgău-Mureș; nr. 97 c, Drăgești-Bihor; nr. 106 a, Voiniceni-Ceaușu de Cîmpie-Mureș; nr. 106 b, Orșova-Gurghiu-Mureș; nr. 106 c, Hodac-Mureș; nr. 106 d, Ungheni-Mureș, *cf. tip 178*; nr. 108 g, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor; nr. 108 h, Delani-Beiuș-Bihor; nr. 108 k, Denta-Timiș; nr. 108 o, Mănăstireni-Cluj; nr. 116 b, Turț-Satu Mare, *cf. tip 190*; nr. 117, Bistra-Mureș; nr. 118, Riu de Mori-Hunedoara; nr. 119, Vidra de Mijloc-Cîmpeni-Cluj; *Bălășel*, p. 25, nr. 5, Costești-Vilcea; *Brăiloiu*, p. 3, nr. 1, Feleag-Vinători-Mureș; *Brezul G.*, *Colinde*, p. 43, nr. 30, „Transilvania”; p. 47—48, nr. 33, „Transilvania”; *Brediceanu*, p. 133—134, nr. 105, Berbești-Giulești-Maramureș, *cf. tip 80 A*; *Cucu*, p. 7, *cf. tip 26 B*; *Datini*, p. 10; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 30—31, nr. 26, Săvirșin-Arad; p. 46—47, nr. 42, Ilteu-Petriș-Arad; p. 84, nr. 78, Leșnic-Vețel-Hunedoara; p. 243, nr. 271, Rîșnov-Brașov; *Dumitrașcu*, *Cîntări*, p. 109, nr. 5, „Făgăraș”; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 48—49, nr. XIII, Șercaia-Brașov; *Flori alese*, p. 12, nr. 3, „Maramureș”; *Hetcou*, p. 38—39, nr. I, „Nordul Bihorului, Valea Barcăului”; *Ionescu*, C., p. 24—25, nr. 13, Streza-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă în casă], [De fecior]; p. 30—31, Corbi-Ucea de

Jos-Braşov, [Colindă in casă]; *Pamfile, Crăciunul*, p. 58, nr. 17, Țepu-Galați; p. 58, nr. 18, Țepu-Galați, p. 58—59, nr. 19, Țepu-Galați; *Stea, Colinde*, p. 30; *Teodorescu, G. Dem.*, p. 21—22; *Țiplea*, p. 96—97, nr. 1, „Biserica Albă”; *Velcu*, p. 2, nr. 3; *Viciu*, p. 33, nr. XXVI, Crăciunelul de Sus-Cetatea de Baltă-Alba; p. 53—54, nr. LXI, Decea-Mirăslău-Alba, *cf. tip 173*; p. 57, nr. LXVII, Decea-Mirăslău-Alba, *cf. tip 173*; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 487 b, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu; 665 a, Hosman-Nocrich-Sibiu; 1316 c, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu, [Colindă de casă]; 2169 b, Negreşti-Oaş-Satu Mare, *cf. tip 190*; 2183 b, Certeze-Satu Mare; 4728 a, Crinţeşti-Dobreşti-Bihor; 5006 b, Moişeni-Certeze-Satu Mare; 5264 a, Streja-Cirţişoara-Sibiu; 5399 a, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; 5409 b, Albeşti-Sighişoara-Mureş; 5418 b, Boiu-Albeşti-Mureş; 6815 c, Cărmăzineşti-Gurasada-Hunedoara, *cf. tip 173*; 7098 a, Cricău-Alba; 7206 c, Negreşti-Oaş-Satu Mare, *cf. tip 190*; 7327 c, Bucureşti, [Dăspre zioă]; 7618 d, Şinca Nouă-Poiana Mărului-Braşov, *cf. tip 178*; 7682 a, Săsciori-Recea-Braşov, [De ceată]; 7697 b, Vaida-Recea-Braşov; 7724 c, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu; 8309 b, Tîrsolţ-Satu Mare; 8333 a, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 14161 a, Cerişor-Lelese-Hunedoara; 14213 b, Lelese-Hunedoara; *cf. tip 169 a*; *mg.*: 75 j, Poiana Negrii-Dorna Cindreni-Suceava, *cf. tip 16*; 162 p, Rohia-Tirgu Lăpuş-Maramureş; 238 t, Stăniţa-Buceş-Hunedoara; 301 o, Faraoni-Bacău; 525 g, Slatina-Nucşoara-Argeş; 585 f, Leşu-Bistriţa-Năsăud; 587 e, Lechinţa-Oaş-Călineşti-Baia Mare, Corinda feciorilor]; 879 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara; 1208 j, Şanţ-Bistriţa-Năsăud; 1439 y, Parva-Bistriţa-Năsăud; 2223 o, Săpînţa-Maramureş; 2603 I d, Tisa-Hălmaşiu-Arad; 2958 I p, Mlăceni-Periş-Vilcea, [Colindă de afară]; 2961 II b, Găujani-Boişoara-Vilcea, [Colindă de masă]; 3364 I o, Şurdeşti-Şişeşti-Maramureş; 3401 I h, Viştea de Jos-Viştea-Braşov.

Cf.: *Bartók*, nr. 43, Petriş-Arad, (a. tip 126); nr. 64 a, Seceani-Orţişoara-Timiş, (a. tip 5); nr. 64 b, Cenad-Timiş, (a. tip 5); nr. 97 a, Urviş de Beiuş-Şoimi-Bihor, (a. tip 173); nr. 103 c, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 23); nr. 106 d, Ungheni-Mureş, (a. tip 178); nr. 108 b, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 170 A); *Bibicescu*, p. 253—254, nr. 14, Vilcele-Covasna, (a. tip 11); *Cucu, ed. post.*, p. 7—8, nr. 2, Rosefi-Ialomiţa, (a. tip 173); *Densuşianu, Haţeg*, p. 266—267, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 170 A); *Drăgoi, Colinde*, p. 98—99, nr. 91, Leşnic-Veţel-Hunedoara, (a. tip 23); p. 111—112, nr. 103, Dobra-Hunedoara, (a. tip 23); p. 190—191, nr. 200, Petreni-Băcia-Hunedoara, (a. tip 170 A); p. 193—194, nr. 203, Unirea-Alba, (a. tip 170 A); p. 234, nr. 257, Pianu de Sus-Pianu-Alba, (a. tip 23); *Marian, Sărbătorile*, p. 16, var. VII, Mănăstirea Humorului-Suceava, (a. tip 25); *Mariencescu*, p. 14—16, comb. var., „Dobra, Cluj-Cluj”, (a. tip 179); *Neagu*, p. 14, nr. XII, Borduşani-Ialomiţa, (a. tip 165); p. 50—51, nr. XL, Călăraşii Vechi-Cuza Vodă-Ialomiţa, [Colind de preot], (a. tip 178); *Pamfile, Crăciunul*, p. 76, nr. 58, „Brăila”, (a. tip 165); *Papahagi*, p. 76, nr. CCCXXXIX,

Giulești-Maramureș, (a. tip 7); p. 80, nr. CCCL, Rozavlea-Maramureș, (a. tip 137 B b); *Păsculescu*, p. 14, nr. 18, Tulcea-Tulcea, (a. tip 165); *Teodorescu, G. Dem.*, p. 93–94, București, [De văduvă], (a. tip 165); *Tocilescu*, p. 1459, Ruginoasa-Dulcești-Neamț, (a. tip 121); p. 1465, Cerna-Tulcea, (a. tip 165); p. 1467, Cerna-Tulcea, (a. tip 165); p. 1495, Bragadiru-Teleorman, (a. tip 165); *Viciu*, p. 23, nr. IV, Călanu Mic-Călan-Hunedoara, (a. tip 23); p. 24, nr. VI, Voila-Brașov, (a. tip 172); p. 26, nr. X, Cibu-Fintinele-Mureș, [La ușe], (a. tip 7); p. 26, nr. XI, Cibu-Fintinele-Mureș, (a. tip 23); p. 29, nr. XVII, Ciufud-Blaj-Alba, (a. tip 170 A); p. 33–34, nr. XXVII, Agrișteu-Bălăușeri-Mureș, (a. tip 168 C); p. 38, nr. XXXV, Filipișu Mic-Breaza-Mureș, (a. tip 178); *A.I.C.E.D.*, fg. : 276 a, Alba Iulia-Alba, [A fetelor], (a. tip 171); 366, Mada-Balșa-Hunedoara, (a. tip 23); 563 a, București, [De văduvă], (a. tip 165); 820 a, Sfinandreiăș-Simeria-Hunedoara, (a. tip 23); 919 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu, (a. tip 180); 1370, Vilcele-Covasna, (a. tip 11); 3322 a, Dolhasca-Suceava, (a. tip 9); 5464 c, Coveș-Agnita-Sibiu, (a. tip 23); 6156 a, Buia-Șeica Mare-Sibiu, (a. tip 165); 6177 c, Șteneș-Șeica Mare-Sibiu, (a. tip 165); 6293 b, București, [De văduvă], (a. tip 165); 6814 d, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, (a. tip 6); 6814 e, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, (a. tip 126); 6848 c, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, (a. tip 23); 7331 a, București, [Dă văduvă], (a. tip 165); 7960 a, Cimpulung-Suceava, (a. tip 121); 9133 a, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, (a. tip 137 B b); 13047 c, Drăgușani-Parava-Bacău, (a. tip 165); 14491 e, Bunila-Hunedoara, (a. tip 23); *mg.*: 503 s, Goleș-Toplița-Hunedoara, (a. tip 23); 733 b, Bănești-Fintinele-Suceava, (a. tip 23); 2960 II g, Boișoara-Vilcea, (a. tip 178); 3400 I f, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [De jude], (a. tip 170 A).

Comp.: *Motif-Index*, F 312.1, Fairies bestow supernatural gifts at birth of child; 960.1, Extraordinary nature phenomena at birth of holy person; 961.2.1 Bright star indicates birth of holy person; T 581.4, Child born in stable.

168 — *Maica Domnului, ostilitatea și bunăvoința pomilor și dobitoacelor.*

168 — *The Mother of God, hostility and kindness of trees and beasts.*

Comp.: *Motif-Index*, * A 2221.1, Animal blessed for honoring infant Jesus; A 2711.1, Plant blessed for help at birth of Jesus; A 2711.4, Tree protects Jesus from rain, is green all year; 2711.1, Plant cursed for disservice to child Jesus; D 1648.2.1, Tree bows to help Virgin in child birth.

168 A — Plopul (părul...) refuză a face umbră (sau a

168 A — A poplar tree (a pear tree...) refuses to cast a

înceta să foșnească) Maicii Domnului (însoțită de Iosif sau avînd Pruncul în brațe). Tisa (mărul, vița . . .) însă arată bunăvoință. Maica blestemă plopul și binecuvîntează tisa. Acest ultim episod lipsește din unele variante.

shadow (or cease rustling its leaves) over the Mother of God (accompanied by Joseph or having the Baby in her arms). On the contrary, the fir tree (apple tree, vine...) proves to be kind. Consequently, she curses the poplar and blesses the fir tree. In some cases this last episode is not mentioned.

Bartók, nr. 105 o, Cerbăl-Hunedoara; nr. 105 p, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 105 r, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 105 s, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 105 t, Șoimi-Bihor; nr. 105 u, Rohani-Căpîlna-Bihor; nr. 105 v, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor; nr. 105 x, Rîu de Mori-Hunedoara, *cf. tip 174*; *Bud*, p. 67, var. „Maramureș”; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 33–35, nr. IV, Mărgineni-Hirseni-Brașov; *Frîncu-Candrea*, p. 194–195, nr. 13, „Munții Apuseni”; *Marienescu*, p. 1–2, comb. var., „Cluj, Alba-Iulia, Giula”; *Ionescu, C.*, p. 14–15, nr. 7, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă de masă]; *Pann, Stea*, p. 80–82, nr. I; *Păsculescu*, p. 11–12, nr. 13, Tirgoviște-Dimbovița; *Petroșani-Mardale*, p. 11–12; *Tocilescu*, p. 1487, Timișești-Neamț; *Viciu*, p. 23–24, nr. V, Cornești-Mihai Viteazu-Cluj; p. 41, nr. XL, Clopotiva-Rîu de Mori-Hunedoara; p. 42, nr. XLI, Șeușa-Ciugud-Alba; p. 44–45, Nr. XLV, Chimitelnic-Singer-Mureș; p. 46–47, nr. XLVIII, Spring-Alba, *cf. tip 176 A*; p. 47–48, nr. XLIX, „Hațeg”; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 482 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu; 4820 c, Giacăuș-Ațel-Sibiu; 5258 b, Feldioara-Cătina-Cluj, *cf. tip 173*; 5322 c, Vlădeni-Dumbrăvița-Brașov; 10259 b, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; *cf. tip 151, 152*; *mg.*: 560 a, Neagra Șarului-Șaru Dornei-Suceava; 1434 h, Rebra-Bistrița-Năsăud; 3400 II e, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, *cf. tip 173*.

Cf.: *Ionescu, C.*, p. 14–15, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă de masă], (a. tip 176 A); *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2587 I (r), Bichigiu-Coșbuc-Bistrița-Năsăud, (a. tip 176 A).

168 B — Caii (și/ sau oile) tulbură pe Maica Domnului aflată în chinurile facerii; boii însă o ajută să dea naștere lui Isus. Maica blestemă caii și

168 B — The horses (and/ or sheep) disturb Saint Mary who is in labor. The oxen help her to give birth to Jesus. She curses the horses and blesses

binecuvîntează boii. Acest ultim the oxen. In some cases this episod lipsește din unele va- last episode is not mentioned. rianțe.

Alexici, p. 164—168, Săldăbagiu-Balc-Bihor, *cf. tip 169 a*; *Bartók*, nr. 105 d, Beiuș-Bihor, *cf. tip 169 a*; nr. 105 i, Bistra-Mureș, *cf. tip 169 a*; nr. 105 j, Bistra-Mureș; nr. 105 k, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș; nr. 105 l, Albac-Cimpeni-Cluj; nr. 105 m, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; *Bogdan, G.*, p. 29, Mag-Săliște-Sibiu; *Brăiloiu*, p. 4, nr. 2, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; *Breazul G., Carmen*, p. 216—217, Leuceșți-Bethausen-Timiș; *Breazul G., Colinde*, p. 44—46, nr. 31, „Muntenia“, *cf. tip 169 a*; *Coman*, p. 34—37, Margine-Abram-Bihor, *cf. tip 169*, *Cucu, ed. post.*, p. 19—20, nr. 12, Valea Cricovului-Apostolache-Prahova; p. 43—44, nr. 30, Livezile-Bacău; *Daulu*, p. 18—21, „Bihor“, *cf. tip 169 a*; *Densusianu, Hațeg*, p. 122—123, Densuș-Hunedoara; *Drăgan*, p. 3—5; *Drăgoi, Colinde*, p. 202—203, nr. 216, Cioara-Orăștie-Hunedoara; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 9, nr. 1, Gîldău-Jegălia-Ialomița; *Ionescu, C.*, p. 18—19, nr. 10, Arpașu de Sus-Cîrțișoara-Sibiu, *cf. tip 169 a*; *Ionescu, N.*, p. 10—11, Goești-Dolj, *cf. tip 169 a*; *Marian, Legendele*, p. 61—62, Siret-Suceava-Suceava, *cf. tip 169 a*; p. 64—65, „Transilvania“, *cf. tip 169 a*; p. 65, „Valea Almăjului“, *cf. tip 155*; p. 66, Reteag-Petru Rareș-Bistrița-Năsăud; p. 67, Zărnești-Brașov, *cf. tip 169 a*; p. 67—68, „Valea Timișului“, *cf. tip 169 a*; *Mariencescu*, p. 3—5, comb. var., „Cluj, Alba Iulia, Bozinta“; *Mirea*, p. 22—23, nr. 2, *cf. tip 169 a*; *Nicoară-Netea*, p. 165—167, nr. 10, „Regiunea Mureșului de sus“, *cf. tip 169 a*; *Pamfile, Crăciunul*, p. 119—120, „Transilvania“; *Pann, Stea*, p. 82—85, nr. II, *cf. tip 169 a*; *Papahagi*, p. 76, nr. CCCXXXVIII, Giulești-Maramureș; *Petroșanu-Mardale*, p. 12—13, *cf. tip 169 a*; *Stea, Colinde*, p. 22—27, *cf. tip 169 a*; *Stea, Vicleim, Colind*, p. 27—29, nr. II, *cf. tip 169 a*; *Tuțescu*, p. 40—41, Zărnești-Brașov; *Viciu*, p. 42—43, nr. XLII, Ibănești-Mureș, *cf. tip 169 a*; p. 45—46, nr. XLVI, Spătac-Blaj-Alba; p. 46, nr. XLVII, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu, *cf. tip 42, 43*; *A.I.C.E.D., fg.*: 3544 b, Fundu Moldovei-Cîmpulung-Suceava; 4989 c, Intregalde-Alba; 5336 b, Homorod-Brașov; 5407 a, Albești-Sighișoara-Mureș; 6642 b, Nereju-Vrancea; 8159 b, Viștișoara-Viștea-Brașov; 8571 b, Tulcea-Tulcea; 8580 a, Somova-Tulcea, *cf. tip 169 a*; 9133 b, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, *cf. tip 169 a*; 9348 a, Săcădat-Bihor; 9727 b, Vîrtoape-Teleorman; 10046 a, Fundu Moldovei-Cîmpulung-Suceava; *mg.*: 1011 c, Lipova-Arad, *cf. tip 169 a*; 1021 c, Radna-Lipova-Arad; 1461 II g, Pojorita-Suceava; 1511 e (v), Peșteana-Densuș-Hunedoara; 2595 II d, Cordău-Sinmartin-Bihor, *cf. tip 169 a*; 3400 I d, Noul Român-Cirța-Sibiu.

Cf.: *A.A.F.*, vol. VII, p. 91—92, nr. 102, Sohodol-Căbești-Bihor, (a. tip 169); p. 94—95, nr. 106, Cărpinet-Bihor, (a. tip 169); *Bartók*, p. 105 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 169); nr. 105 b, Luncoșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 169);

nr. 105 c, Drăgești-Bihor, (a. tip 169); nr. 105 e, Cimp-Vaşcău-Bihor, (a. tip 169 a); nr. 105 g, Cărpiniș-Alba, (a. tip 169 a); nr. 105 i, Bistra-Mureș, (a. tip 169 a); *Bologa*, p. 19—22, nr. 14, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 170 A); *Daulu*, p. 26—29, „Bihor“, (a. tip 169); *A.I.C.E.D.*, fg. : 483, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 169); 635 a, Gepiș-Lăzăreni-Bihor, (a. tip 169); 1308 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 169); 4733 b, Crincești-Dobrești-Bihor, (a. tip 169); 5122 a, Brădeni-Sibiu, (a. tip 170 A); 5261 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 169); 7725 b, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 170 A); *mg.* : 2602 II b, Tisa-Hălmașiu-Arad, (a. tip 169); 2958 II a, Mlăceni-Periș-Vilcea, (a. tip 170 A); 2960 II b, Boișoara-Vilcea, (a. tip 170 A); 2961 II b, Boișoara-Vilcea, [Colindă de masă], (a. tip 170 B).

168 C — Plopul (arinul...) și caii se arată ostili Maicii Domnului. Bradul și boii însă sînt binevoitori. Maica pedepsește ostilitatea prin blestem și răsplătește bunăvoința prin binecuvîntare.

168 C — The poplar (alder tree...) and the horses show hostility to the Mother of God. On the contrary, the fir tree and the oxen are kind. She punishes hostility with curses and rewards kindness with blessings. In some cases this last episode is not mentioned.

Bîrlea, I., p. 88, Nănești-Bîrsana-Maramureș; *Brediceanu*, p. 141—142, nr. 112, Budești-Maramureș; *Bud*, p. 66—67, nr. 2, „Maramureș“; *Drăgoi, Colinde*, p. 23—24, nr. 21, Săvirșin-Arad, cf. tip 169 a; p. 65—66, nr. 61, Ilteu-Petriș-Arad; p. 126—127, nr. 118, Tătărești-Burjuc-Hunedoara; p. 135, nr. 129, Rapoltu Mare-Hunedoara; p. 147—148, nr. 148, Zlaști-Hunedoara-Hunedoara; p. 181 182, nr. 191, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 192—193, nr. 202, Unirea-Alba; p. 223—224, nr. 243, Tărtăria-Săliște-Alba; *Marian, Legendele*, p. 59—60, Ciprian Porumbescu-Suceava; p. 60, Bosanci-Suceava; p. 63—64, Strimbu-Chiuiești-Cluj; p. 68—69, „Zarand“; *Viciu*, p. 33—34, nr. XXVII, Agrișteu-Bălăușeri-Mureș, cf. tip 167; p. 40—41, nr. XXXIX, „Hațeg“; p. 43—44, nr. XLIII, Cetea-Borod-Bihor; *A.I.C.E.D.*, fg. : 807 a, Sfîndreiaș-Simeria-Hunedoara, cf. tip 166; 974 b, Turnu Roșu-Sibiu; 1800 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 3549 a, Fundu Moldovii-Suceava; 4915 a, Geoagiu de Sus-Stremț-Alba; 4942 b, Cetea-Galda de Jos-Alba; 5280 b, Galda de Jos-Alba; 6819 a, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 6845 a, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6863 a, Uric-Pui-Hunedoara; 7420 a, Blăjel-Sibiu, [Colinda de la popa]; 8333 c, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [La preot]; 9150 a, Hărțăgani-Băița-Hunedoara; 10198 a, Ruda-Ghelari-Hunedoara; *mg.* : 225 j, Buciumi-Șomcuța Mare-Maramureș; 809 l, Dăbica-Toplița

Hunedoara; 1019 b, Lipova-Arad; 1842 l, Sincel-Alba; 2604 I h, Poienari-Hăl-
magiu-Arad; 3367 I g, Șurdești-Șișești-Maramureș.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 1274 a, Drăguș-Viștea-Brașov, (a. tip 170 A).

169 — Crăciun și Crăciu-
neasa.

Crăciun refuză să primească pe Maica Domnului în casă; o adăpostește în staul. Aceasta, aflată în chinurile facerii, este ajutată de Crăciuneasa. Mînios pe soția sa, Crăciun taie mîinile Crăciunesei. Maica Domnului o tămăduiește (îi face alte mîini din aur). Uneori episodul tăierii mîinilor lipsește.

169 — Christmas and his
wife.

Christmas refuses to receive Saint Mary in his house, conceding only to shelter her in the stable. Learning that their guest is in labor, Christmas' wife attends to her. Angry with his wife, Christmas cuts her hands. Saint Mary heals the wife of Christmas (makes her new hands out of gold). In some cases the episode concerning the cutting of the hands is not mentioned.

A.A.F., vol. VII, p. 91—92, Sohodol-Căbești-Bihor, *cf. tip 168 B*; p. 94—95, nr. 106, Cărpinet-Bihor, *cf. tip 168 B*; *Bartók*, nr. 94 b, Cotiglet-Ceica-Bihor, *cf. tip 53, 173*; nr. 105 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, *cf. tip 168 B*; nr. 105 b, Luncoșoara-Aușeu-Bihor, *cf. tip 168 B*; nr. 105 c, Drăgești-Bihor, *cf. tip 168 B*; nr. 105 h, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; *Daulu*, p. 26—29, „Bihor“, *cf. tip 168 B*; *A.I.C.E.D.*, fg.: 483, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, *cf. tip 168 B, 170 A*; 635 a, Gepiș-Lăzăreni-Bihor, *cf. tip 168 B*; 813 a, Sfinandrieaș-Simeria-Hunedoara; 1308 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, *cf. tip 168 B, 170 B*; 4733 b, Crințești-Dobrești-Bihor, *cf. tip 168 B*; 5261 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, *cf. tip 168 B, 170 B*; *mg.*: 2602 II b, Tisa-Hălmagiu-Arad, *cf. tip 168 B*; 3400 II k, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, *cf. tip 173*.

Cf. Coman, p. 34—37, Margine-Abram-Bihor, (a. tip 168 B).

Comp.: *Motif-Index*, Q 451.1, Hands cut off as punishment; E 782.1, Restored hands.

169 a — Crăciun refuză să o
primească pe Maica Domnului
în casă. Maica naște în staul.

169 a — Christmas refuses
to receive Saint Mary in his
house. Saint Mary gives birth

Lipsește episodul cu Crăciunea
ca moașe.

to her son in the stable. The
episode concerning midwifery
is not mentioned.

Bartók, nr. 86, Rohani-Căpilna-Bihor; nr. 105 e, Cimp-Vaşcău-Bihor, *cf. tip 168 B*; nr. 105 f, Leleşti-Bunteshti-Bihor; nr. 105 g, Cărpiniş-Alba, *cf. tip 168 b*; nr. 105 i, Bistra-Mureş, *cf. tip 168 b*; *Tocilescu*, p. 1487—1488, Timişeşti-Neamţ, *cf. tip 172*; *Viciu*, p. 32—33, nr. XXV, Ceanu Mic-Tureni-Cluj; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 2011 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeş, [La fereastră]; 3488 b, Lisa-Braşov; 4750 b, Corbeşti-Ceica-Bihor, *cf. tip 157*; 5745 a, Ciugudu de Jos-Unirea-Alba, *cf. tip 173*; 7597 a, Părău-Braşov; *mg.*: 1430 g, Roşia de Secaş-Alba; 3161 m, Mara-Deseşti-Maramureş.

Cf.: *Alexici*, p. 164—168, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor, (a. tip 168 B); *Bartók*, nr. 105 d, Beiuş-Bihor, (a. tip 168 B); nr. 105 i, Bistra-Mureş, (a. tip 168 B); nr. 110 a, Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 173); *Bologa*, p. 58—59, nr. 47, Sebeşul de Sus-Racoviţa-Sibiu, (a. tip 170 A); *Breazul, G., Colinde*, p. 44—46, nr. 31, „Muntenia”, (a. tip 168 B); *Cocişiu, Tîrnava*, p. 419, Dirlos-Sibiu, (a. tip 170 A); *Daulu*, p. 18—21, „Bihor”, (a. tip 168 B); *Drăgoi, Belinţ*, p. 49, nr. 13, Belinţ-Timiş, (a. tip 170 A); *Drăgoi, Colinde*, p. 23—24, nr. 21, Săvirşin-Arad, (a. tip 168 C); *Dumitraşcu, Cîntări*, p. 106, nr. 2, „Făgăraş”, (a. tip 170 A); *Ionescu, C.*, p. 18—19, nr. 10, Arpaşu de Sus-Cirţişoara-Sibiu, (a. tip 168 B); *Ionescu, N.*, p. 10—11, Goeşti-Dolj, (a. tip 168 B); *Marian, Legendele*, p. 61—62, Siret-Suceava, (a. tip 168 B); p. 64—65, „Transilvania”, (a. tip 168 B); p. 67, Zărneşti-Braşov, (a. tip 168 B); p. 67—68, „Valea Timeşului”, (a. tip 168 B); *Marinescu*, p. 22—23, „Cluj-Cluj”, (a. tip 170 A); *Mirea*, p. 22—23, nr. 2, (a. tip 168 B); *Nicoară-Netea*, p. 165—167, nr. 10, „Regiunea Mureşului de sus”, (a. tip 168 b); *Pann, Stea*, p. 82—85, nr. II, (a. tip 168 B); *Petroşanu-Mardale*, p. 12—13, (a. tip 168 B); *Stea, Colinde*, p. 22—27, (a. tip 168 B); *Stea, Vicleim, Colind*, p. 27—29, nr. II, (a. tip 168 B); *Viciu*, p. 42—43, nr. XLII, Ibăneşti-Mureş, (a. tip 168 B); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4960 b, Cricău-Alba, (a. tip 184); 8580 a, Somova-Tulcea, (a. tip 168 B); 9133 b, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, (a. tip 168 B); 14213 b, Lelese-Hunedoara, (a. tip 167); *mg.*: 1011 c, Lipova-Arad, (a. tip 168 B); 2595 II d, Cordău-Sinmartin-Bihor, (a. tip 168 B).

Comp.: *Motif-Index*, T 581.4, Child born in stable.

170 — Naşterea lui Isus şi
solii.

170 — The Birth of Jesus
and the messengers.

170 A — Irod (Crăciun, gaz-
da) aflînd de naşterea lui

170 A — Learning that Je-
sus has been born, Herod

Isus, trimite trei (doi) soli la aceasta. Orbiți de lumină sau amețiți de zumzetul albinelor (de fumul de tămâie), solii nu se pot apropia de pruncul Isus.

(Christmas, the host) sends three (two) messengers to Him. Blinded by the light, or dizzied by the buzzing of the honeybees (by the smoke of incense), the messengers cannot approach the baby Jesus.

Bartók, nr. 108 b, Cerbăl-Hunedoara, *cf. tip 167*; nr. 108 c, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; nr. 108 i, Idicel-Mureș; *Bologa*, p. 19—22, nr. 4, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, *cf. tip 168 B*, 173; p. 58—59, nr. 47, Sebeșu de Sus-Racovița-Sibiu, *cf. tip 169 a*; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 419, Dîrlos-Sibiu, *cf. tip 169 a*; *Densusianu, Hațeg*, p. 266—267, Păcinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, *cf. tip 167*; *Drăgoi, Belinț*, p. 49, nr. 13, Belinț-Timiș *cf. tip 169 a*; *Drăgoi, Colinde*, p. 190—191, nr. 200, Petreni-Băcia-Hunedoara, *cf. tip 167*; p. 193—194, nr. 203, Limba-Alba, *cf. tip 167*; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 106, nr. 2, „Făgăraș“, *cf. tip 169 b*; *Hetcou*, p. 51—52, nr. XII, „Din sudul Bihorului, de pe valea Crișului“; *Jarnik-Bîrseanu*, p. 385, nr. X, „Țara Bîrsei“; *Mariencescu*, p. 22—23, „Cluj-Cluj“, *cf. tip 169 a*; *Viciu*, p. 29, nr. XVII, Ciufud-Blaj-Alba, *cf. tip 167*; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 360 a, Sincel-Alba; 805 a, Sfinandrieaș-Simeria-Hunedoara; 1274 a, Drăguș-Viștea-Brașov, *cf. tip 168 C*; 5006 b, Moșișeni-Certeze-Satu Mare; 5122 a, Brădeni-Sibiu, *cf. tip 168 B*; 5398 c, Ghijaș de Sus-Alțina-Sibiu; 6157 c, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6171 b, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; 6374 c, Dîrlos-Sibiu; 7725 b, Scoreiu-Porumbacu de Jos-Sibiu, *cf. tip 168 B*; 8922 a, Ruja-Agnita-Sibiu; 10202 d, Poenița Voinii-Bunila-Hunedoara, *cf. tip 161*; 10251 d, Stîncești-Dobra-Hunedoara, *cf. tip 172*; *mg.*: 2958 II a, Mlăceni-Periș-Vilcea, *cf. tip 168 B*; 2958 II g, Bumbuești-Vilcea, *cf. tip 168 B*; 2960 II b, Boișoara-Vilcea, *cf. tip 168 B*; 3364 I f, Șurdești-Sisești-Maramureș, *cf. tip 173*; 3367 I b, Sisești-Maramureș; 3400 I f, Noul Român—Arpașu de Jos-Sibiu, *cf. tip 167*.

Cf.: *Cocișiu, Tîrnava*, p. 430, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, [Ziori], (a. tip 180); *A.I.C.E.D.*, *fg.* 2215 a, b, Boinești-Bixad-Satu Mare, (a. tip 181 a).

170 B — Solii trimiși de Irod (Crăciun, gazda) descriu succesiv pe Isus ca prunc, tînăr, matur (bătrîn).

170 B — The messengers sent by Herod (Christmas, the host) describe successively Jesus as a baby, as a young man, as a mature person (an old man).

Bartók, nr. 108 a, Feneș-Zlatna-Alba; nr. 108 d, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor; nr. 108 f, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor; *Bibicescu*, p. 238—240, nr. 6,

Vilcele-Covasna; *Breazul*, G., *Colinde*, p. 59—61, nr. 59, „Transilvania“; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 74—76, nr. 71, Leșnic-Vețel-Hunedoara, cf. tip 172; *Mariutescu*, p. 9—11, comb. var. „Dobra-Lipova-Arad“; *Mirca*, p. 25—26, nr. 4; *Sala*, p. 14—16; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1378 b, Bogdana-Buciu-Sălaj; 3393 a, Ohaba-Șinca-Brașov; 6813 c, Gurasada-Hunedoara; 14166 c, Cerișor-Lelese-Hunedoara; mg.: 114 g, Sohodol-Lelese-Hunedoara; 503 o, Goleș-Toplița-Hunedoara; 809 c, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 881 b, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 2724 II e c, Feneș-Zlatna-Alba, [A popii]; 2961 II b, Boișoara-Vilcea, cf. tip 168 B; 3401 II b, Rucăr-Viștea.

Cf.: *Bartók*, nr. 63 a, Bulz-Bihor, (a. tip 5); *A.I.C.E.D.*, fg.: 1308 b, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 169); 5261 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 169).

171 — *Cununa lui Isus.*

O fată (Maica Domnului, îngeri) împletește o cunună pentru Isus.

171 — *A wreath for Jesus*

A girl (the Mother of God, angels) makes a wreath for Jesus.

A.A.F., vol. I, p. 179—180, nr. CLXIII, Tur-Negrești-Oaș-Satu Mare; vol. VI, p. 208, nr. 211, Batarci-Satu Mare; *Bartók*, nr. 124, Comlăușa-Batarci-Satu Mare; *Colinde*, *Stea*, p. 44, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; *Ionescu*, N., p. 16, Vlăduțeni-Bîlteni-Gorj; *Păsculescu*, p. 15—16, nr. 21, Tirgoviște-Dimbovița, cf. tip 186; *Stanciu*, p. 50, nr. 8, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; *A.I.C.E.D.*, fg.: 276 a, Sebeș-Hirseni-Hunedoara, [A fetelor], cf. tip 167; 14441 c, Mijlocenii Birgăului-Bistrița-Năsăud.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, mg. 2595 I g, Cordău-Sinmartin-Bihor, (a. tip 7).

172 — *Uciderea pruncilor*²¹

Irod poruncește ca toți noii născuți să fie uciși. Doar pruncul Isus scapă de la măcel.

172 — *The slaughter of innocents*³⁶

Herod orders the slaughter of new born children. Only the child Jesus escapes.

Bartók, nr. 108 I, Vidra-Cîmpeni-Cluj; *Viciu*, p. 24, nr. VI, Voila-Brașov, cf. tip 167; *A.I.C.E.D.*, fg. 10897 a, Șona-Mîndra-Brașov; mg.: 531 h, Crucea-Suceava; 1752 r (r), Prundu Birgăului-Bistrița-Năsăud, 3161 n, Mara-Desești-Maramureș; 3364 I s, Șurdești-Sisești-Maramureș; 3366 II i, Șurdești-Sisești-Maramureș.

Cf.: *Tocilescu*, p. 1487—1488, Timișești-Neamț, (a. tip 169 a); *A.I.C.E.D.* fg. 10251 d, Stincești-Dobra-Hunedoara, (a. tip 170 A); *mg.* 2959 I m, Bum-buești-Boișoara-Vâlcea, (a. tip 176 A).

Comp.: *Motif-Index*, M 375, Slaughter of innocents to avoid fulfillment of prophecy.

173 — Botezul.

Isus este botezat de către Sfântul Ion (îngeri, Maica Domnului, Sfânta Vineri, Sfânta Duminică, dus în coarnele boilor, purtat de porumbei) în trei rîuri de lapte, vin, mir (în Jordan, într-o fîntînă).

173 — The baptism.

Jesus is baptized by Saint John (angels, Saint Mary, Saint Friday, Saint Sunday, carried between the horns of the oxen, carried by pigeons) through immersion in rivers of milk, wine and oil (in the Jordan, in a fountain).

A.A.F., vol. VI, p. 204, nr. 198, Bocicău-Tarna Mare-Satu Mare; *Bartók*, nr. 97 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, cf. tip 167, 177 B; nr. 107 a, Urisiu de Sus-Chiheru-Mureș; nr. 107 b, Orșova-Gurghiu-Mureș; nr. 110 a, Cotiglet-Ceica-Bihor, cf. tip 169 a; nr. 110 b, Simbăta-Bihor; nr. 111, Pădurenii-Tăureni-Mureș, (dub.); nr. 116 a, Tarna Mare-Satu Mare; *Bălășel*, p. 21, nr. 1, Rimnicu-Vâlcea-Vâlcea; *Bîrscanu*, p. 11—12, nr. IX, Budila-Brașov; *Bibicescu*, p. 246, nr. 10, Vâlcele-Covasna; *Brăiloiu*, p. 7, nr. 9, Ghergani-Ilfov; *Breazul*, G., *Colinde*, p. 49—51, nr. 34, „Dobrogea”; *Brediceanu*, p. 134—135, nr. 106, Botiza-Maramureș; *Bud*, p. 68, var. „Maramureș”; *Budălănescu-Ciauşianu*, p. 86, nr. 2, Coveș-Afumați-Dolj; *Burada*, p. 51—53, „Dobrogea”; *Cocișiu*, *Ardeal*, p. 14, Mașca-Iara-Cluj; *Cocișiu-Tîrnava*, p. 420, Cuciulata-Hoghiz-Brașov, [Colindă de turcă]; p. 420 Șalcău-Mihăileni-Sibiu; p. 421, Fintina-Hoghiz-Brașov; *Cucu*, p. 15; *Cucu*, *ed. post.*, p. 7—8, nr. 2, Roseți-Ialomița, cf. tip 167; p. 22, nr. 14, Retevoiești-Pietroșani-Argeș; *Daulu*, p. 7, „Bihor”; *Drăgoi*, *Belinț*, p. 50—51, nr. 15, Belinț-Timiș; *Dumitrașcu*, *Cîntări*, p. 108, nr. 4, „Făgăraș”; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 30—31, nr. I, Mărgineni-Hirseni-Brașov; *Ionescu N.*, p. 12—13, Brădești-Dolj; p. 14—15, Pluta-Butoiești-Mehedinți; *Lenghel-Izanu*, p. 27—28, Bîrsana-Maramureș; *Marinescu*, p. 17—18, „Mihăiești”; p. 33—34, comb. var. „Cluj-Lipova”; p. 35—37, „Mihăiești”; *Moș Gh.*, p. 67, nr. 12; *Neagu*, p. 12—13, nr. X, Bordușani-Ialomița; [De văduvă]; p. 47—48, nr. XXXVIII, Călărașii Vechi — Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de fereastră]; *Pamfile*, *Colinde*, p. 11—12, nr. 3; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 71—72, nr. 49, Trușești-Botoșani; *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 69, nr. 14, Zam-Hunedoara; *Rădulescu-Codin*, *Muscel*, p. 113—115, Cimpulung-Argeș; p. 115—

117, Rucăr-Argeș; *Stea, Colinde*, p. 36—38, *Teodorescu, G. Dem.*, p. 26—27, Călărași-Ialomița, [De casă], *cf. tip 44*; *Tocilescu*, p. 1460, Șișești de Jos-Mehedinți; *Viciu*, p. 22, nr. III, Spini-Turdaș-Hunedoara; p. 54—55, nr. LXII, Blaj-Alba, *cf. tip 162, 178*; p. 57—58, nr. LXVIII, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu; *Vulpescu*, p. 136—137, Lupșanu-Ialomița, [Colind de brezaie]; *A.I.C.E.D.*; *fg.*: 560 a, București; 573 a, Sebeș-Sebeș-Alba; 914 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 974 a, Turnu Roșu-Sibiu; 1275 b, Drăguș-Viștea-Brașov; 1304 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, *cf. tip 11*; 1317 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă de casă]; 1801 b, Peșteana-Densus-Hunedoara, *cf. tip 1*; 1831 b, Lunca Cernii de Jos-Hunedoara; 1843 c, Vad-Copalnic-Mănăstur-Maramureș, *cf. tip 3, 21*; 3399 c, Ohaba-Șinca-Brașov; 3440 a, Mărgineni-Hîrseni-Brașov; 3443 a, Copăcel-Hîrseni-Brașov; 3459 a, Berivoi-Recea-Brașov; 3481 b, Gura Văii-Vaida Rece-Brașov; 5139 a, Brădeni-Sibiu; 5306 a, Călărași-Ialomița, [Dă fereastră]; 5458 b, Mateiaș-Racoș-Brașov; 5460 c, Coveș-Agnita-Sibiu; 5460 d, Coveș-Agnita-Sibiu; 6148 a, Pelișor-Bîrghiș-Sibiu; 6170 a, Șalcău-Mihăileni-Sibiu; 6374 a, Dîrlos-Sibiu; 6883 a, Budești-Ilfov, „Colindul lui Dumnezeu”; 7162 a, Bobota-Sălaj; 7362 b, Valea Lungă-Dîrlos-Sibiu; 7577 a, Fintina-Hoghiz-Brașov; 7583 a, Lupșa-Hoghiz-Brașov; 7583 c, Lupșa-Hoghiz-Brașov; 7610 d, Șinca Veche-Șinca-Brașov; 7634 a, Porumbacu de Jos-Sibiu; 7668 d, Săvăstreni-Recea-Brașov; 7995 b, Iclod-Cluj; 8750 a, Mățau-Mioarele-Argeș; 9105 c, Berevoi-Recea-Brașov; 9106 c, Bucium-Șinca-Brașov; 9106 d, Bucium-Șinca-Brașov; 9134 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, *cf. tip 52*; 9339 b, Sebeș-Hîrseni-Brașov; 9750 b, Satu Lung-Chinteni-Cluj; 10234 b, Valea Bradului-Brad-Hunedoara, „La case unde-i chiamă Ion”; *mg.*: 74 b, Mircea Vodă-Constanța, [De seară]; 1009 f, Radna-Lipova-Arad; 1011 b, Lipova-Arad; 1824 i, Lupșanu-Ialomița, [A casei], *cf. tip 44*; 1826 b, Lupșanu-Ialomița; 2959 I k, Bumbuești-Boișoara-Vâlcea; 2960 II d, Boișoara-Vâlcea; 3364 I t, Șurdești Șișești-Maramureș; 3407 a, Porumbacu de Jos-Sibiu, [De fată].

Cf.: *Bartók*, nr. 82 i, Moișa-Glodei-Mureș, (a. tip 150); nr. 91 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 154); nr. 91 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 154); nr. 91 c, Ghelari-Hunedoara-Hunedoara, (a. tip 154); nr. 92 b, Leheceni-Cărpînet-Bihor, (a. tip 68 C); nr. 94 b, Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 169); nr. 130 d, Nucșoara-Sălășu de Sus-Hunedoara, (a. tip 23); *Bologa*, p. 19—22, nr. 14, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 170 A); *Diaconu*, p. 72—74, Gugești-Vrancea, [Colind de bătrîni], (a. tip 154); p. 92—93, Obilești-Vrancea, [De fereastră], (a. tip 154); *Pamfile, Crăciunul*, p. 62—63, nr. 31, „Brăila”, (a. tip 154); p. 63—64, nr. 32, Novaci-Tg. Jiu-Gorj, (a. tip 154); *Păsculescu*, p. 13, nr. 16, Tulcea-Tulcea, (a. tip 154); *Stea, Colinde*, p. 51—53, (a. tip 154); *Teodorescu, G., Dem.*, p. 18, București, [De fereastră], (a. tip 19); p. 23—24, Călărași-Ialomița, [De casă], (a. tip 154); p. 24—25, nr. 12, Bogza-Sihlea-Vrancea, (a. tip 154); p. 25—26, nr. 13, București, (a. tip 154); *Tuțescu*,

p. 19—21, Obilești-Vrancea, [La fereastră], (a. tip 154); *Viciu*, p. 53—54, nr. LXI, Decea-Mirăslău-Alba, (a. tip 167); p. 57, nr. LXXVII, Decea-Mirăslău-Alba, (a. tip 167); *A.I.C.E.D.*, fg. : 328, Mada-Balșa-Hunedoara, „A jidovului“, „Lebăda“, (a. tip 68 C); 1604 a, Perieți-Ialomița, (a. tip 154); 4764 a, Hidișelu de Sus-Bihor, (a. tip 181); 4960 b, Cricău-Alba, (a. tip 184); 5258 b, Feldioara-Cătina-Cluj, (a. tip 168 A); 5308 a, Potcoava-Independența-Ialomița, [De fereastră], (a. tip 154); 5399 b, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 154); 5745 a, Ciugudu de Jos-Unirea-Alba, (a. tip 169 a); 6293 a, București, (a. tip 19); 6802 b, Țărățel-Brad-Hunedoara, (a. tip 23); 6815 c, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, (a. tip 167); 6849 b, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, (a. tip 68 C); 6886 a, Budești-Ilfov, (a. tip 154); 6901 d, Budești-Ilfov, (a. tip 154); 7318 a, București, (a. tip 156); 7323 a, București, (a. tip 19); 8565 a, Tulcea-Tulcea, (a. tip 154); 8580 c, Somova-Tulcea, (a. tip 154); *mg.* : 74 e, Nucet-Dîmbovița, [Colindul de seară], (a. tip 160 A); 808 l, Dăbica-Toplița-Hunedoara, (a. tip 156); 1350 l, Chilia Veche-Tulcea, (a. tip 154); 3163 e, Mara-Desești-Maramureș, (a. tip 19); 3364 I f, Șurdești-Șișești-Maramureș, (a. tip 170 A); 3400 II e, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, (a. tip 173); 3400 II k, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, (a. tip 169).

Comp. : Motif-Index, F 162.2.6, Rîșers of oil, milk and honey in other world; *AV* 81, Baptism.

174 — *Tentativa de sinucidere a Maicii Domnului.*

Maica Domnului (care de obicei toarce) descoperă că pruncul îi fusese botezat de către Sfântul Ion (Sfântul Ilie, Sfânta Duminică). De ciudă încearcă să-și ia zilele. Sfinții izbutesc s-o oprească.

174 — *Saint Mary's attempted suicide.*

Saint Mary (who usually is weaving) discovers that Jesus has already been baptized by Saint John (Saint Elijah, Saint Sunday). In anger, she makes an attempt to commit suicide. The Saints succeed in stopping her.

Bartók, nr. 109, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Cucu*, ed. post., p. 85, nr. 65, Rotari-Ceptura-Prahova, cf. tip 8; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 86, nr. 80, Leșnic-Vețel-Hunedoara; *Neagu*, p. 9, nr. VI, Deleni-Constanța, [De văduvă]; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 72, nr. 50, Țepu-Galați; p. 72, nr. 51, Țepu-Galați; *Popovici*, *Vasile*, p. 40, nr. 22, Crunți-Reviga-Ialomița; *Stea*, *Colinde*, p. 53—54; *Teodorescu*, G., *Dem.*, p. 31—32, „Atirnați“; *A.I.C.E.D.*; fg. : 1808 b, Peșteana-Densus-Hunedoara; 6854 c, Uric-Pui-Hunedoara; 6901 a, Budești-Ilfov, [De casă]; *mg.* 809 j, Dăbica-Toplița-Hunedoara.

Cf. *Bartók*, nr. 105 x, Riu de Mori-Hunedoara, (a. tip 168 A).

Comp.: *Motif-Index*, *V 81, Baptism.

175 — *Sfânta Vineri și cetatea lui Irod.*

Sfânta Vineri se plînge Domnului că cetatea lui Irod refuză să se boteze. În unele variante, păgînii supun sfânta la cazne. Sfîntul Ion (Sfîntul Ilie...) sare în ajutorul Sfintei Vineri.

175 — *Saint Friday and city of Herod.*

Saint Friday is complaining to God about Herod's city which refuses to be baptized. In some cases, Saint Friday is physically tortured by the obstinate pagans. Saint John (Saint Elijah) gives help to Saint Friday.

Bartók, nr. 95 a, Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 95 b, Riu de Mori-Hunedoara; *Bălășel*, p. 34, nr. 13, Radu Negru-Modelu-Ialomița; *Breazul, G., Colinde*, p. 413—415, nr. 278, „Muntenia”; *Dumitrașcu, De sărbători*, p. 18—20, nr. 1, Gildău-Jegălia-Ialomița; *Garofoiu*, p. 23, Potlogi-Dimbovița; *Pamfile, Crăciunul*, p. 73, nr. 53, Țepu-Galați; *Păsculescu*, p. 18—19, nr. 25, Cudalbi-Dolj; *Teodorescu, G., Dem*, p. 32—33, București, [De fereastră]; *Vulpeșcu*, p. 173—174, Lupșanu-Ialomița, [Colind pentru preot]; *A.I.C.E.D., fg.*: 171 b, Poienari-Ulmi-Ilfov; 558 a, București, [De casă]; 1798 a, Peșteana-Densus-Hunedoara; 3420 b, Poienari-Ulmi-Ilfov, [Pentru casă]; 3676 c, Poienari-Ulmi-Ilfov; 4694 a, Cuhea-Maramureș; 6835 a, Merișor-Bănița-Hunedoara; 6890 b, Budești-Ilfov; 7321 b, București; 7588 d, Veneția de Jos-Părău-Brașov; 8085 b, Lupșanu-Ialomița, [Dă băiat]; *mg.*: 2725 I e, Galați-Zlatna-Alba; 2958 II m, Bumbuești-Boișoara-Vilcea.

Comp.: *Motif-Index*, V 332, Baptism of heathen.

176 — *Maica Domnului cu pruncul în brațe.*

176 A — Pentru a potoli pruncul care plînge, Maica Domnului îi oferă două mere (pere, sîn, cheile raiului, măturîța raiului...).

176 — *The Mother of God with the baby in her arms.*

176 A — In order to appease her baby who is crying, Saint Mary offers him two apples (pears, her bosom, the keys and the broom of Paradise...).

Bartók, nr. 84 a, Micălaca-Arad-Arad; nr. 84 l, Băla-Mureș; nr. 84 m Ungheni-Mureș; nr. 84 n, Bistra-Mureș; nr. 84 o, Sinmiclăuș-Moftin-Satu Mare; nr. 84 p, Delani-Beiuș-Bihor; nr. 84 r, Cerbăl-Hunedoara; nr. 84 s, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 84 u, Ibănești-Mureș; nr. 84 v, Cenad-Timiș; *Bălășel*, p. 43—44, nr. 20, Bălăceanu-Buzău, cf. tip 153; *Breazul, G., Colinde*, p. 63, nr. 42, „Transilvania“, cf. tip 23; p. 77, nr. 52, „Transilvania“; *Bud*, p. 71—72, nr. 12, „Maramureș“; *Coman*, p. 8, Margine-Abram-Bihor; *Cucu*, p. 12; *Cucu, ed. post.*, p. 33—34, nr. 22, Slănic-Aninoasa-Argeș; p. 47, nr. 32, Valea Ciresului-Botoroaga-Teleorman; p. 65, nr. 51, Rotari-Ceptura-Prahova, cf. tip 23; p. 128, nr. 101, Merii Petchii-Ilfov; p. 168, nr. 132, Cosoba-Joița-Ilfov; p. 169, nr. 134, Bolintin Vale-Ilfov; *Drăgoi, Colinde*, p. 195, nr. 205, Unirea-Alba; *Garofoiu*, p. 18, „Brăila“; p. 24, „Buzău“; *Helcou*, p. 45, nr. VII, „Valea Barcăului“; p. 46, nr. VIII, „Din Sudul Bihorului, de pe valea Crișului“; *Ionescu, C.*, p. 14—15, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă de masă], cf. tip 168 A; *Moș Gh.*, p. 8, [Colind de copil mic]; *Nanu*, p. 47, „Argeș“; *Nicoară-Netea*, p. 167—168, nr. 11, „Regiunea Mureșului de sus“; p. 170, nr. 14, „Regiunea Mureșului de sus“; *Pamfile, Crăciunul*, p. 69, nr. 44, „Transilvania“; *Păsculescu*, p. 59, nr. 76, Odobești-Vrancea, [Colind de copil mic], cf. tip 153, 189; *Viciu*, p. 48, nr. L, Sebeș-Hîrseni-Brașov; p. 49—50, nr. LI, Blaj-Alba; p. 50, nr. LIII, var., Pusta-Șincai-Mureș; p. 50, nr. LIV; p. 51, nr. LVI, Silvaș-Gherla-Cluj; p. 51—52, nr. LVII, Blaj-Alba; p. 52, nr. LVIII, Sîncel-Alba; p. 70, nr. LXXXIX, Ibănești-Mureș; p. 76, nr. XCIX, Crăiești-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg. : 831 b, Ciocănești-Răcari-Ilfov; 4770 a, Sitani-Pomezeeu-Bihor, cf. tip 136; 5760 b, Țebea-Brad-Hunedoara; 7162 a, Bobota-Sălaj; 7206 a, Negrești-Oaș-Satu Mare; 7505 c, Ohaba-Șinca-Brașov; 8310 a, Negrești-Oaș-Satu Mare; 8746 c, Mățau-Mioarele-Argeș; 8910 a, Florești-Laslea-Sibiu; 9723 a, Olteni-Clinceni-Ilfov; 14184 a, Boșorod-Hunedoara, [La neveste], mg. : 525 f, Slatina-Nucșoara-Argeș; 537 k, Crucea-Suceava; 733 i, Izvoru Muntelui-Bicaz-Neamț; 1009 h, Radna-Lipova-Arad; 1012 e, Simbăteni-Păuliș-Arad; 1135 f, Izvoru Alb-Bicaz-Neamț; 1430 b, Roșia de Secaș-Alba; 1466 I b, Pojorita-Suceava; 2120 f, Covăsiș-Arad; 2587 r/l, Bichigiu-Coșbuc-Bistrița-Năsăud, cf. tip 168 A; 2726 II c, Valea Mică-Zlatna-Alba; 2959 I m, Bumbuești-Boișoara-Vâlcea, cf. tip 172.

Cf. : *Bartók*, nr. 35 b, Riu de Mori-Hunedoara, (a. tip 83); *Cucu, ed. post.*, p. 81, nr. 62, Virteju-Măgurele-Ilfov, (a. tip 153); p. 88, nr. 69, București, (a. tip 153); *Frîncu-Candrea*, p. 196—197, nr. 17, „Munții Apuseni“, (a. tip 76); *Nicoară-Netea*, p. 169—170, nr. 13, „Regiunea Mureșului de sus“, (a. tip 23); *Păsculescu*, p. 19, nr. 26, „Teli-Grecea-Transilvania“, (a. tip 23); *Viciu*, p. 46—47, nr. XLVIII, Spring-Alba, (a. tip 168 A); *A.I.C.E.D.*, fg. 755 b, București, (a. tip 155).

176 A a — Dumnezeu, așezat lângă Maica Domnului, ține pruncul în brațe.

176 A a — God, sitting by Saint Mary, holds the baby in His arms.

Bartók, nr. 71 a, Mănăstireni-Cluj; nr. 71 b, Igrăș-Sinpetru Mare-Timiș; *Viciu*, p. 105, nr. CXLVII, Borș-Bihor.

176 B — Pruncul (uneori Maica Domnului) plînge presimțind răstignirea.

176 B — The Son (in some cases the Mother of God) cries because he has a premonition of His crucifixion.

cf. tip 177 B, 186.

Breazul, G., *Colinde*, p. 79—80, nr. 54, „Transilvania”; *Daulu*, p. 5—6, „Bihor”, [Sîncelele zorilor]; *Ilieșiu*, p. 9—10, „Viișoara-Transilvania”; *Viciu*, p. 48—49, nr. LI, Blaj-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1800 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara, *cf. tip 184*; 3399 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 5408 a, Albești-Sighișoara-Mureș; 5760 b, Țebea-Baia de Criș-Hunedoara; 8099 c, Cornetu-Ilfov, *cf. tip 184*; *mg.* 1020 c, Lipova-Arad, *cf. tip 190*.

176 C — Fiul (uneori Maica Domnului) plînge din pricina păcatelor omenirii.

176 C — The Son (in some cases the Mother of God) cries because of the sins of mankind.

cf. tip 162, 177 C.

Bartók, nr. 84 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 84 c, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 84 d, Riu de Mori-Hunedoara; *Clopotiva*, vol. II, p. 442, Clopotiva-Densuș-Hunedoara; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 118—119, nr. 109, Briznic-Ilia-Hunedoara, *cf. tip 165*; *Dumitrașcu*, *De sărbători*, p. 14—16, Gîldău-Jegălia-Ialomița; *Ilieșiu*, p. 31—32, Maieru-Bistrița-Năsăud; *Stea*, *Colinde*, p. 55—56, [Colind de copil mic]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 132 a, Sincel-Alba; 2187 a, Moșeni-Certeze-Satu Mare; 3379 c, Ucea de Sus-Ucea-Brașov.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 5790 c, Clopotiva-Densuș-Hunedoara, (a. tip 161).

177 — Maica Domnului cu pruncul în brațe și slujba în mînăstire.

177 — The Mother of God with the baby in her arms and the ceremony in the monastery

177 A — Maica Domnului cu pruncul în brațe ascultă o slujbă într-o minăstire (biserică). Pentru a potoli plînsul pruncului Isus, Maica îi oferă două mere (pere, cheile raiului, mătura raiului...).

177 A — The Mother of God, with the baby in her arms, listens to a ceremony which takes place in a monastery (church). In order to appease the baby who is crying, Saint Mary offers him two apples (pears, her bosom, the keys and the broom of Paradise...).

cf. tip 176 A.

A.A.F., vol. VI, p. 204—205, nr. 201, Gherța Mare-Turț-Satu Mare; *Bartók*, nr. 84 e, Micești-Tureni-Cluj; nr. 84 f, Igrîș-Sîn Petru Marc-Timiș; nr. 84 g, Comori-Gurghiu-Mureș; nr. 84 h, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 84 j, Cerbăl-Hunedoara; nr. 84 k, Orșova-Gurghiu-Mureș; nr. 114 b, Idicel-Brîncovenesti-Mureș; nr. 114 c, Orșova-Gurghiu-Mureș; *Bîrseanu*, p. 10—11, nr. VIII, Tohanu Nou-Zărnești-Brașov; p. 15—16, nr. XIV, Săcele-Brașov; *Bibicescu*, p. 255—256, nr. 16—17, Vilcele-Covasna; *Bologa*, p. 7, nr. 1, Galeș-Fintinele-Sibiu, cf. tip 136; p. 47—48, nr. 36, Nucet-Roșia-Sibiu; p. 78—79, nr. 68, Ocna Sibiului-Sibiu; *Breazul, G., Carmin*, p. 210, Turda-Cluj; *Brediceanu*, p. 138—139, nr. 110, Cornești-Călinești-Maramureș; *Bud*, p. 65, nr. 1, „Maramureș”; p. 66, „Maramureș”; *Cernea*, p. 13, nr. 12, Rupea-Brașov; *Coman*, p. 20—21, Margine-Abram-Bihor; *Daulu*, p. 12, „Bihor”; *Drăgoi, Belinț*, p. 59, nr. 23, Belinț-Timiș; p. 71—72, nr. 35, Belinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 212—213, nr. 228, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 250—251, nr. 282, Întorsura Buzăului-Covasna; *Dumitrașcu, Cîntări*, p. 115, nr. 10, „Făgăraș”; *Ilieșiu*, p. 6; *Lenghel-Izanu*, p. 38, Birsana-Maramureș; *Marițescu*, p. 28—30, comb. var. „Dobra, Bozinta, Giula”; *Pamfile, Crăciunul*, p. 53, nr. 3, Virfu Cimpului-Botoșani; *Papahagi*, p. 79, nr. CCCXLVIII, Șieu-Maramureș; *Tuțescu*, p. 11—12, Orăștie-Hunedoara; *Velcu*, p. 1, nr. 1; *Viciu*, p. 49, nr. LII, Lupu-Cergău-Alba; p. 52—53, nr. LIX, Pănade-Sincel-Alba, cf. tip 137 B b; p. 53, nr. LX, „București-Zarand”; *A.I.C.E.D., fg.*: 99 a, Zărnești-Brașov; 655 a, Stremț-Alba; 3391 c, Ucea de jos-Ucea-Brașov; 3549 a, Fundu Moldovei-Suceava, cf. tip 26 B; 5277 a, Galda de Jos-Alba; 5355 a, Comana de Jos-Comana-Brașov; 5398 d, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu; 5418 a, Boiu-Albești-Mureș; 7331 b, București, [Colind popesc]; 7985 a, Sincel-Alba; 7993 b, Sincel-

Alba; 10217 c, Bulzeștii de Sus-Hunedoara; 14432 a, Dorna Cindreni-Suceava; 14490 a, Bunila-Hunedoara, [A copiilor]; *mg.*: 541 f, Șanț-Bistrița-Năsăud; 712 a, Izvoru Muntelui-Bicaz-Neamț; 1463 II g, Sadova-Suceava; 1573 d, Rebra-Bistrița-Năsăud; 2595 I e, Cordău-Sinmartin-Bihor; 2603 I p, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2604 I l, Poienari-Hălmagiu-Arad; 2725 I u, Galați-Zlatna-Alba; 2726 I o, Valea Mică-Zlatna-Alba, [De preot]; 3400 II i, Viștea de Jos-Viștea-Brașov;

Cf.: *A.A.F.*, vol. VI, p. 203, nr. 195, Bocicău-Tarna Mare-Satu Mare, (a. tip 68 D); *Alexici*, p. 155—156, Căuașd-Tulca-Bihor, (a. tip 68 D); *Brediccanu*, p. 145—146, nr. 115, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 68 D); *Bud*, p. 72, nr. 13, „Maramureș”, (a. tip 68 D); *Marian*, *Sărbătorile*, p. 222—223, „Gura Humorului”, (a. tip 68 D); p. 223—224, „Transilvania”, (a. tip 68 D); *Țiplea*, p. 97, nr. 2, „Biserica Albă”, (a. tip 68 D); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 2195 a, Moišeni-Certeze-Satu Mare, (a. tip 68 D); 4729 a, Crințești-Dobrești-Bihor, (a. tip 68 D); 4771 b, Sitani-Pomezzeu-Bihor, (a. tip 68 D); 6803 a, Țărățel-Brad-Hunedoara, (a. tip 68 D).

177 B — Maica Domnului cu pruncul în brațe ascultă slujba într-o mînăstire (bisericească). Fiul (uneori Maica Domnului) plînge pentru că pre-simte crucificarea.

177 B — The Mother of God, with the baby in her arms, listens to a ceremony which takes place in a monastery (church). The son (in some cases the Mother of God) cries because he has a premonition of his crucifixion.

Cf. tip 176 B, 186.

A.A.F., vol. I, Rața-Orașu Nou-Satu Mare; *Alexici*, p. 159—162, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor; *Bartók*, nr. 97 b, Cotiglet-Ceica-Bihor; *Birseanu*, p. 9—10, nr. VII, „Brașov”; *Birlea*, I., p. 89, „Maramureș”; *Bologa*, p. 67—68, nr. 56, Cugir-Alba; *Densusianu*, *Hațeg*, p. 105—106, Densus-Hunedoara; p. 273—274, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Drăgoi*, *Belinț*, p. 42, nr. 6, Belinț-Timiș; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 85, nr. 79, Leșnic-Vețel-Hunedoara; p. 101—103, nr. 93, Vețel-Hunedoara; p. 188—189, nr. 198, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 191—192, nr. 201, Unirea-Alba; *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 65, nr. 36, „Transilvania”; *Teodorescu*, *G. Dem*, p. 44, București, [De preot]; *Viciu*, p. 44, nr. XLIV, Ragla-Cetate-Bistrița-Năsăud; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 311 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 333—334, Mada-Balșa-Hunedoara, [A popii]; 6827 b, Merișor-Bănița-Hunedoara; 9132 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor; 14183 c, Boșorod-Hunedoara, [A popii]; *mg.*: 503 u, Goleș-Toplița-Hunedoara; 809 d, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 915 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 2958 I e e, Mlăceni-Periș-Vilcea.

Cf.: *Bartók*, nr. 97 c, Drăgești-Bihor, (a. tip 30); nr. 97 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 173); *Viciu*, p. 73—74, nr. XCV, Ragla-Cetate-Bistrița-Năsăud, (a. tip 187); *A.I.C.E.D.*, mg, 75 g, Poiana Negrii-Dorna Cindreni-Suceava (a. tip 44).

177 C — Maica Domnului cu pruncul în brațe ascultă slujba într-o mînăstire (biserică). Fiul (uneori Maica Domnului) plînge din pricina păcatelor omenirii.

177 C — The Mother of God, with the baby in her arms, listens to a ceremony which takes place in a monastery (church). The son (in some cases the Mother of God) cries because of the sins of mankind.

Cf. tip 162, 176 C.

Bartók, nr. 84 t, Dumbrăvița de Codru-Șoimi-Bihor; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 59—60, nr. 55, Ilteu-Petriș-Arad; p. 165—166, nr. 174, Cărstău-Baldovin-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg.: 3956 c, Iaz-Plopiș-Sălaj; 6374 b, Dirlos-Sibiu, [Colindă la turcă]; 7996 a, Iclod-Cluj; 9131 b, Sălbădăgiu Mic-Căpîlna-Bihor; 9197 b, Girișu Negru-Tinca-Bihor; mg. 162 n, Lăpuș-Maramureș.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg, 637 b, Gepiș-Lăzăreni-Bihor, (a. tip 68 D).

178 — Slujba în mînăstire.

178 — The ceremony in the monastery.

Într-o mînăstire (biserică) cu nouă (șapte) altare (turile . . .) se ține o slujbă de către nouă (șapte) popi (diaconi, Sfințul Ion, gazda...).

In a monastery (church) with nine (seven) altars (towers), a ceremony is performed by nine (seven) priests (deacons, Saint John, the host...).

Cf. tip 177, 179.

Bartók, nr. 84 i, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; nr. 106 d, Ungheni-Mureș, cf. tip 167; nr. 114 a, Fintinița-Miceștii de Cîmpie-Bistrița-Năsăud, cf. tip 186; *Bălășel*, p. 50—51, nr. 26, Scundu-Vilcea; *Bîrseanu*, p. 51—52, nr. 1, Streja-Cirțișoara-Sibiu; *Brăiloiu*, p. 16, nr. 26, Ciîneni-Vilcea; *Brezul*, G., *Colinde*, p. 118—119, nr. 77, „Moldova“; p. 375, nr. 253, „Moldova“; *Datini*, p. 15—16, nr. IV; *Diaconu*, p. 88—89, Obilești-Vrancea; *Drăgoi — Colinde*, p. 132—133, nr. 126, Streisingeorgiu-Călan-Hunedoara; p. 232—233, nr. 255, „Deal-Sibiu“;

Ionescu, C., p. 20—21, nr. 11, Streza-Cirțișoara-Sibiu, [Colindă în casă — La masă]; *Neagu*, p. 50—51, nr. XL, Călărașii Vechi-Cuza Vodă-Ialomița, [Colind de preot], *cf. tip 167*; *Viciu*, p. 28, nr. XIV, Decea-Mirăslău-Alba, *cf. tip 9*; p. 38, nr. XXXV, Filipișu Mic-Breaza-Mureș, *cf. tip 19, 167*; p. 39, nr. XXXVIII, Ocna Mureș-Alba; p. 69, nr. LXXXVI, Luna-Negrești-Oaș-Satu Mare; p. 75, nr. XCVIII, Cut-Cilnic-Alba; p. 98, nr. CXXXVII, Silivaș-Gherla-Cluj, *cf. tip 151*; p. 106—107, nr. CLI, Comori-Gurghiu-Mureș; p. 150—151, nr. LXXII, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, [A popii]; p. 156—157, nr. LXXXIII, Gledin-Monor-Bistrița-Năsăud, *cf. tip 26 A*; p. 164, nr. XCVII, Silivaș-Gherla-Cluj, *cf. tip 3*; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 98 b, Sfinandriaș-Simeria-Hunedoara; 350 b, Sincel-Alba; 907 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 5262 b, Streza-Cirțișoara-Sibiu; 5309 d, Independența-Ialomița, [De preot]; 7206 b, Negrești-Oaș-Satu Mare; 7651 b, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, [A popii]; 7765 a, Cırța-Sibiu; 12858 b, Roseți-Ialomița, [De preot]; *mg.*: 115 o, Sohodol-Lelese-Hunedoara; 813 k, Negrești-Oaș-Satu Mare; 907 e, Sarinasuf -Murghiol-Tulcea; 1042 d, Victoria-Brăila, [De preot]; 1350 k, Chilia Veche-Tulcea, [De preot]; 1474 e, Tălmăcel-Tălmăci-Sibiu; 1474 m, Tălmăcel-Tălmăci-Sibiu; 2958 I e e (1), Mlăceni-Periș-Vilcea, Colindă de preot; 2958 I ee (2), Mlăceni-Periș-Vilcea; 2960 II g, Boișoara-Vilcea, *cf. tip 167*; 2962 I c, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de popă]; 3400 I e, Nouă Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [A preotului].

Cf.: *Bartók*, nr. 93 j, Poarta-Fărăgău-Mureș, (a. tip 25); nr. 106 d, Ungheni-Mureș, (a. tip 167); *Păsculescu*, p. 16—17, nr. 23, Tîrgoviște-Dîmbovița, [Colind de preot], (a. tip 25); *Viciu*, p. 54—55, nr. LXII, Blaj-Alba, (a. tip 173); *A.I.C.E.D.*; *fg.* 278 b, Alba Iulia-Alba, [Din ale fetelor], (a. tip 162); 4228 b, Capu Codrului-Gura Humorului-Suceava, (a. tip 68 D); 4741 a, Crințești-Dobrești-Bihor, [La turcă]; 5013 a, Trip-Bicsad-Satu Mare, (a. tip 68 D); 5237 b, Bucșoia-Frasin-Suceava, (a. tip 68 D); 7371 a, Dragoslavele-Argeș, [Colinda preotului], (a. tip 25); 7618 d, Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov, (a. tip 167); 9848 a, Dragoslavele-Argeș, [A popii], (a. tip 25); *mg.*: 162 u, Rohia-Tîrgu Lăpuș-Maramureș, (a. tip 162); 204 v, Galbeni-Nicolaie Bălcescu-Bacău, (a. tip 70).

Comp. : *Motif — Index*, 110 f f Religious Building.

179 — *Mînăstirea și corabia.*

179 — *The monastery and the ship.*

Înspre o mînăstire (biserică) cu nouă (șapte) altare (turle...) așezată într-un os-

A priest (with his wife and children, the host, Saints...) is coming by ship to a mona-

trov, se îndreaptă o corabie cu un preot (preoteasă și copii, gazdă, sfinți . . .).

stery (church) with nine (seven) altars (towers . . .) that is situated on a small island.

Cf. tip 177, 178.

Bîrscanu, p. 7, nr. III, Turcheș-Săcele-Brașov, *cf. tip 26 A*; *Burada*, p. 47—50, „Dobrogea”; *Marićnescu*, p. 14—16, comb. var. „Dobra, Cluj” *cf. tip 167*; *Păsculescu*, p. 17—18, nr. 24, Cudalbi-Dolj, [Colind de preot]; *Popovici, Vasile*, p. 44—45, nr. 24, Crunți-Reviga-Ialomîța; *Stea, Colindc*, p. 60—62, [Colind de preot]; *Tcodorescu, G., Dcm*, p. 41—42, București, [De preot]; p. 42—43, București, [De preot]; p. 43—44, Călărași-Ialomîța, [De preot]; *Tușescu*, p. 32—34, Obilești-Vrancea, [Colind pentru popă]; *A.I.C.E.D., fg.*: 1537 b, Boșneagu-Dorobanțu-Ialomîța, [De preot]; *mg.*: 447, Victoria-Brăila, [La preot]; 1474 I, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 2724 II k, Feneș-Zlatna-Alba, [A căși]; 2958 II 1, Bumbuești-Boișoara-Vilcea; 2960 1 e, Boișoara-Vilcea, [A popii].

180 — *Dumnezeu căutat de sfinți.*

Trei (doi) sfinți caută pe Dumnezeu care a pierit fără urmă. Îl găsesc într-o chilie.

180 — *Saints in search of God.*

Three (two) Saints, seek God who has disappeared without a trace. They find him in a hermitage.

Bîrscanu, p. 7—8, nr. IV, Ghelintă-Covasna; p. 8—9, nr. V, „Făgăraș”; *Cocișiu, Tîrnava*, p. 430, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, *cf. tip 170 A*; *A.I.C.E.D., fg.*: 919 a, Mohu-Șelimbăr-Sibiu, *cf. tip 167*; 920 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; 975 a, Turnu Roșu-Sibiu; 1251 b, Viștișoara-Viștea-Brașov; 3425 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 5143 b, Brădeni-Sibiu, *cf. tip 23*; 8156 a, Viștișoara-Viștea-Brașov; *mg.* 695 p, Viștișoara-Viștea-Brașov.

Cf.: *Bibicescu*, p. 235—237, nr. 3, Vilcele-Covasna, (a. tip 23); p. 237, nr. 4, Vilcele-Covasna, (a. tip 23).

181 — *Isus căutat de Maica Domnului*²².

Maica Domnului (o maică bătrînă, mama sfintului Ion...) întrebă colindătorii (voinici că-

181 — *Saint Mary in search of Jesus*³⁷.

Coming across a “ceata” of “colindători” (young men on horse back, the sister of the

lări, sora soarelui, pescari, trei fete de evreu...) dacă i-au întâlnit fiul. Abia după ce este descris fiul (cu ochii ca murele, cu un cal pintenog...) colindătorii, recunoscându-l, pot da răspunsul: Isus este răstignit (poartă război, joacă cu sora soarelui, chefuiește...).

sun, fishermen, three Jewish girls...), Saint Mary (an old mother, Saint John's mother..) inquires about her son. Only after she has described Jesus (with eyes like black berries, with a limp horse...) are the "colindători" able to identify Him and to answer: Jesus is crucified (fights in a war, dances with the sun's sister, is feasting...).

Cf. tip 133

A.A.F., vol. VII, p. 94, nr. 105, Călugări-Cărpinet-Bihor; nr. 97, nr. 110, Măgura-Pietroasa-Bihor; *Albu*, p. 22–23, „Valea Mureșului de sus“, cf. tip 29; *Bartók*, nr. 87 a, Feregi-Cerbăl-Hunedoara; nr. 87 b, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara; nr. 87 c, Cărpiniș-Alba; nr. 87 d, Murani-Pișchia-Timiș; nr. 87 e, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș; nr. 87 f, Ungheni-Mureș; nr. 87 g, „Valcani“; nr. 87 h, Saravale-Sinpetru Mare-Timiș; nr. 87 i, Sîmniclăuș-Moftin-Satu Mare; nr. 87 m, Igrîș-Sinpetru Mare-Timiș; nr. 87 n, Micula-Satu Mare; *Bîrscănu*, p. 56–57, nr. IV, Tohanu Nou-Zărnești-Brașov; *Bogdan, T., A.*, p. 70, Șopteriu-Urmeniș-Bistrița-Năsăud; *Bcloga*, p. 9–10, nr. 3, Galeș-Fintinele-Sibiu; p. 41–42, nr. 33, Nădăștia de Sus-Călan-Hunedoara; p. 68–69, nr. 57, Cugir-Alba; *Brcazu, G., Colinde*, p. 70–71, nr. 48, „Transilvania“; p. 223–224, nr. 132, „Moldova“; *Cocișiu, Ardeal*, p. 4, Bărdești-Sîntana de Mureș-Mureș; *Daulu*, p. 10–11, „Bihor“; *Drăgoi, Belinț*, p. 66–67, nr. 31, Eelinț-Timiș; *Drăgoi, Colinde*, p. 41–42, nr. 36, Săvirșin-Arad; p. 168–169, nr. 178, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 194, nr. 204, Unirea-Alba; p. 200–201, nr. 214, Ciugud-Alba Iulia-Alba; p. 209–210, nr. 223, Cioara-Orăștie-Hunedoara; p. 223, nr. 242, Tărtăria-Săliște-Alba; p. 238–239, nr. 264, Biia-Șona-Alba; p. 261–262, nr. 299, Tușinu-Sinpetru de Cîmpie-Mureș; p. 263, nr. 301, Oarda-Alba Iulia-Alba; *Frîncu - Candra*, p. 192–193, nr. 11, „Munții Apuseni“; *Marian, Legendele*, p. 282–283, „Timișoara“; p. 286–287, „Brașov“; p. 287, „Transilvania“; p. 287–288, „Transilvania“; p. 288–289, „Zarand“; p. 289–290, „Zarand“; p. 290, „Transilvania“; p. 290–291, „Valea Almașului“; p. 292–293, Grindu-Ialomîța; *Neagu*, p. 18, nr. XV, Făcăeni-Ialomîța, [De mocan]; p. 28–29, nr. XXIII, Ciocănești-Ialomîța, [De mocan]; *Nicoară-Netea*, p. 170–171, nr. 15, „Regiunea Mureșului de sus;“ *R. F.*, an. II nr. 3, 1957, p. 65–66, nr. 8,

Zam-Hunedoara; *Păsculescu*, p. 61—62, nr. 79, Cudalbi-Dolj, [Colind de babă bătrână]; *Teculescu*, p. 206, „Pe Mureș și pe Tîrnave“; *Teodorescu, G., Dem*, p. 91—93, București, [De văduvă]; *Tușescu*, p. 8—9, Orăștie-Hunedoara; *Ursu*, p. 166, nr. 177, Bozovici-Caraș-Severin; *Velcu*, p. 2—3, nr. 4; *Viciu*, p. 67—68, nr. LXXXIII, Aghișteu-Bălăușeri-Mureș; p. 68—69, nr. LXXXV, „Cimpie-Ardeal“; p. 111, nr. IV, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba; *A.I.C.E.D., fg.*: 178 a, Poienari-Ulmi-Ilfov; 320—321—322—323—324, Mada-Balșa-Hunedoara; 358 b, Sincel-Alba; 559 b, București; 578 b, Sebeș-Sebeș-Alba; 803 a, Sfinandreaș-Simeria-Hunedoara, *cf. tip 76*; 917 b, Mohu-Șelimbăr-Hunedoara; 1724 b, Petroșani-Hunedoara; 1730 a, Petroșani-Hunedoara; 1799 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara; 2104 a, Cimpulung-Suceava; 3418 b, Poienari-Ulmi-Ilfov; 3676 a, Poienari-Ulmi-Ilfov; 4762 b, Hidișelu de Sus-Bihor; 4784 b, Rotărești-Simbăta-Bihor; 4914 c, Geoagiu de Sus-Stremț-Alba; 5116 a, Brădeni-Sibiu; 5438 a, Valea Viilor-Sibiu; 6292 b, București; 6802 a, Țărățel-Brad-Hunedoara; 6857 c, Uric-Pui-Hunedoara; 6888 a, Budești-Ilfov, „Colindul lui Dumnezeu“; 7319 b, București; 7792 a, București, „Colindu lui Dumnezeu“; 7852 b, Plătărești-Ilfov, [De flăcău]; 10200 d, Alun-Boșorod-Hunedoara; 10233 b, Valea Bradului-Brad-Hunedoara; 14160 a, Cerișor-Lelese-Hunedoara; 14239 b, Lelese-Hunedoara; *mg.*: 228 f, Buteasa-Șomcuta Mare-Maramureș; 809 h, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 910 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1010 c, Radna-Lipova-Arad; 1017 f, Lipova-Arad; 1457 I ș, Pojorita-Suceava; 1507 n, Vaidei-Romos-Hunedoara, [A cetei]; 2094 o, Desești-Maramureș; 2724 II h h, Feneș-Zlatna-Alba, [La terminarea colinzilor pe drum spre gazdă]; 2725 I x, Galați-Zlatna-Alba; 3003 K(v), Zimnicea-Teleorman.

Cf.: *Bîrlea, I.*, Berbești-Giulești-Maramureș (a. tip 184); *A.I.C.E.D., mg.*: 560 b, Neagra Șarului-Șaru Dornei-Suceava, (a. tip 190); 2723 Ip, Ampoita-Meteș-Alba, [A copiilor (a. tip 20).]

181 a — Conform descrierii Maicii, Isus poartă un vestmînt minunat (are pe obraz și trup însemnate astrele).

181 a — According to the Mother's description, Jesus wears a magnificent attire (on his face and body the celestial bodies are depicted).

Cf. tip 26, 42 b, 131 a, 160 B a.

A.A.F., vol. VI, p. 204, nr. 197, Bocicău-Tarna Mare-Satu Mare; *vol. VII*, p. 86—87, nr. 97, Cimp-Vaşcău-Bihor; *Bartók*, nr. 87, j, Groși-Aușeu-Bihor; nr. 87 k, Luncoșoara-Aușeu-Bihor; nr. 87 l, Cotiglet-Ceica-Bihor; *Bîrlea, I.*, p. 92, Săpînta-Maramureș; *Frîncu-Candrea*, p. 193, nr. 12, „Munții Apuseni“;

Dumitrașcu-Crișan, p. 22—23, nr. XVII, „Făgăraș”; *Ilieșiu*, p. 11, Nadiș-Cehu Silvaniei-Sălaj; *Lenghel-Izanu*, p. 35—36, „Maramureș”; *Marian*, *Legendele*, p. 283—284, Sincel-Alba; p. 284, „Sibiu”; p. 290, „Transilvania”; p. 291—292, „Părțile Vașcăului, Biharia”; *Marienescu*, comb. var. „Dobra, Alba Iulia, Giula”; *Nicoară-Netea*, p. 187—188, nr. 29, „Regiunea Mureșului de sus”; *Viciu*, p. 67, nr. LXXII, Densuș-Hunedoara; p. 68, nr. LXXXIV, Teiuș-Alba; p. 69, nr. LXXXVII, Surduc-Iara-Ciuj; *A.I.C.E.D.*, fg. : 1327 b, Pețelca-Teiuș-Alba; 2169 a, Negrești-Oaș-Satu Mare; 2215 a, b, Boinești-Bicsad-Satu Mare, cf. tip 170 A; 3954 a, Iaz-Plopiș-Sălaj, cf. tip 184; 4143 c, Virfurile-Oradea; 4728 b, Crincești-Dobrești-Bihor; 4762 c, Hidișelu de Sus-Bihor; 4764 a, Hidișelu de Sus-Bihor, cf. tip 173; 6155 c, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 6819 e, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara; 6845 c, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6845 d, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 7162 b, Bobota-Sălaj; 9130 b, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor; 9225 b, Coșșa Mare-Biertan-Sibiu; *mg.* : 1461 II i, Pojorita-Suceava; 2602 I c, Tisa-Hălmăgiu-Arad.

Cf. *A.I.C.E.D.*, fg. 4733 a, Crincești-Dobrești-Bihor, (a. tip 133).

182 — *Maica Domnului, tâmplarul și fierarul.*

Maica Domnului, pornită în căutarea fiului, întâlnește un tâmplar și un fierar. În raport cu comportarea acestora față de Isus, Maica Domnului îi blestemă sau binecuvîntează.

Nicoară-Netea, p. 172—174, nr. 17, „Regiunea Mureșului de sus”.

Comp.: *Motif — Index*, Q 556.1, Curse for participation in crucifixion

183 — *Uriaș beteag.*

Un uriaș care zace bolnav de treizeci și trei (treizeci și doi) de ani este vindecat de Dumnezeu (Isus). Însănătoșit, uriașul se arată nerecunoscător cu binefăcătorul său; drept pedeapsă, Dumnezeu (Isus) îl hărăzește pradă fiarelor sălbatice.

182 — *The Mother of God, the carpenter and the blacksmith.*

Saint Mary, in search of her Son, comes across a carpenter and a blacksmith. In accordance with the way they treated Jesus, Saint Mary blesses or curses them.

183 — *The ill giant.*

A giant, ill for thirty-three (thirty-two) years, is cured by God (Jesus). Recovered, the giant proves to be ungrateful to his benefactor. In order to punish him, God (Jesus) decrees that the giant will be eaten by wild beasts.

184 — *Vînzarca lui Iuda*²³.

Iuda vinde pe Isus pentru treizeci de arginţi. Întreaga natură se întristează.

184 — *The treachery of Judas*³⁸.

Judas sells Jesus for thirty pieces of silver. All nature grieves for Jesus.

Cf. tip 185, 186.

Bartók, nr. 112 a, Orşova-Gurghiu-Mureş; nr. 112 b, Luncoara-Auşeu-Bihor; nr. 112 c, Comlăuşa-Bătarci-Satu Mare; nr. 112 d, Groşi-Auşeu-Bihor; nr. 112 e, Idicel-Brincovenesti-Mureş; nr. 112 f, Igriş-Sin Petru Mare-Timiş; nr. 112 g, Nucşoara-Miceşti-Tureni-Cluj; nr. 112 m, Miceşti-Tureni-Cluj; nr. 112 n, Idicel-Brincovenesti-Mureş; nr. 112 o, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; nr. 112 p, Pătrîngeni-Zlatna-Alba; *Bîrlea*, I., p. 93–94, Ieud-Maramureş; p. 94, Berbeşti-Giu-leşti-Maramureş, *cf. tip 181*; p. 95–96, Săpînţa-Maramureş; *Braşul*, G., *Colinde*, p. 89–90, nr. 62, „Transilvania“; p. 385–386, nr. 259, „Transilvania“; *Bud.*, p. 68–69, nr. 5, „Maramureş“; *Coman*, p. 31–33, Margine-Abram-Bihor; p. 42–43, Margine-Abram-Bihor; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 21, nr. 19, Săvirşin-Arad; p. 72, nr. 68, Ilteu-Petriş-Arad; p. 232, nr. 254, „Deal-Sibiu“; p. 262–263, nr. 390, Fişcut-Timiş; p. 264, nr. 302, Oarda-Alba Iulia-Alba; *Dumitraşcu-Crişan*, p. 16–17, nr. XII, Mărgineni-Hirseni-Braşov; p. 17, nr. XIII, Şercaia-Braşov; *Helcou*, p. 44–45, nr. VI, „Valea Barcăului“, *Ilieşiu*, p. 12–13, Maieru, Bistriţa-Năsăud; p. 17–18, Nadiş-Cehu Silvaniei-Sălaj; *Ionescu*, N., p. 40–41, Floreşti-Mehedinţi, Ioneşti-Gorj; *Lenghel-Izanu*, p. 34–35, „Maramureş“; p. 39–40, „Maramureş“; p. 46–47, Birsana-Maramureş; *Mariencescu*, p. 49–50, comb. var. „Bozinta, Cluj-Cluj“; *Pamfile*, *Colinde*, p. 18, nr. 8, *Pamfile*, *Căciunul*, p. 64–65, nr. 34, Frătăuţii Vechi-Suceava; p. 65–66, nr. 37, Tătăruşi-Iaşi; *Paşahagi*, p. 73, nr. CCCXXX, Budeşti-Maramureş; p. 73–74, nr. CCCXXXI, Deseşti-Maramureş; *Tocilescu*, p. 1483, Ruptura-Voloiac-Mehedinţi; *Veleu*, p. 4–5, nr. 6; *Viciu*, p. 66–67, nr. LXXXI, Mogoş-Alba; p. 70, nr. LXXXVIII, Crăciunelu de Sus-Cetatea de Baltă-Alba; p. 71–72, nr. XCI, Ocna Mureş-Alba; p. 73, nr. XCIV, Blaj-Alba; *A.I.C.E.D.*, fg.: 576 a, Sebeş-Alba; 3388 c, Ucea de Jos-Ucea-Braşov; 3449 b, Copăcel-Hirseni-Braşov; 4960 b, Cricău-Alba, *cf. tip 169 a, 173*; 5136 b, Brădeni-Sibiu; 5143 a, Brădeni-Sibiu; 5190 a, Stremţ-Alba; 5375 c, Apoş-Birghiş-Sibiu; 5460 b, Coveş-Agnita-Sibiu; 5800 a, Clopotivariu de Mori-Hunedoara; 6856 c, Uric-Pui-Hunedoara; 7313 d, Valea Lungă-Dirlos-Sibiu; 7610 e, Şinca Veche-Şinca-Braşov; 8314 a, Negreşti-Oaş-Satu Mare;

8571 a, Tulcea-Tulcea; 8581 a, Somova-Tulcea; *mg.*: 162 o, Rohia-Tirgu Lăpuș-Maramureș; 558 g, Leșu-Bistrița-Năsăud; 916 a, Aîmăș-Săliște-Zam-Hunedoara; 1014 b, Radna-Lipova-Arad; 1015 b, Oncești-Birsana-Maramureș; 1440 l, Parva-Bistrița-Năsăud; 1461 II h, Pojorita-Suceava; 1612 II b, b, Aștileu-Bihor; 1647 I h, Pojorita-Suceava; 2602 II k, Tisa-Hălmagiu-Arad, *cf. tip 1, 187*; 2604 II a, Poienari-Hălmagiu-Arad, *cf. tip 187*.

Cf.: *Bartók*, nr. 94 a, Vașcău-Bihor, (a. tip 52); *Drăgoi, Colinde*, p. 233, nr. 256, Pianu de Sus-Pianu-Alba, (a. tip 162); *Viciu*, p. 73–74, nr. XCV, Ragla-Cetate-Bistrița-Năsăud, (a. tip 187); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 1800 a, Peșteana-Densuș-Hunedoara, (a. tip 176 B); 3954 a, Iaz-Plopiș-Sălaj, (a. tip 181 a); 8099 c, Cornetu-Ilfov, (a. tip 176 B); *mg.* 2958 I f, f, Mlăceni-Periș-Vilcea, (a. tip 187).

185 — *Pedeșirea lui Iuda.*

Iuda²⁴ chinuiește sufletele în rai (pe pământ). Isus îl bate și îl leagă în lanțuri.

185 — *The punishment of Judas.*

Judas³⁹ tortures the souls in Paradise (on earth). Jesus beats him and puts him in chains.

Cf. tip 25, 184.

Bartók, nr. 93 a, Șoimi-Bihor, *cf. tip 187*; nr. 93 b, Vașcău-Bihor, *cf. tip 154*; nr. 93 c, Cotiglet-Ceica-Bihor; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4731 a, Crințești-Dobrești-Bihor; 9135 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor.

Cf.: *Bartók*, nr. 92 b, Leheceni-Cărpînet-Bihor, (a. tip 68 C); *Daulu*, p. 30–31, „Bihor”, (a. tip 154).

Comp.: *Motif — Index*, G 303.8.4.1, Devil bound with huge chain.

186 — *Răstignirea lui Isus*²⁵.

Răstignirea lui Isus întristează întreaga natură.

186 — *The crucifixion of Jesus*⁴⁰.

All nature grieves at the sight of Jesus being crucified.

Cf. tip 176 B, 177 B, 184.

Alexici, p. 144, Albac-Alba; *Bartók*, nr. 112 h, Carani-Sindrei-Timiș; nr. 112 j, Gherla-Cluj; nr. 113 b, Băla-Mureș; *Brazul, G., Colinde*, p. 84–85,

nr. 59, „Transilvania“; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 19—20, nr. XV, Mărgineni-Hîrseni-Brașov; *Candrea-Densusianu-Speranția*, vol. II, p. 125, nr. LXXVIII, Albac-Alba; *Pamfile, Crăciunul*, p. 65, nr. 35, „Transilvania“; p. 66, nr. 38, Țepu-Galați; *Tocilescu*, p. 1462, Șișești-Mehedinți; *A.I.C.E.D.*, fg.: 273 b, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, [A preotului]; 332 b, Mada-Balșa-Hunedoara; 3481 a, Gura Văii-Vaida Rece-Brașov; 4719 a, Crincești-Dobrești-Bihor; 4771 a, Sitani-Pomezueu-Bihor; 5139 b, Brădeni-Sibiu; 5140 a, Brădeni-Sibiu; 5754 c, Ulmeni-Maramureș; 6155 b, Buia-Șeica Mare-Sibiu; 7741 a, Mănăstirea Humorului-Suceava; 8313 b, Negrești-Oaș-Satu Mare; 10046 b, Fundu Moldovii-Suceava; 14431 e, Dorna Cîndreni-Suceava; mg.: 546 n, Șanț-Năsăud; 1210 d, Șanț-Bistrița-Năsăud; 1440 k, Parva-Bistrița-Năsăud; 1441 j, Josenii Birgăului-Bistrița-Năsăud; 1458 II o, Pojorita-Suceava.

Cf.: *Bartók*, nr. 114 a, Fintinița-Miceștii de Cimpie-Bistrița-Năsăud, (a. tip 178); *Păsculescu*, p. 15—16, nr. 21, Tirgoviște-Dimbovița, (a. tip 171); *A.I.C.E.D.*, fg.: 2187 a, Moișeni-Certeze-Satu Mare, (a. tip 44); 4228 a, Capu Codrului-Păltinoasa-Suceava, (a. tip 166); 5005 a, Moișeni-Certeze-Satu Mare, (a. tip 44); 5236 a, Bucșoia-Frasin-Suceava, (a. tip 166); 5237 a, Bucșoia-Frasin-Suceava, (a. tip 166).

Comp.: *Motif — Index*, F 965.2, Sun darkened at death of holy person; Q 147, Supernatural manifestations at death of pious person.

186 a — Isus scutură un pom încărcat cu mere. Mărul căzut pe pământ este pus pe cruce; străpuns cu sulița, mărul sîngerează. Întreaga natură se întristează.

186 a — Jesus shakes an apple-tree. An apple, which has fallen to the ground, is put on the cross and, pierced with a sword, bleeds. All nature grieves.

Drăgoi, Colinde, p. 258, nr. 294, Tușinu-Sinpetru de Cimpie-Mureș;

187 — *Originea grîului, vinului și mirului.*

187 — *The origin of wheat, wine and oil*

Isus explică sfinților originea grîului, vinului și mirului: cînd a fost răstignit, carnea i s-a prefăcut în grîu, sîngele în vin și sudoarea în mir.

Questioned by Saints, Jesus explains that when he was crucified, his flesh turned into wheat, his blood into wine and his sweat into oil.

A.A.F., vol. VII, p. 89—90, nr. 100, Cîmp-Vaşcău-Bihor; p. 95—96, nr. 107, Criştiuru de Jos-Bihor; *Alexici*, p. 146—148, Săldăbagiu de Barcău-Balc-Bihor; *Bartók*, nr. 98 a, Riu de Mori-Hunedoara; nr. 98 b, Urviş de Beiuş-Şoimi-Bihor; nr. 98 c, Simbăta-Bihor; nr. 98 d, Drăgeşti-Bihor; nr. 98 e, Cotiglet-Ceica-Bihor; nr. 98 f, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureş; nr. 98 g, Ibăneşti-Mureş; nr. 98 h, Bulz-Bihor; *Bălăşel*, p. 35—36, nr. 14, Valea lui Soare-Ulmeni-Ilfov; p. 41—43, nr. 19, Bălăceanu-Buzău; *Bîrscanu*, p. 21—22, nr. XXI, Satu Lung-Chinteni-Cluj; *Bibicescu*, p. 242—245, nr. 8, Vilcele-Covasna; *Brăiloiu*, p. 8, nr. 11, Ciineni-Vilcea; *Cocişiu*, *Tîrnava*, p. 426, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu; *Cucu*, ed. post., p. 45—46, nr. 31, Berevoeşti-Argeş; *Daulu*, p. 50—51, „Bihor“; *Densusianu*, *Haţeg*, p. 271—273, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara; *Drăgoi*, *Belint*, p. 67—68, nr. 32, Belint-Timiş; *Drăgoi*, *Colinde*, p. 2—3, nr. 2, Lipova-Arad; p. 39, nr. 34, Săvirşin-Arad; p. 117—118, nr. 108, Briznic-Ilia-Hunedoara; p. 167—168, nr. 177, Petreni-Băcia-Hunedoara; p. 214, nr. 230, Cioara-Orăştie-Hunedoara; p. 237, nr. 262, Daia-Roşia-Sibiu; *Frîncu-Candrea*, p. 189—190, „Munţii Apuseni“; *Ionescu*, N., p. 45, Băbiciu-Olt, [Zorile de ziuă]; *Marian*, *Legendile*, p. 276—277, „Timişoara“; *Mariencescu*, p. 53—55, comb. var., „Cluj, Alba Iulia, Blaj“; *Neagu*, p. 15—16, nr. XIII, Bordsuşani-Ialomiţa; p. 41—42, nr. XXXIII, Călăraşii Vechi-Cuza Vodă-Ialomiţa, [Colind de turtă]; *Nicoară-Nelca*, p. 171—172, nr. 16, „Regiunea Mureşului de sus“; *Pamfil*, *Crăciunul*, p. 67, nr. 39, Mihai Bravu-Victoria-Brăila; *Păsculescu*, p. 9—10, nr. 10, Țândărei-Ialomiţa; *Popovici*, *Vasile*, p. 37—39, nr. 21, Crunţi-Reviga-Ialomiţa; *Rădulescu-Codrin*, *Muscel*, p. 132—134, Rucăr-Argeş; *Răuţescu*, p. 34—35, Dragoslavele-Argeş; *Stea*, *Colinde*, p. 38—40; *Teodorescu*, G., *Dem*, p. 27—28, Buzău-Buzău; p. 28, „Atirnaţi“; *Tocilescu*, p. 524—525, Bucureşti; *Tuţescu*, p. 24—26, Obileşti-Vrancea; *Viciu*, p. 70—71, nr. CX, Blaj-Alba; p. 73—74, nr. XCV, Ragla-Cetate-Bistriţa-Năsăud, cf. tip 177 B, 184; p. 74—75, nr. XCVI, Soroştin-Şeica Mică-Sibiu; *Vulpescu*, p. 134—135, Luşşanu-Ialomiţa, [Colind de brezaie]; *A.I.C.E.D.*, fg.: 178 b, Poienari-Ulmi-Ilfov; 558 b, Bucureşti, [De casă]; 805 b, Sinandrei-Timiş; 975 b, Turnu Roşu-Sibiu; 1540 a, Dorobanţu-Plătăreşti-Ilfov; 3443 b, Copăcel-Hirseni-Braşov; 3459 b, Berivoi-Recea-Braşov; 3472 a, Dejani-Recea-Braşov; 4695 a, Cuhea-Maramureş; 4732 a, Crinceşti-Dobreşti-Bihor; 4787 c, Simbăta-Bihor; 4942 a, Cetea-Galda de Jos-Alba; 4944 b, Galda de Sus-Galda de Jos-Alba; 5305 c, Potcoava-Independenţa-Ialomiţa, [Dă turtă]; 5395 c, Ghijasa de Sus-Alţina Sibiu; 6809 d, Gurasada-Hunedoara; 6843 c, Valea Lupului-Baru-Hunedoara; 6861 b, Uric-Pui-Hunedoara, cf. tip 30; 6887 a, Budeşti-Ilfov; 7319 a, Bucureşti, „Dă Dumnezeu“; 7369 a, Dragoslavele-Argeş; 7607 a, Şinca Veche-Şinca-Braşov; 7634 b, Porumbacu de Jos-Sibiu; 7672 b, Iaşi-Recea-Braşov; 7681 c, Săsciori-Recea-Braşov; 7696 c, Vaida-Recea-Braşov;

7984 a, Sincel-Alba; 8080 b, Lușșanu-Ialomița; 9106 a, Berivoi-Recea-Brașov; 10193 a, Cerișor-Lelese-Hunedoara; 14184 d, Boșorod-Hunedoara; *mg.*: 809 e, Dăbica-Toplița-Hunedoara; 1014 d, Radna-Lipova-Arad; 1020 a, Lipova-Arad; 1041 c, Victoria-Brăila, [De casă]; 1043 b, Victoria-Brăila, [De casă]; 1474 f, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu; 1824 c, Fetești-Ialomița, [De turtă]; 1827 e, Lușșanu-Ialomița, [De turtă]; 2144 c, Gura Riului-Sibiu; 2602 II f, Tisa-Hălmațiu-Arad; 2958 I f f, Mlăceni-Periș-Vilcea, *cf. tip 30, 184*; 2958 II k, Bumbuești-Boișoara-Vilcea; 2961 II h, Găujani-Boișoara-Vilcea; 3400 I a, Noul Român-Arpașu de Jos-Sibiu, [A colacului]; 3407 b, Porumbacu de Jos-Sibiu.

Cf.: *Bartók*, nr. 93 a, Șoimi-Bihor, (a. tip 185); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 4196 a, Chegea-Săcășeni-Satu Mare, (a. tip 44); *mg.*: 75 g, Poiana Negrii-Dorna Căndreni-Suceava, (a. tip 44); 912 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, (a. tip 190); 2602 II k, Tisa-Hălmațiu-Arad, (a. tip 184); 2604 II a, Poienari-Hălmațiu-Arad, (a. tip 184).

Cmp.: *Motif — Index*, A 2620 f f., Plants originate from experience of holy person.

188 — *Isus pisat în puiă.*

188 — *Jesus reduced to powder.*

Pulberea care rezultă din pisarea lui Isus este purtată de vânturi; o parte cade pe pământ.

The powder which results from Jesus being milled is spread by the winds. Part of it falls on the earth.

A.I.C.E.D., *fg.* 9500 c, Curcani-Ilfov.

189 — *Isus și patul funebru.*

189 — *Jesus and the bier.*

Isus răstignit este așezat pe un pat mândru acoperit cu un covor mohorit.

Crucified, Jesus lies on a magnificent bed that is covered with a dark carpet.

Cf. tip 9, 119, 121.

Pamfile, Crăciunul, p. 52, nr. 1, Frătăuții Vechi-Suceava, *cf. tip 19*; *A.I.C.E.D.*, *mg.* 529 s, Corbi-Argeș, [La fereastră], *cf. tip 26 B*.

Cf.: *Păsculescu*, p. 59, nr. 76, Odobești-Vrancea, [Colind de copil mic] (a. tip 176 A).

190 — *Isus închis într-un bloc de piatră.*

Piatra (purtată de obicei de o corabie) crapă sub efectul rugăciunii sfinților (datorită unei măhuri aduse de Maica Domnului sau fiindcă Isus strănută).

190 — *Jesus imprisoned in a block of stone.*

As a consequence of the Saints' prayer (due to a broom brought by the Mother of God or because Jesus sneezes), the stone (usually carried by a ship) splits.

A.A.F., vol. I, Călinești-Maramureș; *Brazul, G., Colinde*, p. 387—388 nr. 260, „Muntenia“; nr. 389, nr. 261, „Muntenia“; p. 389—390, nr. 262, „Muntenia“; *Cocișiu-Tîrnava*, p. 422; Cuciulata-Hoghiz-Brașov, [Colindă de turcă]; *Cucu, et. post.*, p. 233, nr. 188, Muntenia-Buzău-Ialomița; *Densusianu, Hațeg*, p. 166—167, Grădiște-Sarmizegetusa Hunedoara; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 18, nr. XIV, Mărgineni-Hirseni-Brașov; *Ionescu, N.*, p. 50—51, Orlești-Vilcea; *Neagu*, p. 39—40, nr. XXXI, [Colind de preot]; *Viciu*, p. 75, nr. XCVII, Băgău-Lopadea Nouă-Alba; p. 76, nr. C, Comori-Gurghiu-Mureș, *cf. tip 162*; p. 104, nr. CXLV, Ocna-Mureș-Alba; *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 121 b, Brănești-Iltov; 578 a, Sebeș-Alba; 1274 b, Drăguș-Viștea; 1305 b, Arpașu de Sus-Cirțioara-Sibiu; 3390 b, Ucea de Jos-Ucea-Brașov; 3398 b, Ohaba-Șinca-Brașov; 4784 c, Rotărești-Simbăta-Bihor; 5314 b, Homorod-Brașov; 5358 a, Cuciulata-Hoghiz-Brașov; 6810 a, Gurasada-Hunedoara; 6814 b, Cărnăzinești-Gurasada-Hunedoara; 7320 a, București; 7505 a, Ohaba-Șinca Brașov; 7583 b, Lupșa-Hoghiz-Brașov; 7610 c, Șinca Veche-Șinca-Brașov; 8159 c, Viștișoara-Viștea-Brașov; 9130 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor; *mg.*: 503 r, Goleș-Toplița-Hunedoara; 560 b, Neagra Șarului-Șaru Dornei-Suceava, *cf. tip 181*; 560 d, Neagra Șarului-Șaru Dornei-Suceava, *cf. tip 44*; 912 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, *cf. tip 187*; 2602 II e, Tisa-Hălmațiu-Arad; 2958 I g g, Mlăceni-Periș-Vilcea; 2960 II a, Boișoara-Vilcea; 2961 II g, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colind de masă].

Cf.: *Bartók*, nr. 96 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 33); nr. 96 b, Șoimi-Bihor, (a. tip 33); 115 a, Idicel-Brincovenesti-Mureș, (a. tip 44); nr. 115 b, Idicel-Brincovenesti-Mureș, (a. tip 44); nr. 116 b, Turț-Satu Mare, (a. tip 167); *A.I.C.E.D.*, *fg.*: 2169 b, Negrești-Oaș-Satu Mare, (a. tip 167); 7206 c, Negrești-Oaș-Satu Mare, (a. tip 167); *mg.* 1020 c, Lipova-Arad, (a. tip 176 B); 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, [La fereastră], (a. tip 153).

Sfîntul Nicolaie ²⁶ (Sîni-coară . . .) lipseşte de la ospăţul la care a fost poftit de către Sfînta Duminică (Sfînta Maria, sfinţi, gazda...). Sfîntul Nicolaie a plecat pe mare să salveze de la înec corăbii creştine (corăbii cu suflete, corăbiile soarelui...).

Saint Nicholas ⁴¹ is absent from the feast to which he had been invited by Saint Sunday (Saint Mary, Saints, the host...). He has gone to sea in order to rescue christian ships (ships with souls, the ships of the sun...).

A.A.F., vol. VII, p. 87—88, nr. 98, Cimp-Vaşcău-Bihor; *Bartók*, nr. 101 a, Urviş de Beiuş-Şoimi-Bihor; nr. 101 b, Urviş de Beiuş-Şoimi-Bihor; nr. 101 c Dumbrăviţa de Codru-Şoimi-Bihor; nr. 101 d, Şoimi-Bihor; nr. 101 e, Moişa-Glodei-Mureş; nr. 101 g, Rohani-Căpîlna-Bihor; nr. 101 h, Bulz-Bihor; *Bîrseanu*, p. 18—19, nr. XVIII, Rîşnov-Braşov; *Cocişiu, Tîrnava*, p. 429, Cuciulata-Hoghiz-Braşov, [Colindă de turcă]; *Coman*, p. 40—42, Margine-Abram-Bihor; *Cosma*, p. 188—189, „Transilvania“; *Daulu*, p. 22—23, „Bihor“; p. 48—49, „Bihor“; *Drăgoi, Colinde*, p. 241, nr. 268, Rîşnov-Braşov; *Pamfile, Crăciunul*, p. 74, nr. 54, „Transilvania“; *Păsculescu*, p. 14, nr. 17, Tulcea-Tulcea; *Stea, Colinde* p. 49—51; *Viciu*, p. 96, nr. CXXXIV, Silişaş-Gherla-Cluj; p. 96—97, nr. CXXXV, Clopotiva-Riu de Mori-Hunedoara; p. 97—98, nr. CXXXVI, Uricani-Petroşani-Hunedoara; *A.I.C.E.D.*, fg.: 816 c, Sîndrei-Timiş; 3982 a, Iaz-Plopiş-Sălaj, [A fetelor]; 4750 a, Corbeşti-Ceica-Bihor; 4763 a, Hidişelu de Sus-Bihor; 4958 b, Cricău-Alba; 5358 c, Cuciulata-Hoghiz-Braşov; 6815 e, Cărmăzineşti-Gurasada-Hunedoara; 7098 c, Cricău-Alba; 7225 a, Bratca-Bihor; 7597 b, Părău-Braşov; 7697 a, Vaida-Recea-Braşov; 8523 b, Tulcea-Tulcea; 8580 b, Somova-Tulcea; 10264 a, Cerbăl-Hunedoara, [La uşe]; 14161 d, Cerişor-Lelese-Hunedoara; mg.: 503 p, Goleş-Topliţa-Hunedoara, cf. tip 125; 809 b, Dăbica-Topliţa-Hunedoara; 1017 d, Lipova-Arad; 1710 g, Cerbăl-Hunedoara; 1978 t, Hărtăgani-Băiţa-Hunedoara; 2602 II c, Tisa-Hălmagiu-Arad; 2604 II g, Poienari-Hălmagiu-Arad.

Cf. *A.I.C.E.D.*, mg.: 1361 h, Somova-Tulcea, (a. tip 49 A).

Comp.: *Motif — Index*, V 61,1, Dead placed on a boat.

192 — Trei sfinţi — trei porumbei.

192 — Three Saints — three pigeons.

Sfîntul Ştefan, Sfîntul Ion şi Isus se arată în chip de porumbei.

Saint Stephan, Saint John and Jesus appear as pigeons.

193 — *Sobor de sfinți.*

Sfinții stau laolaltă la masă
(uneori se scaldă împreună).

193 — *The assembly of
Saints.*

The Saints are sitting together at a table (in some cases they are bathing together).

Cf. tip 154.

Bîrseanu, p. 12—13, nr. XI, Zărnești-Brașov; *Brazul, G., Colinde*, p. 100—101, nr. 68, „Dobrogea”; *Cucu, ed. post.*, p. 93—94, nr. 73, Unirea-Vrancea; p. 95, nr. 74, Roșu-Chiajna-București; p. 175, nr. 139, București; *Dumitrașcu-Crișan*, p. 67—68, nr. II, „Ialomița”; *Păsculescu*, p. 14—15, nr. 19, Brătulești-Voinesti-Dimbovița; *Popovici, Vasile*, p. 11, nr. 3, Izvoarele-Ilfov; *A.I.C.E.D.*, fg. 913 b, Mohu-Șelimbăr-Sibiu; *mg.* 1474 h, Tălmăcel-Tălmăciu-Sibiu.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg. 5378 b, Birghiș-Sibiu, (a. tip 166).

IX. COLINDE-
BALADĂ ²⁷

194 — *Ilincuța Șandruului.*

Deși părinții pretind că fiica lor este înmormintată, turcii izbutesc s-o găsească. În unele variante, spre a scăpa de robia la turci, fata se aruncă în Dunăre.

IX. COLINDA-
BALLADS ⁴²

194 — *Ilincuța Șandruului.*

Although the parents pretend that their daughter has died and has been buried, the Turks succeed in finding her. In some variants, taken as a slave, the girl throws herself in the Danube, thus escaping the Turks.

Bartók, p. 22 a, Toplița-Hunedoara; nr. 22 b, Pomi-Satu Mare; *Brazul, G., Colinde*, p. 152—154, nr. 100, „Transilvania”; *Cosma*, p. 189—190, „Transilvania”; *A.I.C.E.D.*, fg. 7207 c, Negrești-Oaș-Satu Mare.

Cf.: *Bartók*, nr. 14 b, Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 135).

Comp.: *Balade*, tip nr. 54.

195 — *Brumărel.*

O fată mărturisește unui flăcău că este o primejdioasă floare de mare (floarea soarelui). În unele variante, flăcăul pretinde a fi „Brumărel”, cel ce ia mirosul florilor.

Bălășel, p. 57—58, nr. 32, Drăgășani-Vilcea; *Drăgoi, Colinde*, p. 19—20, nr. 18, Lipova-Arad, [De tineri căsătoriți].

Cf.: *A.I.C.E.D.*, mg.: 1010 b, Rădna-Lipova-Arad, (a. tip 80 A); 1021 a, Lipova-Arad, (a. tip 80 A); 1475 r, Nuci-Ilfov, (a. tip 153).

Comp.: *Balade*, tip nr. 235; *Motif-Index*, C 122, Kissing fairies forbidden.

196 — *Milea.*

Un voinic cere rudelor și iubitei să-i scoată șarpele care i s-a cuibărit în sân. Doar iubita cutează.

Căndra-Densușianu-Speranția, vol. II, p. 125—126, Vidra de Sus-Turda-Arieș.

Comp.: *Balade*, tip nr. 42; *Motif-Index*, P 212, Wife more merciful than blood relations.

197 — *Pomii îmbrățișați.*

Doi pomi, răsăriți din mormintele a doi iubiți nefericiți, își împletesc crengile.

Densușianu, Hațeg, p. 113—114, nr. XLVI, Densuș-Hunedoara, cf. tip 11, 198; *A.I.C.E.D.*, fg.: 1797 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara, cf. tip 198; 3391 a, Ucea de Jos-Ucea-Brașov.

195 — *Brumărel.*

Questioned by a young man, a girl pretends to be a dangerous flower from the sea (the sun-flower). In some variants, the young man replies that he is “Brumărel” who steals the fragrance of flowers.

196 — *Milea.*

A young man begs his parents and his sweetheart to take out the serpent which has stolen into his bosom. Only his sweetheart dares to help him.

197 — *The embracing trees*

Two trees, sprouted from the graves of two unhappy lovers, intertwine their branches.

Comp.: *Balade*, tip nr. 246, *Motif-Index*, E 631.0.I, Twining branches grow from graves of lovers.

198 — *Mireasa moartă.*

În ajunul nunții, mireasa moare spre deznădejdea mirelui. Acesta de obicei cere să fie îngropat împreună cu mireasa.

Bartók, nr. 19, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara; *Breazul*, G. Colinde, p. 145—146, nr. 95, „Transilvania”; *Ionescu*, C., p. 40—41, nr. 22, Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov.

Cf.: *Densușianu*, *Hațeg*, p. 113—114, Densuș-Hunedoara, (a. tip 197)); *A.I.C.E.D.*, fg. 1797 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara, (a. tip 197).

Comp. *Balade*, tip nr. 247.

199 — *Nevasta vîndută.*

Soțul își vinde soția la târg.

A.I.C.E.D., mg. 2604 I b, Poienari-Hălmașiu-Arad, [De masă].

Comp.: *Balade*, tip nr. 287; *Motif-Index*, T 292, Wife sold unwillingly by husband.

200 — *Nevasta fugită.*

O nevăstă fuge de-acasă părăsindu-și soțul (uneori și copilul).

Bartók, nr. 23 a, Poarta-Fărăgău-Mureș; nr. 23 b, Moșiș-Glodești-Mureș; nr. 23 c, Idicel-Brincoveni-Mureș; *Cocișiu*, *Ardeal*, p. 5. Bistrița Bîrgăului-Bistrița-Năsăud; *Ilieșiu*, p. 21. Aluniș-Cluj; *Teculescu*, p. 207, „Pe Mureș și pe Tirnave”.

Comp.: *Balade*, tip nr. 288; *Motif-Index*, Q 4II.D.I, Adulteress killed by husband when she returns.

198 — *The dead bride.*

To the despair of the bridegroom, his bride dies on the eve of their wedding. The bridegroom usually asks to be buried with her.

199 — *The wife sold in the market.*

The husband is selling his wife.

200 — *Desertion by the wife.*

A wife runs away abandoning her husband (in some case also her child).

Întors din cătănie, un om află de la un moş (de fapt tatăl său) că soţia i se mărită. La nuntă adevăratul soţ se face cunoscut.

Bartók, nr. 21, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara.

Comp.: *Balade*, tip nr. 290; *Motif — Index*, * N 681, Husband (lover) arrives home just as wife (mistress) is to marry another.

202 — *Soacra rea.*

Soacra flămânzeşte nora lăsată în grija ei de către feciorul plecat la oaste.

A.I.C.E.D., fg.: 7609 b, Dejani-Recea-Braşov; 8157 b, Viştişoara-Viştea-Braşov.

Comp.: *Balade*, tip nr. 306; *Motif — Index*, S 51, Cruel mother-in-law

X. COLINDE-CÎNTEC ²⁸203 — *În grădină la Ion* ²⁹.

Breazul, G., *Colinde*, p. 163—164, nr. 105, „Muntenia”; *Garofoiu*, p. 16, Cimpulung-Argeş; *Rădulescu-Codin*, *Muscel*, p. 123-124, Lereşti-Argeş, „Colind la rai”; *A.I.C.E.D.*, fg.: 977 a, Turnu Roşu-Sibiu, „Ziuorile de Sfintu Ion”; 4619 a, Vlădeni-Dumbrăviţa-Braşov; 5322 b, Vlădeni-Dumbrăviţa-Braşov; 9932 a, Plosca-Teleorman, „Colindă cu cintece”; *mg.*: 2667 v/i, Drăguş-Viştea-Braşov; 2668 v/r, Drăguş-Viştea-Braşov.

Returned from the military service, a husband learns from an old man (in fact his father) that his wife is going to be married. At the wedding, he reveals his true identity.

202 — *The wicked mother-in law*

A young man, before going into military service, asks his mother to take care of his wife. In spite of her promise, the mother-in-law starves her daughter-in-law.

X. COLINDA-SONGS ⁴³203 — *In the garden of John* ⁴⁴.

Cf.: *A.I.C.E.D.*, fg.: 1270 a, Breaza-Lisa-Braşov, [Zăurit], (a. tip 28 C); 7653 b, Porumbacu de Sus-Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 28 C); 7725 c, Scorieu-Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 28 C).

204 — *Turtureaua.*

Lamentație asupra morții
perechii turturelei.

A.I.C.E.D., fg.: 6531 a, Chieşd-Sălaj; 7208 a, Fericea-Valea Chioarului-Maramureş.

205 — *Pasărea bătrână.*

Pasărea (coarba) a îmbă-
trînit şi a obosit.

A.I.C.E.D., fg.: 5338 e, Cuculata-Hoghiz-Braşov; 5753 c, Ulmeni-Maramureş, [Colinda babelor].

206 — *Nucul cu frunza rară.*

Tip asociat cu motivul cu-
cului.

Nicola-Mirza, p. 4, nr. 9, Cernuc-Gîrbou-Sălaj.

207 — *Păsări surori cu ma-
mă vitregă.*

La mormîntul mamei lor
bune, păsările se plîng de rău-
tatea maşterei.

A.I.C.E.D., fg. 7960 a, Cimpulung-Suceava.

208 — *Primăvară, mama
noastră.*

204 — *The turtle-dove.*

Lamentation over the
death of the companion of the
turtle dove.

205 — *The old bird.*

The bird (raven) has grown
old and tired.

206 — *The walnut tree with
little foliage.*

Type associated with the
cuckoo motif.

207 — *The orphaned birds
and the stepmother.*

At the grave of their mo-
ther, the birds are complaining
about the cruel treatment ac-
cording them by their step-
mother.

208 — *Spring, our mother.*

209 — *Cuibul stricat de drumeți.*

După ce cuibul i-a fost stricat, pasărea și-l mută.

Cernca, p. 15–16, nr. 14, „Cohalm”; *Țocișiu, Tîrnava*, p. 436, Cuciulata-Hoghiz-Brașov; A.I.C.E.D., fg. 7584 b, Lupșa-Hoghiz-Brașov.

210 — *Vulpea vine de la munte*³⁰.

A.I.C.E.D., mg. 3366 j, Șurdești-Șișești-Maramureș.

211 — *Grădini brumate.*

Peste toate grădinile a căzut bruma; doar o grădină a fost cruțată.

A.I.C.E.D., mg. 162 i, Rohia-Tirgu-Lăpuș-Maramureș.

212 — *Temniță pentru feciori și fecioare.*

Vin flăcăi din Brașov cu securi și cu topoare ca să facă o temniță pentru îndrăgostiți.

A.I.C.E.D., mg. 225 h, Bucium-Șomcuța Mare-Maramureș; 2584 v/g, Băsești-Sălaj.

Cf. A.I.C.E.D., fg. 6884 b, Budești-Ilfov, [De tineri căsătoriți], (a. tip 121).

213 — *Haiducul Pinte.*

Pinte trimite pe unul din ortacii săi la oraș după me-

209 — *The nest destroyed by passers-by.*

After its nest is destroyed, the bird looks for another home.

210 — *The fox coming from the mountain*⁴⁵.

211 — *The hoar—frost on the gardens.*

Hoar — frost has fallen on all gardens. Only one was spared.

212 — *The jail for young men and girls*

Young men are coming from Brașov⁴⁶ with axes and hatches in order to build a jail for lovers.

213 — *Outlaw Pinte.*

Pinte sends one of his chums to town to buy vic-

rinde; acesta trădează puterii
secretul vulnerabilității lui Pin-
tea.

tual; the latter discloses to
the possee the secret of Pintea's
vulnerability.

A.I.C.E.D., mg. 2033 b, Desești-Maramureș.

214 — *Haiducii și potera.*

Haiducii adunați în jurul
focului sînt preveniți că potera
este pe urmele lor.

Bartók, nr. 17, Saraiale-Sinpetru Mare-Timiș.

215 — *Face-m-aș călugăraș.*

Stăpînul (stăpînii) casei a
plecat la mînăstire la Blaj; gră-
dina i-a rămas neplivită.

Bartók, nr. 134, Urisiu de Sus-Chiheru de Jos-Mureș; *Drăgoi*, *Colinde*,
p. 260—261, nr. 298, Tușinu-Sinpetru de Cimpie-Mureș; *A.I.C.E.D.*, fg.: 51 a,
Galda de Sus-Galda de Jos-Alba; 357 a, Sincel-Alba; 49-5 a, Galda de Sus-Galda
de Jos-Alba.

216 — *Colinde de cătănie.*

Cucul cîntă de cătănie, ma-
ma spală în lacrimi hainele
feciorului recrutat.

Cucu, p. 14; *Cucu*, *ed. post.*, p. 180, nr. 143, Talea-Prahova; *Păsculescu*,
p. 65, nr. 85, Vișinești-Dimbovița, [Colind de cătănie]; *A.I.C.E.D.*, fg. 7619 a,
Șinca Nouă-Poiana Mărului-Brașov, [Al cătanelor].

217 — *Colinde de război*³¹.

În vreme de război, Cră-
ciunul e jalnic; satul fără flăcăi

214 — *The outlaws and the
possee*

The outlaws, gathered
around the fire, are told that
the possee is on their trail.

215 — *Would I be a monk.*

The master (masters) went
to Blaj⁴⁷ at a monastery. Ne-
glected, his garden is running
wild.

216 — *Colinda of recruit-
ment*⁴⁸.

The cuckoo sings about
military life, while a mother
washes with her own tears the
clothes of her boy who is going
to be recruited.

217 — *Colinda of war*⁴⁹.

During the war, Christmas
is a sad holiday. Devoid of

pare pustiu, pruncii rămân fără tată. young men, the village seems deserted, babies are left by their fathers.

Bartók, nr. 53 e, Toplița-Hunedoara, *cf. tip 8*; *Cernca*, p. 3, „Cohalm“; *Theodorescu*, *Cicerone*, p. 285—286, Parva-Bistrița-Năsăud; *A.I.C.E.D.*, *mg.*: 1852 f, Mintiu-Bistrița-Năsăud, [De război]; 1854 d, Zagra-Bistrița-Năsăud.

Cf.: *Pann*, *Sica*, p. 90—81, (a. tip 15); *Păsculescu*, p. 64, nr. 84, Tirgoviște-Dimbovița [Drumurile colindătorului], (a. tip 15); *A.I.C.E.D.*, *mg.* 2139 j, Leordina-Maramureș, (a. tip 162).

NOTE LA INDEX

¹ Tipul 7 cuprinde colinde înrudite cu colindele vinătorești cu cerb. Spre deosebire de acestea, colindele aparținând tipului 7 pomenesc de vânătoare în termeni vagi și convenționali; în schimb, sensul ceremonial (echivalența dintre vânător și gazdă etc.) este mult mai evident.

² Tip aparținând mai ales repertoriului copiilor; caz tipic de adaptare a elementelor tradiționale ale colindei la creștinism.

³ Tip aparținând mai ales repertoriului copiilor.

⁴ Conceput ca un monstru subteran (uneori ca o ființă locuind în adîncul apelor), analog unui demon și asociat cu numele lui Iuda a cărui trădare a impresionat fantezia populară; caz de simbioză între vechile reprezentări mitologice și elemente datorate creștinismului.

⁵ Un subtip cu elemente caracteristice cîntecului liric. Se colindă de obicei ca un cîntec de felicitare cu prilejul zilei Sfîntului Ion sau a Sfîntului Nicolae.

⁶ Textul rămîne obscur; nu se dau detalii asupra nașterii din piatră.

⁷ În ceea ce privește cauza morții fetei, textul rămîne obscur.

⁸ Textul este ezitant cu privire la atitudinea ciobanului sau la natura vinovăției sale.

⁹ Numeroase elemente stilistice vădesc influența directă sau indirectă a cărții. Ne referim în primul rînd la versiunea *Miorișei* publicată în București, 1866, de poetul V. Alecsandri și larg difuzată prin includerea sa în manualele de școală.

¹⁰ Motivul osîndirii rămîne misterios.

¹¹ Tip ce ar putea fi raportat la experiența transhumanței.

¹² V. nota 4.

¹³ Destul de diferențiate sub raportul subiectului, subtipurile grupate sub titlul „Șarpele” ar putea fi considerate tipuri distincte. Prezența unui element comun (șarpele) și relația sa evidentă cu dragonul din scenariul inițierii puberilor, ne-au determinat să subsumăm variantele A, B, C aceluiași tip.

¹⁴ Nunită ca atare, dar nedefinită ca specie.

¹⁵ Tip calchiat după subtipul 55 A, Leul.

¹⁶ Imprecizia metamorfozei s-ar putea datora în unele cazuri formei fragmentare sau confuze a pieselor incluse în acest subtip.

¹⁷ În ceea ce privește „urma de cerb mare”, textul rămâne obscur.

¹⁸ Foarte probabil, acest tip păstrează ecourile unor evenimente istorice. Ne referim la cetățile prospere întemeiate de Genua și Veneția pe malurile Mării Negre și Dunării, cetăți nimicite de către turci în a doua jumătate a secolului al XV-lea. V. G. Dem. Teodorescu, *Noțiuni despre colindele române*, București, 1879, pp. 80—83 și O. Birlea, *Folclor și istorie*, „*Revista de etnografie și folclor*”, tom 11, nr. 1, București 1966, pp. 18—19.

¹⁹ V. nota 14.

²⁰ Tip semi-popular.

²¹ Tip avînd o origine populară indoielnică.

²² Versiune creștinată a motivului tradițional „Maica bătrînă” cunoscut mai ales sub formă de cîntec epic, v. *Balade* tip 23.

²³ În bună măsură acest tip este o parafrază a Noului Testament, compus foarte probabil de către un autor bisericesc.

²⁴ V. nota 4.

²⁵ Tip semipopular.

²⁶ După unii autori, tipul 191 nu se referă la Sfîntul Nicolaie, ci la un sfînt apocrif (Sinicoară, Sîmicoară); v. T. Pamfile, *Sărbătorile de toamnă și postul Crăciunului*, „Din viața poporului român”, Culegeri și studii XIX, București, 1914, p. 178 și C. Rădulescu-Codin C. și Mihalache, D., *Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele*. Culegere din părțile Muscelului, „Din viața poporului român”, Culegeri și studii VII, București, 1909, p. 92.

²⁷ În această categorie am inclus tipuri de colindă cunoscute în folclorul românesc contemporan mai ales sub formă de baladă nuvelistică.

²⁸ În majoritatea cazurilor am adoptat ca titlu al tipurilor incluse în această categorie un vers, sau un cuvînt cheie reprezentativ pentru motivele de lirică paralele colindei.

²⁹ Colindă de felicitare ce se cîntă de Sfîntul Ion în zori.

³⁰ Motiv satiric.

³¹ Probabil colinde de dată recentă cuprinzînd un material eterogen.

NOTES TO THE INDEX

¹ For „colindători”, as well as for some other Romanian terms included in the English version of this Index, see Concise Glossary for the English reader”, p. 155.

² Type 7 comprises texts akin to hunting Colinda. In contradistinction to types 58, 63, 68 (hunting colinda), the texts belonging to type 7 mention the hunting only in vague and conventional terms; on the other hand, the ceremonial significance (for instance, the equivalence between the hunter and the host) is more obvious.

³ A type belonging especially to the children’s repertoire. The subject is characteristic of the adaptation of Colinda traditional elements to christianity.

⁴ Romanian sort of plum brandy.

⁵ A type belonging especially to the children’s repertoire.

⁶ Sort of underground demon similar to a devil (conceived sometimes as a being dwelling in the bottom of waters) and associated with the name of Judas whose treachery greatly influenced folk imagination; a characteristic case of the symbiosis of mythological representations and elements due to Christianity.

⁷ In Romanian the word „dawn” is known only under the plural form (zorile). „Zorile” are very probably linked to mythological female representations. See Florica Lorinț and Mariana Kahane, „O ipostază a Parcae-lor în credințe și ceremonialuri” în „Folclor literar” vol. II, Universitatea din Timișoara, Facultatea de Filologie, Timișoara, 1968.

⁸ A type with elements characteristic for the lyric song. This type of Colinda is usually performed as a song of congratulations at the dawning on the day of Saint John or Saint Nicholas.

⁹ Very probably this type would constitute the prior mythological version of type 159 “The kind man and the golden apples”, a type strongly influenced by Christianity.

¹⁰ In Romanian the term “mana” (which very probably derives from the Biblical “manna”) corresponds also to a folk notion of fertility applied to animals, plants and fields.

¹¹ For the equivalence between fertility and “mana” see note 10.

¹² The text remains obscure — no details are given on the birth out of stone. This type may preserve vestiges of Mithracism or could be related to the ritual of the birth on a stone. See V. I. Bologa *Despre un presupus străvechi ritual obstetrical. Piatra de nașteri* (Glose și conjecturi în jurul unor colinde arhaice în *Istoria medicinei, Studii și Cercetări*, București, 1957).

¹³ As to the reason of the girl’s death the text remains obscure.

¹⁴ Under the form of epic song and largely developed, “Miorița” is perhaps among the Romanians, one of the most prestigious folk topics.

¹⁵ With regard to the shepherd’s fault or intentions the text is hesitating.

¹⁶ Numerous stylistic elements of this subtype prove the direct or indirect influence of the written text. I refer primarily to the version of “Miorița” published by the poet V. Alecsandri and largely spread because of its inclusion in school-books.

¹⁷ No data are given concerning the guilt of the young man.

¹⁸ A type which could be related to the traditional oscillation of the Romanian shepherds: in summer they used to stay with their flocks in the mountains, while in winter, in search of pastures and shelter, they moved nearby the sea.

¹⁹ See note 6.

²⁰ Quite different as to their subject matter, the subtypes grouped under the title “The serpent” might be considered as three distinct types. The presence of a common element (the serpent) and its obvious relation with the dragon of the puberty ritual scenario, made me treat the variants A, B, C as subtypes belonging to the same type.

²¹ Undefined as species.

²² A copy of subtype 55 A.

²³ The lack of precision is due in certain cases to the fragmentary and confused form of the pieces I have included in this subtype.

²⁴ As concerns “The track of a great stag” the text remains obscure.

²⁵ Archaic Romanian term, designating peoples of western latin origin, especially Italians coming from Venice and Genoa.

²⁶ Very probably this type includes some traces of historical events. I refer to the prosperous cities founded by Genoa and Venice on the borders of the Black Sea and Danube, cities which were destroyed by the Turks in the second half of the XVth century. See G. Dem. Teodorescu, *Noțiuni despre colindele Române*, București, 1879, pp. 75–94 and O. Birlea, *Folclor și istorie, Revista de Etnografie și Folclor*, tom 11, nr. I, București, 1966, pp. 18–19.

- ²⁷ See note 25.
- ²⁸ A province of Romania.
- ²⁹ A province of Romania.
- ³⁰ The proper name of the brother.
- ³¹ Folk personage represented as an evil giant endowed with supernatural strength, but usually stupid.
- ³² *Ibidem.*
- ³³ See note 21.
- ³⁴ See note 25.
- ³⁵ A type having a doubtful folk origin.
- ³⁶ A type having a doubtful folk origin.
- ³⁷ Christianized version of the traditional item "The old mother" known mostly as an epic sequence or as an autonomous epic song, see *Balade*, type 23.
- ³⁸ In great part, this type is a paraphrase of the New Testament text, very probably composed by a person belonging to the Church.
- ³⁹ See note 6.
- ⁴⁰ A half popular type.
- ⁴¹ According to some authors, the Saint in question is not Saint Nicholas, but an apocryphal Saint ("Sinicoară", "Simicoară"); see Pamfile, T., *Sărbătorile de toamnă și postul Crăciunului*, "Din viața poporului român", Culegeri și studii XIX, Bucharest, 1914, p. 178 and C. Rădulescu-Codin and D. Mihalache, *Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele și unele tradiții legate de ele*, Culegeri din părțile Muscelului, "Din viața poporului român", Culegeri și studii VII, București, 1909, p. 92.
- ⁴² In most cases I have adopted as title for the Colinda types comprised in this category the name under which the parallel Romanian ballad is known.
- ⁴³ In most cases I have adopted as title for the Colinda types included in this category a verse or a key word of the parallel Romanian lyric motifs.
- ⁴⁴ Colinda of congratulations sung at dawn on the day of Saint John.
- ⁴⁵ A satiric motif.
- ⁴⁶ Name of a Romanian town situated in Transylvania.
- ⁴⁷ *Ibidem.*
- ⁴⁸ Comprise motifs typical for lyric songs of recruitment.
- ⁴⁹ Colinda probably of recent date comprising a heterogenous material.

INDICE SELECTIV DE MOTIVE

- Albina*. I. tip 4, 170 A pass.; *A.I.C.E.D.*, fg. 5385 c, Ghijsa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 25).
- Astre (enumerare global)*. I. tip 23, 25, 36 F; *Viciu*, p. 145, nr. LXV, Blaj-Alba, (a. tip 134 B).
- Astre însemnate pe vestmînt sau pe obraz și trup*. V. tip 26 A, 26 B, 42 b, 131 a; 160 B a, 181 a.
- Berbece (berbeci) năzdrăvan*. I. tip 40 pass., 45, 45 a, 46.
- Biscrică, mînăstire*. I. tip 123, 177 A, 177 B, 177 C, 178, 179, 215.
- Blestem*. I. tip 53 C, 68 B pass., 68 C pass., 68 D pass., 168 A pass., 168 B pass., 168 C, 183.
- Blestem și binecuvîntare*. I. tip 168 A pass., 168 B pass., 168 C pass., 182.
- Cal (cai)*. V. tip 5 pass., 15, 17 pass., 21, 22, 28 C, 53 B, 70, 71, 72, 72 a, 73, 77 A, 77 B, 77 C, 78, 79, 111 A, 111 B, 113 pass., 116 pass., 119, 137 C, 138, 141, 145, 146, 150 pass., 150 a pass., 168 B, 168 C, 181 pass., *Bartók*, nr. 101 a, *Urziș* de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 191); *Cosma*, p. 189, „Transilvania“, (a. tip 74); *A.I.C.E.D.*, fg. : 1843 c, Vad-Copalnic-Mănăstur-Maramureș, (a. tip 173); 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); *mg.* : 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); 1038 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153).
- Casă mîndră*. V. tip 16, 150 a.
- Cerb (cerbi)*. V. tip 13, 58, 58 a, 59, 60, 62, 63, 68 A pass., 68 B pass., 68 C pass., 68 D pass., 68 E pass., 69; *Bîrscanu*, p. 36—37, nr. XIII, Sohodol-Lelese-Hunedoara (a. tip 80 D); *Breazul, G., Colinde*, p. 144—145, nr. 94, „Muntenia“ (a. tip 80 A); *Vulpescu*, p. 138—139, Lușșanu-Ialomița, [Colind de fată mare], (a. tip 80 B); *A.I.C.E.D.*, fg. : 562 a București, [De fată],

(a. tip 80 B); 4963 b, Cricău-Alba, (a. tip 80 A); 6889 c, Budești-Ilfov, [De fată], (a. tip 80 A); 7324 b, București, [De fată mare], (a. tip 80 B); 7324 c, București, [De fată mare], (a. tip 80 B); 7824 b, Plătărești-Ilfov, [De vinător], (a. tip 80 B); 8083, b, Lușșanu-Ialomîța, [De fată], (a. tip 80 B); *mg.*: 1825 j, Lușșanu-Ialomîța, [De fată], (a. tip 80 B); 1827 a, Lușșanu-Lehliu, [De fată], (a. tip 80 B).

Cerul rezemat pe stâlpi. V. tip 23 pass.

Cetate, zidire. V. tip 35, 80 C, 98, 148, 160 C, 175.

Cheile raiului. V. tip 176 A pass., 177 A pass.

Ciuta (ciute). V. tip 7 pass., 35.

Ciută fără splină (Ciutalina). V. tip 67 A, 67 B, 67 C; *A.I.C.E.D.*, fg. 3418 c, Poienari-Ulmi-Ilfov, (a. tip 58).

Ciuta prooroacă. V. tip 65, 65 a. Cf. *Prorocire.*

Ciuta și puiul. V. tip 31, 66.

Corabie. V. tip 49 A, 49 A a, 179, 190, 191; *A.I.C.E.D.*, fg.: 7327 c, București, (a. tip 167); 14161 a, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 167).

Crăciun. V. tip 21 pass., 154 pass., 169, 169 a, 170 A pass., 170 B pass.; *Bartók*, nr. 87 c, Cărpiniș-Alba, (a. tip 181); *Brăiloiu*, p. 14, nr. 22, Săgeata-Buzău, (a. tip 9); *Brcazul, G., Colinde*, p. 118—119, nr. 77, (a. tip 178); *Datini*, p. 15—16, nr. IV, (a. tip 178); *Densusianu, Hașeg*, p. 128—129, Densus-Hunedoara, (a. tip 11); *Dumitrașcu-Crișan*, p. 67—68, nr. II, „Ialomîța“, (a. tip 193); *Pamfile, Crăciunul*, p. 58, nr. 18, Țepu-Galați, (a. tip 167); p. 59, nr. 20, Țepu-Galați, (a. tip 9); *Păsculescu*, p. 14—15, nr. 19, Brătu-lești-Voinești-Dimbovița, (a. tip 193); *A.I.C.E.D.*, fg.: 5407 a, Albești-Sighișoara-Mureș, (a. tip 168 B); 6824 e, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 137 B a); 7162 a, Bobota-Sălaj, (a. tip 1); 9129 b, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 68 C); 14213 b, Lelese-Hunedoara, (a. tip 167).

Crăciun și Crăciunecasa. V. tip 169, 169 a.

Cunună. V. tip 100, 101, 102, 103, 104 pass., 104 a pass., 136, 136 a, 171; *Daulu*, p. 9, „Bihor“, [La ajunu de Cretianu], (a. tip 8); *Teodorescu, G., Dem.*, p. 89—90, București, [De fată logodită], (a. tip 68 A); *A.I.C.E.D.*, fg.: 6845 d, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, (a. tip 181 a); 8746 b, Mățău-Mioarele-Argeș, (a. tip 83); *mg.*: 546 o, Șanț-Bistrița-Năsăud, (a. tip 6); 2958 I b b, Mlăceni-Periș-Vilcea, (a. tip 83); 2959 I i, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 28 A); 2962 I e, Găujani-Eoișoara-Vilcea, [Colindă de sfârșit], (a. tip 28 A).

Fenomene neobișnuite ale naturii, minuni. V. tip 32, 33, 44, 135 pass., 157, 158, 161, 167 pass., 169, 170 A, 170 B, 180, 183, 184, 186, 186 a, 187; *Drăgoi, Colinde*, p. 43—44, nr. 38, Săvirșin-Arad, (a. tip 20); *A.I.C.E.D.*, fg.: 3668 a,

Fundu Moldovei-Suceava, (a. tip 19); *mg.*: 2231 j, Birlești-Mogoș-Alba, (a. tip 19); 2724 II i, Feneș-Zlatna-Alba, [La fereastră], (a. tip 19).

Floarea raiului. V. tip 34 pass.

Grîul, vinul și mirul. V. tip 151, 173 pass., 187; *Drăgoi, Colinde*, p. 243, nr. 271, Rîșnor-Brașov, (a. tip 167); *Teodorescu, G., Dem.*, p. 29—30, Călărași-Ialomița, (a. tip 160 A); p. 30—31, „Buzău“, [De bătrîn], (a. tip 160 A).

Iadul și raiul. Cf. *Raiul*. V. tip 155, 164; *Bartók*, nr. 14 a, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 135); *A.I.C.E.D.*, fg.: 4763 a, Hidișelu de Sus-Bihor, (a. tip 191).

Incestul dintre frate și soră. V. tip 135.

Iuda (personaj biblic sau ființă mitologică). V. tip 25 pass., 51 pass., 184, 185; *Bartók*, nr. 102 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 30); nr. 102 d, Lunșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 30); *A.I.C.E.D.*, fg. 7324 a, București, [Pentru copilași], „Dă inger“, (a. tip 22).

Jertfa zidirii. V. tip 35.

Leagăn de mătase. V. tip 59, 63 pass., 80 A, 80 B, 80 D, 109 B, 111 B, 122 pass. *Leu*. V. tip 55 A, 55 A a, 55 A b, 55 B, 55 C; *Viciu*, p. 58, nr. LXIX, „Cicudin Cîmp“, (a. tip 68 C); p. 143, nr. LXI, Broșteni-Păuca-Sibiu, (a. tip 68 C).

Leu pretendent la căsătorie. V. tip 55 B, 109 a, 134 A b.

Lucefăr, stea. Cf. *stele*. V. tip 167 pass., *Bartók*, nr. 97 b, Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 177 B); *Drăgoi, Colinde*, p. 61—62, nr. 57, Ilteu-Petriș-Arad, (a. tip 16); *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 63—64, nr. 4, Zam-Hunedoara, (a. tip 16); *Teodorescu, G., Dem.* p. 20, București, (a. tip 114).

Luna. V. tip 28 C pass., 29 pass., 184 pass.; 186 pass., 186 a; *Coman*, p. 8, Margine-Abram-Bihor, (a. tip 176 A); *A.I.C.E.D.*, fg. 8746 b, Mățău-Mioarele-Arges, [De fată], (a. tip 83).

Mama cîinilor. V. tip 46.

Mana (principiul fertilității). V. tip 30, 31.

Măr (fruct). V. tip 29, 97, 104, 159, 166 pass., 176 A pass., 177 A pass.

Măr (pom). V. tip 47, 52, 121, 159, 186 a; *Frîncu-Candruca*, p. 194—195, nr. 13, „Munții Apuseni“, (a. tip 168 A); *Marienescu*, p. 1—2, comb. var., „Cluj, Alba-Iulia, Giula“, (a. tip 168 A); *Petroșanu-Mardale*, p. 11—12, (a. tip 168 A); *Păsculescu*, p. 11—12, nr. 13, Tîrgoviște-Dîmbovița, (a. tip 168 A); *Tocilescu*, p. 1487, Timișești-Neamț, (a. tip 168 A); *Viciu*, p. 28, nr. XIV, Decea-Mirăslău-Alba, (a. tip 178); *A.I.C.E.D.*, fg.: 5141 a Brădeni-Sibiu, (a. tip 168 A); 10191 c, Ruda-Ghelari-Hunedoara, (a. tip 91); *mg.* 911 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De soție], (a. tip 23).

- Măsurarea pământului*. V. tip 24, 68 C pass., 68 D pass., 68 E pass.; *Teodorescu, G., Dem.* p. 39–40, București, (a. tip 16); *Tocilescu*, p. 528, Starchiojd-Prahova, (a. tip 23); *A.I.C.E.D.*, fg. 9500 a, Curcani-Ilfov, (a. tip 16).
- Mătura raiului*. V. tip 176 A pass., 177 A pass.; *Bartók*, nr. 35 b, Riu de Mori-Hunedoara, (a. tip 83).
- Metamorfoze*. V. tip 68 A, 68 B, 68 C, 68 D, 69, 88, 133, 192.
- Oaie (oi)*. V. tip 14 pass., 36 A, 36 B, 36 C, 36 D, 36 E, 36 F, 37, 40 pass., 41, 42, 42 a, 42 b, 42 c, 43, 55 C, 96, 97, 134, 150 pass., 150 a pass., 157, 168 B pass., *Birlea, I.*, p. 88, Nănești-Birsana-Maramureș, (a. tip 168 C); *Marian, Legendele*, p. 63–64, Strîmbu-Chiuiești-Cluj, (a. tip 168 C), *A.I.C.E.D.*, fg. 7420 a, Blăjel-Sibiu, (a. tip 168 C).
- Oaie năzdrăvană*. V. tip 36 C, 36 F, 37.
- Pahar minunat*. V. tip 137 B a, 137 B b, 162 pass.
- Pat minunat*. V. tip 9, 10 A, 11 pass. 119, 121, 189; *Bartók*, nr. 35 a, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 83); *Bogdan, G.*, p. 28, Mag-Săliște-Sibiu, (a. tip 80 A); *Moș Gh.*, p. 8 (a. tip 176 A); *Rădulescu-Codin, Muscel*, p. 118–120, Cîmpulung-Argeș, (a. tip 80 D); *A.I.C.E.D.*, fg. : 4770 b, Sitani-Pomezueu-Bihor, (a. tip 10 B); 14539 c, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 104).
- Pește amfibie* V. tip 50.
- Pește, monstru marin (Dulf)*. V. tip 52, 52 a.
- Pește proroc*. Cf. *Proorocire*. V. tip 51 pass.
- Poarta raiului*. V. tip 153, 162 pass., 163; *Viciu*, p. 39, nr. XXXVII, Sîncel-Alba, (a. tip 19).
- Poarta scarlei*. V. 77 A.
- Porumbel, turturea (porumbei, turturele)*. V. tip 10 A, 10 B, 11, 16 pass., 88, 128, 204; *Bartók*, nr. 41 b, Igrîș-Sînpetru Mare-Timiș, (a. tip 9); *Pamfile, Crăciunul*, p. 97–98, nr. 99, Țepu-Galați, (a. tip 38 C); *Rădulescu-Codin, Muscel*, p. 120–123, Cîmpulung-Argeș, [Colind de voinic], (a. tip 80 D); *Tocilescu*, p. 1121, Roșiori de Vede-Teleorman, (a. tip 26 B); *A.I.C.E.D.*, fg. 1317 a, Arpașu de Sus-Cirțișoara-Sibiu, (a. tip 173); *mg.* 3407 a, Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 173).
- Proorocire*. Cf. *Ciută proorocă. Pește proroc*. V. tip: 85, 87.
- Rai*. Cf. *Iadul și raiul*. V. tip 159, 160 C, 163, 166; *Viciu*, p. 65–66, nr. LXXIX, Soroștin-Șeica Mică-Sibiu, (a. tip 137 B a); *A.I.C.E.D.*, fg. 9133 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 137 B b); *mg.* : 3364 I p, Șurdești-Șișești-Maramureș, (a. tip 29); 3364 I r, Șurdești-Șișești-Maramureș, (a. tip 29); 3367 II z, Șurdești-Șișești-Maramureș, (a. tip 29).
- Rugăciune, invocație*. V. tip 28 A, 28 B, 28 C, 29, 75, 75 a, 161, 190.

Scalda sfinților. V. tip 150 pass., 150 a, pass., 160 A, 193 pass.

Scară între cer și pământ. V. tip 26 A, 26 A a, 43 pass.; *Viciu*, p. 30, nr. XV III Mogoș-Alba, (a. tip 137 A); p. 39, nr. XXXVI, Ocna-Mureș-Alba, (a. tip 23); p. 59 nr. LXX, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba, (a. tip 23); p. 59—60 nr. LXXI, Măhăceni-Alba, (a. tip 30).

Sfânta Duminiică. V. tip 68 C pass., 191 pass.; *Bartók*, nr. 103 d, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, (a. tip 23); nr. 109, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 174); *Birlea, I.*, p. 108, Berbești-Giulești-Maramureș, „Colindul Sfintei Duminiică”, (a. tip 24); *Breazul G., Colinde*, p. 105—106, nr. 71, „Transilvania”, (a. tip 30); *Budălănescu-Ciauşianu*, p. 86, nr. 2, Coveș-Afumați-Dolj, (a. tip 173); *Cocişiu, Tîrnava*, p. 424, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 68 C); *Drăgoi, Colinde*, p. 86, nr. 80, Leșnic-Vețel-Hunedoara, (a. tip 174); *Dumitraşcu, Cîntări*, p. 108, nr. 4, „Făgăraș”, (a. tip 173); *Ionescu, N.*, p. 12—13, Brădești-Dolj, (a. tip 173); p. 14—15, Pluta-Butoiești-Mehedinți, (a. tip 173); *Tocilescu*, p. 1460, Siseștii de Jos-Mehedinți, (a. tip 173); *Viciu*, p. 54—55, nr. LXII, Blaj-Alba, (a. tip 173); *A.I.C.E.D., fg.*: 320—321—322—323—324, Mada-Hunedoara, (a. tip 181); 1808 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara, (a. tip 174); 5397 a, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 68 C); 6168 c, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, (a. tip 68 C); 6801 b, Țărățel-Brad-Hunedoara, (a. tip 30); 6816 a, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, (a. tip 30); 6845 d, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, (a. tip 181 a); 6854 c, Uric-Pui-Hunedoara, (a. tip 174); 6857 c, Uric-Pui-Hunedoara, (a. tip 181); 10273 c, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, [La preot], (a. tip 30); *mg.*: 809 j, Dăbica-Toplița-Hunedoara, (a. tip 174); 2603 I b, Tisa-Arad, (a. tip 26 B).

Sfânta Sîmbătă. V. tip 68 C pass., tip 173, pass.

Sfânta Vincri. V. tip 173 pass., 175; *A.I.C.E.D., fg.* 9129 b, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 68 C).

Sfîntu Ilic. V. tip 25 pass., 32, 175 pass.; *Bartók*, nr. 102 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 30); nr. 102 b, Cociuba Mare-Bihor, (a. tip 30); *Brăiloiu*, p. 10, nr. 15, Izbiceni-Olt, (a. tip 21); *Breazul, G., Colinde*, p. 102—103, nr. 69, Oltenia, (a. tip 21); *Coman*, p. 19—20, Margine-Abram-Bihor, (a. tip 30); *Pamfilc, Crăciunul*, p. 72, nr. 50, Țepu-Galați, (a. tip 174); *A.I.C.E.D., fg.*: 178 a, Poienari-Ulmi-Ilfov, (a. tip 181); 559 b, București,

(a. tip 181); 3418 b, Poienari-Ulmi-Ilfov, (a. tip 181); 6801 c, Țărățel-Brad-Hunedoara, (a. tip 30); 6888 a, Budești-Ilfov, (a. tip 181); 7319 b, București, (a. tip 181); 7327 c, București, (a. tip 167).

Sfântu Ion. V. tip 24 pass., 68 C pass., 68 D pass., 68 E pass., 154 pass., 160 A, 173 pass., 174 pass., 175 pass., 192; *A.A.F.*, vol. VI, p. 204, nr. 199, Gherța Mare-Turț-Satu Mare, (a. tip 165); *Bartók*, nr. 97 b, Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 177 B); *Birseanu*, p. 54–56, nr. III, „Arpătac“, (a. tip 157); *Bibicescu*, p. 246–247, nr. 11, Vilcele-Covasna, (a. tip 25); *Birlea*, I. p. 101–102, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 165); p. 102, Călinești-Maramureș, (a. tip 165); *Brăiloiu*, p. 16, nr. 26, Ciineni-Vilcea, (a. tip 178); *Brediceanu*, p. 144–145, nr. 114, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 165); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 250, nr. 281, Belin-Covasna, (a. tip 166); *Dumitrașcu*, *Crișan*, p. 67–68, nr. II, „Ialomița“, (a. tip 193); *Marian*, *Sărbătorile*, vol. I, p. 10, Zaharești-Stroești-Suceava, (a. tip 25); p. 11, var. I, „Gura Humorului“, (a. tip 25); p. 12, var. II, „Gura Humorului“, (a. tip 25); p. 12–13, var. III, Corlata-Drăgoești-Suceava, (a. tip 25); p. 13–14, var. IV, Corlata-Drăgoești-Suceava, (a. tip 25); p. 15, var. VI, Pirteștii de Jos-Suceava, (a. tip 25); p. 16, var. VII, Minăstirea Humorului-Suceava, (a. tip 25); p. 16–17, var. VIII, Vama-Suceava, (a. tip 25); *Pamfile*, *Crăciunul*, p. 62, nr. 29, Țepu-Galați, (a. tip 19); p. 62, nr. 30, Țepu-Galați, (a. tip 19); *Papahagi*, p. 76, nr. CCCXL, Giulești-Maramureș, (a. tip 165); *Păsculescu*, p. 14–15, nr. 19, Brătulești-Voinești-Dimbovița, (a. tip 193); *Viciu*, p. 111, nr. IV, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba, (a. tip 181); *A.I.C.E.D.*, fg.: 326 b, Mada-Balșa-Hunedoara, (a. tip 137 B a); 1729 b, Petroșani-Hunedoara, (a. tip 11); 6170 c, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, (a. tip 30); 6811 d, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 11); 7372 b, Dragoslavele-Argeș, [Al casei dinăuntru], (a. tip 23); 7635 a, Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 30); 9132 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 177 B); 10200 a, Alun-Boșorod-Hunedoara, (a. tip 11); 14160 b, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 161); mg.: 882 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, (a. tip 11); 1998 m, Rucăr-Argeș, (a. tip 166); 2120 b, Covăsint-Arad, (a. tip 11); 3365 II j, Șurdești-Șișești-Maramureș, (a. tip 165).

Sfântul Nicolaie (Sînicoară). V. tip 191; *Bartók*, nr. 91 c, Ghelari-Hunedoara, (a. tip 154); *Bologa*, p. 42–44, nr. 34, Nădăștia de Jos-Călan-Hunedoara (a. tip 137 B a); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 93–94, nr. 87, Leșnic-Vețel-Hunedoara, (a. tip 137 B a); p. 180, nr. 190, Petreni-Băcia-Hunedoara, (a. tip 137 B a); *A.I.C.E.D.*, mg. 1978 t, Băița-Hunedoara, (a. tip 154).

Sfântul Petru. V. tip 25 pass., 150 pass., 155, 157 pass., 163, 164; *Bartók*, nr. 41 b, Igrîș-Sîn Petru Mare-Timiș, (a. tip 9); nr. 67 a, Murani-Pișchia-Timiș, (a. tip 161); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 7, nr. 8, Lipova-Arad, (a. tip 161); *Marienescu*, p. 71–73, Alba Iulia-Alba, (a. tip 154); *Teodorescu*, *G. Dem.*, p. 32–

33, nr. 20, București, (a. tip 175); *A.I.C.E.D.*, fg. : 4296 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare, (a. tip 29); *mg.* : 503 n, Goleș-Toplița-Hunedoara, (a. tip 161); 1011 a, Lipova-Arad, (a. tip 161).

Sfântul Vasile. Dumitrașcu-Crișan, p. 67—68, nr. II, „Ialomița“, (a. tip 193); *Păsculescu*, p. 14—15, nr. 19, Brătulești-Voinești-Dimbovița, (a. tip 193); *Popovici, Vasile*, p. 11, nr. 3, Izvoarele-Ilfov, (a. tip 193); *Stea, Colind*, p. 45—46, (a. tip 153); *A.I.C.E.D.*, fg. : 12973 a, Dolhasca-Suceava, (a. tip 21); *mg.* : 1361 m, Somova-Tulcea, (a. tip 154); 3400 II f, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, [De sfântu Vasile], (a. tip 1).

Sfîrșitul pămîntului. V. tip 51 pass., 165.

Slujbă (religioasă). V. tip 68 D pass., 177 A, 177 B, 177 C, 178, 179.

Soarele. Cf. Sora Soarelui. V. tip 28 B, 29 pass., 75, 75 a, 77 A, 191 pass.; *Bartók* nr. 32 g, Lunșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 134 B); nr. 66, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 162); *Viciu*, p. 97—98, nr. CXXXVI, Uricani-Petroșani-Hunedoara (a. tip 191); p. 137—138 nr. LV, Soroștin-Șeica-Sibiu, (a. tip 72); p. 143, nr. LXII, Silivaș-Gherla-Cluj, (a. tip 134 B); p. 145, nr. LXV, Blaj-Alba, (a. tip 134 B); *A.I.C.E.D.*, fg. : 816 c, Sinaandrei-Timiș, (a. tip 191); 5189 a, Stremț-Alba, (a. tip 134 B); 5724 b, Ulmeni-Maramureș, (a. tip 134 B); 8746 b, Mățău-Mioarele-Argeș, [De fată], (a. tip 83); 14161 d, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 191); *mg.* : 1017 d, Lipova-Arad, (a. tip 191); 2723 I x y, Ampoița-Meteș-Alba, (a. tip 134 B); 2958 II b, Mlăceni-Periș-Vilcea, (a. tip 134 B); 2959 II d, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 134 B).

Sora soarelui. Cf. soarele. V. tip 36 D pass., 77 A pass., 114, 134 A pass. 135 pass., 153 pass., 181 pass.; *Bartók*, nr. 87 a, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 181); nr. 94 a, Vașcău-Bihor, (a. tip 52); *Viciu*, p. 105—106, nr. CXLIX, Obreja-Mihalț-Alba, (a. tip 68 A); *A.I.C.E.D.*, fg. : 6166 a, Mihăileni-Sibiu, (a. tip 136); 6823 d, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 128); 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); 10272 a, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, (a. tip 91); 14160 a, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 181); 14239 b, Lelese-Hunedoara (a. tip 181); *mg.* : 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); 3400 II b, Arpașu de Jos-Sibiu, (a. tip 134 A).

Stele. Cf. Luceafăr, stea. V. tip 27, 184 pass. 186 pass., *Drăgoi, Bliniș*, p. 66—67, nr. 31, Belinț-Timiș, (a. tip 181); *Tocilescu*, p. 1474, Zebil-Sarichioi-Tulcea, (a. tip 52).

Șarpele. V. tip 53, 166 pass., 196; *Bartók*, nr. 94 a, Vașcău-Bihor, (a. tip 52); *A.I.C.E.D. mg.* 2959 I c, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [De băiat], (a. tip 52).

Vidra. V. tip 51 pass., 54, 136 a.

Vis. V. tip 35 pass., 85, 86, 125, 148; *A.I.C.E.D.*, fg. : 816 c, Sfinandrieaş-Simeria-Hunedoara, (a. tip 191); 14161 d, Cerişor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 191); mg. : 503 p, Goleş-Topliţa-Hunedoara, (a. tip 191).

Vultur, *şoim*. V. tip 28 A pass. 71, 127, 149.

Zmeu. V. tip 134 A a; *Viciu*, p. 58, nr. LXIX, „Cicudin-Cimp“, (a. tip 68 C).

Zine, *personaje mitologice feminine*. V. tip 29 pass., 77 A pass., 195; *Albu*, p. 22—23, „Valea Mureşului de sus“, (a. tip 181); *Bartók*, nr. 108 b, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 170 A); *Cocişiu*, *Cîntece*, p. 27—28, nr. 5, Minăstirea-Ilfov, (a. tip 77 A); *Drăgoi*, *Colinde*, p. 30—31, nr. 26, Săvirşin-Arad, (a. tip 167); p. 84, nr. 78, Leşnic-Veţel-Hunedoara, (a. tip 167); *Dumitraşcu*, *Cîntări*, p. 109, nr. 5, „Făgăraş“, (a. tip 167); *Marienescu*, p. 14—16, comb. var., „Dobra-Cluj“, (a. tip 179); p. 104—106, comb. var., „Dobra, Timişoara“, (a. tip 77 A); *Nicoară-Netea*, p. 178—179, nr. 23, „Regiunea Mureşului de sus“, (a. tip 4); *Viciu*, p. 24, nr. VI, Voila-Braşov, (a. tip 172); *Vulpescu*, p. 143—144, Lupşanu-Ialomiţa, [De burlac], (a. tip 77 A); *A.I.C.E.D.*, fg. : 63 b, Creţa-Dascălu-Ilfov, (a. tip 77 A); 5399 a, Ghijasa de Sus-Alţina-Sibiu, (a. tip 167); 8333 a, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara, (a. tip 167); 14213 b, Lelese-Hunedoara, (a. tip 167); mg. 879 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara, (a. tip 167); 1825 f, Lupşanu-Ialomiţa, [De băiat], (a. tip 77 A).

Zori. V. tip 28 A, 28 A a, 28 B, 28 C.

SELECTIVE MOTIF INDEX

- Amphibian fish.* V. tip 50.
- Apple.* V. tip 29, 97, 104, 159, 166 pass., 176 A pass.
- Apple tree.* V. tip 47, 52, 121, 159, 186 a; *Frîncu-Candrea*, p. 194–195, nr. 13, “Munții Apuseni”, (a. tip 168 A); *Maricnescu*, p. 1–2, comb. var., “Cluj, Alba-Iulia, Giula”, (a. tip 168 A); *Petroșanu-Mardale*, p. 11–12, (a. tip 168 A); *Păsculescu*, p. 11–12, nr. 13, Tîrgoviște-Dimbovița, (a. tip 168 A); *Tocilescu*, p. 1487, Timișești-Neamț, (a. tip 168 A); *Viciu*, p. 28, nr. XIV, Decea-Mirăslău-Alba, (a. tip 178); *A.I.C.E.D.*, fg.: 5141 a, Brădeni-Sibiu, (a. tip 168 A); 10191 a, Ruda-Ghelari-Hunedoara, (a. tip 91); *mg.* 911 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, [De soție], (a. tip 23).
- Bathing of Saints.* V. tip 150 pass., 150 a pass. 160 A, 193 pass.
- Beautiful house.* V. tip 16, 150 a.
- Broom of Paradise.* V. tip 176 A pass., 177 A pass.; *Bartók*, nr. 35 b, Riu de Mori-Hunedoara, (a. tip 83).
- Celestial bodies (enumeration of . . .).* V. tip 23, 25, 36 F; *Viciu*, p. 145, nr. LXV, Blaj-Alba, (a. tip 134 B).
- Celestial bodies depicted on attire or on face and shoulders.* V. tip 26 A, 26 B, 42 b, 131 a, 160 B a, 181 a.
- Christmas and his wife.* V. tip 169, 169 a.
- Church, monastery.* V. tip 123, 177 A, 177 B, 177 C, 178, 179, 215.
- Construction and walled city.* V. tip 35, 80 C, 98, 148, 160 C, 175.
- Curse.* V. tip 53 C, 68 B pass., 68 C pass., 68 D pass., 168 A pass., 168 B pass., 168 C, 185.
- Curse and blessing.* V. tip 168 A pass., 168 B pass., 168 C pass., 182.
- Dawn.* V. tip 28 A, 28 A a, 28 B, 28 C.
- Doe (does).* V. tip 7 pass., 35.

Doe and her young. V. tip 31, 66.

Doe as a prophetess. Cf. *Prophecy.* V. tip 65, 65 a.

Doe without a spleen, "Ciutalina". V. tip 67 A, 67 B, 67 C; *A.I.C.E.D.*, fg. 3418 c, Poienari-Ulmi-Ilfov, (a. tip 58).

Dream. V. tip 35 pass., 85, 86, 125, 148; *A.I.C.E.D.*, fg. : 816 c, Sfinandrieaş-Simeria-Hunedoara, (a. tip 191); 14161 d, Cerişor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 191); mg. 503 p, Goleş-Topliţa-Hunedoara, (a. tip 191).

Eagle, hawk. V. tip 28 A pass., 71, 127, 149.

End of the world. V. tip 51 pass., 165.

Extraordinary natural phenomena (miracles). V. tip 32, 33, 44, 135 pass., 157, 158, 161, 167 pass., 169, 170 A, 170 B, 180, 183, 184, 186, 186 a, 187; *Drăgoi, Colinde*, p. 43—44, nr. 38, Săvirşin-Arad, (a. tip 20); *A.I.C.E.D.*, fg. : 3568 a, Fundu Moldovei-Suceava, (a. tip 19); mg. : 2231 j, Birleşti-Moşoş-Alba, (a. tip 19); 2724 II i, Feneş-Zlatna-Alba, [La fereastră], (a. tip 19).

Fairies and female mythological representations. V. tip 29 pass., 77 A pass., 195; *Albu*, p. 22—23, „Valea Mureşului de sus“, (a. tip 181); *Bartók*, nr. 108 b, Cerbâl-Hunedoara, (a. tip 170 A); *Cocişiu, Cîntece*, p. 27—28, nr. 5, Mînăstirea-Ilfov, (a. tip 77 A); *Drăgoi, Colinde*, p. 30—31, nr. 26, Săvirşin-Arad, (a. tip 167); p. 84, nr. 78, Leşnic-Veţel-Hunedoara, (a. tip 167); *Dumitraşcu, Cîntări*, p. 109, nr. 5, „Făgăraş“, (a. tip 167); *Marienescu*, p. 14—16, comb. var., „Dobra-Cluj“, (a. tip 179); p. 104—106, comb. var. „Dobra, Timişoara“, (a. tip 77 A); *Nicoară-Netca*, p. 178—179, nr. 23, „Regiunea Mureşului de sus“, (a. tip 4); *Viciu*, p. 24, nr. VI, Voila-Braşov, (a. tip 172); *Vulpescu*, p. 143—144, Lupşanu-Ialomiţa, [De burlac], (a. tip 77 A); *A.I.C.E.D.* fg. : 63 b, Creaţa-Dascălu-Ilfov, (a. tip 77 A); 5399 a, Ghijsa de Sus-Alţina-Sibiu, (a. tip 167); 8333 a, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara, (a. tip 167); 14213 b, Lelese-Hunedoara, (a. tip 167); mg. 879 b, Almăş-Sălişte-Zam-Hunedoara, (a. tip 167); 1825 f, Lupşanu-Ialomiţa, [De băiat], (a. tip 77 A).

Fish as a prophet. Cf. *Prophecy.* V. tip 51 pass.

Flower of Paradise. V. tip 34 pass.

Foundation sacrifice. V. tip 35.

Gates of Paradise. V. tip 153, 162 pass., 163; *Viciu*, p. 39, nr. XXXVII, Sincel-Alba, (a. tip 19).

Gates of sun. V. 77 A.

Hell and Paradise. Cf. *Paradise.* V. tip 155, 164; *Bartók*, nr. 14 a, Păucineşti-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 135); *A.I.C.E.D.*, fg. 4763 a, Hidişelu de Sus-Bihor, (a. tip 191).

Honey bee. *V.* tip 4, 170 A pass. ; *A.I.C.E.D.*, fg. 5385 c, Ghijasa de Sus-Alțina, Sibiu, (a tip 25).

Horse (horses). *V.* tip 5 pass., 15, 17 pass., 21, 22, 28 C, 53 B, 70, 71, 72, 72 a, 73, 77 A, 77 B, 77 C, 78, 79, 111 A, 111 B, 113 pass., 116 pass., 119, 137 C, 138, 141, 145, 146, 150 pass., 150 a pass., 168 B, 168 C, 181 pass. ; *Bartók*, nr. 101 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 191) ; *Cosma*, p. 189, „Transilvania“, (a. tip 74) ; *A.I.C.E.D.*, fg. 1843 c, Vad-Copalnic-Mănăstur-Maramureș, (a. tip 173) ; 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153) ; *mg.* 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153) ; 1038 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153).

Incest between brother and sister. *V.* tip 135.

Judas (biblical or mythological personage). *V.* tip 25 pass., 51 pass., 184, 185 ; *Bartók*, nr. 102 a Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 30) ; nr. 102 d, Luncoșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 30) ; *A.I.C.E.D.*, fg. 7324 a, București, [Pentru copilași], „Dă inger“, (a. tip 22).

Keys of Paradise. *V.* tip 176 A pass., 177 A pass.

Lion. *V.* tip 55 A, 55 A a, 55 A b, 55 B, 55 C ; *Viciu*, p. 58, nr. LXIX, „Cicudin Cimp“, (a. tip 68 C) ; p. 143, nr. LXI, Broșteni-Păuca-Sibiu, (a. tip 68 C).

Lion suitor. *V.* tip 55 B, 109 a, 134 A b.

Manna (as a principle of fertility). *V.* tip 30, 31.

Magnificent bed. *V.* tip 9, 10 A, 11 pass., 119, 121, 189 ; *Bartók*, nr. 35 a, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 83) ; *Bogdan*, G. p. 28, Mag-Săliște-Sibiu, (a. tip 80 A) ; *Moș Gh.* p. 8, (a. tip 176 A) ; *Rădulescu-Codin*, *Muscel*, p. 118—120, Cimpulung-Argeș, (a. tip 80 D) ; *A.I.C.E.D.* fg. 4770 b, Sitani-Pomezueu-Bihor, (a. tip 10 B) ; 14539 c, Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 104).

Magnificent glass. *V.* tip 137 B a, 137 B b, 162 pass.

Measurement of the earth. *V.* tip 24, 68 C pass., 68 D pass., 68 E, pass. ; *Teodorescu*, G., *Dem.* p. 39—40, București, (a. tip 16) ; *Tocilescu*, p. 528, Starchiojd-Prahova, (a. tip 23) ; *A.I.C.E.D.*, fg. 9500 a, Curcani-Ilfov, (a. tip 16).

Metamorphosis. *V.* tip 68 A, 68 B, 68 C, 68 D, 69, 88, 133, 192.

Miraculous ram (rams). *V.* tip 40 pass., 45, 45 a, 46.

Miraculous sheep. *Cf. sheep*. *V.* tip 36 C, 36 F, 37.

Moon. *V.* tip 28 C pass., 29 pass., 184 pass., 186 pass., 186 a ; *Coman*, p. 8, Marge-Abram-Bihor, (a. tip 176 A) ; *A.I.C.E.D.*, fg. 8746 b, Mățau-Mioarele-Argeș, [De fată], (a. tip 83).

Morning star, evening star, bright star. *Cf. Stars*. *V.* tip 167 pass., *Bartók*, nr. 97 b,

Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 177 B); *Drăgoi, Colinde*, p. 61–62, nr. 57, Ilteu-Petriș-Arad, (a. tip 16); *R.F.*, an II, nr. 3, 1957, p. 63–64, nr. 4, Zam-Hunedoara, (a. tip 16); *Teodorescu, G. Dem.* p. 20, București, (a. tip 114).

Mother of dogs. V. tip 46.

Old Christmas. V. tip 21 pass., 154 pass., 169, 169 a, 170 A pass., 170 B pass.; *Bartók*, nr. 87 c, Cărpiniș-Alba, (a. tip 181); *Brăiloiu*, p. 14, nr. 22, Săgeata-Buzău, (a. tip 9); *Breazul, G. Colinde*, p. 118–119, nr. 77, (a. tip 178); *Datini*, p. 15–16, nr. IV, (a. tip 178); *Densusianu, Hațeg*, p. 128–129, Densuș-Hunedoara, (a. tip 11); *Dumitrașcu-Crișan* p. 67–68, nr. II, „Ialomița“, (a. tip 193); *Pamfile-Crăciunul*, p. 58, nr. 18, Țepu-Galați, (a. tip 167); p. 59, nr. 20, Țepu-Galați, (a. tip 9); *Păsculescu*, p. 14–15, nr. 19, Brătulești-Voinești-Dimbovița, (a. tip 193); *A.I.C.E.D. fg.* 5407 a, Albești-Sighișoara-Mureș, (a. tip 168 B); 6824 e, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 137 B a); 7162 a, Bobota-Sălaj, (a. tip 1); 9129 b, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, (a. tip 68 C); 14213 b, Lelese-Hunedoara, (a. tip 167).

Otter. V. tip 51 pass., 54, 136 a.

Paradise. Cf. Hell and Paradise. V. tip 159, 160 C, 163, 166; *Viciu*, p. 65–66, nr. LXXIX, Șoroștin-Șeica Mică-Sibiu, (a. tip 137 B a); *A.I.C.E.D.*, fg. 9133 a, Săldăbagiu Mic-Căpilna-Bihor, (a. tip 137 B b); *mg.*: 3364 I p, Șurdești-Sișești-Maramureș, (a. tip 29); 3364 I r, Șurdești-Sișești-Maramureș, (a. tip 29); 3367 II z, Șurdești-Sișești-Maramureș, (a. tip 29).

Pigeon, turtle-dove (pigeons, turtle-doves). V. tip 10 A, 10 B, 11, 16 pass., 88, 128, 204; *Bartók*, nr. 41 b, Igrîș-Sinpetru Mare-Timiș, (a. tip 9); *Pamfile, Crăciunul*, p. 97–98, nr. 99, Țepu-Galați, (a. tip 38 C); *Rădulescu-Codin Muscel*, p. 120–123, Cimpulung-Argeș, [Colind de voinic], (a. tip 80 D); *Tocilescu*, p. 1121, Roșiorii de Vede-Telcorman, (a. tip 26 B); *A.I.C.E.D.*, fg. 1317 a, Arpașu de Sus-Cirțșoara-Sibiu, (a. tip 173); *mg.* 3407 a, Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 173).

Prayer, invocation. V. tip 28 A, 28 B, 28 C, 29, 75, 75 a, 161, 190.

Prophecy. Cf. Doe as a prophetess, Fish as a prophet. V. tip. 85, 87.

Religious ceremony. V. tip 68 D pass. 177 A, 177 B, 177 C, 178, 179.

Saint Basil. V. *Dumitrașcu-Crișan*, p. 67–68, nr. II „Ialomița“, (a. tip 193); *Păsculescu*, p. 14–15, nr. 19, Brătulești-Voinești-Dimbovița, (a. tip 193); *Popovici, Vasile*, p. 11, nr. 3, Izvoarele-Ilfov, (a. tip 193); *Stea, Colind*, p. 45–46, (a. tip 153); *A.I.C.E.D.*, fg. 12973 a, Dolhasca-Suceava, (a. tip 21); *mg.*: 1361 m, Somova-Tulcea, (a. tip 154); 3400 II f, Viștea de Jos-Viștea-Brașov, [De sfîntu Vasile], (a. tip 1).

Saint Elijah. V. tip 25 pass., 32, 175 pass.; *Bartók*, nr. 102 a, Urviș de Beiuș-Șoimi-Bihor, (a. tip 30); nr. 102 b, Cociuba Mare-Bihor, (a. tip 30); *Brăiloiu*, p. 10, nr. 15, Izbiceni-Olt, (a. tip 21); *Breazul, G., Colinde*, p. 102—103, nr. 69, Oltenia, (a. tip 21); *Coman*, p. 19—20, Margine-Abram-Bihor, (a. tip 30); *Pamfile, Crăciunul*, p. 72, nr. 50, Țepu-Galați, (a. tip 174); *A.I.C.E.D., fg.*; 178 a, Poienari-Ulmi-Ilfov, (a. tip 181); 559 b, București, (a. tip 181); 3418 b, Poienari-Ulmi-Ilfov, (a. tip 181); 6801 c, Țărățel-Brad-Hunedoara, (a. tip 30); 6888 a, Budești-Ilfov, (a. tip 181); 7319 b, București, (a. tip 181); 7327 c, București, (a. tip 167).

Saint Friday. V. tip 173 pass, 175; *A.I.C.E.D., fg.* 9129 b, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 68 C).

Saint John. V. tip 24 pass., 68 C pass., 68 D pass., 68 E pass., 154 pass., 160 A, 173 pass., 174 pass., 175 pass., 192; *A.A.F., vol. VI*, p. 204, nr. 199, Gherța Mare-Turț-Satu Mare, (a. tip 165); *Bartók*, nr. 97 b, Cotiglet-Ceica-Bihor, (a. tip 177 B); *Bîrscanu*, p. 54—56, nr. III, „Arpătac“, (a. tip 157); *Bibi-cescu*, p. 246—247, nr. 11, Vilcele-Covasna, (a. tip 25); *Bîrlea, I.* p. 101—102, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 165); p. 102, Călinești-Maramureș, (a. tip 165); *Brăiloiu*, p. 16, nr. 26, Ciineni-Vilcea, (a. tip 178); *Brediceanu*, p. 144—145, nr. 114, Berbești-Giulești-Maramureș, (a. tip 165); *Drăgoi, Colinde*, p. 250, nr. 281, Belin-Covasna, (a. tip 166); *Dumitrașcu, Crișan*, p. 67—68, nr. II, „Ialomița“, (a. tip 193); *Marian, Sărbătorile*, vol. I., p. 10, Zaharești-Stroești-Suceava, (a. tip 25); p. 11, var. I, „Gura Humorului“, (a. tip 25); p. 12, var. II, „Gura Humorului“, (a. tip 25); p. 12—13, var. III, Corlata-Drăgoești-Suceava, (a. tip 25); p. 13—14, var. IV, Corlata-Drăgoești-Suceava, (a. tip 25); p. 15, var. VI, Pîrtești de Jos-Suceava (a. tip 25); p. 16, var. VII, Minăstirea Humorului-Suceava, (a. tip 25); p. 16—17, var. VIII, Vama-Suceava, (a. tip 25); *Pamfile, Crăciunul*, p. 62, nr. 29, Țepu-Galați, (a. tip 19); p. 62, nr. 30, Țepu-Galați, (a. tip 19); *Papahagi*, p. 76, nr. CCCXL, Giulești-Maramureș (a. tip 165); *Păsculescu*, p. 14—15, nr. 19, Brătulești-Voinești-Dîmbovița (a. tip 193); *Viciu*, p. 111, nr. IV, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba, (a. tip 181); *A.I.C.E.D., fg.* 326 b, Mada-Balșa-Hunedoara, (a. tip 137 B a); 1729 b, Petroșani-Hunedoara, (a. tip 11); 6170 c, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, (a. tip 30); 6811 d, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 11); 7372 b, Dragoslavele-Argeș, [Al casei dinăuntru], (a. tip 23); 7635 a, Porumbacu de Jos-Sibiu, (a. tip 30); 9132 a, Săldăbagiu Mic-Căpîlna-Bihor, (a. tip 177 B); 10200 a, Alun-Boșorod-Hunedoara, (a. tip 11); 14160 b, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 161); mg. 882 a, Almăș-Săliște-Zam-Hunedoara, (a. tip 11); 1998 m, Rucăr-Argeș,

(a. tip 166); 2120 b, Covăsiñt-Arad, (a. tip 11); 3365 II j, Șurdești-Șișești-Maramureș, (a. tip 165).

Saint Nicholas. V. tip 191; *Bartók*, nr. 91 c, Ghelari-Hunedoara (a. tip 154); *Bologa*, p. 42—44, nr. 34, Nădăștia de Jos-Călan-Hunedoara, (a. tip 137 B a); *Drăgoi, Colinde*, p. 93—94, nr. 87, Leșnic-Vețel-Hunedoara, (a. tip 137 B a); p. 180, nr. 190, Petreni-Băcia-Hunedoara, (a. tip 137 B a); *A.I.C.E.D.*, mg. 1978 t, Băița-Hunedoara, (a. tip 154).

Saint Peter. V. tip 25 pass., 150 pass., 155, 157 pass., 163, 164; *Bartók*, nr. 41 b, Igrîș-Sin Petru Mare-Timiș, (a. tip 9); nr. 67 a, Murani-Pîșchia-Timiș, (a. tip 161); *Drăgoi, Colinde*, p. 7, nr. 8, Lipova-Arad, (a. tip 161); *Marinescu*, p. 71—73, Alba-Iulia-Alba, (a. tip 154); *Teodorescu, G., Dem.* p. 32—33, nr. 20, București, (a. tip 175); *A.I.C.E.D.*, fg. 4296 a, Chegea-Săcăseni-Satu Mare, (a. tip 29); mg.: 503 n, Goleș-Toplița-Hunedoara, (a. tip 161); 1011 a, Lipova-Arad, (a. tip 161).

Saint Saturday. V. tip 68 C pass., 173 pass.

Saint Sunday. V. tip 68 C pass., 191 pass.; *Bartók*, nr. 103 d, Nucșoara-Sălașu de Sus-Hunedoara, (a. tip 23); nr. 109, Păucinești-Sarmizegetusa-Hunedoara, (a. tip 174); *Bîrlca, I.*, p. 108, Berbești-Giuleşti-Maramureș, „Colindul Sfintei Duminici“, (a. tip 24); *Breazul G., Colinde*, p. 105—106, nr. 71, „Transilvania“, (a. tip 30); *Buddălănescu-Ciausianu*, p. 86, nr. 2, Coveș-Afumați-Dolj, (a. tip 173); *Cocișiu, Tîrnava*, p. 424, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 68 C); *Drăgoi, Colinde*, p. 86, nr. 80, Leșnic-Vețel-Hunedoara, (a. tip 174); *Dumitrașcu, Cînlăvi*, p. 108, nr. 4, „Făgăraș“, (a. tip 173); *Ionescu, N.*, p. 12—13, Brădești-Dolj, (a. tip 173); p. 14—15, Pluta-Butoiești-Mehedinți, (a. tip 173); *Tocilescu*, p. 1460, Siseștii de Jos-Mehedinți, (a. tip 173); *Viciu*, p. 54—55, nr. LXII, Blaj-Alba, (a. tip 173); *A.I.C.E.D.*, fg.: 320—321—322—323—324, Mada-Hunedoara, (a. tip 181); 1808 b, Peșteana-Densuș-Hunedoara, (a. tip 174); 5397 a, Ghijasa de Sus-Alțina-Sibiu, (a. tip 68 C); 6168 c, Șalcău-Mihăileni-Sibiu, (a. tip 68 C); 6801 b, Țărățel-Brad-Hunedoara, (a. tip 30); 6816 a, Cărmăzinești-Gurasada-Hunedoara, (a. tip 30); 6845 d, Valea-Lupului-Baru-Hunedoara, (a. tip 181 a); 6854 c, Uric-Pui-Hunedoara, (a. tip 174); 6857 c, Uric-Pui-Hunedoara, (a. tip 181); 10273 c, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, [La preot], (a. tip 30); mg.: 809 j., Dăbica-Toplița-Hunedoara, (a. tip 174); 2603 I b, Tisa-Arad, (a. tip 26 B).

Sea monster, „Dulf“. V. tip 52, 52 a.

- Serpent*. V. tip 53, 166 pass., 196; *Bartók*, nr. 94 a, Vașcău-Bihor, (a. tip 52); *A.I.C.E.D.*, mg. 2959 I c, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, [De băiat], (a. tip 52).
- Sheep*. Cf. *Miraculous sheep*, V. tip 14 pass., 36 A, 36 B, 36 C, 36 D, 36 E, 36 F, 37, 38, 40 pass., 41, 42, 42 a, 42 b, 42 c, 43, 55 C, 96, 97, 134, 150 pass., 150 a pass., 157, 168 B pass.; *Birlea I.*, p. 88, Nănești-Birsana-Maramureș, (a. tip 168 C); *Marian, Legendele*, p. 63–64, Strimbu-Chiuiești-Cluj, (a. tip 168 C); *A.I.C.E.D. fg.* 7420 a, Blăjel-Sibiu, (a. tip 168 C).
- Ship*. V. tip 49 A, 49 A a, 179, 190, 191; *A.I.C.E.D.*, fg. 7327 c, București, (a. tip 167); 14161 a, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 167).
- Silk cradle*. V. tip 59, 63 pass., 80 A, 80 B, 80 D, 109 B, 111 B, 122 pass.
- Sister of Sun*. Cf. *Sun* V. tip 36 D pass., 77 A pass., 114, 134 A pass., 135 pass. 153 pass., 181 pass.; *Bartók*, nr. 87 a, Feregi-Cerbăl-Hunedoara, (a. tip 181); nr. 94 a, Vașcău-Bihor, (a. tip 52); *Viciu*, p. 105–106, nr. CXLIX, Obreja-Mihălț-Alba, (a. tip 68 A); *A.I.C.E.D. fg.*: 6166 a, Mihăileni-Sibiu, (a. tip 136); 6823 d, Gurasada-Hunedoara, (a. tip 128); 8790 b, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); 10272 a, Lăpușnic-Dobra-Hunedoara, (a. tip 91); 14160 a, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 181); 14239 b, Lelese-Hunedoara (a. tip 181); mg.: 1041 a, Jugur-Poienarii de Muscel-Argeș, (a. tip 153); 3400 II b, Arpașu de Jos-Sibiu, (a. tip 134 A.)
- Sky sustained by silver pillars*. V. tip 23 pass.
- Stag (stags)*. V. tip 13, 58, 58 a, 59, 60, 62, 63, 68 A pass., 68 B pass., 68 C pass., 68 D pass., 68 E pass., 69; *Birseanu*, p. 36–37, nr. XIII, Sohodol-Lelese-Hunedoara, (a. tip 80 D); *Breazul, G., Colinde*, p. 144–145, nr. 94, "Muntenia", (a. tip 80 A); *Vulpeșcu*, p. 138–139, Lușșanu-Ialomița, [Colind de fată mare], (a. tip 80 B); *A.I.C.E.D.*, fg.: 562 a București, [De fată], (a. tip 80 B); 4963 b, Cricău-Alba, (a. tip 80 A); 6889 c, Budești-Ilfov, [De fată], (a. tip 80 A); 7324 b, București, [De fată mare], (a. tip 80 B); 7324 c, București, [De fată mare], (a. tip 80 B); 7824 b, Plătărești-Ilfov, [De vânător], (a. tip 80 B); 8083 b, Lușșanu-Ialomița, [De fată], (a. tip 80 B); mg.: 1825 j, Lușșanu-Ialomița, [De fată], (a. tip 80 B); 1827 a, Lușșanu-Lehliu, [De fată], (a. tip 80 B).
- Stairway between sky and earth*. V. tip 26 A, 26 A a, 43 pass.; *Viciu*, p. 30, nr. XVIII, Mogoș-Alba, (a. tip 137 A); p. 39, nr. XXXVI, Ocna-Mureș-Alba, (a. tip 23); p. 59 nr. LXX, Ciuguzel-Lopadea Nouă-Alba, (a. tip 23); p. 59–60, nr. LXXI, Măhăceni-Alba, (a. tip 30).
- Stars*. Cf. *Morning star, evening star, bright star*. V. tip 27, 184 pass., 186 pass.; *Drăgoi, Belinț*, p. 66–67, nr. 31, Belinț-Timiș, (a. tip 181); *Tocilescu* p. 1474, Zebil-Sarichioi-Tulcea, (a. tip 52).
- Sun*. Cf. *Sister of Sun*. V. tip 28 B, 29 pass., 75, 75 a, 77 A, 191 pass.; *Bartók*, nr. 32 g, Lunșoara-Aușeu-Bihor, (a. tip 134 B); nr. 66, Păucinești-Sarmi-

zegetusa-Hunedoara, (a. tip 162); *Viciu*, p. 97–98, nr. CXXXVI, Uricani-Petroșani-Hunedoara (a. tip 191); p. 137–138 nr. LV, Soroștin-Șeica-Sibiu, (a. tip 72); p. 143, nr. LXII, Silivaș-Gherla-Cluj, (a. tip 134 B); p. 145, nr. LXV, Blaj-Alba, (a. tip 134 B); *A.I.C.E.D.*, fg. : 816 c, Sinandrei-Timiș, (a. tip 191); 5189 a, Stremț-Alba, (a. tip 134 B); 5724 b, Ulmeni-Maramureș, (a. tip 134 B); 8746 b, Mățâu-Mioarele-Argeș, [De fată], (a. tip 83); 14161 d, Cerișor-Lelese-Hunedoara, (a. tip 191); *mg.* : 1017 d, Lipova-Arad, (a. tip 191); 2723 I x y, Ampoița Meteș-Alba, (a. tip 134 B); 2958 II b, Mlăceni-Periș-Vilcea, (a. tip 134 B); 2959 II d, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 134 B).

Wheat, wine and holy oil. V. tip 151, 173 pass., 187; *Dvâgci, Colinde*, p. 243, nr. 271, Rîșnov-Brașov, (a. tip 167); *Teodorescu, G., Dem.* p. 29–30, Călărași-Ialomîța, (a. tip 160 A); p. 30–31, “Buzău”, [De bătrîn], (a. tip 160 A).
Wreath. V. tip 100, 101, 102, 103, 104 pass., 104 a pass., 136, 136 a, 171; *Daulu*, p. 9, “Bihor”, [La ajunu de Cretiunu], (a. tip 8); *Teodorescu, G. Dem.*, p. 89–90, București, [De fată logodită], (a. tip 68 A); *A.I.C.E.D.*, fg. : 6845 d, Valea Lupului-Baru-Hunedoara, (a. tip 181 a); 8746 b, Mățâu-Mioarele-Argeș (a. tip 83); *mg.* : 546 o, Șanț-Bistrița-Năsăud, (a. tip 6); 2958 I b b, Mlăceni-Periș-Vilcea, (a. tip 83); 2959 I i, Bumbuești-Boișoara-Vilcea, (a. tip 28 A); 2962 I e, Găujani-Boișoara-Vilcea, (a. tip 28 A); 2962 I e, Găujani-Boișoara-Vilcea, [Colindă de sfirșit], (a. tip 28 A).

“*Zmcu*” (*evil giant*). V. tip 134 A a; *Viciu*, p. 58, nr. LXIX, “Cicudin-Cîmp”, (a. tip 68 C).

CUPRINS
●
CONTENTS

CUVÎNT ÎNAINTE	5
----------------------	---

COLINDA ROMÂNEASCĂ (Studiu)

<i>Introducerc.</i> Distincții între colindă și cîntecele occidentale de Crăciun. Colinda românească în contextul sud-est european	7
<i>Mențiuni istorice.</i> Consemnări ale unor mărturii privind tradiția colindatului <i>Culegeri și studii.</i> Evaluare a aportului culegătorilor. Contribuții teoretice și date etnografice	7 8
<i>Colinda, Moș Ajunul pițărăilor, cîntecul de stea.</i> Colinda în opoziție cu alte specii din ciclul sărbătorilor de iarnă	13
<i>Filiația termenului colindă, ciclul roman și creștin al sărbătorilor de iarnă.</i> Derivarea termenului colindă din Calendae. Calendae Ianuarii, Satur- nalia. Inserția unor elemente cultice orientale în ciclul sărbătorilor romane de iarnă. Atestări ale sărbătorilor romane în zona Impe- periului de Răsărit. Substituirea sărbătorilor de iarnă din calen- darul antichității tirzii prin ciclul creștin al sărbătorilor de iarnă. Perpetuarea unor tradiții imperiale romane prin intermediul bise- ricii. Începuturile creștinismului pe teritoriul României, evoluție, coordonate locale, factori care ipotetic au putut favoriza moștenirea unor tradiții clasice și/sau continuitatea substratului cultural pre- roman și pre-creștin	14
<i>Practica obicciului, prescripții ceremoniale.</i> Corelația textului cu muzica, dansul și gestualitatea ceremonială. Colinda ca un sistem complex aservit unor prescripții și conexasă cu axiologia populară. Textul, protector și coordonator al gestualității ceremoniale. Valoarea tex- tului colindei ca document etnografic. Colindatul în Transilvania. Co- lindatul în Muntenia. Titlaturile populare ale colindei, rol normativ,	

implicarea lor în procesul evolutiv și involutiv al colindatului. Constante ale obiceiului. Influența redusă a bisericii. Polivalență rituală. Elemente care pot fi considerate remanente din ciclul sărbătorilor romane de iarnă. Preponderența elementelor aparținând unui substrat sud-est european. Prestigiul politic și cultural al Imperiului roman, factor care a contribuit la polarizarea în jurul Calendelor lui Ianuarie a tradițiilor autohtone asociate solstițiului de iarnă și echinocțiului de primăvară.....

18

Colinda și alte genuri populare — substratul mitologic. Noțiunea de gen în folclor. Fluctuații și întrepătrunderi. Criterii în delimitarea genurilor populare. Coincidențele tematice, motivice și/sau stilistice ale colindei cu alte genuri și specii. Coincidențe atribuite apartenenței unui strat al colindei la o etapă sincretică anterioară procesului desacralizării culturii populare. Textul colindei ca depozitar al unor rituri dispărute din tradiția populară românească. Raportul dintre rit și mit. Colinde cosmogonice. Riturile de pubertate și colindele vânătoarești. Rituri păstorești, *Miorița*-colind. Rituri agrare, difuziunea lor în colindă. Leul, dulful și cerbul ca dușmani ai semănăturilor. Reinterpretarea riturilor vânătoarești din perspectiva agriculturii..

43

Influența creștină. Creștinismul ca un amplu proces de aculturație. Improprietatea termenilor „laic” și „religios”, prin referință la colindă. Asociație și întrepătrundere între stratul mitologic și cel creștin. Etape în procesul de creștinare al genului deduse pe baza unor documente, prin analogie cu mutații survenite în alte categorii folclorice și prin confruntarea variantelor unor tipuri de colindă. Substratul pre-creștin al colindei.

57

Repertoriu, tipologie, stratul de bază al colindei. Indexul tipologic și bibliografic al colindei, punct de sprijin pentru stabilirea repertoriului genului și aprecierea ponderei influenței creștine. Întrepătrunderea repertoriilor regionale pe calea transhumanței. Repertoriul Transilvaniei. Repertoriul Munteniei. Repertoriul de circulație generală. Tipurile creștine, strat recent și nucleu primitiv. Stratul de bază, criterii de delimitare. Ipoteze privitoare la aria de geneză și la procesul de stratificare a colindei.....

64

Libertate și constrângere în compoziția colindei. Rigidizarea textului colindei, simptom al unui proces de involuție survenit într-un stadiu relativ recent. Aptitudinea colindei la mutații, libertatea articulării motivelor, demonstrată prin compararea unor exemplare culese la intervale diferite în timp. Colinda ca un gen viu. Ansamblul de posibilități și interdicții care decurg din funcțiile asumate de colindă

în procesul stratificării sale. Formula urării ca o condiție sine qua non a genului. Regula happy-end-ului. Identitate simbolică între eroul colindei și destinatarul concret al textului. Abateri de la canoanele genului. Abateri explicabile prin polivalența rituală a colindei. Abateri corespunzătoare asimilării unor influențe.....

71

Categorii de personaje. Agenții și destinatarii colindei, categorie predilectă a colindei protocolare. Rolul lor de modele ale competenței ceremoniale. Categoria eroilor umani ai secvențelor narative și descriptive ale colindei. Întruchipări ale unor idealuri de frumusețe, de statut social, modele de competență profesională, modele de comportare în consens cu valorile promovate de structura socială pe care o reprezintă. Vinătorul desăvârșit. Ciobanul temerar. Agricultorul deghizat în vinător ca apărător al semănăturilor. Categoria personajelor aparținând miraculosului popular, animale fabuloase, personaje astrale, ființe supraomenești. Personaje zoomorfe ambigue, relația lor cu riturile de inițiere. Grade diferite de aderență la matricea inițiativă. Despre posibilă sursă a motivului leului în colindă. Soarele în dublă ipostază de personaj uman și sacru. Cu privire la frecvența motivelor solare în colindă. Categoria sfinților creștini. Distanțare de modelele canonice. Modele apocrife, contribuția fanteziei populare, fuziune cu filonul mitologic. Sfinți care ipotetic s-au substituit unor personaje mitologice.....

78

Refren, incipit-uri, formule finale. Refrenele în stadiul contemporan. Analogie de sens cu categoria titlaturilor populare ale colindei. Rolul de mesageri ceremoniali. Ipoteze privind stadiul mai vechi al refrenului. Incipit-urile, caracter relativ lax. Relația cu normele poeticii colindei. Formulele finale de urare, element definitoriu pentru colindă. Formule finale care aparțin unui stadiu vechi, formule finale corespunzătoare unui stadiu relativ recent.....

86

Elemente stilistice, epitețe, tropi, versificație. Frecvența epitetului alb și a conotațiilor referitoare la materii prețioase. Obișnia rituală a albului și aurului, evoluție semantică. Diminutivul ca mijloc de amortizare a tensiunii dramatice. Paralelismul negativ, stadiu incipient în formarea conceptului de metaforă. Trop arhaic convertit în procedeu manierist. Hiperbola, aderența sa la orientarea și semnificația colindei. Accentul metric și accentul natural al vorbirii, rima. Cu privire la relația dintre vers și rîndul melodic.....

90

Concluzii. Normele poeticii colindei, rolul lor în asimilarea și fuziunea unor elemente eterogene. Componente arhaice în colindă. Valoarea de mărturie a trecutului îndepărtat. Colinda ca probă a continuității

populației românești în Transilvania. Reinterpretarea vestigiilor de mit și ritual la nivele și pe etape diferite. Colinda ca atitudine culturală socializată. Mesaj al colectivității conceput ca mijloc de influențare a realității. Statutul colindei prin referință la relația dintre poezia orală tangentă ritului și literatură. Colinda ca rezultatul unei sinteze

98

NOTE LA STUDIU.....	101
INTRODUCERE LA INDEXUL COLINDEI.....	127
SCHEMA CLASIFICĂRII COLINDEI.....	137
ABREVIATII	146

INDEXUL TIPOLOGIC ȘI BIBLIOGRAFIC AL COLINDEI

I - <i>Colinde protocolare</i>	159
II <i>Cosmogonice</i>	176
III <i>Profesionale</i>	186
IV <i>Flăcăul și fata — iubiți și pețitori</i>	216
V <i>Familiale</i>	244
VI <i>Despre curtea domnească</i>	258
VII <i>Edificatoare și moralizatoare</i>	262
VIII <i>Biblice și apocrife</i>	278
IX <i>Colinde — baladă</i>	311
X <i>Colinde — cîntec</i>	314
NOTE LA INDEX.....	319
INDICE SELECTIV DE MOTIVE	324

FOREWORD.....	6
---------------	---

THE ROMANIAN COLINDA (Study)

<i>Introduction.</i> Distinctions between Colinda and Christmas Carols. The Romanian Colinda in the area of Eastern Europe.....	7
<i>Historical attestations.</i> Records proving the traditional practice of the Colinda	7
<i>Collecting and research.</i> Critical survey of the collections. Ethnographic data and theoretical contributions.....	8
<i>Colinda, „Pițărđii” and „The Star Song”.</i> Colinda in opposition to other folk genres and customs associated with winter holidays	13
<i>Etymologic origin of the term Colinda, Roman and Christian winter holidays.</i> The derivation of the term Colinda from Calendae. Calendae Ianuarii, Saturnalia, interpolation of Eastern rituals in the cycle of Roman winter holidays. Attestations of the practice of Roman winter holidays in South-East Europe at the beginning of our Era. Substitution of winter holidays in the calendar of late antiquity for Christian winter holidays. The church as a successor of Roman Empire traditions. Christianity on the territory of Romania. Beginnings and evolution. Local circumstances which could have hypothetically favoured the inheritance of classical traditions and/or the perpetuation of a folk cultural stratum untouched by Christianity and prior to the Roman conquest of Dacia.....	14
<i>The practice of the Colinda, ceremonial prescripts.</i> Correlation of the Colinda text with music, dance and ceremonial acts. Colinda as a com-	

plex system subordinated to prescripts and adhering to folk axiology. The text of the Colinda as protector and coordinator of ceremonial acts. The value of the Colinda text as a source of ethnographic information. Colinda in Transylvania. Colinda in Muntenia. The folk titles given to the Colinda, their prescriptive function, involvement in the process of evolution and involution of the custom. Constant elements in the practice of the Colinda. Limited influence of the church. Ritual multivalence. Elements which can be considered remanences of Roman winter holidays. Preponderance of elements belonging to a South-East European cultural substratum. The political and cultural prestige of the Roman Empire as an element which contributed to the concentration at Calendae Ianuarii of local traditions occasioned by winter solstice and vernal equinox.....

18

Colinda and other folk genres — the mythological substratum. The concept of genre in folklore. Fluctuations and interpenetrations. Criteria in the delimitation of folk genres. Subjects, motifs and/or stylistic devices of the Colinda in common with other Romanian folk genres. Analogies originating in a syncretic stage prior to the secularization of folk culture. The Colinda text as a guardian of extinct rituals in Romanian folk tradition. The relation between ritual and myth. Cosmogonic Colinda. Puberty rituals and the hunting Colinda. Pastoral Colinda, Miorița, the miraculous sheep. Agrarian rituals, their diffusion in the Colinda. The Lion, the „Dulf” and the Stag as enemies of the crops. Colinda plots based on hunters’ rituals reinterpreted from the stand-point of an agrarian society.....

43

The Christian influence. Christianity as an extensive process of acculturation. Objections against the current division of the Colinda into secular and religious texts. Association and interpenetration of elements derived from myth and christianity. Stages in the progression of christian influence deduced from records, by means of comparison with changes undergone by other folk genres and by confruntation of Colinda texts denoting various degrees in the process of christianization. The pre-christian substratum of the Colinda.

57

Repertoire, typology, the basic stratum of the Colinda. The Typological and Bibliographical Index of the Colinda serving as a support for considerations about the repertoire of the genre and the share of the christian types. The shepherds, agents of the interpenetration of regional repertoires of the Colinda, the transhumance. The repertoire of Transylvania. The repertoire of Muntenia. The repertoire of

types circulating in both regions of Romania. Christian types, recent stratum and primitive core. The basic stratum of the Colinda, criteria for delimitation. Hypotheses on the genesis area and the stratification process of the Colinda.....

64

Liberty and liberty restrictions in the composition of the Colinda. The rigidity of the Colinda text, symptom of the involution of the genre, a relatively recent process. Comparison with texts collected at different intervals of time demonstrating the aptitude of the Colinda to mutations, the free combination of motifs. Colinda as an active genre. Possibilities and interdictions deriving from the functions assumed by the Colinda in the process of its stratification. The congratulation formula as a sine qua non condition of the Colinda. The happy end rule. Symbolic identification of the hero of the text with the concrete addressee of the respective Colinda. Deviations from the afore mentioned rules. Deviations due to the ritual multivalence of the Colinda. Deviations corresponding to the assimilation of certain influences

71

Categories of characters. The agents and the addressees of the custom, preferential category of characters in the ceremonial Colinda. Their part as patterns of the ceremonial competence. The category of human characters involved in the narrative and descriptive sequences of the Colinda. Impersonations of ideals of beauty, of social status, patterns of professional competence, patterns of behaviour in accordance with the values promoted by the social structure whom they represent. The accomplished hunter. The brave shepherd. The ploughman disguised as hunter, defender of the crops. The category of miraculous characters belonging to folk tradition, fabulous animals, impersonations of celestial bodies, superhuman beings. Ambiguous zoomorphic personages, their adherence to puberty initiation rituals. Different degrees of adherence to the initiation matrix. About a possible source of the lion motif in the Colinda. Sun in the double hypostasis of human and sacred personage. About the frequency of motifs related to the sun in the Colinda. The category of Christian Saints. Liberty in the treatment of biblical personages. Saints derived from apocrypha, the contribution of folk fantasy, fusion with myth elements. Saints who hypothetically substituted themselves to mythological personages.....

78

Refrain, incipit and final formulas. The refrains in the contemporary stage. Analogy of meaning with the category of folk titles given to the Colinda. The refrains as ceremonial messengers. Hypotheses concer-

349

ning the status of refrains in the past. The relatively lax character of incipit formulas, their connection with the tendencies of the Colinda poetics. The final congratulation formulas, defining element of the Colinda. Final formulas relevant to an old stage of the Colinda, final formulas corresponding to a relatively recent stage.....

86

Stylistic devices, epithets, tropes. The frequency of the epithet „white” and of the connotations referring to precious metals. Ritual origin of „white” and „gold”, their semantic evolution. The diminutive as a means of reducing dramatic tension. The negative parallelism, incipient stage in the conceptualization of the metaphor. Archaic trope evolving into a mannerist device. Hyperbola, adequacy to the trends and significance of the Colinda. The metrical accent and the natural accent of the language, the rhyme. On the relation between verse and melodic line.....

90

Conclusions. The part played by the patterns of the Colinda poetics in the assimilation and fusion of disparate elements. Archaic components in the Colinda. The value of the Colinda as document of the remote past. Evidence of the Romanian continuity in Transylvania. Reinterpretation of myth and ritual vestiges at different levels and stages. Colinda as a socialized cultural attitude. Message of the group meant to exert an influence upon reality. The status of the Colinda as oral poetry correlated to ritual in opposition to the status of literature. Colinda as the result of a synthesis.....

98

NOTES TO THE STUDY.....	101
INTRODUCTION TO THE INDEX OF THE COLINDA.....	132
OUTLINE OF THE CLASSIFICATION OF THE COLINDA.....	137
ABBREVIATIONS	146
CONCISE GLOSSARY FOR THE ENGLISH READER	155

TYPOLOGICAL AND BIBLIOGRAPHICAL INDEX OF THE COLINDA

I	<i>Ceremonial Colinda</i>	159
II	<i>Cosmogonical Colinda</i>	176
III	<i>Professional Colinda</i>	186
IV	<i>On youth, courtship and Marriage</i>	216
V	<i>Family relations</i>	244
VI	<i>About the royal court</i>	258
VII	<i>Edificatory and moralizing Colinda</i>	262
VIII	<i>Biblical and apocryphal Colinda</i>	278
X	<i>Colinda-balla's</i>	311
X	<i>Colinda-songs</i>	314
	NOTES TO THE INDEX.....	321
	SELECTIVE MOTIF-INDEX.....	332

Lector: IORDAN DATCU
Tehnoredactor: POMPILIU STATNAI

Bun de tipar: 22.05.81. Coli ed. 21,46. Coli tipar 22.

Tiparul executat sub comanda
nr. 1410 la
Intreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”,
str. Grigore Alexandrescu nr.89—97
București
Republica Socialistă România

MONICA BRĂTULESCU

COLINDA
ROMÂNEASCĂ

THE ROMANIAN COLINDA
(WINTER-SOLSTICE SONGS)

* U N I V E R S I T A S *

E D I T U R A M I N E R V A